

8.

52

Inv 275

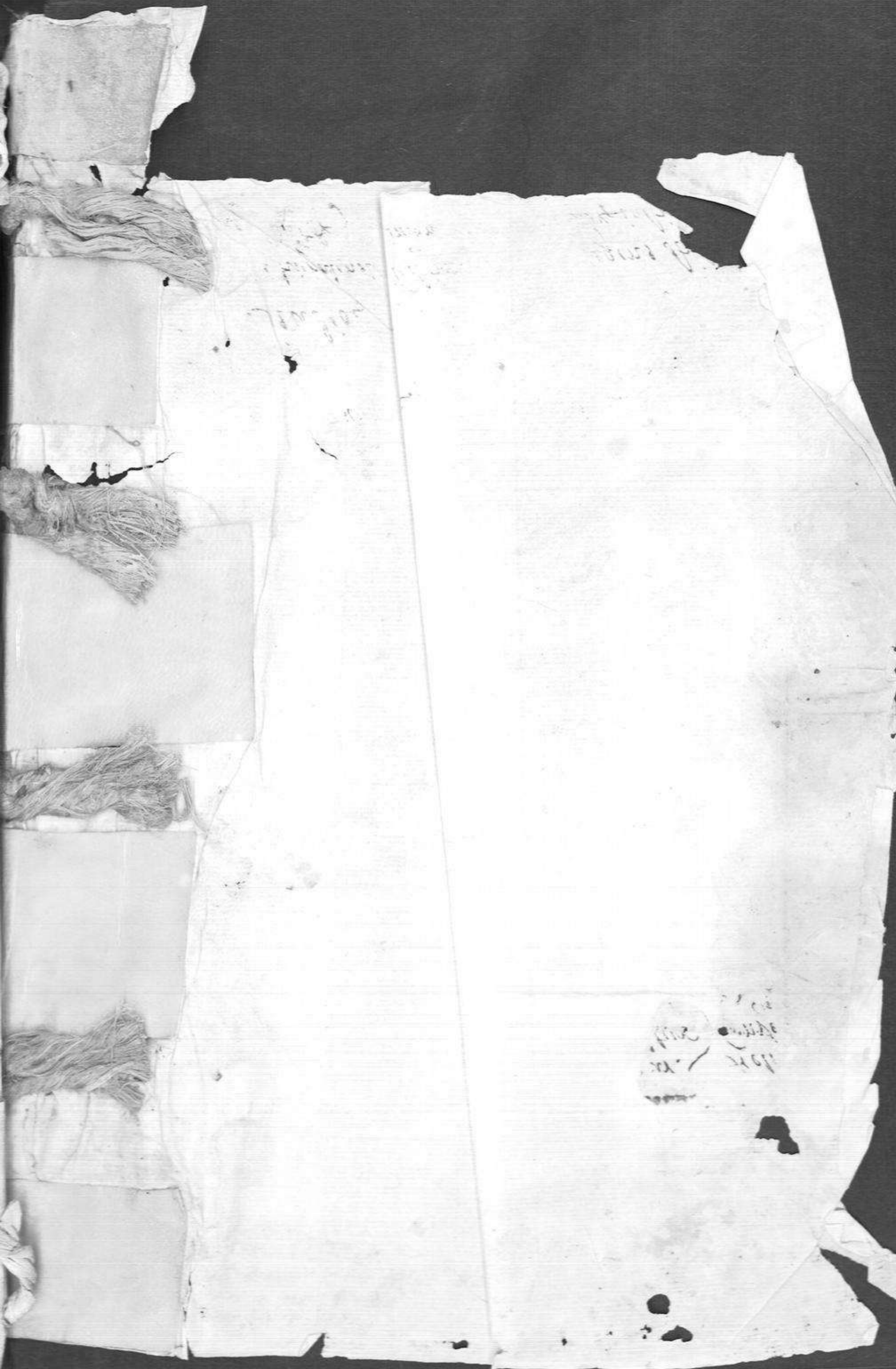
№ 52

Tratado — 6

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

[Small, dark ink scribble or signature]

~~10~~
~~11~~

335

52

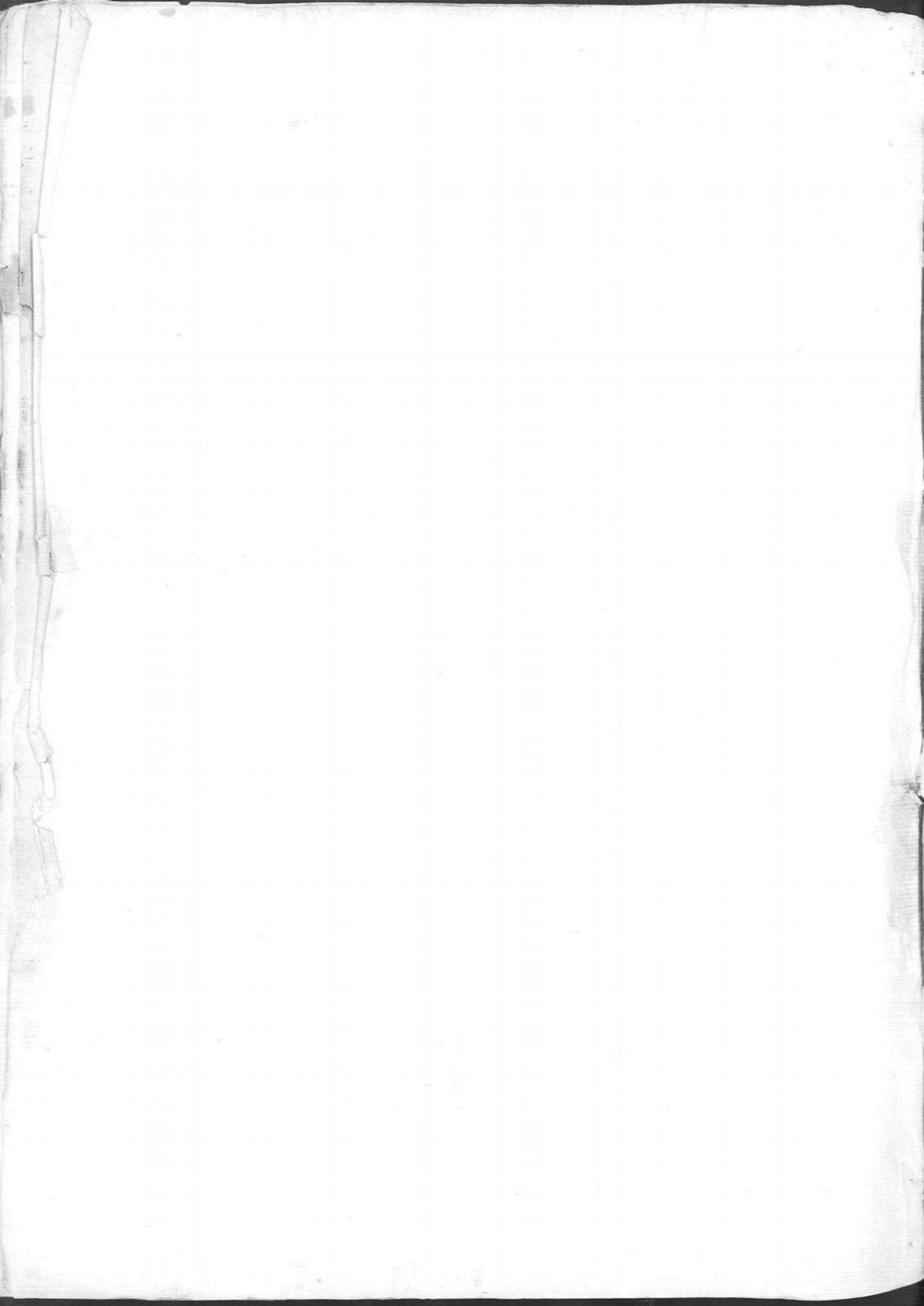

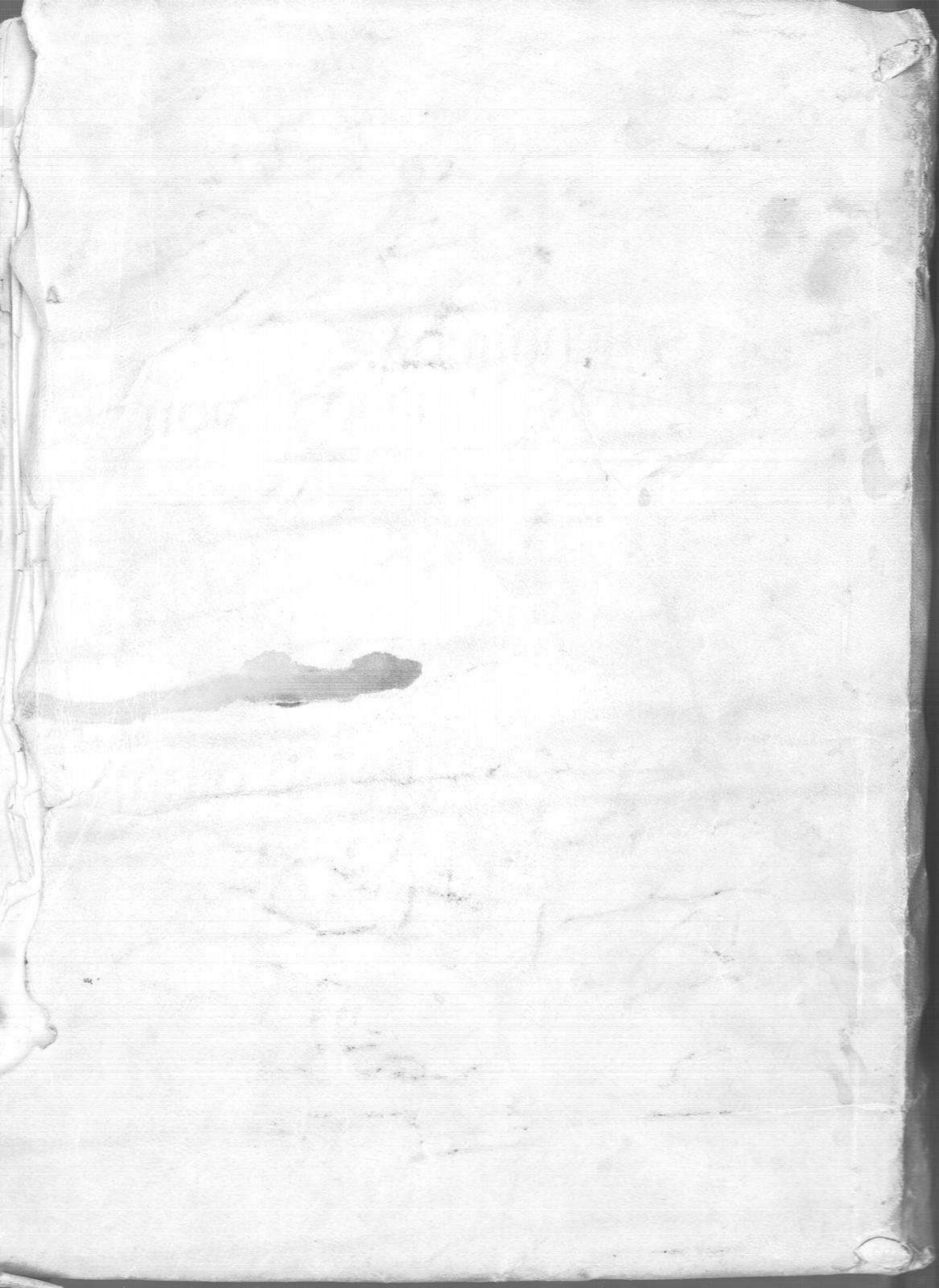

QVE HOC LI
BRO CONTINENTVR.

NONII MARCEL
LI PERIPATHETICI AD FILIVM: ET
DE VERBORVM PROPRIETATE COM
PENDIVM.

SEXTI FESTI PŌ
PELLI FRAGMENTA PER ORDINEM
ALPHABETI.

MARCI TERENCE
TII VARRONIS DE LINGVA LATINA LIBRI TRES.
DE ANALOGIA LIBRI DVO.

Demundantur parthiis
in vico diui Iacobi sub signo Pellicani.

Consummatissimo ac Integerrimo viro Domino Guidotto Magenti medicorum
antistiti Ioannes Baptista pius Bononiensis.

Bis: & tu quoque in paginas nostras Guidotte domine literatorum nobilissime: nobilissimorumque sapientissime: vtrumque honorificentissime. Non ea est tua eruditio: fides: affabilitas: & ingenuarum scientiarum cognitio vt latere debeas inter mellifluentem meam / immo nostram poeticam: quam tibi subsecundariam & exoticam: n. medicinas asciuisi. Tu uon similis recentioribus & nostratibus medicis solum Auicenam aut Galenum nostri: verum subficia tempora: & prope subreptitia huic phaleratę: comi: & illici Sireni prebes: quod si negare volueris: quomodo possis non video. Quis oris tui mellitissimi piperatę facundiam: & verba hybernis niuibus instar Nestoris Homerici candidiora: non suspiciat & admiretur: Tu ille es suauiloquenti ore Cethegus: tu ille Pericles: quem Pitho hoc est quędam persuadendi dea assectabatur: quam gręcia fatum ore Pericleo cunctos fuisse lepores. Tu ille Xenophon in cuius ore musas locutas prisca notificant. Neque crediderim nepenthe illud Helenium suauius: gratius & acceptius tui oris dulci: Illici comi: & vrbana suauiloquentia. tibi loquendi veneres omnes fatum benignius exhibuit: vt reapse leporis illius nomen gentilitium deluxatum esse contendam. Non enim te magentem sed magentem dixitare consueui: quoniam scilicet instar Heraclij lapidis animis hominum vim talem iniicit illectoriam: qualem ab annulo in anulum magnes infundit: vt nullo nexu corona plexilis decentissime contaxatur. Non secus & tu cunctos amicorum animos innectis virtutum gliscente dulciter affectu. Tibi atrahis: tibi concilias: Strictim & carptim cęteras virtutes tuas attingam: ne illud Lacedemonij obiectamentum audiam quis Herculem vituperat. Fulgurat in nullo vnę verius dicta vis philosophi suminis vbertas: Quantus in medicina es: quę logos & methodos: cuique experientia nomen. Te venerantur: suspiciunt: admirantur coęui medici: tuis dictis acquiescunt: non secus ac pythagore discipuli: qui dicebāt & vt osee hoc est ipse dixit: pro compertissimo ducentes cui preceptor adhesisset. Non tot opes: non tam famigerabile nomen Aesculapio: Hipocrati: Galeno: Celso Cornelio: Themisoni: Anthonio musę medicina pro pagauit: vt Guidotto meo hominum summo: extra ingenij aleam posito. Excipies igitur quę soles hilaritate serenitatis interminę Marcum Vatronem vndecunę eruditissimum: Marcellum: & Pompeius: labore & palestra nostra in pristinam faciem restitutos absteria omni vitiligine & sceditate: quę ante nos ruidi: laceri: & strumosi: vt Danaidum vna fertur & crus Philotectis circumferebantur: meramenta: & proiectitia secamenta: horum potius autorum vmbas ne dicam cadauera. Integritatem nos illisce reddidimus vitam integerrimam & absolutissimam tuo nomini dicantes vt tutiores exeant in publicum. Scio profiliant libitine quę plurimi: quorum lingue core liuoris acuminatę vt inauspicatę aues omnia scedant & damnant: Sed ego cano tibi & musis: Scis illud Heraclitium verum esse: asinos scilicet plurifaces: retraminaque aurum. Vale literarum / literatorumque decus: & Pium tuum Redama.

Index Nonii Mar. secundū ordinē alphabeti.

Abdicare	xlviij.	Aedificare	xlviij	Anstite	lx.	atrum	xxiiij.	Bount	x.
Abingare	ix.	Aedituot	ix	Amphitape	lviiij.	auarum	xlviij.	Brunci	iiij.
Ablatiu ⁹ p ⁹ g ⁹ tō	liij.	Aegritudo	xlx	Antesignam.	lix.	aucupare	l.	Brutum	ix.
Ablatiu ⁹ p ⁹ dtō	idē	Aegrotatio	idē	Anteis	iiij.	audatia	xxiiij & xxvj	Buas	x.
Ablegare	iiij.	Aemulus	xxiiij	Anticipare	ix	audentia	xxvj.	Bubulcitare	idē
Aborior	ix.	Aequare	xxv	Antiquari	ix.	auernus	ij.	Bucertes	idē.
Abolla	lviiij.	Aequalis	xxiiij	Antrachus	lix	auetruncare	ix.	Bulga	idē.
Aborsus	xlviij.	Aequimentum	viiij	Annis pro anus	liij.	augificare	idē.	Bura.	idē
Abortus	idē.	Aequor	viiij.&.xxv.	Anxitudo	ix.	augurare	l.	⊔ Caballus	xj.
Abcondit	ix	Aequiter	liij.	Appellare	xxiiij	augura	liij.	Cachinnare	xlx.
Absente nobis	idē.	Aer	xxiiij.&.liij.	Appetones	ix	augurium	xlviij.	Cadere	xxiiij
Absonum	idem	Aeranūmi.	ix.	Appendix	v.	aula	lviiij.	Caduciter	xj
Abstemius	viiij.	Aerificium	ix.	Aperibo	liij.	audum	xlviij	Caduceus	lvj.
Abundare	v.	Aeredituri	lvij	Aperiri	xxiiij	auia	xxiiij.	Caecū	xlviij.&.lvj
Abusa	ix.	Aesti p ⁹ aestus	lj.	Apertum	idē.	auspicare	l.	Cedere	xxviiij.
Accēsi	vij.&.lv.	Aetas	ix	Apiscī	viiij.&.ix	auscutare	xxv	Cerinum	lix.
Accepto	ix.	Aeternare	idē	Apluda	ix.	auspiciū	xlviij.	Cesiceum	lviiij.
Acerbum	xxv.	Affectare	idē.	Apricari	idēz	autumare	xxiiij	Cæsares	lx.
Accingere	l.	Affici	lv	Apricatio	lj	autūnitas	ix.	Calamistrum	lix.
Accipere	xl	Agere	xxiiij.	Aptus	xxiiij	auxim	liij	Calamitosum	iiij.
Accipenser	lix.	Agrippæ	lx.	Apud	viiij.&.lvj	auxiliatim.	ix.	Calantica	lvij.
Acridas	idem.	Aiat	ix	Aqua	v.	⊔ Bacchari	x.	Calcar	xlviij
Accōmodare.	ix.&	Aiutari	idē.	Aquilex	viiij	Bacchanaliorū	idē	Calces	iiij.
xxv.		Alabaster	lviiij.	Arbitro	l.	Bacillum	idēz	Calcitronez	vj.
Acre	xxiiij.	Alacritas	xlviij	Arcanum	iiij.	Badius	idē	Callere	xxviij. & .ij.
Acrimonia	ix	Albicari	ix.	Arcera	vij.	Baiulare	idēz	Callecerunt	xj.
Accusatiu ⁹ p ⁹ g ⁹ tō da		Albitudo	ix.	Architectus	ix.	Batulum	idēz	Calix	lviiij.
tiuo ntō & abltō	liij	Allecto	idē	Arci	idem.	Balbe	idem	Calidum	xxviij.
Actuari naues	lvij	Alere	xlj	Arcus	xlj	Balbutire	idem.	Calones.	viiij.
Adauctare	ix	Aliquantisper	liij.	Ardere	xxiiij	Ballistæ	lx	Calula	lix.
Adaxint	idēz	Altercata est.	l.	Ardum	ix.	Bardum	ij.	Calūnia	xxviij.
Adducere	xxv	Alternatim	ix.	Argus	xxij.	Bases	x	Caluitur	j.
Addictum	viiij.	Altile	ix	Argutari	xxv	Baubare	idē.	Calx	xxviij.
Adesum	ix	Altū	xxiiij	Argutum	xxiiij	Bellior	ix.	Camerum	iiij
Adharnare	viiij	Amare	xlj.	Aridum	xxvj.	Bellor	l.	Candere	xxviiij
Adhesum	ix.	Amarū	xxiiij.&.l.	Aritudo	ix.	Bellum	xxv.	Canitudo	x
Adipatum	viiij.	Amatio	ix.	Armillum	ix.&.lix	Bellosum	x	Canica	xj.
Aditus	xxiiij.	Ambire	xxiiij	Arpuatus	v.	Belua	xlviij.	Cantharus	lviiij
Adiurare	ix.	Amiciter	liij	Arquus	xlj	Benigne	liij.	Canum	xj
Adminiculare	idē	Amitini	xl.	Artuit	liij	Betere	ix.	Capere	xxvj
Admonere	xxiiij.	Amoliri	ix.	Asa	vij.&.ix	Bibere	xlviij.	Capere	ij. Illic ma
Adolere. lxix & xxv.		Amor	xlj	Assentire	l	Biceps	idē.	le legitur capere.	f
Adolescētiari	ix	Amplare	liij.	Asserix	ix	Bidens	vij	Capescere	xxviij.
Ador	vj.	Amplexor	l.	Aspecti p ⁹ aspect ⁹	lj.	Bimum	x.	Capital	v.
Adorem	vij	Ampliter	xlj	Asperum	xxv	Bipennis	idēz	Caipia	lviiij.
Adolescere	xxv	Anceps	xxv.	Astipulari	viiij	Binira	idē	Caprona	iiij.
Adolescēturire	ix	Ancillari	ix	Assum	ix.	Blanditer	liij.	Captare	xxix.
Adquo	idē.	Ancile	lix	Assulatim	ix	Blaterare	x.	Capulum	j.
Aduenire	xxv	Anellus	ix.	Atq ⁹	lvij	Blatto	vj.	Carbasus	lviiij.
Aduersum	idē.	Anchora	lvij	Attēdere	ix.&.xxiiij	Blitea	x.	Carchesia	lix.
Adulatio	ij	Angina.	v	Attigat	ix.	Bonus	xlx.	Carere	l.
Aduocasse	ix	Angustitas	ix	attollere	xxv	Boreas	vj.	Caries	iiij.&.x.
Adulterio	idē.	Animus	xlviij	atridies	ix	Bouinator	x.	Carpere	xxvj
Aedis	liij.	Aia.	xxiiij. xlviij. & .l.	atrox	idēz	Botiola.	lviiij	A ij.	

Index.

Carnales	xj.	Cinnus.vij.&.xlviij.	concedere	xxviiij.	conuenire	xxvij	Defructum	xxx.	
Cassare	xxvj.	Circ ^o .xlviij.	Cirri.xij.	concenturia	ij.	conuertor.	lj	Degere	xxix.
Cassum	vj.	Cirnea	lix.	concenturum	xj	conuiciū	viiij.	Degulasse	xij
Casteria	x.	Cis.xj.	Cissium.xj.	conciere	idē.	cōuiuare.l.Copi	x.	Dehiscere	idē
Castitudo	idem	Cista.	xj.	conciannare	v.&.xj	copulari	lj	Deiugare	idē.
Castū.xxviij.&.xxix		Cistare.	xxviiij.	concorditas	xj.	copiatur	xj.	Deintegrare	idē
Castigate	xxvj.	Citr ^o .xj.	Citimia.x.	concupina	idēz	coquinatum	x	Deletio	idem
Castula	lix.	Clandestino	v.	condespere	v.	corax	idem.	Delegare	idem.
Castitas	xlviij	clarere	x.	condere	xxv.	cordi est	xj	Deletile	idem
Carapulta	lix.	claritudo	idē	conditaneum	xj.	corporare	iiij.	Delectare	idem.
Catafrate	lx	claudere	xxviiij	condocefacere	x.	corripere	xxvj	Deliberaſi.xxx.xlviij	
Catax.iiij.	Catus.xj	clepere	iiij	conducere	xxix	cortes	x	Delibratum	viiij
Catulire	idē.	clypere	xj.	conferre.	xxviij.&	crassum	xj.	Delicere	xxix
Catuli	xlviij	cluere	idē.	.xxviij.		cratera	lviiij	Delicia	xii.
Catinus	lviiij.	coagmenta	v.	cōficere.	xxviiij	crateres	lvij.	Deligare	idēz
Caulis	xj.	coagulum	iiij	cōfutare.xj.&.xxv.	crepera		ij.	Delinitus	xxix.
Cauillari	xj.	coda	xj.	cōfidētia.	xxviij.&	creperum	ij	Delitare	xix.
Causari	idēz.	codicarię naues.	lviiij.	xlviij.		creterra	lix	Delucto	j.
Cautim.	v.	cœlum	xxviij.	confiteri	xlviij.	cribrum	xj.	Demagis	xii.
Cautus	liiiij.	cœnatus	xj.	coniuges	viiij.	croce	xlviij.	Demensum	lvi.
Cecutire	xj.	cœpere	idē.	congenulare	vij.	crocitum	vj.	Demissum	xxx.
Cædere	xxviiij.	cogere	xxviij.	congenudare	xj	croto	lix.	Demittere	idē
Celebre	xj.	cognomen	xj.	cōgermanascere	xj	croto	idē.	Demoliri	xii.
Celebrescat	idē.	cognoscere	xxix	congenere	x	cuas.	xj.	Denasci	idē.
Celere	liiiij.	colare.v.Colere.	xxv	conglomerare	xj.	culcitra.	x.&.lviiij.	Dentarpax	idēz
Celeranter	liiiij	collabella	xj.	congregio	l.	culina	vij.	Dentes	xlviij.
Celox	v.	colligere	xxix	conijcere	xxviiij.	cultio	lij.	Depuculascere	xij.
Cēlere	xxviiij.	colluio	x.	cōiectarium	xj.	culpa	lviiij	Depexum	j.
Cementum	xj.	collustra	idēz.	coniungere	v.	cupedia	x	Depilari	v
Censiones	idē.	colutia	idē.	conquiuiscere	x.	cupiditas	x.&.xlviij	Deponere	xxix
Centuriatim	ij.	combibiones	v.	consecrari	l.	cupienter	xj.	Deprecari	xxxi
Cercurus	lvij	cōmedones	xj.	consequi	xxviiij	curatura	lij.	Descāma	xij.
Cerebrosus	iiij.	comest	x	conserere	idē	curia.vij.	curio.x	Descobinare	idē
Cernere	xxviij	comedim	idem.	constituere	xxviij.	¶ Damare	xxix.	Designare	idēz
Cernuus	iiij.	cōmalaxare	idē.	conspicillum	x.	Danunt	xij.	Despicere	xxx.
Cerriti	vj	cōmanducari	lj.	conseruari	xxviij	Dapas.xij.	Dare.xxix	Desubulare	:xii.
Certare	xxvj.	commetare	xj.	confedo	viiij.	Datatim	xij.	Desueui	idem
Certor	l.	cōmentum	idē	constare	xxviiij.	Dtis p abltō	liij	Destinare	xxxi
Certatim	lv.	cōmemorare	idē.	consolo	l.	De particula	lvj	Destitui	xxix
Certe	x.	committere	xxv.	consul	iiij.	Deamare	xij	Deterari	ij.
Certiffare	xj	cōmiseresco	l.	consobrini.	lx.	Deartuare	idem	Deturbare	xii.
Cetarij	vj	cōmodum	xxviiij.	conscribellare	x.	Deblaterare	idē	Deuorare.xij. xlviij.	
Cetra	x.&.lx.	cōmodare	xxix	contemnere	xlviij.	Debilo	idem	Dextima	xii
Chlamys	lviiij.	comparare	xxv.	contēnificum	xj	Debiliter	ij.	Dextrum	xxxi
Choriti	lx	comperrnes	iiij.	cōtri.lx.	contēpti.lv.	Deducere	xxxj.	Dextrabus	lii.
Cibarius	xj	compes	iiij.	contemplo	l.	Deciduum.	xij.	Dicare	xxx
Cicures	idē.	competere	xxix	contente	x	Decollare	idē.	Dicere	xx x.
Cinedi	j.	componere	xxv	contentus	xxviij	Dedicare	xxix	Dicteria	xii.
Cinefactum	xj	complecto	l.	contendere	xxviij	Defecatus	xlviij	Directi.vi. Dies.lvi.	
Cingulum	j.	cōpos. xlix.&.lvj.	conticinium	viiij	Defendere	xxix	Differitas	xii.	
Cilticiū	xj.	cōpressus	xlviij.	continens	xxix	Deferre	xxxi.	Differre	xxx.
Cymbaliffare	idēz.	concalescere	xj.	contingere	xxviiij	Deflaccarij	j.	Diffiare	xii.
Cymba	lviiij.	concallere	idēz.	contollere	x.	Defraudare	iiij.	Digladiaſi	viiij.
Cimbia	lviiij.	concelebrare	xx	conuafare	xj.	Defructum	lix.	Dignari.	xxx.

Nonii Marcelli.

Digno verbum.	xij.	Edones	vij.	Excantare.	xij.	Extorris.	ij.	Fctum	xxxij.
Dijs	xij.	Educare	xlviij.	Excelsitas	lij.	Extarium	xij.	Ficitas	xij.
Diligere.	xl.	Educere.	xxxiiij.&	Excidere	xxxij.	Extispices	ij.	Fidelia	lvij.
Diloricare	xij.	xlviij.		Excipere	xxxj	Exugebo	iiij.	Fides.xxx.&.xxxiiij.	
Dimittere	xxx.	Edulcare	xiiij.	Excissatum	xiiij.	Exultare.	xxxij.	Fideitas	xij.
Diriff. mū	xij.	Eduſa	xiiij.	Excludere	xxxij	Exules.	ij.	Fidele	liij.
Diritas	xij.	Efferre	xxxij.	Excordes	viiij	¶ Fabella	xiiij.	Fidentia	xlviij.
Ditum	liij.	Efflictim.	xiiij.	Exculpere	xiiij.	Facere	xxxiiij.	Fiducia	xxxiiij.
Discrimen	xxx.	Effutire	idem	Excudere	xxxij.	Facessere	xxxiiij.	Figura	xlviij.
Discere	xxx	Eifcere	xxxij.	Excufiul	v.	Facies	xj.	Filium	liij.
Discerniculum.	v.	Elegans	xl.	Exercere	xxxj	Facinus	xxxiiij.	Fimbria	xij.
Discedere	lxij.	Eleuies	xiiij.	Exertitum	j.	Facitur	liij.	Fingere	xxxiiij.
Discordias	xij.	Elidere	xxxij.	Exerciti	lij.	Factio	xxxij.	Finitores	ij.
Dissentaneū	xij.	Eligere	xxxij.	Exequiari	xij.	Facul	xij.	Firmiter	liij.
Deſſcere	xxx.	Eliminare.v.&.xxxj		Exedra	idē.	Falla	idem	Firmitudo	xij.
Diſpallare	xxx.	Elixum	vj.	Exfundere	idē	Falces	lx.	Fite	l.
Diſpennere	ij.	Elucificare	xiiij.	Exhiberi	idē.	Fale	xiiij.	Flagete	xij.
Diſpuluerare	xij.	Eluere	idem	Exinanitus	idez	Falſiloquētia	xiiij.	Flagriones	iiij.
Diſcrepuit	lj.	Eluio	idē.	Exire	xxxj.	Falſumhabere	xij.	Flagrare	xlviij.
Diſciplinof.	xlviij.	Emancipare	idē	Exiurare	xij.	Fama	xxxiiij.	Flagritium	xxxiiij.
Diſtrahere	xxx	Emulgere	idē.	Exitium	idē.	Famulari	xiiij.	Flauiffe	xij.
Diuaricari	liij.	Emungerentur	lj.	Exigere	xxxj	Famulitas	idem	Flexamina	xiiij.
Diuerſorium	vij.	Encubomata	lvij.	Exigi	ij.	Famul	idez	Fligi	xiiij.
Diuitare	xij.	Enixa	xxxij.	Exordium	iiij.	Famulanter	xiiij.	Fluctuatim	idē.
Diuidus	xij.	Enixe	vij.	Exornare	xij.	Faſces	xxxiiij.	Flucti	lij.
Diutior	xij.	Enixim	xiiij.	Exoticum	idem	Faſcea	xlviij.	Fluere	xxxiiij.
Diuidie	xij.	Edodare	ij.	Exos	idē	Faſtidiliter	xiiij.	Focula	ii.
Diuortiu.	xij.&.xl.	Enucieate	vij.	Expalpare	idē	Faſtigiu.	xxxij.&.xl.	Fodicare	viiij.
Diuidia	xij.	Ephippium lege.		Expapillare	idez	Faſtiscere	xxxiiij.	Fœlix	xxxij.
Diu.	idē.	Ephippium	xiiij.	Expectare	xxxij	Faſtigare	xiiij.&.xxxij.	Fœdum	idem
Diurnare	idē.	Eques.	xiiij.&.xxxj.	Expedito	idē	Faſtiscuntur.	lj.	Folliculum	xiiij.
Docere	xxxj	Equila	xiiij.	Expedito	lj.	Fatum	xlviij.	Fora	xlviij.
Doctum	xlviij.	Equiſo.	xiiij.&.xlviij.	Expedito	liij.	Fauitor	xiiij.	Foramen	xiiij.
Dolare	xlviij.	Equuleus	xiiij.	Expediti	vij.	Fauftus	vj.	Fori	xlviij.
Delerare lege.		Eregione	idē.	Expectorare	ij.	Febris	idem	Foria	xiiij.
Delerare	ij.	Ergo	idez	Experiri	xxxj	Februare	xiiij.	Fortuare	xiiij.
Dolitum	xij.	Errabundus	xiiij.	Expergere.	xxxj	Felis	lj.	Fœciales	lvij.
Dominus	xxx.	Es pro eſto	liij.	Expes	ij.	Fellare	xiiij.	Forma	xlviij.
Domuitio	xij.	Eſculētum	xiiij.	Expetere	xxxij.	Fenestre	v.	Formidoloſū	xiiij.
Domuis p dom.	lij.	Eſuribo	lj.	Explorare	xxxj.	Ferabile	xiiij.	Forum	lvij.
Domus	xl.	Eſurigo	xiiij.	Explere	xxxj	Ferentarij	lx.	Fornax	idem.
Dona	lvij.	Euadere	xxxj.	Explicare	idē.	Ferite	xxxiiij.	Fors fortuna	xlviij.
Dormitio	xij.	Euallare	xij.	Expleri	xlviij.	Ferox.	xxxiiij.&.xlviij.	Fortunatim	xiiij.
Dorſum	xl.	Euannetur	iiij.	Exponere	xxxij.	Ferocia	lij.	Fortis	xxxiiij.
Dubitatum	xij.	Euerticulum	iiij.	Expulſum	xiiij.	Ferre	xxxij.	Fouere	idez
Ducere	xxx	Eugium	xiiij.	Expurgitare	idē	Ferrugine ^o color.	lix.	Fraceſſere	viiij.
Dulcitas	xij.	Euireſcere	xij.	Exquiſitum	lv.	Ferus.	xxxiiij.&.xlviij.	Frameſcere	xiiij.
Duodeuceſimo	xij.	Euitare	xlviij.	Exorbebo.	xiiij.	Feruitur	liij.	Frater	v.
Durus	xxx	Eunuchare	xiiij.	Exterebrare	viiij.	Feruor	xl.	Frauſus	xiiij.
Duriter	liij.	Eurus	vj.	Exterminatum.	iiij.	Festiuem	lj.	Frendere	xlviij.
Duritudo	xij.	Examuſſim	ij.	Externare	xiiij.	Festus	xlviij.	Fremere	idez
¶ Ebrulare	xiiij.	Exaclare.	xij.&.xxxj	Extrare	idez	Festinare	xlviij.	Frigere	xiiij.
Ebulire.	iiij.	Excalceatur	lj.	Extollere	xxxij	Festinatim	lv.		

Index

Frigere correpta pa- tria lege priā xxxiii.	Gerere xxxiiij	Hiare xxxiiij.	Implumat color.lix.	innubere xv.
Frigere j.	Germanitus xiiij	Hilare lv.	Implicare xv.	innumera xvi.
Frigidus xxxiiij	Gerre idē.	Hilarari idē.	Impigratas idē.	inpopulum xvj.
Frigus idē	Gestire iiii.&.xxxiiij	Hilaritudo idē.	Imponere xxxv	insanum xv.
Frons xiiij.	Gigeria lv.	Hillas idē	Impotentia lvj	insania xlvij.
Fructi lij	Glandis lix.	Hilaresco idē	Impotens xv	insaniter liij.
Fruftro l.	Glis xv.	Hilum idē	Improbis xxxv	insanitas xv.
Fruftatim xiiij.	Gliscere iij.	Hinnas idē	Importatum xvj.	infignite. xvj.
Fruifci idē.	Globus xlvj.	Hippocampi idē.	Inanis xv.	insinuari vij
Fuam idē	Glos lx	Hinnibunde idē	Inanima xvj.	insolens xxxv.
Fuga xxxiiij.	Glucere xv	Holerorum lij.	Inaudire xv.	insultare xxxvj.
Fugere xiiij.	Gluma xiiij	Honestitudo xv.	Inauditum xvj	insultum iij.
Fulgur. iiii.&.xlvj.	Glumie idē.	Honor xxxiiij	Incertare xv.	integrare xvj.
Fulguratores viii.	Glutino lij	Hora xv	Inceftum xlix	intendere xxxv.
Fulgutire xiiij	Gnaritas xiiij.	Horia lvij.	Incilare xv.	intemperia lij.
Fulgit tertie coniu- gationis xiiij.	Gorodius idē	Hornum xv	Incifim xvj.	interfici xlvij.
Fulmen xlvj	Gracila lij.	Horrendum xxxiij.	Incitas idē	interficere xxxvj
Fundere xxxiiij	Graduis lij	Hostimentum j.	Inconfultus xv.	interpellare idē.
Funditores lix.	Gradus xxxiiij.	Hostire xv.	Incoxare. v.	interpretes xxxv
Fur vj.&.xxxiiij	Grate xiiij	Humanitus lv.	Increpare xxxvj	intestatus idem.
Furtum xxxiiij.	Gralator idē	Clacere xxxvj.	Increpitare idē.	intolerabilis xv.
Futile lv.	Gramie xv	Iacio idem.	Incrustatum xvj.	intra. lvij.
Cl Gabellum xiiij.	Grandeuitas xiiij.	Iactare idē.	Incuruifcere xv.	inuadere xxxv.
Gallare xv	Grandire idē	Iactuofe xvj	Indicare xvj.	inuerbi lij
Galle lij.	Grandiloqui xiiij.	Iandiu idē	Indicatum idē.	inuestes vj
Gallulafcere xiiij.	Gralfare xxxiiij.	Idiota v.	Indifpifcere idē.	inuidentia xlvij
Gallum lij.	Gratificare xiiij	Iantare xv.	Indifcriminatiz. idē.	inuidia idem
Gangrena xiiij.	Gratiosum idē.	Igitur xvj	Indolentia idē	inuitare xxxv.
Ganeę xlvij.	Gratulari idē	Ignarum idē.	Inducere xxxvj	inuocare. xv.
Ganeones xv	Graue xxxiiij.	Ignauum iij.	Indulgere idē.	inuolare xvj.
Gargaridare xiiij.	Graudinosus xiiij.	Ignofcere. xlvij & lv.	Indulgitas xv.	inuoluere xxxv.
Garrire xiiij	Graudare idē.	Ignominia iij.	Indufium lvij.	iracundus xlvij
Garrulus xxxiiij.	Grumme vij.	Ignofcere xlvij.	Ineptus vij	iracunditer idē.
Gelo lij.	Grummus ij.	Ignote xv.	Ineptitudo xvj	iteris lij.
Gelus lij	Grandules xiiij.	Illatebrare xvj	Inextinguibilis idē.	itiner idē.
Gemini xxxiiij.	Grunnre idē.	Illex ij.&.xlvij.	Imfabere v.	iuglantes xv.
Geminitudo xiiij.	Guberna lij.	Illico xxxv.	Infelicitate xv.	iurgium lvj
Gemiti lij	Guttatim xiiij.	Illix xlvij.	Inferum vj.	iuenta xlix.
Generibus pro gene- ris. lij.	Cl Habentia xv.	Illicite i.	Infeftū xv.&.xvj.	iuentus eodē.
Generofum xiiij	Habere xxxiiij.	Imago xxxv.	Infefti vj.	iuenilitas xlix.
Genialis idē.	Habitare xxxiiij	Imbres xlix.	Infinutio xv.	Cl Kalende. iij.
Genite. ix.&.xlv.	Halec xv	Imbrex xv	Infinitas idē.	Cl Laboriofum. xix.
Genitiuus pro abla- tuo liij.	Hallucinari idē	Imbuere xxxvj	Ingenerari idē.	Labra xlvij
Genitiuus pro dati- uo liij.	Halophanta idē	Immane xxxv	Ingenium xxxv	Labrufca eodem.
Genitiuus pro accu- fatio liij.	Hamiote ij	Immitere. xxxv. & lv.	Inibi xv	Lac xxxvj.
Genium xiiij.	Hara xv.	Immortalis lv.	Inimicitia xvj	Lactare ij.
Genius xv	Harpage lx. xxxvj.	Immune iij	Inimiciter liij	Lacte lij.
	Haurire xxxiiij.	Impancrare vij.	Iniquare xv.	Lactes xxxvj.
	Hauftx ij.	Impendio xv.	Iniurie idē	Laceffere. xvj.
	Hebes xv.	Impedire xxxvj.	innocentia xxxv	Lactare idē.
	Herba xxxiiij.		innocēs xxxv & xlvij	Lactari xlvij.
	Heredioli viij.		Innocuus xlvij.	Laetitudo vj.
	Herem lij.		innops. iij.	Lamentas xvj.

Donii Marcelli.

Lancea	ix. Litare	xlv. mādare. xvij. xxxvij	mestitudo	xvii. multesimus eodem;
Languor	xxxvij. Literosus	xvj. manducones	ij. mestiter	liij. multare xlvi.
Lapatium.	lix. Lixa	vij. manducatur	lj. mestum	xxxvij. multus eodem.
Lapit.	ij. Locare	xxxvij. manere	xxxvij. metari	xvii. multitudo. xvii. & l.
Lapistæ	lix. Locuples	xlvi. manire	eodem. metiri	xxxvij. multum xlvi.
Largio verbum	eo. Locus	xxxvij. manipuli	lx. met ^o . xvii. & xxxvij	munditer liii.
Largitas	xvj. Lociolente	xvj. manipulatim	l. micare	xxxvij. munes iii.
Largitus	lv. Logi	vij. mansues	lj. minitas	l. munia xvii.
Lassus	vj. Longe	xxxvij. mansuetus	vij. minutim	lv. murex. xlix. & lix.
Later	xvi. Longum	eodem. mansuete	lj. minutum	xvii. marmorare xlvi.
Latibulare	eodem. Longinque	lv. mansum	xvij. minitabiliter	eodem. marmorari li.
Latrocinar i	xvi. Longiter	eodem. mantat	liij. ministratrix	xvii. mussare xlvi.
Lateres	lv. Longurio	xvj. manubie. xvij. & xlvi	mioparo	lvii. musterare l.
Laudare	xxxvij. Longiscere	eodem. manum	vij. mirabilitas	lii. mussimones xvii.
Lauerna	xvi. Lopades	lix. marsupium	xvij. mirari	xxxvij. mutabiliter eodem
Lautum	xxxvij. Lora	eodem. masculum	eodem. mira	lvi. mutitis eodem
Laxum	eodem. Luciosi	xvij. matella	lvij. miracula	eodem. mutiter lv.
Laxitas	xvj. Luculentum	vij. mater. xxxix. & xlv.	miro verbum	li. mutuū. xvii. & xlvi.
Lea	eodem. Luculentitas	xvj. materfamilias	xlvi. mirius	xvii. Nare xxxvij.
Legere	xxxvij. Lucius	eodem. matrona	eodem. miserari	xlvi. Nasturtius. lix. & illic
Legio	vij. Ludibria	vj. maturum	xxxvij. misereri	eodem. male legit masturtiū.
Legumen	vij. Luger i	vij. maturare	vj. misereo	li. Nassiterna lvii.
Legia	lvij. Lues	vj. maximitas	xvij. miserite	lv. Natrix vij.
Lembus	lvij. Lumino sū	xvj. meander	eodem. miseritudo	xvii. Nauigia lvii.
Lemures	xvij. Lupari	eodem. medicamētū. xxxvij	mistarium	lix. Nautea ii.
Lenitudo	xvj. Lurcones	ij. medicina	ij. mistura	lii. Nebulones eodem.
Lenunculus	lvij. Lustra	xxxvij. mediastrinus	xvij. mittere	xxxvij. Necessitas xxxix.
Lentum	xxxvij. Lusitare	eodem. mediocritas	ij. mitis	xxxvij. Necessitudo eodem
Letum	eodem. Lustrati	xvij. mediaximum	vj. modero actū	l. Nefantia lii.
Leuare	xvj. Lusus	xvj. meditari	xxxvij. modestia &c.	a Nefatio xlvi.
Leuir	lx. Lusio	eodem. medulitus	xvij. modo	l. Negatiue duq̄ pro
Leuum	vj. & xlv. Lutescit	xvj. memini	xlvi. modipatores	xvii. vna lvii.
Lias	lix. Luxm	vij. memordi	xvij. modestia	lii. Neminis xvii.
Libellio	xvj. Luxuria	xxxvij. memore	lvj. modicum	xxxix. Nenon eodem.
Liber	xvij. Luxurio	lj. memoria	xvij. moere	xxxvij. Nenia .xvii.
Libertas	lj. Macor	xvij. mendacium	dice. moletrina	viii. Nepa. xviii. nesci ^o idē
Liberum	xlviij. Macet	liij. re	xlvi. molimentum	xvii. Neult xvii.
Libido	eodem. Maclare	xxxix. mendicariet	xvij. moliri	xxxvij. Nex xvii.
Libidinitas	lij. Macritudo	xvij. medicomomū.	xvij. mollis	eodem. Nictare xlvi.
Licitari	xvj. maculosum. xxxvij	xvij. meniana	vij. mollicina	lviii. Nidulari xvii.
Lictor	vj. maceries	xvij. mensio	lij. mollitudo	xvii. Nidus eodem.
Ligellum	xvj. macrescere	eodem. mentiri	xlviij. moneris	liii. Nigrere xvii.
Ligurite	eodem. macritudo	xvij. mercatis	xvij. monstrum. xxxvij	Niti xviii. & xxxix.
Limare	xxxvij. macula	lxxxvij. mercatura	xlvi. & xlvi.	Nitidare xvii.
Limbus	lvij. mador	xvij. mercatus	eodem. monogrami	lii. Nitiditare eodem
Limen	xxxvij. magniloquētia. xvij.	merenda	liij. monumētū. lii. & xlix.	Nixurite eodem
Limum	xvj. magnitas	eodem. maereo xxxvij. & l.	morata	xlvi. Nobilis xxxvij.
Lingulacæ	xxxvij. malibnum xxxvij	meridies	liij. morigera	eodem. Nocens xlvi.
Linquere	eodem. malitia	xlviij. merteret	xvij. morosa	eodem. Noctescere xvii.
Lintres	xxxvij. maltha	l. meretrix. xlv. & lvij.	mulierosi	lii. Nolito liii.
Liquerit	xxxvij. maleaudire. xvij.	merum	xxxvij. mulierositas	xvii. Nomen xlvi.
Liquidum	eodem. mammeata	eodem. merx	lvi. mulierare	eodem. Ntūs pto dō lii.
Lis	xlvi. mancum	eodem. mestitas	xvii. muginare	eodem. Nota xxxix

Index.

Notificare.	xviiiij.	Operari	lvj.	Possus.	xxiiij.	&.lix.	Peruenibo.	liiij.	Populatum	xviiij.
Noxa.	xlviij.	Opinabile	lviiij.	Patagium.	lviiij.		Peruico pro peruica	Populor	l.	
Noxia.	xlviij.	Opinio	xxxviiij.	Patibulum	xl	ci		lij.	Porca	viiij.
Noxitude.	xviiij.	Opino verbum	lj.	Patella	lviiij.	Pestilitas		xix.	Porcere	xx.
Nubere.	xviiij.	Opitula	eodem.	Patitor	lj.	Petauristg		vij.	Porriigo	eodem
Nubentes.	lvij.	Oppetere	xl.	Patulum	xlix	Petere		xl.	porrenté.	xlj.&.xlvj.
Nudus.	xxxix.	Oppido	eodem.	Paucus	xix.	Petigo		xx.	Porti pro portus.	vij.
Nugator.	xxxix.	Optare	xxxix.	Pausa	eodem.	Petilum		xviiij.	Portorum	v.
Nugiuēd ^o .	xviij.	Opprimere	xlviij.	Paupertas.	ix.&.xx.	Petiulus		xx.	portulaca	ix.
Nūer ^o .	xxxix.&.xlviij.	Optimitas	xviiij.	Paupertate	xxxix.	Petulantia:	iiij.&.xx.	Poscere.	iiij.	
Numellæ	xviiij.	Opuliscere.	xviiij.	Pauperies	lij.	Phalere		lv.	Possestrux.	xx.
Numen	xviiij.	Opulentitas	eodem.	Paupertinum	xx.	Phalarica		lv.	Possetur	liiij.
Nuperus.	xviiij.	Opus cū acusatiuo.	l.	Pauxillis	xix.	Phrigia vestis		j.	Posterius	xli.
Nutare.	xlviij.	Oquinescere	xviiij.	Paxillus	eodem.	Piare		xix.&.xl.	Postulare	eodem.
Nutrire	lj.	Orator	xxxix.	Pax	xl.	Picos		xix.	Postomis.	iiij.
Nutricare.	lj.	Orare	eodem.	Pecuniosus	v.	Picunus		lv.	Poteratur	liiij.
Obba.	xviiij.&.xix.	Orbitum	xviiij.	Pecus	xix.	Pietas		vij.	Potestur	eodem.
Obedibo.	liiij.	Orbitudo	eodem.	Pecua	eodem.	Piget		lv.	Potior	lj.
Obesum.	xl.	Orca.	lviiij.	Pecudes	xix.	Pigrare		xix.	Pransi	xliix.
Oblitare.	xviiij.	Ordiri	v.	Pedato	viiij.	Pilare		v.	Prebitio	xix.
Obsorduit	xviiij.	Osa	xviiij.	Pedetentim	iiij.	Pilumnus		lvj.	Precipere	xliij.
Obscœnum	xxxix.	Osijsulatim	eodem.	Peius	xlviij.	Pugne		xx.	Precidanœum	xx.
Obscurum.	xxxix.	Ostenta	xlviij.	Pellex	j.	Pinsere.		xix.	Preclariter	lv.
Obstringilare	xviiij.	Os	xlix.	Penula	xlviij.	Pipare.		eodem.	Preclauium	viiij.
Obsecuudari	xviiij.	Osculum.	xlviij.	Penetrare	xli.	Pipulo		eodem.	Preclauium	viiij.
Obuarare.	xviiij.	Osculaui	lij.	Penulairum.	xviiij.	Pirus.	xx.	Pisare.	xx.	prefractum
Obitus	xxxix.	Ostrina.	lix.	Penuiatim.	xix.	Piscelus		xix.	Prefice	eodem.
Obducere.	eodem.	¶Paces.	viiij.&.xliij.	Peniculamentū.	xviiij.	Piscati pro.tus:		lij.	prelumbare	xix.
Obsequi.	xlviij.	Pacisco.	l.	Pœnitet	li.	Pisculentum		xix.	premere.	xl.
Obniti.	eodem.	Palla	lvij.	Penitudo	xix.	Pistris		lvij.	premiator	xviiij.
Occatio.	v.&.xviiij.	Palange.	xx.	Penituriū	eodez.	Plage		xl.&.lvij.	prendere.	xx.
Occasio perperam le		Palestricos	xix.	Penium	v.	Placatos		xlix.	prensū	xix.
gitur lege occotio.	l.	Pallor	xlix.	Percellere	xix.	Plebitas		xviiij.	presagitur	lj.
Occeptio.	xviiij.	Palpo	xxij.	Percitum.	xx.	Plumiotile		lviiij.	presente	xix.
Occupare.	xxxix.	Palpor	l.	Perconta.	l.	Plumarium		xx.	presegmina	eodem.
Occule.	xviiij.	Paludamētum.	lviiij.	Percunctari	xxv	Plus.		xlviij.	presepia	vij.
Oculitus.	viiij.	Panis	viiij.	Percutio	xx.	Poematorum.		lij.	pressum	xl.
Occurrere.	xxxix.	Panus	xliij.	Perfestinatim	eodē	Policiones		viiij.	pressu	xx.
Ocynum	lix.	Panibus	lij.	Periculum	xl.	polinctores.		xix.	prestare	xliij.
Ocinium.	eodem.	Paracos	vj.	Periculo sum.	eodez.	Pollentia.		idem.	prestolare	xx.
Offendere.	xxxix.	Paranges	vj.	Perire	xlviij.	Polus		idem.	prestringere	xli.
Offerre	eodem.	Parciuit	xix.	Permittere	xx.	Polliceo		li.	pretexta	lviiij.
Officere	xviiij.	Parcere	xl.	Perminosum	eodez.	Pollibrum		lviiij.	Prætor	iiij.
Olla	lviiij.	Parere	xli.&.xlix.	Pernicij	lij.	Poma.	viiij.	illic legi-	ptor.	lvij.
Olat.	xviiij.	Parēctati	viiij.	Pernicies	xix.	tur proprietas emen-			ptor.	lvij.
Olim	xxxix.	Paribo	liiij.	Pernicitas	xlviij.	da proprietas.			primores	xlvij.
Oliuitas	xviiij.	Paribo	xl.	Pernix.	xl.	Ponderitas		xix.	priores	eodem.
Omē.	xxxix.&.xlviij.	Parma	lx.	Perpetuitas	xix.	Pondo	xviiij.&.xx.		primitu	xix.
Ominare	l.	Partire	l.	Perpendiculum	xx.	Pondus		xlix.	priva.o	xx.pro.lv.
Omne	xlviij.	Partitur	liiij.	Perplexabile	v.	Ponere		xl.	proboscis	vi.
Onerarie	lviiij.	Parti partuis	lij.	Perplexum	lv.	Popinunes		xx.	probiter	liiij.
Operibo.	liiij.	Parumper	xli.	Perstringere	v.	Populare		v.	procacitas.	iiij.&.xlix
				Perspicare	lv.	Populatio.		xviiij.	prodere	iiii.

Doni Marcelli.

Prodigium. vj.	xlv.	Puta	iiij.	Richa	lviiij.	Scabre	xxj.	Signum	lix.
Prodigitas	xx.	Putidum	xx.	Rictus	ix.	Scalpurire	eodem.	Silentium	xviiij.
Prodius	vj.	Putrete	eodem.	Richinum	lviiij.	Scapum	eodem.	Silicernium	vi.
Producere. xix. & xlvj.		Putus	iiij.	Rigidum	xlvj.	Scaturex	eodem.	Silones	iiij.
Proferre.	xlvj.	Quadrifaria	xj.	Rimari	eodem.	Scafe	lvij.	Similitas	xxij.
Profligare	xx.	Quatere	xxviiij.	Ringitur	xx.	Scelerosi	xxj.	Simplicitas	eodem.
Profesti	xlv.	Querere	xlvj.	Riscus	eodem.	Schenatilis	xxij.	Simulter	xxj.
Profundum	xlix.	Quæsti	lvj. & liij.	Ritus	l.	Sciuntur	eodem.	Sinutu	ij.
Prognariter	xviiij.	Quiritare	iiij.	Rixo	l.	Scicmatia	v.	Simplicius	lviiij.
Progenij	liij.	Rabula. iiij. & vij.	iiij.	Rogare	xlvj.	Scitum	xliij.	Singulatim	xxj.
Proiectum	xlvj.	Rabere. v. Ralla. lviiij.	lviiij.	Rorari	liij.	Scyphus	lviiij.	Sinum	lix.
Proiscere	xx.	Ramices	xx.	Rostrum	xlviiij.	Sciur	xlvj.	Socienus	xxi.
Proletarij. viij. & xix.		Rapinatores	xxj.	Rotunde	xx.	Scophas	xxij.	Sodales	eodem.
Proluuium	viiij.	Rapones	iiij.	Rotundum	vij.	Scorpio	liij.	Sodes	eodem.
Proluues	xlvj.	Rarum	xlvj.	Ructus	xx.	Scraptes	xxj.	Sollennitus	xxij.
Promereo	lvj.	Rarenter. xx. & lv.	xx. & lv.	Rud ^o . ij. Rudetes. vj.	xxj.	Scrapte	eodem.	Solidum	xliij.
Promeritum	xlix.	Rauis. xx. Rauū. xx.	xx.	Ruere	xlvj.	Screate	xxj.	Solitas	xxj.
Promicare	viiij.	Recentare	xxj.	Ruina	xxj.	Scripturarius	l.	Soluerit	liij.
Promptim	xix.	Recentior	eodem.	Ruminare	xx.	Scriptat	xxj.	Soluere	xlvj.
Promittere	xl.	Repetitium	vij.	Rumen	ij.	Scriptio	xxj. & liij.	Somniculosus	xxi.
Propages	viiij.	Recipere	xlvj.	Rumor	xliij.	Scurrile	xxj.	Somnorinas	eodem.
Properatim	xix.	Redandruare	xx.	Rumpete	xlvj.	Scruto	l.	Sonit	liij.
Properiter	lv.	Reddere	xlvj.	Rurant	xx.	Secundare	xxj.	Sonitu	liij.
Propitiabilis.	xix.	Reddibo	liij.	Rursum	xlvj.	Secundū. xlvj. & lviiij.	xxj.	Sordet	xxj.
Propinare	iiij.	Redibo	lvj.	Ruspari	xx.	Sedere	xliij.	Sorditudo	eodem.
Proptiū. vij. xl & liij.		Redire	xlvj.	Rusticatim	eodem.	Seditio	iiij.	Sortire	l.
Propter	xl.	Redoscit	xx.	Rutuba	xxj.	Sedulo	v.	Sortitudo lege sordi	
Prospicies	viiij.	Redundare	xlvj.	Rutum	ij.	Seges	xliij.	tudo	xxj.
Prospicare	xix.	Redurare	xxj.	Rut	xx.	Segnitas	xxj.	Spargere	lix.
Prospicere	xlvj.	Referre	xlvj.	Sabulum	xxj.	Segne	xlvj.	Spargos	lix.
Prostibula	xlv.	Refragare	l.	Sacrificare	xlv.	Semina	xlvj.	Sparos	eodem.
Profumia	lviiij.	Regilla	lviiij.	Sacrificari	vj.	Sempiterne	xxj.	Sparum	eodem.
Proteruiter	lv.	Regredio	xx.	Sacrum	xliij.	Senati	lvj.	Spectare	xliij.
Protinus	xlvj.	Rehricula ouis	xxj.	Sagū. lviiij.	lviiij.	Senica	ij.	Species	xxj. & xlvj.
Protollere	xx.	Relatum	xlvj.	Salebra	xxij.	Sensa	xlvj.	Species p spēbus. li.	
Prouentum	lv.	Religio	eodem.	Saltuatim	xxj.	Sententia	xxj.	Speculum	xlvi.
Proximum	lvj.	Remittere	xlvj.	Saltus	xlvj.	Senecta	liij.	Specula	eodem.
Publicitus	lv.	Remi	xli.	Sanniones	viiij.	Senium.	j. & xlvj.	Sperata	xlvj.
Puellascere	xv.	Remissum	xlvj.	Samium	xlviiij.	Sepire	l.	Speratum	ij.
Puellus	xix.	Remulcare	vij.	Sanctitudo	xxj.	Sepum	xlvj.	Sperem	xxi.
Puerilitas	liij.	Repedare	xxvj.	Sanguinolentum. l.	lviiij.	Septifariam	xxj.	Spernere	xliij.
Puer. xix. Puera. idē.		Reputascere	xx.	Saniter	liij.	Serate	xliij.	Spissum	iiij. & xlvj.
Puericia	xix.	Reperibo	liij.	Sapa. lix. Sapde. xxij.	xxij.	Serescit	xxj.	Sponfa	xlvii.
Pugio	lix.	Requirere	xlvj.	Sapiui	liij.	Seruare	xlvj.	Sporta	xxi.
Pugnitus	lv.	Respicere	xlvj.	Sarcinator	xxj.	Setuose	xxj.	Spurcum	xliij.
Pulchritas	xix.	Reserare	v.	Sarcinatrix.	vij.	Seuerum	xliij.	Squalla	xxi.
Pullus color	lix.	Restare	xlvj.	Sartores	j.	Seueritudo	xxj.	Squallere	xlviiij.
Pullum	xl.	Resupinas	xx.	Satias	xxj.	Seueriter	xlvj.	Squallidum	xliij.
Pulsatum	xlvj.	Reticulum	lviiij.	Satis	xlvj.	Seuitudo	xxj.	Stare	xliij.
Punior	lvj.	reuocare. xxj. & xlix.	xxj. & xlix.	Satulare	xxj.	Seuū. liij. seuter. liij.	liij.	Statim	xliij.
Punior p punio	l.	Reuocari	xlvj.	Satu	eodem.	Sexcentum	liij.	Statilinum	lviiij.
Puriter	lv.	Reus	xlix.	Saturari	xlvj.	Siccum	xliij.	Stola	eodem.
Purpurascere	xx.	Rheda xxj. xlvij. xlix.	xxj. xlvij. xlix.	Saucius	xliij.	Signare	xliij.	Strabones	liij.
Putare	xl.	Rhetorissat.	xx.	Saxa	lix.	Signata	xxj.	Straum	xliij.

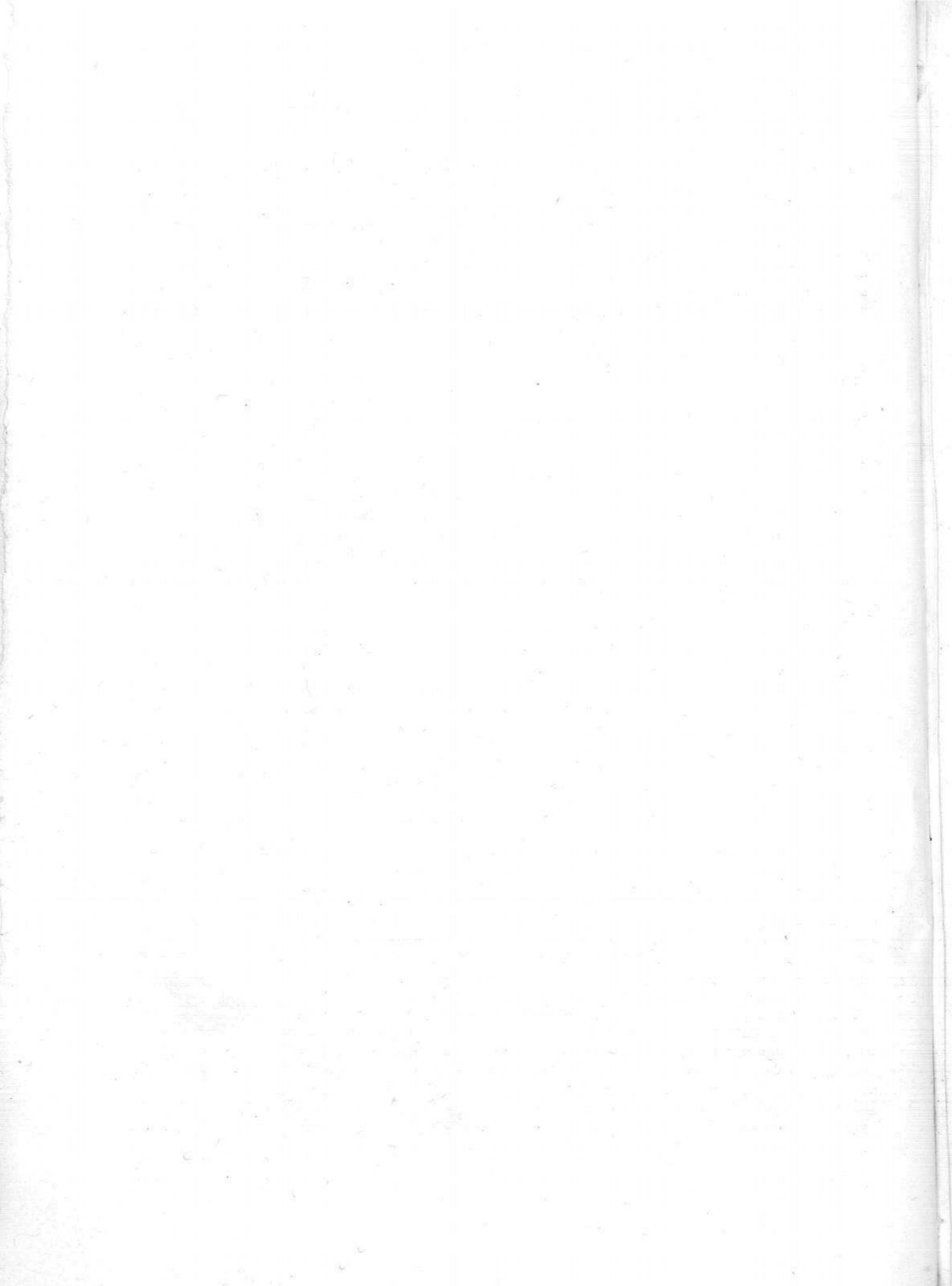
Index.

Straaum	xlij.	Tandem	xliiij.	Torporaut	ij.	Vatescant	xxiiij.	Viere.	xxviij.
Strena	ij.	Tangere	j.	Torquere	xliiij.	Vastum	xlv.	Vigens	xlvj.
Strepiti	liij.	Tapete	lviiij.	Torris	ij.	Vatrax	iiij.	Vigere	xxij.
Strictura	iiij.&lvj.	Tardum	xliiij.	Torrere	xlviiij.	Vatricofios	iiij.	Vile	xlix.
Strictim	liiii.	Tarditudo	xxij.	Tortum	xxj.	Vegrande	xxij.	Vilitare	xxiiij.
Strigosus	xxj.	Taxis	eodem.	Tortor	xxij.	Velare	xlv.	Villicare	eodem.
Stringere	xliij.	Taxim	eodem.	Toruiter	lv.	Vel	lvj.	Vinulum	eodem.
Strophium	lviiij.	Tegillum	eodem.	Trabs	xxij.	Velitatio	j.	Vincere	xlv.
Stuprum	liiij.	Teges	xliiij.	Tractim	eodem.	Velitatum	xxij.	Vindicare	eodem.
Suauitudo	xxj.	Tela	xlviiij.	Tragula	lix.	Venabulum.	lx.	Virgines	xlix.
Subigere	x.iiij.	Temerarium	xliiij.	Trahere	xliiij.	Venari	xxij.	Virgindemia	xxiiij.
Subire	eodem.	Temerius	xxij.	Transenna	xxij.	Venaticus	xxij.	Virosa mulier	iiij.
Sublatrare	xxj.	Temeritudo	xxij.	Transgressus	x.viiij.	Venire	xlv.	Virescere	xxxiiij.
Sublestum	xxij.	Temnere	eodem.	Tranimittere	xliiij.	Vendicatio	xxiiij.	Viro	eodem.
Sublima	lj.	Temperatura	eodē.	Tremerē	eodem.	Veneratus	eodem.	Viriatum	eodem.
Subnixum	x.iiij.	Tēporalia noīa	lvj.	Trepidare	j.	Ventus	xlv.	Virutum	eodem.
Subducere	xliij.	Tempesta	j.	Tricæ	eodem.	vētorū pprietate.	vj.	Virtus	xlv.
Subficuum	xxj.	Templum	xlix.	Tricones	iiij.	Verberare.	eodem.	Viriūm	lvj.
Subsiuum	eodem.	Temulentus	j.	Tricinum	xxij.	Verecundum	xxiiij.	Visceratim	xxij.
Subbucula	lviiij.	Tenacia	eodem.	Tristicias	eodem.	verecūdari.	xxiiij.&lvj.	Viscus	eodem.
Sucerde	xxj.	Tendere	xliiij.	Triste	j.	Vegetum	xlvj.	Viscum	xlviiij.
Succedere	xliij.	Tenerascere	xxij.	Trophei	vij.	Verminari	v.	Vita	xlv.
Succussare	ij.	Tenerum	xliiij.	Troituli	vj.	Vereor	liiij.	Vitabundus	xxiiij.
Sufficere	xlij.	Tenere	eodem.	Trua	iiij.	Verfacrum	lvj.	Vitem	lvj.
Sufferre	xliij.	Tentare	eodem.	Truellum	lix.	Vermiculatus	xxiiij.	Vitio	xlvij.
Sugillare	xxj.	Tenta	xxij.	Trutina	xxij.	Vernaliter	v.	Vituperare	v.
Sulcus	xlix.	Tetineret	eodem.	Tuatim	eodem.	Verna	eodem.	Vitreum	xlviiij.
Sumere	xliij.	Tenue	xliiij.	Tubercinari	eodem.	Verruca	xxiiij.	Viuum	xxij.
Sumen	xlix.	Tenus	j.	Tunicare	eodem.	Verrere	xlv.	Viuā	eodem.
Summissum	xlij.	Terga	xliiij.	Tunica	lvij.	Versare	eodem.	Vix.	xlv.
Summittere	eodem.	Tergiuersari	l.	Tueri	xliiij.	Versipellis	v.	Vnose	xxij.
Summum	x.iiij.	Tergora	xliiij.	Tudiculare	xxij.	Versutus	xlviiij.	Vocare	xxiiij.
Sumpti	lj.	Tertus	xxii.	Tumulti.	lvj.&lvj.	Versutiloquax.	xxiiij.	Vocitum	vj.
Supparum	lvij.	Testudines	vij.	Turba	lvj.	Veruex	eodem.	Volare	xlv.
Superare	x.ij.	Testatim	xxij.	Turpati	xxij.	Verutum	lx.	Volentia	xxiiij.
Superbum	eodem.	Tetrare	eodem.	Turpe	xliiij.	Verutabinum	eodē.	Vola	xlv.
Superbiter	liiij.	Tetritudo	eodem.	Turunda	lix.	Vescum	xxiiij.	Volam pro velim	l.
Superstitio	xlv.	Tetrica	eodem.	Tutari	lvj.	Vesci	xlv.	Volup	xxiiij.
Superfedere	v.	Tetrum	eodem.	Tutacus	vj.	Vespertilio	vj.	Volutare	xlv.
Superuacuum	lvj.	Tetulit	eodem.	V		Vesubulum	vij.	Volutabundus	liij.
Supplicium	xliiij.	Thefaurus	xlix.	Vacillare	iiij.	Vestigium	xlv.	Vomica	xxiiij.
Supplosum	xxj.	Tipulla	xxij.	Vanfer	iiij.	Veterina	iiij.	Vopiscus	lx.
Supremum	xliij.	Tiro	eodem.	Vagas	l.	Veterum mirabilis	vj.	Vrgere	xlv.
Surditas	xxij.	Titro	eodem.	Vagor	xxij.	scientia	xlv.	Vrnula	lviiij.
Surgere	xliij.	Titubare	eodem.	Valentia	xxij.	Vetustas	xxij.	Vrnarium	lviiij.
Surrigere	vj.	Titinnire	l.	Valgiam	iiij.	Veterascere	xlvij.	Vsus	xlv.&xlviiij.
Suspiciosus	xxj.	Toga	lviiij.	Vanus	xxij.	Vetustescere	xlvij.	Vulgariam	liij.
Sustulit	xliiij.	Tollere	j.	Vanitudo	eodem.	Via	xlv.	Vulgare	xxij.
T		Tollitum	eodem.	Vanus	xlv.	Vibices	xxiiij.	Vulga	xxiiij.
Taberna	lvij.	Tonescit	xxij.	Varas	iiij.	Vicatim	eodem.	Vulnus	xlvj.
Tabificabile	xxij.	Tonimus	vij.	Variantia	xxj.	Vicissatim	eodem.	Vulpinari	vj.
Tacere	xlix.	Tordare	ij.	Vas	lvj.	Vicissitas	xxiiij.	Vultus	xlvj.
Talia	xliiij.	Torcultum	vj.	Vasticies	xxiiij.	Victus	eodem.	Vultuosus	xxiiij.
Tamen	eodem.	Toral	ij.	Vastitas	xlv.	Victor	lvj.	Zonatim	xxiiij.

NONII MAR

CELLI PERIPATETICI TIBVRTI
CENSIS COMPENDIOSA DO-
CTRINA AD FILIVM
DEPROPRIETATE
SERMONVM.

ENIVM EST. Tædiū & odiū dictus
a senectute: q̄ senes oibus odio sint &
tædio. Cæcilius in Ephesione: Tū in se-
nectute hoc deputo miserimū: sentire
ea etate eū ip̄m esse odiosum alteri. Nā
etate malē senectutē veteres dixerunt.

Plaut⁹ in menēchmis: Confit⁹ sum senectute: onustus
gero corp⁹: vires reliquere vt etas mala ē: mors mala
est ergo. Acti⁹ in Amphitryone. An mala etate manis
male mulctari exēplis oibus? Turpil⁹ in Philopatro:
Miserū puto: si etiā istuc ad malā etatez accessit malū.
Pacuius in Peribœa: parū est q̄ te etas mala habet:
ni etiā hic ad malā etatem adiūgas cruciatū reticenti.
Affrani⁹ in vopisco: Si possent hoies de linimētis capi
oēs haberēt nūc amatores an⁹. Aetas ē corp⁹ tenerū
& mori gñatio: hęc sunt venena formosarū mulieruz
Mala etas nulla delinimēta iuenit. Bonā etatē quoq̄
dicim⁹ adolescētīā vel iuuetutē. M. Tul. de senectute
Qd̄ si ipsīs voluptatib⁹ bona etas frui libētius primū
paruulis frui reb⁹. Nā prudētissime noster Maro diē
partiēs: primas ptes quasi ei⁹ etatē puberē meliorē di-
xit nono libro. Nūc adeo melior qm̄ pars acta diei. se-
niū ipsum positū Sic Titini⁹ in Veliterna: Qd̄ peti sam-
nia & iurgia sese met diebus emigrarūt. Neui⁹ in Gal-
linaria: Opere q̄ actor cantor cursor seniū fonticum.
Actius in Epinausimache: Mors amici subigit q̄ mi-
hi est seniū multo acerrimū. Pōponi⁹ in p̄cone poste-
riore: Calue apportas nuncium nobis disparē diuisuz
hnic seniū & metū. Luc. saty. li. xv. In nūero quo-
rū nūc prim⁹ Trebelli⁹ multos Titos lucios marcesce-
bat febris seniū vomitū pius. Turpil. in Demiurgo:
Quia. n. odio ac senio mihi nuptiē. Pacu. in Peribœa:
Met⁹ egestas mœror: seniū exiliūq̄ & senectus & sitis
perpetua.

¶ Velitatio dicitur leuis cōtētio. dicta ex cōgressione
velitū. Plautus in asinaria. Verbis velitationez fieri cō-
pendio volo. Id in Menēchmis: Nescio qd̄ vos veli-
tati estis inter vos duos: Turpil. in Lydia: Cōparce ver-
bis velitare: ad rē redi. Affranus in priuigno: Interea
verba iactare: & labris inter se velitari velificariet.

¶ Toga dicta est a tegēdo. & est toga sicut in cōsuetu-
dine habet vestimentū quo in foro amicum cuius &
Cicero meminit in Catilina: Velis amictos non togis.
Titinius in Fullōibus: Quē inter decē annos nequisti
vnā togā detexere: dicit & tectū: Titinnius in Gemina
Syrus cū scorto constituit ire: clavis ilico abstrudī iu-
beo rusticę togę: ne sit copia tecti.

¶ Tollere occidī. Luc. lib. xxvj. A diuī quē febris vna

atq; vna hirnea vini nūq̄ hiatus vn⁹ potuit tollere.

¶ Tollere mittere. Vir. æne. li. ij. Vni⁹ in miseri exitiuz
conuersa tulere.

¶ Tollere inferre. Vir. Geor. li. iij. Tolentēq̄ minas &
fibila colla tumentē.

¶ Tollere eleuare. Virg. ene. li. j. Et mulcere dedit flu-
ctus: & tollere vētos: Idē in. xj. Tollit se ad rectū qua-
drupes. M. T. Philippica. li. xj. Vel in cœlū vos: si fieri
potuerit. humeris nr̄is tollemus. Luc. li. xxvij. Tut⁹
& tēnent mortes. & fœdera tollēt. M. T. in Hortensio
Nihil tñ esse in quo se aius excellens tollat.

¶ Tollere ostēdere erigere: Vir. ene. li. j. cui mī mediā
sefe tulit obuia sylua. Idē li. vij. Laborū priā tulit finē.

¶ Tollere occidere. Var. sexagesimo: Nūquis patrem
x. annorū natus nō modo fert seu tollit nisi veneno.

¶ Tollere est & differre. Plau. i penulo. Omnis ex tol-
lo ex hoc die in alium diem.

¶ Tollere pati sustinere Vir. ene. li. iij. Iuuenēq̄ super-
bū Seruitio enixe tulim⁹: Idē li. xij. Nō tulit instantez
phegeus: animisq̄ frementē. Ter. in Phor. Ego te cō-
plures aduersinz ingeniū meū mēses tuli. M. T. in Ver-
rē diuinatiōe. Tuli grauitē & acerbē iudices. Idez de
offi. li. ij. Nisi em̄ multorū impunita scelera tulissem⁹.

¶ Tenacia est pseuerētia & duritia. Enni⁹ Hectoris lu-
stris. ducet quadrupedē iugo inuitā domitā in frenas
& iugo valida: quarū tenacia infrenari nequit.

¶ Tenacia parsimonia: Affrani⁹ in Priuigno: Vixisti
tristis durus difficilis tenax.

¶ Tēpestas tps. Salu. in iugurtha: Ea tēpestate ī exer-
citu nr̄o fuere cōplures: noui atq; ignobiles: Luc. lib.
xxvij. Iāq; tēpestate viuo certe fine ad me recipio. Pa-
cu. in Teucro. Quā te post multis habeo tēpestatibus
M. T. de senectute. Cursus ē certus etatis: & vna via
nature: eaq; simplex suaq; cuiq; pti etatis tēpestiuitas
est data: Varro: in Endimonibus: Dū sermone cœnulā
variamus: interea leuū tonuit bñ tēpestate serena.

¶ Trepidare. metuere Virg. li. xj. Dū trepidant it ha-
sta tago per tēpus vtrūq; Luc. li. xxx. Sed quid ego
hoc animo trepidanti dicta profundo.

¶ Trepidare festinare. Vir. li. xj. Ne trepidate meas te
lucri defendere nauis. Et Geor. li. iij. Tūc trepidę iter
se coeunt: pēnisq; coruscant.

¶ Tangere ferire cōmouere. Vir. li. xj. Nec solos tãgit
atridas iste dolor. M. Tu. in Frumētaria verrinarum:
Nunq̄ tua me cura tuarū fortunarū cogitatioq; tãget
Luc. Nec bñ p̄ meritis capis: neq; tãgitur ira.

¶ Tangere est cōtingere. Luc. li. j. Tãgere em̄ & tãgi
nisi corp⁹ nulla potest res. Terē. in Adel. Nūq̄ dū ego
adero hic te tãget.

¶ Tangere inspiciere: Lucil. lib. vj. Nequā potius q̄ ve-
nas hois tetigit ac p̄cordia.

¶ Tangere est circūuenire. Turpil. in Demetrio: At ē
ineptus meus est mihi p̄ iratus: quia se talēto argenti
tetigi: Veteri exēplo amanti. Luc. li. xxx. & musconis
manu perscribere posset aiacē: Pompo. a leon. b⁹. At
ego rusticatim tangā: vrbatim nescio.

Monii

Tangere cōtingere. *M. T. in Verrē actiōe. ij. verres simulac tetigit puinciā. Vir. li. xj. Sit satis hoc veneri- q; datū tetigere q; arua Fertilis auſoniz troes.*

Triste crudele immite. *Vir. enei. li. ij. illi mea tristia facta Degenerēq; neoptolemū narrare memēto Luc. lib. xxx. Itaq; tuis ſeuis factis & tristibus dictis.*

Triste mœſtū aut infestū *Vir. in buc. Tristis at ille tñ cātabitis archades inqt. Idē. Geor. li. iij. Aut vñ niger rim⁹ auster. Nascitur: & pluuio cōtristat frigore cælū.*

Phrygia vestis picta est: eius artifices phrygiones appellatur hoc *Virg. pbat li. xj Vobis picta croco & fulgēti murice vestis. Item in eodem: O vere phrygiæ neq; enim phryges. Titini⁹ barbato phrygio fui prio. bene id opus sciui: reliqui acus acialq; hero atq; here nostre. Plau. in Menechmis: palam ad phrygionē fert confecto prandio. Varro Cosmoterine.*

phrygio qui pluuiar poterat pingere solier vgebat.

Hostimētū est equamētū. *Vñ & hostes dicti sūt qui ex equa causa pugnā adeūt. Plau. in asinaria: Parpari hostimētum datū est opera pro pecunia vñ & hostire dicitur. Idem in eodē Quin pmitto inq; hostire cōtra vt merueris: id est equa reddere.*

Tolutim dicitur quasi voluti vel volubiliter. *Plau. in asina demā hercle iam de hordeo tolutim ni badizas Neuius in Gallinaria O pestifera pōtica fera trux tolu ti loquētia: id est volubilis locutio. Idē in Acco. Exulē dixi iterū hoīem in tuscos tolutū. Itē Luc. Saty. li. viij. Si omnem intus euadit: staditūq; ad metolutim: Var. trioclite trifolio.*

Sed vt equ⁹ q ad vehēdū est natus: tñ hic tradit magi stro: vt equis doceat tolutim. *Pōpo. Decuma fullōis Et vbi insilui i clodeatū equuleū ibi tolutū tortor. Var. in Agathone: hoc postq; dixit cedit cit⁹ celsus tolutū.*

Capulū dicitur quicquid aliquā rē intra se capit: *Nam sat cophagū. i. sepulchrū capulū dici veteres volūt: q; cor pora capiat. Plau. in asina: dicens de sene. Perij misera vt osculatur carnifex capulū decus. Luc. Saty. lib. ij. Quem illi cū vidissent Hortensius posthumusq; cete ri. Itē in capulo hūc nō esse aliūq; cubare. Plau. in mili te Quid ais? Totam tibi ego volo oppido acherunti⁹ taz capularis. Itē capulo proximus. Neui⁹ in Pappo. pfecto duz istos inuitaueris suffragatores pater plus in capulo q; in curruli sella suspendit nates. Var. Cos. moterine propter cunam capulum positum nutrix tradit plectori.*

Temulenta est ebriosa dicta a temeto qd est vinuz: qd tentet mentē. *Plau. in Aulularia: Quia temeti nihil allatū intelligo: ita magnā habet viā disciplina verecū die carēt temeto oēs mulieres. Var. & mod⁹ matula: quis in oī vita heluo olfacit temetuz*

Cinedi dicti sunt apud veteres saltatores vel pantomimi *παρα το αδηκρησις ται τοκιδειν. Plau. in Aulu. Ita fustibus summollior magis q; vilus cinedus. Idē in Sticho: Lepidā & suauā cationem aliquam occipito cinedicā. Luc. Saty. lib. j. Stulte saltatum te interue-*

nisse cinedos *Var. onos lyras: Merentis vt quietus ac demissior cinedus adsis.*

Exercitū dicitur fatigatū dictū ab exercicio. *Salu. i iugur thino bello. Nabdalsa exercito corpore. Plau. in Bacchidib⁹: Quē sodalē atq; me exercitos habet. Luc. lib. ij. Consilijs & dissidijs exercita crebris. Affra. suspecti Ita vt huicero adolescenti cui suspirium tradidit. qui me est animi exercitus. Virg. lib. iij. Nate iliacis exerce fatis.*

Tenus est laque⁹ dict⁹ a tendicula. *Plau. in Bacchidibus. Nūc ab trāsenna turdus lūbricū petit. pendebit hodie pulchre: ita intendi tenus.*

Illicere est pprie illaqueare. *Neui⁹ in Lycurgo: Alis sublime alios saltus illice: vbi bipedes volucres liuo linqunt lumina.*

Pellcis a grēco vocabulo significantiam sapientes inflexā putāt: quasi *παλακκ: q; si hęc nō est vana compositio hoīs coniugis videri pōt.*

Caluitur dictū est frustra tractuz a caluis inimicis q; sint oibus frustratui. *Plau. in Cassina. Nā vbi domi sola suz: sopor man⁹ caluit. Pacu. in hēdo. Sentio pater te vocis calui similitudine sed qd conspicio. num lactans caluit etas. Acti⁹ in Euryface: Sed memet caluor: vos istū iussi oci⁹ abstrahite Luc. sat. li. xvij. Si nō id capito inquit eū: & si caluit ergo fur dñm Pacu. in Doloreste: Me caluit suspitio hoc ē illd qd fore occulte Cęax pdixit Salu. hi. li. iij. Cōtra ille caluiratus.*

Frigere ē frigitire & fritinire suffilire cū sono vel erigi vel exilire: q; q; cunq; friguntur: vel frigent nimio calore vel frigore cū sono susuz suffiliūt. *Plau. in Cassina Nam quid frigitis: qd istuc tā cupide cupis Varro in virgula diuina: Et pullos peperit fritinēsis Idē onos lyras: Sēpe totius theatri tibijs crebro flectendo commutare mētes frigi animos eorum.*

Deflaccare est atterere tractum a vestibus siue flacco. *Plau. in Cassina. Perij: flacco habebit iaz illic homo lumbos meos.*

Depexū dictum est laceratum *Terent. in Heauton. Ego ne si viuo adeo exornatum dabo: adeo depexū: vt dum viuat meminerit semper mei.*

Sartores dicti nō solū a fertiēdo: verū etiā a ferriculo *Plau. in captinis: sartor fatorq; scelerū & messor maxime: & in subsequētib⁹ apparuit nam occatorē prius debebas dicere. Nam semper occāt prius q; sarrunt rustici. Varro in iuuenalib⁹. Perij Aphrodisio nec enim sic vide: vtrūq; mercedē accipitis qui meas venit segetes vt sarrat: an ego ab illo: sic ego cū tussiz sartor si tu plus laboras q; ego do.*

Nautea est aqua de corijs. vel qd est veri⁹ aqua de sentinis dicta a nauitijs *Plau. in curculione. Nam oīm vnguentū odor p tuo nautea est. Idē in Asi. Nauteaz bibere malim si necesse sit q; illā oscularier.*

Tricę sunt impedimēta & iplicationes: & inde tricare impedire molari dicitur quasi *τρικα: q; pullos gallinacios inuoluāt & ipediāt capilli pedib⁹ iplicati. Plau. in Curculione: Qd argētū tu mihi qsi tu tricas narres.*

Idē in Epi. Aliqua ope exiliā extricabor: aliqua idē ex ipedimētis liberabor. Luc. Saty. li. xj. Nec mihi amor hoc opus: nec tricone vadato. Turpil. i. Demiurgo: iudicia: lites turbas tricas cōtētiones maxiās. Affra. i. epi stola: Ita itricauit bis hāc rē temeritas. Var. in Gerūto didascalo: Putas eos nūcitiis tricas atellanas q̄ id extricatuos.

Capare ē rugis frontē contrahere & aspare: tractū a caprorū frōtibz crispis. Plau. in Epidico Quid illud est q̄ illi capat frons seueritūdie. Var. in Eume. Quin mihi caperatā frontē tuā strobile omitis.

Examussim dī examiate ad regulā vel coagmētuz Est ei amussis regula fabrorū: q̄ architecti cū op^o pbāt rubrica illinunt. Plau. in Amphi. Si vera hęc loqui: examussiz ē optia. Idē in milite: Inest i hoc amussitata sua sibi igenua indoles. i. examiata. Idē in menēchmis: vt hāc rē vobis examussiz disputē. Var. Quare si diligēs est adamussiz p me lz alūmas teneat. Idē questionum plautinarū. Li. iij. Amussis est equamē leuamētū. i. apd fabros tabula qdā: qua vtunt ad saxa coagmentāda. Mut^o onomatopœa ē incertæ vocis quasi mugitus. Nā mut^o son^o est pprie qui intellectū nō hz Neut^o i Licurgo: Ducite eo tū argutis liguis muta quadrupedū Actius in Epinausimache Itē ad mœstitiā infantiu3 mutam quadrupedum.

Dispennere est expendere tractū a pennis & volatu auū Plau. in milite: vbi iubet dispēnite hoīem diuersum: & distēdite.

Focula dicta sunt nutrīmēta. Vnde & foculare dī vt fouere. Plau. in Persa: ad ædes naz iam intus vētris fumāt focula.

Bardū vi prepostera & igenio tardū. Nā grēci bardos tardos dicebant. Home. in iliaco. xxiii. ἄλλοι ἰπποὶ βαρδιστοὶ θεῖαι ἄρτι τοῦ βαρδύτατοι. Plaut. in Persa. Nimis tandē equidem pro barda & pro rustica reor habitam esse abs te.

Ille & exlex est qui sine lege viuūt. Plau. in Persa: Impure ihoneste viuūt illex. Luc. Satyra. li. ij. Nō dico viuāt lz: & vagus exulet erret exlex. Var. in sciomātia Postremo quæro: parebis legibus an nō: an ne exlex sol^o viuīs. Luc. li. xxx. accipit & leges popul^o qbus legib^o exlex. Cecil. i. Sarpasomene. Quid narras barbare cū indomitis moribus illiterate illex es. Sisen. li. iij. Armis: equis cōmeatib^o vos magis iuuerūt ex leges & minus honore dignos putabitis. M. T. p. Cluentio: Non quo illi aut ex legem vllā aut causam pecunię publicę contemptam atq; abiectā putarūt.

Lurcones dicti sūt a lurcādo. Lurcare ē cū auīditate cibū sumere Luc. Saty. li. ij. Nā qd mutio subiectoq; huic op^o signo: vt lurcare lardū & carnaria. Pōpo. Siris lapathium nullā vtebatur: lardū lurcabat lubēs. Plau. in persa perēni serue lurco edax furax fugax Luc. saty. li. v. viuūt lurcones comedones viuūt vētres. Var. in Eumenidib^o Cōtra cū psaltria & flora lurcare astrepis

Toral stragulū est Var. de vita po. ro. li. j. Qd frōtes lecticę struebāt & ex ea herba torta torū appellatū hoc

qd iniicif & nūc toral dī lecticam qui inuoluebant se gestria appellabant.

Cōcenturiare ē colligere dictū a cēturijs quæ ad suffragia conueniebant. Plau. in Pseudulo. Dū cōcēturio in corde sicophātias. Terē. in Phor. Ego i insidijs sub cēturiatus: siquid deficies.

Finitores dicebant: quos nūc agrimēsores dicimus dicti q̄ fines diuiderēt. Plau. in Penulo: Eius nunc regiones limites cofinia determinabo: ego eius rei sum factus finitor.

Passuz est pprie rugosū vel siccū. Plau. in Sticho In portū vēto scdo velo passo puenit. i. laxo & rugoso.

Vn & vua passa dicta ē q̄ fit rugis iplicata. Plau. Penulo. Si qui de æstu me cū futurus p vua pēsili passa Luc. saty. li. xix. Rugosi passiq; senes eadē omnia querūt

Expes dī sine spe. Acti^o in Euryface: Ille orbus expes liberū medea. Exuli inter hostis expes expers.

Exules dīr extra solū. Vir. geor. li. iij. Lōgeq; ignotis exulat oris. Et in consequentibus: Et stabula aspe ctans regnis excessit auitis.

Vestispici appellant custodes vestiū serui: q̄ frequēti diligētia vestes inspiciāt. Plau. i. Trinūmo. Nox dat dū familia tota vestispici vnctor auri custos Affra. in Vopisco: Noui nō in sciētia acillulā vespe & vestispicā Var. in Pappo Aut idigit a mētis nasturtiū nō iuides in eodici q̄ nasū torqueat: vestispicā q̄ vestemspiciat

Suppilare est iuolare vel rape a pilorū raptu. Vn & furtū passi cōpilati dīr. Plau. in Truculēto: Hęc cū videro fieri suffuro suppilo. de preda predā capio. Cecil. in nauclero: Suppilatus est eū atq; oia ornāmēta. Pōponius in Sarculario: Alteram apportat: prodigit patre suppilat semper.

Haustra pprie dīr rotarū cadī ab auriendo / sicuti græce ἀπτα. Lucr. libro. v. Vt fluuios versare rotas atq; haustra.

Veterina aialia dīr oia quę vehere qd possūt. Luc. lib. v. & genus oē quod est veterino semine partum Idē: Torto hoīe veterino semine equorū.

Crepera res proprie dicitur dubia. vn & crepusculū dicitur lux dubia. Et senes decrepiti dicti in dubio vitæ cōstituti.

Creperū bellū anceps & dubiū Lucr. li. v. Exequata q̄ sunt creperi certamīa belli. Acti^o in Phoenissis: Quę ego cuncta esse fluxa in mea re crepera cōperi. Idem in Thelepho: Nūc tu in re crepera tua quid capias cōsiliij vide. Luc. saty. li. v. Samnitē soli mihi i magno mœro re tristiciā in somno crepere iuuetutis salutis. Pacu. in Dolo: restē: Nō vetet animū egritudinem in re crepera cōfici Plau. in Asinaria: Quiq; cū filio patet vna atq; vna amicā ductitet decrepit^o senex. Var. in Mysterijs: Prisca horrida fient oracula crepera in nemoribus.

Auernus lac^o id circo appellatus est q̄ odor ei^o aui bus sit infestissimus. Huius rei manifestator ē. Luc. li. v. Principio quidē auerna vocatur nomen id ab re impositum: q̄ sunt aui bus contraria cūctis Vnde & Virgilius libro. v. Inde vbi venere ad fauces graue olenti

Monii.

auerni. Tollunt se celeris. Et postea in eodē li. Qua super haud vllē poterant impune volantes. Tēdere iter pēnis talis sese halitus atris. Fauicib⁹ effundēs supera ad/conuexa ferebat.

¶ Vitulātes veteres gaudētes dixerūt dictū a bonē vitæ cōmodo: sicuti qui nūc est in summa letitia viuere eum dicim⁹. Neuius in lycurgo: vt in venatu vitulantis ex suis locis nos mittāt pōnis decoratos feris

¶ Extorris dicitur extra terrā vel terminos. Actius in Euryface: Nūc p terrā vagus extorris regno & exturbatus mari. Turpi. Lēnus. Neq; durare pnt ita hic in scientia atq; dementia facit extorrem. Salustius in Iugurthino bello. Sicuti videtis extorrem patria domo inopē & coopertū miserijs effecit. Vir. æne. li. iij. sinib⁹ extorris complexu auulsus iuli.

¶ Enoda significat explena: & que sit pprietas. notū est. hoc est nodū exolue. Actius in Euryface: Tu autē. quod quæro abs te enoda. & qui sis explica. Idē in Alpheisibœa: Quid tā obscuri dicūt: Est ne tam inenodabile: Enni. in Thele. Verū quorū liberi letho dari sunt in bello: nō libenter hoc enodari audiūt. Turpil. in Demetrio. Ab initio vt res sit gesta enoda mihi. Pa. i Perhibœa: Gnato ordinē oēs vt dederit enodat p̄ri. Mar. Tul. de fi. bo. & ma. li. v. Hęc igi Vobis explicanda sūt sed si enodatus vos ignoscetis huius ætati. Var. de vita patrū lib. j. Neq; vt initia singulis rebus diuti⁹ m oremur: vt dixi: atq; enodare subtilius velimus.

¶ Grūmus dī agger⁹ & a cōgerie dictus. Acti. in ceno ma.

¶ Quēcūq; institerā grūmū aut p̄cisum iugum.

¶ Torris dī fax: vñ torridare dicim⁹ cōburere. Acti. in Menalippo: Regina erit tps cū hic torris quē amburi vides. Idē in Meleagro: Eū suę vitę finē ac fati interitionē fore Meleagro: vbi torris eēt interfect⁹ flāme⁹.

¶ Expectorare est extra pecc⁹ eijcere. Acti⁹ in Phœni. Inculant vltro a fortuna opibusq; oibus desertū abiectū afflictū ex animo expectorāt. Idē in Epigono: Eloquere proprie ac pauorem hunc meū expectora. Cic. de ora. li. iij. Tum pauor sapientiā mihi omnē exanimato expectorat.

¶ Extispices p̄prie aruspices dicti sunt q̄ extaspiciāt. Actius in medea. Principio extispiciū ex prodigijs cōgruens ars te arguit. Var. in Sereno.

Te consulē mihi pedū cedere subsidio: & hostia sed extispici disputanti relinquo.

¶ Lactare est inducere & mulcere velle decipe. Acti⁹ in medea: Nisi vt astu ingenius lingua laude & dictis lactat lenibus. Pac. in Illiona: Ne porro te error q̄ nūc lactat maceret. Coelius in Hipoboli: Mea rastratia q̄ proludium quæ voluptas quę re lactat largitas. Acti⁹ in Alcmeone: tanta vt frustrando lactās vanas protrahas. Varro onos lyras: Quibus suam delectet & ipse amusiam & auiditatem spiritibus lactet suis. Cic. Tuscu. li. iij. Malivolentia lactaris malo alieno: delectatio: iocatio & similia.

¶ Succussare est frequēter excutere succū. Acti. i Philocteta: Agite ac vulnus ne succussset gressus caute ingredimini. Luc. saty. li. iij. Successatoris tardiq; caballi. Idē li. xv. Cāpanus sonipes succussor null⁹ sequat.

¶ Strena dicta ē a strenuitate. Pōpo. in pictorib⁹: Assi. de siqua ventura est alia strenna strenue.

¶ Adulatio est blandimentū proprie canū: q̄ & ad homines consuetudine est tractū. M. T. de na. deo. lib. ij. Canum vero tam.

¶ Idem de offi. li. j. Cauendum est ne assentatorib⁹ patefaciam⁹ auris: ne ve adulari nos sinam⁹: Lucr. Canis vocis adulat. Actius in Prometheo. Tumei volās pēnata cauda nostrū adulat sanguinē.

¶ Manducones qui & māduci dicti sunt & mādones edaces: Pompo. in pictori. Magnus māducus Camelus canterius. Lucil. Atq; oēs mandonum gulæ. Var. in Margo. Magna vt tremiscat Roma & magne mādonum gulæ.

¶ Senica significat senex. Pōpo in pictoribus: Papp⁹ hic medio habita senica non sexcūtia. Idem in precone posteriore: Sed me sed exercet senica nequam: neq; illo quid faciam scio.

¶ Gradarius est molli gradu & sine succussatura nitēs. Luc. saty. lib. xiiij. Ipse equus non formosus gradari⁹ optimus vector. Var. in Modio: An qui gradu tolluti te melius q̄ ture molliter vector cito relinquunt.

¶ Exdorsuare dorso nudare. Plau. in Aulu. Tu macerio congrum murenā exdorsua quantū potes.

¶ Delerare est de recto recedere. Lera autem est fossa recta: quæ contra agros tuendos ducitur & in qua vlligo terre decurrat. Pōpo. in p̄stibulo: Iā abierunt: iam non tundūt: iam ne ego sum in tuto satis: nuz quis hic resistit q̄ nondū habeas letarit mihi id est confoderit. Luc. lib. xxvj. Quapropter delero: & cupidi officiū fūgor rube cum Plau. in Amphi. Delerat vxor.

¶ Centuriatim dictū est abundanter & copiose a cēturijs quę suffragium in comitijs ferebant Pompo. in p̄stibulo. Continuo ad te centuria incurrent qui panem petunt.

¶ Rumē dī locus in vētre: quo cibus sum i⁹: & vñ redditur. vñ & rumiāre dī. Pompo. in prostibulo: Ego rumorē paruisfacio: dū sit rumē qui impleā.

¶ Rudus stercus q̄ radi⁹. Luc. saty. li. vj. Vim i⁹struēdū & iaciendum huc aggerem & id genus rudus.

¶ Rutrum dictū a radēdo. Pōpo. in Panuceatis: Sarculum hinc illo profectus illū radi⁹ rutrum. Luc. sali. xiiij. Frumentarius est modū hic secus atq; rutellū vna affert. Var. i Margo: cui celer die nos lē-

matos lego sanctipatri stoici fili⁹ rutru cap. displanat
¶ Nebulones & tenebriones dicti sunt qui mēdacijs & astutijs suis nebulā quandā & tenebras obijciāt: aut quibus ad fugā fugitiuis & furca hęc erant accōmodata & vtilia: Pōpo. in Panuceatis. Quod dedi nebuloni: quem p̄tesum pauperem Luc. saty: lib. xiiij. Pau⁹ mihi cubitan⁹ questor hibera in terra fuit lucifugus nebulo

id genus sane. Idem libro. xx. Nugator quidem ac nebulo fit maximus multo. Affra. in epistola: Huc venit fugiens tenebrionem tirium si & accusator & reus erunt tenebriones: vterque vtrumque vituperator: quod Homerus confirmat.

Var. in Gerunto didascolo. M. Curius consul capitolio cum delectum haberet: nec citatus tribunus respondisset: vendidit tenebrionem.

¶ Truam veteres a terendo: quā nos diminutiue trullam dicimus: appellari voluerunt. Pōpo. in Panuceatis. Mulier vbi aspexit ram mirifice titulatam trullam Titinnius in secina: Sæpiam cocus magnum ahenuy quando fuerit paula confutat trua.

¶ Euannetur dictum est venti letur vel moueat a vāno in quo legumina ventilantur. Pompo. in Panuceatis: Dixi ego illud futurum in patria valua: vix hæret misera. euannetur. & mea ocus opera vt fiat fecero.

Luc. saty. li. vij. Hunc molere illa: aut vt frumetū vanuere tum vis. Idem. libro. xj. Cirus at vt si frumentū clunibus vannat. Var. de re rustica Vt quod leuissimū est in eo: atque appellatur acus palea vannatur foras extra aream.

¶ Vafrum est calidus & quasi valde afrum & vrbānū Pompo. in præcone posteriore: Tergum varium linguam vafram M. T. de rep. lib. iij. Non sunt in disputatione vafri: nō veteratores: non malitiosi. Affra de diuortio. Qui coner noctu clanculum brusire dotez: ne repromittat vafre honeste vt latices: & nos laudas diutius.

¶ Particulones dicti sunt cohæredes: que partes patrimonij sumāt: Pompo. in præcone posteriore. Agemodo. sta: garrul particulones producam tibi.

¶ Clepere est furari tractum a κλεπτω verbo græco Actius in Epigone. Ea que vt hoc causa. aut ne quis vt nostra auribus verbis cleperet. Plau. in Pseudolo. Rape clepe harpaga. M. T. de re. li. iij. Nō modo vt spartæ rapere: vbi pueri & clepere discunt. Pacu. in hermina Sermonem hic nostrum ex occulto clepit: quātum intelligo. Var. in Octogies. Si seqz opificio non promittur clepere.

¶ Corporare est interficere: & quasi corpus solus sine anima relinquere. En. in Andro. Corpus contemplatur vnde corporet vulnere: Actius in Stasiatis vñ. Tropea. lib. j. Corpore abs tergo es ausus.

¶ Circus dicitur omnis ambitus vel gyrys: cuius diminutiuus est circulus. Actius in Andromada: Quot luna circulos anno institit.

¶ Medicinam dicimus & venenum tractum a græcis qui venenum φαρμακων appellant. Actius in phenicis: Se venenis sterilem esse illius opera sunt medicina autumas.

¶ Cernuus dicitur proprie inclinatus: quasi que terras cernat Lu. saty. li. iij. Cernuus ex templo plantas con-

uestit honestas. Vir. lib. x. Eiecto que incumbit cernuus armo. Luc. saty. li. xxvij. Modo sursum modo deorsum tanque cernuus hædus. Varro de vita patrum. lib. j. Etiam pellis bubulas oleo pertusas percurrebat: ibi que cernuabat: A quo ille versus vetus est in carminibus Ibi pastores ludos faciunt cernui consualia.

¶ Stricture dicuntur proprie scintillæ: que de ferro feruenti eunt: que aut stricte emittantur. i. celeriter: aut que oculos sui fulgore perstringat. Vir. li. viij. Stricturæ. calybum & fornacibus ignis anhelat. Luc. saty. libro iij. Crebræ vt scintillæ instricturis. quid genus olim feruenti ferro.

¶ Quiritare est clamare tractum ab his qui quiritas inuocant. Luc. saty. lib. vij. Hęc inque rudet e rostris atque eiulauit concursans veluti ancarius clare que quiritas. Nigidius in Commento: Grammaticis clamat quiritatum.

¶ Caries est vetustas vel putrilago. Vnde cariosus veteres dixerunt. Luc. saty. li. vij. Ne auriculas obsidat caries: ne vermicultique. Turpil. in Leucadia: Operij vide te vt osculatur cariem: nū illū illa hæc pudet. Affranus in priuino: Nemo illa viuit carie cariosior.

¶ Virose mulieres dicuntur virosum appetentes vel luxuriose: Luc. saty. li. vij. Dixi ad principium venio vetulam atque virosam vxorem cædā potius: que castrez egomet me. Affra. in Diuortio: Vigilans ac solers sicca sana sobria virosa non sum: & si sum nō desunt mihi quæ vltro dent: ætas interga est forme satis.

¶ Capronæ dicuntur comæ quæ ante frontem sunt quasi a capite prone. Luc. saty. libro. vij. Aptari caput atque comas fluitare capronas altas frontibus immisfas vt mos fuit illis.

¶ Cerebrofi dicuntur ad insaniam faciles: quibus cerebrum moueatur. Luc. saty. lib. xv. Te primum cum istis insanum hominem & cerebrosum.

¶ Gliscit est congelascit. & colligitur vel crescit vel ignescit Tur. in Philo. Cum te saluum video: vt volui glisco gaudio. Actius in Aeneadis: Dissumam tibi. perduellum est quorum aut quibus se apertius gliscunt. Pacu. in Peribœa Sed nescio quidnam ē animi horrescit atque gliscit gaudium. Salu. li. iij. Neque iam sustineri poterat immensum aucto mari & vento gliscēti. Vir. li. xij. Haud secus accenso gliscit violentia turanu. M. T. in Hortensio: Ad iuuenilem libidinem copia voluptatum gliscit illa: vt ignis oleo. Plau. in Asina. Tempus est subducere hinc me pulcre hoc gliscit prælium:

¶ Postomis dicitur ferrum quod ad cohibendum equorum tenaciam naribus: vel morfu imponitur. Luc. saty. libro. xv. Miles postomis huic ingens de naribus pendet.

¶ Tricones morosi & ad reddendum duri. Luc. saty. lib. xj. Cotta senex. Crassi pater huius panæti magus

Donii.

fuit. triconum manus soluere nulli lentius id est facilius.

¶ Sagæ mulieres dicuntur scemine ad libidinē virorum indagatrices. Vnde & sagaces canes dicuntur. ferarum vel animalium quefitores. Luc. saty. lib. vij. Aetatez & faciem vt saga & bona conciliatrix. Turpil. in boetotibus: Non ago p sagam precio combustam vt vulgo solent.

¶ Lapidem significat obdurefcit & lapidem facit: Pacuuius in Peribœa: Lapidem cor cura: eterna corp^o cōficit.

¶ Munera apud veteres dicebantur non a largitione que ignota erat. sed consentientes ad ea que amici velint. Pacuuius in Doloreste: Animumque cum largitio multis ignorata erat munificus nemo putabatur: nisi pariter volens Luc. lib. xxvj. Munifici muneraque amicis nostris videamur viri.

¶ Petulantia dicta est a petendo M. Tulli. de repub. lib. iij. Itaque a petendo petulantia a procando vel poscendo procacitas nominata est. Vnde & proci dicti sunt matrimoniorum appetitores. Terent. in Ecy. Maligna multo & magis procax facta ilico est. Liuius in Aegystho: Qui que parere vos maiestas mea procat: toleratis temploque hac deducitis.

¶ Calendarum vocabulum proprius. Varro complexus est de vita patrum. lib. j. itaque Kalendis Kalendabantur id est vocabantur & ab eo Kalendæ appellatae: quod est tractum a grecis: qui καλαειν vocare dixerunt.

¶ Consulium & praetorum proprietates que consulant & praeeant populis auctoritate. Varronis ostenditur de vita patrum. lib. ij. Quod idem dicebantur consules & praetores. que praerent populo praetores: que consulerent ienatui consules.

¶ Procacitas a procando vel poscendo. vnde proci dicti sunt matrimoniorum appetitores. M. Tullius de repub. lib. iij. A precando id est poscendo procacitas nominata est.

¶ Ignominia nominis nota. M. Tullius de republi. lib. iij. Censoris iudicium nihil ferre damnato nisi ruborem. Itaque vt omnis ea iudicatio versatur tantummodo in nomine animaduersio illa ignominia est. Lucilius satyr. lib. xxix. Qui te antiquis non finit delitijs maculam atque ignominiam imponere.

¶ Fidei proprietates exemplo manifestauit. M. Tullius de republi. lib. iij. Fides enim nomen ipsum videtur mihi habere: cum fit quod dicitur.

¶ Portitores dicuntur telonearij: qui portum. obsidentes omnia sciscitantur: vt ex eo vectigal accipiant. M. Tullius de republi. lib. iij. Nolo enim eundem populum imperatorem & portitorem esse terrarum. Optimum autem & in priuatis familijs & in republi. vectigal duco esse parsimoniam. Plautus in menæchmis portitorem domuz duxit: ita michi necesse est loqui quicquid ægit atque ago. M. Tullius de offi. lib. j. Primum

improbantur hi questus qui in odia hoim incurrunt: vt portitorum: vt sceneratorum Terent. in Phor. Sed epistolam ab eo allatam esse audiui modo & ad portitores esse delatam Plautus in Asina Ego pol istum portitorem priuabo portorio: Virgilius libro. v. Portitor ille caro. var. in mysterijs: æs defraudasse cauponam bonam luto obliuisse cum portitores æra induxere.

¶ Seditiois proprietates a. M. Tul. manifesta est in li. de repub. vj. Ea que dissensione ciuium: que seorsum eunt alij ad alios seditio dicitur.

¶ Hamiotes piscatores ab hamis. Varro in Bimarco voluit appellari. Cohortis cocorum atque hamiotarum aucupumque.

¶ Valgium est proprie intortum. Neuius militibus poemecinsibus: Valgus veterosus genibus magnis: talis turgidis.

¶ Vatrax & vatrifosus pedibus viciosis. Luc. li. xxvij. vt si progeniem antiquam: qua est maximus quintus vatrax: qua varicosus vatrax.

¶ Catax dicitur que nunc coxonem vocant. Luc. saty. lib. ij. Hostilibus contra pestem: perniciemque catax que & Manlius nobis.

¶ Silones supercilijs prominentibus dicti significatione manifesta. Varro in Υπερθεστων. Non me non vnū scribunt esse gradibus supercilijs silonem quadratum que Silenus hirsutis supercilijs fingeretur.

¶ Brunci sunt productio ore & dentibus prominentibus. Luc. saty. libro. iij. Bruncus nouit lanus dente aueris æminulo hic est rhinoceros.

¶ Copernes dicuntur longis pedibus. Luc. saty. li. xvij. Nunc censes chiliploca mora illam nam licitum veterum esse a que etiam inguina tangere mammas coperne aut varru fuisse Amphitriones acceptui alcumenam atque alias: lenam ipsam denique nolo dicere. tute vide atque dissimulabo. delige quod vis in aliquam rem insignem habuisse verrucam neuum pictum dentem eminulum vnū.

¶ Varricidantur obtortis platis Luc. saty. li. viij. Conpernem aut varru fuisse Amphitriones acceptui. Nam & varices inde dicuntur venę in suris: inflexę vel obtortę. Varro in epistola ad Varronem: Nam si tuam rhedam non habuissem haberem varices.

¶ Lingulae dicuntur verbosi. Varro in Pappia. j. quare resident lingulae obtrectatores tui iam nunc murmurantes dicunt. Plautus in cassina: lingula est: nam nunquam tacet.

¶ Rabulae litigiosi a rabie dicti. Varro in Pappia Pappo Ille ales galus: qui suscitabat ait: harum musarum scriptores an hic quia gregem rabularum.

¶ Ebullire est feruescere dictum a bullis. Cice. Tusculanarum lib. ij. Qui si virtutis ebullire volent: & sapias nihil aliud dicent: nisi eam vim qua fiunt nostrae voluptates quas supra dixi.

¶ Rapones a rapiendo dicti. Varro in Pappia Pappo

Pretor vester eripuit michi pecuniam: de ea questum ad annum veniam ad nouum magistratum cum hic rapo vmbra quoq; spei deo rasset.

¶ Strabones sunt: quos strabos nunc dicimus. Var. in flexa. Multi enim qui limina intrarunt integris oculis strabones sunt facti. Luc. libro. xvij. nulli me inuidere non strabonem fieri sæpius delicijs meis thorum.

¶ Exterminatum est extra terminos missum. Luc. libro. xxix. Nō rediret ad se atq; illam exterminaret miseram. M. Tulli. de offi. libro. iij. Atq; hoc omne genus pestiferum atq; impium ex hominum cōmunitate exterminandum est.

¶ Exodium est fini a græco tractus quī εἰς ὄδου ὁδου idest viam. Varro
Cum
in vinculis publicis esset etiam bibisse.

in exodio vitę. Idem. Eos pote vitę cursum vt cognoscere possem & quę seruitutis & libertatis ab origine ad exodium ductę. Idem in Taphemennippo. Quod cœperas modo inuia narra: vt ad exodium ducas.

¶ Putus dictus est a putando. Plautus in Pseudulo: Purus putus est ipsius: Var. οὐδὲ λυράς. Mellila Mea igitur hic accumbe pura ac puta. Idem in Prometheo Thyriso scandalos locat sibi amiculum de lacte & cætera reptilia quam apes millesimę coegerint vt ex omnibus floribus libantes sine osse & neruis sine pelle: sine pilis.

¶ Putam pro ceram teretem formosam. Nam & rationes ea causa putari dicte sunt: quotiens ex his fraudis aut falsi mēdacijs aut iniqui aliquid separatur. Et ipsuz nanq; cū dicimus dubitantes: puto significamus nos in rebus incertis & obscuris falsis opiniōibus fieri ambiguos.

¶ Compedes non a pedibus dicte: sed ab impedimento. Varro in prometheo libro primo. Ego infelix nō queam vim propulsare atq; inimicum orco dimittere ne quemq; sepes aratas manus compedes coner reuelere. Idem in Flexibulis.

Domo exeo intro: & pedes corrigijs compedio. Idem in Parmenone. Lepusculi timentes hoc quadrangulum dedit Dianę rete nexile archia suis eum fugam lineamq; compedam. Idem sesquivilix. Quo cum ire vellemus: obuius flare vbi corpori trinas cōpedes impositas vdeo.

¶ Fulgura dicuntur coruscationes a fulgore. Varro. Cognitio enim trium fulget & tonitruum fulguris a fulmine orta.

¶ Coagulum a coagendo quod est colligendo. Var
Ne est modus matulę
cui nichil iucundius quisq; viuit: hoc ægritudinem ad mendandam inuenerunt: hoc hilaritatis dulce seminariuz hoc continet coagulum conuiuia.

¶ Mulierosi dicti mulierum appetentes. Affra. in Vopisco. Homo mulierosus confert me ilico alio.

¶ Flagriones dicti sunt serui: q; flagris subiecti sunt vt verberones a verberibus. Affra. in Vopisco. Tu flagriōibus priuigno iucunditatis plus est vitę michi q̄ cōmercatis consequi te edulibus.

¶ Merenda dicitur cibus qui datur post meridiem. Affranus fratris. Interim merendaz occurro ad cœnā cum veni iuuat.

¶ Pedetentim & pedepressim dictum est tarde quasi lenta & tarda itione. Tu. de offi. li. j. Sin minus sensim erit pedetentimq; faciendum. Lu. libro. xxvij. ille contra omnia inter plures sensim & Pedetentim foris ne quem lædat. Quadrigarius in annalibus. Exercitu instructo pedetentim milites ducere cœpit. Cœcili. Atraui ipse cum cætera copia pedetentim sequitur.

¶ Calces a calcando: quod est intendo dicte sunt: nō a calcitrando. Nam & de omnibus pedibus hominum & diuersorum animantium dici potest. Nam sunt calces extrema pars pedum terrę proxima. Virgil. lib. v. Ecce volans calcemq; terit iam calce diores. Idem lib. vj. Tollit se arrectū quadrupes & calcibus auras Verberat.

¶ Subligaculum est quo pudende partes corporis teguntur: dictum q; subtus ligetur. Tu. de offi. li. j. Scænicorum quidem mos tantam habet vetere disciplina verecundiam: vt in scæna sine subligaculo prodeat nemo.

¶ Mediocritas medium dici voluit. Tul. de offi. lib. j. Eadem ratio est habenda vestitus: in quo sicut in plerisq; rebus mediocritas optima est. Luc. li. xxvij. Paulo hoc meli⁹ q̄ mediocre hoc min⁹ malū: q̄ vt pessimū Teren. in An. Sed tamen omnia hæc mediocriter. Ci. Tuscu. lib. iij. Ad hec mihi differenter mediocritates: quę si naturales sunt: quid opus est consolatione?

¶ Modestiam a modo dictam. M. T. auctor est de offi. lib. j. Non hanc quam interpretamur modestiā quo in verbo modus inest.

¶ Antes sunt quadraturę: vñ & ante dicte sunt quadrę columnę. Vergilius Geor. li. iij. Iam canit effetos extremus vinitor antes.

¶ Immune dicitur sine officio sine munere. Vir. geor. li. iij. Immunisq; sedens aliena ad pabula fucus. Tul. in philip. li. j. Num immunitates datę.

¶ Camerum: obtortum vnde & camerę tecta in curuitatem formata. Vir. geor. li. iij. & cameris hirtę sub cornibus aures.

¶ Dirum est triste infestum: & quasi deorum ira immissum. Virgilius Geor. lib. iij. Priusq; dira per incautum serpent contagia vulgus. Et enei. lib. iij. Vltricesq; sedent in limine dire. Tul. de senectute. Intelligi potest ex his fratribus: qui in adelphis sunt quanta in altero diritas: in altero comitas.

Monū.

Exordium est initium vnde & vestis ordiri dicitur cum instruitur detexenda. Virgilius *ænei*. lib. iij. Quoniam reginam ambire furētem Audeat affatu: quæ prima exordia sumat. Tullius in *hortensio*. Perge quæso necenim imperite exorsus. Luca. li. xxix. Virū tristis contorto aliquo & pacuiano exordio. Cicero in *Timæo* dicit. Facillimum autem est in omni conquisitione rationis exordium Var. *onos lyras*. Qui fabularum collocant exordia.

Inops dicitur sine ope & auxilio. Virgilius in. viij. Res inopis euandrus habebat. Et *georg.* libro. j. Atque inopi metuens formica senecte. Terentius in *Adel.* Ferte misero atque innocenti auxilium: subuenite inopi. Tullius de *offi.* libro. ij. Nimirum enim inops ille & si bonus est vir etiam si referre gratiam non potest habere tamen potest.

Defraudare significat fructus minuere vel per fraudem aliquid exquirere. Terentius in *Phor.* Suum defraudans genium cōpersit miser. Plau. in *Asinaria*. Tē ego defraudem: cui ipsi nihil est in manu: nisi quid tamen porro uxorem defraudaueris.

Sudum dictum est quasi semi v dum vt est aer post pluuias. serenus & liquidus. Virgilius in. viij. Arma inter nubes celi regione serena per sudum rutilare vident. Plautus in *milite*. Cum solis radij olim cum sudum est solet. Et Luca. lib. xxix. Nec ventorum flamina flando suda secudent.

Irritare dictum est proprie prouocare tractum a canibus: qui cum prouocantur: irruunt. Luca. *saty.* lib. j. Irritata cane quæ homo quæ plani dicit. Terentius in *Phor.* Irritor. Virgilius lib. x. Irritatque virum telis & voce lassit. Salustius hi. lib. i. Tunc vero & posci cum cæteri eiusdem causa educere senatus rati maximo gaudio bellum irritare. Luca. lib. xxvij. Si in amore irritat suo. Plau. in *Amphi.* irritabis crabones. Var. *sesqui vlyxe*. Omnis irritans ventos omnisque procellas.

Ablegare est proprie alio mittere dictum a legatis qui cum legationibus mittuntur. Terentius in *ecyrra*. Aliquo est mihi ablegandus dum parit Philomena.

Arcanum dicitur secretum vel absconditum: quæ que in arcis sunt celata sunt & abscondita. Virgilius *ænei*. li. iij. solam nam perfidus ille Te colere arcanos etiā tibi credere sensus. Et *ænei*. lib. i. Longius & voluens fatorum archana mouebo.

Tormines genus morbi dicti quod dolore torqueant. Cicero. *Tusc.* lib. ij. Quamuis idem forticulum se in torminibus & in straguria sua præbeat & quarto. Itaque dicimus grauidinosos quosdam & torminosos

Monumēti proprietatem a monendo Marc. Tul. exprimendam putauit ad cæsarem epistola. Sed ego quæ monumenti ratio sit nomine ipso admoneor. Ad memoriaz magis spectare debet posteritatis. quæ ad

presentis temporis gratiam. Virgilius lib. v. Quem cædidam Dido Esse sui dederat monumētum & pignus amoris.

Riuales dicti sunt quasi in vtrum amorem deriuantes. Teren. in *Eunucho*. Miles thraaso phædriæ riualis.

Gestire significat lætum esse. dictum est a gesticulis facilioribus. Teren. in *Eunu.* Cherea quid est quæ sic gestis: aut quid hic sibi vestit? querit. Virgi. *Geor.* li. j. Et studio incassum videas gestire lauandi.

Inuolare est irruere in silire: aut a volatu: aut a vola. i. media manu dictum. Terentius in *Eunu.* Vt ego vnguibus facile illi in oculos inuolē. Luca. lib. xxx. Inde canino ritu oculisque inuolem.

Propinare a græco tractū est προπιναει post potum tradere. Teren. in *Eunu.* hūc vobis comedendū & bibendū & deridēdū propino. En. *saty.* li. iij. En meas elue qui mortalibus versus ppinas flameos medullit?

Insulsum proprie est fatuum quasi sine sale. M. Tul. ad Cæsarem iuniorem: in epistola. ij. Sed ita locutus insule est vt mirum senatus conuictū exceperit. Et de ora. li. ij. Vt nihil aliud eorū nisi ipa insulitas rideatur.

Ignauū segne torpidum feriatū & sine igni. Vergil. *Georg.* lib. iij. Ignauū fucos pecus a psepibus arcent. Et *geor.* lib. iij. En age segnis rūpe moras. M. T. ad cæsarem iuniore li. ij. in quo me tua prouocauit oratio mea cōsecuta est segnis. Et de *sene.* Quæ vitia sunt nō senectutis: sed inertis ignauitæ somniculose senectutis.

Calamitosum dicitur malis & calamitatibus prægrauatum. Tul. in *verrinarum* diuinatione. Et honoris amplissime puto esse & accusare improbos & miseros calamitososque defendere.

Serium triste & quasi sine risu. M. Affranus in *pruigno*. Nō ego te noui triste seruū serium: Plau. in *Amphi.* Nūc quidē pter nos nemo est: dic mihi verū serio.

Interpollare est imminuere & interponere & nouā formā euertere fingere. M. T. in *Verrē* Actione. ij. Aliquid demendo mutando interpollando: & est tractus ab arte fullonia: quæ poliendo diligenter vetera quæque quasi in nouam speciem mutat. Plau. in *Amphi.* Illic me homo interpollabit: meūque os finget denuo.

Euerticulū genus est retis piscatorij. a verrēdo dictū: vel quæ trahat vel quæ fuerit pisciū nactū euerrat. Ad hoc. M. T. *verrinarū* lib. vj. De signis quæ nunquā videbis huiuscemodi euerticulū vlla in prouincia fuit.

Diuaricari dictum est distēdi: dictū ab his qui vitio naturæ ita sunt pedibus discretis: vt eos in diuersum habeant separatos. M. T. de signis. Sopatrum hominē summum domi nobilez summo magistratu præditū diuaricari ac deligari iubet.

Vacillare est trepidare vbi cū lassitudine niti: a senibus qui sunt quo defessi: adque sustinēdā lassitudinē baculo tarditatem leuēt. M. T. philippi li. iij. in galliā mutillatum ducit exercitum cum vna legione & ea vacillate.

¶ **Prestringere** dictū est nō valde stringere & claudere. Plau. in milite glo. Prestringūt oculorū aciē in acie hostibus. Luc. li. xxx. Prestringant oculorū aciem in acie hostibus splendore micanti. M. T. de senectute. voluptas rationi inimica est mētis: vt ita dicā prestringit oculos: nec habet vllum cū virtute commerciu. Varro in andibatis. Non mirum si cæcatus ratio. mirū sic essetis q̄ Præstricci. Cicero de fato. & fini. bonorū & malorum lib. ij. Acies animorum nostrorum virtutis splendore perstringitis.

¶ **Angina** genus morbi eo q̄ angat & græce sināchia appellatur. Luc. lib. xxx. Insperato abit quem vna angina sustulit ora.

¶ **Arquatus** morbus dictus qui regius dicitur q̄ arcus sit concolor de virore: vel q̄ ita stringit corpora: vt in arcum ducat. Lucilius q̄ nos esse arquatos surgamus: eamus: agamus. Var. in eumeni. Nam vt arquatus qui est lutea omnia videntur sic insani sani: & furiosi videntur esse insani.

¶ **Priū** est propriū vniuscuiusq̄. Vnde & res priuata. Luc. lib. xxx. Cucullę accedunt priuæ cetonibus binis Idem abdomina thynia priua dabo.

¶ **Nugator** nugis turbator. Luc. lib. xxx. Quā me hoc tempore nugator cognoscere non vis.

¶ **Foramina** q̄ diminutiua foribus dicta. Cice. Tusculana. lib. j. Nam nunc quidē: quanq̄ foramina illa: q̄ patēt ad aīos a corpore callidissimo artificio natura fabricat.

¶ **Discerniculum** acus quę capillos mulierū ante frontem diuidit: dictum a discernendo: Luc. li. xxx. Euplocamo digitis discerniculūq̄ capillo.

¶ **Fratrū proprietatē**. Nigidius accutissime dixit. Frater est inquit dictus quasi fere alter.

¶ **Supplantare** dictū est pedē supponere. Luc. li. xxix. Supplātare aiūt græce v̄nosκελιζειν dicūt. Tul. de offi. li. iij. Cōtendere debet q̄ maxie possit vt vincat supplātare eū qui cū certet: aut manu pellere nullo mō debet.

¶ **Coniungere copulare** dictū est a iugo. Luc. lib. xxx. Quā mihi quantum est inter humanum genus: rerūq̄ inter se coniungat cōmunicetq̄.

¶ **Fenestre** a græco vocabulo conuersum est in latinū σπο του φαινην Cice. Tusculana. li. j. Nō eas partis: quę quasi fenestre sunt animi.

¶ **Emungi** ex manifesta significatione manat. Luc. li. xxx. In mellis specie esse oēm quouis possem emūgivo lo. Teren. in phor. Emunxi argento senem.

¶ **Agglomerare implicare cōiungere** dictū a glomere. Virg. ænei. li. ij. Et lateri agglomerant nostro.

¶ **Collare vinculi** gen^o quo collū astringit. Lu. li. xxix. Cū manicis catulo collareq̄: vt fugitiuum deportem.

¶ **Depilari** dictū rarefacti. Luc. li. xxix. nato quid actū est depilati omnes sumus.

¶ **Excusari curia** excludi. Varro.

Appolloniū ideo excuriāt: qa nihil habebat

¶ **Pen sum** significat æquatū: q̄ sine inclinatione sunt quę penduntur. Luc. li. xxvij. Nihil parui ac pensi: vt litteras doceas lutum.

¶ **Aqua intercus** hydropū morb^o quasi aqua inter cutem. Luc. lib. xxv. Aquam in animo habere intercutem M. T. de offi. lib. iij. Si quis medicamētuz cui piā dederit aquam inter cutem.

¶ **Malthas & veteres molles** appellare noluerūt a greco quasi μαλακους Luc. xxvij. Insanum vocant quē maltham ac fœminam dici iubet.

¶ **Monagrāmi** dicti sūt hoies macie ptenuēs ac decolores: tractū a pictura q̄ priusq̄ colorib^o corpa vmbra fingit. Lu. li. ij. Vix viuo hoī ac monagrāmo. Et. xxvij.

¶ **Portoriū** dī merces quę portitoribus datur. Luc. li. xxvij. facit idēz quod illi qui inscriptū est portu exportant clanculum ne portitorium dent.

¶ **Impartire** est participare & partē dare. Lu. li. xxvij. Quibus potest impartit. Nouius in decuma. Si ignotis impartit fleuit facilius. M. T. de rep. lib. v. Qd̄ molestijs senectutis suę vestris familijs impartire posset. Et ad Hirtium lib. v. Et quoniam vt hoc tempus est nihil habeo patrię q̄ impartiam.

¶ **Sedulo** significat sine dolo. Luc. li. xxvij. Salutē factis versibus. Luc. Quibus potest impartit: totūq̄ hoc studiose & sedulo. M. T. de fi. bo. & ma. Sedulo inq̄ faciam: sed fortuna fortis: quare conare quæso.

¶ **Scripturarios veteres** quos nūc tabellarios dicim^o dici volunt: q̄ scripturis & cōmentarijs oīm: vel vrbiū vel prouinciarū cōplectuntur. Luc. li. xxvi. Publicanū vero vt asie fiam vt scripturarius.

¶ **Versipelles** dicti sunt quolibet genere se cōmutātes. Luc. li. xxvi. At libertinus tricornius syrus iste ad mastigias qui cū versipillis sto: & qui cū muto omnia. Plau. in Amphi. Versipellem se facit: quando iubet.

¶ **Cōbibiones cōpotores** a bibēdo dicti. Luc. li. xxvi. Qn̄quidē repperi magnis cōbibionum ex copijs.

¶ **Capital** dictū ē capitis piculū. Plau. in Menæchmis Nunq̄ hercle effugiet. tamen si capital fecerit. Luc. lib. xxvj. Facile deridemur: scimul capital esse irascier.

¶ **Clādestino** est abscondite. Luc. li. xxvi. At enim dicis clandestino tibi quod cōmissus foret neu mittere quicq̄: neu mysteria hæc feras foras.

¶ **Idiota** græco tractum ιδιωτης inutiles: quin sibi tantum nō plurimis vtiles. Luc. li. xxvi. Quidni & tu idēz illitteratum me atq̄ idiotam diceres.

¶ **Expirare** dictū est vel a spiritu effuso: vel a spiraminibus. Luc. li. iij. Expirās aiām pulmonibus ager agebat. Idē li. xxvi. Vt si illuuiē facere per ventrē vel curare omnibus distento cordore expiret vis.

¶ **Eliminare extra limē eijcere**. Pacu. in doloreste. Vbi illic est me miseram: qm̄ clam eliminat. Pōpo. in concauos. Istic manet: eliminabo extra ædis coniugem. Enn^o in Medea: Exule antiq̄ herilis filia custos corpis qd̄ sic extra ædis exaiata eliminat: Acti^o in Meleagro. Tū vt eliminor clamore sim^o ac nota vox ad aures accidit

¶ **Incoxare** in coxam sedere. Pōponius in panuceatis Neq̄. n. candida causa incoxem vnq̄ iuuantes.

¶ **Condepsere cōmiscere** a græco tractum. Homerus

Nonii

Pomponius: Nuptijs partem inspui.

conclusi condepsi.

¶ Vituperare dictū ē vitio dare tanq̄ culpæ vel displicentie. Teren. in Andria. Nūc quā re vitio dēt: q̄so aiad uertite. Et in sequentibus. Id isti vituperant factum.

¶ Lectū est autē & vitiū dare hoc est vnicuiq; rei culpam aplicicare: S; hoc in incertę auctoritatis scriptoribus inuenitur.

¶ Ordiri est ponere incipere. Actius in Amph. Non paruum rē ordibor: ne recte obsecro. Affra. Suspecto tamen animo ordiri me oportet paula paululum.

¶ Pilare dictum est vt plumare pilis vestiri. Affranus in cōpitalibus: Pręterea corpus meū nūc pilare primū cępit. Nonius in exodio. Pati du; poterunt antequā pugne pilant.

¶ Populare significat populi amorē consiliare. Vnde populares dicti de vno populo amici. Pacu. ingresse.

Atq; vt pmeruit pater mihi patriam populauit meaz. Ter. in Phor. Amicus sūmus meus & popularis geta.

¶ Rabere dictū est a rabie. Var. Idem antiquior tecti. Quid est quod laceras: quid rabis. quid vis tibi. Cęci. in hippolimero: Ast rabia rabere se ait.

¶ Superfedere manere. percessare quasi voluntarie & cōsilio sedere. Turpil. in pedio: Vt ille ac sese abstineret: ego supfederē nuptijs. Plau. i. epidico. Superfede istis rebus iam tu ipse vbi iubet finē face. Silenna histo. li. iij. de virtute eorum accusanda ploqui superfederunt.

¶ Titinnire dī sonare. Vñ & titinnabula sunt nūcupata Affra. in Vopisco. Titinnire ianitoris ipedim ēta audio Nigidi^o li. xvij. Itaq; ex remis allarib^o altan^o titinat

¶ Verminari positū torqueri a vermib^o: q; facile se torqueant. Pōpo. in hirnea. Pappi decimus mensis est cuz factus est: ita fit: ita semper solet decimo mēse demunē gens verminatur: parturit.

¶ Canatim suatim boatiz canū & suū & bouū genere. Nigidi^o in cōmēto grāmatico. Sūt etiā assimilāter dicta hęc canatiz suati boatim: q̄ ab aialibus sumūtur.

¶ Collim dictum quasi coxim. Pōponius in Porcaria Hoc sciunt omnes quantū est qui collim cacant.

¶ Infabre fœde: vt est affabre pulchre. Pacu. in Niptra: Barbaricam pestem nauibus nostris obtulit noua figura factam commissam infabre.

¶ Sepiunt signant tenēt: impediūt: dictum a sepibus q̄ obiectę intercludūt. vñ & circūspetum dicitur. Affra. in materteris: perij. lachrymę linguam sepiunt.

¶ Stigmatias veteres pūctos in notis dici voluerunt.

¶ Reserare aperire a fera dictū. qua remota value patefiunt M. T. de offi. lib. ij. Nec ita claudēda est res familiaris: vt eam benignitas aperire nō possit: nec ita reserāda: vt pateat oibus. Virg. li. viij. Non secus ac si qua penitus vi terra dehiscēs infernas reseret sedes.

¶ Abundare supra modū aliquid eē. Vir. Geor. li. iij. Ergo apibus fœtis idem atq; examine multo primus abundare tractuz ab amnibus: qui quarto augētur imbribus: maiorib^o & crebris vndis eriguntur.

¶ Virg. geor. li. j. Pręsertim incertis si mensibus annis

abundans Exijt.

¶ Tergiuersari fallere & dicta mutare: & est oī tergu; verberere: vt ait Plau. in Amph. Versipellē se facit qn̄ lubet. M. T. de offi. li. iij. Tribus generib^o quomodo posunt vt incallidę tergiuersant. Var. in. v. itaq; illa tergiuersari non sinent: secumq; rapiunt.

¶ Prudentiam a prouidendo dictaz dilucide ostēdit. Tul. in Hor. Id enim est sapiētis prouidere ex quo sapiētia est appellata prouidētia. Et de Sene. Quid plura: sic mihi periuasi: sic sentio: cū tanta celeritas aiorū: si: tāta memoria pręteritorū futurorūq; prudētia. Et de rep. lib. vj. Totam igitur expectas prudētia huius rectoris quæ ipsum nomen hoc nacta est ex prouidendo.

¶ Appendix dicitur qd̄ alij ē adiūctū: quasi ex alio pēdeat. Tul. in Hor. Vidit em̄ qd̄ videndū fuit appendicē animi esse corpus: nihilq; esse in eo magnum.

¶ Conuiuij proprietatē. Tul. de Sene. Demōstrat: bñ em̄ maiores accubationē epularū amicorū: q̄a vitę cōiunctionem haberet: conuiuium nominauerunt.

¶ Occasionē ab occatis seminib^o qua id efficitur dici. M. T. voluit de senectute. Sparsuz semen excipit id occatū cohibet: ex quo occasio q̄ hoc efficit est nominata.

¶ Coacmenta dicta sunt coniunctiones arctę: & cōpares a cogendo. i. stringendo: vñ & coagulū dicitur. M. Tu. de Sene viuādi est finis optimus cū integra mente certisq; sensibus opus ipsa suum eadem quę coagmētavit natura dissoluit.

¶ Vernaliter pro adulatorie a vernis: quibus hęc viuēdi ars est. Cecilius in venatorio. Credo nimis tadē hoc fit vernaliter.

¶ Pecunio sorū & locupletuz pprietatē apuit. Tul. de rep. li. ij. A pecore pecuniosos: & a possessionib^o locorū locupletes appellatos asserens multa q; ditione ouū & bouū: q; tūc res erat in pecore & locorum possessionib^o: ex quo pecuniosi & locupletes vocabātur.

¶ Viriti dictū est sepatim & per singulos viros. M. T. de repu. lib. ij. Ac primis agros quos bello. Romul^o ceperat: diuisit viritim ciuibus. Plaut^o in Aulula. nō Aliter sub hac significantia diuidere argenti dixit nūmos viritim. Varro de vita patrū lib. j. & extra vrbē in regiones. xxvj. agros viritim liberis attribuit.

¶ Vernas veteres appellabāt qui vere sacro fuerāt nati & habebatur nomē hoc p̄ euitabili maledictō. Plau. in Amph. Hic qui verna natus ē queritur. Plau. qui supra. Cū cruciatu tuo ista hęc hodie verna verba fūditas

¶ Concinnare est facere: vt Plaut. in Amph. Lachrymantem ex habitu concinnas tu tuam vxorē sed proprietatis verbi hęc est: q; apud veteres cinnus potionis gen^o ex multis liquoribus cōfectū dici solet. Recte autē concinnare & consentire intelligi potest quasi cōcinnare: vt multis diuerse canentibus vnus efficitur modus. Plautus in Asinaria. Auiceps quando cōcinnauit arē effundit cibum. Tul. de fi. bo. & ma. lib. iij. Cum his cū quibus cōcinnabatur verbis discrepare. Idem in Acad. lib. j. Qui cum similitudinē verbi concinnare maxime sibi videtur.

¶ Paupertas dicta est a pecunia pua. Var. de vita pa. li. j. Pecunia qua erat parua ab ea paupertas dicta cui⁹ paupertatis magnū testimonium est.

¶ Pandere Var. existimat ea causa dici: q³ qui ope indigerent. & ad asyluz cereris cōfugissent panis daretur. Pandere ergo quasi panem dare: & q³ nunq³ fanum talibus clauderetur. Idē devita po. ro. Hanc deam melius putat esse Cererem: sed in Asylū qui confugissent panis daretur esse nomen fictum a pane dando pandere: quod est aperire.

¶ Blatis & blateras cōfingis aut incōdite & inaniter loqueris aut a ballatu. Plau. in Amphi. Qui malum itelligere quisq³ potis est: ita nugas blatis. In aulularia. Vbi tu es quē blaterasti iam vicinis omnibus.

¶ Percōtari diligēter ingrere. Plau. i Amphi. Qui istuc in mente est tibi me mi vir pcōtariet: & est pprietas verbi ab eo tracta q³ vada in fluminibus contis exquirūt.

¶ Prodigia dicta sunt porro adigēda. Plau. in amphi. Sed mulier postq³ expecta ex prodigiali Idui: au mola falsa hodie: aut thure cōprecata oportuit.

¶ Cerriti & laruati male sani: & aut cereris ita aut laruarū incursatione anima vexati. Plau. in Amphi. Laruatus ædepol hoīem miseruz medicum queritat. Idē qui supra quasi adueniēte morbo medicati viuere certelaruatus es aut cerritus.

¶ Calcitrones qui infestant calcibus. Plau. in Asinaria Clamat procul si quem videt ire ad se calcitronē Var. feseq³ Vlyxe. Itaq³ tu meum mordacem calcitronem horridum miles ac vir non vitabat.

¶ Vocitum veteres religione aliqua prohibitū. vel interdīctum dici voluerunt. Plau. in asinaria: Nolo illam habere causam & vocitam dicere.

¶ Verberare non solū a verberibus dictū est: sed a verbis. Plau. in aulula. nā cur me miseram verberas.

¶ Cassum inane veteres posuerūt. & arbitrandū est ei⁹ verbi pprietatē magis ab aranearū cassib⁹ ductū q³ sint leuis ac nullius ponderis: nō vt quibusdam videt quasi quassum: Plau. in aulula. Virginem habeo dotē cassam ac illocabilem.

¶ Crociturum propriam coruorum vocem veteres esse voluerunt. Plau. in aulularia. Simul radebat pedibus terram: & voce crocibat sua.

¶ Subleuit significat illusit & pro ridiculo habuit tractum a genere ludi quo dormientibus ora pinguntur Plau. in Aulula. Fidei censebam maximam multo fidem esse: ea subleuit os mihi penissime.

¶ Inuestes dicūtur impuberes: quib⁹ ppter tenerā etatem nulla pars corporis pilat: Hoc & ænei. li. vij. videt sensisse. Virgi. Aurea cæsaries ollis atq³ auræa vestis: sed melius intelligi potest inuestes appellatos: quasi in uesta: id est i pudicitia & castitate

¶ Inferū ab imo dictū. Vñ inferi qbus inferi⁹ nihil. Vñ infernus recte pōt dici qcquid desuper mittit. Varro i Marcipore. Nubes aquali frigido velo leues celi caueras aureas subduxerāt aquā vomētes inferā mortalib⁹.

¶ Syrus a grēco magis tractuz est αρο τουσ υραω has vero scopas rustici eo noīe syrus vocāt. Var. in Marcipore. Vētiq³ frigidus ab axe erūpebāt phrenetici septētrionum filij secum ferētes tegulas ramos syrus.

¶ Eurate dī virilitatez amittere & effceminari. Varro in Marcipe: Spatule euirauit oēs Veneri vaga pueros

¶ Ludibria proprietatē trahūt a leui ac sine pōdere ac cōtemnendo: aut qd magis verū est ludicro. Virg. li. vi. Folijs tantum ne carmina manda. Ne turbata volent rapidis ludibria ventis.

¶ Febris proprietatē habet a feritate morbilis mali vt a calendo calorem. Var. in Andabatis: Aperiendū putat id quod alterū appellamus a calendo calorem. alterum a feruore febrim.

¶ Vulpinari dictū ē fraudibus & mēdacijs vera puertere vel fingere dictum ab intecto: sed intorto vulpiuz cursu. Varro in mysterijs: Vulpinare modo & cōcurfa qualibet erras.

¶ Sufflatū dicitur tumidū & rectū: & quasi vēto quodā clarius factū. Varro in Agathone: Neq³ auro aut genere: aut multiplici sciētia sufflat⁹ qrit. Socratis vestigia.

¶ Vespertilio animal volucre biforme dictū q³ vespere se ad volatū pferat noctis. Varro in agathone. Quid multa: factus sum vespertilio: neq³ in muribus plane: neq³ in volucibus sum.

¶ Exporrectū extentum: porrectum est enim tentum id est porro iactum. Var. in Eudimionibus: quē res in somnum cecideris iterum exporrectus.

¶ Iugatū pūctū a iugo dictū Cic. Tusc. li. iij. Hoc qdē est cōe virtutū oēs em̄ inter se iugatae sunt.

¶ Prodius dictum est interius longius apdeūdo: quasi porro eundo. Var. in virgula diuina. Primum venit in urbem atq³ intra muros: deinde accedit prodius atq³ introit domum. i. intra priuatos muros.

¶ Granaria loca in horreis seruandis seminum granis Varro in Gerunto didascalo: vel decem mēsis vbi vna sepiant granaria.

¶ Torculum q³ vsu torcular dico intortuz laticem vitis vel oleæ exprimant. Varro in Gerunto didascalo: Vineis vbi ampla cella torculum respondeant.

¶ Cingulum a cingendo: q³ in cinguluz plerumq³ dicitur Varro in gerunto didascolo. Nouus maritus taciturnus taxim vxoris soluebat cingulum.

¶ Silicernium pessime intelligentes ita posuisse. Terentium putant q³ in curuitate filices cernat senex. Silicernium est pprie conuiuium funebre: quod senibus exhibetur. Var. in Meleagris. Funus exequiali laude ad sepulchrum antiquo more silicerniuz confecimus id est non quo pransi discedētes dicimus alius alij vale.

¶ Suffundatum dictum est subiectum: dictum a fundamentis. Var. in Taphemenippo. Tanti qui nostrum domibus lateritijs paululum modo lapidibus suffundatis vt humorem fugerent habitabant.

Monii.

¶ Edones & phagones ab edacitate vnū latinū & aliud græcū. Var. in Taphemenippo. phagones edones Romā vt turba: intendat annona sed ppter phagones ficedulā pingue aut turdū nisi volantem non video.

¶ Elixum quicquid ex aqua molliſ vel decoquit. Nā lixam aquam veteres eſſe dixerunt. Vñ & lixe dicti qui militibus aquam ad caſtra vel ad tētoria ſolent ferre. Varro in Taphemenippo. In pauimento non edes facere laconū: aut in humū calceos fecis elixos.

¶ Paracos a græco tractū eſt nomen q̄ vehicula p̄eat. hoc ſchemate em̄ græce latine vehicula nūcupātur: & eſt officij genus: quod miniſtrātib⁹ paret. Varro Seſeq̄ vlyxe: hic em̄ omnia erat idem ſacerdos p̄tor paracos deniq̄ idem ſenatus: idem populi caput.

¶ Troſſuli dicti ſunt q̄ſi toroſoli. Var. ſeſeq̄ vlyxe nūc emūt troſſuli nardo nitidi vulgo attico talēto equum.

¶ Proboſcis græcū nomē eſt dictū q̄ añ depaſcat & eſt porrecta corporis pars inhærens naribus: q̄ excepto hoīe in alijs aīalibus inuenitur. Var. Sexage. Inueniſſe ſe dormire cœpiſſet: tã Glaber q̄ Socratis gallū eſſe factum ericiū e pilis albis cum probocſide.

¶ Tutan⁹ deus a tutādo. Var. in Hercule. Tuā fidē noctu Hānibalis cū fugauit exercitū Tutanus hoc tutanū romæ nūcupor: hac ppter oēs qui laborant inuocant.

¶ Tutilina dea eſt a tuendo dicta. Var. Hercules tuaz fidem non tutilinam quaz ego ipſe inuoco: quod meꝝ aures abs te obſidentur.

¶ Cetarij genus eſt piſcatorum: qđ maiores piſces capit: dictū ab eo q̄ cetę in mari maiora ſunt piſciū genera qđ Vir. Immania cetę: Var. γυωθιſεαυτρν nonne tu aduertis cetarios cum videre volūt in maritūnas aſcēdere in malū alte: vt penitus per aquā p̄ſpiciāt piſces.

¶ Tonim⁹ poſitū ſonam⁹ cū mō a tono. Var. i Eume. tibi tympana nō inanis ſonitū matris deū tonimus.

¶ Dierecti dicti crucifixi quaſi ad diē erecti Var. in Eume. Apage in dierectū a domo n̄ra iſtam inſanitatē:

¶ Præſepia non tm̄ quibus aut cāteria: aut iumenta cetera aut veterina aīalia pabulātur: ſed oīa loca clauſa: & tuta dicta p̄ſepia. Virg. ænei. li. j. Aut agmine facto ignauū fucos pecus a præſepibus arcent. Var. onos lyras: Si quis melodiculis onos lyras præſepibus ſe retineat forenſibus.

¶ Surrigere ſignat ſurſum erigere: quo verbo ruſtici vtunt. cum tritæ fruges ad ventilandum in areis eriguntur. Virg. ænei. lib. iij. Tot linguæ: totidem ora ſonant tot ſurrigit auris.

¶ Lingulacæ locutuleię a procaēitate linguæ & loquēdi proprietatem trahunt. Plautus in Caſſina. Lingulacæ eſt. iam nunq̄ tacet.

¶ Fures ſignificantiam habent a furuo: quod romani veteres atrum appellauerunt: & q̄ per obſcuras atq̄ atras noctes opportuna ſit eis mali effectio eos dictos fures. Var. rerum diuinarum lib. xiiij. Furem ex eo dictum q̄ furuū atrum appellauerint & fures per obſcuras noctes Atq̄ atras facilius furentur.

¶ Ventorū pprietates & nōnullarū dictionū ſignificatiæ in tractatibus nobilium philoſophocū queſitę.

Erum dictū αποθηεωυτα: q̄ ſtatus eius ab oriēte ſit hyemali. Auſtrū qui græce notos dict⁹ ab humore & nebula: q̄ νοτις græce humor latina interpretatione dicat: ac ſitis ventus ſudoris effector vt eſt Homeri νοτος τεδις αης circium a turbine ac vertigine.

¶ Boream hoc eſt aquilonē αποθηεωυτα q̄ ſonor⁹ ſit & procelloſus. Homerus και βορεης αιθηρηγεμεθς μεγα κυμακιλιυδωρ.

¶ Pietatē docti veteres hāc eſſe voluerūt: q̄ q̄ in ea ſūt quaſi penit⁹ & in penetrabilib⁹ recondant hoc in antiq̄s libris & philoſophorū tractatibus inuenitur.

¶ Leuū ſignificari veteres putāt quaſi a leuādo. Virg. quoq̄ ſub hac oſtētatione poſuiſſe voluere. Georgi. li. iij. Olim de cęlo leuū dedit inclyta ſignum.

¶ Rudentes ea cauſa ſapientiffimi dictos volūt q̄ funes cū vento verberent rudere exiſtiment: atq̄ hūc ſonum propriū funiū non aſinorum putant.

¶ Infeſti proprietatē hāc eſſe. Nigidius voluit: quaſi nimium feſtinātis ad ſcelus vel ad fraudem.

¶ Maturare nō vtī cōſuetudo eſt: pperare dicendū ē: ſed cū modo ſtudiū adhibere feſtinū: & a maturitate dictum quæ ratione nature modificatiōe quadā nec p̄cipitatur: ne præcox quid fiat: neq̄ differtur ne ſenio diſſoluatur. Virg. Geor. lib. j. Frigidus agricolam ſi quando detinet imber. Multa forent q̄ mox cęlo properanda ſereno Maturare datur.

¶ Licitorum proprietatē a ligādo dictā vetuſtas putat ita em̄ carnificis officiū antiquitus fungebantur. M. T. pro Rabirio. Licitor inquit colliga manus.

¶ Sororis appellationē veteres eleganti interpretatione poſuere: itaq̄ maxime iuris ſcriptores exprimēdas putauerunt. Antiſti⁹ Labeo: Soror inqt̄ appellata eſt: qđ q̄ſi ſeorſuz naſciſ. ſeparaſq̄ ab ea domo in q̄ nata ē

¶ Lues a rebus ſoluendis p̄poſita. Licini⁹ macer in analib⁹ li. ij. Nequaq̄ ſui lauandi reluāt arma lue.

¶ Humanitatem non ſoluz vtī nūc cōſuetudine per ſualum eſt de beniuolētia dexteritatē quoq̄ comitatē veteres dicendā putauere quā grę. φιλαυθροπιαμ vocant: ſed honeſtorum ſtudioſorum & artiū appetituz: qđ nulli aīantiū generi abſq̄ hominibus cōceſſa ſit. Varro rerū hūanarum lib. ij. Praxitelis qui propter artificium ægregium neminē paululum modo humanior.

¶ Ador frumenti genus: qđ epulis & imolationib⁹ ſacris putat piū. Vnde & adorare pprietate religionis poſt dictū videri. Var de re ruſtica lib. j. In loco humido ſed far adorem potius ferunt q̄ triticum. Vir. li. vij. Et adorem a liba per herbā Subijciunt epulis.

¶ Faciē totius corporis formas προωπων. i. os poſuit antiquitas prudēs vt ab aſpectu ſpecies. & a fugiendo figura: ita a factura corporis facies. Plau. in Penulo: ſz earum nutritrix quæ ſit facie michi expedi: Statura non magna: corpore aquilino. ipſa eſt. Pacu. Nupta ætate

integra: feroci ingenio: facie procera. Salustius historiarum lib. ij. Sardinia in africo mari facie vestigij humani: in occidentem quā in orientem latior.

¶ Vestibula quidam putant sub ea proprietate distincta: quod in primis ingressibus & in spatijs domorum vestitae. hoc est arae ac foci soleant haberi: sed siue sic intelligi debent: non abhorreant vocabuli proprio, inuenitur etiam apud veteres doctos vestibula ob eā significantiam dicta quod in his locis ad salutandos dominos domorum quicumque venissent stare soleant. cum intro eundi daretur copia. atque ob hanc consitionem & quasi stabulationem primos ingressus domorum vestibula nominatos. Ci. in oratore. Vestibula nimirum aditusque ad eam faciem.

¶ Bidentes qui existimant ob eam causam oues a Virgilio dictas: quod duos dentes habeant pessime ac vitiose intelligunt. Nam nec duos dentes habent & hoc quidem & genus monstri est. Et melius intelligi potest si biēnis dixerit auctoritate Pōponij in Athellana: Mars tibi voueo facturum si nunquam redierit bidenti verre. Laberius in paupertate: Visus hac nocte bidentis propter viam facere. Et Nigidius Figulus dicit bidental vocari: quod binae pecudes immolentur.

¶ Iugeri proprietatem Varro designat de re rustica primo: in agro romano ac latino iuguris iugum. vocant quod iuncti boues vno die exarare possint. ¶ Foenus ab eo dictum est quod pecuniam pariat in crescenti tempore quasi foetus vel foetura. Nam & grece τοκος dicitur αφο του τικτελυ quod est parere. Varro li. iij. de latino sermone Foetus autem dictum a foetu & quasi foetura quadam pecuniae. Nam & catonem & caeteros antiquiores sine a littera foenus pronnnciasse contendit: ut foetus & foecunditas.

¶ Receptium seruum quidam ab ea Proprietate dictum volunt ut si neque & nihil sit quod venundatus sit ob aliquod vitium aut malefactum a distractore recipiatur. Sed vera est haec eius nominis interpretatio: quem in data dote aut donatione quis exceperit: quod est proprie receperit Plau. in Trinummo: Posticulum hoc recepit: cum aedes vendidit. Cato mulier magnam dote datur: & magnam pecuniam retinet: & ea igitur re familiari: ex qua sibi dote data retinuit: pecuniam a viro fore irata repetere instituit. Apponit ei flagitatores recepticium: hoc est proprium seruum: quem reliqua pecunia receperat: nec dederat dotis & exceperat Ci. de oratore li. ij. Sed dicis te cum aedes venderes: ne in rutis quidem & caesis solum tibi paternum recepisse.

¶ Siticines ut laticines alituo: ut tubicines a tuba: ita siticines qui apud senatores vel vita functos & sepultos: hoc est iam sitos canere soliti erant honoris causa cantus lamentabiles. hoc in libris collectaneis Actei. Capitonis inuenitur. Et Cato id vocabulum indubitater opposuit.

¶ Iumentum a iungendo dictum veteres putant/g/littera in eo nomine attrita. Nam & vectabulum dicunt quod nunc vehiculum dicitur.

¶ Arcera plaustrum est rusticum tectum vndique: quasi arca. Hoc vocabulum & apud Var. & apud M. T. inuenitur. Hoc autem vehiculi genere senes & aegroti vectari solent. Var. in Gerunto didascalo: Vehabatur cum vxore vehiculo semel aut bis in anno cum arcera. si non vellet non sterneret.

¶ Trophei significantiam propriam Varro in Bimarcho ostendit: ideo fuga hostium graece vocatur τροπαιη hinc spolia capta fixa in stipitibus appellant trophaea.

¶ Luxum id est vultum & loco motum quod nunc luxari ignari latine dicimus: inde luxuria quod a recta viuendi via sit exclusa & eiecta.

¶ Culinam veteres coquinam dixerunt: non ut nunc vulgus putat. Var. in modico: Et hoc interest inter epicurum & ganeones nostros: quibus modulus est vite culina. plautus in mustellaria. Exi foras mastigia qui mihi inter patinas exhibes argutias. Var. de vita patrum li. j. Qua fini sit antiqua & postica: in postica parte erat culina dicta ab eo quod ibi colebant ignem locupletiore domus quam fuerit angustijs paupertinis coacte ipsa nomina declarant.

¶ Modestum a modico: hoc est a moderato positum Varro in modio. Non eos optime vixisse qui diutissime vixerunt: sed qui modestissime id est modice.

¶ Infans non fando dictum est. Ci. in orato. Nam & infantes actiois saepe fructum tulere: & est quod aut dici non debeat: aut dari non possit. Nam infantes usque eo appellandi sunt donec coeperint dari. Curius. libro. xix. Ut pueri infantes faciunt mulierculam honestam. Et. xv. Et pueri infantes credunt signa omnia aenea viuere & esse homines. Vir. aene. lib. ij. Infandum regina iubes reno. do. Var.onos lyras. voces amphionem tragcedum iubeas amphionis agere partis infantioem: quod me est mulio. Actius in Atamante: Priusquam infantis facinus oculi vestiuntur tui, Var. in Eumenidibus: Postremo demo aegrotus quicumque somniat tam infandum. quod non aliquis dicat philosophus. Ci. de ora. li. iij. Modo haec constant: neque infantiam eius quod rem nouerit: sed eam explicare dicendo non queat: neque scientia illius cui res non suppeditat: aut verba non desunt esse laudanda.

¶ Sarcinatricis non ut quidam volunt sarcitricis: quasi a sarciendo: sed magis a sarcinis quod plurimum vestium sumant: Varroonos lyras. Homines rusticos in vindemia incondita catere sarcinatricis in machinis.

¶ Petauristae a veteribus dicebantur: qui vel saltibus vel scenis leuioribus mouerentur. & haec proprietas a graeca nominatione descendit πεταω volo αυρα aura: Var. in epistola ad Caesarem: Conuocat Ptholomeum cinaedon oconicon petauristem diona aulopoidem idem de vita patrum. lib. ij. Nec minus alio in genere

sunt ludi velitis galli germani pertauristæ.
Curiā a cura dictā. Var. designat de vita patrum. lib. ij. Itaq; propter curā loc^o quoq; quo suā q; domū senator confert. curiā appellat.
Legionū pprietatē a delectu militū. Var. de vita patrum li. iij. dictā interpretat. Tū appellat^o est delectus & ab electione legio ab hac superuacaneorū cōsuetudine ascribitur.
Assas nutrices difficilis multū extiment intellectus. At vero vt acri intentione potuimus indagare ob eā proprietatem officij eo noie nuncupari: q; adsint his quos nutriant: nec vel exiguo diuellant. Vnde asseclas ab eo q; adsint: & oibus iussis dominorum presto sint esse vocitatos.
Enixe dicitur fœmine nitendi hoc est conādi & dolendi labore perfūcte missis quæ religionū gna patientibus præsumt: Sed elegātor intellectus: vt ex hoc dictæ esse credantur: q; vinculis quibusdā periculi: qbus implicarētur fuerint exolutæ. Nexū em̄ dicimus actū & colligatū. Plautus in Amph. id probat dicēs. Vno labore exolueret erumnas duas.
Remulcare dictū est quasi molli & leui tractu ad p̄gressum mulcere. Sisenna historiarum lib. ij. Sicq; celeriter solui poterat in altū remulcare trahit.
Congenulare est genu replicato cadere: Sisenna historiarū lib. iij. Agilem dari facilem q; victoriam: neq; fossas aut bellum remoratū.
Expediti & impediti ex vna proprietate habent vocabuli causam. aut ex solutis pedibus aut illigatis.
Sisen. historiarū li. iij. Inermos armant impeditos: expediti sine vllō suorum vulnere cunctos interficiunt.
Testudines sunt loca in ædificijs camerata ad similitudinē aquatiliū testudinū: quæ ducis tergoribus sunt & incuruis. Vir. æne. li. j. In foribus diuē media testudine tēpli: Sisenna historiarū li. iij. Canis.
Titinnius quidā cominus proprietate metus ab natura tradita videntur primo ante testudinem cōstitui: deinde apud consulem causam atq; excusationes præferte cœpit.
Infinuari est immiti quasi sinu recipi. Sisenna historiarum li. iij. Agmen perturbatum peditis infinuant ac loco cōmouent.
Adolere verbū est proprie sacra reddētū: qd significat votis vel supplicationibus numen auctius facere vt est in isdē macte esto: & itelligi debet ab eo quod est odoleuit. i. creuit & adultum quod est auctū & aucta ætate aut aliqua causa maius solito factum ducere pprietatem. Vir. æne. li. j. Cura penus struere & flāmis adolere penates. Idē in. vj. Quæ altaria tēdis. Et in bucolicis: Verbenasq; adole piguis & mascula thura: qd est adde. cumula. & Georgicorum li. iij. Pancēis adole scunt ignibus aræ.

Accensi genus militiæ est administrantibus proximum. Varro. rheto. li. xx. Vt cōsules ac prætores q; sequuntur in castra accensi dicti: q; ad necessarias res sepius acciuntur. velut accersiti: quos nunc diximus deputati.
Nefari proprietatē in li. de vita patrum. Varro patefecit a farre quod est ad oreū: quo scelerati vti nō debeāt non triticum: sed far. hoc quoq; idē assignat. q; qui in digni sunt qui viuāt: nefarij vocantur.
Adoreum quoq; dictum ab eo putat q; cibi ora. i. principium sit far.
Propitiū dī prorsus piū aut ppe piū. Terē in Adel. Quā ea quæ parentes propitij: aut certe porro piū qd est vehementer vel valde: vt apud eundē in prologo Andriæ: Dehinc vt qescant porro moneo: & designāt maledicere: malefacta ne cognoscāt sua.
Impancrare est inuadere verbum a græco tractus: quasi πεινῶν cōsumere. Var. Ecclesia in regiam archam impancratur.
Mansuetū dictū est quasi manu assuetū: q; oia quæ sunt natura fera manu p̄mulctatione mitescāt. Vñ Vir æneidos. vj. Ille manus patiens: qm̄ supra dixerat peccabatq; ferū: puroq; in fonte lauabat.
Cinnus est cōmixtio plurimorū: vñ & cōcinnare dicitur. Ci. in ora. Est aut quidā interiectus inter hos medius & quasi temperatus: nec acumine posteriorū nec flumine vtens superiorū: vt cineus amborū neutrum excellens vtriusq; p̄iceps: vel vtriusq; si verum querimus: potius expers.
Enucleate dī purgare exquisite & sine aspitate aut duritia ab eo q; nucib^o separatis idest testis nucleorū utilis vsus habeat. Ci. i. orato. Nō id elegāter enucleateq; faciat eū solū artice dicere: Idem tus. li. iij. Hēs ea quæ de pturbatiōibus enucleate disputāt.
Rotundū a rota dī: vel rota a rotūdo. & est rotūdū collectū & per oēm circuitus sine offensione asperi anguli leue quā significantiā Ci. in oratore etiam ad humani ingenij transtulit formā. Teodectes autē præfator nec latis (vt ita dicā) rotundus primus instituit dilatare verbis.
Rabula a rabie dictus est: quē nūc aduocatū vel causarū patronū dicim^o. Cice. in oratore: Nō em̄ declamatorē aliquē de ludo. aut rabulam de foro: sed doctissimum aut perfectissimū quærimus. Inde & Salu. Canina (vt ait Appius) facundia exercebatur.
Meridies manifeste medius dies. Cicero in ora. iaz videtur nescire dulcius ipsū meridiē: cur nō medidiē.
Inepti pprietatē Ci. de ora. li. ij. patefecit. Quē enī nos ineptū vocamus: is mihi videtur ob hoc nomē habere dictum q; non sit aptus.
Diuersoria dicta sunt hospitia a diuertendo. Ci. de ora. li. ij. Quiescas in cæsaris sermone quasi in aliquo oportuno diuersorio.

¶ Sāniones dñr a samnijs qui sūt in dictis fatui & in moribus & in scenis: quos *κωπονος* vocant gręci. Terē. in Eu. Solus samnio seruat domuz. Cicero. de orato. li. ij. Quid enim poteram ridiculus quasi samnio quæ rere vultu imitandis moribus yocedeniq; corpori ridetur ipso.

¶ Hæredioli pprietatē indicat Var. de re ru. li. j. Bina iugera q; a rōulo primū diuisavitim herēdē sequent

¶ Legumina. Var. de re ru. li. j. dicta putat: nō q; secetur sed q; legatur: cætera q; vellūtur legumina dicta.

¶ Porcæ in agris quā dicamus differentiam. Var. designat de re rustica li. j. qua aratrum vomere lacunam strias fecit sulcus vocatur: quod est inter duos sulcos elata terra dicitur porca: q; ea secus frumētū porrigit. Actius pacergroruz li. j. Bene prosi fascos figerare ordine porcas bidenti ferro rectas deruere.

¶ Porce sunt signa sulcorum: quę vel vltra se semina pici prohibeant. Porcere enim phibere sæpius legimus. Occationis pprietas his indicijs aperit. Var. de re ru. li. j. Et postea occare. i. cōminuere: ne sit gleba: q; ita occidūt occare dictū. Sere. occatio occæcatio est.

¶ Pomorū a Varrōe pprietas explanata ē de re rustica li. j. Aquā addi quotidie vesperā a quo qd indigēt potui poma dicta esse possunt.

¶ Fracessere tanq; fracari & putrefieri vëtustate Varro de re ru. li. j. hæc de qua fit oleum cōteri solet aceruatū dies singulos itabulata: vt ibi medio criter fracessat

¶ Lixarum pprietas hæc est: q; officiū sustineāt militibus aquæ vehendæ. lixam nāq; aquā veteres vocauerunt. Vnde elixū dicimus aqua coctum: Lix etiā cinis dī vel humor cineri mixtus. Nā etiā nūc id genus lixiuū vocatur. Var. de vita pa. li. j. Proinde vt elixū panē & farre & aqua frigida fingeant.

¶ Calonū quoq; pprietas hæc habetur: q; ligna militibus subministrant καλα enim græce ligna dicuntur: vt homerus.

¶ Cōfluges loca in quę riuū diuersi cōfluāt. Liuius in andro. Cōfluge vbi cōuentū cāpū totū inhumigāt.

¶ Cōsedo a cōsedēdo: & assedo vel assessor: Cassi⁹ hermina annaliū li. iij. Nemo vicinus consedo.

¶ Cōticiniū noctis primū tēpus quo oīa qescēdi grā pticescūt auctores mlti sūt viri s; auctoritates deficiūt

¶ Delibratū decorticatū: vt deartuatū p artus discissum Vir. Geor. li. ij. vdoq; docēt inolefcere libro.

¶ Exterebrare est vi aliqd extorquere: & scrutari aut curiosius querere. Plau. in astraba cū incuriosum loca retur: terebratū quidē pertūdis.

¶ Grūmæ: sunt loca mediā: in quę directe quattuor cōgregantur & cōueniūt viæ. Est autē grūma mēsurā quæ dā: qua fixa viæ ad lineas diriguntur: vt agrimenforū & taliū similiū. Enni. xvij. Grumma dirigere dixit de grūmari ferrū Lucil. li. iij. Viāq; de grummauis vt castris mensor facit olim.

¶ Luculentū pulchrū & bonū & pspicuū dictū a luce Lucil. macer. anna. li. j. auspicia pulchra & luculēta cōmemorat. Plau. icornicula: Pulchrū & luculentū hoc nobis hodie euenit præliū.

¶ Logi a gręco λογος sermones vel dicta ridicula & cōtēnēda. Cice. p gallio: Ego te certe scio oēs logos q; ludis dicti sunt aiaduertisse. Turpi. caue foro testamentū ergo celabis logi.

¶ Fulguratorijs vt extispicis & artispicis. ita hi fulgurū inspectores. Cato de moribus Claudij Nerōis. artispicē fulguratorē si quis abducat.

¶ Moletria a molēdo qd pistrinū dicim⁹: vt feratrina vt foeturina. Cato in ther. Neruo carcere moletrina.

¶ Panis pprietatē a pascēdo veteres putant extimandā: Var. de vita patrū. li. j. pastillos & panes hæc vocabula pastus. q; esset pascere dicebant.

¶ Mustulētū & vinolētū & sæculētum. Plau. in Cistel Nā ita mustulent⁹ æst⁹ nares attigit. vt sit odor musti aut musto oblitus ac madens.

¶ Conuitium dictum est quasi euitijs locum: qui secundū ignobilitatem loci maledictis & dictis turpib⁹ cauiletur.

¶ Proluuiū est pter pudicitia & fidē. Actius in andromeda: Muliebre ingenū proluuium occasio. Neuius in colace & volo & vereor & facere in pluuio est.

¶ Laberi⁹ in cōpita. Quo quidē me a matronali pudore. pluuū meretricis progredi coegit. Var. in lingua latia li. iij. Prolubiē & plubedinē dici ab eo quod lubeat. Vnde etiā lucus veneri lubētinae dicatur.

¶ Pedato positum pro repetito vel accessu: quasi per pedem sicuti nunc vulgo dicitur tertio pedato. Cato originum li. j. Igitur tertio pedato bellum nobis face re. Idem indissuafione de foeneratione: tertio autē pedato. Item ex foenore discordia excrefcebat.

¶ Præclauium pars vestis qua ante clauum texitur. Affra. in nomine: Tertium diem præclauium vnum texere. Idem fratris mea nutrix surge si vix profer puram præclauium contextus continuavel longe ducta.

¶ Propages est series & afflictio. pages enim compactio. Vnde compages & propagare genus iuge longamittere. Pacu. in Antiopa. Saluete geminae mea propages sanguinis Ennius nouis. Vnde florent fructus vitæq; propaginē.

¶ Prægreditur ante venit dictum a gradu. Pacu. in tātalo: Extremū intra cāterē ipsū pgrēdiat parthenoreū

¶ Promicare extēdere & porro iacere: Vñ emicare Neuius: Si quid loqui vis: nō predocere multa lōge promicando oratio est.

¶ Præuius dictus est antecedēs. Cice. Aalcyon hunc genuit claudis dilapsus ab astris Præuius aurore solis noctisq; satelles.

¶ Digladiari dictū est dissentire & dissidere dictum a

gladijs Cice. Academicorū li. j. Quid autē stomachatur arcus: qd Antipater digladiet cū carneade tot voluminibus. Idē. iij. Digladiari autē semp depugnare in facinorosis & audacibus: quis non eum miserimum tū etiam stultissimū dixerit.

¶ Aequor ab æquo & plano. Ci. Academicorū lib. ij. vocabulū accepisse cōfirmat. Quid tā planū videtur q̄ mare equo etiā equor illud poetę vocāt.

¶ Mœniana ab inuatore eo. Mœnio dicta sūt: vñ & colūna mœnia. Ci. Academicorū. li. iij. Interim ille cum æstualet veterū & mœnianorū sic Achademicorum viā secutus est.

¶ Natrices dñr angues natātes. Cice. Acade. lib. iij. Sic enim vultis: tantam vim natricū: viperarūq; fecerit. Luc. saty. li. ij. Si natribus natricē impressit crassaz & capitatam.

¶ Exultare dictū est exilire. Cice. Academicorū li. iij. Et vt nos nūc sedemus ad lucrinū: pisciculosq; exultātes. videam⁹. Vir. ene. li. iij. Exultātq; vada atq; estu miscētur arenę.

¶ Excordes cordesue ex corde significantiā ducunt Cice. Tus. li. j. Aut vñ magna dissensio est. alijs cor ipsum anim⁹ videtur. Vñ excordes vecordes cōcordesq; dicuntur.

¶ Manū dñr clarū. Vnde ēt mane post tenebras noctis diei pars prima. Inde matura quā gręci Leucotea. Nā inde volūt etiā deos manes appellari. i. bonos ac prosperos: q; melior mors sapiētibus p̄ vita probetur. Ci. Tuscu. li. j. Quid Ino cadmi filia nōne Leucotea noīa ta. a gręcis: matuta habetur a nostris: Inde imanes nō boni vt sepe.

¶ Fodicare est fodere a fodiēdo dictū. Ci. Tus. lib. iij. Nō est in potestate fodicantibus eis rebus quas malas opinamur dissimulatio vel obliuio.

¶ Politōes agrorū cultus diligētes vt polita oīa dicimus exulta & ad nitorē deducta. Enni. saty. li. iij. Testes sunt lati cāpi quos gerit africa terra politos. Idem annali. li. ix. rastros dente fabres carpsit causa poliēdi agri. Var. Quod mirū ex agri depolitiōibus eijsiūtur hic in cœnaculo polito recipiuntur.

¶ Pręfica dicebantur apud veteres q̄ adhiberi solēt funeri mercede cōducte: vt & flerēt & fortia facta laudaret. Plau. infriuolaria. Supabo oēs argutādo pręfical. idē in Triculēto. Sine virtute argutū ciuē mihi habeā p̄ pręfica: p̄ alios collaudat eap̄se vero nō pōt. Luci. li. xxij. Mercedeq; cōductę flent alieno in funere pręficę multo & capillos scindūt & clamāt magis. Var. de vita patrū. li. iij. Dem veniā cātoris sola amat tibias. & fides eorūq; q̄ trichas cursitassent. hęc mulier vocata olim pręfica vsq; ad punicū bellum.

¶ Parectati hi q̄ de pueritia veniūt ad pubertatē a gręco vocabulo sumptū. Lucil. li. xj. inde parectato chlamydes ac barbula prima. Idē. xx. Tuū ephēbum quē-

dā quā vocāt parectatū. varro de compositione saty. Parectatę adsunt: mulierq; venus caput.

¶ Proletarij dicti sunt plebei q̄ nihil reip. exhibeāt: s; tm̄ prolē sufficient. Cato de tribu. militum. Expeditu pauperē plebeiū atq; pletariū. Cassius emina ānali. li. ij. Tūc Marcus præco primū pletarios armavit. Var. de vita patrū. li. j. Quibus erāt pecunię satis locupletis assiduo contrarios pletarios assiduo neminē vindicem voluerunt locupleti.

¶ Pro sapies generis longitudo dicta a pro superādo aut proserēdo. Cato originū lib. j. Veteres pro sapias & multa alia apud multos.

¶ Optiones in cohortibus q̄ sunt honesti gradus: vt optatos qd̄ est electos: & adoptatos quod est ascitos. Var. de vita pa. li. ij. existimat appellatos: q̄ referentib⁹ cēturionibus adoptati in cohortes subibant vt semp plenę essent legiones: a quo optiones In turmis decurionū & in cohortibus centurionū appellati.

¶ De dictionibus ab. A. littera incipiētibus.

 Pud iuxta Sisen. hist. lib. iij. Dū pristinū vñ nū apud ignē p̄ sudorē corpe exhauserunt M. T. de offi. Cuius focū mirari solitus cato apud quē ille sedens samnitum quēdam hostium iā dicētū suorū munera repudiauerat. Et de oratote lib. ij. Cum etiam tū in lecto Crassus esset: & apud eum Sulpitius sederet.

¶ Apisci inuenire. Sisenna hist. li. iij. Itaq; postero de ligato signū redeūtis apiscitur.

¶ Abstemius q̄ vino abstinet. Apulei⁹: In se fuisi quōdā athenis parcus atq; abstemius: in li. ludicorū; Lu. saty. li. vj. Thaunomeno inquit valua sororē lanificaz dici siccam atq; abstemiā vbi audit. Var. de vita patrū li. j. Quātope abstemias mulieres voluerūt esse vel ex vno exemplo videri potest.

¶ Adipatū veteres honeste pro pingui & sunculēto & opimo posuerūt. Ci. de ora. asciuere suis artibus opimū quoddā. & tanq̄ adipatę dictionis genus.

¶ Adhamare obligare ab hamo tractū. Cice. Achade. li. ij. Qui em̄ seruis honores adhamauerūt: vix admittuntur ad eos: nec satis commendati multitudinē possunt esse.

¶ Astipulari positū est assentiri. Ci. in Academicis. li. iij. Falsum esse stoici dicunt & eorum astipulator. Anthiocus.

¶ Addictum quasi deuotū vel obnixum. Ci. Tus. li. ij. Qui certis quibusdā destinatisq; sententijs quasi addicti & consecrati sunt.

¶ Aquilex aquā colligens. Var. in qnquatribus: An hoc præstat hero filius Diogenis: q; ille e ventre aquā mittit: ad hoc te iactas: at hoc pacto vtilior te tuscus aquilex.

¶ Aequimentū positū est: nō æquamentum quasi parem vitę sed marces pro eo q̄ dicitur admissū. Varro

an si equas emisses quadrupede vt meo asino reatino
admitteres quantū popo scissem dedisse æquamenti?

¶ Aerificiū dictū qđ fit ex ære. Var. Υωθιολοσάτωρ Nihil sunt musæ pollicis quasi ærificiæ duxi.

¶ Apludas frumēti fursures dicūt rustici veteres: Hoc in antiquis inuenitur quorum in dubio est auctoritas qđ & Plautus in astraba fabula sic dixerit: cuius incertum est an sit eius comœdia: atq; ideo versus eos deponere super sedimus.

¶ Adulterionē p adultero. Laberius in primo: quem si quis legere voluerit ibi inueuit & fidē nostrā sua diligentia adiuuabit.

¶ Anticipare veteres posuerunt preuenire hoc est ante capere. Var. in bimarco: Psesistis dicite labdeæ & viuos contēnite viui: Anticipate atq; addite calcar stultos contēnite docti.

¶ Aurigatur honeste possum pro moderatur ac regit Var. in modio. ad se vnū esse pulmētariuz secūdas quo natura aurigatur nō necessitudo.

¶ Architectari cōponere. Cice. de finibus bonorum & malorū. li. ij. An qđ ita classidas: vt optime possit architectari voluptates.

¶ Aiat qđ ē dicat. Ci. de fini. bo. & malorū Quasi ego id curē: quod ille aiat aut neget.

¶ Anellus. M. T. de finib⁹ bonorū & malū lib. v. Nec tñ epicureum licet obliuisci sui cuiusq; cuius imagines non modo in tabulis nostris familiaris: s; etiā in poculis & in anellis habebant.

¶ Amatio amor. Plaut⁹ in rudēte: Nimis pene iēpta atq; odiosa eius amatio est.

¶ A desum consmptū. Sisenna hi. li. iij. Idē temporibus esernini duplici fossa valloq; circumdati: frumēto a deso: quod ex areis in opidū portatū est.

¶ Attendere p intendere cogitare. Cice. in ora. Nihil ve vobis in mentē venit: quod præterea a Crasso requiratis: Idē Hercules inquit ipsū attēdo.

¶ Accōmodat adiūgit applicat. Cice. de oratore. li. ij. Affricano illi supiori coronā sibi in coniuio ad caput accomodāt. Virgi. ænei. li. ij. Lateriq; argiuū accōmodat ensem.

¶ Autūnitas p autūno Varro in serāo: Accūbit retinet viatorē meridiē prætereūtē: fontēq; autūnitas in metreta ordo mensēz prætereat. Idē in quinquatrib⁹ Care hāc caducā liberi mollē depēde frondē bromi autūnitatis vbi olim neutro. Varro in ephemeride: Nauales ethesiæ diutius & vberius fluant: & autumnum vēto sum ferant.

¶ Aritudinē pro ariditate. Var. in metheo. li. j. rerū humanarū quandā gentē stirpis inquit frigus calore atq; humore aritudinem miscet.

¶ Aboriatur p abortu. Var. p Callio vel fundanio de admirandis rebus. Vinū quod ibi natum sit in quodā loco: si prægnās biberit fierit vt abortiatur.

¶ Adolecētiaris p luxuriaris. Var. de tyre. actu qđ vt faciat cēleo: qm tu quoq; adhuc adolecētiaris.

¶ Ancillantur pro seruiūt. Titinnius prælia. Verum em dotibus deliniti vltro etiam vxoribus ancillatur.

¶ Actius in Meleagro: Quam inuita ancillans dicto obediens viri:

¶ Absonū sine sono. Cice. in ora. Sed sunt quidā aut ita lingua hæsitantes: aut ita voce absoni

¶ Algo p algore. Actius in andromeda: Misera obualla laxo senio pudore algoq; & fame. Varro. Ethos aut vox. leges ruinā ne racentē subde albus algo dātī frigore. Lucil. Nā tam algo atq; nigrore maius. Lucil. li. iij. Morbis algoq; fameq;.

¶ Aetate positū p læculo ac diu. Plau. in asina. adeo vt ætatem ambo ambob⁹ sint obnoxij. Idē in eadem Aetate velim seruite libanū qui conueniā modo.

¶ Altile nō solū pingue ab alendo: verū etiā opulētū Plautus in cistellaria: Prohibet diuitijs maximis dote altili atq; opima.

¶ Assulatim vt minutatim. Plau. in capti. Priusq; pulsando assulatim foribus exitium dabo oua eius pullis escam: hic iure inops pullo da ad scintillæ simul assulatim in saias sumit cibuz. Plau. in Menæc. Nisi dedo labo assulatim viscera.

¶ Anxītudo. Acti⁹ in euriface: Persuasit mœror anxītudo error dolor. Idē in armorū iudicio. Vbi cura ē: ibi anxītudo acerba ibi cuncta cōsilliorum ratio & fortunę. Sic. M. T. de repu. li. ij. Quartaq; anxītudo pna adluctum & mœrens semper ipsa se sollicitans. Pacu. in hermiania. Tristitia atq; animi intoleranda anxītudine.

¶ Albitudinem p albore. Plau in trinūmo: Vbi habitet itē alterū ad ipsam capitis albitudinē.

¶ Adhēsum a coherēdo dixit. Lucretius. li. iij. Nam neq; pulueris iterdū sentimus adhēsum. Itēz li. iij. Tenuē locis quia non potis est affligere adhēsum.

¶ Amolimini recedite vel tollite. Teren. in Andria Proinde vos hīc amolimini. Nā mihi ipedimēto estis Pacu. in hermiona: Non tute hinc e conspectu amolire. Idem in Ahtiopa. Nonne hinc vos propere stabulis amolimini? Sisenna histo. li. iij. Impedimētū oē de cunctis itineribus amolūtur.

¶ Acrimonia est animi viuacitas. Neuius in lycurgo Ne ille mei feri ingenij atq; animi acré acrimoniam.

¶ Acris in Neoptolemo: Vim ferociam animū atorciatatem: iram acrimoniam.

¶ Abiugat separat alienat. Pacu. in hædo: Que res te ab stabulis abiugat certum est loqui.

¶ Angustitatem dictum p angustia. Acti⁹ in cœno: Saxū id facit angustitatē: & sub eo saxo exuberās scatebra fluuia eradit. rupē. Idem in Alph esibœa: S; angustitatem inclusam ac saxi squalidam.

¶ Assēstris foemininū est ab eo qđ assessor. Affranus

fratris: dimittit iam assestricem me adesse vocat.
Atri dies dicuntur quos nunc fastos vel posteros vocat Afranius fratris: Septembris heri calendas: hodie atri dies.
Aiutamini pro aiutare. Pacuuius in chrise. Aiutamini & defendite.
Aera nūmi nota. Lucil. li. xxix. Hæc est ratio puerula aera nūmi subdita improbe.
Appetones ab appetendo dicti. Laberius in virgine Alienū appetonibus viæ perdit diuerticulum.
Aduocasse puocasse. Lucil. li. xxix. Amicos hodie cū improbo illo audiuius Lucilio aduocasse.
Armiliū. Lucil. li. xxvij. Hunc ad me: hinc licet anrursus ad armillum.
Adolescenturire. Laberius: Incipio adolescēturire & nescio quid nugarū facere.
Auxiliatū vt suppetiatū: Lu. li. v. Tū porro gen^o oē videns fidere & a pœnis trēmulū petere auxiliatum.
Ardum paridū. Lucil. li. xx. Ardū miserrimū atq; infœlix signum sabucum vocant.
Auerrūcate auertere. Lucil. li. xxvj. Diminuerūt meliora: amētiā auerrūcassint tuā. Pacu in hædo: Possu ego istam capite cladē euerrūcassere M. T. de finib^o bonorum & malorum. Dij maluerūt meliora atq; amētiā auerrūcassint meam.
Apisci adipisci. Lucil. li. xxvj. Vt ego effugiam quod ego te imprimis cupere apisci intelligo.
Acepto accipio. Pacu. in teucro: haud sinā q̄c̄q; pro dari: priusq; accepto quod peto.
Adauctāt auxint: Actius in teneadis: Quibus rem summā & patriā nostram quondā adauctauit pater.
Adaxint adigant. Plau. in Aulula. Tū adaxint ad suspendium medij.
Affectare afficere. Plau. in Bacchidibus: Tua flagitia aut damna aut dispoliabula: quibus patrē: & me te q; amicos meos omnis affectas tuos.
Adiūgare adiūgere. Plau. in chryse. Mater est terra ea parit corpus: anima mater adiugat voluntatem.
Aedituor: idest ædē tueor. Pōpo Aedituor q̄ post q̄ ibi appareo: atq; edituor in tēplo: nec mortalis nec mortalium in terra miserius est.
Aeternare. Var. rerum humanarum lib. ij. Literisq; ac laudibus eternare.
Albicatur candidatur exalbescit. Var. Cauevbi riu^o præcipitaf in nemore deorsum rapitur atq; offensus aliquo a scopulo lapidoso albicatur.
Abscōdit p abscondidit Pōpo. Mactis genis: pij nō puella est: nunc quid abscondisti inter nates?
Attigat cōtinget: Turpil. in leucadia: Nōne attigat atq; aufert manū. Eia q̄ ferocula est. Actius in Erigonis: Age age: amolite amitte: caue vestez attigas Plau. in Bacchidibus: Ne attigas puerū ista causa: quādo fecit strenue.

Augificat auget. Ennius in Andromacha: Quid sit seditio tabes ne numerus augificat suos?
Atrox crudus. Neuius belli punici. lib. iij. Simul atrociam proiecerunt extra ministratores.
Adquo pro quātum. Affra. pmo. Vt scire possis ad quo te expediat loqui. Idē impriugno: Ni tuū amarē talē tam merito patrē miratus essem ad quo licere.
Alternatim p vices. Quadrigarius in annalibus li. iij. Item gaudiū: atq; ægritudinem alternatim sequi.
Apricari in aptico esse. Var. in mysterijs: Licet videre multos quotidie hyeme in sole apricari.
Absente nobis & presente nobis pro p̄sentib^o & absentibus nobis. Plau. in Amphi: Nec nobis p̄sente aliquis quisq; nisi seruus africanus in actione adest si hunc absente nobis inuenerit puer.
Antiquari obsolescere: & memoria tolli. M. T. de offi. li. ij. Perniciose enim philippus in tribunatu: quū legem agrariā ferret: quam tamen antiquari facile passus est: in eo vehemēter se moderatum p̄buit.
Allectat illicit delectat. M. T. de senectute. Ad quē fruendum nō modo nō retardat: verum etiā inuitat atq; allecat senectus.
Abusa abutendo vel inuisum cōsumpta. Plau. in asinaria Vbi illa q̄ dedit ante abusa sunt: Nam si ea duraret mihi mulier mitteretur ad te: nec te quicq; poscere.
Assa voce sola voce linguæ: t̄m̄m̄o: aut vocis hūane non admittis alijs musicis esse voluerūt. Var. de vita patrū. li. ij. In cōiuijs pueri modesti. vt cātaret carmina antiqua: in quibus laudes erant maiorum & assa voce & contubicinē. Item Cato de liberis educandis: Melos altum in cātibus: & bipartituz vnum quod est in assa voce. alterū quod vocant organicum.
Assum extimandū est in obsonijs sine pigmēto saporis alieni quē admodū merū dicitur solum.
Arci. Var. de vita patrū. li. iij. Eoq; pecuniam magnam cōsumpsisset q; arcī quos sūm opere fecerat fessif pondere diu facti celeriter corruissent.
Aminiculauī positū pro adiuui. Varro. de liberis educandis: Quod petisti: vt eius educationis fieres tibi ocus quo ad potui aminiculauī tuam voluntatez scribendo.
De dictiōibus a. B. littera incipientibus.
Etere: idest ire. Var. Assanos multos q; parere ea nō poterat: mulierez foras bere iussit. Pacu. in niptra: vos bite defensum patriāi pugnā. Idē: Bibitemēdosi resto p̄git: eā si ire conor phibet bere.
Bellioris melioris ē. Var. in testamento: Venio nūc ad vltimum genus testamēti qd dicitur phisicon: in quo gr̄ci belliores q̄ Romani nostri.
Brutum dī hebes & obtusum. Lucil. li. iij. An contractis in se partibus obrutescat. Pacu. in Hermiona. Et obnixū esse aut brutū aut elingūē putes.

Bulga est folliculus omnis: quē & cruminaꝝ veteres appellauerunt: & est sacculus ad brachiū pendēs. Luc. saty. li. vj. Cui neq; iumētū ē: nec seruus: nec comes vltus. Bulgā & qcquid hebet nūmorū secū habet cū bulga cœnat dormit: lauat oīs in vna spes hoīs bulga hac deuincta est cætera vita. Var. octogesi. Quo nobilius ē philippeū quod accipimus q̄ quod bibimus: cum alterum addam⁹ in bulgam: alterum in vesicā. Luc. li. xvj. Ita vt quisq; nostrū e bulga est matris in lucē editus.

Bacillū & baculum. M. T. de supplicijs. Deniq; proximus lictori Sexti⁹ de quo sæpe iam dixi cōuerso bacillo oculos misero tundere vehemētissime cœpit. Afranius. Hominē bacillū delegatum corneoluz poscit: Cic. de fini. bo. & ma. li. ij. Vt bacillum aliud est inflexū & incuruatum: aliud ita natum.

Bacchari veteres nō solum bacci noīe furere dicivo luerunt: verum etiam loca in quibus sit debaccatū bacchata dixerūt. Vir Geor. li. ij. O vbi campi sperchiusq; & virginibus baccatha lacænis. Taygeta. Nā & qcquid vehementius commouetur bacchari voluerunt. Sātra nuncijs bacchis ita obsoletuz solo furentur ab omni parte bacchatur nemo.

Blaterare est confingere p̄ mēdacia. Afranius in augure. Quid est istuc te blaterare atq; obloqui. Idē in incendio. Illud memēto: ne quid imprimis blateres. Cecil. in hymnis. Desine blaterare: nihil agit in amore inermus.

Bount dictū a bouz mugitibus. Pacuuius in hēdo clamore & sonitu colles resonantes bount. Vir. Geor. li. iij. Roboant siluæq; & magn⁹ olympus. Var. in Parmenone. Exeūt citi: strepunt exeūt bount.

Baiulare ferre. Plan. in asinaria. Ego baiulabo: tu (vt decet dominum) ante me ito inanis.

Bipennis manifestum est dici: qđ ex vtraq; parte sit acutū. nam nōnulli gubernaculoruz partes tenuiores ad hāc similitudinē pinas vocant eleganter. Var. i marcipore. Delime bipennis: aut leuis passerculus. idem in eodē: pinas educi naufragij. Item Cecilus. Hęc quarū bipennis fluminis plumas vapor perurfit alti mœsti in terrā cecidimus. Idē in Parmenone. Ferreus ferreā humor bipennem securem.

Biuiras quas vsus viduas appellat. Var. in lege menia. Ad biuirā venio: cū vellem ostendere: quid vellem. Maclamelos inconstantia filius me reprehendit.

Bouiatores quos nunc maliciosos & tergiuersatores dicimus. Lucil. li. xj. Hic sitriosus bouinatorq; ore improbus duro.

Bubulcitare. Var. in meonio iunedo. Meusq; apud Plotium thetorē bubulcitare alteri dolori defuit. Plau. in Mustel. Docet me amare & te bubulcitare.

Bases. Varro. onos lyras: Primū eā esse fidemq; futuræ situs: vt ipsa vos basis eius.

Badius. Var. onos lyras. equi colore dispares. itē na

ti hic badius iste giluius: ille murinus.

Binū miliū uīero pro binis milib⁹ Sisenna historiaꝝ rum li. iij. Ad binū miliū numero saurijs vtrinq; factis

Balbe obscure. Var. rerum humanarū. lib. xx. Præterq; duobus imprimis est scriptū spectare velit potius q̄ voluntatē debeam nō datum dicere magistratum.

Baiulū. Cice. de orato. li. iij. Kemigē aliquē aut baiulum nobis oratorem descriperis.

Balbutire est cū quadam linguæ hesitatione & confusione trepidare. Cice. Academicoruz li. iij. Plane & supradictis stoicus perpauca balbutiens. Et Tuscu. li. v. Me quidē auctore etiam peripatetici veteresq; Academici balbutire aliquando designant.

Bura dicit ps posterior aratri decuruata. Vir. ge. li. i. Cōtinuo in siluis magna vi inflexa domatur Imburī. Var. de re. rustica li. i. Et sæpe fracta bura relinquūt vomerem in agro. Hanc Vir. burin. vocauit.

Blitea inutilis a blito herba nullius vsus. Plau. in trulentio. Blitea lutea est meretrix. Laberī. in tuca. Bipedem bliteam beluam.

Buceries boū greges. Lucil. li. ij. Lanigerę pecudes & equorum bellica proles. Buceriaq; greges.

Baubare latrare a canū voce. Lucr. li. v. & cū desertis baubantur in ædibus omnes.

Bellum bellicosum. Cecil. Tm bellū suscitare conari aduersarios contra bellicosum genus.

Buas potionem positā paruulorū. cato li. d eli. edu: Cū cibū ac potionē buas ac pappas docent: & matrem Mammam: patrē Tatā Lucil. li. viij. Cū iurulentas discere vini: buas designauit.

De dictionibus ab. C. Littera incipientibus.

Comest pro comedit. Varro in marcipore. Nam humanis oīa sunt paria. q̄ppe te pl⁹ yrget piscis: vt sepe munitos magnus comest vt auis enecat accipiter. Titinnius in gēma Librā aiebāt satis esse ambobus farris intrite pl⁹ comest sola vxor. Idē fulloni⁹. Ego me mandatā meo viro male arbitror quirem disperdit ac meam comest Afrani⁹. Aequalibus iste: vt tu rē narres dona comest hic quotidie. Plautus in mustellaria. Nec modo venire saluum quem absentes comest. Idem in Trinūmo. Quod & bibit: quod comest: quod facit sumpti. Pomponius in pistore. Decipit vicinos: quod molem dum conduxit comest. Nouius in fullonibus. Feritatis vorrit se in omnes bestias: comest quicquid terigit tantum Idem in agricola. Aedepol paternā qui comest pecuniam. Lucil. satyrarum li. iij: Cum manducauit totuz complexa comestq;. Et. xxx. Conficit ipse comestq;: Marcus Tullius in hortensio. se ad extremum pollicitetur prolaturū: quæ sæpe ipse comest quæ efficit dialethicorum ratio.

Cuia pro cuius. Lucil. li. xxx. Cuia opēra troginus calix per castra cluebat.

- ¶ **Contollere contra tollere.** Plaut⁹ in Aulularia: Cōtollam gradum.
- ¶ **Claritudo pro claritas.** Salustius in iugurta. Cū prefertim tam multæ variæq; sint artes animi: quibus summa claritudo paratur. Silēna histo. li. iij. Quod fortasse an ex voluntate sua summa cum claritudine celeriter confecisset.
- ¶ **Colluuiio labes ex immundicia.** M. T. de senectute. Cūq; ex hac turba & colluuiione discedam.
- ¶ **Commalaxare est exercere ac mature facere.** Var. in flexibilibus. Nec dolorem αλαφροσ esse quod de Philosophia commalaxarem in ea parte: neq; habenas dedi vnq; neq; cupiditas imposuit frenos.
- ¶ **Cætra obstaculum scurū.** Var. de victis: Quis rotundam facere cætram nequeat?
- ¶ **Coracem noue positū pro coruo.** Cice. de ora. li. ij. Quare coracem vestrū istum potiamur nos quidē pullos suos excludere.
- ¶ **Canitudinem pro canitie.** Var. in aboriginibus. Sed neq; vetulus cāterius q̄ nouellus melior. Nec canitudini comest virtus.
- ¶ **Condocefacere.** Ci. Tus. li. v. Nemo est enim q̄ eorū honorum aiūm putet esse iudicem: eūq; condocefaciat vt ea quæ bona malaue videantur: possit contēnere.
- ¶ **Conscribellauit p̄ cōscripsi.** Var. in columna herculis. Itaq; eas in cæram conscribellauit herculis ad litē. Idē in marcipore. Astologi non sunt qui conscribella uerunt pingentes cœlum.
- ¶ **Cōptilis cōpositi.** Pōponius in præcone posteriore Si sciam quid velis quasi serui comici comptilis.
- ¶ **Contente parce & continenter.** Plautus in Asinaria. Quāq; illum arctē contenteq; habet.
- ¶ **Caries est vetustas.** Var. in cosmotoria. Singulos letos stratos: vbi habuimus amissimus propter cariē & tineam. Luci. li. xxx. Planta vna est pedib⁹ cariosis mē su libano.
- ¶ **Cortes sunt villarū intra maceriā spatia.** Var. in pappo. Dum vixi p̄miscaris meus in cortibus pauit. Idē de re rusti. li. i. Nec minus & a pabulo cū redierunt anseres suos porci in corte exteriorib⁹ cœnitabāt: æstiuo tempore in loco propatulo rure in corte: in vrbe in tabulino: quod mœnia non possumus intelligere tabulis mature fabricatum.
- ¶ **Cupas.** Var. mod⁹ est matula. Cupas vinarias sirpare noli: addeq; tū vini in vxorculæ oppicillū. Idē Seliq; vlixē. Alteram viam deformasse. Carneadem virtutis ecupis acris acetū.
- ¶ **Comedim pro comedā.** Plau. in bacchidibus. Qādē scortis quodq; in lustris comedim: q̄greget patet. Cice ro ad Varronez in epistola. Cura si me amas vt valeas ne ego te iacente bona tua comedim. Statui enim tibi ne ægroto quidem parceres. Pomponi. in prostibulo. Ego quod edim quero. has querere quod taceret con-
- trarius est. Cecil. in Plotio. Pudebat credo commemoramentum stupri.
- ¶ **Conspicilium vñ cōspicere possis.** Plautus in medico in conspicio asseruebam: pallium obseruabam.
- ¶ **Collustra lacumen nouum lac in māmīs.** Luci. li. vj. Hiberam insulā fomēto omni colore collustra. Luci. i. virgine. Siquidē mea collustra fretus terris studere fecisset sumerem aquam ex fonte.
- ¶ **Conquinescere & ocquiniscere inclinari significat.** Plau. in Cistella. Faciendū est puerile officiū: conquiniscam ad cistulaz. Idem & dolosi cōquinescere si istic cevento simul.
- ¶ **Copi pro copioso.** Plau. in Pseudulo. Atq; ego nūc me gloriosum faciam e copi pectore. Turpil. in epilceoro. Te quidē oīm iam pater copē causa rē facit. Pacu. in perhibœa. O multi modis. varie dubium & prosperum copem diem.
- ¶ **Colutilet signat dedecoret.** Plau. in tri. Hec fanigeratio te honestet me collutillet: & si sine dote duxeris.
- ¶ **Congenerat est adiungit associat.** Acti. in figulinis: Quam vehat grato tibi congenerat gentium: aut generum affinitas.
- ¶ **Certe signat ducite vel date ab eo quod cedo.** Neui⁹ in lycur. Pro industria certe regem propugnātū patrē Lycurgum. Ennius in medea. Saluete optima corpora. certe manus vestras: mea sq; accipite. Acti. in menalippo. Aeneum aliquis cete in conspectuz: aut nos vbi est ducite ad eum. Pacu. in Athalanta: his vestrorū vter sit: cui signum datum est certe.
- ¶ **Cupedia cupiditas.** Ci. Tus. li. iij. Ambisio mulierositas peruicacia liguritis tumultia cupedia.
- ¶ **Castitudinē pro castitate.** Acti⁹ in Phenissis. Ibi fas ibi cunctā antiquā castitudinem.
- ¶ **Cōitasset p̄ cōcubuisset.** Actius in Erigona. Tū autē egyptus sine me esse eodē lecto comitasset patri.
- ¶ **Cituma sunt proxima cœlo milia.** M. T. de repu. li. vj. Ex quibus erat ea minima. quæ vltima cœlo cituma terris luce lucebat aliena. Et in li. j. Quare si placet dedecorationem suam de eo loco ad hęc ceteriora.
- ¶ **Claret clara est vel clareat.** Turpil. in pedio. Cui⁹ aduentu insula hodie claret cypros. Enni. in Telamone. Nā ita michi Telamonis patris atq; facies pauis iouis gratia ea est: atq; hoc lumen candidum claret mihi.
- ¶ **Casteria locus vbi cū nauigatio quiescit: remi & gubernacula cōquiescūt.** Plau. in asinaria. Quin polsi reposui remū sola ego in casteria omnis familie causa cōstitit ibi.
- ¶ **Coquinatū ad coquendum.** Plau. in aulularia: neq; ego nūq; nisi hodie ad bachas veni in hac banal cognatū
- ¶ **Curio curiosus.** Plau. in aulula. Volo ego scire ex te quid sit agnus curio.
- ¶ **Culcitra.** Varro in quinquatribus. Quam in testudineo lecto culcitra plumea in die dormire. Idem de vi-

patrū. li. j. Qui prim^o vxorē ducebat duabus culcitris: ac duabus thoris plagulis constrasset.

☞ Citrus. Var. in gerunto didascolo. In quibus libya citro fasces cingit fores.

☞ Cecutiunt Var. in gerūto didascolo. Vtrū oculi michi cecutiunt an ego vidi seruos in armis cōtra dños?

☞ Caballus. Luci. lib. ij. Succussatoris tetri tardiq; caballi. Var. in Parmenone. Alius caballū arboris ramo in humili alligatū relinquit. Idē Seq; vlixē: in castris p mansi. inde caballū reduci ad censorem.

☞ Coda. Var. in taphemēippo. S; vt caussis sine coda.

☞ Carnales edules. Var. sexage. Vix hęc fatus erat cū more maiorum vltro carnales arripiunt de fonte in tyberim deturbant.

☞ Crassum posituz p hebeti & stulto. Var. sexagesi. Senibus crassis homuli nō vidimus quid faciat.

☞ Canum vetus antiquū. Vir. li. j. Cana fides & Vesta Var. in eumeni. Et ecce de improviso ad vos accedit cana veritas attici filio prae alumna.

☞ Cisiū vehiculi hiroti genus. M. Tuli. philippicarū. li. ij. delituit in quadā caupona: atq; ibi se occultans per potum cisiō domum venit.

☞ Celeratim celeriter. Sisenna hist. li. v. Quo magis celeratim poterant insidijs suos disponit.

☞ Copiatur a copia honeste positū: vt lignantur & pabulantur & aquantur. Cecil. li. j. armis & magno com-
meatu sed praeda ingenti copiantur. Vir. Geor. lib. iij. Sub moenibus vrbis aquantur.

☞ Cōfutare est confundere vel cōmutare. Var. in mæonio. Harū ædiū summo atria cōfutabāt architectores. Idem lib. j. Hui. Cedina cocus magus aenum quando feruit: paula confutat trua.

☞ Cōpluries frequēter. Cato suasionē in legem populi. Quod cōpluries vsu venit omni tempore ante aduentum esse remp. reddimus. Idē originū li. iij. Compluries eorū milites mercennarij inter se multi alteri alteros in castris occidere Plau. in persa. Quid metuis: metuo hercle vero: sensi ego compluries.

☞ Cognomen est eiusde; nois. Affra. in diuortio. Lætius genus cognominationis morborū cognominis.

☞ Clypeat. Pacu. in hermiona. Currum licuit chlami-
de cōtorta: astu clypeat brachiū. Ita & galeare. Cina in epigrāmatīs. Miseras audet galeare puellas.

☞ Cōuasare est furtim oia colligere. Terē. in phor. Aliqd quasassem: atq; hinc me ego cōijcerem p tin^o i pedes

☞ Cluet noiat Luci. li. xxx. Quia opa trogin^o calix per castra cluebat. Enni. in ambracia. Pergentes esse cluebat omniuz miserrimus. Pacuuius in illiona. Sed hęc cluentur hospitū infidelissimi. Varro. onos lyras. Pacuuius discipulus bicorporis fuit. Ennius musarum. Pompilius clueor tibicinas inter. Luci. li. xxvij. xx. dumian. xxx. vel centum tibicinas alas.

☞ Cōtenturū. Lucij. li. xxvij. Tu Luciliū crede conten-

turū cū me rupint summa omnia fecerim. Var. li. de liberis educandis. Vel maxime illic didici & sitienti tyria eam mulsam: esurienti panem cibarium filigineum: & exercitato somnum suauem.

☞ Cāicas veteres furfures esse voluerūt. Luci. li. xxvij. Quāti vellēt. q̄ canicas apud te & mangonis manu.

☞ Concorditas pro concordia. Pacuuius in Hermiona concorditatem hospitio adiunctam perpetem probitatem conseruetis.

☞ Cōmentū p cōmonitū. Plau. in Amphitrione: Faciā amphitrionem aduenientez ab ædibus: vt abeat quouis pacto: fac commentus sies.

☞ Cribrum Luci. li. xxvi. Cribrū cerniculum lucernas in laterem: in telam licium.

☞ Contēnificum. Luci. li. xxvj. Ego enim contemnificus fieri & fastidire agamēnonis.

☞ Cordi est honeste dictū animo sedet. Luci. li. xxvj. Et quod tibi magnopere cordi est michi vehementer displicet. Idemq; si tibi porro istæc res iccirco cordi ē: q̄ utilis est.

☞ Congenudare flecti genibus. Ceci. in anna. lib. vij. Ipse regis eminus equo ferit pectus aduersum. Congenudat percussus deiecit dominum.

☞ Causari causam dicere vel defendere. Actius i Medea. Qui potis est repellere quisq; vbi nullus est causandus locus. Affra. in Emancipato. Vide facunde cōtra causaris partem. Pacuuius armorū iudicio: qui sese ac finem esse ad causandum volūt de virtute. his ergo cernendi do potestatem omnibus.

☞ Celebrescat celebris fiat. Actius i Diomede: Et qualis fuerit fama celebrescat tua.

☞ Cœpere incipe Ceci. in Peribœa: Rastrariam ære obscuro hercle desinam: mane cœpiam. Plau. in mœnē. Neq; ego sanio: neq; pugnas velitis cœpio. Idē in Truculento: Dum abeā quodā: & vbi nihil cœpiam.

☞ Certissant certa fiant. Pacuuius in Chryse: Aquæ cocos vnde certissent.

☞ Celebre nō solum frequens: sed etiaz velox. Acti. in ægystho Celebris gradu gressum accelebrasse dicet.

☞ Calliscerūt prout calluerūt. Cato li. de bello carthaginensi. Aures nobis caliscerunt ad iniurias abeat: alium questum cœpiat.

☞ Cōmetare cōmeare. Neui^o in Bubulco cerdone. Cū ad lupam nostram tum multi crebro commetāt lupi. Affranus in virgine. Quo tu commetas vbi confixus desides?

☞ Cōcalluit. M. T. ad Atticū lib. iij. Locus ille animi nostri stomachus vbi habitat olim cōcalluit. Et de deorum natura li. iij. Quorum tanq̄ manus opere. sic animus vsa concalluit.

☞ Conciere cum perturbatione cōmouere. Actius in Medea. Nisi quas terrestris pōtus strages p̄ciat. Affra. in Deposito. Dij sunt irati tibi: qui conciere cogites

tantum mali. Ennius in Doloreste. Exemplo egypti
fidem nuncupantes conciebant populum.
Cōglomerare inuoluere supaddere. Enni⁹ in Thye.
Heu mala fortuna: vt omnia in me glomeratas mala.
Cōgermanescere coalescere cōiungi vel consociari.
Quadrigarius annaliū. Facite exempla eorū: vt vos cū
illis cōgermanescere sciatis. Var. rerū huma. lib. iij. Po
stea cū his vnā rēp. coniuncti & congerminati tenuere.
Colabella adiūge labra. Laberius annaliū. Paranna
colabella osculum.
Cimbalissare cimba q̄tere. Cassius emina. li. iij. Mu
lier cantabat tibijs phrygijs: & altera cimbalisabat.
Cconcinnare cōficere vel colligere. Neuius belli pu
nici li. iij. Transiit melitā ro. exercitus insulā integram
vrit: populatur: vastat rem hostium concinnat.
Catullire esurire vel libidinari. Labe in lacuberna sci
devnam ex cole recto impatiēter catulientem lupam.
Caduciter præcipitanter. Var. e tractione. Aut frigi
dos nymbos aqua iacta caduciter tuentis pertinuere
aquatila querquedula natantes.
Ccupiēter cupidissime: Actius in philoteta. Cui po
testas detur tua cupiēter malis membra discrepat suis
Ennius in phoenice. Stult⁹ est qui cupida cupiens cu
pienter cupit.
Ccomemorare cōmonefacere in memoriā reducere.
M. T. de senectute. Pythagoreorum q̄more exercēde
memoriæ gratia. quid quoq; die dixerim: audierim:
egerim: cōmemoro vesperi. Idem de finibus bo. & ma
lorū li. j. Sed a te oportune facta mētio est: sed etenim
metius audire. Cice. Quænā istius sit veteris: quā com
memoras academicorum & peripateticorū de finibus
honorū sententiam.
Cconiectariū efficax perfectū. M. T. de fi. bonorum
& malorum li. iij. Illud vero mihi me coniectariū: sed
imprimis habes illorum.
Cconcupia nocte primi somni. Sisenna histo. lib. iij.
Ipsi legati concupia nocte oppido digressi iam supra
hostium munitionem succedunt.
Ccistas. Sisenna Histo. li. iij. Cistasq; quæ erāt legū
ferendarum gratia paratæ defecerant.
Ccentones & cilicia. Sisen. Histo. li. iij. Popius aceto
madefactis centonibus integuntur: quos supra perpe
tua classi suspensa cilicia obtenduntur.
Ccrebritudinē pro crebritate. Sisen. histo. lib. iij. Nam
clandestina celeriter transigi apud notos cogitata dici
debet non explanari.
Ccemēta lapides nō magni modī qbus edificia p̄sur
gūt. Sisen. histo. lib. iij. Formidine oppressis q̄ humilē
cemētis instructū oppidi murū sciebat. Var. i bimarco.
Non te pudet mani cum domi tuę vides cōmilitonū
tuorum cohortis seruis tuis ministrare cementa.
Ccis positū p̄ vltra. salu. Cis. Rhenum atq; intra ma
re nostrum & oceanū nisi q̄ paludibus inuia fuit perdo

mitā. Var. theto li. xx. Eo die cis tyberim redeundum
est q̄ de coelo auspicari ius nemini sit præter magistrū
Cquadriariā pro quadripartita. Var. rheto. lib. xx.
Et ea quæ ad mortales pertinent quadriariā dispartie
rim in homines: in loca: in tempora: in res.
Ccōcalfacere excitare vel incendere vel hortari. Cice.
de deorū natura li. iij. Et ait idē: cum brachiū cōcalfece
rit: tum solere pugnare: Idē de pausa. li. iij. Nos ven
tidianis tumoribus concalficimur.
Ccauillantur vt iocantur. Ci. de orato. li. iij. Cauillan
tur aliquid de oratoris arte paucis p̄cipiūt libellis.
Ccatus p̄ sapiente. Ci. Tus. lib. iij. Sed hō catus nunq̄
terminat nec magnitudinis nec diuturnitatis modū
Ccontrahi dictū est honeste quadā tristitia liberari &
solicitudine aut mœrore. Ci. Tus. li. iij. Hoc detracto
quod totū est voluntariū ægritudo est sublata illa mœ
rens: morsus tamen & cōtractiūculæ quædam animi
relinquentur. & li. iij. Itaq; hæc prima diffinitio est: vt
ægritudo: animi sit aduersantis rationis contractio.
Ccicures. Cicero tuscu. li. v. Partiz soliuagas: partim
congregatas immanes alias quasdam aut cicures non
nullas abditas terrarū tectas.
Ccuias vnde Cicero tuscu. libro. v. Socrates quidem
cum rogaretur: cuiatem se esse diceret: mundanum in
quit.
Ccibariū qd̄ nunc aut de pane sordido aut de alio in
digno dicatur. Var. in modio. In bucolicis dormire
mallē. i. potus vinū meū cibariū: q̄ ego dominus cuba
rem. Idem onos lyras. Tuus autem ipse frater cibari⁹
fuit Aristoxenus. Ci. Tus. li. v. Cui cum pegrināti comi
tibus non secutis cibarius. in casa penis datus esset ni
chil visum illo pane iucundius.
Ccomedones ab edendo. Var. in modio. Putat fore
hoc q̄ hinc comedonibus conuenit vsu quibus nota
voluntate comedūt: dūtaxat gula gaudet.
Ccaulē vitis robur. Var. de re ru. li. j. Quem dicimus
caulē. vt Vir. li. xij. Puperibus caulem folijs.
Var. ex farmēto caules qui nati sunt de his q̄ plurimū
valent: primū ac secundum nōnūq; & tertium relinque
re: reliquos decerpere.
Ccontinuare cōuenire concurrere. Sisen. hi. li. v. Ma
rius hostio lyris euehit: atq; enariā suos cōtinuare.
Ccinēfactū in cinerē dissolutum figuratio: vt tepēfa
ctum & labefactum. Luci. li. iij. At nos horrifico cinēfa
ctum te prope lubet.
Ccoxēdicas coxas. Luc. Caput collo sustētatur: trū
cus sustinetur a coxēdicibus. Var. de re ru. li. i. Lata frō
te naribus simis lato pectore crassis coxēdicibus.
Ccōditaneū: quod cōdi vel condiri potest recte dici.
Var. de re rusti. lib. i. In agro crasso & calido oleā condi
taneā radiū maiore salentinā orchitē pau seam serginā
albiceram colmineam.
Ccœnatus vt pransus: vt potus vel locus. i. confecta

coena. Var. de vita patrū li. iij. Vt eius cōsulū qui triū-
pharet in capitolio videtur esse proprium: vt ipse poti⁹
domum reduceretur cenatus a cōnuuiō.

¶ **C**iros capitis crinem. M. Cato. libro de liberis edu-
candis. Itaq; ambraciæ primū capillum puerile dem-
ptū. Itē ciros ad appollinē ponere solent.

¶ **C**atellos. M. Cato in li. de liberis educandis. Quare
melius curæ consuetudinis puerilis illorum: qui suis
catellis ministrent quod edent.

¶ **D**e dictionibus a D. Littera incipientibus.

Dextima p dextra. Var. Porro inde ab vno
quoq; compito ternæ vię oriuntur: equib⁹
singulę extime exitū ad cęlos habent pro-
prium primo compito dextimam viā mu-
nit Epicurus.

¶ **D**esueui illū pro desuefeci illū: id est consuetudines
ei abstuli. Titini. gemina: Parasitos amouit: lenonē ædi-
bus abstrui desueui: ne quo ad cœnam iret extra meuz
consilium.

¶ **D**apalis cœna est diuersis amplis dapib⁹ plena. Ti-
tin. Var. Toto fit in foco de lignis mihi dapalis cœna.

¶ **D**iuitāt pro diuites faciūt. Actius in Astynactę. Ni-
hil credo auguribus qui aures verbis diuitāt alienas:
suas vt auro locupletent domos. Turpi. in trasilione.
Dij me diuitant.

¶ **D**escāmat squāmis expoliāt. Plau. in aulu. Dromo
descāma pisces: tu Macherio gōgrū murenā exdor
sua q̄tū potes. Luc. sat. li. vij. Suador suppilor: desqua-
mor: pumicor: ornor. Expilor pingor.

¶ **D**eartuare est quasi p art⁹ cōcidere. Plau. in captiuis
Tū igitur ego derūcinatus deartuat⁹ sum miser. Idē in
eadē Deartuasti dilacerauisti atq; opes cōfecisti.

¶ **D**emoliri diruere. Salu. histo. lib. iij. Pluteos rescin-
dit: ac munitiones demolitur loco summo potitur.

¶ **D**iuidos. i. separatos. Actius in Andrōeda: Nosq; vt
seorsum diuidos læto offeres.

¶ **D**ispuluerare est dissoluere. Ne. in Gymnasto. Saxa
siluas lapides mōtes disijcis dispulueras.

¶ **D**ifferitas pro differētia. Lucre. li. iij. Tantaq; in his
rebus distantia differitasq;.

¶ **D**ebilo debilis Ennius li. viij. debilo homo.

¶ **D**omutionē Pacu. in hermonē. Nam solus dānas
hic domutionē dedit. Lucil. li. xxvij. Domutionis cu-
pidi imperium regis pene iminuimus.

¶ **D**esignare cū nota & ignominia aliquid facere. Tes-
rentius in adelphis: illa quę ante facta sunt omitto mo-
do quid designauit.

¶ **D**eblaterare est obloqui confingere. Luc. lib. xx.

Deblaterat plenus bonus rusticus concinit vna.

¶ **D**eletile nō quod deletur: sed quod delet. Var. in
Modio. Si displicet tibi tam latuz mare partis q̄tū spō-
giam deletilem.

¶ **D**atatim. i. inuicē dando. Plau. in Curculiōe. Tum

isti qui ludunt serui scurrarum datatim in via. Affra in
homine Datatim vxorem vt ludas. Pompo. in Adel.
Quod ille dicit cū datatim in lecto lusi tecū. Neuius in
Exodo In molisnō ludūt raptim pilo datatim morso
¶ **D**iuidia est tedium. Actius in armorū iudicio. Hu-
ius me diuidia cogit plus q̄ est par loqui. Turpi. i. Epi-
clero. Sperabā consilia nostra diuidiæ tibi cum ętas ac-
cesset non fore.

¶ **D**ulcitas dulcitus pro dulcedo. Actius in Tereo:
Suauē linguę sonitū o dulcitas cōspiratū animę. Ceci.
in Syraculis. Tanta hic inuasit in corda indulcitas.
Ci. de deoruz natura. li. iij. Quinetiā gustatus q̄ est sen-
sus ex oibus maxime voluptatibus quippe dulcedine
p̄ter cęteros sensus cōmouetur.

¶ **D**iscorditas pro discordia. Pacu. in Hermio. Quā-
tanq; ex discorditate. cladē importem familiæ.

¶ **D**eletio. Luci. li. xxix. Deletionē nostri ad vnum ex-
ercitus.

¶ **D**epeculassere: ac de argentassere & decalauticare e-
burno speculo depeculassere.

¶ **D**eflare flatu disturbare. Plau. cuius tu legiones dif-
flauitasti spiritu. Luc. li. xxvi. Pars difflatur vento: pars
autem obrigescit frigore.

¶ **D**anūt dant. Pacu. in illiona. Dij me & si pdūt tamē
esse ad vitā expetūt: q̄ priusq̄ intereo spaciū vlciscendi
danunt. Plau. in Pseudulo. Cui seruitutē dij danūt leo-
nina. Neuius. belli punici. li. iij. Eam carnem victori-
bus danunt: Ceci. in Plotio patiere quod dant quando
optata non danunt.

¶ **D**eamare vehementius amare. Affrani⁹ in Vopisco
Voluptatē capio maximam cruciari te tua culpa qui
det de illa pessima quam deamas promere.

¶ **D**ecolare ex collo deponere. Ne Notōicas Ioui hēs
vidi tibi tradi in tuo collo est: decolles caue.

¶ **D**egulasse est gulę dedisse. Affra. in Bruto. imo iam-
dudum occubuisse degulasse oportuit.

¶ **D**electare illicere attrahere. Ennius in Thye. Et me
apollo ipse delectat: ductat delphicus. Quadrigarius
Anna. lib. iij. Fabius de nocte cœpit hostibus castra si-
mulare. oppugnare eum hostē delectare dum collega
id caperet quod captabat.

¶ **D**elica explana indica. Actius i Achille. Quare alia
ex crimine inimicoruz effugere possis delica. Cecili. in
Cibolio: ista te: immo vero hæc ante solit⁹ sum res de-
licat. Titin. li. v. Quid istud est: aut istic sibi vult sermo
mater delica.

¶ **D**eurare absumere eripe. Actius in Aenea. Patrio
exemplo te medicabo: atq; aiām deuorabo hostibus.

¶ **D**ignet dign⁹ putet. Pacu. in illio. Quis deos infer-
nos quibus celestis dignet decorare hostis.

¶ **D**ebiliter debilitate. Pacu. Miseret me lachrymis lin-
gua debiliter stupet.

¶ **D**emagis valde magis. Lucilius lib. xvi. Res corus

ille duos ventos austrum atq; aquilonem nouisse aiebat se solos: de magis istos & nymbo aufstellos nec nosse nec esse putare.

¶ **Diū** pro die: vnde & interdū dicitur. Titin. in Fulonibus. Nec nocte nec diū licet fulonibus quiescant. Plautus in Merca. Noctūq; & diū viro subdolassis. Idē in Aulu. Nec noctū nec diū quietus vnq; eam nec dormiem.

¶ **Dubitatim** dubitanter. Cecilius Annaliū li. iij. Imperator cōclamat de mediō velitatus: si nostro cornu remouentur gallis non dubitatim immittant. Si sena historiarum lib. iij. Quod hostem non dubitatim cum pluteis ac scalis iter facere cernebat.

¶ **Discedere** hiare diuidi distendi. Marcus Tul. de officijs. lib. iij. Hinc ille gyges inducitur a Platone: qui cum terra discessisset magnis quibusdam imbribus. Sisenna historiarum lib. iij. Armata dextra ducti: magisq; in latitudinem discedunt.

¶ **Delegare** veteres dispescere posuerunt vel dispartire. Plau. in Amphi. Cui fautores delegatos viderint.

¶ **Deplere** a græco magis significant. am & originem trahit Homerus in Odysea.

Var. in Mysterijs. Sed tibi fortasse alius molit & deplisit

¶ **Dolium** pro dolatum vsu dicitur: quod est percussum vel abrasum vel affresum. Var. in Agatone: Nūq; celatus in manu dextra scyphus celo dolitus artem ostentat mentoris. Cicero. Dolatum academicorum. li. iij. Non enim est ex saxo: aut cultus e robore dolatus.

¶ **Descobinatis** faucijs & abrais & defectis. Varro in Meleagris. Sin autem delectationis causa venamini: quanto satius est saluis cruribus in circo expectare: q̄ his descobinatis in sylua currere.

¶ **Dentarpagas** quas græci ἀππαγας vocant volunt appellare. Varro in quinquatribus. Hic in pensile forci pē dētarpage.

¶ **Desubulare** perfodere. Varro Sex qui vlixe. Vnam veniam esse non amouisse duce virtute hanc esse nobilem: alteram Carneadem desubulasse bona corporis secutum.

¶ **Dormitio**. Var. Sexage. O stulta corporis nostri dormitio: vigilabis. Et alio loco idem. Quid mihi somno si dormitio tollitur.

¶ **Dissentaneum** discors & dissentiens: vt consentaneum contra. Nigidius. Eum locum facit dissentaneum.

¶ **Decidua** quę cadant: vt occidua. Laberius. In altis non vbi caput a folijs decidua folia pandit.

¶ **Duodeuicesimo** ita vt duodecimo. Var. hūanarū rerum lib. xvj. Mortuus est anno duodeuicesimo rex fuit. xxj. Cato lib. iij. originum. Deinde duodeuicesimo anno post dimissum bellum qd̄. iij. &. xx. annos fuit carthaginēsis sextum defocdere decessere.

¶ **Diurnare** honestuz verbum pro diū viuere & apud veterem prudentem auctoritatis incognitæ. Neq; optimum quęq; in suos sinunt diurnare.

¶ **Duritus** pro duritia. Cato in Veterium. Qui illius inquit imprudentiam qui norat duritudinem.

¶ **Delitia** numero singulari: quod aut rarū est aut singulare. Plautus. Mea voluptas mea delitia.

¶ **Diritas**. Marcus. T. de senectute in altero diritas.

¶ **Dirissimum** seuerū. Varro in Bimarco. Scena quem senem latina vidit dirissimum.

¶ **Dijs** diutinis aciugibus. Var. onos lyras. Sol heromoge quadam gubernans motibus dijs viget.

¶ **Dicteria** quasi dicta non seria. Varro. onos lyras. Quam mobile neq; orto saltitium attulit psalterium: quibus sonant in gręcia dicteria.

¶ **Dispalare** est separare. Sisenna historiarū lib. iij. Dispalati ab signis digressi omnes ac dissipati. Idē Tanto plures passim dispalantur.

¶ **Diloricare** dictum est scindere. Ci. de oratore lib. ij. Qui in causa peroranda non dubitauit excitare reū cōsularem & eius diloricare tunicam: & iudicibus cicatricem aduersam senis imperatoris ostendere.

¶ **Diuitior**. Cice. de oratore lib. iij. Inde ille licentior & diuitior fluxit dithyrambos.

¶ **Deturbare** deicere demouere. Salu. li. ij. Mœnibus deturbat. Vir. li. v. Puppi deturbat abalta. &. li. vj. Inde alias animas quę per iuga longa sedebant Deturbat.

¶ **Diuidię** vt dissentiones. Actius in phœnicis. Ne horum diuidiæ & discordie dissipent & disturbent tantas etiam optimas ciuū diuitias

¶ **Deintegrare** diminuere. Ceci. Nomen virginis deintegravit.

¶ **Deiugare** deiungere: separare: dissociare. Pacu. in chryse. Perq; nostra egregiam vnanimi tatem: quā memoria deiugat.

¶ **Denasci** decrescere. Cassius hæmina: annaliū lib. ij. Quę nata sunt ea omnia denasci aiunt.

¶ **De dictionibus** ab E. littera incipientibus.

Euallare dictum est excludam: & quasi extra vallum mittam. Titinnius in Prælia.

¶ **Euallare** dictum est excludam: & quasi extra vallum mittam. Titinnius in Prælia.

¶ **Qua** ego extorrem hanc domo faciam dilatricem pallia euallauit. O pulchre. Varro hæmina. Donec foras nos intus euallauerunt.

¶ **Excantare** significat excludere. Plau. i. Bacchidib;. Nam credo cuius cor excantare potest. Luc. li. ij. saty. Quę ego nunc æmilio præcanto atq; exigo. atq; canto Varro in eumenidi. Vbi vidēt se cantando exara excantare non posse: deripere incipiunt.

¶ **Extundere** est extorquere vel inuenire. Affra. in epistola. itaq; adeo extundo. ex officio datur mihi custodiendus. Vir. Ger. lib. i. Vt varias vsus meditando ex-

tunderet artis Paulatim.

¶ **Exculpere** est extorquere. Plautus in cistellaria: In questione vix exculpfi. vt diceret. Lucilius satyrarum. li. ij. Nunc nomen iamq; ex testibus ipse rogando. Ex culpo hec dicam. Idez: Vti esuriēti leoni ex ore exculpere prædam.

¶ **Ex regione positū** est ex aduerso. Cice. academico. libro. iij. Nec ego non ita vos & dictis esse e regione nobis in contraria parte terræ: qui aduersi stent ad cōtra vestigia.

¶ **Exsorbebo** p exorbeam. Plau. in Epidico: Iaz ego ne conuertam in hyrudinem atq; horum exsorbebo sanguinē. Turpi. in leucadia: Iam ego istam tibi tristitiā exsorbebo.

¶ **Exgurgitē** exhauriam significat. Plau. in Epidico: Atq; exgurgitē domo prorsum.

¶ **Expapillato** brachio quasi vsq; ad papillā renudato Plaut⁹ in milite glorioso. Idem connexū in humero leuo expapillato brachio.

¶ **Exos** dicitur sine osse. Lucre. lib. iij. Exos & exanguis tumidos perfluctuat artus.

¶ **Extrariū** quasi alienum. Afranius in Suspecta: Vt me esse in hac re ductat abs te extrarium.

¶ **Errabundus** pro errans. Vir. Si qua forte ferāt oculis sese obuia nostris Errabūda bouis vestigia.

¶ **Excandescētia** iracūdia feruētia. Ci. Tus. li. iij. Ludis ne ira excandescētia odiū inimicitiae. discordia. Idem in eodem: Excandescētia autē est ira nascens & sine modo existens:

¶ **Emulgere** sine labore tollere. Terentius in Phormione. Emulsi argēto senem.

¶ **Effutire** cum mendacio dicere. Terē. in Phormio. Vos forte imprudētes effutiretis Cic. Tus. lib. v. Nec hæc sic agit: vt quasi ex tempore futire videatur. Luc. Mata licet similis ratione effutiat ore.

¶ **Eleuit** maculauit. Luci. li. vj. Si hic vestimēta eleuit luto: ab eo risum magnū ad cachinū imprudēs subijcit

¶ **Eleuiem** purgationē. Luc. li. xxvj. Vt eleuiem facere per ventum velis.

¶ **Exponere** p exēplo boni ostentare. Cice. in Acade. li. ij. Frangere auariciā scelera ponere: vitā suam exponere ad imitandū iuuentuti.

¶ **Expetunt** pro volunt. Pacuui⁹ in illiona: Dis me: & si perdunt: tñ esse ad vitā expetunt: quū priusq; intereo spatium vlciscendī dānūt (alias dabunt)

¶ **Expalpare** elicere. Plautus in penulo. Quid faciam exora blādire expalpa. Pōponius in collegio: Si quid expalpare possum ab illo.

¶ **Expergo** pro expgefacio. Actius in Antigo. Heus vigiles p parce expgite Pectora tarda sopore extergire Santra: nūcijs bacchis exēplo excitæ vadit: qua genitrix & oīs Vocis expergita sono.

¶ **Extrabunt** pro exihunt. Affra. in actione: Simul li-

men intrabo: illi extrabunt ilico.

¶ **Efflictim** vehementer. Plau. in Penulo: Earuz hic adolescens alteram efflictiz perit. Pōpo. Dotato scio polte illā amare efflictī. Laberius in Bellonistria: Domina nostra priuignū suū amat efflictim.

¶ **Expulsim** dictū est a frequēti pulsu. Varro in Sera pa recte: Purgatū scito: quoniā videbis Romæ in foro ante camenas pueros pila expulsim ludere. Nigi. in cōmento li. xx. Cuiusmodi genus aduerbiorū aduerbij motu: quia euertit vt pulsim cursu.

¶ **Eluuiō** corruptus & morbiferis operibus tractus. M. Tu. de offi. li. ij. Qui collectis ceteris causis eluuiōnis pestilentiae: vastitatis.

¶ **Exhiberi** i ferri M. T. de offi. li. iij. Quod cū audiuisset adolescēs filius negociū exhiberi patri.

¶ **Equuleos** diminutiū ab equis. M. T. in Hortētio dici voluit: Vt igitur domitores equorū nō verbera solum adhibent ad domandum. sed etiā cibū sæpe subtrahunt: vt fame debilitetur equuleorū nimis effrenata vis: Varro in Eumenidibus: Neq; furentē equuleū damacrinū insanus equiso exhibebis morbi fluctibus educet vnq;. Pōpo. Decuma fullonis: Vbi insilui in clo deatū equuleū: vbi tollutim tortor.

¶ **Emancipatū** subnixum deditū. M. T. de Sene. Ita senectus nimis honesta est: si seipsam defēdit: si ius suum retinet: si menti emancipata est: si vsq; ad vltimū spiritū dominatur.

¶ **Exiurare** & deiurare: idest valde iurare vt deamare Plau. in Amphi. Exiurasti mihi te dixisse per iocū.

¶ **Exornare** ornare: extruere instruere. Plau. in Aulularia: Repudiū rebus paratis exornatis nuptijs. Virgi. ænei. li. iij. Pulchrāq; vxorius vrbem Extruis. Cice. Tus. li. ij. Modo est aliqua patiētia: si nulla est: quod exornamur philosophia.

¶ **Equiso** pro equite. Var. trioclite: Trifilio patereris eos. Nā vt equus qui ad vehēdum est natus. tamē hic traditur magistro: vt equiso doceat. tollutim: Idem in Marcipore: Quā nautici equisones per vias qua duce rent loca. Idem in Eumenidibus. Neq; furentē equuleum damacrinū insanus equiso exhibebis morbi fluctibus educet vnq;.

¶ **Eunuchare** Varro in lege menia: Si qui patriā maiore parentē extinguit: in eo est culpa qd facit pro sua parte is qui se eunuchat: aut aliqui liberos pducit.

¶ **Equilā** equā. Var. in lege menia: Nēo est tā negligēs qn sūma diligētia eligat asinū qui suam saliat equilā.

¶ **Esurigo** famēs. Var. in Taphemenippo: Vbi lubet ire licet accubitū accedo strēnuosus sublim⁹: qd esurigo fundebat costas.

¶ **Exitū** Var. sexagesi. Sic circūspexere atq; inuenisse: cū dormire cōpisset tā glaber q Socratis gallū esse factū exitū e pillis albis cum proboscide.

¶ **Elucificare** lucidare dictū a luce. Labe. Scito fulgē

vis splendore pecuniæ volo elucidicare exitum ætatis meæ.

Exigor pro a me exigitur. Cecilius: Excino ego illud minus nihilo exigor portorium.

Edulcare p dulci^o facere. Acti^o. Quapropter edulcare cõuenit vitã curasq; acerbis senibus gubernare.

Equitẽ p equo. Vir. geor. li. iij. Atq; equitẽ docuere sub armis Insultare solo: & gressus glomerare supbos Enni^o ennaliũ li. vij. At nõ quadrupes equites. Equitate quoq; Lucil. equũ dicit. cũ sit hoies equũ insidentis: Quis hunc concurrere equũ non æque equitare vi debat: is equitat. curritq; oculis.

Exequiantur exequijs cõiuantur & epulatur. Var. in Bimarco: Ip̃m pp vix liberti semitrati exequiatur.

Exedra. M. T. de offi. & de finibns honorũ & malorũ li. v. Sunt in ipsis locis iudicia summorũ viroũ tamen ego illa moueor exedra: & de oratore li. iij. Tũc dedita opera gescentibus alijs in eã iam exedrã venisse: in qua Crassus posito lectulo requieuisset.

Ergo positũ pro ea cã: Virgi. ãneidorũ. li. vj. Illi^o ergo venimus: & magnos herebi transnauimus amnes Sissena historiarũ li. iij. Milites vt lex calphurnia cõcesserat virtutis ergo ciuitate donati.

Enixiz penix. Sisen. histo. li. iij. Et ergo illos malos & audaces sempenixi cõtra fortunas atq; honores hui^o ordinis oĩa fecisse ac dixisse sentio.

Exinanita euacuata. Sisen. hi. li. iij. Deniq; exinantas castris rationi: q clausi se loco potuerũt expedire.

Exãclare est ppeti vel superare. Cice. Academicorũ li. iij. Credoq; clitomacho ita scribenti vt herculi quẽdam laborem exãclatum. Et Tus. lib. j. q exãclauisset oēs labores tum incideret in mortis malũ sempiternũ

Eugiu media ps inter naturalia muliebria. Luci. in Epodis hymnis. Sine eugio ac hymene. Laberi^o in cẽtenario. Quare tam arduũ ascendas: an concupisti eugium scindere?

Exoticum aduenticium a græco: Plaut. in mustel. Non oēs possunt olere vnguenta exotica.

Ebriulare ebriu facere & ebriacus ebrius. Labeiche re: Ebriulari mentẽ hilaram arripiunt. Idez in Aulula Homo ebriacus somno sanari solet.

Exfundere a fundo auertere Ceci. antipater lib. vij. Respublica amisso exfundato pulcherrimo oppido.

Externauit & cõsternauit: idest demetẽ fecit Catullus: Ah misera assiduis q; luctib^o externauit spinosas ericina ferens in pectore curas.

Excissatum laninatus vulneratum. Plau. in Cistellaria: Capillo cisso atq; excissatis auribus.

Edufam & potinam deas præsides volunt habere pueroruz. M. Cato li. de libe. edu. Cum pro cibo & portione initiarent puero sacrificabatur ab edulis edulæ: a potina potinæ nutrici.

Esculetum & escariũ ab escis & ab edendo dictuz.

M. Cato in lib. de libe. educandis: Fortuna se illos nõ natura præstare si quid datũ his sit esculentũ. Plau. in Menech. Ea em̃ vere lenta vincla sunt escaria.

Ephippiũ tegimẽ equi ad mollẽ vecturã paratũ. M. Cato de libe. edu. Mihi puero modica fuit vna tunica & toga sine fasceis calciamẽti equus sine ephippio: balneum non quotidianum alueus rutus.

De dictiõibus ab F. Littera incipientibus.

Famulantur p seruiũt. M. T. de rep. lib. iij. Est em̃ gen^o iniuste seruitutis: cuz hi sunt alterius q sui esse pnt: cum aut hi famulant. Et de offi. li. iij. Quã hi seruitutis famulatus & seruiantis voluntati.

Firmitudo p fimitas. Plau. in Asinaria: Si istã firmitudinẽ animi obtines salui sumus. M. T. de rep. li. j. Habet equabilitatẽ quãdã: q carere diutius vix pnt liberi: deinde firmitudinem.

Fortunare est pspere: & omnibus bonis augere Plautus in Trinũmo: Dij fortunassint nostra cõsilia. M. T. ad curionem. Tibi patrimoniũ dij fortunent. Affra. i emãcipato: Deos ego oēs: & fortunassint pcor

Fallã p fallaciam. Nouius indecumis: Me non vocabit ob eam rem hanc faci fallam.

Ficitatẽ dictũ vt oliuitatẽ: idest fructus fici: Noui^o. Ficitores oēs capiũt ficitatẽ iners est sine molestia.

Fimbriẽ sunt ois extremas. Neuius in Lycurgo Vt videã Vulcani opera hoc flãm is fieri flora.

Famulitas est seruitus. Actius in Andromeda: Nã postq; paruulos suos oppressit famulitas. Pacu. i Athalanthã: Quas famulitas: vis: egestas: fama: formido: pauor.

Fidelitatẽ: idest fidẽ. Actius in Mirmidonibus. Nolo equidẽ: sed tu huic quẽ scis: quali in te fiet fidelitate ob fidã naturam viri ignosce. Affra. in Vopi. Idẽ int^o actũ perit: opa nimirũ mea ea animo fidelitatis.

Falsuz habuit pro sefellit. Salu. in Iugurta. Neq; ea res me falsum habuit.

Famul famul^o. Enni^o li. viij. Mortale sũmũ fortũã repẽte reddidit. sũmo regno famul vt optimus esset.

Flaccet lãguet deficit. Luc. li. vij. hic est macedo fragrion longius flaccet: Actius in Achille. Heu sceptrã iã flaccet ferat. Affra. i diuortio Disperij pturbata sũt iam flaccet fortitudo. Ennius in Thyeste. Inflaccebũt conditiones repudiato & reddito.

Fulguriuit fulgorẽ fecit vñ fulmine afflauit. Neui^o suaue a suo sonitu fulguriuit Iuppiter. Luc. lib. xxvj. Luporũ ex autorẽ maluanum & fulguritã arborũ.

Friget frigidum est. Vir. lib. vj. Corpusq; lauãt frigentis & vngũt. Teren. in Phormione: Abi tãge si nõ totus friget me eneca.

Fauitorẽ fautorẽ. Luc. li. xxj. Fauitorẽ tibi me amicũ amatores putes.

Folliculũ corp^o. Luci. li. xxvj. Ego si q̃s suz & quo

folliculo nunc sum indutus non queo.

¶ **Fligi affligi.** Liui. in ægisto: Ipse se in terrâ fligit cadēs Actius in Epinausimache. Nec p̄dolescit fligi socios morte campos contingi. Idem in ægisto. Heu ciuitatis stirpem funditus & fligi studet.

¶ **Frangescere frangi.** Actius in ægisto: Neq; fera hominum pectora frangescut: donec vim persenserim imperij. Idem in Euryface: Nunq̄ erit tam imanis cū mea opera extinctum sciat: frangescat.

¶ **Fuam sim vel fiam.** Pacu. in Doloreste: Responſa explanat: mandat me mater: fuit cognoscēdi vnq̄ aut contuēdi copia. Titin. in fullōe: Perij hercle verbo vbi nūc tecū obsecro vt mihi subuenias ne ego maialis fuam. Liui. in Hermiona: Obsecro te anciale mater: ne qui tuæ aduersus fuas. Affra. in promo. Caue ne pen deas si fuas in questione. Ennius Hectoris Iustris. At ego omnipotens te exposco: vt hoc consilium Achiuis auxiliij fuit.

¶ **Facul pro faculiter.** Huic contrariū est difficul Lu. li. vj. Peccare impune rati sunt posse: & nobilitate facul p̄pellere iniquos. Pacu. in teucro: Nos illū interea p̄ficiendo propinatuos facul remur. Affra. in ictione: haud facul vt ait. Pacu. Fœmina innenitur bona. Actius in meleagro: Erat virile istuc ferre aduersam fortunam facul. Varro in Bimarco. Quod vtruz sit magnū an paruum facile an difficul.

¶ **Famulāter pro suppliciter.** Actius in Tereo: Deuicat moue natum semele lachrymis & famulante p̄te

¶ **Fluctuatim iactanter & solute** Affra. in Pōpa. Tene tu in medio nemo est magnifice volo fluctuatim adire illum accipite hoc: tege tu & sustine.

¶ **Fortunatim prospere** Ennius in annalibus. Ea mihi reliquæ fidei regno: nobisq; quiritis se fortunatim foeliciter abinde vortat.

¶ **Fruſtatim & frustulatim per frustra & minutatim.** Pōpo. in Verre ægroto: Vtrū illi valēt: q̄ luctant cum leonibus. & te obiectes frustatiz passerinū p̄radium saturarum non frustulatim nec minutatim dari.

¶ **Fastidiliter fastidiose.** Varro in Cras credo: hodie nihil quibus instabilis animus ardens mutabiliter habere fastidiliter in constanti pectore.

¶ **Fugere dictum est deterius fieri.** M. T. de offi. li. iij. Siquis vinum fugiens vendat sciens.

¶ **Fatigare positum profatigari.** Virgi. lib. iij. Olli remigio noctem diemq; fatigant.

¶ **Frausus fraudatus idest ad fraudis fructum venit.** Plau. in Asinaria: Non placet metuo in commune nequam fraudem frausus fiet.

¶ **Fax pro face.** Varro in Gerūto didascalo. Cōfluit mulierū tota roma que noctu nubere solita etiā nunc pinea fax indicat. Idem sexage. Adest fax inuoluta incendio. Idem de vita patrū. lib. ij. Cum a noua nupta ignis in face afferretur: foco eius sumptus: cum fax ex

pinu alba esset: vt eam puer ingenuus afferret.

¶ **Flauisas eas dici** Varro existimat: quos gr̄eci thesauros vocāt in epistola quā aduersus Marcuz Sulpitium dedit Quintum valerū foranum solitum dicere: quos thesauros gr̄eco noīe appellaremus: priscos latine flauisas dixisse q̄ in eos non rude æs: argentum q; sed flata signataq; pecunia conderetur.

¶ **Formidolosum & qd̄ ipsum.** formidat & sit formidabile. Salu. in Cati. Nō armat⁹ hostia formidolosus

¶ **Eruisci pro frui:** Lu. lib. xvij. Aequē fruisco rogo actu. Ceci. li. ij. Domus suas quoq; ire iubet & sua omnia fruisco. Nouius. Pareoq; magnopere: quasi verum id fruisco non queunt.

¶ **Fellere exugere.** Varro manio tam eum ad quē veniunt: & hospitium lac humanum fellasse.

¶ **Fallaciloquētie.** M. T. de fini. bonorū & malorum li. iij. Quē diligentissime contra Aristonem dicuntur a Chrysippo ex ea difficultate ille fallaciloquentiæ.

¶ **Fabellæ.** M. T. de fini bo. & malorum li. v. libēterq; se cum his congregant: dantq; se ad ludendum fabellarumq; auditione ducuntur.

¶ **Ferabite positum pro agresti.** Sisenna histo. libro iij. Et partim ferabite: partim lauro & arbuſto: ac multa pinu ac myrtetis abundant.

¶ **Foramen:** Sisenna historiarum lib. iij. Neq; porta neq; vllum foramen erat. quo posset eruptio fieri.

¶ **Flexamina.** Cice. de oratore lib. ij. Tantam vim habet illa quæ recte a bono poetā dicta est flexamina: & omnium regina rerum oratio.

¶ **Erons pro fronte.** Vir. Geor. lib. ij. Frons tenera: im prudensq; laborum. Varro de re rustica li. j. Quod Cato ait circum fundum vltimos populos: vnde frōs ouibus & bobus sit.

¶ **Falæ turres sunt lineæ** Enni. lib. xv. Malos diffundunt fiunt tabulata falæq;: hæc sunt etiā in circo quæ apud veteres propter spectatores e lignis erigebantur

¶ **Foria stercora liquidiora.** Pomponius in Macho. Conforisti me Diomedes. Laberius in panilicis: Foriolus esse videris in coleos calcas: Foriolus qui foria facile emittat soluti scilicet ventris.

¶ **Flores fex vini.** Ceci. ad pol. Ego neq; florem neq; flores volo mihi. vinum volo.

¶ **Februate positū pro purgare & pura facere.** Varro de vita patrū lib. j. In eorum enim sacris liba cum fiūt iniicere solēt farris semen: ac dicere se ea februate: idest pura facere.

¶ **De dictiōibus a G. Littera incipientibus.**

Grunire dicuntur porci q̄ eorū propriū vocis est. Varro in aboriginib⁹: grūnit lepto lacte satur mola mactat⁹ porcus. Ci. Tusc. lib. v. Aut grūnitū cū iugulatur sus. Laberius in seditio. Grunniētem aspexi porcā.

¶ **Grundules lates** dicuntur Romæ constituti ad ho

Nonii.

norem porce quæ triginta pepererat.

¶ Grandire grandem facere. Varro rerum diuinarum lib. j. cum aut humus seminari incipere non possit aut recepta non reddat. aut edita grandire nequeat Plau. in aulula. Testudineum istum tibi ego grandibo gradum: Luc. lib. iij. Quæ nunc vix vestro grandescunt aut a labore. Idem lib. primo: Quodque surdæ materiæ grandescere. aliqua. Actius meleagro: Frugis perhibent pergrandescere. Pacu. in doloreste. Nec grandiri secum frugem posse nec mitescere.

¶ Grandiuitatez maiorē etatem. Sisenna historiarum li. iij. Neque etatis grādeuitatē: neque ea merita: neque ordinis honestatem aut dignitatē sibi esse excusationi.

¶ Grauidinosi. Cicero tusculanarum li. iij. Itaque dicimus grauidinosos quosdam & torminosos.

¶ Gralatores sunt calobaptarij. Gralæ enim sunt sustes quis innituntur. Varro mutuuum nulli scabunt. Gralatores qui gradiuntur gralis. per tice lineæ gralæ ab homine: qui in istis agitur. Sicilia gerras. Minimi nostri sunt gralatores apud pedes nostros.

¶ Grandiloqui eloquentes. Cicero in oratore: Nam & grandiloqui: ut dicam fuerunt cum ampla & sententiarum grauitate & maiestate verborum. Et Tuscul. lib. iij. Qui tandem isti grandiloqui contra hæc duo quæ maxime agunt.

¶ Guttatim. Plautus in merca. Cor guttatim contabescit quasi in aquam indideris salem Ennius in hecuba: Vide hinc meæ in lacrymæ guttatim cadunt.

¶ Gracilitudo & graciliens pro gracilis: & graciletus pro gracili: & gracilius pro gracilitas. Actius in Amphitruo. Tamen & statuae gracilitudo & propemodum luctus facit ne dubitem. Ennius libro septimo. Deducunt habiles gladios filo gracilento. Neuius in prothesilao: De nouo gracilentis colorem: dum ex hoc graciliens fit. Turpi. in caneporo: Nostique sit gracili corpore.

¶ Grandæuitas Actius in Almeone: Quia nec nos nec ille impune irrideret meam grandæuitatē. Idem in bacchis: Quia vetustas neque mores neque grandæuitas Pacuuius in Hermiona: Quod tam ipsa orbitas grandæuitasque pelei per penuriam stirpis subaxet.

¶ Germinitudinē Pacu. in Athalantha: Veniam ego istam qui distinguam inter vos geminitudinē.

¶ Gnaritas scientia Salusti. histo. lib. iij. Diuersa uti solet rebus perditis capeunt. Namque alij fiducia gnaritas locorum occultam fugam. sparsis globis eruptionem tentauere.

¶ Gallulare pubescere. Nouius in exodio: Puerum mulieri prestare nemo scit quanto melior sit. cuius vox gallula sit: cuius iam ramis roborasset.

¶ Gratulari gratias agere. Ennius in Hecuba: Iuppiter tibi summe tandem male re gesta gratulor. Neuius belli punici li. iij. Isteque sursum ad celum sustulit suas res: anulus gratulabatur diuis. Afranius in Cinerario

Quod saluus venis melius est gratulor dijs.

¶ Garrire quasi inepte strepere Cice. de oratore libro ij. Nam & seclis multis ante gymnasia inuenta sunt que in his philosophi garrere ceperunt.

¶ Gargaridare. Varro in epistola ad Fusium. Quin tibi poris clodiant furia: ac poemata eius Gargaridans diceres o fortuna o fortis fortuna.

¶ Gallinas. Cice. academicorum lib. iij. Qui gallinas alere per multas questus causa soleret. Idem li. ij. Cuius ouum inspexerat: quod gallina peperisset dicere solebat

¶ Gabellum crucem dici veteres volunt. Varro *Υπερωτισεωτο* Nos barbari que innocentes in gabellum suffigimus hoies: nos non barbari. quid noxias obuestis?

¶ Generalis hospitalis Sætra de antiquitate verborum lib. iij. Scis enim genialis homines ab antiquis appellatos: qui ad inuitandum: & largius apparandum cibum promptiores essent.

¶ Grægræna est cæcer. Lucil. li. j. Serpere uti grægræna malo atque hic pestica posset. Var. Non vituperamus: cum sciamus dictum præcedi oportere: si ob eam rem grægræna non fit ad bacchum ventura. Idem de vita patrum. li. iij. Quo facilius aduertatur per omnes articulos populi hæc mali grægrænam sanguinolentiam permeasse.

¶ Genium parsimoniæ. Terentius in Phoro. Suum defraudans genium comparat miser. Lu. lib. xxvj. Curet egrotum: sumptum homini præbeat: genium suum defraudet: alij. peccat:

¶ Glumiæ gulosi. Lucilius lib. xxx. Illo quid fiat lamiæ & pitoixio dentes: que veniunt glumiæ illæ vetulæ improbæ ineptæ.

¶ Glumam Varro folliculum grani frumentarij dici putat de re rustica libro. j. Granum dictum est quod intimum solidum: gluma quod folliculus eius: arista quæ ut acus tenuis longe eminet.

¶ Gorodius Luc. lib. xxx. Curare domi sui Gorodij ancillæ pueri zonarius sector.

¶ Grauidauit impleuit Cecilius: Titte per mysteria hic honeste grauidauit probo.

¶ Germanitus fidelitus dictum a germanitate. Pöpo. in præfecto. Morum ut si quis est amicus amici gaudeat: si quid cui boni euenit: cuius amicus est germanitus.

¶ Generosus nobile vel forte. M. T. de offici. li. iij. Cuius de impio certamen eest cum rege gnoso atque potenti.

¶ Gratosum multæ gratiæ. M. T. de offici. li. iij. Qui esset ut argentiarius apud omnes ordines gratosus.

¶ Gratificare gratum facere. M. T. in Hortensio: Quare egredere questus: & gratificare rei publicæ:

¶ Gerræ nugæ ineptiæ: & sunt gerræ fascini qui sic in Naxo insula veneris ab incolis appellantur. Plau. in Asina. Gerræ quibus se populus teneat. gerræ. qui se parere apparent huius legibus. idem hic aderit credo congerro meus congerro: ut consultor meus: qui eadem exerceat nugas. Cecilius in portitore: Cur depopulatio gerræ.

¶ Gallare est vt bacchare. Varro in eumenidibus: Cum illos vento video gallorum frequētia in templo. qui dum exena (alij essena) hora nam ad latera impone- ret edilis si gnosiē: & deam gallantes vario retinabāt studio: eodem nāq; vetustas hic adest gallātibus.

¶ Ganeones a ganeis dicti: vt popiniōes: & sunt loca vinolētiae ac libidini apta. Varro in Modio: hoc inter est inter Epicurū & ganeones nros: quibus modulus est vite culina. M. T. in Catili. Quis ganeo: quis adul- ter: q̄ mulier infamis: quis corruptor iuuentutis.

¶ Gluere distringere. Varro de re rustica: Duritia est enim ea q̄ non solum stringit baccanī: sed etiā ramos gluuit: ac relinquit ad gelicidium.

¶ Gremiæ pituitæ oculorum gramiosis oculi pestis atra gentibus.

¶ Gigeria intestina gallinarum cū his ita coacta. Lu. li. viij. Gigeria sunt siue adeo hepatis.

¶ Glis nominatiuus ab eo q̄ sunt glires. Labe. in aqs calidis: Etiam hic me optimus summus premittitur glis Plau. genitiuo plurali glirium examina.

¶ Genius generis deus. Laberius in imagine. Genius generis nostri deus ventri parens.

¶ De dictionibus ab. H. Littera incipiētibus.

H Abentia vt industria sapiētia cōcordia li. vj. Claudius habētia animos eorum inflaret ab eo quod est habere.

¶ Hora iuuetutis dea. Enni^o Annaliū li. j. Quirine p̄ veneror horāq; quirini.

¶ Halec genere neutro. Plau. in Aulu- laria: Quā mihi olera cruda ponūt halec duint. Hora: li. j. sermōnū ego fecem primus & halec ostēdi.

¶ Halophātā aut sycophātā hīdī genus neq; quod ob suēda mēdacia miserima mercede cōducit. Plau. Halophātā aut sycophantā magis esse dicā nescio & alius nobilitatis obscure: Halophātā mēdacē velit

¶ Hippocāpi equi marini a flexu caudarum: quæ pi- scolæ sunt: & est grecum. Menander: Vellutos hippo- campos interest vsus scire noscitur delphino cunctis vehiculis hippocampisq; asperis. Lucil. transuerso or- dine posuit hippocampi elephantos camellos.

¶ Hara est porcorum stabulum. Var. in Prometheo li. j. In tenebris ac suilla viuūt: nisi ne forum hara atq; homines qui nunc pleriq; sues sunt existimandī. Cic. in pisonem: Ex hara pductæ non schola.

¶ Hilaritudinē p hilaritate. Plau. in milite glorioso Siue oīo obsequere mecū atq; onera te hilaritudine. ¶ Hiscere est pprie loqui. Actius in armorū iudicio Hem vereor plusq; fas est captiuū hiscere.

¶ Honestitudo p honestitas. Actius in Oenomaio Horrida honestitudo Europe p̄cipiū p̄rio ex loco Idē mirmidoib;: Tua hōestitudo danaos decipit diu

¶ Hilum breue quoddam luc. lib. xxx. Quod tu lau- des culpes non proficis hilum. Cicero. Tuscul. lib. j.

Tum illud quod Syphis verfat saxum sudans nitē do ne proficit hilum.

¶ Hornum ipsius anni. Lucil. li. xxvij. Vtrum anno atq; homo te abstuleris auro. Varro in Eumenidibus Cum in eo essem occupatus atq; in schola curarent ite- repit scantius homo per dionysia.

¶ Hilaresco. Varro in epistola latina lib. j. In votū ami- corum domus sumant hilaresco.

¶ Hostire est comprimere recedere dictum ab hostia Pacuius in Teucro: Nisi coercuero proteruitatem: atq; hostio ferociam.

¶ Hostire offendere recedere. Pacuius in Heroto- pagnion. li. ij. Hunc quod meum amissum nocens ho- stit voluntatem tuam.

¶ Halucinari aberrare & nō consistere atq; dissolui & obstupefieri: atq; tardari honeste veteres dixerūt vt ē & assiduo oscitantū videt: atq; illius quidē delicatissi- mas mentis & corporis halucinationes.

¶ Hilaretur incundē. M. T. de finibus bonorū & ma- lorum li. ij. Verum hoc loco sumo verhis his eandē certe vim voluntatis Epicurū non nosse qui ceteros. Oēs enim iucundū motū quo sensus hilaretur: græce κδορυυ latine voluptatē vocant.

¶ Hebes positus pro obscuro atq; obtuso. Cice Aca- demicorum lib. ij. Quid lunę quid linęamenta sunt: potest ne dicere: cuius & nascētis alias hebetiora alias acutiora vidētur cornua?

¶ Hinnas vel hinnos sub quo sensu accipere debeat- mus Varro designat. Ait enī ex equis & hinnulis qui nascantur hinnos vocari.

¶ Hillas intestina veteres esse dixerūt. Vnde Bouillæ (a ps bothilla) oppidū in Italia: qd̄ eo bos intestina vul- nere trahens aduenerit. Labe. Lābit item hillā coc^o: si lumbum adussit: flagris ceditur. Idem Catulario: Ne ve aliter hunc pedicabis: quomodo vidēo adolescen- ti nostro cedit hilla.

¶ Hinnibunde pro hinniter ab eo quod hinnio. Clau- dius in Annalibus lib. xvj. Equæ hinnibundę inter se terram spargentes pulueres calcibus.

¶ De dictionibus ab. I. Littera incipiētibus:

Incuruiscere. Cic. de Oratore libro tertio Vt baccarum vbertate incuruiscere. Ita & in Tuscul. lib. j.

¶ Infinitatē ab infinito. Cic. Academico- rum. li. ij. Ad hoc Anaximandro populari & sodali suo nō p̄uasit. His em̄ infinitatē rerū atq; na- ture & i hoc mūdo ip̄o cœlū terras: maria cognoscim^o

¶ Insanitas. Cic. Tuscul. lib. j. Insipientia aut quasi in- sanitas q̄ esset insania eadēq; demētia. Var. in Eumeni- dibus: Apage in directū a domo nostra istā insanitatē.

¶ Infractiōne torporem. Cic. Tuscul. li. ij. in quem ca- dit ægritudo: timorem cadere in eundem & infractio- nem quidem animi & demissionem.

¶ **Iuglandes agrestes nuces.** Cice. Tuscul. lib. v. instituitque ut cadentibus iuglandum putaminibus barbâ sibi ac capillum adurerent.

¶ **Ingenerare ut innaferetur.** Ci. Academicorû. li. v. In tanta animantiû varietate homini ut soli cupiditas ingeneraretur cognitionis & scientiæ.

¶ **Iuuenilitas p iuuetus.** Var. in Tithonio: Qua dereliquit multicipida iuuenilitas.

¶ **Item p incessu.** Titinnius in Setina: Item gestum amicum qui videbatur eius iuuenilitatem.

¶ **Ignauit hoc est ignauum fecit.** Actius in Euadissa ut decio: sed sæpe ignauit forte in spe expectatio.

¶ **Implicare positum p ornare.** Affran. in Brudusio In parte inferiori hic implicabit caput fateor.

¶ **Inanis p inanitate.** Plautus in Aulularia: Ita inanis sunt opes atque arentes.

¶ **Incitas dicit egestas.** Plau. in Trinummo: Alij exulatum abierunt. alij emortui. Hem nunc hic cuius est aut a dicitas redactus: Idem in Penulo: Profecto ad incita lenone rediget: si eas abduxerit. Lucil. saty. li. iij. illud ad incita cum redijt atque internitionez. Idem. li. xv. Villicum magis trogalem mediastrinum atque bubulcum cum manducatus corrumpit ad incita adegit.

¶ **Incertat incertum facit.** Pacu. in Dolore: Sed ne incertat dictio. quam res expedi. Plau. in Epidico. Longa dies meum incertat animum.

¶ **Incit significat percutit in ictu.** Plautus in truculento Frenit icit femur. Idem in Aulularia: Ibi ut piscabar fuscina ici vidulum. Pacuuius in armorum iudicio: Nam canis quando est percussa lapide: non tam petit illum qui se icit quam eum ipsum lapidem: quo ipsa icta est: petit. Affra. Simulantem offendit regit rumpit icit. poculo. Ceci. de mandatis. Si ynquam quisquam vidit quem catapultam aut ballistam icerit. Lucr. lib. iij. Esse aiam cum animo coniunctam quas cum animi vis percussa est ex in corpus pellit & icit. Turpil. in Demetrio: Nam si iceris me posthac. credas mihi velim inquit: tum quid censes dolebis scilicet. Neui. in Danae Quæ quandam fulmine icit Iuppiter.

¶ **Inuncare quasi vnco inuadere & arripere.** Lucilius li. xv. Aut qui numeros tristis inuncat.

¶ **In solum pro insolitum.** Affra. in Crimine: Orbitatez senectuti tuæ malam metui: quod insolitum non venit idem ceco ac dementi: Idem in virgine: Ne veniret quod non agitur insolitum.

¶ **Inibi pro sic & mox.** Affranus in Materteris: Postquam se vidit inibi esse gnatam: paruulam sororibus commendat. Cecil. in Plocio: Liber ne es? Non sum: verus inibi est. Pacuuius in iliona: Profecto inibi est tam iam potiuntur frugum.

¶ **Ignote id est inscie.** Neuius in Licurgo: Ignote iteris sumus: tute scis.

¶ **Iniurie dictus est iniuriose.** Neuius in Lycuro. Ode

re dii homines iniuriose: ego ne an ille iniurie facimus?

¶ **Incilare est increpare vel improbare.** Actius in Meleagro: Quis erit qui mentem spernens incilans probris sermone iudecorans turpi fama differetur? Idem in Clytænestra: Mater meo iure factum incilans genitorem iustum approbas. Pacuuius in Doloreste: Si quis hac mea oratione iucilet: quid respondeam. Lucil. lib. xx. Nunc Cai quoniam incilans nos ledis vicissim.

¶ **Innubere positum pro transire:** quæ hæ quæ nubunt ad domos maritorum transeunt. Lucil. saty. li. vj. Suam enim inuadere atque innubere censent.

¶ **Infestum mare habere:** pro mare latrocinando infestare. M. T. de rep. li. iij. Nam cum quereretur ex eo quo scelere compulsum mare haberet infestum vno mioparone: eodem inquit quo tu orbem terrarum.

¶ **Imbrices ac tegulas.** Sisenna hysto. li. iij. Dissipatis imbricem fragminibus ac tectis regularum.

¶ **Impigritas pro impigritia.** M. T. de rep. li. iij. Numquam viri fortissimi fortitudinis impigritatis patientiæ.

¶ **Intolerabilis:** id est qui tolerari non possit. Affranus in Priuigno: Quod si fecissem paulo sæpius didicit esse is ferre & non esse intolerabilis.

¶ **Inconsulti quibus consulentibus religio nihil deceret:** Virgilius æneidos lib. iij. Inconsulti abeunt: sed eque odere sybillæ.

¶ **Illuies sordes.** Virg. ænei. lib. iij. Respicimus dira illuies. Varro. in Manio: ac periret squalis scabieque illuie & vastitudine. Lucilius li. xxxvj. Scabies oculos huic illuiesque conscendere. Hic cruciatur fame: frigore: illuie: inualitiæ: improfundie: incuria.

¶ **Inuidiosum quod sit vitabile ad videndum.** Lucil. lib. xxvj. Stultitate summa a scabie summa a re summa obrutam neque inimicis inuidiosam. neque amico exoptabilem.

¶ **Indulgitate pro indulgentia.** Sisenna hystoriarum lib. iij. Bassus assiduitate indulgitate victus.

¶ **Tentare.** Affranus. Bucco adoptato tentare nulla inuitat. Plau. in Curculione: Quid antepones veneri tentaculi. Affra. in Crimine: Hæc ieiunia tentauit. Var. in Marci. ut eat ac rep. administrat: quo ad pulli ientet.

¶ **Ignauit ignauum fecit.** Actius in æneadis: Fateor sed sæpe ignabat fortem in spe expectatio.

¶ **Inaudire audire.** M. T. ad Pâsam lib. j. Quomodo erupit ista vox: de qua ego ex te primum quiddam inaudieram. Nouius in Maluolo: Vnde hoc tam repente iucundum inaudiu melum. Pacuuius in armorum iudicio. Quod audiui accipite: & quid sit factum opus decernite. Affranus in diuortio: Nouis dictis quæso ne ille inaudiat.

¶ **Infelicitent infelicem faciant.** Cecil. in Naclero. Vt te dii omnes infelicitent cum male monita memoria. Plau. in penulo: Diu illum infelicitent omnes.

¶ **Iniquat.** Laberius in Nuptijs: Aequum animum inci

gnanti iniquat contumelia.

¶ Integrare reintegrare. Ver. Geor. libro. iij. Ramoq; sedens miserabile carmen integrat. Actius in Anteribus. Nanq; huic inuenio: vt mea ope opus togæ integrem. Pacuuius in Chryse. Sed cesso inimicitiam integrate. Sisenna historiarum libro. iij. Vltro citroq; integrant in oppido cædem.

¶ Irascere pro irasci. Pompo. in Arista. Noli quæso irascere: more fit moriri suam quisq; vxorem vt velit. Nigidius in commento grāmatico libro nono. ita irasce re: quid nunc irascitur?

¶ Iandiu pro olim. Turpilius in æthea. Rhodiensis est: sed istuc cōmigravit iādiu. Ennius in alchmeone. Factū est iandiu. Cecilius in Epinausimacho. Liber essem iamdiu si habuissem ingeniosos coamatores michi. Liuius in Aiace. Mirum videtur quid sit factū iādiu.

¶ Incursim pro celeriter. Cecil. in Fallacia. Null^o sum nisi meam rem iā omnem incursum propero perdere.

¶ Indiscriminatim indifferenter. Varro in lingua latina lib. iij. Quibus nos in hoc libro: proinde vt nihil interfit vtemur indiscriminatim promiscue.

¶ Insanum pro insane: & immane pro immaniter. Plautus in Neruo. Insanum valde vterq; demeat. Salu. lib. iij. Immane quantum animi exarsere: nomen positum pro aduerbio.

¶ Iuxtim pro iuxta. Sisenna ab vrbe condita. Iuxtim numicum flumen obrūcatur. Liuius in Aegyptio. In sedes collocat se regias Clytemnestra: iuxtim tertias natæ occupant.

¶ Inanima sine ania. M. Tul. de officijs libro. iij. Quæ ergo ad vitam hominum tuendam pertinent partim sunt inanima: vt aurum argentum. Et in hortensio. Nam cum omnis solertia admiranda est: tum ea quæ efficit vt inanima quæ sunt viuere spirare videantur.

¶ Indolentiam noue q; sine dolore sit. M. T. de offi. libro. ij. Vt qui rem expetendam vel voluptate vel indolentia metiuntur.

¶ Iudicare promittere addicere. M. Tul. de offi. li. iij. Scæuola Publij filius cū postulasset vt sibi fundus cui^o emptor erat: semel iudicaretur.

¶ Ineptitudo pro ineptia. Cecilius in Harpafone. Qui homo ineptitudinis cumulatus: cultum oblitus es.

¶ Igitur positum pro postea. Plaut. in amphitrione. Si aliter essent animati neq; dent quæ petant sese. Igitur summa vi virisq; oppidum expugnasse.

¶ Inuolare irruere: euolare vel insilire vel inuadere. Plau. in Amphitrione. Cum clamore inuolant impetu alacri. Cicero de orato. li. iij. ista prudentia doctrinæq; possessio in quam homines caducam quasi atq; vacuā abundantes ocio nouis occupatis inuolauerunt.

¶ Indicatum atq; indictum. Plau. in Asinaria. Male cubatum est: indicatum me vxor ducit domum.

¶ Impendio pro magis. Plau. in Aulularia. Atq; ille

vero minus minusq; impedio curare minusq; impartire honoribus.

¶ Indipiscere petere: vsurpare. Plautus in Aulularia. Nec partem tibi adeo cui fit indipisces: neq; furem excipies.

¶ Incrustatum. Var. in Tapheminippo. Locus factus pauimenta & parietes crustati.

¶ Impotens valde potens. Cicero Tuscu. libro quinto. Qui nihil metuant: nihil agant: nihil concupiscant: nulla impotentia efferantur.

¶ Inauditum quod non audiat in veteribus prudentibus lectum est quædam animalium aliud alio carent: aut a natura gignuntur: aut in odora: aut inaudita.

¶ Infestum aliud: aliud est infensum. M. T. pro Planio. Dolebam iudices & acerbe ferebam: si huius salus obeā ipsam causam esset infestior: q; is meam salutem atq; vitam sua beniuolentia: p̄sidio. custodiaq; texisset.

¶ Ignarum qui nesciat & cui vbi sit incognitū. Virg. ænei. Ignarum laurens habet ora mimanta. Salustius in Iugurtino bello. Amore humanæ cupiditatis ignara visendi.

¶ Illatebrare a latebris honestissime dictum. Cecili^o in annalibus lib. i. Arma pleriq; adijciunt atq; inermes i latebras se illatebrant.

¶ Inimicitia numero singulari. Enni^o eo ego ingenio natus sum: amiciciam atq; inimicitiam in fontem proptam gero.

¶ Impudo quod impudens. Lucil. li. ij. Homo impuratus & impudo est rapister.

¶ Ininitio quasi sine fine & indefinitio. Cice. de finib^o bonorum & malorum li. ij. Quarum incursionem nō solum videamus: sed etiam cogitemus. Ininitio ipsa quam ἄπειρα vocant.

¶ In populum p̄ ad populū. Sisenna historia. li. iij. Seruulum eius premio libertatis inductum magno cum tumultu conuentum in populum perduxit armatus.

¶ Immissim pro demissim prominens & longius p̄dens. Sisenna histo. li. iij. Cum plures menses barba immissa & intonso capillo. Vir. ænei. li. iij. Respicimus dira illuies immissaq; barba.

¶ Iusso pro iussu. Sisenna histo. li. iij. Tamen tudertib^o senatusconsulto & populi iusso dat ciuitatem.

¶ Iactuose positum p̄ iactāter. Cice. in Orato. Cū sint luminosæ & quasi iactuosæ partes duæ.

¶ Incisim quasi simul. Cicero in oratore hoc quidem duobus pedibus incisim: deinde membratim dicere solebas.

¶ Importatum pro illatū: quomodo exportatū ablatum. Cice. in Oratore. Publicis rebus quæ adiuuenta per homines eloquentissimos importata. Idem lib. ij. Modo enim huc ista sunt importata.

¶ Inficiatores sunt falsi criminis obiectores. Cicero de Oratore libro primo. Non intelligebant: vt si illi

inficiatores probassent iudici ante petitam esse pecuni-
am: q̄ esset cepta deberi.

¶ Insignite cum iudicio note. Cicero de Oratore libro
secundo. Nec improbum notari ac vituperari insigni-
te posse.

¶ Inextinguibilis. M. T. li. de liberis educandis. Ma-
le enim consuetudo importata est inextinguibilis.

¶ Innumera pro innumerabilj. Lu. lib. ij. Non est vna
sed numero magis innumera.

¶ De dictionibus ab. L. Littera incipientibus.

¶ Later. Varro in Hecatumben. Ludon flu-
ens sub sardibus flumen tulit aurum & la-
ter: quod quadravit religio. Idē sexq̄
Vlixē. Vbi educuntur barbati innume-
rabiles lateres aureos habuisse. Idē in
manio. Hic vt quadrato latere stipatē strues.

¶ Laui pro lui. Varro. Habes qui & cuius rei causa fe-
cerim hecatumben seu in quo vt puto quando ilue-
re soluere putavi.

¶ Lucus pro luculentus. Var. periplū lib. ij. Ac nulla
ambrosia & nectar: & non alium: sed sardæ & panis pe-
nia lucuus cibus: qui purissimus multo est. Idem acha-
ia. Vinum remma lucuus nihil adiuuat istam.

¶ Longurio idest longus. Varro in tripallo. Ego ni-
hil narro: adeo hic ita currat: qui ante me est nescio q̄
longurio:

¶ Locialente dictum est veluti luculente a locior Ti-
tinnius Varro. Locialente floccifiet & cuculator.

¶ Lenitudine pro lenitate. Cice. tus. lib. iij. Lenitudo
oſonis mollitudo corporis. ea sibi bona dicens quid
erit in philosophi grauitate. Et in verrem. Quanta me
tua non mea lenitudo.

¶ Letitudinem pro læticia. Actius in alcimēnone. Vt
me repositum in merentem repentino nuncio alacrez
reddidisti: ad me hæsitasti ex luctu letitudinem. Idem
in bacchis. Quanta in venando affectus est letitudine.

¶ Largitas pro largitione. Turpi. in paterusa: O dic
michi an oblata es eius crebras mansiones ad micam
sumpti largitatem.

¶ Luminosum positum pro claro. Ci. in Ora. Tum sunt
xime luminosæ & quasi iactuosæ partes duæ.

¶ Lusus vel lussio qui omnibus ludus dicitur. Varro
in marcipore. Vtri magis pueri sunt hi pusilli nigri qui
spectant nundinas: vt magister dimittat lusum. Item
Cato de liberis educandis. Ab huiuscemodi lussionib⁹
radices crudelitas agere solet.

¶ Laboriosum in quo laboretur. Gallus. Pemat̄is du-
rum rus fugite laboriosum.

¶ Laxitas laxitudo. Salustius hist. li. iij. Simul eos &
cūctos iam indignatos laxitas & loci plures cohortes
atq̄ omnes vt in secūda re pariter acre inuadūt. Mar.
Tul. de offi. li. i. Et admittenda hominum cuiusq̄ mo-
di multitudo: adhibenda est cura laxitatis.

¶ Lamentas pro lamentationes. Pacuuius in hermi-
nia. Lamentas fletus facere competendi licet.

¶ Lætare lætificere & lætificare. Liuius in ægyſtho. iā
ne oculos specie lætauisti optabili. Actius in pelopis.
Et te in triplici lætarem bono. Sisenna lib. iij. Vtrū ne
viri cultu erga se mortalium lætificant: an superne gē-
tes humana negligant.

¶ Litterosus litteratus. Cassius hæmina annasium lib.
iij. Homo mere litterosus.

¶ Latibulet & latibuletur plateat. Neui⁹ in heroto pe-
gnion. Noctevt opertus amictu latibuletur: publili pu-
tatoribus p̄gredere: & ne quis latibuletur prospice.

¶ Lupari vt scortari vel p̄stitui. Actius. Atq̄ es calis cū
meretrice a nostro ornatu pervias lupantur. Lucil. lib.
v. Et diuos thure precemur consilium fas si placet: tu
ne impune superbis.

¶ Lutescit honeste dictū in poematis. iam & si aucto-
ritas sit ignobilis. Sanguine pluit tell⁹ caua terra lutescit

¶ Libellionē & tabellionē. Var. in manio. Tum ad me
fuerunt. quod libellionem esse sciebant.

¶ Limum obtortū. Varro in manio. Sed limus intra
limites culinæ.

¶ Lacesere positū pro puocare. Cice. i ora. Et Aristo-
teles isocratem lacesiuit: & xenophontis: voce musas
quasi locutas ferunt. Et tus. libro. v. Impulsi sumus ad
philosophiæ scriptionem: verum etiam lacesiti.

¶ Lenitudine pro lenitate. Cicero tuscula. libro quar-
to. Eamq̄ quam lenitatem nos dicimus: vitiosę libidi-
nis nomine appellant.

¶ Lææ pro lænæ. Lucil. libro quinto. Irritata lææ ia-
ciebant corpora saltu.

¶ Ligillum tuguriolum domicilium breue. Plaut. in
aulularia: de suo ligello fumus siqua exit foras.

¶ Licitari cogredi pugnare. Ennius. Pars ludicre sa-
xa iactant inter se licitant. Ceci. in hymnide. Quæ nar-
rare inepti est si transferētis quā in machæra licitari ad-
uesum eum cœpisti sciens.

¶ Longiscere longū fieri vel frangere. Ennius. li. xvij.
Neq̄ corpora firma longiscunt quicq̄. Idē Cum sola
est eadem faciunt longiscere longe.

¶ Ligurire degustare. Vñ alligurire multa auide cōsu-
mere. Hora. Semesos pisces tepidūq̄ ligurierit. Acti⁹
catullus in priapeis. De meo ligurire libido est.

¶ Latrocinari militare mercede. Plau. in cornicularia.
Latrocinatur annosdecem mercedem in Tyberio: qui
apud regem in latrocinio fuisti: stipendium acceptita-
sti. Ennius. Fortunasq̄ quas cœpere latrones inter se
memorare.

¶ Lauerna dea cui supplicant fures. Plau. in cornicu-
laria. Militaueram: nam in furtis celebrascit in armis.

¶ Lucil. li. xvij. Si menses facis musas si v̄edis lauernę

¶ Luculentitatem a luculento. Ceci. in hymnide. Vi-
de luculentitatem eius & magnificentiam. Laberius.

tuca. Dominus tua luculentitate captus.

☉ Lustratus luxuriosus a lustris abditis lucis. Plau. in Cassina. Vnde es: nihil lustratur ibi bibatur.

☉ Luciosi qui ad lucernam nō vident: & myopes minus videntes vocantur a gręcis. Var. disciplinarum li. viij. Vespere non videre quos appellat luciosos. Idem in andibatis. Aedepol idem cęcus non luciosus est.

☉ Lemures larue nocturnę & terrificationes imaginū & bestiarum. Varro de vita patrū. li. j. Quibus temporibus in sacris fabam iactant noctu. ad dicunt se lemures domo extra ianuam eijcere.

☉ De dictionibus ab. M. Littera incipientibus.

Ollitudinē p mollicie. Var. i papia papo: sigilla in mento impressa amoris digitulo vestigio demonstrat mollitudinem. Cice. de oratore li. iij. In ipso factu modū & mollitudinis & lenitatis.

☉ Mirius magis mirū. Varro. *μῆροσ*. *μεῖροσ*. Non subtilis ac apludis: & ab aratro posces stiam: oronun quid hoc mirius.

☉ Mandare positū pro cōmendare. Sisenna histo. lib. iij. Post tricippia paulatim recedunt. atq; deinde cū paucis fugę mandant. Vnde & procurationē mandare cōmendare vel causam sentire poteris.

☉ Macritudinez pro macie. Plautus in captiuis: Ossa atq; pellis sum miser macritudine.

☉ Mustum non solum vinum. verum nouelluz quicquid est recte dicitur. Neuius in gymnastico. Vtruz est melius virginem an viduam yxorem ducere: virginē: si multa est.

☉ Maximitas positū pro magnitudine. Luc. li. ij. neq; adam cogas immani maximitate.

☉ Multesima pars noue posita quantitas infinita. Lucil. lib. vj. Quam paruula pars. quā multesima cōstent.

☉ Miseritudine pro miseria vel misericordia. Actius in astyanacte. Troia est testis que ex alijs qui illius miseritudine nomen clarum in humili saxo multis vocibus. Idem in alpheisibęa. Cum ipsa sumet a miseritudine eorum liber sim.

☉ Męstitudo pro męstitia. Actius in telepho. Quez tibi aspexi virum memorabilem intui viderer ni vestitus teter męstitudo valitudo prędicarent hominem esse. Plautus in aulularia. Quot tanta mala męstitudo q; obtigit.

☉ Magnitate pro magnitudine. Acti⁹ in vacres. Neq; fat fingi neq; dici potest pro magnitate.

☉ Macellum dictum pro macilentum. Lucil. probat li. vj. Si nosti non magnus homo est nasutus macellus

☉ Macore pro macie. Pacui⁹ in perhibęa Corpusq; meum tabe męrore errore: macore senet. Varro in sereno Pereat Cresio noster atticus riuallis homo iturus in curiam ante macescebat.

☉ Matrescam matri similis fiam. Pacuius indolor:

este. Vtinam non matrescas ingenio vt meum patrem vlcisci queam.

☉ Munia officia. Salustius historiarū lib. iij. Actū maxime vti solet in extremis rebus sibi quicquid carissimum domi recordari cunctiq; omniū ordinum extrema sequi. Plautus in mercatore. Dices pro meritis gratū me & munem fore.

☉ Metari parare. vnde & metatores. Vir. geor. li. ij. Si pinguis agros metabere campi. Densafere. Cecilius analium lib. vj. Omnes simul terrā cum classis accedunt nauibus atq; scaphis egrediūtur. castrametati sina statuunt. Vnde hodieq; metatores dicimus.

☉ Māmeataz māmofam. Plau. in penulo. Cuius amīcam mammeatam.

☉ Musimones asini muli aut equi breues. Luc. lib. vi. Precium emit qui vendit equū musimonē. Cato in delectorio. Asinum aut musimonem aut arietem.

☉ Męstas pro męstifices. Laberius in tusco. Conclatam mobilitate mente męstas.

☉ Mictilis paupercula pulmētaria. Lucil. lib. xxx. Pulmentaria vtentibus aut aliquod genus herba. & ius bene habet se mictilis. hoc est meri.

☉ Męraret p merentē faceret. Actius in mirmidoniibus: quod decuit ista res mecū: aut meus męraret dolor iandiu inflammari.

☉ Madore infusione. Salu. hist. li. iij. Quasi par in oppido festinatio: & ingēs terror erat: ne ex latere noua monimenta madore infirmarentur. Nam omnia oppida stagnabat: redundantibus cloacis aduerso aestu maris

☉ Mercatis pro mercatibus. Salustius histo. li. v. Cęteri negocia sequebantur familiaria legatorum aut tribunorum: & pars sua com meatibus mercatis.

☉ Maceries maceratio. Afrani⁹ in excepto. Si ille nūc sentit facere illi satis vis quanta illius mors sit maceries tibi.

☉ Manubias manus exuuię. Neuius in danae. Manibus suppetat pro manubijs.

☉ Mutuū. Luc. li. xxvij. & si maxime quod spero mutuum hoc mecum facis.

☉ Mordicus a mordendo. Luc. li. xxvij. Mordic⁹ petere aurum: & flamma expediat & cœnobium. Plau. in menęchmis. Iandudū oportuit nasuz ademptū mordicus monstrificabile: Lucil. lib. xxvj. Nunc ignobilitas his mirum ac mordificabile:

☉ Mendicariet pro mendicare: & menducabulum p mendicatiōe. Plautus in aulularia: Malim moriri męos q; mendicariet boni ministrantur: illuz nunc irridēt malī. Idem in aulularia. Memorare nolo hominum mendicabula.

☉ Mertaret mergeret. Actius in antenoridis. Fortasse an sit quos hic non meret mętus: Idem in deiphebo. Vel hic qui in ea parte effrenata impudentia pręsentē pręsens dictis mertare institit.

Nonū.

¶ Muginari murmurare. Lucil. li. viij. muginamur molimus iuducimur atq; quis calidis atq; muginantur hodie: atq; ego occlusero fontem.

¶ Medullit⁹ a medullis. Var. Cras credo. hodie nihil atq; vt igni feruido medullitus aquillon iam intus feruat frigidinem. Plautus in truculēto. Ostendisse sciam mihi medullitus infidelem nunq̄ dum viuam fore.

Ennius saty. li. iij. Enni. poeta salue qui mortalibus p̄ pinas versus flammīneos medullitus.

¶ Meritissimo. Turpi. i. paraterusa Meritissimo et magnifico. Cecilius in asoto. Meritissimo hic me eiecit ex hac decuria.

¶ Minitabiliter p̄ minaciter. Acti⁹ in Aeneadis. Calleti voce canora fremitu peragrāt minitabiliter. Pacu. in antiopa. Minitabiliterq; increpare dictis senis icipit.

¶ Morficatum a morfu. Suis pullis sic incedunt: & in labellis morficatum ludunt.

¶ Mutabiliter a mutando. Var. Cras credo hodie nihil quib⁹ instabilis animus ardēs mutabiliter habet habere & non habere.

¶ Mordicibus & mordicus pro morfu: p̄ morfib⁹. Plau. in aulularia. Asini me mordicibus scindant: boves incurfent cornibus. Cice. academicorum libro tertio. Perspicuitatem quam mordicus tenere debemus: abesse dicamus.

¶ Meāder est picture genus a simili opere labyrinthorum ortum chamydulis illigatū. Varro in thaphemēnippo. Mihi facies mæād rata & vermiculata atq; etiaz adeo ingens orbem terræ. Virgilius libro quinto. Victori clamydem auratam quam plurima circum purpura mæandro duplici melibœa cucurrit.

¶ Mansum mandendum aut mansatum. Varro $\gamma\omega\sigma\theta\iota\sigma\epsilon\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon$. Deia certe alij fluctu: vt si eum pareret māsū quo venarū sanguine riuos completeret. Lucil. lib. xxx. Sperans ætatem eandem hec proferre posset māsū ex ore daturum.

¶ Mulierauit vt effœminauit. Varro $\gamma\omega\sigma\theta\iota\sigma\epsilon\alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon$. Et rex & misellus ille pauper amat habet ignem intus. hic acrem ephœbetum mulierauit. hic ad medeca adolescentem cubiculum pudoris primus polluit.

¶ Memordi poposci pepugi spepondi in veteribus lecta sunt. Actius in honilia. Atticevrsū se memordif se autumat. Laberius i callis. De integro matrimonio meo centum millia mūmum memordi. Ennius. Non est vt si me canis memorderit. Cætera in obscuriorib⁹ inuenimus.

¶ Metus noue & eleganter positū. Salustius historiarum. lib. j. Id bellum excitabat metus Pompeij victoris: hoc est quod de pompeio metueretur.

¶ Mendicimonium & mœchimonium. Laberius in lib. quem Crupium inscripsit: in eo verba hec iueniet qui doctrine studiu⁹ adhibuerit. in eo libro quoq; manus quod est furatus inueniet.

¶ Medioxymū medio acutum. Var. in modio. Quid aliud est q̄ delphice canat colūna literis suis viduā nos facere addit mortalem modum medyo xime: vt quondam patres nostri loquebantur.

¶ Masculū p̄ forti ac vehemēti. Var.onos lyras. Si nō plus testiculorum offenderis quā in castrato pecore in apulia: vincor non esse masculum ad rem.

¶ Mancum debilem. Mar. Tul. de finibus honorū & malorum libro. iij. Sed & iam alteris tribus qui māsā fore putauerunt sine aliqua accessione virtutem.

¶ Minutū positum pro breui. Varro in epistola latina Si venisses. Capuam: q̄ & pueros minutos vides libenter. & maioris animaduertere non vis. Marcus Tullius Verrinarum li. iij. Reticulū ad naris admouebat tenuissimo lino minutis maculis plenum rosæ.

¶ Maceries paries. Sisenna historiarum li. iij. Post villarum maceries: ac parietinas quinq; cohortis insidijs reliquit.

¶ Manipulatum collecta manu. Sisenna historiarum li. iij. Quod loca palustria: quæ erāt & alte & manipulatū confossa.

¶ Marsupium sacculū. M. Cato de liberis educandis Et quo perspicuum est maiorem curam habere non marsupij nostri q̄ vitæ nostræ.

¶ Molimentum pro conatu. Sisenna historiarum lib. quarto. Contra magno cum molimento ac perpetuo sono procedunt.

¶ Modiperatores quasi modum imperantes. Varro rerum humanarum lib. xx. in conuiuijs quis institui modiperatores magistri.

¶ Magniloquētia. Cicero in oratore. Quod ille dactylus numerus hexametrorum magniloquentiæ sic accommodatior.

¶ Ministratrix p̄ ministra. Cice. de oratore. Sed omnes comites ministraticeq; esse oratoris dicere.

¶ Male audiam maledicta feram. Cice. in oratore lib. secundo. In quo ego non libenter male audiam: sed quia causam non libenter remitto: nimium patiens & lentus existimor.

¶ Multitudo positum pro frequētia aut copia. Cicero in oratore li. iij. Sed vt pontifices veteres propter sacrorum multitudinem. tres vero epulones esse voluerunt in eodem: hunc etiam qui familiarior nobis propter scriptorum multitudinem est.

¶ Mulierofitas cupiditas fœmineæ voluptatis. Cice. tuscu. li. iij. Similiterq; ceteri morbi vt gloriæ cupiditas: vt mulierofitas: vt ita apellem eam quæ græce $\Phi\iota\lambda\omicron\gamma\upsilon\upsilon\sigma\iota\alpha$ dicitur.

¶ Memoriam positum pro vetustate. Pacui⁹ in chryse. Perq; nostram egregiam vnanimiūatem quam memoria deiugat.

¶ Murmurillum murmuratio. Plau. in rudente. Nolo ego murmurillū neq; susurrū fieri. Idez. Quod mur

murillas tecum & cædis crucias.

¶ **M**ediastrinos non solum balneatorum: sed ministros & curatores ædium legimus. Lucil. lib. xvij. Villicum Aristocratem mediastrinum atq; bubulcū. Cato in præceptis ad filium: illi imperator. Tu ille ceteris mediastrinum.

¶ **D**e dictionibus ab. N. Littera incipientibus.

¶ **N**uperum pro recenti positus ab eo quod est nuper. id est antea non multū temporis. Plautus in captiuis. Quo tu vna nocte postulaui. & die recens captum hominem nuperum nouitium.

¶ **N**eminis positus pro nullius. Plautus in captiuis. Neminis me miseret. nam mei miseret neminem. Lucilius lib. trigésimo. Neminis ingenio quæcōfidere oportet.

¶ **N**oxitudo pro noxia. Actius in armorum iudicio. Oculenoxitudo oblitteretur pelopidarum: ac per nos sanctescat genus.

¶ **N**ubere veteres non solum mulieres: sed etiam viros dicebāt: vt nunc itali dicūt. Pomponius in panuceatis. Sed meus frater maiorum postquam vidit me in deiectum domo nupsit posterius dotatae vetulae varicosae afræ.

¶ **N**itiditate pro nitore. Actius in bacchidibus. Formæ figuræ nitiditatem hospes regis.

¶ **N**umen pro ornatu. Virgilius æneidorū libro secundo. Vadimus immisti danais haud numine nostro.

¶ **N**œnon pro non. Lucilius libro trigésimo. Sed tamen hoc dicas si nœnon quidem molestum est. Varro in epistola ad Sufium. Si hodie nœnon venis. Cras quidem si veneris. meridiem die natalis fortis fortunæ.

¶ **N**euult pro nōuult. Titinnius in setina. Ipsius quidem hercle ducere sane neuult. Plautus in trinummō. Filiam meam tibi desponsatam esse audio: nisi tu venis.

¶ **N**igret nigra fit. Pacuuius in chryse. Solisq; ex ortu rapescit Candorem: occasu nigret. Actius in Bacchidibus. Splendet sæpè: ast idē nymbis interdum nigret. Nitidant abluunt: dictum a nitore. Ennius in cresponte. Opie eam secum aduocant: eunt ad fontem: nitidant corpora. Actius in thebaide. Quin iccirco fonte adueniunt mundulæ nitidantur vulgo qua prepediuntur vi sonipedum.

¶ **N**ixurire niti velle. Nigidius in commento gramma-ticæ vigésimo quinto. Nixurit qui niti vult & in conatu sæpius aliqua re perpellitur.

¶ **N**otificem nota faciam. Pomponius in atreo. Nūc te obsecro: stirpē vt euoluas: merorūq; notifices mihi.

¶ **N**umellæ genus ligneū ad discutiendos noxios paratum: quo & collus & pedes immittūt. Plautus in Aulularia. Neruos: cathenas: carcerez: numellas pedicas boias.

¶ **N**ugiuendos: Plautus dici voluit omnes eos: qui aliquid mulieribus vendant: nam omnia quibus matronæ vtuntur nugas voluit appellari. Plautus in au-

lularia: vbi nugiuendis res solita est omnibus.

¶ **N**idus pro oculo. Varro in quinquatribus. Quam nympham melius e lacuna fontium allatum nido potili permisceat.

¶ **N**idulantur. Varro in perihedomadon. Prima dies deinde illos quibus halcyones hyeme in qua nidulantur: eos quoq; lentem esse dixit.

¶ **N**escium pro incognito. Plautus in rudente: Quæ loca si nescis nescius pessimus.

¶ **N**octescere cæcare. Furius in pœmatis: & si est auctoritatis incertæ. Oia noctescūt tenebris caliginis atræ.

¶ **N**epam quidā cancrū putant ob illud Plauti. Retro uersum cædam. imitabor nepam Manilius: ad sydera vectam erigonē: ictuq; nepam spolioq; leonē. at quid nepa esset dubium in vtroq;: nam vere nepa scorpius dicitur. M. T. de finibus bonorum & malorum lib. v. Serpere anguiculos: natate anaticulos: volare merulas: cornibus vtivideamus boues: nepas aculeis: suas deniq; cuiq; naturā esse ad viuendum ducem.

¶ **N**ex: pro nece. Sisenna historiarum lib. iiii. Quoniā neq; mea nex neq; intercessio posse videtur illorū de mentem reprimere audaciam.

¶ **N**enia ineptum & incōditum carmen quod adducta mulier quæ p̄fica diceretur. his quibus p̄pinqui nō essent mortuis exhiberent. Varro de vita patrū li. iiii. ibi a muliere quæ obducta a voce esset: per quam laudari: deinde veniam cantari solitam ad tibias & fides.

¶ **D**e dictionibus ab. O. Littera incipientibus.

¶ **O**bscœnauit quasi sceuuz omen abstulit Plautus in Asinaria: Metuo: q̄ illic obscœnauit meæ falsæ fallaciæ.

¶ **O**ptimitas ab optimo. Plautus in Asinaria. Maximas optimitas & gaudio offertissimas. Idē in captiuis. Maximas optimitas optiperasq; offert mihi. ¶ **O**bbapoculi gen̄: q̄ nūc vbbadicit. Varro. Est mod' matulæ. Dolia atq; apothecas trilinearis: melitgas: calenas obbas & cumanos calices.

¶ **O**pulentitas pro opulentia. Plautus in milite glorioso. Quasiq; eius opulentitatem reueraris. Cecilius in plocio. Opulentitate nostra sibi iniuriam faciam.

¶ **O**rbitudinis pro orbitate. Plautus in amphitrione. Miseret lachrymarum luctum orbitudinis. Turpilius in Thrasileone. Hoc te oro: vt illius cōmiseraris: miseræ orbitudinis. Pacuuius in Doloreste. Vel cum illum videas sollicitum orbitudine.

¶ **O**cquiniscere est proprie inclinare. Pomponius in prostibulo: Vt nullum ciuē per dolum prædicauit: nisi ipsius orans vltro: qui ocquisceret. Idē in pistore. Nūc nisi aliquis subito obuiam occurrit mihi qui ocquiniscat. qua cōpingam terminum in suum locum.

¶ **O**bliterare est obscure facere: & in obliuionem ducere. Actius in Agamēnonidis: inimicitias pelopidarū extincta tam oblitteratas memoria renouare.

Noni.

☞ Offendo offensio. Affranus i Vopisco. Quoq; nūc offendo sæpe procul nostra sint mala.

☞ Olat pro oleat. Affranus in fratre. Non potest quin illa tacta longeq; & multis olat. Pompo. in aleonibus: Aleo ludam sane meæ olant manus.

☞ Obsorduit absoleuit. Cecili⁹ in ipouolirastraria. Obsorduit iam hæc in me erumna mileria.

☞ Obstringilare obstare. Ennius satyrarum li. ij. Restitant: occurrunt: obstant: obstringilant: obuagitāt. Var. in manio. Lex neq; innocenti propter amicitiam ignoscit. Idem de re rustica libro. j. Qui quod inuides tanto scriptori obstringilandi causa. vt cum præclara quædam quæ laudes. Idē devita patrū. li. iij. Quod Curio cum id fecisset: dicebat amicis. vt illi nunciaretur se obstringilaturum ne triumphus decerneretur. aut ne iterum fieret consul.

☞ Obuarare peruertere deprauare dictus a varis. Ennius in Achille. Nam consilijs obuarant: quibus tā cōcedit hic ordo.

☞ Obsecundantur obsequuntur. Nigidius de dijs lib. primo. Cur autem quid sit quæritur: obsecundatur naturæ.

☞ Oculitus vt animitus medullitus. Plau. corni. Qui amat ancillam meam sedulium oculitus.

☞ Officulatim vt simulatim. Cecil. in fallacia: Officulatim parmenonem de via liceat legant.

☞ Officere obesse. Mar. Tul. de offi. li. iij. Demoliri ea: quorum altitudo officeret auspicijs.

☞ Ouilitatem fructus olei. Varro in Gloperiton. Tus deniq; omnes: cum lucerna combusta est in lucubrando obliuitasq; consumpta est. Idem de re publica. Nō modo integra eximi: sed etiam maior q̄ in arbore vnq̄ pepēderit de obliuitate oleasui optie describit Cato.

☞ Ocepso cæpero. Plau. in Amphitrione. Ni ego illi puteo si ocepso animam omnem intertraxero.

☞ Osa sum pro odi. Plautus in Amphitrionem. Inimicos semper osa sum obtuerier.

☞ Orbitum dictum pro orbiculari. Var. in *ἄστρον*. Vt sydera cæli diuumea: cum terram atq; axem quæ volūtur motu orbito.

☞ Opuliscere ab opulento dictum decore. Furius in poematis. Quo magis incomptis possunt opuliscere campis.

☞ Occule occulta. Cice. de Oratore libro secundo. Inter iuncta argumentorū plærumq; occula: ne quis ea numerare posset. Virgilius. libro primo Georgiocon. Quod superest quecunq; premes virgulta per agros. Sparge fimo pingui. & multa memor occule terra.

☞ Opinabile. Cicero. Academicorum lib. j. Itaq; hanc omnem artem rerum opinabilem appellabat.

☞ De dictionibus a. P. Littera incipientibus.

Enularium: quasi theca & vagina penulæ. Neuius in fulmonico. Non multo post sonare ocepit: abscedere: consequitur penularium pfilotrum petit.

☞ Plebitatem ignobilitatē. Cato pro Vecturio: ppter tenuitatem & plebitatem. Hemina in annali. Quicunq; propter plebitatem agro publico eieci sunt.

☞ Petilum tenue & exile. Lucilius li. duodecimo. Insignis varis cruribus & petilis. Plau. in plotio. Nam coloratam frontem habet petilis.

☞ Paces plurali numero positum noue. Varro devita po. ro. lib. iij. Animaduertendum primum: quibus de causis: & quemadmodum constituerint paces secundum quas fide & iusticia eas coluerint.

☞ Pondo mile octingentum noue. Var. de vita patrū libro tertio. Itaq; retulit auri pondo mile octingentus septuagintaquinque. Græci enim herona mile dixerunt.

☞ Panus tegmen: inuolucrum: quam dimiuitiue panulam vocamus. Lucil. li. ix. Foris subtegminis panus est. Tumor quoq; inguinus ex formæ similitudine sic vocatur. Affranus in matertera: in quæ plenam papulam panū tympanum. Neuius in optione. Qui me miserum miserorem reddidit q̄ panus puerum: q̄ pueri ægrius patiantur hoc genus morbi.

☞ Peniculamentum a veteribus pars vestis dicitur. Ennius lib. ix. annalis. Pendent peniculamenta: vnum ad quencq; pedum. Luci. li. xxj. Peniculamentū vere reprehendere noli. Ceci. in sceneratore. Volat sanguis simul anhelat peniculamentum pallio datur.

☞ Prognariter strenue fortiter & constanter. Plau. in Persa. Ego scio hercle vtrumq; velle: age indica prognariter. Ennius annalium. lib. vj. Diu hoc audite parū per. Vt pro romano populo prognariter armis. Certādo prudens animam de corpore mitto.

☞ Perperos inductos stultos. rudes & insulsos mēdaces. Actius in pragmaticis. Describere in theatro perperos popularis. Idem in eodem. Et eo plectitur poetæ q̄ suo vitio sæpius ductabilitate nimia vestra aut perperitudine.

☞ Præcox & precoqua idem quod immatura. Ennius annalium libro octauo. Præcox pugna est. Lucil. li. iij. Amicula aspera atq; præcox est fuga. Neui⁹ Huic puelæ præcoquis libido inest.

☞ Populatim per populos. Pomponius. magnus poeta populatim omnibus.

☞ Præmiatores nocturni predones. Neuius. Amnia grēmuntius. Nam in scæna vos nocturnos cœpit præmiatores tollere.

☞ Populatiavt nugaria vel puerilia. Laberius: Late coquentibus hædum populatia agimus per ludum.

☞ Posseltrix a possidendo. Affranus. It liberus totus in ouilis posseltricem: ita tōstrix: ita ampultrix: ita cu

ratrrix: ita plaustrix: ita affestrix.

¶ Perpetuitas ppetua eterna. Ennius annaliuz lib. xj. libertatem q̄ vt ppetuitas: sint q̄ maxime.

¶ Præcisum & omasum partes canis & viscerū. Ne nius in aulularia: Præcisum omasum pernā callū gli- scis glandia. Lucilius lib. xx. illi præciso: atq̄ epulis ca- piuntur opimis.

¶ Pisculentū positum piscosuz vt puluerulentū. Ca- to originum lib. v. Origine fluuiū. Naronem magnuz pulchrū pisculentum. Et libro septimo: Fluuiū hibe- riu: is oritur ex cathinatis magnus atq̄ pulcer piscu- lentus.

¶ Pasceolus ex aluta sacculus. Plau. in rudente. Præ- terea centū denaria pphilippea in pasceolo seorsuz. Lu- cil. li. xij. Adde syracusis sola pasceolū alutā. Cato in Pansa. Pueri in ludo solent pasceolos furare.

¶ Piem colam: custodiaz. Plautus in asinaria: Vbi pi- em pietatē: si istoc more moratā tibi postulez placere mater mihi quo pacto præcipis?

¶ Portisculus pprie hortator est remigum: idest qui eādē perticam tenet: quē portisculus dicitur qua ex- cursum & hortamēta moderatur. Plautus in asinaria Et meā partem loquendi & tuam trado tibi ad loquē- dum atq̄ ad tacendum tute habeas portisculum. En- nius annalium libro octauo: Thus ante tenentes pare- rent obseruarent portisculus signū cum dare cœpisset. Laberius in cythara: Nec palmarum pulsus nec portisculi.

¶ Perplexabile figuratū. q̄ aliud audiatur: aliā sentia- tur. Plautus in Asinaria: Necvillum verbum faciat per- plexabile.

¶ Præsegmina pprie: Plautus i Aulularia. ea dici vo- luit quæ vnguibus æminulis præsecantur: quin ipse quidem tonsor vngues desecauit collegit omnia ab- stulit præsegmina.

¶ Pipulo pro cōuitio. Plau. in aulularia. Ita me bene- ament lauerna iam nisi vasa reddidī mihi iubes pipu- lo te hic differā ante ædis.

¶ Picos veteres esse voluerūt quos græci Gripas ap- pellant. Plautus in aulularia: Pici diuites q̄ aureos mō- tes colunt: eos solus supero.

¶ Percellere euertere percutere. Varro in parme Ali- teneram abietem solus percellit.

¶ Pinsere fundere. Varro in Taphemenippo: Nec pa- storem vllum nossent nisi eum qui in pristino pinsetet farinā. Idē de vita patrū li. j. Nec pistoris nomen erat: nisi eius qui ruri far pinsebat: nominari ab eo qd̄ pin- sunt.

¶ Putidas vuas. Varro in Taphemenippo: Imputi- das vuas acinis electis & comestis extēdit i lectis quas- dam. Cato origi. li. ij. Si idem nauis imputidas atq̄ se- tino sas com meatu mouere volebāt. Cecil. in andria. Conducit nauem putidam. Afranius augurius: & fal-

laci aspectu paries pictu putidus.

¶ Pœnitudinē: Pacuui⁹ in teucro: Quē desideria alū- nuz pœnitudines: quales scriptes quas incultas vasti- tudines.

¶ Præbitio a prebendo: idest exhibendo. Varro in eu- menidibus: Quod ea die mea erat præbitioni in ianuā caue canez inscribi iubeo.

¶ Pueros pro seruis. Var. in eumenidibus: Vix vulg⁹ confluit nō furiarū sed puerorū atq̄ ancillarum.

¶ Paxillus diminutiuuz a pallo. Varro i eumenidib⁹. Vbi dicatur primus leno nouam heresim nouo paxil- lo suspendisse. Idem in. M. Vt nouū cribrum nouo pa- xillo appendit.

¶ Proximi. idest proximo. Cato cōtra Furium die p- ximi hoc dicit: sed ea declinatione a veteribus & crasti- ni & pristini & præpristini dictum.

¶ Properatim. idest properanter. Cecilii. Properati in tenebris istuc confectum est opus.

¶ Perniciēs periculum exitium. Lucil. li. xxxviiij. Nūc- tu contra venis vel qui in nuptijs vel sese negeste: nec si- ne pernitie. Plau. in asinaria: Pelle crebris pernicijs.

¶ Parciuit parciij. Neui⁹ in quadrigeminis: Suo labo- ri nullus parciuit.

¶ Pernicere perire. Pacu. in perhibœa: Nam me mihi pernicere illis optulariter: quouis exitio cupio dū pro- sim. Titin. in fullonia: Iam egressse vt perniceris. Li. in Tereo. Ego puerū meū anciliae subdā lactatē meę ne fame pniciet. Enni. in Hecuba Sz nūq̄ scripsistis q̄s pa- rentem aut hospitē nec assat quos q̄ cruciant pnicēt.

¶ Pigrare detinere. Actius i Erigonis: Fateor: sed cur propter te pigrem hæc: aut huius dubitez parcere ca- piti: idē in Chrysippe: Meli⁹ pigrasse: q̄ pperasse nefas

¶ Prouidere mouere & ferre Pacuui⁹ in teucro: Aut me occide. illa habui: siue vsq̄ prouideā gradum.

¶ Puella scere effœminari vel reuiescere. Varro. in ba- is: Quod non solum in nube fiunt communis: sed eti- am veteres puella scunt.

¶ Palestricos callentes vsum palestræ. Afranius: Ecce pro etiam depellis mihi manum ppalestricos.

¶ Populatim. Cecilii. in oblostate: Ego perdidī te q̄ omnes seruos perdo: populatim quæso ne addas ma- lum ad hoc malum.

¶ Præsentel presentibus. Pompo. in syris: Quid est apud forum præsentel testibus mihi vendidit. Actius in menalippo: Est res aliqua quæ præsentel his te pri- natura institit. Fenestella annalium lib. ij. Et quædam extra præsentel suis quadam absente proiecissim. No- uius in mania: Medicate volumus dona donare pul- chra præsentel omnibus.

¶ Primitus pro prime: & primitus pro primo. Acti⁹ in geminis. Quin bono est animo video eripis primit⁹ dapes. Luci. li. v. Sicuti cū primitus ficos propollare sentis ptuli. Item precio ingenti ad primitus paucos.

Nonii.

¶ Prognariter audacter. Plautus in Perſa: Age indica prognariter.

¶ Properatim & properiter celeriter pperanter: Quadrigarius in annali. li. ij. Et conſules properatis exercitus reducant. Pōponius in buccone: Adoptato pergis properatim. Cecili. in plotio: Properatim in tenebris tunc confectus eſt opus. Pacuuius in teucro Mihi claſſem impetrat teſſalum noſtrāq; in altum vt pperiter inducerem: Actius in telepho: Remiſq; nixi properiter nauem in fugam tradunt.

¶ Præfactum durum inflexibile. Marcus Tul. de of. li. iij. Ego etiam cum Catone meo diſſenſi nimis mihi præfactum videbatur ætarium: vectigaliaq; defendere: omnia publicanis negare. Et in Hortenſio: His cōtrarius Ariſtotius præfactus: ferreus nihil bonū niſi quod rectum atq; honeſtū eſt.

¶ Pulchritas pro pulchritudo. Cecili⁹ in arpaio: Mane diſ boni quid illud eſt pulchritatis?

¶ Proletarij ciues appellabantur: qui in plebe tenuiſſima erant: & non amplius q̄ mille & quingētos æris in cenſum deferebant. Ennius in annali. Proletarij vt publicitus ſcutaq; ferricq; ornatus.

¶ Proſpica & deſpica intenta & contempla: Neui⁹ in aſſitogiola: Ac ſibi proſpica & deſpica. Poſt ergo proſpicus & deſpicus dici.

¶ Pollentia potentia a pollendo dicta. Plautus in ruſtente: Ne ineptorū potior ſit pollentia. pollere ergo commune eſt.

¶ Propitiabilis ad propiciandum. Ennius in capedūcula: Hinc eſt animus propitiabilis ita & adulabilis: id eſt ſine dolore.

¶ Pauxilis pro pauxillo. Plautus in truculēto: Pl⁹ decem pōdo amoris pauxillis perdidit: id eſt per particulas.

¶ Pōderitatē a pondere vt grauitatem. Acti⁹ in pragmatio lib. j. Et cuncta fieri cætera imbecilla nō q̄ pondēritatem grauitatemq; hominis.

¶ Pueritia id eſt puritas. Varro rerum diuinarum li. j. Quę pueritia eſt infrequēs polluta.

¶ Prælubare lūbos præfigere. Neuius in vindemiatoribus. Cœpit vnūquēq; prælubare fuſtibus.

¶ Puera pro puella. Varro de victis: Properare viuere puera quas ſinit ætatula ludere eſſe amare & veneris teneræ bigas. Idē de vita patrum libro ſecundo: Sic in priuatis domibus pueri liberi & puere miniſtrabant.

¶ Pupę & pupi. Var. in ab originibus. Itaq; breui tempore magna pars in deſiderium puparum & ſigillorū veniebant. Idem περ ἰεβδωμδωμ mamā lactis ſugentem paſcere pupum.

¶ Pipare proprie galline dñr. Varro in ab originibus: Mugit bos: ouis balat: equi hinniūt: gallina pipat.

¶ Producere dicitur prolatare. Varro reoptefacere. legendo aut & ſcribendo vitam procudito Virgilius

Georgicorū libro primo. Durū procudit arator Vomēris obtuſi dentem.

¶ Precox: id eſt præcoqua. Varro Verere me manu nō mittat cū octo medicarios honeſtos auდიမ္မေသး dare poſſis mittet. Quod ſi non mittet fugies ſi me audies cū tēpus reuocat: ea precox eſt fuga.

¶ Pauperauit pauperes fecit. Plau. in milite glorioſo Quæ improba eſt pro mercis vitio dominum præcio pauperat. Idē in Attrariſtione: Quā ego tanta pauperai per dolum pecunia. Titin. in priuigna. Naſ quid ego feci & aduorū aut patrem meū: quē pauperatis ambo veſtis ſumptibus. Idē Varro: Aequū eſt me habere: eos pauperem ſumptu meo

¶ Potus a bibendo. Lucilius li. xxx. Secus cuſ eo me dico ac ludo bene potus reſeſſit.

¶ Paucies pro raro dici veterū auctoritas docet Titinnius in gemina: poſtq̄ factus maritus hanc domū abhorres tuam etiam vxorem paucies video. Idē in eadem: Tu aut iniqui in vrbe paucies venire ſoles. Cecilius in annalibus libro ſexto: Conſulto non paucies accerſitum.

¶ Pollinctores ſunt qui mortuos curant. Varro Mutū mulſcabunt. Itaq; ſi plures inter medicos diſceſſum & aduentum pollinctores interfuerunt & æſtate videas. Varro i Motorone: propter cunā capulū poſſitum nutrit & tradit polinctori. Plaut⁹ in Aſinaria: Equis currit pollinctorem accerſere.

¶ Putamina non ſolum arborum: verum omniū rerum purgamenta: Nam quicquid ex quacunq; re pificitur putamē appellatur. Plautus in captiuis. Nucleum amiſi: reliqui pignori putamina.

¶ Peſtilitas peſtilētia. Lucretius li. vj. Atq; vis omniū morborum peſtilitas. Lucretius li. vj. Hęc igitur clades. noua peſtilitaſq;

¶ Pœniturum. Actius in epinauſimache: Quod ſi pcedit neq; te neq; quenquam arbitror pœniturū tuæ laudis: quam vt ſerues vide.

¶ Pauſa eſt requies alicuius rei. Actius in epigono ſciam amphio cū huc vadere cerno & nobis datur pauſa loquendi. Lucilius li. j. Hęc vbi dicta dedit pauſas facit ore loquendi.

¶ Proferari impetrari. Luci. lib. xxvj. Nec minimo & proferat pax quod Caſſandram ſigno deripuit.

¶ Puellus pueros. Varro in teſtamēto: Sic ille puell⁹ veneris repente vado cecidit cruentus olim. Lucilius libro quarto: Cumq; hic tam formoſus tibi ac te dignus puellus. Lucil. Nos tamen vnde puellum ſuſcipere & partu poſſet diſcere dulci. Ennius: Sic mos ille ſuos ſacrificare puellos. Varro in Marcipore: Peliā me & permiſſent: ſeu eluuium deglubere: dum mado re addere puellum. Idem in ſexageſimo. Ultra intra pect⁹ dormitio vigilabis: quę me puellū impuberem cœpiſti.

¶ Pecus non ſolum quadrupes animal verū omnia

animalia pecudes dicuntur. Plau. in rudente. Non vi-
des referre viuudum rete sine squammoso pecu. Livi-
in egistho. Tum autem lasciuum reissimū pecus. Vir-
gi. geor. lib. iij. de apibus. Et pecudū custodia solers.
Lucre. li. ij. Præterea genus humanum mutęq; natan-
tes Squāmigerę pecudes. Lucil. satyrarum li. v. Lasci-
uere pecus iussi nostri que repandum.

¶ Percitum dictū est percussum. Plautus in Amphy-
trione: Delirat vxor atrabili percita est.

¶ Pecua & pecuda ita vt pecora veteres dixerūt: Ne-
uius in gymnastico: Homines pecua beluasq;. Idē in
lycurgo. Sine ferro pecuda manibus vt ad mortē me-
ant. Actius in Astyanacte: in celsis mōtib; pecua at-
q; inter colles pascunt danai in phrygia & termis. Idē
in Medea: Vagāt pauore pecuda intumulis. M. T. de
re publica: lib. iij. Cum adhibent in pecuda pastores.
Actius in Diomede. Passimq; pecua valebāt agris. Ce-
cilius in vmbri;: Et hominum pecudibus omnib; Si-
fenna historiarum li. iij. Iumenta pecuda locis trepi-
dare compluribus.

¶ Putret putridum est. Pacu. in teucro: Quanq; annis-
q; & etate hoc corpus putret. Actius in erigona: Quā-
q; exangue est corpus mihi atq; annis putret.

¶ Protollere est differre. Lucilius satyrarum li. j. Non
amplius ad iustum hoc protolleret vnū.

¶ Priua significat singula. Lucil. satyrarum lib. j. Ad
coenam adducā & primum misce ab domina thynnia
aduenientibus priua dabo. Idē li. iij. Quod si forte ani-
mas extrinsecus inuadi vermibus & priuas meorum
posse venire credis.

¶ Prodigitas dicta profusio: Lucil. saty. lib. v. Nequi-
tia occupat hoc penulentiā: prodigitasq;.

¶ Porcet prohibet. Pacunius in Athalāta: Magna te
vt vereor loqui porcet pudor. Actius in ligōe: Quib;
oculis quisq; nostrum poterit illorum obtui vultus q;
iam ab armis anni porcent. Ennius in Thelamōe: De
inde me sentis facere pietas ciuiuz porcent pudor. Var-
ro in manio: Hūc ceteris tibi ministra frugib; suis por-
cet. Lucilius libro sexto: Non te porro procedere por-
cent.

¶ Prolixitudinem a proluxo. Pacunius in Doloreste:
Oro mi ne flectes fandi prolixitudine.

¶ Perfice pficeris. Lucr. li. ij. donicū ad extremū cre-
scendi pfice finem. Oia produxit rerū natura creatrix

¶ Petiolus a pede diminutiue. Afferrius in excepto:
Atq; adeo nolo nudo petiolo es pus.

¶ Petigo genus morbi. Lucil. li. xxx. Illuies scabies
oculos hinc deniq; petigo conscendere.

¶ Porriigo genus morbi. Lucil. li. xxx. Tristes & corru-
ptum scabie & porriginis plenum.

¶ Profligare verbum pessimū ad vsum trahi ceptū est
nam cum sit profligatum perditum & ad interreptio-
nem adductum nunc perfectum absolutuz: aut edific-
cium: aut aliquod vtile inceptum dicenduz putant:

cum affectum dici debeat non profligatum. M. T. ta-
men Tuscula. lib. v. Profligata iam & pene ad exituz
deducta quæstio est. Idem de prouincijs consularib;
bellum affectum videmus & infra: nam ipse cæsar qd
est q; in prouincia commorari velit nisi vt ea quæ per
eum affecta sunt perfecta reip. tradat: Et in œconomi-
cis: Cum vero affecta iam prope etate a sole mitesce-
re tempus est.

¶ Patritum & auituz. Varro i manio: Funere familia-
ri cōmoto auito ac patrito more prædicabamur. Idē
reip. li. xx. Secundū leges habitasset patritas.

¶ Percedere vt decedere: Ci. in ora. Concisū non con-
cessum & quod quidem percessum etiā volūt.

¶ Popinones: vel hi quos nunc dicimus tabernarios
a popinis: vel luxuriosos qui se popinis dedūt. Varro
in modio: Quis poculis argenteum chorū introibit
popino. Luc. li. j. Infamen honestam turpemq; odisse.
popinam.

¶ Putidū non putrem sed odoris malū. M. T. de fini-
bo. & ma. lib. v. Non inscite illud dictū insue animum
illi pecudi datam pro sale ne putisceret.

¶ Percussionem excursus Cice. Tuscu. li. v. Propter
animi multarum rerum percussiones breui tpe.

¶ Perfestinatim festine. Sisen. hist. li. iij. Idemq; pseue-
rare vt lex perueniret ad questorē: ac iudices quos vel-
lent institueret perfestinatim & cupide.

¶ Prestolari est expectare vel manere. Sisen. hist. li. iij.
Occulte taciti: quod aduenientium cohortuz presto-
lari accipit.

¶ Permittere promittere incitare vel præcipitare. Si-
sen. histo. lib. iij. Et inde equum concitatum princeps
ad hostium permittit aciem.

¶ Projicere effundere honeste positū. Sisen. histo. lib.
iij. Tum postq; apud egimus: ac perusinos egim; eius
facti mentionem proiecit.

¶ Petulantiaz improbitate. Cice. de oratore li. ij. Illud
assequor: vt si quis forte mihi maledicat petulans aut
sane insanus esse videatur.

¶ Pressu quasi compressione. Cice. de oratore lib. iij.
Valerium soranuz leuitate facis atq; in ipso vocis pres-
su & sono facile vincat.

¶ Pauptates noue positū numero plurali. Var. de vita
patrū li. j. Quid inter hos Ioues intersit: & eos q; ex
marmore ebore auro nunc fiunt pōt aio aduertere: &
horum tēporū diuitias: & illorum paupertates.

¶ Paupertinuz pauperē. Var. de vita patrū li. j. Vt vin-
citur occultoq; sunt consentanea: q; sunt paupertina
sine elegantia ac cum castimonia.

¶ Plumariū a plumando. M. Cato de li. edu. Etenim
nulla quæ non didicit pingere pōt bene iudicare quid
sit bene pictū plumario aut textore i plumarib; plagis

¶ Purpurascit purpureum fit. Cice. Academicorum.
li. ij. Quid mare nonne ceruleū aut eius vnda cū e pnl-
sa remis purpurascit: & quidem aquę: tinctum quo;

dammodo & infectum.

¶ Perpediculi & normæ. Ci. Academicorū li. ij. At q̄ subcrederemus nō egerem⁹ perpediculis: nō normis non regulis.

¶ Pingue positū pro impedito & inepto. Cicero Academicorum li. iij. Quod ipsi Antiochio pingue videt̄ & sibi ipsū contrariuz probatur difficile. Cice. tuscu. li. v. Quod & si difficile est pbatum tam varia & tam multa tormenta fortune.

¶ Palpo quasi a palpando. Plautus in mercatore: Palpo percutit.

¶ Peminosum mali odoris a pedore dictuz. Var. de re rusti. lib. j. Solida terra pauita: maxime si est argilla ne situ peminosa eius grana oblitiscant.

¶ Pisare frangere vel tundere. Var. de re. rusti. li. j. Pro mendū diem vt in pristino pisetur ac torreatur.

¶ Præcidaneum est præcidendum. Varro de vita patrū lib. iij. Quod humanos non sit hæredi porca præcidanea suscipiēda telluri & ceteri aliter familia pura non est.

¶ Palangæ dicuntur fustes teretes qui nauibus subiiciuntur: cum attrahuntur ad pelagus: vel cuz ad littora subducuntur. Vnde etiaz nunc palangarios hos dicimus: qui aliquid oneris fustibus trāsuehant. Var. de vita patrū. lib. iij. Cum pœnus in fretū obuiā venisset nostris: & quosdam cœpisset crudelissime p palangis carinis sublecerat: quo metu debilitaret nostros.

¶ Pondo ducentum noue. Varro sæpe de vita patrū. Delphos apollini munera missa corona aurea pōdo ducentum.

¶ De dictionibus ab. R. Littera incipientibus.

Rotunde positum eleganter concinne vel collecte. Cice. de finibus bonorum & malorum li. iij. Regem dictatorem diuitem solum esse sapientem & equitem apte & rotūde: quippe enim habes a rethoribus.

¶ Ruta dicuntur diruta. Cicero de ora. lib. ij. Et dicis te cum ædis venderes: ne in rutis quidem & cæsis solum tibi paternum recepisse. Vir. geor. li. j. Cumulo sc̄q̄ ruit male pinguis arenæ.

¶ Rauum fuluum. Cice. academicorum li. iij. Quū nobis metipsis ceruleum tum rauū videtur quod q̄ nunc sole collucet.

¶ Rauis est raucitas. Plau. in aulula: Vbi siquid poscimus ad rauim poscimus prius. Idem in cistellaria: Ex purgabo hercle omnia ad raucam rauim.

¶ Rurant pro rustificantur. Plau. in captiuis: Dū rurāt homines quos liguriant. Varro in sesano: Dū in agro studiosius ruro: aspicio triptolemuz sculponeatū bigas sequi cornutas.

¶ Rarenter pro rare. Cecil. in protio: Tu mirū non vis odio sam tibi esse quam rarenter videas: Pōponius in ergastulo: Longe ab vrbe villicari: quo herus rarenter venit nō villicari. sed. dominari est mea sententia.

¶ Ructus a ructando dictus. Plau. in pseudulo: parti ructare mos mihi suauis. Luci. saty. li. iij. Exalat placidos tum demum pectore ructus.

¶ Resupinas honeste ab incepto reuocas vel puertis significat Acti⁹ in atigona. Quid agis: perturbas rem omnem ac resupinas sorori.

¶ Ringitur irascitur. Teren. in Phor. Cum tibi sit qd̄ placeat ille ringitur tu rides.

¶ Riscus loca in parietibus angusta. Terentius in Eunucho: In riscu odiosa cessas reciproca aiūm inq̄ odio se Enni. in Andromeda: Risc⁹ prorsus reciprocet fructus seriem.

¶ Repedare pede iterare. Luci. li. xxvj. Redisse ac repedasse: vt Roma nitet gladiatoribus. Idem: Cum ego a Metello Romam repedabam munere.

¶ Redandruare redire. Luc. li. xj. Vt vulgus redādrū et Inde Pacuius in chryse: Grecos nihil mediocriter redandruare.

¶ Redostit redijt. Actius in Amphitriōe: Quid hic redostit viam comitem obiet facilius. Idem in didascolo li. j. Vt dum velint breuitatem consequi verborum aliter ac sit relatum redostire sponsum.

¶ Repueraescere. Nouius in agricola: Quod itaq̄ enis repueraescis fugit has personas. M. T. de oratore. li. ij. Eosq̄ incredibiliter repueraescere esse solitos: cum rus ex vrbe tanq̄ ex vinculis euolauissent. Et de senectute Et siquis deus nihil largiatur: vt ex hac ætate repueraescant & in cunabulis vagiam. & de oratore lib. ij. Cuz scipione solitum rusticare: eosq̄ incredibiliter repueraescere esse solitos.

¶ Rhetorissat rhetorice loquitur. Pompo. in medico: Dolasti vxorem: nunc propter me cupis concidere et̄ rhetorissas.

¶ Ramices dicuntur pulmones vel hernia. Plau. i mercatote. Tui causa rupi ramices atrum dum sputo sanguinem. Idez in penulo. Neq̄ nos quenq̄ flagitamus neq̄ nos quisq̄ flagitat: tua causa nemo nostrum ē suos rupturus ramices. Var. in Trioclite.

¶ Priusq̄ i orchestra pitaules inflet tibias domi sue ramices rūpit. Lucil. li. viij. Quod deformis senex appetit⁹ aspota grossus: qd̄ m̄c⁹ miserq̄ exilis ramice magno. Varro in gerūto didascolo. Rapta an nescio quomulione rapturis ramicis rumpit.

¶ Ruspari est sctutari. Actius in miterisia. Iube nūc at tentare. Iube nūc auimo ruspari phrenas. Idē in melea gro: Vagent ruspantes syluas sexta tessaras.

¶ Regredere reuocare. Ennius in Achile. Quo certa re atq̄ morata gradum regredere conare.

¶ Ruminare dictum in memoriā reuocare. Varro in Tanaquile: Nōmodo absens de te sequi cogitauit: sed & ruminabitur humanitatem. Liuius in egypto. Ne mo hæc noster ruminabitur mulieri.

¶ Rusticatum pro rustice. Pomponius a leonibus: At ego rusticatum tangam vrbana tim nescio.

Rumiferare dictū honeste rumores ferre. Plaut⁹ in Amphitriōe: quāq; adeo ciues thebani rumiferāt p̄bā
Redurare aperire cōtra id quod dicitur obdurare. Varro in agathone: pueri obscēnis verbis nouæ nupte aures redurant.

Rutuba p̄ turbatio. Var. sexage. Ego tū romę parce pueræq; pudētis viuere in prima nūc sum⁹ rutuba.

Reuocare positū p̄ vices mutuo vocare. Var. sexage. qd nobis ministrare pueri dieb⁹ festis cicer viride q nos prouocare cū audeāt: nos illos reuocare timem⁹

Recentare honeste positū pro nouare qd est græce ἀνανεομαι. Martius. Iāiā albica scit phœbus & recētat⁹ cōmune lumen hominibus & voluptas

Rapinatores pro raptoribus. Var. in Marco: In iudiam veniāt in hoc ipso rapinatores. Luci. li. ij. Homo impudicus & impure est rapinator.

Rheda vehiculum. Ci. in epistola ad Varronē. Qd si tua heri rhedā non hubuissē: varices haberē.

Recentiorum nouorū. M. T. de si. bono. & ma. lib. ij. Horum recentiorū nunq; dictū ab vlllo quod sciam

Rumam veteres māmā dixerunt. M. Cato li. de libe. educan. Hiscē manibus lacte sit nō vino eumna: p̄pter eunos rumine propter rumam: id est prisco vocabulo māmam quo etiā subrumi dicuntur nunc agni.

Rehīculas oues: aut etate aut morbo graues Mar. Ca. de libe. edu. Et vt in grege opilio minus idoneas oues remouere solet: quas rehīculas appellat: Sēpe ei vnus puer petulās atq; impurus ificit: gregē puerorū.

De dictionibus ab. S. Littera incipiētibus.

Altuatim velitati. Sisen. histo. li. j. Nos tua vna etate in asia: & græcia gesta literis iccirco cōtinentia mandauim⁹: ne velitatim ac saltuatim scribendo lectorum aīos impedirem⁹.

Scāpū. Var. in Marco. Mihiq; diuītū stilo nro papyrino Liuij scapo scapitio nouo partu poeticum.

Sutrinās a suēdo. Var. in hercule socratico: Qui sutrinās fecere inscius: nihil homo agis.

Scabre p̄ scabritie. Var. in manio: Dereliquere q̄ perire sic valle scabre atq; alluie & vastitudine.

Strigosus apud veteres morbus dicitur iumētōrū q̄ corpa strigat aut fame aut alia vitij causa quasi strigosus. Masurius cabrius li. xvij. Censores inquit Publius Scipio nasica & M. Pōpilius cum equitū cēsuz agerent: nimis strigo sum equum & male habitū: sed equitē eius vberimū & habitissimum viderūt.

Suspitosum qui in suspitione sit: Cato de re floriana Sed si qui palā corpore pecuniā quæreret: aut se le noni locauisset: & si famosus & suspiciosus esset viz in corpus liberū non æquū censerī ac fieri.

Subijcis noue positū non a subiiciendo: sed ab altitudine. En. in Achile. Per ego dum sublimas subijcis humidās vnde oritur imber. Vir. in Bucco. Quantuz

vere nouo viridis se subijcit alnus.

Scraptas scrupedas strictiuelas exprobatio deformitatis meretricū. Plautus in vidularia: Scrupte scrupedæ strictiuelæ sordidæ.

Sabulum. Varro Taphemenippo: Nō vides in magis peristilis qui criptas domi non habent sabuluz iacere a pariete aut criptis vbi ambulare p̄nt.

Sup valde vehemēter. Vir. ænei. li. j. His accēsa sup iactatos æquore toto Troas. & li. iij. O mihi sola mei super astyanactis imago: Sic oculos: sic ille man⁹: sic ora ferebat.

Scraptēs pro scabres. En. in andromeda: Scrupeo inuestita saxo atq; ostreis quam ex scraptent. Pacui⁹ in teu. Quę desyderas alumnum penitudines: quales scraptēs quas incultas vastitudines.

Secundare prosperare. Vir. lib. vij. Dij nostra incōpta secundēt. Propertius elegiarum li. iij. Iam liquidū nautis aura secundat iter.

Sunat deprimat. Lucil. li. vij. Sunauit taxiz ad nares delphinus.

Scurrile quasi vulgare a scurris. Cice. de ora. lib. ij. Vitādū est oratori vtrūq;: ne aut scurrilis iocus sit aut mimicus.

Sordet sordida est Actius in ægyptho: Cui manus materno sordet sanguine sparso.

Sublabrare intra labra mittere. Noui⁹ in Decuma: Iam ego illi subiēns sublabrabo esui illud sinciput.

Sublīmēre extolere. Enni. in Medea: Sol qui cadētem in cœlo sublimat facem.

Superstitent saluent. Ennius in menalippo: Regnūq; nostrū vt sospitent superstitentq;.

Setuose obscure. Li. in antiopa: Itaq; setuose ditio abs te datur qd cōsecutā sapiens ægre cōtulit.

Sēpiterne semper. Pacuius in hædo: Pauloq; vt faustum sempiterne sospitent.

Sepifariam & multifariā. Santra de verboruz antiquitate: Idq; volumen vnum nos lectitauimus: & postea inuenimus septifariam diuisum.

Simulter pro similiter. Plau. in pseudulo: Exossabo ego illum simulter itidem vt mutenā cocus.

Scriptat constat esse rarum Marcus tuli⁹ in hortensio: Itaq; tibi concedo q; in duodecim scriptis oliz vt calculum reducas: si te alicuius dati pœnitet.

Succidiam successionem necessariam. M. T. de senectute. Iam ortum ipsi agricolę succidiam alterā vocant. Dicitur & succidum quod est laridū.

Signatam virginē vetustas voluit dici. Lucili⁹ lib. j. Primam crissicum negat signatam reddere.

Superbos veteres mortuos dixerunt. Plau. in Amphitriōe: Faciam ego hodie te superbus nisi hinc ab is & post auferre non abibis.

Sugillare occludere. Var. in gemia. Cōtra lex mēia est impietate ne filij patribus luci claro sugillent oculos

Satulē p̄ saturez. Var. neq; in puluere mythico co:

quam carnē quibus satullem corpora & famē ventris.
¶ Singulū p̄ singulare. Plau. in cistellaria: Et ad singulū video vestigiū. Var. p̄ plū. li. j. Tu vero doces historiā necessariam simul vnū singulū esset. Idē in octoge.
¶ Hoc erat incōmodi: q̄ nesciebamus semel vnū singulū esse apud aliū auctoritatis incerte nisi dixerat nūmo singulo multabatur.
¶ Sperē veteres spē dixerūt: vñ & p̄ sperē dī pro spe. Var. in aboriginibus: Sublimis speribus iactato notio volitantis altos nitēs trūdito: Idē onos lyras. Quib⁹ suā delectet ip̄e amasiā & habitantē sperib⁹ lactet suis
¶ Scalpurire scalpere. Plau. in aulularia. Vbi erat hęc defossa occēpit ibi scalpurire vngulis.
¶ Somnorinas dixit quæ in somnis vidētur. Var. in prometheo li. j. Leuius mēsum q̄ somnorinas imaginēs affatur: non vmbraē somno pululæ.
¶ Satias pro satietas. Acti⁹ in astyanacte: Quorū crudelitatem vnq̄ vlla explet satias sanguinis. Var. i. p̄ metho li. ij. Cū sumere cōpisset voluptas retineret cū satias haberet manū de mēsa tollere. Salu. historia. li. ij. In saltibus occupat⁹: tū ernorum agros inuasere: frumētūq̄ ex inopia grani satias facta. Luc. li. xxxj. Quid mihi p̄derit iā satias iam oīum rerū tenet facta. Terē. in eunucho: Nā vbi me forte satias cōp̄it: cōmuto locū. Lucil. li. ij. Quā tibi iā nemo fessus satiate viuendi.
¶ Squallā squallidā Enni. in thelanone: Strata terra eleuare lachrymis vestē squallā & sordidam.
¶ Sociēno pro socio. Plau. in aulu. Ibo: intro: atq̄ illi sociēno tuo iam interstrigam gulam.
¶ Scaturrex. Varro: est modus matulæ: Menias hic thobogenes fuit scaturrex.
¶ Somniculosus q̄ ad somnos vacet. Laberius in sororibus: ecastor multum somniculosum.
¶ Sæuitudo pro sæuitia. Plaut⁹. in bacchidi. Vicula virgæ molæ sæuitudo mala fit peior
¶ Suauitudo suauitas. Plau. in bacchi. Cor meū spes mea mel meum suauitudo: cibus: gaudiū. Turpilius in leuca. Intercapedine interficior desiderio: differor. tua mihi cupiditas suauitudo & mei animi expectatio
¶ Seueritudinem pro seueritate. Plau. in epi. Quid illud est quod illi capiat frōs seueritudine?
¶ Sorditudine pro sorte. Plau. in penulo: Vt mihi absterfere omnes sorditudinem.
¶ Sententia sensibilitas. Luc. li. iij. Itē noscere verborū sentētia quæ sit. Luc. saty. li. iij. Vertit canephorus fūdi sentētia nobis. Idē li. v. Si tā corpus loco validus ac regiōe maneret scriptores q̄ vera manet inia cordi.
¶ Speciē vel specimen vel exēplar. Lucil. li. xxx. Sicuti te qui ea quæ speciē vitę putamus esse.
¶ Sodales. Cice. de oratore lib. ij. Quod tamen eū defenderem qui mihi sodalis esset.
¶ Solitate pro solitudine. Actius in euryface: Tuā solitatem memorans formidās tibi.
¶ Subiti dictū pro repentini. Acti⁹ in armorū iu. Bñ

facis: sed nūquid subiti mihi febris æstuat mali?
¶ Sanctitudo p̄ sanctitas. Actius in tereo. Alia hic sanctitudo est: aliud nomē iouis: Idē in phœnissis de libra cœli. Tu maris sanctitudines. Turpil. in laucadia. Miseram terrent me omnia maris scopuli sonitus solitudo sanctitudo appollinis. M. T. de repub. lib. iij. Eos dē terminos hoīm curæ atq̄ vitæ: sic p̄tificio iure sanctitudo sepulturæ Affra. in suspecta. Tuā maiestates & nominis matrone sanctitudinē.
¶ Satu positū pro semine. Actius in pelopis: Nā me vt hæredem ex tuo esse conceptum satu: & argumēta redigunt aiūm & commouēt. Idē in thelepho. Profectu q̄q̄ est ortus mediocri satu.
¶ Scriptione pro scriptura. Var. Vulgo auarus fornicator spe lucri rem scriptione duplicarat. Cice. Tuscul. li. v. in pulsi sumus ad philosophiæ scriptiones.
¶ Segnitas pro segnitia. Actius in enea. Aut decio & nunc qd̄ eorū segnitas ardet focus. Cice. de orato. li. j. Et qm̄ de iprudētia diximus castigem⁹ etiā segnitatē.
¶ Scelerosi pro scelerati: Luc. saty. li. j. Nō vim etatē tempestatem hęc scelerosi mirētur. Affra. in diuortio: O diem scelerosum & indignum.
¶ Speratū idest sponsum. Affra. fratris: Curte: & nūcia venire & mecum speratū adduce: videat puellā: cur rāt confirmet iube: Idē in eadē: Speratam nō odi tuā
¶ Screate expuere. Ter. in Heautō. Gemit⁹ screateus tuffis.
¶ Serefcit positum pro siccatur: q̄ serenitas sicca sit. Lucr. li. j. Deniq̄ fluctuago suspensæ in littore vestes Vuescūt tandem cadenti sole serefcunt. Vir. geor. li. j. Vnde serenas ventus agat nubes: hoc est siccas. Idem in alio loco: Atq̄ arida differt nubila.
¶ Sucerdæ stercora murū Lucil. li. xxx. Hic in stercore humi fabulisq̄ fimo atq̄ suerdis.
¶ Simitu simul. Lucil. li. xxx. Gratia habet vtriusq̄ illis quæ sibi quæ simitu. Plau. in amphy. Nō ego cum vino simitu ebibi imperium tuū. Idē in mercatore: ita tres simitu res agēde sunt quādo vnam cōp̄eris.
¶ Subliuum secundum sequens. Luc. li. xxvij. Preterea hæc succiua si quādo voles operam.
¶ Subsicuum positū succedens succidanē. Cice. de ora. li. ij. an se hęc nescire q̄ro fere succedūt oēs vt aiūt.
¶ Supplōsiōne plausum vel percussum. Cice. de oratore lib. iij. Et quo vereor: ne nihil sint tui: nisi supplōsiōnem pedis imitatus.
¶ Superbiloquentia Cice. Tusculanarum lib. iij. Animiq̄ impotentia & superbiloquentiam.
¶ Sarcinator sutor. Lucil. li. xxvj. Sarcinatoris esse solum suere centonem optime.
¶ Sospitent saluent. Ennius in menalippa: Regniq̄ nostrum sospitent superstitentq̄. Pacuuius in hædo populo faustum sempiternę sospitent.
¶ Singulatim & singillatiz a singulis. Cecilius in hipoboliraristraria: Hos singulatim nos sapere min⁹ at

bitror Cecil. in annalium lib. j. Primum malo publico gratias singulatim nomina Luci. li. xvij. Sic Singillatim nostrumque vnusquisque mouetur.

☞ Solennitus pro solēniter. Lucil. in ægypto. Solēnitusque a declitali laudet lubens.

☞ Schenatilis vel schenaticus pro schenico. Varro in modio. Sed o petrule ne meum taxis librum: si te pepigat hoc modo schenatilis. Idem onos lyras. Ut comici nitidi schenatici.

☞ Saperdæ quasi sapientes vel elegantes. Varro in modio. Omnes videmur nobis esse belli: festiui saperdæ cum sumus canopitici.

☞ Surditatem Cicero. Tuscu. lib. v. In surditate vero quidnam mali erat surdaster. M. Crassus.

☞ Simpliciter simpliciter Plau. in mercatore. Sed euz simpliciter dicam: si opera est auribus.

☞ Suscitabulum honeste positum incitamentū. Var. onos lyras. phonascum vocis suscitabulum cantantiumque gallus gallinacius.

☞ Similitas similitudo. Ceci. i. syracusis. Vide mea hominis quid fert morum similitas.

☞ Salebras a saltu dicte. M. T. de fini. bo. & malorum Hic si diffinire si diuidere potuisset: si loquendi vim: si denique consuetudinem verborum teneret: nunquam in tantas salebras recidisset. Idem lib. v. Venit ad extremum hæret in salebra. Et de orato. Alter enim sine vllis salebris quasi sedatus amnis fluxit.

☞ Sublestum est leue friuolum Plau. Nam ubi ad paupertatem accessit infamia grauior paupertas: fit fides sublestior. ☞ Supellectiles. Cic. in orat. Verecūdius erit vsus oratori: & quasi supellectiles supellex.

☞ Scurrile a scurris ridiculum cum turpitudine. Cice: in oratore: ridiculo sic vsurum oratorem vt nec nimis frequenti ne scurrilis sit. nec obsceno: ne mimicus nec peculanti: ne improbus.

☞ Sportas aut a sparto quasi sparteas aut ab asportando Salust. hist. li. ij. Emuris canes sportis demittebant. Varro de vita patrū libro primo. Neque enim obsonius in tota cœna ceptum ex varijs rebus coniectū in vnā sportam perspicitur.

☞ Sordes non vt apud comicos: sed si audes. Cice. in oratore. Libenter etiam copulādo verba iungebant vt sodes pro vt si audes.

☞ Scopas Cicero in ora. Et si hoc illius dictus est scopas vt ita dicam: mihi videntur dissipare.

☞ Sciuntur pro cognita sunt. Cic. de oratore. lib. ij. Ars enim eorum est que sciuntur. Oratoris autē onis actio opinionibus non scientia continetur.

☞ De dictionibus a. T. Littera incipientibus.

Tetret scedet: polluat Pac. in phibœa: beluarum ac ferarum aduentus loca tetret.

☞ Tetinerit pro tenuerit. Pacu. in hædo. Credo quorsum itinere tetinisse aiūt: Actus inclitēstra. Vt quæ tunc absentem rebus dubijs con-

ingem tetinerit: nunc pdat vltorem. Pacu. i. Hermiona. Subiudicio que omnes gradus tetinerim.

☞ Tetulit tulit. Act. in andro. Donec tu auxilius pseu tetulisti mihi Cecili. in hippoboli. Men erumnā pariter tetulisti meam?

Taxim sensim vel occulte. Pōpo. in buccone. Adopta tu clandestino tacitus taxim perspectaui percautum.

☞ Temerius. Actus in didascalo lib. ij. Sed euripidis qui thoros temerius in fabulis.

☞ Testatim minutim. Pompo. in Verre ægroto. Iam istam colaphis commissem testatim tibi.

☞ Tractim vt sensim idest diutine lōgo tractu. Plau. in Amphy. Quid si ego illū tractim tangam vt dormiat.

☞ Tuticulare commouere. Varro in Marcipore. Hęc cine nobis terne tudiculasse.

☞ Trabs Var. in parmenone. Alia trabs ppius in humum accedens: proxime frangit ramos cadens.

☞ Tegillum diminutiū a tecto. Var. Sexque vlyxe. Vigere volitans mulsus aquam e nubibus tortas indicat fore vt tegillum pastor sibi sumat.

☞ Terta pro tersa. Var. terta nitet galea. Item Cato lib. de liberis educandis. Alij sunt circuntōsi & terti atque vnctuli: vt mangonis videantur esse serui.

☞ Temperatura pro tempērie. Var. Quæro vtrus hoc adduxerit cœli temperatura an terre bonitas.

☞ Torto pro tormento. Pacu. in Doloreste: nam te in tenebras sæpe lacerabo fame clausum: & fatigans artus torto distraham.

☞ Tonsus pro tonsura Plau. in Amphy. Sura pes statua tonsus: oculi. nasum vel labra. Actus in amphy. Sequæ nam hęc est mulier funesta veste: tonu lugubri.

☞ Tuburcinari significat raptim comedere. Titinnius in pelia. Tuburcinari sine me vultis reliquias. Plautus in peria. Tuburcinari de suo siquid est domi. Turpilius in bethontibus. Melixa intus cessat credo hercle bello Tuburcinatur:

☞ Tabificabile vel tabificū Act. in Medea. Parneci orbificor liberorū lector & tabificabili. Cice. Tuscu. lib. iij. atque vt hæc tabificæ mentis perturbaciones sunt.

☞ Tuatim tu o more. Var. ecce iam rem tuatim facit.

☞ Tetrītudo. Actus. in fliotica. Qd te obsecro nec hęc aspernabilem tetrītudo meam occulto faxit.

☞ Ternere contēnere. Lucilius li. xxx. Quodque adeo fuerint qui tēnere superbum. Vir. lib. vj. Dicite iusticiā moniti & non ternere diuos.

☞ Taxis pro tetigeris. Varro in Modio. Sequæ petulo ne meum taxis liberum.

☞ Tipulla aial leuissimū: que aquas non nādo sed gradie do trāseat Var. in. M. Vt leuis tipulla linifici frigidus transit lacus. Plau. Leuior res que tipulla.

☞ Tonescit pro tonat. Var. in marco: tunc repēte cœli tum altus tonitribus templum tonescit.

☞ Transenna nō vt quidam putant: transitus est: sed fenestra Cic. de orato. li. ij. Nunc pete a crasso: vt illam

copiam ornamentorum suorum: quā constructā vno in loco quasi p̄ transennā p̄tereuntes structim aspexim⁹. Salu. hist. lib. ij. Transennā dimissum victorie simulacrū cū machinato strepitu coronam capiti imponebat

¶ **T**ironem positum p̄ ignaro Ci. de ora. lib. j. Frater enim quendam calidum hunc & nulla in re tironem oc rudem nec peregrinum & hospitem concedo.

¶ **T**rutina a trutinando Cic. de ora. lib. ij. Ad oblectādos animos ad implendos ea probando: q̄ nō artificis statera: sed populari quadam trutina. Varro de vita patrum libro. ij. Aut aliqua ex argentaria trutina aut lingua pensum p̄ se omnes ferunt.

¶ **T**urpari a turpitudine. Cicero Tusc. libro. iij. Iouis aram sanguine turpari.

¶ **T**enerascere tenerum esse. Lucr. lib. iij. scilicet in teneo tenerascere corpore mentes.

¶ **T**ricinum tardum & quasi impeditum vel siccum & sine succo vt sunt capilli: qui gr̄ce τριχνης dicuntur. Var. in eumenidibus. Quod nūc quæstus tricinus erat nunc est vber: vt quæstus sit magnus.

¶ **T**etrica est seuera. Var. tu patrosiopedion: etiam si audisset reddere potuisset mulier tetricę horrentis ducat ad appiā moribus bonis. Virg. ænei. li. viij. Qui tetricę horrentis rupes: montēq̄ seuerum.

¶ **T**arditudinem & tarditatem p̄ tarditate. Plau. in penulo qui sic estis pigri vincitis cocleas tarditudine.

¶ **A**ctius in alcmena: Atq̄ cæcos segnīs sōno & tarditudine. Idē in diomede: multa mittūt tarditię & seueria.

¶ **T**emeritudinem pro temeritate. Pacu. in doloreste. Enno tyrannum noui temeritudinem.

¶ **T**enta pro extēsa. Lucre. lib. ij. tympana tēta sonant palmis & cimbala circū. Idē lib. vj. Duratq̄ in ore iacēs rictu frons tenta manebat. Lucil. saty. lib. vi. Tres deucalione grabati testibus tenti. Idem li. xi. Hic vbi cōcessum pellesq̄ vt in ordine tentæ. Et in libro. xxx. Hic vt muscipula tentatq̄ eaq̄ scorpis cauda sublata.

¶ **T**ristitias pro tristitia Pacu. in Athalāta. Quid istuc est? vultum alligat tristitias. Turpil. in Leucadia. Ante facta genere committo tristitias ante dortium.

¶ **T**orporauit pro torpescit. Turpil. in hetereris stupidus astat: ita eius aspectus repens cor torporauit hominis amore.

¶ **T**itubare trepidare. M. T. Philippica lib. iij. Titubare hesitare: quos euertere nescire. Virg. ænei. libro. v. Vestigia p̄presso haud tenuit titubata solo. Terētius in Heauton. Verum illa ne quid titubet.

¶ **T**ortor pro torqueor. Pompo. in fullonibus. Ducū & vbi isilui in clodeatū equuleū: ibi tollutim tortor.

¶ **T**unicare pro vestire. Var. in logoma. Hęc lanigeras detunderi docuit tunicareq̄ homūlum.

¶ **T**itionē fustem ardentē Var. de vita patrū lib. ij. Cōtra a nouo marito cum itē efoco in titionem ex fellati arbore etiam qualis qua alata esset.

¶ **D**e dictionibus ab. V. littera incipientibus.

Vulgauit honeste positum vile habuit: & quasi in vulg⁹ dedit. Plau. i Amphy. cuiusq̄ me abiente corpus vulgauit suū.

¶ **V**ulgare in vulg⁹ dare & quasi in multis audiētib⁹ ac nō tacituris dicere. Vir. li. xi. Quid me alta silentia cogis rūpere

& obductum verbis vulgare dolorem? Quę sis atq̄ in vulgum vulgas artemq̄ exprimis inertem.

¶ **V**iget pro vegetat vel erigit vel vegetum est. Pōp. in maiali. Animos venus veget voluptatibus. Ennius in ambracia. Et æquora falsa veges ingētibus vētis. Var. in manio. Nec nat⁹ est nec morietur viget veget: vtpote plurimū. Idē onos lyras Quam mobile diuum lyram sola rege: q̄dam gubernās motibus dis veget.

¶ **V**erecundum audax & cōfidens. Plau. in Amphy. Sic est vera vt prædico nisi & hoc falso dici insimulaturus es nimis verecunda es.

¶ **V**enor circūuenior. Ennius in nemea: teneor concepta vndiq̄ venor.

¶ **V**icissatim per vices. Neuius belli punici libro. iij. Vicissatim volui victoriam.

¶ **V**isceratim per viscera. Ennius i Andromeda. Alia fluctus differt: dissipat visceratim membra mari sparsa spumant sanguine.

¶ **V**nose simul. Pacu. in iliona. Occidisti vt multo paucis verba vnose annuciem.

¶ **V**traq̄ pro vtrinq̄ vel vtrosq̄. Hemina hist. li. iij. in hispania pugnatū vis vtraq̄: nostri loco moto cæde vsti. Hęc atq̄ hercle vtraq̄ & cum ad nos venis suffragiatum videtur.

¶ **V**iuū p̄ vehemēti vel nouo. Vir. ænei. li. ij. Paulatim abolere sicheum incipit: & viuo tentat p̄uertere amore

¶ **V**egrande valde grande. Luc. lib. xxvj. non iccirco extollitur. nec vitæ vegrandi datur.

¶ **V**anans dictum pro fallens. Actius in alcmena: tāta frustrando lectans vanans protrahit.

¶ **V**anitudo pro vanitate. Plau. in polego. Vt rem video te inuētus a vanitudine Pacu. in doloreste. Primū hoc abs te oro ramis inexortabilem faxis: inturpassis vanitudine ætatem tuam.

¶ **V**ariantia pro varietas Lucre. li. i. Talibus in causis necdum variantia rerum. Idem lib. iij. Principijs vnde hoc oritur variantia rerum.

¶ **V**iscus positum pro viscere. Lucre. lib. j. Visceribus viscus gigni sanguinēq̄ creati. Virg. geor. lib. j. Tum laqueis captare feras & fallere visco inuētum. idest tractis visceribus Luci. saty. lib. xiiij. Id ne ægri est magis an quod pane & viscere priuo. Quod viscus dederas hoc quidem in viscera largi.

¶ **V**agor dictum pro vagitus. Lucil. lib. ij. Et superāt vrnę miscetur funere vagor.

¶ **V**etustas antiquitas vel foelix vel sapiens vel mansueta est habita. Terentius in ecyra. Quis me fortunatior vetustatisq̄ adeo plenior.

Vastities & vastitudo & vastitas: horror & desertior & contagium. Plau. in pseu. Distractio dissidium vastities venit. Acti⁹ in euryface. Sed vt ratusta & raueste & vastitudine tarde forma tuis. Idem in mele. Quę vastitudo hic aut vnde inuasit mihi. M. T. de officijs lib. ij. qui collectis cęteris causis eluionis pestilentię vastitatis. Pacu. in teu. Quę desideria alumnũ pęnitudines quales scaptas quales incultas vastitudines?

Vastescant signat in hortescant vel deserantur. Act. in phœni. Iussit proficisci exilium quouis gentium de scelere tuo thebani vastescant agri. M. T. de ora. lib. ij. Quid hoim genere dicam: qui quasi cultores terrę cõstitui non patiuntur eam nec immanitate beluarum efferari nec stirpium asperitate vastari? Salust. in iugur. Aberat monsfere milia passuum. xx. tractu parivastus & humano cultu. Varro in manio. Asperum valde scabię: illuuię & vastitudine.

Vicissitatem pro vicissitudine. Actius in phenissis: Vicissitatemq; imputandi tradidit.

Villo pro vltus fuero. Actius in epigone. Qui nisi genitorem villo nullum eis dat finem miserijs.

Verrũcent idest vertant. Actius in ænel. Aut decio te sancte pęcibus inuicte iuoco portentã: aut populo patrię verrũcent bene. Pacu. in phibœa. Precor veniam petens: vt quę egi ego: exin verrũcent bene. Affra. in diuortio. Et poto auerrũcent cum syriam simul.

Vilitat vilę faciunt. Turpi. in Lindia. Quin moneas quin clamę. & quęrar tua vitia quę te vilitant.

Villicare est rusticari vel ville pęcisse. Pompo. in ergastulo. Longe ab vrbe villicari quo herus rarenter venit non villicari sed dominari mea est sententia. Affranus in suspecta. In arpinos iam quantum potes explodam hominẽ vt villicetur. Turpil. in paraterusa: Ego nondum etiam hic villicabar. Idem in ecyra. Hic villicor ante vrbe: nunc rus eo.

Vinulum vaniloquium idest illecebrum. Plautus in Asinaria. Compellando blanditer: osculando oratione vinula venustula.

Vitabundus pro vitans. Salust. hist. li. iij. Duos quamaximos vtris leui tabulę subiecit: qua super omni corpore quietus inuicem tractu pedis gubernator existeret: ea inter molęq; insulam mari vitabundus classem hostium ad oppidum peruenit.

Volentia quavellent a voluntate. Salust. hist. li. iij. Multisq; suspicionib⁹ volentia plebe facturus habebat.

Valentia fortitudo. Neuius in danae. Omnes formidant hominis eius valentiam Titin. sed in sapietia gubernator nauem torquet non valentia.

Vomica concaua loca vetustate obesa. Lu. lib. xxxi. Tyroneo & nõ mortifero affectus vomica & vulnera.

Viriatum dictum est magnarum vitium Lucil. ibi xxvi. contra flagitium nescire bello vinci a barbato viriato Hannibale.

Vescum nimis ad victũ & fastidiosus. Luc. li. xxvi.

Quam vescum cum fastidio viuere Virg. geor. lib. iij. nec vescas salicum frondes. Affrani⁹ in sororibus. Aspuer est vescis imbecillis viribus.

Volup pro voluptate. Plau. in Asinaria. Hic senex si quid vxorem suam animo fecit volupt.

Virgindemiam vt vindimiam hoc est virgarũ apparatus vel dęptionẽ vel decerptionem obuerrando. Var. in agathonne. Quid tristiores video te esse q̃ angit hac lampadione? quid familiares filius amat? Hęc spes est argentaria. Ideoq; scapulę metuũt virgindemiam.

Viratum magnarum virium Varro in meleagro: si non malit viratius vxorem habere athalanta.

Vulga capacitas vel sinus cum laxitate Lucil. lib. ij. in vulgam penetrare pilosam. Varro sexagesi. Eo vt viaticum ex arcula addere in vulgam.

Verucam pro loco edito. Cato in libris originum. Censeo inquit si rem seruare vis faciundum: vt quadringentos aliquos milites ad verucam illam ire iubeas: eamq; vt occupent imperes.

Vbices plagarũ vulnera Cato de falsis pugnis. Vbi societas: vbi fides maiorũ insignitas: iniurias plagas vbera vibices dolores atq; carnificinas p dedecus atq; maximam contumeliam inspectantibus.

Velitatim vt saltuatim. Sisen. histo. libro. j. Nos vna æstate in græcia & asia gesta literis iccirco continentia mandauimus: ne velitatim ac saltuatim scribendo lectorum animos impediremus.

Victurus victoria potiturus auctoritas prudentiũ putauit esse Pyrrhus ne rex: an Manius Curius prelio victurus esset.

Virescit maiorum virium fit. Virius in poematis. Excrescunt animi: virescit vulnere virtus.

Viro etiam pro virtute naturali. Luc. lib. ij. Conceptraq; suo seruare & perdere viro.

Venerata pro veneranda. Virg. lib. v. Cursumq; dabit venerata sacerdos.

Vter pro vtero. Cecil. in imbris. Nunc vter crescit: non potest celari.

Vicatim pervicos. Sisen. lib. iij. Cum complures menses barba immissa intonso capillo lugubri vestitu populum vicatim flens vna cum liberis circuitet.

Vultuosum tristem. Cice. in oratore. In quo cũ effeceris ne quid ineptum sit aut vultuosum.

Vermiculatum pro miniato. Cice. in oratore lib. iij. lexis composui & vt tesserulę omnes arte pauimento atq; emblemate vermiculato.

Venality venditores Cice. in orone cornelia li. ij. Neq; me diuitiæ mouent quibus oēs africanos & lælios multi venality mercato resq; superauere.

Vocare positum pro trahere ducere. Cicero in oratore si de re iure ciuili tecum seram vocauit te hoim prudentissimum his ipsis rebus quas abs te didicerit dicendi arte superauit.

Verecundari verecundia teneri. Cice. de ora. lib. iij.

Alterum cunctantē & quasi verecundantem incitabat
¶ Versutiloquax Cic. de oratore libro tertio. Annum
 nouis huius meversutiloquax expectarat: coniunctio
 ne facta esse verba.

¶ Vincinatum abynco. Cice. academicorum libro. iij.
 Nec vt ille asperis & leuibus armatis vincinatisq; cor-
 pusculis concreta hęc esse dicant.

¶ Vendicationem veteres pro ostentatione posuerūt
 Cice. Tuscul. libro secundo. Quinetiam quidem lau-
 dabiliora videntur omnia quę sine vendicatione & si-
 ne populo teste fiunt.

¶ Viere vincire & inflectere. Varro de re rustica lib. pri-
 mo vt habeam aut minam viendo quid facias.

¶ Vndulatum noue positum durū. Varro de vita pa-
 truz libro primo. Et a quibusdam dicitur esse virginis
 fortunę ab eo q; duabus vndulatis togis est opertum
 proinde vt non reges nostri & vndulatas & prætextas
 soliti sint habere.

¶ Veruecem. Varro de vita patrū libro primo aut bo-
 uem aut ouem aut veruecem habet signum.

¶ Zonatum per gyrum Luc. libro sexto. Zonatum circa
 impluuium anienis cludebat.

¶ De diuersis acceptionibus nominum & verborum.
Aduersum contra signat. Terenti⁹ in Adel.
 Neq; seruulorum quisq; qui aduersum ie-
 rant Plau. in Asina. Quę illa præda est: ibo
 aduersum atq; electabo quicquid est.

¶ Aduersum rursus apud significat. Titin. in gemi.
 mulier credo aduersum illum res suas cōqueritur Te-
 ren. in and. Aduersum te habeo gratiam. Ennius in te-
 le. Te ipsum hoc oportet profiteri & proloqui aduer-
 sum illam mihi. Affra. in except. de vita ac morte do-
 mini. Fabulauere aduersum fratrem illius ac dominū
 suum Plau. in aulularia. Ego ne vt te aduersum men-
 tiar mater mea. M. T. de fi. bonorum & malorum lib.
 tertio. Nec vero pietas aduersum deos nec quę ista
 gratia debeat sine expiatione nature intelligi potest.

¶ Anima est secundum consuetudinem spiritus quo
 viuimus. Virgi. geor. libro quarto Animas in vulnera
 ponunt.

¶ Aia alitus oris & dolor. Vir. geor. lib. ij. Animas &
 olentia medi Ora fouent illo & senibus medicatur an-
 helis. Titin in fullo. Interea fetida anima nasum oppu-
 gnat. Plau. in asina. An fetet anima tuę vxori. Idem in
 mercatore. leiunitates plenus animam fetidat.

¶ Anima aqua. Plaut. in Amphy. Ne ego illi puteo si
 occepso animam omnem intertraxero.

¶ Auima sonus. Varro. in eumeni. Phrygios per ossa
 cornus liquida canit anima.

¶ Anima interdus iracundum vel furiosum: vnde &
 animosi dicuntur iracundi. Plau. in Amphy. Aiam cō-
 prime. Actius in menalippo. Ego ne auxilium motus
 temere vt hosti me animato offerā. Idez in epinausima
 che. Vt nūc cum aiatus leto satis armatus sum. Noni⁹

in fullo. Ferreatis nihil est periculi: dabo tibi verum ani-
 mosum. M. T. de rep. libro primo. Ergo nō probares
 consilio pulso libidines q; sunt innumerabiles iracun-
 dię quę tenerent omnia. Ego vero nihil isto animo ni-
 hil ita animato homine miserius dicerem. Idem de
 rep. libro. v. Tum virtute labore industria quereretur
 summi viri indolem nisi nimis animose ferox natura
 illum nescio quo Virg. geor. lib. ij. Quos animosi euri
 assidue franguntq; feruntq;. Et æne. li. xi. Pone animas
 & pulsus abi. Lucil. li. xxx. atq; animosum thessaliaz &
 indomitam frenis subigantq; domentq;.

¶ Anima ventus. Vir. æne. li. vij. Quantū ignes aieq;
 valēt Lucil. lib. v. Aurarūq; leues animę calidicq; vapo-
 res. Var. in Marcipore Noctiq; lucā tollo. ad fucū fero
 inflo. aia reuiuiscit. Idem in cosmotherme. Detis habe-
 nas animæ leui dumuentus vos flamine sudo suauez
 ad patriam perducit. Actius in myrmidonibus. Lassis
 trahere in salum & vel a ventorum aia imittere. Plau.
 in aulula. Ne quid emittat animę dormiens.

¶ Aptam necessariam. M. T. de rep. lib. iij. Eademq;
 Obiectus viuo atq; vmbra nocteq; efficiat cum ad nu-
 merum dierum aptum ad laborum quietem.

¶ Aptum eleganter ac necessarię positū. M. T. de off.
 lib. j. Vt enim pulchritudo corporis apta cōpositione
 mēbrorum mouet oculos & delectat. Idēq;. Sed facie
 iudicabimus quid eorum apte fiat: quid ab officio na-
 turaq; discrepet. M. T. de fi. bo. & ma. lib. iij. Itaq; na-
 tura sumus apti a cœtus consilia ciuitatis.

¶ Aptus signat adeptus. Actius i menalippo. Obuia
 mens id quidem aduersum aptus alteri in promptu
 occupat Pacuius in Hermiona. Quid ego in acie cele-
 bro obiectas vitans bellando aptus sum. Lucil. li. xxx.
 Vt si id quod concupiscet non aptus.

¶ Aptum positum paratū Virg. ænei. iij. Interea clas-
 sem velis aptare iubebat Anchises. Idem lib. x. proie-
 ctus dum pede leuo Aptat se pugne. Pōpo. Eius apta
 te puer munde atq; ampliter conuiuia.

¶ Aptum rursus cōnexum & colligatū signat. Virg.
 geor. lib. iij. Ipsos e torquibus aptos iunge pares Act.
 in demetrio: hic colemena lege minus aptum cornib⁹
 Lucil. satyra. libro. x. Consellas quoq; validis in fini-
 bus aptas. Idem libro. xvi. Ibat forte aries inquit iam
 quod genus quantis testibus vix vno filio. hæc se hęc
 rere putares pellicula extrema exaptū pendere ingens
 onus. Varro. Mutuū mulscabūt: nisi lucus opacus te-
 neris fructibus aptus. M. Tu. de deorum natura libro
 secundo. Quis enim hoīem hunc dixerit: qui tā certos
 cœli motus: tam statos astrorū ordines tanq; inter se
 omnia connexa & apta viderit neget his vllam inesse
 rationem: Salust. histori. libro. iij. Quod vbi frustra tē-
 tatum est socordius ire miles obrepere non apertis ar-
 mis vt in principio laxiore agmine. Lucil. libro. xxx.
 Vnus consternit nouis vetus testibus aptus. Marcus
 T. in Hortensio. Altera est nexa cum superiore: & inde

apertus pendens. Et Tuscu. lib. v. Fulgentem gladium elacunarī sera equi aptum dimitti iussit.

¶ **Aequales** sunt similes & ex æquo. Affra. in vopisco. Et quidem te nunq̄ parasitum: verum amicum æqualem atq; hospitem quotidianū & lautū cōiuij domi.

¶ **Aequales** rursus æqueui Virg. ænei. li. x. Nec non euantē phrigium paridisq; minanta Aequalē Luc. sati. lib. v. Verum vnū cecidisse tū se senē Tiresiā æquales constat Affra. in priuigno. Noui amicū atq; æqualem meum. Virgilius lib. v. Ast illum fidi æquales. Terē. in eunucho. Patris cognatum atq; æqualem archimenidem nostri. M. T. de offi. li. iij. scipionem. M. filij eum qui primo Affrican⁹ appellat⁹ sit: dicere solitū scripsit Cato. qui fuit fere eius æqualis. Et de senectute: ego vero ppter sermonis delectationē tempestiuis quoq; conuiuijs delector: nec cum equalibus solum qui pauci admodum restant: sed cum vestra etiam etate.

¶ **Apertum** purum serenū. Virgil. enei. lib. j. scindit se nubes: & in æthera purgat apertum.

¶ **Apertum** dicitur patefactum Vir. enei. li. xi. Iamq; adeo exierat portis equitatus apertis. Teren. in Adel. Abi prestrenue: ac fores aperi.

¶ **Aperit** mitigat placeat. Virg. enei. li. j. Et vastas apit syrtis: & temperat equor apertum nudatum. Tur. in demiu. Apertę surę. brachia enim procera horrorem mihi ex corde exuscitabant. Salustius histo. lib. quinto. Quibus de causis Syllam in victoria dictatorem sibi equo descendere: surgere de sella: caput aperire solitū M. T. de offi. lib. primo. Verentur enim ne si quo casu euenerit vt corporis partes quedam aperiantur aspiciantur non decore Virg. lib. vj. aperit ramū qui veste latebat. Var. in eumenidibus. Capite aperto esse iubet ante lucē. Sisenna histo. lib. iij. Adoriuntur aduersos vt apertis lateribus. Var. de vita patrū lib. j. Minoris natu capite aperto erat. capillo pexo vtiq; innexis crinibus.

¶ **Aperire** erigere ostendere. Vir. enei. lib. iij. Quarto terra diē primū se attollere tādē. Visa aperire procul. Idē li. viij. Patriūq; aperit vertice sydus. Var. in melea. Nō mō suris apertis sed penatibus apertis ambulans.

¶ **Autumare** est dicere. Pacu. in phibœa: flexa nō falsa autumare dictio delphis solet. Idē in Hermiona Quid bene faciam ei patris cū operate esse vltum autumat. Lucil. lib. xxvij. Socrati vt qui dante tyranno misisse. Aristippuz autumat. Plau. in Amphytrione. Nisi hoc ita factum est perinde: vt factum esse autumo non causam dico rerum non similes probari.

¶ **Autumare** est sperare. Pacu. in Doloreste: aut hic ē aut hic affore actutum autumo.

¶ **Altum** nō soluz aereū vel profundū: sicuti plerūq;. Altū ab alēdo dictū. Var. in manio. Habens añ posita alimonia sedens altus alieno sumptu. ¶ **Altū** magnū vel gloriosuz. Vir. en. li. iij. te sine nil altū mēs inchoat.

¶ **Altuz** vetus antiquū Vir. geor. li. iij. Altius oēm expediā prima repetens ab origine famam. Et lib. viij.

Quid causas petis ex alto. Actius in armoruz iudicio Cur veteratam ex alto appetis dissidia Agamennon.

¶ **Altum** pressum obscurum. Virg. libro. x. Quid me alta silentia cogis Rumpere. Idem in eodē. Sin altior istis sub precibus venia vlla latet.

¶ **Aditus** interpellatio. Ter. in andriā. Aliquot me adierunt ex te auditum esse. Virgil. lib. x. Regē adit: & regi memorat nomēq; genusq;. Lucil. lib. xxvij. cum pacē peto: cum placo: cū adeo: & cum appello meam.

¶ **Aditus** ingressus. Vir. lib. xi. Huc turbidus atq; huc Lustrat equo muros aditumq; per auia querit. M. T. de supplicijs. In ipso aditu atq; opere portus.

¶ **Adit⁹** rursus aduersus. Act. in medea. Tūc diomedes & cuius aditū expectat pnixivsq; adhuc. M. T. ad Cę. iu. li. j. Et aut ad consules: aut ad te aut ad brutum adissent his fraudi ne esset qd cū antonio fuissent.

¶ **Attēdere** ē intēdere. M. T. de offi. lib. iij. Et si cū aīm attēderis turpitudinē videas adunatā. Act. in diomedē. Simul aut attēdo: vt qui rem exaudire ampli⁹ Luc. lib. xxxj. Preterea vt nostros aīos attēdere dictis atq; adhibere velis. Idem li. xxv. Rem cognoscas simul & dictis animū attendas postula. Pac. in antiopa: sed cuz animo attendi ad querēdum quid fiet. Pōp. in matho. Quid futurū est si pol ego hāc discere artē attēderim.

¶ **Attendere** perseverare. Actius in diomedē. Si vnq; perpediar gnato puer ne attēderis petere a me id quod nefas sit concedi tibi.

¶ **Appellare** est familiariter respondere. Lu. lib. xxvij. Cū mei me adeūt seruuli nō dñam ego appellem meā.

¶ **Appellere** est applicare Affra. in exce. Habitu appellat huc ad molem nostram nauiculam Lucil. lib. xxvj. Agere in faciēdo si quo est in vineis actis opus primū id dant operam vt q̄primū appellant.

¶ **Appellare** est noīare. M. T. de offi. lib. iij. Publiū Scipionē. M. filij. qui primū affrican⁹ appellatus sit.

¶ **Aemulus** est inuidus. Virg. ænei. li. v. Aemula necdum. Temporibus geminis canebat sparsa senectus. Et libro sexto. Aemulus exceptum triton.

¶ **Aemulus** ē sectator vel imitator. M. T. p. M. Mar. illo æmulo atq; imitatore studiorū meoruz ac laborū. Salust. histo. lib. iij. Sed Pōpeius prima adolescentia sermone fautorum similē fore se credens alexandro regi: Facta cōsultaq; eius quidē æmulat⁹ erat. Virg. æne. li. x. Spemq; meam patrię q̄ nūc subit æmula laudi.

¶ **Aemulus** similitudinē vitæ vel instituti sequēs. M. T. de rep. lib. j. Qua em iudicatur iste optimus doctrina artibus studijs audio quando.

¶ **Argutum** signat sonans Vir. in buc. Forte sub arguta cōsederat illice daphnis: & multa huiusmodi.

¶ **Argutū** audax malitiosuz Lu. li. xxvij. agite agite fures mēdaci argutamini. Plau. in mustel. exi e culina sis foras mastigia q̄ mihi iter patinas exhibes argutias.

¶ **Argutū** ac lætum. Vir. geor. libro. tertio. Argutūq; caput. breuis aluus: obesaq; terga.

Donii.

¶ Accipere tractare increpare. M. T. in verrinarū act. ij. Male accipit verbis. Et ad Cæsarem iuniorē libro. j. Rogo ipsum quēadmodum eū ego armis acceperim
¶ Accipere est datum sumere. Virg. ænei. li. iij. accipe: & hec manū tibi q̄ monumenta meatum sint puer.
¶ Accipere sentite Teren. in heauton. Clinia aliter tuum amorem atq; est accipis.
¶ Accipere videre Virgilius libro octauo. Vt te fortis sine teucrum Accipio: agnoscoq; libens.
¶ Accipere concipere Virgilius libro. viij. Alij ventosis follibus auras accipiunt: redduntq;.
¶ Accipere audire. M. T. Accipe nunc aliud eius facinus nobile. Lu. lib. xxx. Accipe quod dico nam pertinet ad rem. Virg. ænei. lib. ij. Accipe nunc danaum insidias: & crimine ab vno. Disce omnes.
¶ Accipere pascere Teren. in Eunu. Accipit homines nemo melius prorsus neq; prolixius.
¶ Accipere decipere Lu. lib. xxxvj. Sic inq; veteratorem illum veterem lupum hannibalem acceptum.
¶ Accipere admittere. Plautus in Aulularia optimus tu conditionem hanc accipe.
¶ Ardere est ignoscere concremari. Virg. ænei. lib. v. Nanq; volans liquidis in nubibus arsit arundo. Idem lib. ij. iam proximus ardet vcalegon.
¶ Ardere festinare. Virg. ænei. lib. i. Instant ardentes tyris pars ducere muros. Moliriq; arcem: & manibus subuoluere saxa. Idem lib. xij. Ardet in arma magis.
¶ Ardere fulgorem & splendoremittere. Vir. ænei. li. iij. Tyrioq; ardebat murice lena. Idem lib. xj. Ardet apex capiti: cristisq; ac vertice flamma Funditur.
¶ Ardere dolere vel irasci. Virg. li. xj. Proxima queq; metit gladio latumq; per agmē. Ardens limitem agit ferro te Turne superbum. Cæde noua querens.
¶ Acre signat celere velox. Virg. geor. lib. iij. calidūq; animis & cursibus arcem. Idem ænei. lib. iij. At puer ascanius medijs in vallibus acti Gaudet equo.
¶ Acrem austerum acerbum asperū. M. T. in Hortensio. Quid alterius ingenium sicut acetum ægyptiū: alterius sit. acre vt mel himetiū dicimus: Var. in Parmenone. Dimittis acri pectore curas tatumq; cantasq; pesti.
¶ Acre seuerum. M. T. de offi. lib. i. suus quisq; igitur noscat ingenium: acréq; se & bonorum & malorum suorum iudicem præbeat. Idem in eodē. Fortasse vocis contentione maiore & verborū grauitate acriore.
¶ Acrem fortē Virg. ænei. li. viij. Aut acrem dubites in prælia poscere turnū Cice. Tus. lib. v. In rebus gerūdis verū acré & industrium: eundē tñ maleficum natura.
¶ Acre vehemens sæuum. M. T. in Hortensio. Aut Philippo breuius: aut Theopompo acrius. Vir. geor. lib. iij. Acrēq; molosum Pasce sero pingui. Idem ænei. lib. v. Acrior ad pugnam redit: ac vim suscitāt ira.
¶ Acre prouidum diligens. Vir. geor. lib. ij. Iam tum acer curas venientem extendit in annū Rusticus.
¶ Aer est medium spatium qd̄ inter celū est & terrā. Vir.

ænei. li. v. Aera dimouit tenebrofū: & dispulit vmbas.
¶ Aer altitudo. Virg. geor. lib. ij. vbi aera vincere sum mum Arboris haud vllæ iactu potuere sagittæ.
¶ Aer sonus. Var. in andabitis. Anima vt conclusa in vesica quando est arcte ligata: si perculeris aera reddet
¶ Amarū dicit asperū Vir. ge. li. ij. & amara pausia bacca. Luc. li. iij. Interea perpotet amarū Absynthi laticē.
¶ Amarum acerbum Virg. ænei. libro. iij. Isq; amens animi & rumore accensus amaro.
¶ Admonere cōmonefacere. M. T. in Verrem designis recte admones Policletum esse dicebant.
¶ Admonere percutere. Virg. lib. x. Lucagus vt pronus pendens in verbera tela Admonuit biugos.
¶ Ambire signat circuire cōcludere. Virg. lib. quarto Quæ rapidus flāmis ambit torrentibus amnis. Idem libro decimo. Atq; oras ambiſt auro.
¶ Ambire ambitionibus appetere. Virg. libro. vij. Ne connubijs ambire latinum æneadæ possint. Terentius in andria. Nisi vides: nisi senis amicos oras: ambis.
¶ Ambire interpellare. Virgilius æneidos libro. iij. Quo nam reginam ambire furentē Audeat affatu.
¶ Agere gerere. Varro in Marco. Non hercules potes qui agebas sed conopron.
¶ Audacia consuetudine temeritas dicunt. Salust. in Catilinæ bello. Audacia pro muro habetur.
¶ Audacia fiducia. Virgilius libro. v. Quicq; pedum cursu valet & qui viribus audax.
¶ Atrum nigrum Vir. ænei. lib. v. Quinquaginta atris immanis hiatibus hydra. Et geor. libro quarto: Hic piscibus atrā improbus ingluuie. Var. in eumeni. Vix vulgus confluit non furiarum sed puerorum atq; ancillarum: qui omnes me bilē atrā agitare clamitātes.
¶ Alumnos cōsuetudo quos alas vel educes: vel eos qui alunt dici vult Virgilius libro sexto. Necromula quondam Vllō se tantum tellus iactauit alūno. M. T. in verrem de supplicijs. Italia aut alūnum suum seruitutis extremo summoq; supplicio fixum videret Varro. Sexq; vlyxe. Vbiq; lupā alūni fefellerūt olim. Idem in Eumenidibus. Et ecce de improviso ad nos accedit cana veritas atticæ philosophiæ alumna.
¶ Alūnum filium. Vir. lib. vij. Nec non & tytion terræ omnipotentis alūnum. Pac. in teucro. Quæ desideria alūnū pœnitūdines qualescabres icultas vastitudines
¶ Alūnum dñm Virg. xi. Cato datus ibat alūno.
¶ Agere: læto dare. Virgilius libro primo. Tum vulgus & omnem Miscet agens telis.
¶ Actum rotarum. Virgilius libro nono. Ipse ter' adducta circum caput egit habena.
¶ Agere loq; Terē. in adel. Sed ē ne ipse de quo agebā:
¶ Actum dicitur perfectus. Virgilius æneidos lib. vi. His actis propeere exequitur præcepta sybillæ.
¶ Agere persequi. Virg. ænei. libro. iij. Quam procut incautam nemora inter cresia fixit Pastor agens telis. Et li. octauo Quos isti bello profugos egere superbo

Actum appulsum Vir. li. vj. Siue errore vie seu tēpestatibus acti. Varro in lege Menia: Nō hos pactol⁹ aureas vndas. agens eripiet vnq̄ e miserijs.

Actum infixum Vir. li. ix. Sed viribus ensis adact⁹ Transadigit costas Varro in ὕψιστος: Non videtis vnusvt paruulus amor ardifera lāpade arida agat amantis æstuantis.

Actum coactum territū: Vir. li. vj. Prodigijs acti cęlestibus ossa piabunt.

Agere fugare Vir. ge. li. ij. Et mēbris agit atra vena.

Actū admotum. Vir. li. xj. Accelerant a cta pariter testudine volsi. Luci. li. xxvj. Agere in iaciendo si quō est. in vineis actis opus.

Asperum signat insuaue. Terētius in heauton: Asperus pater: hoc est aliud sodes Vir. geor. li. iij. Asper in ore sapor.

Asperum nocens Vir. ænei. li. iij. Sæuit agris asperq̄ siti atq̄ exterritus æstu.

Asperū exasperatum non leue Vir. li. ix. Bina dabo argento perfecta: atq̄ aspera signis Pocula.

Aequare est cum æquitate diuidere. Vir. lib. j. Operumq̄ laborem Partibus æquabat iustis.

Aequare continuare virgi. lib. xj. Fœlix si protinus illum Aequasset nocti ludum.

Accommodatum dicitur adiunctū Vir. ænei. li. ij. Lateriq̄ argiuum accōmodat. ensē. M. T. in verrē in frumētaria. Flagitia libidinifq̄ accōmodat. Actius in Bacchi. Tunc siluestres exuuias sæuo pictas lateri accōmodant. Idē de offi. li. j. Qui se ad tempu. & ad magnas res gerendas accommodauere. Et de repub. li. j. Expositaq̄ ad exēplū nostræ reipub. accommodabo eā si potero omnem illam orationem quæ est mihi habenda de optimo ciuitatis statu.

Accōmodatū pcliue propensum. M. T. in verrez actione tertia: Tūc preterea maxie sedati & quieti prope preter cæteros ad summū græcorū ocium potius: ad vllam vim aut tumultum accōmodaui.

Accommodare adhibere. M. T. de offi. li. iij. Tantū dabit amicitia: vt verā amici causam esse malit: vt orā de litis temporis quoad per leges liceat accōmodet. Et de senectute. Cæterum & tēpora metuendis frugibus & percipiēdis accōmodata sunt.

Aridum dicitur siccum. Vir. æneidos lib. j. Atq̄ arida circum Nutrimenta dedit.

Aridū horrificū acutū Vir. ge. li. j. Et arid⁹ altis mōtibus Audiri fragor Luc. Aridus vnde auris & sonus

Aridū purū lucidū. Plau. in rudēte: Argento arido

Anceps dubium Vir. li. x. Anceps pugna diu.

Anceps duplex. Luci. li. xxix. Nēo hos ācipites ferro effecti cardines Vir. ænei. li. iij. Agnouit prolez ambiguam geminosq̄ parētis. Var. de vita patrū lib. iij.

Cæsar reuersionem fecit: ne post occipitiū in hispania exercitus qui erant relinquerent quo se conijceret. Pōpeius vt ancipiti vrgeretur bello.

Anceps acutus ex vtraq̄ parte. Luc. li. xxxj. Vete atq̄ ancipiti ferro effringā cardines.

Aura est ventorū. Vir. geor. li. iij. At illi dulcis compositis spirauit crinibus aura: Idē ænei. li. vj. Discolor vñ auri p ramos aura refulsit.

Aura adactus Var. in eume. Simul ac lāguīdo corpore solis. ac lidior visa est aura.

Argutari dicitur loquaciter proloqui. Enn⁹. Quē incertuz tu isti credere atq̄ exercere lingua: vt argutari possis. Neuius in exordio Quando ad ludos venit: allij cum tacerent totū diē argutatur quasi cicada

Argutari susilire. Titin. in fullo: Terra hęc est noua quasi vbi tu solitus argutari pebibus certandum compefcis: vestimenta q̄ lauas.

Attolere signat erigere fundere Virgi. ænei. lib. iij. Attolit se diua lacinia contra.

Attollere afferre. Pacu. in hædo: Custodite istū vos vt eum qui attolat neue q̄ attingat. Idem in armorū iudicio: pro imperio agendū qui verat: quisue attollat. Vir. li. ix. Attulit & nobis aliq̄n optātibus ætas.

Auscultare est obsequi. Pac. Quis se magis audientum q̄ auscultandū cęleo. Ennius in menalippo. Mihi auscultare nate: pueros cremari iube Ceci. in embono Audire ignoti quod imperant soleo non auscultare.

Auscultare audire. Afranius: Simul ante ne ego illos vel tantis ausculto libens. Pōpo. in Asia: Atq̄ auscultare disce si nescis loqui.

Auscultare videre spectare Affra. in priuigno: Videt ludo hinc auscultari pcul.

Agere porrigere. M. T. de offi. li. ij. Vera gloria radices agit atq̄ etiā ppagatur.

Agere intendere inquirere Vir. in bucco. Id quidem ego: & tacitus lycida mecum ipse voluto.

Agere impellere. M. T. in Verrē actiōe. ij. Agūt eū accipitrē pene ciuium romanoruz.

Adducere ducere. Terētius in heautō: Adducim⁹ ad te tuaz bacchidem.

Adduci cogi. M. T. de senectū. Nullo imbrī nullo frigore adduci vt capite operto sit.

Adducere intorquere rotare. Vir. li. ix. Ipse ter adducta circum caput egit habena.

Adducere producere Vir. li. ix. Ocuis adducto torquens hastile lacerto.

Aequor cāp⁹ Vir. li. xij. Illi æquore aperto ante notos: Zephirūq̄ volant.

Aequor mare. Vir. Aenei. li. j. Et vastas aperit syrtes & tēperat æquor.

Aequor fluuius Vir. lib. viij. Viridesq̄ secāt placido æquore siluas.

Aduenire venire Ceci. in plotio: Aedepol senectus si nihil apportes tecum: cum aduenis vnū id satis est.

Aduenire incipere. Plautus in Amphitrione: Quo aduenienti morbo iure medicabis.

Æstus solis & estiuī tempotis flagrantia Vir. geor.

lib. iij. Aestibus at medijs vmbrosam exquirere val-
lem.

¶ Aestus marini impetus vel cōmōtiones Luc. li. iij. Frigus vt a pluuijs: calor ab sole æst⁹ ab vndis Aequoris. Plau. in asinaria: Quo magis te in altum capescis estus te in portū refert. Vir. Fundoq; exæstuat imo.

¶ Acerbum horrendū infandū imite Vir. e. ei. li. iij. & li. vj. Et funere merfit acerbo.

¶ Acerbū incoctū præcoctū vt de pomis frequēt⁹ dicitur. Var. in Agastione: Virgo de cōiuuio abdicatur: ideo q; maiores nri virginis acerbe. auris veneris vocabulis imbui noluerunt.

¶ Album significatione manifestum est vt vir. Geor. gicon li. iij. Color deterrimus albus Et giluo.

¶ Altū mite vel placidus. Varro. Selsq; vlyxe: Auerfi venti ceciderunt: Quod si pergunt diutius & mare voluere vereor ne me quoq; cum ab ilio cessis reuenero alto: præter canem cognoscat nemo.

¶ Adolere est vrere Vir. in Bucco. Verbenasq; adole pingues & mascula thura.

¶ Adolere augere honorare ppiciare: & est verbū sacrorū: vt macte magis aucte. Virg. ænei. li. j. Quinquaginta intus famule: quibus ordine longo Cura penus struere & flammis adolere penatis. Et li. vj. præterea castis adolet cum altaria tēdis.

¶ Adolescere crescere. Vñ adolescentem dicit Luc. li. ij. Deniq; adolecētī summū tetigere cacumen. Labe. in sororibus: Laus nomine gloria adolescit.

¶ De dictionibus a. B. littera incipientibus.

Ellū est vt plerunq; pugna.

Ellū elegans prudēs. Luc. li. xxix. Aetatem istuc tibi laturā: & bellū si hoc bellum putas. Varro in taphemenippo. Diogenem litteras scisse: dum visioi q; satis eēt: tunc quod ēt acta bellorū hominum: vel eodē tu charteo stadio epitaphion lego. A quo qui certasset animo bellus hō magis delectat⁹ stoicorū pācratio q; athletaruz. Idē. Selsq; vlyxe: Quid em̄ est q; homo masculus Iubentius videre debeat illā vxorē: Idem in marco: Socius est hostibus: soci⁹ bellū ita geris vt bella omnia domū auferas.

¶ De dictionibus a. C. littera incipientibus.

Committere effligiare. Pacu. Rupta barbarica peste sabinus nostris obtulit nouam figuram factam commissam in fabre.

¶ Committere cōiungere: sociare. Lucil. lib. xxv iij. quid me fiet si quidez non iusta improbo cōmittere. Vir. enei. li. iij. Delphinum caudas vtero cōmissa luporum.

¶ Committere donare dereliquere. M. T. in verrē actio ne secūda: is calumniatores ex sinu suo opposuit qui illam hæreditatem veneri erycinæ commissam esse dicerent.

¶ Committere facere. M. T. in verrem actione tertia.

Ego etiam que tu sine verre cōmissisti: verri crimini daturus sum Virgilius æneidos li. j. Quid me⁹ æneas in te cōmittere tm̄. Luc. li. xxv iij. Cōmouet enneas in te cōmitteret vt pereat sibi: Idem li. xxvj. At em̄ dicis claudestino tibi quid commissum foret: ne mutires quicq; nec mysteria hæc foras ferres.

¶ Committere dicitur initiare Vir. lib. v. Et tuba cōmissos medio canitaggere ludos. Varro in eu. Dis cūbimus multitudo: minus mature coenam cōmittis.

¶ Committere credere pmittere Vir. li. ix. Portā: que ducis imperio commissa recludūt. Terē. in eunu. Quem cōmissisti lupo Luc. li. xxx. quod sua cōmittūt mortali claustra camœnæ. M. T. de offi. li. ij. Quādiu respub. per eos gerebatur quibus seipsa commiserat

¶ Confutare cōmouere Titin. seti. Cocus magnum quando feruit paula confutat trua.

¶ Confutare opprimere conuincere. Terē. in phormione: Confutauit verbis admodum iratum patrē.

¶ Capere implicare impedire. Vir. geor. li. j. Aut oculos capti fodere cubilia talpę. M. T. in verrem de supplicijs: Non coeperunt: sed adduxerunt onere suo plane captam atq; depressam.

¶ Condere signat abscondere. Vir. enei. li. ij. Scandit rursus equum & nota condūtur in aluo.

¶ Condere constituere. Salu. in Catilię bello: vrbē romā sicuti ego accepi cōdidere atq; habuere initio troiani.

¶ Cōdere cōsecrare. Vir. enei. li. iij. Aiamq; sepulchro cōdimus. Condere potiri. Vir. li. vij. Optato cōdūtus tybridis alueo.

¶ Colere est venerari Vir. li. ix. Summe deum sancti custos foractis apollo: Quem colum⁹:

¶ Colere exercere vt rustici Vir. geor. li. j. Fructusq; feros molire colēdo.

¶ Colere ihabitare vir. enei. li. iij. Hic mater cultrix cybele. Et rursus: Quas dira celeno: Arpyęq; colūt alię Plau. in asinaria. O catenarum colone. Et in aulularia Hanc domū iam multos annos est vt possideo & colo. Varro in eumenide. Vt mercurium Arcaduz colonū. Idē in eumenidibus: vt naiades vndicolę.

¶ Colere diligere Virg. in Bucoli. Ille colit terras. Illi mea carmina curæ. Idē li. iij. Solā nā perfidus ille Te colere. Terētius in heautō: Quippe forma impulsī nostra nos amatores colunt. Luc. li. xxvj. Quare hoc colere est fatius: q; illic studium omne consumere.

¶ Colere ornare. Varro in taphemę: Aut in segetibus post messem colligebat strumēta qui domicilia coleret

¶ Colere pati. Terentius in heauton: Dum ille vitam illam colet inopem carēs patria.

¶ Cedere secūdū cōsuetudinē signat abire superatum & locū victori dare. Vir. li. x. Cōuenit euandri victos discedere ad vrbem. Et li. v. Cede deo. Luc. libro. xxx. Quandoq; pudor ex pectore cessit. M. T. de offi. lib. ij. Cui quidem exercitus nostri impatoresq; cesserūt.

¶ Cedere succedere. Vir. li. xij. Cesserit ausonio si fors victoria turno.
 ¶ Cedere dare Vir. li. xj. Hæc omnis regio & celsi plaga pinea montis Cedat amicitia teucroim. Et li. xj. Aut abeat victus: cedat lauinia coniunx.
 ¶ Cedre Luci. li. xxvij. Vel si aliqua opus sit fore: si hinc aliquo cesseris.
 ¶ Cedere obsequi Virg. ænei. li. iij. Cedamus phœbo & monitu meliora sequamur. Et lib. ij. Vestrum hoc augurium vestroq; in numine troia est. Cedo equidem: nec nate tibi comes ire recuso.
 ¶ Cedere euitare. Vir. li. v. Celeriq; elapsus corpe cessit.
 ¶ Cedere incedere Pla. in aul. In hoste absolutus cedis.
 ¶ Cedunt petunt Var. in parmenone: Cedit velocibus iuuenis membris leuibus nitidis oleo.
 ¶ Cursus est pedum velocitas Vit. li. v. Hic qui forte velint rapido contendere cursu.
 ¶ Cursus volat Vir. li. vj. Este duces o siq; via e: Cursumq; per auras Dirigite in lucos: Et in Buccoli. Quo cursu deferra petiuerit: Et enei. li. iij. Sed tibi q; cursus veti quæ fata dedere. M. T. de offi. li. iij. Quæ cursu frumento onustas petentibus Rhodum dederit.
 ¶ Castigare est increpare vel reprehendere Vir. lib. v. Hic grauis Entellum dictis castigat acestes. Teren. in heauton. Seruas castigas mones Cice. de orato. li. j. Et quoniam de imprudencia diximus: castigemus etiam segnitatem. Et tuicu. li. v. Sed hoc in meipso castigo q; ex aliorum & ex natura forte malitia non ex ipsa virtute de virtutibus robore existimo.
 ¶ Castigare vindicare punire Vir. li. vj. Castigatq; auditq; dolos: subigitq; fateri.
 ¶ Castigare expedire Vir. ænei. lib. iij. Castigatq; moras: opere ois semita seruet.
 ¶ Capere attenuare aperire Vir. geor. li. j. Nec nocturna quidem carpentes pensa puellæ. Nesciuerent hyemen Et li. iij. Eam circum milesia vellera nymphæ. Carpebant hiali saturo fucata colore.
 ¶ Carpere auferre decerpere. Vir. in buccol. Insephni pyros. carpent tua poma nepotes. Lucre. li. iij. Iuuatq; nouos decerpere flores. Vir. li. iij. Carpit em vires paulatim: vritq; videndo Fœmina.
 ¶ Carpere celeriter preterire Vir. geor. li. iij. Et acri carpere prata fuga. Idem in eodem: Carpere mox gyrum incipiat. Luci. li. xxx. hyemem vnâquaq; carpam.
 ¶ Carpere pascere Vir. li. iij. Carpam dum mane nouum dum gramina canent.
 ¶ Cunctari est dubitare disceptare Vir. ænei. lib. viij. Cunctantem amplexu molli fouet. M. T. ad Cæsarem iuniorum li. j. Sed cito penituit: domumq; redijt: ceteri cunctabantur.
 ¶ Cunctari est manere Vir. geor. li. iij. Non illis quisq; cunctantibus altum ire iter: aut castris audebit vellere signa Et ænei. li. iij. Reginam thalamo cunctantem.
 ¶ Cunctari curationes deferre Vir. li. vj. Qui nobis cum

stando restituit rem:

¶ Capi propitiari Lucre. li. ij. Nec bene pro meritis capitur: nec tangitur ira.
 ¶ Capere facere Teren. in andria. Non si capiundos mihi scio esse inimicos omnes hoies.
 ¶ Capere perpeti Terentius in heauton. Duz abs te absum omnes mihi labores quos cepi leues.
 ¶ Capere est tollere tenere Vir. geor. iij. Cape saxa manu cape robora pastor: Et li. iij. Hic tibi nate prius vinculis capiendus Var. in meleagro: Quæ iccirco terra non coepit & coelum recipit. Idem in eumenidibus: Stola calceos quæ mulieribus propter postas capio.
 ¶ Capere eligere Teren. in ecyra: Cum illum generum coepimus. Vir. geor. li. ij. Ante locum capies oculus. M. T. li. ij. Quod insit aliquid probri quod capiat ignaros.
 ¶ Capere delectare Vir. geor. lib. iij. Carmine quo captæ. Et li. viij. Aeneas capiturq; locis M. T. in philippicis li. j. Non possum adduci & suspicere pecunie captum Luc. li. xxvj. Nunc itidem populum istum scriptoribus volumus capere animam illorum.
 ¶ Capere sustinere habere Vir. li. viij. Hec illum regia cepit Teren. in heauton: Dij boni quid turbe est: edes nostræ vix capiet scio M. T. de signis. Tot domos locupletissimas domus istius vna capiet.
 ¶ Capere decipere circumuenire Vir. ænei. li. ij. Captiq; dolis lachrymisq; coacti Luc. li. xxvij. At metuis porro ne aspectu & forma capiare altera M. T. in hortensio Captum me fortasse inquit tu putas: & id quod nolles confiteri coactum.
 ¶ Capere occupare detinere Vir. li. ij. Certatq; illudere capto M. T. in Verrem de supplicis: Nauem quãdam piratarum preda refertam non coeperunt: sed adduxerunt Var. in meleagro: Quid hinc venator non coepit.
 ¶ Capere satiare Vir. georgi. li. iij. Tanta meq; si te coeperunt tedia laudis.
 ¶ Capere accipere Vir. enei. li. ij. Tu genitor cape sacra manu: patriosq; penates. Et li. iij. Cape dona extrema tuorum Teren. in phor. Nam ex his predijs talenta argenti bina statim capiebat Luc. li. xxvj. Malis neceluctu mensa pure capturus cibum M. T. in hortensio: Deinde boni mores & modestiores ad capienda precepta moliris Plau. in aulularia: Nam gnata peperit decinio mese post numerum cape. Varro in quatuoribus: Cape hæc caducam mollem libri dapem.
 ¶ Capere complecti Var. in Marcipore: Propolis vnda quã liquanti cerulea natantem perfundat cape.
 ¶ Capere inuenire Teren. in heauton: Rationem coepi: vt neq; egeres: neq; vt hæc posses perdere M. T. in verrem actione secunda: Reiecti achelidone capiunt consilium necessarium: Et de offi. li. iij. Cum autem consilium hoc princeps coepisset.
 ¶ Corripere comprehendere Vir. geor. li. iij. Verum vbi correptum manibus vinculisq; tenebis.
 ¶ Corripere contorque vir. enei. li. j. Turbine corripuit

¶ Corripere excutere Vir. ænei. lib. iij. Corripio est raris corpus.
¶ Quassum est conuulsum & nō integrum. Vir. ænei. li. iij. Quassateq; rates.
 Quassare est mouere vir. li. vj. Et lampada quassas Per graiū populos. Plau. in milite: Qui suam vndantem chlamydem quassando fecit.
¶ Certare signat altercari contendere Vir. in buccoli. Certent & cyncis vlulæ.
¶ Certare præuenire Vir. ænei. li. j. Officio: nec te certasse priorem pœniteat.
¶ Cōponet finire Vir. ænei. li. j. Ante diem clauso cōponere vesper olympo: Et in bucco. Non nostrū iter vos tantas cōponere lites.
¶ Cōponere reficere recreare Vir. geor. li. iij. Vix defessa. senem passus cōponere mēbra. Idē ænei. li. j. Nūc placida compositus pace quiescit.
¶ Cōponere: lenire: constituere Vir. ænei. li. j. Sed motos præstat componere fluctus.
¶ Cōponere disponere cōstituere Vir. ænei. li. iij. Quā tuta possit vrbē cōponere terra M. T. de offi. li. iij. At qđ cōiter compositū fuerat solus dixit. Sisen. histo. li. iij. Exercitū dispartiūt ad confligendū cōparant.
¶ Cōponere rursus signat cōparare. Actius in armorū iudicio: Quid est cur cōponere ausis mihrte: Luci. saty. li. iij. Sanijs spurcus homo vita ista dignus homo placide inane componitur optimus multo post hoies natos gladiator qui fuit vnus. Salu. in iugur. Vbi Metelli dicta cū factis composuit. Vir. geor. li. iij. Non aliter si parua licet cōponere magnis.
¶ Componere ornare Vir. geor. li. iij. Dulcis compositis spirauit crinibus aura.
¶ Componere colligere M. T. in Verrem diuinatione Si ab isto libro quē tibi magister ludi nescio qui ex alienis orationibus compositū dedit.
¶ Componere simulare vel fingere: Actius in Agamēnonidis: Sic multi animus quorū atroci iunctus malitia est: composita dicta ex pectore voluit suo: quę cū cōponas dicta factis discrepant. Salu. in Iugur. Nō sūt cōposita mea verba: pui id facio: ipa se vire latis ondit
¶ Cōponere cōiungere. Vir. li. viij. Cōponēs manibusq; manus atq; oribus ora. Lucil. saty. li. ix. Cū plocio eodem obuio amplector labra labellis cōpono: hoc ē cum ipso duco panias. Idē in eodē: Tuū latus cōponere lateri. & cum pectore pectus. Salu. hi. li. iij. Suspectusq; fuit incertum vero ac p negligentia societatem predatū cum latronibus cōposuisset.
¶ Cōponere pro redimere. Salu. histo. li. j. Qui lenones & vinarij lanisq; quorū præterea vulgus in diem vsus: habet precio compositi.
¶ Crepare sonare. Plaut⁹ in menæchmis: Dic mihi en vnq; intestina crepant quod sentias: verum vbi satur⁹ sum nulla crepant qñ esurio: tunc increpant. Virgil. geor. li. j. Atq; leuem stipulam crepantibus vrere flā

mis Teren. in phor. Sed ostiū concrepuit: nihil ad te M. T. in Verrē de supplicijs: Licet istū littoris percrepare totū muliebribus vocib⁹ cātūq; symphonie. Lucil. li. xxvj. Percrepa pugnam Pompilij factā Cornelii cæ. Var. in eumeni. Propter crepas vocibus volitans aureis vulgi. Sisen. histo. li. iij. Conglobati & collecti concrepant armis.

¶ Crepare signat rursus queri vel dolere. Hor. Carminū li. j. Quis posthumi grauem mollitiem aut pauperiez crepat. Luci. li. ij. Et crepat antiquum genus vt pietate repletum.

¶ Crepare iterum incitare Turpi. in pedio: Age tu hy menæum increpa.

¶ Crepare frangi. Vir. li. v. Et acuto murice remi Obnixi crepuere.

¶ Crepare ferire. Enni⁹. in thyeste. Sed sonitus aures meas pulsus pedum increpat. M. T. de offi. li. iij. Itaq; vir bonus habeat hanc vim vt si digitis concrepauerit possit in locupletum testamēta nomen eius irrepere.

¶ Comparare est sociare cōiungere Actius in Amphitrione: Quin meū senis cum tuo dolore coniungam & comparem. Plau. in asinaria: Prehende auriculis: cōpara labella labellis.

¶ Cōparare adæquare M. T. ad Cæsares iuniorē li. j. Neminem tibi pfecto hoiem ex oibus aut ante posuissim vnq; aut etiā cōparassem. Terē. in Eunuchō Heu me ne cōparandus hic quidem ad illū est.

¶ Cōparare cōponere machinari. Sisen. hi. li. iij. Eos qui hoc malū publicū clandestinis cōsilijs cōpauerint

¶ Comparare veteres cōfirmare & cōstituere dixerūt Terē. in Eunu. An ita cōparem non perpeti meretricū contumelias: Idē in andria: Vt malis gaudeat: atq; ex incommodis alterius sua vt cōparēt cōmoda Titin: in gemina: Ergo vt sua seruet dona nobis faciendū ē vt ita cū ea primū blādirer cōparemus colloquia. Acti⁹ in euryface. Nihil est: si autē ad te retardat sociū in portu est. copiasq; subsistat: mō tu teiple affirma & cōpara Idē in tereo: Atq; id ego semper me cū sic agito & cōparo. quo pacto magnam molē minuā. Turpi. in lenijs: Nunq; vnus me cōparauis seruire elegatix. M. T. de rep. li. vj. Quāobrē se cōparet hic ciuis: ita necesse vtsit contra hęc quę statū ciuitatis permouent semp armatus. Affra. in epla: Nā prona & publica: q; sine cōsilio & parcho mihi: quoniā cōparatū vno: vt simus cōtentæ viro. Cice. de fini. bo. & malo. li. v. Ois auctoritas philosophiæ cōsistit in beata vita comparanda.

¶ Cōparare emere Terē. in heautō. Argentū dabitur illi ad nuptias: aurū atq; vestē qui comparet.

¶ Cōpare iterum æstimare. Actius in epinausimache proin tu idem fiat: non qui facis comparat.

¶ Comparare apparare. M. T. in vertē actione secūda Vt erat inrer seruos copiosus cōiuiū cōparat.

¶ Cōparare dare M. T. in Verrez de supplicijs. Ex ois gemitu ac dolore certa merces cōparabatur.

¶ Calx est finis. Vir. Calcemq; ferit iam calce diores.
¶ Callet signat scit hoc est calliditate quæ est vrba-
 scientia: Actius in egistho. Melius q̄ viri callent mulie-
 res Affra. in abducta: Nescis numeri mei omnem me-
 lius callere q̄ volo: Pacu. in athalenta: Omnes qui tãq̄
 nos seruiunt sub regno callent domitum imperiũ me-
 tuere Serenus in opusculis: Callet senium arte viuẽdi
 Actius in ænea. Aut Decij q; periti sumus in vita atq;
 vsu callemus magis. Idez in Neoptolemo. Sat in hia-
 ru & fallendo callet. Sisen. histo. li. iij. Licinium meni-
 um socerũ Caij Scribonij tribunum plæbis quẽ Mar-
 cellini consiliariũ scisse callebant: & tunc Curionis ora-
 torẽ. **¶ Callet** etiã dictũ Ceci. in Afoto: Tu iã callebis
 ille Festus dissidet Plaut⁹ in Persa: Plus calleo q̄ apru-
 num callũ callet. Idem in penulo: Quid opus verbis
 callũ aprunũ callere æquẽ non sinam.
¶ Constituire disponere. Vir. ænei. li. j. Homines ne-
 feræ ne querere constituit.
¶ Constituire retinere firmare M. T. de offi. li. ij. Ineũ-
 tis enim ætatis inscitia senum constituenda exercẽda
 q; est prudẽtia.
¶ Constituire: instituire. Constitutiones modo dele-
 ctant: sed & institutiones.
¶ Constituire parare M. T. in Verrem actiõẽ secũda
 Qd̄ vbi erat philodemo nunciatum tam & si erat igna-
 rus: quantũ sibi ac liberis suis: iam tũ mali cõstituerẽt.
¶ Constituire exigere Vir. li. vj. Et ferales ante cupres-
 sos constituũt.
¶ Contẽdere festinare. Vir. ænei. li. j. Que proxima lit-
 tora cursu Contẽdũt petere.
¶ Contentio perseuerantia est vel elatio M. T. de of-
 li. j. Ex cõtentioẽ vocis & summissione & cæteris simi-
 libus facile iudicabimus. Salusti. histo. lib. iij. Rursus
 iumenta nacti ad oppidum ire contendunt.
¶ Contendere astringere intorquere. Vir. geor. li. iij.
 Tanto nate magis contende tenacia vincla. Sisen. hi-
 li. iij. Simul & tormenta cõtendũtur.
¶ Contendere signat comparare. Plau. in aulu. Signũ
 recte cõparebat huius contendĩ annulũ. Luc. saty. li. j.
 Vt contendere possent testiad as: lædatq; ixiones. Al-
 chilochio. Idez li. vij. Huc in ego vnq̄ hyacinto homi-
 nem tortim potentis delidijs contendĩ. Cecil. in tyche
 Egon vitam meã atticã contendam cum istac rustica
 na syra. Licinius macer in epistola ad senatũ: Illi suam
 vitam mecum contendunt quoruz in corpore ita cre-
 bra suut vulnera vitæ noue cicatrici vt loc⁹ nõ sit. Ne-
 uius in lycurgo: Cauesis tuam contendis iram contra
 cũ ira liberi. Actius in tereo. Video ego te mulier mul-
 tarum vtier. vt contendas tuam maiestãtẽ vir. Varro.
 ὕψιστος ἀνθρώπων. Age nũc contẽde alterũ genus philoto-
 reum: ne quid ibi viderit melius.
¶ Contendere certare M. T. de of. li. j. Miserrima oĩ-
 no ambitio est honorũ cõtentio. Vir. ænei. li. iij. Quis
 talia demens abnuat aut tecuz malit contẽdere bello?

Salu. in Iugurtha: Fretus multitudine militum spera-
 bat armis contendere. Cicero Tuscu. li. ij. Vt onera cõ-
 tentis corporibus facilius feruntur remissis opprimũt
¶ Contẽdere continuare. Cice. de ora. lib. ij. Id quod
 eius scripta declarant & contentioẽs vocis & remissio-
 nes continuarentur. Et lib. iij. Nihil perniciosius: q̄ si-
 ne intermissione contentio.
¶ Contendere iterum signat extorquere. Cice. in epi-
 stola Cassij: hoc agit ita contentio vt in eo fortũas me-
 as positas putẽ. Actius in eurylate: Iaz potero incipiã
 & qui diu contendẽ vt hic cõportet textũ solaminem
 habeã. Turpil. in lemonis. habet potestatem nisi pote-
 statẽ senis precio contendas: vt redempto Phedria li-
 cet redire antiquaz consuetudinẽ. Var. in serano: & pe-
 tere imperiũ populi & cõtẽdere honores. M. T. de of-
 fi. lib. iij. Extremum autem præceptum in beneficijs
 operaq; danda ne quid contra æquitatẽ contendas.
¶ Contendit proripuit vel direxit signum. Vir. lib. v.
 Qui tamen aerias telũ contendit in auras. Lici. macer
 Quo die magistratum obiit: repente celeri gradu pfo-
 rum se in capitolio contendit. Turpil. in Philopatro.
 Gere meas fortũas mater: hem qua cã hoc opere ma-
 ximo contenditur. Pacu. in doloreste: Nihil coniectu-
 ra quiui interpretariet quoruz flexi vice contenderet.
 M. T. de rep. Sed audisse te credo: tum vero platonẽ
 Socrate mortuo primũ in ægyptũ dicendi cã: post in
 Italiam contendisse. Afranius in epistola: Nõ licz me
 quo contendisset ita præuenire. Salu. in Iugurthẽ bel-
 lo. Ex prælio fugit in prouinciã: ac deinde Romã con-
 tendere: Var. in quinquatribus. Qui tarentinum tuum
 ad Eraclidem ponticũ contenderit.
¶ Contendere festinare. Vir. ænei. li. j. Quæ littora p-
 xima cursu contendunt petere: M. T. in verrinis actio-
 ne secunda. Hęc vbi filio nunciata sunt statiz exanima-
 tis Addis contendit: vt etiam vitẽ patris & pudicitie
 sororis succurreret.
¶ Contendere intendere M. T. in Hortensio: Magna
 est ai contentio adhibẽda explicando Aristotelẽ si le-
 ges. **¶ Cernere** significat videre. Vir. li. iij. Cernimus
 astantem ne quicq; lumine toruo.
¶ Cernere rursuz disponere. Lucil. satyra. li. v. Postq̄
 præsidium castris educere cernit Idem li. xij. Acribus
 inter sese armis configere cernit.
¶ Cernere dimittere Var. in gerunto didascolo: Non
 vides apud esse scriptũ ter sub armis malim vitã cer-
 nere q̄ semel modo parere.
¶ Cernere audire Actius in chrysippo. Quid agamẽ
 vox illius est certa: idem omnes cernimus.
¶ Cernere iudicare Pacu. in armorũ iudicio: Et equũ
 & rectũ est qd̄ postulas iurati cernant. Enni. in thyeste
 Impetrẽ facile ab aĩo. vt cernat vitalem bebion.
¶ Cernere rursuz dimicare vel contẽdere Actius in
 epinausimache: Primores procerũ reuocarint nomia
 nisi esset quis q armis secuz vellet cernere. Enni. in me-

Doni.

dea: Exule nam te sub armis malim vitam cernere. Pacuuius in armorum iudicio: Qui sese ad finem esse ad causandum volunt de virtute: & ego potestatem cerni di do omnibus.

¶ Cernere rursus cedere. Vnde & cernere hereditatem filiis patribus: id est cedere dicti sunt. Actius in mirmidonibus: Regnum tibi permitti malunt cernam tradam exercitu.

¶ Circūferre est proprie lustrare. Luci. li. ij. Tum ferro omnia sum circūlatus. Plau. in Amphytrione: Iube istam proceritam circūferri. Vir. li. vj. Idem ter socios pura circūtulit vnda.

¶ Confidentia est fiducia. Vir. aenei. li. j. Et afflictis melius confidere rebus.

¶ Confidentia duritia patientia. Plau. in asinaria: Scapularum confidentia virtute vltimorum freti.

¶ Confidentia rursus temeritas audacia. Pacu. in athalanta: Grandem atque atrocem coere confidentiam. Idem li. x. Improbis confidens neque malus videatur. Tur. in leucadia: Videntur frigus incessum quod est confidens diis tunc perdunt. Actius in myrmidonibus: Ira infrenis obstes: animus reprimas confidentiam. Affra. in Vopisco: Excludat vxor tam confidenter virum non faciet: Vir. geor. lib. iij. Nam quis te iuuenem confidentissime nostras iussit adire domos? Teren. in andria: Nescio quomodo veni modo bellum confidens.

¶ Confidentia constantia M. Tu. de rep. lib. iij. Duas sibi res quominus in vulgus est in foro dicere confidentiam & voces defuisse. Neuius in Danae: Excidit orationis omnis confidentia. Plautus in amphytrione: Quae non deliquit. decet audacem esse confidenter pro se & propterue loqui. ¶ Consternari signat despecti.

¶ Consternari rursus erigi. Pacu. in perhiboea: Consternate animae ex pectore hac & voluere consilium: scribit oes quidem de nata est modo qui pacto inimicis mortem & huic vitam afferas. Idem in Doloreste: Vnde exoritur quo praesidio fretus: auxilijs quibus: quo consilio consternatur: qua vi: cuius copijs.

¶ Curriculum ut consuetudo fert a curru diminutio est dicitur breuissimum vehiculi epiroti genus.

¶ Curriculum cursus. Varro in epistola Iulij Caesaris: Quem simulacrum romam venisset mihi attigit auris nuncijs exemplo eas in curriculum contuli prope pedes.

¶ Calumnia est malitiosa & mendax infamatio.

¶ Calumnia rursus calliditas. Mar. Tu. de rep. li. ij. Ut Carneadi respondeatis qui saepe optimas causas ingenij calumnia ludificari solet.

¶ Conuenire placere constituere. Sisen. hi. li. iij. Signum nactus a papo qui inter eos tolli conuenerat.

¶ Conuenire aptum esse M. Tu. in Hortensio: Nam quod veteres ne non conueniant nostris aetatibus: ista oratio qua spectet adhortandum.

¶ Conuenire significat obuium fieri. Terentius in Eunucho: Conueni hodie adueniens mei luci quendam

atque ordinis hominem.

¶ Conuenire videre M. Tu. de senectute: Neque vero eos solus conuenire habeo quos ipse cognouit sed illos & de quibus audiui & legi & ipse conscripsi. Plau. in Asina. Aetatem velim seruire libanum ut conueniam modo.

¶ Conuenire colligi coire. Vir. aenei. li. j. Conueniunt quibus aut odium crudele tyranni M. Tu. phili. li. iij. Cui quidem hodierno die. nunc enim primum ita conuenimus.

¶ Conuenire constare. Terentius in phormione: Conuenit numerus quantum debuit.

¶ Conuenire simile esse. Var. Longe fugit qui nos fugit. solus rex: solus rhetor: solus formosus fortis secus vel ad aedilitium modius purus putisti ad hoc charactera cleopantus conuenit caue attigeris hominem.

¶ Conuenire placere certum fieri Vir. li. xij. Cesserit au sonio si fors victoria turno. Conuenit euandri victos discedere ad urbem M. Tu. de finibus bono. & malo. li. v. Viuedi cupiditate incensi omnes sumus: atque hoc mihi cum tuo fratre conuenit.

¶ Conuenire interpellare. M. Tu. in Verris actione. ij. Non dubitat quin ipse: si Verris conuenisset equitate cause autoritate iuo commouere hominem possit. Luc. li. xix. Hac tui conuentus tela insidijque locauit.

¶ Calidum est feruens. Vir. aenei. lib. ix. Voluitur ille vomens calidum de pectore flumen.

¶ Calidus ferox & incultus. M. Tu. de offi. li. j. Sic reperias multos. quibus & calida consilia.

¶ Calidus tacitum & velox. Var. Cum dixisset vitulus Ecce tibi calidis pedibus quidam nauicularius semiustulatus irrupit se in curiam.

¶ Coelum est deorum domicilium. Vir. Aenei. li. iij. Coelum qui vertice fulcit.

¶ Coelum rursus aer M. Tu. de deorum natura li. iij. Eorum qui terras incolunt eas in quibus aer sit rursus ac tenuis quam illorum qui utantur crasso caelo atque contracto.

¶ Contentus dicitur cui res est parua abunde est. Vir. li. vij. Patris sed non & filius aruis. Contentus. Teren. in Eunu. Quia. neque tu vno eras contenta. neque solus dedit. Luci. li. xxx. Et his te versibus interea contentus tenet. M. Tu. ad Brutum Sic ergo facies. me amabis atque contenti sumus diliges. Idem de offi. li. ij. Breuitatis causa familia contenti erimus vna.

¶ Contentum dicitur extensum Vir. li. v. Tum rapidus iam dudum arcu contenta parato Tela tenens. Luc. lib. xxx. Hic ut muscipula contenta atque scorpius cauda sublata

¶ Contentum colligatum coniunctum Vir. geor. li. iij. Contenta ceruice trahunt stridentia plaustra.

¶ Contentum continuum perseverans: Cice. tuscu. li. v. Socratem ferunt cum usque ab pyreum contentus ambularet: quae situmque esset ex eo cur id faceret.

¶ Cogere corradere. Var. in eumenidibus: furunculo tamen ac morbo stimulat ex sese ipse quae cogat quae peculi.

¶ Cogere vrgere. M. Tu. de offi. lib. iij. Diogenes con

tra nimium temere coegit: qui ne hortatus quidem est Terē. in eunucho. Iubes ne: Iubeo cogo atq; impero.
 ¶ Cogere mollire subigere. Varro in virgula diuina: Sed paucarpie ocio coacto libamenta legens caduca verus.
 ¶ Cogere in vnum colligere. Sisenna histo. libro. iiii. Summoti & intra moenia rursum coacti. Cicero Tus. libro primo. Coelum hoc in quo nubes imbresq; coguntur. Terentius in heauton. Quasi talenta. xv. coegi. M. Tu. ad. M. Catonem. Coacto q; in vnu exercitu: castra in lycaonia apud iconium faceret. Virgil. in Bucu. Cogere donec oues stabulis.
 ¶ Cogere mulgere. Virgilius i Bucolicis. Cogite oues pueri: si lac preceperit aestus. Vt nuper frustra pressabimus ybera palmis.
 ¶ Cogere stringere. Virgi. geor. libro. iiii. Nam frigore mella Coegit hyems: eadēq; calor liquefacta remittit.
 ¶ Cogere est imprimere: coartare. Virgi. lib. vij. Quadrifida quercum cuneis vt forte coactis Scindebant.
 ¶ Claudere signat includere. Virg. geor. libro. iij. Aut intus clausos satura ad presapia seruant.
 ¶ Claudere rursus obsistere. Virgilius aeneidos lib. x. Ecce maris magna claudit nos obijce pontus.
 ¶ Claudere circumuenire. Idem in Bucolicis. Claudite nymphæ. Dictæ nymphæ nemorum iam claudite saltus. Siqua forte ferant oculis sese obuia nostris. Errabunda bouis vestigia.
 ¶ Citum celere. Salustius in catillinæ bello. Modo citus: modo tardus incessus eius.
 ¶ Citum diuisum vel separatum: vnde & oscitare dictum. Virgilius libro octauo. Haud procul inde citæ metium in diuersa quadrigæ Distulerant.
 ¶ Citare est vocare. Marcus Tullius in verrem. Citat reum non respondet citat accusatorem.
 ¶ Citare incitare prouocare. Marcus Tullius de diuinatione. Quorum studium legendi non scribendi studium vehementius indies citant.
 ¶ Citare laudare Marcus Tullius de officijs libro primo. Citeturq; salamis clarissimæ testis victoriæ q̄ ante ponatur consilio Solonis.
 ¶ Cadere est ruere. Virgilius geor. libro primo. Illa cadens raucum per læuia murmur Saxa ciet.
 ¶ Cadere occidere. Virgilius aeneidos libro primo. Cadit & ripheus iustissimus vnus. Qui fuit in teucris.
 ¶ Cadere euenire. Marcus Tullius de officijs libro tertio. & vt idem dicunt ob numeros habet: nec preter sapientem cadere in quenq; potest.
 ¶ Capessere perferre. Virgi. aeneid. libro primo. Michi iussa capessere fas est. Plautus in aulularia. In heru matura. In se fera condceet capesseret.
 ¶ Capessere immittere. Plautus in Asinaria. Quomais in altum capessis: aestus te in portum refert.
 ¶ Capessere recipere. Plautus in Amphitrione. Nunc tamen imperium persequar & domum capessam.

¶ Commodum sicut plerunq; vtile.
 ¶ Commodum aptum conueniens. Virgilius libro duodecimo. Accomoda fraudi.
 ¶ Comodū itegru totū. Lu. Bis qn octoginta videbis Comoda de capua qnquaginta atq; octo. Plau. in ass. Viginti argēti comodas minas huius quidem matri.
 ¶ Candet ignitum est. M. T. de officijs libro secundo. Candente carbone adurabat capillum.
 ¶ Candit candidū est. Vir. aenei. lib. iiii. Candētis vacce media inter cornua fundit. Var. γωθιδεαυτοϋ. Candēs corpore taurus triuio lumine lunæ.
 ¶ Castum sine libidinis & turpitudinis nota. Virgilius geor. libro secundo. Casta pudicitiam seruat domus.
 ¶ Castum religiosum pudicum. Virgilius libro sexto. Quisq; sacerdotes casti: dum vita maneret. Var. in geru to didasalo ergo tum sacra religiosæ castæq; fuerunt res omnes. Idem in eumenidibus. Nanq; venustas hic gallantibusq; casta vestis.
 ¶ Castū a furtis & rapinis abstinens. Var. in andabitis. Nec manus visco tenaci tinxerat viri casta.
 ¶ Castum suaue iucundum. Var. in parmenone. Demittis acris pectore luctus cantuq; callo pefi.
 ¶ Censere signat extimare arbitrari. Acti⁹ in euryface Nam ea oblectat spes erunnosum hospitem: dum hic quod miser est clam esse censet alteros. Neuius belli punici lib. sexto. Censet eum venturū obuiam poenū. Cassius Hemina histo. lib. vi. Censuit sese regem Porfennam occidere. Quadrigarius annalium libro sexto Nenos ad certationem censeas hæc incepisse.
 ¶ Censere succensere. Varro in caprino prælio. Nevo bis censeam: si ad me referatis.
 ¶ Cōijcere est iacere. Virgilius aeneidos libro secundo Teluq; imbelle sine ictu Cōiecit. Afranius Simul aut vellem interuenisse ante. nam vt signa indicant: hic coniecere verba inter se acrius.
 ¶ Cōijcere colligere certare. Afranius Simul ante nolim matri præsentem cum patre conijcere non si me nō vis meum.
 ¶ Cōijcere agere. Affra. in materteris. Causaz cōijcere hodie ad te volo ambos adestis pfuturos arbitror.
 ¶ Cōijcere furari auferre. Affra. in incēdio. Seruus est mihi in cassio sceleratus curiosus: is cū filio ei cōijcere ad nescio quicquid de latratiūcula. Lucilius libro secundo. Quid dicis? cur est factum? quod conijcis istuc?
 ¶ Contingere est tangere. Virgilius aenei. lib. secundo. Funēq; manu contingere gaudent.
 ¶ Contingere euenire. M. Tullius lib. quinto. Quod non modo singulis hominibus sed potentissimis populis sepe contingit. Ennius in thieste. Quam michi maxime his hodie contigerit malum.
 ¶ Cōferre significationē hz manifestam. M. T. de off. lib. ij. Oēs meas curas cogitationesq; in eū conferebā.
 ¶ Conferre contollere. Virgilius. Et conferre gradum & procedere longius audet.

☞ Conferre conserere. Virgi. lib. ix. Ergo & conferre manum furor iraq; monstrat.

☞ Conferre comparare. M. Tu. de offi. libro secundo. Quę conferri cum eorum studijs potest.

☞ Conferre transferre. M. T. de offi. lib. ij. Ad hoc nos studium potissimum contulissimus.

☞ Confectum dicitur occisum exanimatū. Virgi. lib. xj. Hactenus ac soror potui: nūc vulnus acerbū Conficit. M. T. de supplicijs. Plagis confectuz dicit a lictoribus tuis pater ante oculos tuos occidisse.

☞ Confectum defessum. Vir. li. xj. Dicitur in foelix quo Confectus acetes. Luc. li. xxvj. Tum doloribus confectum corpus animo obsistere. M. Tu. de officijs. lib. ij. Nec me angoribus dedi quibus essem confectus.

☞ Conficere frangere. Luc. lib. xxvij. Malo hercle vestro confectores cardinum.

☞ Conficere colligere. Teren. in phor. Id vt conficerē: confeci affero. M. T. ad Cęsarē iuniore lib. j. In singulis tegulis impositis sexcenti sexcenties cōfici posse. Et in verrem actione. ij. Permagnā dices eū ex illa re pecuniam cōfici posse. Lu. xxvj. Non te multitudine tuorū quam in album in clyta dextera conficit sibi.

☞ Conficere facere. Teren. in phor. Bonas me absente hic conficisti nuptias. M. Tu. in hortensio. Ea facultas maioribus nostris erat: qui confectis senatus consultis. Et Tuscu. lib. vj. Nihil est enim apud istos: quod non eorum turba conficiat.

☞ Conficere explicare. M. T. de offi. lib. ij. Honestatis pars confecta est: quam tibi cupio esse notissimam.

☞ Conficere cōsumere finire. Terē. in phor. cū hic nō videant: me credāt conficere argentū suū. M. T. ad Cęsarē iuniorem lib. ii. Bellū vt opinio mea fert & p̄sensu ciuitatis cōfectum iam haberemus. Lu. lib. xxx. Cōfecit ipse: comestq;. M. T. in Hortensio. Quę est enim confectio valitudinis: q̄ deformatio corporis.

☞ Concedere dare vel permittere. M. T. in verre actione secunda. Da mihi hoc: concedere quod facile ē. Vir. lib. vij. Concessit in iras. Ipse deū antiquam genitor calydonā dianę. Terentius in adelphis. Hui me tuisti nisi de tuo iure concessisses: paulum. Luc. lib. xxvij. Concedat homini id quod velit deleniat. M. Tullius de officijs libro tertio. Si negligant omnia turpia: per seipsa fugienda esse concedant.

☞ Concedere credere vel consentire. Terētius in phor mione. Nunq̄ ne hodie concedes michi nec intelliges Lucilius lib. xxvij. Concedere vnum atq; hoc in eo dicere quo superatur manus.

☞ Concedere recedere vel cedere. Teren. in ecyra: hic video me inuisam esse merito temporis est concedere. Affra. in incendio. Atq; etiam incendit hoc procul cōcessero. Cecil. in tithe. Hic dum abit: huc concessero. Cicero Tuscu. libro. iij. Cum magnitudine medicinę doloris magnitudo concederetur.

☞ Consequi signat sequi. Virgi. lib. v. Quę deinde cloā

thus Consequitur. M. T. de offi. li. iij. Ex quo intelligi debet illum mentis agitatione inuestigationeq; earuz rerum quas cogitando consequbatur: neq; ociosum neq; solum vnq̄ fuisse.

☞ Consequi adipisci. M. T. in epistola ad Cęsarē libro. j. tunc cuz ea quę es absenatu summo cum honore consecutus. Idem in Verrem actione prima. Quod ego meo labore & vigilijs consecutus.

☞ Consequi exprimere definire. M. T. ad Cęsarē: extremavero quanta & qualia sint: verbis cōsequi posui.

☞ Conserere dictū est miscere. Virgilius æne. li. ij. Multaq; per cęcam congressi pręlia noctē. Conserimus. Conserere inserere. Virg. georg. lib. ij. iuuat ismara baccho Conserere.

☞ Cedere verberibus dedere. Teren. in and. Verberib; cęsum in pistrinum te daue dedā. M. T. de supplicijs. Cedebatur virgis in medio foro messanę.

☞ Cedere excidere. Virg. geor. lib. j. Cędit & tilia ante iugo leuis. Lucil. lib. xxvj. Lignum cędat pensum faciat q̄dis verrat. vapulet. M. Tu. in Hortensio. Aut tibi id ipsum peruertendum fuit: quo diu attigisti quidem: aut eius partes quasi mēbra quędam cędenda.

☞ Cedere occidere mactare. Virgi. geor. libro secūdo. Non aliam ob culpam baccho caper oibusaris. Cędit Et æne. lib. ij. Cęduntur vigiles. Varro in eumenidibus Maximuz cędit ferro: sed cędere vlyxem cum baccha syluam petit: porcosq; trucidat.

☞ Cedere immolare. Plau. in Aulularia. Cędendum conduxit ego illum. Virgilius ænei. libro. iij. Cędunt quinas de more bidentes.

☞ Cedere frangere. Virg. geor. lib. iij. Cęduntq; securibus humida vina. M. T. in verrem actione secūda. Cędere ianuam saxis instare ferro. Lu. lib. xxix. Cęde hostium grato vrgere istam perimus.

☞ Cedere commiscere. Luc. li. xxx. Lana opus omne perit: fallor tumor omnia cędit.

☞ Quatere significat percutere. Virg. lib. viij. Quadripedante putrem sonitu quatit vngula cępum.

☞ Quatit infestat. Virgilius lib. nono. Aut rastris terrā domat aut quatit oppida bello.

☞ Quatit excludit. Teren. in eunucho. Nimirū homo quatietur certe cum dono foras.

☞ Quatit mouet. Virgi. lib. decimo. At vero ingentem quatiens mezantius hastam.

☞ Constat valet consistit. Luc. li. vigesimo sexto. trado ergo alias minio porro qđ mihi p̄stat cari. Ci. Tus. li. j. Anim; q̄ est quatuor horū generū: vñ oīa cōstare dñt

☞ Constat compositum est. Lucil. lib. vigesimo sexto. Principio phisici oēs hoies ex anima & corpore cōstare dicunt. Sisenna histo. libro. iij. Multitudinem procul hostium constare viderunt.

☞ Constat conuenit manifestū est. M. T. ad Cęsarē iuniore lib. ij. Cū constet cęsarē lupercis id vestigal dedisse qui ante poterat id constare. Et Tuscu. lib. i. Siue

quod a grauioribus leuiora natura pellantur: quæ cum consent.

¶ Constitit dicitur stetit. Virgilius ænei. libro. iiii. Hic primum paribus nitens cyllennius alis Constitit.

¶ Constitit erectus est. Plautus in Amphitruone. Fremitu virium & spiritu atq; anhelitu nebula constat.

Virgilius libro. v. Constitit in digitos. Cicero Tuscul. lib. j. Vnde rigida constat crassa caligo inferum.

¶ Colligere in vnum redigere. Virg. ænei. libro sexto. Colligere arma iubet: validisq; incumbere remis. M. Tul. in philippicis libro sexto. Succurrendum de Bruto omnes utiq; cœpere colligere.

¶ Colligere reficere. Cicero. in verrem actione. ij. Sed manifesto furto perturbatur vbi se colligit.

¶ Colligere cœlare suppressere. Virg. lib. xij. Substitit æneas & se collegit in arma. Poplite subsidens.

¶ Colligere auferre. Lu. lib. xxx. Ruis hæc: & colligis oia furtim. Plau. in aulu. Quin ipse pridem tonsor vnguis dempserat: colligit omnia abstulit presegmina.

¶ Continēs est abstinēs integer. M. T. ad. M. Catonē. Ut quæ copijs & opibus ferre vix possimus ea mansuetudine & continētia nostra sociorū fidelitate tueamur.

¶ Continens coniūctum continuum. M. T. in epistola ad senatum. Itaq; cum exercitū per capadocia partem eam: quæ cum cilicia continens est: ita faceret.

Idem in hortensio. In continentibus quidem terris vestrum nomen dilatari potest.

¶ Curatum est natum

Curatum post laborem refectionem. Virgil. Corpora curamus fellos sopor irrigat artus.

¶ Curatum cum delectu apparatus. Luc. lib. xxx. & circunvolitant ficedule turdi curatus soci

¶ Conducere emere. Plautus in aulularia. Cædendus conduxit ego illum.

¶ Conducere est sicuti vsu. Lucil. lib. xxviii. Magno non magna mercede magno quidem conduxeris. M. Tullius de officijs libro secundo. Ut sæpe in nostra repu. videmus mercede conducti.

¶ Conducere colligere cōuocare. Var. in manio. Manius mane suscitatur nostrum populum in foro cōducit

¶ Conducere conuertere. Lucil. libro. xxx. Et virtute tua & claris conducere chartis.

¶ Conducere vtile esse. Solus vero soli quid re & que sit conducat suo. Marcus Tullius de offi. libro tertio. Stulte liberi pater conducebat: potest autem qd reip. inutile sit: id cuiq; vtile esse. Idē de rep. lib. i. Facillimuz autem in ea repu. esse posse concordia: in qua idem conducat in oibus. Sisenna histo. lib. iiii. Quid rempublicam suam maxime conducere videretur.

¶ Cōcelebrare dicitur cōmouere. Lucre. lib. j. Quæ mare nauigerum: q; terras frugiferentes / concelebras.

¶ Concelebrare diu amare dictū a celebritate. Luc. li. xxx. Multis inductis sermonibus cōcelebrantur.

¶ Credere est fidem habere dictis vel factis. Luc. libro

xxvj. Hymnis velim te id quod verū est credere. Virg. ænei. lib. ij. Ora dei iussu non vnq; credita teucris.

¶ Credere fidei committere. Luc. libro. xxv. Vitam ac fortunas cui crediderim meas.

¶ Credere est seruandum committere. Plau. in aulula. Vbi is obiit mortem qui mihi id aurum credidit.

¶ Cōmodare est mutuare. Lucil. lib. xxvij. Cætera sūt sine detrimento: q; inter se cōmodent. M. Tu. de offi. li. bro. ij. Atq; vt dando: ac accipiendo: mutatisq; facultatibus & commodandis nulla re egeremus.

¶ Cōmodare cū cōmodo dare. M. T. ad filiū li. ij. cui ego quibusq; rebus potero libentissime commodabo.

¶ Captare capere Luc. libro. xxvij. Quod si paulisper captare: atq; hæc obseruare volueris.

¶ Cognoscere est audire extimare. Luc. li. xxvj. Rem cognoscat simul: & dictis aim attendat postulo. Pōp. in pampa sapipole. Magis curabo vbi cognorit omnes vna assentiant. Teren. in andria. Eo pacto & gnati vitæ: & consilium meum cognosces. Virg. geor. libro. j. Ni refugis: tenuisq; piget cognoscere curas.

¶ Cognoscere noscere vel perspicere. Virgilius lib. vna decimo. Venatu assiduo & totuz cognouimus amnē.

Idem georgi. libro. ij. Nunc quo quancq; modo possis cognoscere dicam. M. Tu. in Hortensio. Vnde autem facilius q; ex annaliuz monumentis aut bellicę res aut omnis reip. disciplina cognoscitur.

¶ Cognoscere agnoscere. Virg. in buco. Incipe parue puer risu cognoscere matrē. M. T. de repu. li. j. Cognoscere me hercle inquit consuetudinē istā & studium sermonis. Var. sescq; vlyxe. Vereor ne me quoq; cū ab ilio cessim reuetero: preter carnem cognoscat nemo.

¶ Competere significat honorem vel coniugium vel quoduis aliud aduersus alium petere. Vnde competitores vt sæpe.

¶ Competere rei cuiusq; meminisse aut constanter valere. Salust. hist. lib. j. sic vero quasi formidine attonit neq; animo neq; auribus aut lingua competere.

¶ Competere par esse vel simile: vide in extimatione rerum hoc illi competere dicimus.

¶ De dictionibus a. D. Litera incipientibus.

¶ Damare est damno afficere. Vñ & cōdenare dictum est: e contrario nullo damno affectum indemnem probamus.

¶ Damare est exhæredare. Luci. saty. lib. x. Cassius Caius hic operarius: quem cephalonum dicimus sectorem Furiumq; Tul. quem iudex hæredem fecit: & damnati alij omnes.

¶ Damare necessitate constringi. Terentius in phor. Tuus est damnatus natus: non tu.

¶ Damare est morti dare. Virg. ænei. lib. iiii. Nondū illi flauum proserpina vertice crinē. Abstulerat: stygio q; caput damnauerat orco. Actius in armorū iudicio Maior erit luctus: cum me damnatum audiet. M. T. i Verrem actione prima. Rus in iudiciuz adductus est

Amnare est damno afficere. Vñ & cōdenare dictum est: e contrario nullo damno affectum indemnem probamus.

¶ Damare est exhæredare. Luci. saty. lib. x. Cassius Caius hic operarius: quem cephalonum dicimus sectorem Furiumq; Tul. quem iudex hæredem fecit: & damnati alij omnes.

¶ Damare necessitate constringi. Terentius in phor. Tuus est damnatus natus: non tu.

¶ Damare est morti dare. Virg. ænei. lib. iiii. Nondū illi flauum proserpina vertice crinē. Abstulerat: stygio q; caput damnauerat orco. Actius in armorū iudicio

Maior erit luctus: cum me damnatum audiet. M. T. i Verrem actione prima. Rus in iudiciuz adductus est

Donii.

Verres homo vita atq; factis omnium iam opinione damnatus.

¶ **Dānare & condēnare pro liberare positū.** Titinnius in veliterna. Fortasse notum fuisse: quo die liber foret nūc eius voti condēnatus est: immolauit hostiam. Vir. lib. xij. Quem damnet labor aut quo vergat pondere letum. Turpil. in leucadia. Et amplius illā apparere cōcedet: quando quidem voti condēnata est. Virg. in buc. Damnabis tu quoq; votis. Sisenna histo. libro quarto Quod voto dānati: foetum oēm dicuntur eius anni statim consecrassē: Cicero Tuscul. lib. v. Rerum naturam q̄ errorem damnare maluimus nostrum.

¶ **Delicere ē illicere.** Titin. lib. v. Qd̄ ea parasitus hēat: qui illū sciat delicere & noctē facere possit de die.

¶ **Defendere vindicare depellere.** Virgilius in buc. Solstitium pecori defendite.

¶ **Defendere tueri depellere.** Ennius in achille. Seruatiues: defende hostes: cum poteris defendere.

¶ **Delica est aperi & explana.** Titin. in. v. Quid istuc est: aut quid istuc sibi vult sermo: mater delica. Idem in p̄lia tibi ne comēdiam q̄ sciam non delicem? Cecilius in obolo. State si linguas de te habeam: satis te qui laudē ache immo vero hic ante solitus sum delicat. Actius in achille. Quare alia ex crimine inimicorum effugere possis delica. Luc. libro. xxx. Nemo istum in ventrem pertundet: delicetq; vti via atq; videbis.

¶ **Delinitus ad nostram cōsuetudinem placatus** Turpil. in Demetrio. Vide mirum ingenium: ac delinifica mulierem commorat hominem lachrymas.

¶ **Delinitus delectatus.** M. T. ad cassiū li. j. Iā bienniū ē cū virtuti nūciū remisisti: delinit⁹ illecebris voluptatis: Luci. lib. xxx. Presserint labra delicat delinit amore.

¶ **Delinitus est mēte alienatus.** Plau. in Amphitrione Delinitus sum p̄fecto: ita vt me qui sim nesciam. Luc. lib. xxvj. Concedat homini id quod vult delinuat corumpat prorsus ac nervos omnes.

¶ **Delinit deligat.** Titinnius in praelia. Verus enim doctibus deliniti vltro etiam vxoribus ancillantur.

¶ **Degere ē agere.** Luc. li. ij. Degimus hoc qd̄cūq; est.

¶ **Degere est minuere.** Plau. in aulula. nunc ego istum soror laborem degam: & diminuam tibi.

¶ **Degere est detrahere.** Plautus in Epidico. Degetur corium de tergo meo.

¶ **Dare est exhibere.** M. Tu. de signis. Pompeius cum filio qui fuit in tyndaritano: cōenam isti dabat apud viliam. Terentius in heauton. Nanq; ei vnam cōnā atq; eius comitibus dedi.

¶ **Dare facere.** Vir. æ. li. j. Tu das epulis accūbere diuū Et lib. iij. Immotāq; coli dedit: & contēnere ventos.

¶ **Da significantiam habet manifestam id est dic.** Vir. ænei. libro tertio. Da propriam tymbreę domum.

¶ **Da dic.** Virgilius in buco. Sed tamen iste deus qui sit da tytire nobis. Et libro septimo. Tuq; o sanctissima vates. Præscia venturi da: non indebita posco. Te-

rentius in heauton. Nunc quam obrem. has partes didicerim. paucis dabo Lucilius libro. xxx. Persuade & transi: vel da quā obrem transeas.

¶ **Dare ad scribere.** M. T. in Verrem diuinatione. Ego etiam quæ tu sine Verre commisisti. Verri crimini daturus sum.

¶ **Dare ostendere** Lucil. libro. xxvj. Animo qui egrotat: vidimus corpore hunc signum dare.

¶ **Dare petere** Lu. lib. vj. Sicuti cū primis ficos p̄palaz recētis ptulit: & p̄cio ingenti dat primitus paucos.

¶ **Deponere est ponere.** Virgilius in bucoli. De grege non ausim quicq; deponere tecum. Marc. Tul. Existi- maui honestissimas molestias posse deponi. vbi me ad philosophiam retulissē.

¶ **Deponere est cōmendare.** Acti⁹ in erigo. Hospitem deposita interimes. Afranius in epistola. Amare habere puerū depositum foris. M. T. de offi. li. iij. Ergo & p̄missa nōnūq; faciunda: neq; semp deposita reddēda.

¶ **Deponere est alienare.** Plautus in aulula. vt me deponat vino eam affectat viam.

¶ **Deponere est desperare:** vnde & depositi desperati dicuntur. Lucilius saty. lib. iij. Symmacus p̄terea iā. tum depositus bubulcus exhalans animam pulmonibus æger agebat. Virgilius lib. xij. Ille vt depositi proferret fata parentis. Actius in terreo. Tereus indomito more atq; animo barbarico conspexit in eam amore vecors. flammeus & depositus facinus depositum ex dementia cōfingit. Idem in alphefibœa: & si est in malis depositus animus meus: quæ scribo exinde audiet M. Tul. in verrem actione prima. Itaq; mihi videor iudices magnam & maxime ægram: & prope depositaz reipu. partem suscepisse. Cecilius in ebolo. Ista te depositus modo sum anima: vita sepultus sum.

¶ **Destitui est desolari.** Destitui est rursus statui. Neuius in gymnastico. Multo nauem iubet destituit anchoris. Cecilius in symbolo. Destituit omnes seruos ad mensam ante se.

¶ **Dedicare est dicare** Actius in alphefibœa. aduereor cum te esse alcmenonis fratrem factis dedicat. Cecilius annalium libro primo. Legati quo missi sunt veniunt: dedicant mandata.

¶ **Dicere constituere.** Terentius in andria. Placuit despondit. hic nuptijs dictus est dies.

¶ **Dicere denunciare.** Lucilius libro. xxvij. Minitari aperte capitis dicturus diem. Terentius in And. Dico tibi ne temere facias.

¶ **Dicere est iudicare.** Virgilius in buco. Dic michi damoeta cuium pecus?

¶ **Dicere dicare** Virg. lib. vj. Iunoni infernę dict⁹ sacer.

¶ **Dicere destinare.** M. Tul. de offi. libro tertio. Et is qui morti addictus esset paucos sibi dies commendandorum suorum causa postulauisset.

¶ **Dicere est p̄mittere.** Pomponius in pistioribus. Nūmos certos dicas dico quinquaginta milia. Salu. hist.

lib. ij. Eodem anno in macedonia Caius Curio princi-
pio veris cum exercitu profectus in dardaniā: quibus
potuit pecunias dictas coegit Affra. in vopisco. Igitur
quiescit: quoniam inter nos nuptiæ sunt dictæ per eas
istis verbis si placet. Idem fratris de rustico. Nescio cui
vicino suo perpauperi cui dicit dotis paululum. Pacu.
in Hermiona. Prius data est q̄ tibi dari dicta: aut q̄ re-
ductum est pergamo. Varro in mysterijs. In id virgo
dos a fœmina vt auferatur: quæ mihi postea q̄ ad con-
cordiam dicta est.

¶ Dicere dare. M. Tu. de offi. lib. ij. Commode autem
qui condixit pecuniam.

¶ Dignatus signat dignus habitus. Virg. ænei. lib. iij.
Coniugio anchisa veneris dignate superbo. Actius in
neoptolemeo. Sed q̄ mihi iungent: cuiq; tu illo fuerint
dignabor dari. Idem in Atreo. Ego ne argiuū imperiū
atingam: aut pelopis digner domo. Quo me ostēdā:
Quo templus adeam? Quo more funesto colloquar?
Cice. in oratore? Quanq̄ enim omnis locutio oratio ē
quæ tamen consimili laude dignatur.

¶ Dignari dignū aliquē deputare. Vir. li. x. Atq; idem
fugientem haud est dignatus odorem Sternere.

¶ Dominus dicitur cui seruitur. Vir. ænei. li. i. Roma-
nos rerum dominos gentemq; togatam.

¶ Dominus rursus appellatur conuiuij exhibitor:
vnde & domina conuiuia Luc. satyra. libro. vj. Qui te
bonus Iuppiter inquit. cras sonititium eum cœnabat
dominum fortes. Idem libro. xij. Primū domina atq;
sodalitia omnia tolluntur. Turpi. in philopatro: forte
eo die meretricis ad me leuitate attice: vt cum venerat
quidam dixerat quæ cœnam apud thais atq; erotium
antiphila pythias ego extra cubui domina. Varro. in
papia pape. Dominum conuiuij vinum aliud ve quid
mi laudato. Salusti. histo. libro. iij. Alter scribam & cœ-
nas in imo medius inter Tarquiniū & dominum p-
penna. M. T. in Verrem. Frumentaria argento domi-
nos nostros. Varro in eumenidibus. Discubimus mu-
sati dominus mādare nam committit. Domini & mu-
lierum amatores.

¶ Dominus maritus Virg. ænei. lib. iij. Connubia nra
Reppulit ac dominum æneam in regna recepit.

¶ Deliberare est dubitare Teren. in phor. Ego ampli⁹
deliberandū censeo.

¶ Deliberatum expletū defunctum. Tur. in philopa-
tro. Certum ac deliberatum est me illis obsequi.

¶ Discrimen diuisio separatio. Ci. de finibus bonorum
& malorum. Homo & acutus & diligens Chrysippus
non contēnit. totumq; discrimen summī boni in eam
rerum comparationem positum putat.

¶ Discrimen est periculum Virg. ænei. libro. j. Per tot
discrimina rerum Tendimus in latium.

¶ Discrimen rursus separatio a discernendo. vnde &
discerniculum dicitur acus. quæ capillos a medio frō-
te disseperat. Salust. histo. lib. i. Sertorius fortis turba-

morantibus & nullo vt interiore solet generis aut im-
perij discrimine per calonū corpora ad medium quasi
de insuper astantium manibus nimirū attollitur. Vir-
gi. ænei. lib. j. Tros tyriusq; mihi nullo discrimine age-
tur. M. T. in philippicis lib. ij. Ethruriam discriminat
Cassius. Luc. lib. xxx. Et amabat omnes: nam discrimē
non fecit: neq; signat lignea alba. ¶ Discrimen certamē
Virgilius li. v. Post hos equo discrimine pistris. Cētau-
rusq; locum tendunt superare priorem.

¶ Duci delectari vel aduocari. M. T. de fi. bonorum &
malorum libro. v. Dantq; se ad laudēdum: fabularūq;
auditione ducuntur.

¶ Ducere pati. Virg. ænei. lib. iij. Nate dea potes hoc
sub casu ducere somnos.

¶ Ducere nudare exerere. Virgil. libro. xij. Ille tamen
clyppeo obiecto conuersus in hostem Ibat & auxiliū
ducto mucrone petebat.

¶ Ducere excitare. M. T. in Verrem actione. ij. Quod
siquidē statuē magnopere delectant: siquis earū hono-
re aut gloria ducit. ¶ Ducere consuetudine quā signi-
ficantiam habeat declarat. Virg. ænei. lib. xij. Ducitur
in fœlix æuo confectus aethes: & multa alia.

¶ Ducere illicere. M. T. de offi. lib. ij. Postremo precio
aut mercede ducuntur. Et de senectute. Sic adolescētes
senū pceptis gaudent qbus ad virtutū studia ducuntur.

¶ Ducere struere erigere. Virg. ænei. lib. j. Pars ducere
muros moliriq; arcem.

¶ Ducere existimare iudicare. Varro sexagesi. Auid⁹
iudex rerum ducebat esse cōmunem: hoc modo Virg.
lib. x. Tantum me crimine dignum duxisti. M. Tu. in
verrem diuinatione. Clarissimi viri nostrę ciuitatis tē-
poribus optimis hoc sibi amplissimum pulcherrimū-
q; ducebant. Luc. lib. xxx. Non datur: amittit nemo:
nec viuere ducunt: orco spondent septimum. M. T. de
offi. libro tertio. A quatuor fontibus honestatis primo
libro officia duximus.

¶ Ducere voluere pertractare. Vir. lib. vj. Sic equidez
ducebam animo: rebarq; futurū. Luc. li. xxix. Age nūc
summam sumptus: ducatq; heri simulatq; alieni.

¶ Ducere fabricare. Varro γυωθεισεντων. Nichil sunt
musę pollicis nostrę: quas erifice ducere.

¶ Ducere trahere differre. M. T. ad Cēsarem iuniores
lib. j. Nec res duceretur: fecimus vt hercules anciarius
in aliū locum transferretur. Idem de offi. lib. iij. Apud
p̄torem criminatus est Balbum illum ducere.

¶ Ducere proprie temporibus seruare. Virgil. in Buc.
Astrum quo segetes gauderent frugibus: & quo duce-
ret apricis in collibus vna colorem.

¶ Ducere dimittere descendere. Plau. in aulula. Vbi
ille abiit: ego me duco feriundus arbore.

¶ Ducere gerere. Virg. lib. vij. Hi bellum assidue du-
cunt cum gente latina.

¶ Differre est spatium temporis dare. Virgilius lib. vj.
Distulit in seram comū illa piacula mortem.

¶ Differre diffamare diuulgare. Lucil. lib. xxix. Gaudes cū de me ista foris sermonibus differs. Var. de vita patrum lib. iij. Si modo ciuili cōcordia exequi rationē pter rumores fama differāt: licebit nos quoq; carpant.

¶ Differre diuidere vel scindere. Virg. geor. libro. iij. Scythiq; hyemes atq; arida differt Nubila. Teren. in adel. Miseram me differo doloribus. Virg. lib. vij. Aut procul inde citē metium in diuersa quadrigæ distulerant. Lucilius libro. xxx. Et maledicēdo multis sermonibus differt Plau. in aulularia. Nisi reddere michi uasa iubes pipulo te differam ante aedis.

¶ Differre in ordinem ponere Virg. geor. libro. iij. Ille etiam seras in versum distulit vltimos.

¶ Differre distare. M. T. in verrē diuinatione. Ac vide quid differat inter meam opinionē & tuā. Lu. li. xxvij. Tamen aliti veruca aut cicatrix medius papule differunt. M. T. in Hortētio. Quantū inter se hoies studentes moribus omni vitē ratione differant.

¶ Durum solidum. Virg. aenei. lib. iij. Sed duris genuite cautibus horrens Caucasus.

¶ Durus nocēs Vir. geor. lib. iij. Aut durū tineę gen^o Luc. lib. xxx. Et sauo & duro in bello optimus hostis.

¶ Durum patiens & perseuerans. Virg. geor. libro. ij. Scipiadas duos bello. Et aene. lib. j. Durate: & vosmet rebus seruate secundis. Teren. in Adel. Non hercle hic durare quisq; si sic fit potest.

¶ Durū immitte. Vir. geor. lib. iij. Quid iuuenis magnū cui versat in ossibus ignem Durus amor? Teren. in heauton. Et quod illū insimulat. durum id non est.

¶ Decernere est constituere desinire. M. T. de officijs libro. i. Quare expetenda quidem magis est decernēdi ratio q̄ decertādi fortitudo Virg. li. iij. Decreuitq; mori. Teren. in Andria. Quicquid peperisset decreuerunt tollere. Plau. in asinaria. Eos me decretum est persequi mores. Var. in Eume. Forenses decernunt existimatio nomen: cū insanorum numerum refert.

¶ Decernere est dicere. Plaut. in amphy. Qui nequeas nostrorum: vt fit: Amphytio decernere.

¶ Decernere certare. Virg. li. xj. Ipsum armis ipsumq; iubent decernere ferro. Idē geor. lib. iij. Cornibus inter se subigit decernere amātis. M. T. philippicarū lib. iij. Quam ne seruiam animis armisq; decernere.

¶ Demissum abiectū. M. T. de offi. li. iij. Perspicuū est em ea q̄ timido aīo humili demisso vnus accipit affert.

¶ Demissum humile miserādum. Virg. aene. libro. iij. Deiecit vultū: & demissa voce locuta est. Lu. lib. xxvij. Re in secūda tollere animos & in mala demittere. Cic. Tuscul. libro quinto. Non est ausus elate & ample loqui humiliter demisseq; sentire

¶ Dimittere pmittere in ptatē dare. M. T. de rep. lib. j. Tum animi consules: tum demissi populi fasces.

¶ Dimittere derelinquere. M. Tu. ad Cæsarem lib. iij. Quæ si videres non de exercitu retinendo tueri. sed eo tradito aut dimisso.

¶ Demittere desupermittere Vir. aene. li. ij. Dimissum lapsi per funem Salust. histo. lib. iij. cum machinis strepitu demissum victoriæ simulachrum coronem capiti imponebat. Var. in meleagris. Cum etiam thais menandri tunicam demissam habeat ad talos.

¶ Dimittere dare. Virg. geor. libro. ij. Dimisseq; ab Ioue gentis Nomina.

¶ Dimittere mittere. Virg. aene. lib. j. equidem per littera certos Dimittam.

¶ Discere est igno tā rem meditādo assequi. Luc. lib. ix. Discere labora: ne res ipsa ac ratio ipsa refellat. Vir. lib. xij. Disce puer virtutem ex me.

¶ Disce tentare. Virgilius libro. v. & fractis discentu; currere remis.

¶ Defunctū dicimus consuetudine mortuū. Vir. lib. v. Defunctaq; corpora vita.

¶ Defuncti liberati. Virgilius libro. vj. O tandem magnis pelagi defuncte periclis.

¶ Distrahere est vēdere Lucil. lib. xxx. Diuidant differant dissipent distrahant.

¶ Distrahere separare. Ter. in phor. Quod si ego meae fortunę redierūt phanium abs te vt distrahat. M. T. in Philippicis lib. ij. Quid primum hæc natura coherentia opinione distraxissent. Varro de vita patrū li. ij. Distractione ciuitatis elanguescit propriū bonum ciuitatis atq; ægrotare incipit & consenescere.

¶ Distrahere diuidere diffundere. Vir. lib. vi. Turbatus distractus equis. Var. de vita patrū lib. j. Metiū suffetitū propter perfidiam interimit pene imperiosus: q̄ hūan^o Nā equis ad curriculum ex vtraq; deligatu; distraxit.

¶ Dicare dictu; est cōstituere consecrare. Virg. lib. v. Vrbe velit posita templis sibi ferre dicatis.

¶ Dicare tradere. M. T. in epistola ad Cæsarem lib. j. Balbū quāti faciā: q̄q; ei me totū dicaueri ex ipso scies. Luc. li. xxx. Iuratum se vni cui sit data atq; dicata.

¶ Dicare iudicare nūciare. Luc. lib. xxx. Sic vbi ad auris fama tuam pugna claram illatam dicasset.

¶ Detrahere est derogare. M. T. de signis. Et si q̄ritis vt ipse de me detraham illos ego accusatores puto.

¶ Detrahere tollere Teren. in heauton. Assido: occurrunt serui: soccos detrahunt. Virg. geor. lib. iij. obseruans nido implumis detraxit. M. T. infrumentaria in Verrem. Postremo sicuti ciuitati sociæ tantum detraxit: quantum commodum fuit.

¶ Detrahere extrahere Luc. lib. xxix. Cum ipse in locum detrahebant.

¶ Despicere ē pro nihilo habere. M. T. in verrē actiōe secūda. Quēadmodū tenuissimū quēq; contempserit despexerit liberum nunq; duxerit. Virg. in buc. Despectus tibi sum: nec quis sim queris alexi. M. T. de offi. lib. ij. Despiciunt autem eos & cōdemnant: in quibus nihil virtutis: nihil animi: nihil neruorum putant.

¶ Despicere desuper aspicere. Virg. geor. lib. ij. Qualē sæpe caua montis gualle solemus. Despicere. M. T. in

Hortensio: Consolabitur eā magnitudo animi & humanarum opinionum alte quædā despectio.

¶ Deiscere eludere M. T. ad Cæsarem iuniorē lib. ij. Adest alba nescio quā cum restitui iussisset ancone cū eo deiectum esset ex senatusconsulto.

¶ Deiscere dī mittere Vir. li. viij. Toto genitor q̄ plurima cælo Deiscit in terras. Luci. li. xxvij. Has & fenestras in caput deiscit qui prope ad ostiū aspirauerūt.

¶ Deiscere precipitare M. T. in verrem actione. ij. Si me ædilitate deiecissent Luci. li. xxix. Detrusus tota vī deiectaq̄ italia.

¶ Deiscere auertere M. T. i philippicis. Nec vero vsq̄ nec a republica deisciebam oculos.

¶ Deductū dicitur molle & suaue. Vir. in buco. Pasce re oportet oues: deductū ducere carmen.

¶ Deducere vocare M. T. de rep. li. j. Quare si placet deducere rationem tuam de cælo ad hæc exteriora.

¶ Deducum delectatione ductū Vir. in buc. Carmia vel cælo possunt deducere lunam. Luci. li. xxvj. Illuc oculi deducunt ipsi: atq̄ aīum spes illuc rapit.

¶ Deducere trahere mouere. Sisen. histo. li. iij. Ab armis te recedere: præsidia de locis deducere.

¶ Deducuz diminutiū suppressum. Luci. li. xxx. Deducat hunc voce cursu ipsa venire non vis huc.

¶ Deducere deprauare transuerrere a recto M. T. in hortensio: habet enim ipsa incertā & definitā viā: & ex ea multis vitijs & errorib⁹ deprauata deducitur. Vir. geor. li. j. Riuos deducere nulla religio vetuit.

¶ Deferre abducere. Vir. li. vj. Defert in italiā.

¶ Deferre est afferre Vir. ænei. li. iij. Celeris mandata per auras detulit.

¶ Deferre celatū pdere. Luci. li. xxvij. Quapropter certū est facere cōtra psequi & nomē deferre hois.

¶ Destinare dicitur parare.

¶ Destinare emere. Luci. li. xxvij. Facio ab lenone venio tribus in libertatem milibus destinet.

¶ Docere signat disciplinaz vel quēpiam magisterio dare. Virg. ænei. li. v. Docuit post exitus ingēs.

¶ Docere dicere. Luci. li. xxix. At nō sunt similes neq̄ dant: quid si dare vellē: accipies ne: doce.

¶ Disicere manifestā habet significationē: ac plerūq̄ diligit diuidit. Plau. in curculione: Clypeatus elephātum ibi machæra disicit.

¶ Dextrum dicitur dextrę partis Vir. li. v. Quo tantū mihi dexter abis.

¶ Dextrum dicitur foelix propitiū Vir. li. viij. Et nos & tua dexter ad i pede sacra secundo.

¶ Deprecor amollior depello propulso M. T. de rep. li. vj. Nonmō inuidio dari non erāt sed et Claudij inuidiā Gracci caritas deprecabatur. Ennius. Eripite o cui nūc ærumnam a libertate para: quibus seruitutē meā miserā deprecor.

¶ Diuortium est rerū oīum separatio Cice. de orato. li. iij. Sic ecommunis sapientiæ iugo sunt doctrinarū

facta diuortia.

¶ Diuortium deflexus de via a diuertēdo Vir. lib. ix. Obisciuut equites sese ad diuortia nota

¶ De dictionibus ab. E. Litera incipiētibus

¶ Exigere vi extorquere M. T. in diuinatione & cuz esset tritici modi⁹ sextertijs duob⁹ pro frumēto in modios singulos duodenos sextertios exegisse.

¶ Exigere ingrere veruz pdiscere vir. æne. li. j. Querere constituit: socijsq̄ exacta referre

¶ Exigere est excludere. Plau. in aulu. itaq̄ oīs exigit foras Teren. in Andria. Spectandæ an exigendę sint vobis prius. Affra. fratris: Retinebitur vir vt volūtate vna probabili prænantem q̄ non exigit. Neui. in dane: Indigne exigor patria innocens M. T. in philippi: li. ij. Claues ademūt: forasq̄ exegit: Luci. lib. xxvj. vestimentis frigus atq̄ horrorem exacturum putet.

¶ Exigere debitum repetere M. T. in epistola ad Cassiū Sed non vrgeo. longiores em̄ spectabo vel potius exigam quando hercle ego temere exigam.

¶ Exigere facere cogere Vir. æne. li. ij. Quos improba ventris Exegit cæcos rabies.

¶ Exigere significat agere Plau. in capti. Salue tyndare & tu cuius causa hanc erūnam exigo Vir. ænei. li. j.

Oīs vt tecuz meritis pro talibus annos Exigat Terē. in ecyra: Illicq̄ exopto vt reliquā vitam exigat Luci. li. xxvij. Cū cognoueris vitam sine cura exigas.

¶ Exigere definire constituere Vir. æne. lib. iij. Decreuitq̄ mori tēpus secum ipsa modūq̄ exigit.

¶ Exactum transcursum præteritum Vir. geor. li. iij. At tribus exactis vbi quarta accesserit etas. Et in eodē Exactis grauidę cum mēsis errant.

¶ Elidere excludere signat. Vir. li. viij. Elisos oculos & siccum sanguine guttur. Plau. in rudēte Iubeo oculos elidere. Luci. li. ij. Iniuriarum hunc in fauces iuuas se: animamq̄ elisisse ille.

¶ Elidere suffocare vel occidere Vir. li. viij. Geminofq̄ premens eliserit angues.

¶ Elidere colligere. Vir. ænei. li. iij. Ter spumā elisā & rorātia vidim⁹ astra Ci. Tus. li. v. Qui rebus his fract⁹ ægritudine eliditur. pōt tamē esse non miser.

¶ Elidere deiscere M. T. de rep. li. ij. Vt auriga inductus & curru trahitur: operitur: eliditur: lanaiatur.

¶ Exāclare signat exhaurire Plau. in stico: Ne iste q̄de pol vinū poculo pauxilulo exanclauit. Idē in penulo Sæpe exanclatum merū citissime.

¶ Exanclare perfici. Pacu. in perhibea: Nūc pōt mena lippe hic sine tua opera exanclare clauos.

¶ Exāclare etiā signat perpeti. Enni. in Andromacha Malo torquetis cū arumnis illū exāclari diem. Acti⁹ in Diomede: Ferre exanclauimus tyranni seuum ingenium atq̄ execrabile. Idem in amphy. Pertolerarē vitā: cladesq̄ exāclarē ipatibilis. Luci. li. xxx. Quātas quoq̄ mō ærūnas. quātosq̄ labores exāclaris:

Exāclare effundere: Ennius in eume. Nisi patrē ma-
 terno sanguine exanclando vlciscerem.
Eliminare est exire. Enni⁹. in Medea: Exule ātīqua
 aedilis fida custos corporis quid sic extra aedis exani-
 mata eliminat. Acti. in phoenissis: Egredere exi efferre
 limina vrbe. Idez in melea. Timide eliminator: clamore
 simul agnita vox ad aures accidit. Var. in sera. Occipi-
 tiū aruo deo ostēdo ex oraculo elimino me. **Elimi-
 nare** rursum excludere. Pac. indolo. Vbi ille est me mi-
 ferā qm̄ clamor eliminat. Pompo. Conclauos istic ma-
 net: eliminabo extra aedis coniugē.
Euadere exire tendere. Teren. in phor. Quid hic cœ-
 ptat: aut quo euadet hodie Lu. li. xxvj. Euadat saltem
 aliquid: aliqua conatus sum. Plau. in asina. Demitor
 quid sit: & quo euadat: sum in metu.
Euadere fieri produci M. T. in philip. li. ij. An ver-
 berare ne non putaremus naturæ potuisse improbus
 euadere?
Euadere est liberari. Salu. in iugur. bello: At ni Ma-
 rius signa inferre atq; euadere oppido properauisset p-
 fecto cuncti aut magna pars Siccensius fidē mutauis-
 sent Vir. li. ix. Nostras ne euadere demens Sperasti te
 posse manus? Luc. li. xxv. Iccirco oēs euasuros cēsent
 ægritudinē. Sisen. hist. li. iij. Cohors vna post concu-
 tata qua riuus erat interruptus euadit.
Euadere ascendere. Vir. aenei. li. ij. Euado ad sūmi
 fastigia culminis.
Euadere apparere. Vir. aenei. li. ij. Vt tādēz ante oca-
 los euasit. & ora parentum.
Excipere est seiungere separare. Vir. li. ix. Ip̄m illuz
 clypeum cristasq; rubentis excipiam forti.
Excipere excusare vel celare. Plau. in aulu. Neq; p-
 tem tibi ab eo cui est indipisces: neq; furē excipies.
Excipere est suscipere. Vir. enei. li. iij. Heu q te casus
 deiectam coniuge tanto excipit M. T. in verrē de sup-
 plicijs: Filiorum suorum postremum spiritum ore ex-
 cipere liceret
Excipit opprimat vel circunuenit. Vir. enei. li. ij. Et
 scelerū furijs agnatus orestes Excipit incautū. M. T.
 ad Pōpe. li. iij. Quos insēpultos reliquisset eos: quos
 e mari ppter vim tēpestatis excipe nō potuissent: inno-
 centes necauerint. Vir. in Bucolic. Non ego te vidi da-
 monis pessime caprum Excipere insidijs?
Excipere manere habere. Vir. geor. li. iij. Ergo ip-
 sas quis augusti terminus æui Excipiat.
Excipe captare Cice. de orato. li. iij. Quædam dari
 ex hac vita ad pertractādos animos hominū & ad ex-
 cipiendas eorū voluntates.
Explorare est intentius obseruare Vir. li. ix. Necnō
 & trepidi formidine portas Explorāt. M. T. de offi. li.
 iij. Hac vi non mutatur nisi exploratū quidē habeat.
 id animo neminē vnq̄ suspicaturū.
Explorare verum inquirere. Virg. enei. li. j. Exire lo-
 cosq; explorare nouos.

Explorare probare M. T. in verrē actione. ij. Tū in
 reliquis explorata atq; prouisa Luci. li. xxix. Certum
 scio esse vt dicis. Nā mihi erāt de illo explorata oīa M.
 T. de senectute: Quis est tā stultus: quis adolescēs cui
 sit exploratum se ad vesperum esse victurū.
Explorare siccare Vir. geor. li. j. Et suspēsa focis ex-
 ploret robora fumus.
Exercere fatigare. Teren. in adelphis: Insane: ego te
 exercebo hodie: vt dignus es silicerniū.
Exercere agitare vel cōmouere. M. T. de offi. lib. j.
 Exercenda est etiam facilitas & altitudo animi. Virg.
 aenei. li. v. Nate iliadis exercite fatis.
Exercere insequi Vir. aenei. lib. iij. Tum vos o tyrij
 stirpē & genus oē futurū Exercete odijs.
Exercere solidare Salustius in lugurtha: Nabalsa
 exercito corpore Cice. in tuscu. Equidē meos casus in
 quibus me fortuna vehementer exercuit.
Exercere imponere impare Vir. geor. li. ij. Tunc de-
 niq; dura exerce imperia & ramos compesce fluentis.
 Plau. in Amphitrione: Si in me exerciturus: quæso in
 parietē primus domes.
Exercere in meliorē vsum & fructuz formare Vir.
 geor. li. j. Exercetq; frequēs tellurē: atq; impat aruis.
Equites cū consuetudine aut a magistro equorum
 aut a lessore appellamus. Virg. li. viij. Interea premissi
 equites ex vrbe latina & li. x. Effusumq; equitē super
 ipse secutus.
Equites Vir. geor. li. iij. Equos dici voluit: Impossi-
 ti dorso atq; equitem docuere sub armis Insultare so-
 lo & gressus glomerare superbos
Exterritū pauēfactū significat Vir. li. v. Plausumq;
 exterrita pēnis Dat tecto ingentē Var. in eume. Vide-
 mus populum furijs instinctū tribus diuersuz ferri ex-
 territuz formidine.
Exterritum accensum inflāmatū Vir. geor. li. iij. Sē-
 uit agris asperq; siti atq; exterritus æstu.
Experiri est pati sētire Vir. enei. li. j. Vos & cyclopea
 saxa. Experti Teren. in ecyra: Nam fuisse erga me mi-
 ro ingenio expertus sum.
Experiri tentare Vir. aenei. li. iij. Ne quid in expertū
 frustra moritura relinquat Terē. in eunu. Oīa prius ex-
 periri cōsilio q̄ armis sapientē decet Lu. lib. trigesimo
 Summati tamē experiar rescribere paucis. Plaut⁹ in
 asina. Dignos adire atq; experiri certū est mihi.
Experiri scire M. T. in epistola ad Brutū li. vij. His
 cōtraria atq; parata vt eē soleat expert⁹ sum. Vir. li. no-
 no. Experto credite q̄tus in clypeū assurgat.
Exire manifestā habet significationē: vt Terentius
 in eunucho: Exi foras scelestē: at etiā restitas fugitiue.
Exire euadere. Lu. lib. vigesimo octauo. Ne hoc fa-
 ciat: atq; ærūna exeatis.
Exire euitare Vir. li. v. Corpore tela modo atq; oca-
 lis vigilantibus exit.
Exire erumpere Vir. enei. li. iij. Nō sic iaggeribus ru-

ptis cum spumeus amnis exit.
Expedit vtile esse. Terē. in heautō. Expedit bonas esse vobis nobis quibus cū est res nō sinūt. Luc. li. xxv. Ego em aut pueritiam: aut me amare expedit dictis. Terē. in phormiōe: Atq; ea si potes verba expedit.
Expedit liberari Vir. aenei. li. ij. flāmā iter & hostis expedit. Teren. in ecyra: Teq; hoc crimine expedit Si senna hist. li. iij. Funis expediunt claustra foribus imposita periclitantur.
Expedit proferre Vir. aenei. li. j. Cererēq; canistris. Expedit M. T. in Verrez: de supplicijs: Hominē pro ripi. atq; in foro medio nudari: ac deligari & virgas expediti iubet.
Enixa dicitur partu leuata. Virg. enei. li. iij. Seruitio enixae tulimus.
Efferre subdere. Luc. lib. xxvj. Depugnabūt pro ci ipsi & morientur ac se vltro efferent.
Efferre signat proferre. Vir. li. v. Tūc satus anchisa caestus pater extulit equos. Et li. ij. Me ne efferre pedē genitor. Luci. li. xvj. Ego vbi quē ex precordijs efferre versum. Enni. in medea: Vtinaz ne vnq; me de cordis cupido corde pedem extulisse.
Efferre ostendere Vir. li. viij. Vt belli signū laurenti Turnus ab arce Extulit.
Efferre erigere leuare Vir. li. v. Ostēdit dextrā insurgens entellus: & alte extulit. Luc. li. xxx. Continuo simul ac paulo vehemētius aura Inflarīt fluctus erexit extuleritq;.
Efferre edere prouehere. Vir. geor. li. ij. Extulit hęc decios marios. Lu. li. xxvj. Non iccirco extollitur vel irā vel gaudijs dator M. T. in hortē. Præter cæteros nostra extulit ciuitas.
Efferre extollere M. T. d. signis: Nimirū forsītā hęc illi mirētur atq; efferant M. T. de of. li. ij. Ita eos vtros suscipiūt: maximisq; efferunt laudibus. Luc. lib. xxx. Oia alia in qbus efferimur reb; ne ego multis loquar
Extollere differre. Ceci. in Plotio: Abi intro atq; ista hęc aufert: tñ hodie extollat nuptias.
Explere dicitur iplere Lucr. li. iij. Atq; explere bonis rebus satiareq; nunq; Vir. geor. li. iij. Improbus in gluuiem rarisq; loquacibus explet.
Explere minuere Vir. li. vj. Discedam explebo nūe rum: reddatq; tenebris.
Educere erigere Vir. li. vj. Arāq; sepulchri Cōgere re arboribus: cæloq; educere certāt.
Educere dicitur exuere Vir. li. x. Hoc dicēs eduxit corpore telum.
Educere educare Teren. in adel. Eduxi a paruulo habui amari pro meo.
Expedit colligere M. T. ad cæsarē iuniore li. j. Ex ceteris autem generibus tunc pecunia expeditur cū legionibus victricibus erunt quæ spondimus per soluenda.

Excitere dicitur cōmouere Vir. li. xij. Gaudetq; co mantis excutiens ceruice thoros M. Tu. de offi. lib. ij. Explica atq; excute intelligentiam tuam.
Excitere emittere Vir. li. ix. Excussus acōteus Fulminis in morem.
Excitere excludere deijcere Vir. aenei. li. iij. Excus timur cursu & cæcis erram; in vndis. Luc. li. xxx. Ipso cū domino calce oēs excutiamus.
Excitere eligere M. T. in philippicis li. xij. Iuuetu tem oēm extra italiam excussimus.
Exponere ostendere M. T. de signis: Vocat ad cœnā. deinde ipse pretorem. exponit suas copias oēs.
Exponere deponere Vir. li. ix. Socios de puppibus altis Pontibus exponunt.
Exponere differere M. T. in philip. li. j. Exponā vobis breuiter cōsiliū pfectionis & regressiōis meę.
Exponere abijcere. Terē. in heauton: Erat hic Corinthia anus haud ipura: ei dedi exponendam.
Expositū subiectum M. T. in verrē actiōe. ij. Cū tibi exposita esset ad prandiū oīs Pāphilia.
Exornare fœdare. Teren. in heautō. Ego ne si viuo adeo deplexū: adeo exornatum reddā: vt dum viuat meminerit semper mei.
Exornare ornare M. T. in verrem de signis: Ornat ample magnificeq; tricliniū. Terē. i eunucho: Iā visus est dudum q̄a varia veste exornatus fuit. Cicę. de ora. Qui oēs eloquētes fuerūt. & rationē suā & reipublicæ dignitatē exornabant.
Explicare ostēdere explanare M. T. in verrē de signis Vitā alterius totā explicare. Idē de offi. li. iij. Vt q̄dam sibi cōcedantur: quo facilius quæ volūt explicēt
Explicare emittere extendere: Quæ virtus pter cæteras totā se ad alienas porrigit vtilitates atq; explicat Var. Sesque vlixē: Vias stelligeras ætheris explicās q̄re cauo sonitū hic in cothurnis.
Explicare exercere M. T. de of. li. iij. Explica atq; excute intelligētā tuā. vt videas quę sit in eas species firma notio viri boni.
Exui est exolui Vir. enei. li. ij. Sustulit exutas viclis ad sydera palmas.
Exui nudari Vir. li. v. Magna ossa lacertosq; exuit.
Exuere deponere Vir. aenei. li. iij. Et si quis precib; locus: exue mentē. **Exui** liberari Lucil. lib. xxx. Vñ domū vix redeat: vixq; hoc exuat se.
Excidere cædere. M. T. philippi. li. ij. Excidāt gladij. cruenta arma de manibus.
Excidere i obliuionē dare. Vir. aenei. li. j. Nec dū eti am cause irarū sequiq; dolores Exciderant animo.
Eiectū dicitur exclusū Vir. li. ix. Nec non tarqniu; eiectū porfenna iubebat Accipe Luc. li. xxix. Vbi erat scopios eijsere abs te q̄ primū & pdere amorē.
Eiectū extēfū Vir. li. x. Eiectoq; incūbit cernu; armo.
Exultare seuire M. T. de rep. li. ij. Quę sanguie ali;

Monii.

tur: quæ in omni crudelitate sic exultat: vt vix hoim acerbis funeribus satietur.

¶ Exultare est gestu vel dictu iniuriam facere Luc. li. trigesimo. Quin tot ū perurges debella siue decueras exultes: sollicitus V. r. li. v. Exultantiaq; haurit corda pauor pulsans.

¶ Exultare gloriari cū iactātia Vir. li. x. Exultat amazon. M. T. in hortēfio: Imbecillis autē est pudoris magister timoris: qui si quādo errauerit statim spe ipunitatis exultat. Et de senectute: Et Hānibalē iuueniliter exultantem patientia sua moliebat.

¶ Exultare supra modum exilire & efferrī. M. Tu. de rep. Est igitur quoddā turbulentum in hominibus singulis: qd vel exultat voluptate vel molestia frangitur.

¶ Eligere habet significationē apertam.

¶ Eligere defatigare. Luc. li. xxx. Corruptat profus ad neruos omnes eligat.

¶ Excludere liberare. Luc. li. xxvij. Primus qua virtute seruitutē excluderit.

¶ Excludere signat eijcere: Teren. in eunucho: Excludit reuocat redeam.

¶ Excidere dissentire. Lu. li. xxvij. Metuo vt fieri possit: ego ab archilocho excido.

¶ Expectare dicit manere obseruare. Terē. in Andria expecto quid velis.

¶ Expectare sperare M. T. de offi. li. ij. Est enim deterior qui accipit atq; etiā ad expectandū semper paratior. Vir. geor. li. j. Sed illos expectata seges vanis elusit aristas.

¶ Expectare est adeo poscere.

¶ Expetere accipere Plautus in amphitrione: Ergo in seruitute expetunt multa iniqua

¶ Expetere transferre euadere: Plau. in Amphitrione suāq; vt culpam in mortalē expetere vt sinat.

¶ De dictionibus ab F. Littera incipientibus.

Fœlix dicitur fortunat⁹ beatus Vir. æne. li. iij. O fœlix vna añ alias priameia virgo Fœlix ppicius. Vir. æne. li. j. An phœbi soror: an nympharū sanguis vna Sis fœlix. ¶ Fœlix fructuosus ferax: Vir. ge. li. ij. Exijt ad cœlū ramis fœlicibus arbor. Var. de vita patrū li. ij. Cōtra nouo marito: cū item e foco vnctiōe ex fœlici arbore & inæquali aqua allata esset.

¶ Fastigium ima altitudo. Vir. geor. li. ij. Forsitan & scrobibus quæ sint fastigia quæras. Var. de re ru. lib. j. Aquam quæ de cœlo venit recipere potest: aut fastigiū vt exeat fundo aggeris.

¶ Ferre ostentare. Vir. li. x. Captiuo vt se ferret in auro Venatrix.

¶ Ferre cōsuetudine portare dicimus Vir. li. v. Vix il lam famuli phegeus: fabariscq; ferebant.

¶ Ferre habere Vir. li. v. In magno munere cyse⁹ Ferre sui dederat monumentū & pignus amoris. Cum filius nomen suum ferre voluisset.

¶ Ferre pati Vir. æne. li. ij. Miserere ai non digna ferētis. Luc. li. xxvij. Ceterū quicqd sit qd nō sit fero equo aio ac fortiter prælio captiuos prædones nō posses eas amplius perferre: tamen suadet & notat. Terē. in heaton: Nam quē ferret si parentē suū non ferret.

¶ Ferre cōserere Vir. li. v. Quibus acer eryx in prælia suetus ferre manum.

¶ Ferre disturbare. Vir. æne. li. j. Quippe ferāt rapidi secum: verrantq; per auras. Et li. ij. Alij rapitū incensa feruntq; pergama.

¶ Ferre dicere noiare Vir. æne. li. ij. Et scelus expēdit se merentem Laocoonta ferūt. Et lib. iij. Quæ nūc samothracia fertur.

¶ Ferre dare exhibere. Vir. lib. iij. Sacra dioneæ matris diuisq; ferebam.

¶ Ferre efferre. Vir. li. xj. Legati respōsa ferunt M. T. de suppli. prohibetur suis liberis cibuz vestitūq; ferre: Lu. lib. xxx. Colligere auxiliū tāetsi est indigna vt ferā.

¶ Ferre dirigere ducere. Vir. li. vj. Hic via tartarei que fert acherontis ad vndā. Lucil. li. xxx. Et sola ex multis nūc nostra poemata ferri.

¶ Fluere est decurrere Vir. Geor. li. j. Hæc eadē argenti riuos. ærisq; metalla. Ostēdit venis. atq; auro plurima fluxit.

¶ Fluere minui deficere Vir. æne. li. ij. Ex illo fluere ac retro sublapsa referri Spes danaum.

¶ Fluere latius ac liberi⁹ excrescere Vir. geor. li. ij. Tū deniq; dura Exerce impia & ramos compesce fluētis.

¶ Fatum signat decretum & voluntatē Vir. æne. lib. v. Heu stirpem inuisam & satis contraria nostris Fata phrygum. Idem li. vij. Filius huic fato diuum plēsque virilis Nulla fuit.

¶ Fatigare percutere. Vir. li. ix. Versaque iuencum. Terga fatigamus hasta.

¶ Fatigare excitare vel increpare vel hortari. Vir. lib. iij. Sociosq; fatigat Præcipientes vigilate viri.

¶ Fatigare instigare cogere Vir. li. ix. Collecta fatigat Ex longo rabies & sicca sanguine fauces.

¶ Fatigare ad lassitudinez deducere Vir. li. v. Veloces iaculo ceruos cursuq; fatigat. Et li. ix. Quos nulla fatigāt prælia.

¶ Fœdus consuetudine est deforme: Terē. in Eunus Nūc tibi videtur fœdus: quia illā nō habet.

¶ Fœdum execrandū Vir. lib. vij. Auerfusq; refugit Fœda ministeria.

¶ Factio dicitur malorum consensus & conspiratio. Salustius in Iugurtino bello: Inter bonos amicitia: inter malos factio.

¶ Factio item signat opulentiam abundantiam & nobilitatē: Plau. Sed iā metuo hercle: ne nimis stulte fecerit qui ex tāta factione atq; opibus ea suz ausus aggredi Plau. in Aulularia: Ictas magnas factiōes dotes dapniles. Idem in trinum. Vestras cum vestris factiōes: atq; opes. Turpilius in Trasilione: Non vtilitate factione

fretus interdicitur. Cecilius: Alta eorum famā occultabat factio.

☞ Ferox est saeuus & indomabilis translatum a feritate Vir. li. iij. Ac frena ferox spumantia mandit M. T. de offi. li. j. Vt equos propter crebras cōtentiones pliorum ferocitate exultantes domitoribus tradere solent.

Terē. in eunu. Adeo ne ferox quia hēs; impiū ibeluas.

☞ Ferox sum illa re dicitur: vt ista re sum fretus vel arrogans Titin. in fullonibus: Videram ego te virginem formosissimā esse: sponso esse superbam: forma esse ferocem. Plau. in milite: Vt donatum equū: qui forma ē ferox. Actius: neq; vi tanq̄ quisq̄ est: neq; tā abundās fortunis ferox. M. T. ad Cēsare iuniorē li. j. Itaq; vereor ne feroci orōne faciāt tuta p̄clara iudicia telo.

☞ Ferox sumitur cordatus vel facetus Plau. in milite glorioso: Nam tu quis potis sis facere vt fluat facetijs & quia tecū eram. propterea aio eram ferocior.

☞ Fama est opinio secundū consuetudinem Virgilius aenei. li. iij. Fama volat pulsum regnis celsisse paternis Idomenea ducem.

☞ Fama spes pfuturi nois. Vir. aenei. li. iij. Non mune ra tēplis quippe tuis serimus famāq; fouem⁹ inanem.

☞ Famosum infamē. Cice. de oratore. li. ij. Nō pol inquit audeo: nā me ad famosas vetuit mater accedere.

☞ Fama est rursus infamia Vir. aenei. lib. iij. Neq; em̄ specie famaue mouetur. Vnde & famosum dictū infame. Terē. in adelphis: Maledicta fama meū amorē in se transtulit. Plau. in asinaria: Qui etiā me miserū facit flagitijs suis. Luc. saty. lib. ix. Quintus optimus ille tamen pater huius formosus fuit & famosus. verūq; primo adolescēs posterius da rectius sese. Turpili⁹ in pedio: Queso omittite ac deserite meretricem: quae te semel nacta est: semp studuit perdere degere despoliare opplereq; adeo fama ac flagitijs M. T. de rep. lib. iij. Atq; etiam si qua erat famosa cognatio serui non ferebant Salusti. in Iugurta: Is postq̄ largitionē famosa m impudentemq;. Neuius De subito famā tollūt siquā solam videmus in via.

☞ Fortis est celer. Lucre. li. iij. Aut quid naz tremulis fecere artub⁹ hedi consimile ī cursu possint & fortis eq vis. Virgilius libro. xij. Quid tam egregium si foemina forti Fidis equo!

☞ Fortis rursū formosa. Plau. i mil. & qd fortis visa ē

☞ Fortis etiā diues. Plau. in trinum. Eum sororem de spondisse suam in tā fortē familiā id est diuitē & copiosam. Affra. fratris. Formosa virgo est votis dimidiuz vocāt isti dimidiū dotis q̄ dotis negligūt: vxoris preterea fortis. Luc. lib. xxx. Oēs formosi fortes: tibi ergo improbus esto.

☞ Fortis magnarū viriū. Vir. aene. li. j. Fortēq; cloātū.

☞ Facessere est facere. Enni. in annalibus li. j. Hęc effatus: vbiq; latrones dicta facessunt. Affra. in imis: Multa atq; molesta potiri: vt dictus facesses. Vir. aenei. lib. iij. Imperio læti parēt ac iussa facessunt.

☞ Facessere signat recedere. Enni. in eumenidi. Dico vicisse Orestem. vos ab hoc facessite. Titin. in gemina. At aliquis vestrorum nūciet geminæ: vt reo suas p̄curet aedibus facessat. Pacu. in teucro: Te repudio nec recipio naturam dico facessi. Item: Facessite hic omnes: parūper tu mane. Cicero de legibus li. j. Paulisp facessant rogemus. Affranus in liberto: Nolo hic te videat dominus est puer facesse hinc. Plau. in rudēte: Siquidē sis pudicus hinc facessas M. T. in hortensio. Facessant igitur omnes qui docere nihil possunt quo melius sapientiusq; viuamus.

☞ Fatiscere est aperire rursū vel deficere. Actius in epinausimache: Tamen ante fatiscat q̄ tuam implores fidem Pacuius in doloreste: Vt si ita sunt promeritate sita æquiparare vt queā vereor nisi vnq̄ fatiscere quod qui boni.

☞ Ferus signat equum nō solū fictum sed etiā verum Vir. aenei. li. ij. Inq; feri curuā cōpagibus aluū Contorsit. Acti⁹ in medea: Perite in stabulis frenos immittēs feris.

☞ Ferus item signat ceruum Vir. aenei. lib. viij. Pecebatq; ferum: puroq; in fonte lauabat.

☞ Fuga signat citus cursus. Vir. aenei. lib. j. Vel qualis equos threissa fatigat Harpalice volucreuq; fuga preuertitur hebrum.

☞ Fuga itē volarū signat Vir. Celeriq; fuga sub sydera lapsē. Semesā prēdā & vestigia fœda relinquūt.

☞ Fuga itē dicitur nauigatio. Actius in telepho: Remisq; nexi properiter naue in fugam transeunt Virgi: aenei. li. v. Ipsē iā matres: ipsi quibus aspera quondam Visa maris facies & nō tolerabile numē ire volunt: omneq; fugæ perferre laborē. Idē li. iij. Non fugis hic preceps: dū precipitare potestas: Idē li. iij. Tendūt vela notifugimus spumantibus vndis. Plau. in Asinaria: Remigio veloq; q̄tum potes festina & fuge.

☞ Fuga vehemens afflatus Vir. geor. li. iij. Ille volat: simul arua fuga. simul æquora verrens.

☞ Frigit correpta patria syllaba signat erigit Acti⁹ in meleagro: Frigit fricantem corpus actium occulte abstruso in flumine. Idem in eodem: Frigit æstas rubore ex oculis fulgens flamineo.

☞ Frigere & frigitire cū sono subsilire Plaut. in Cassina. Nāquid frigitis? Naz qd istuc cupide petis? Affranus in priuiguo. Occasione certa mulier inuolat. in collū plorat: occurrit nepos pausillus neptis porro delecto frigit.

☞ Fingere est iungere. Affra. eodē poculo bibo eodem amplector labra labellis fingens cōpono.

☞ Fingere cōponere Vir. geor. li. ij. Persequitur vitem attundēs fingitq; putando M. T. de finibus bo. & malo. li. v. Vt alia in primo ortu perficere. alia progrediēte ætate fingere. Idē de offi. li. iij. Fictā & cōmentitiam fabulam prolatam dicunt a Platone.

☞ Fingere parare Luc. li. xxvij. Sed fuga fingitur tim

do vadit pede percitus. M. Cato de liberis educan. Magnum est enim: vt Ariston scribit primordio puerili: quemadmodum incipiat fingat quasi euadat.

¶ Fingere effigiare vel formare & facere M. T. d. rep. li. iij. Ego vero eodem quo ille Homerum redimitus coronis & delibutum vnguētis ex ea vrbe quā ipse fingit. Idem de deorum natura li. ij. Deinde in ore sit aliena lingua finita dētibus: & vocē immoderate p̄fusaz fingit & terminat Vir. enei. li. ij. Nec si miserū fortuna finonē finxit: Vanū etiā mendacēq; improba finget M. T. li. ij. Virū bonū fingimus de eius libratiōe & cōsultatione Salu. in Catilinæ bello. Quę natura ventri pro na atq; obedientia finxit. Plau. in Asina. Naz nec fictū vsq; nec pictum nec scriptum in poematis Var. in Taphemenippo: Vt hirsūdines figulis oblitis luto tegulas fingeant.

¶ Fingere simulare mendacium. Affra. fratris: Nūc vi de hoc quo pacto aurū in mediū proferas: tu calcaria cogita: vt finge fabricare vt libet. Vir. geo. li. ij. Nō hic te carmine ficto Atq; per ambages Teren. in andria: Effingunt quandam inter se nunc fallaciā. Vir. lib. xj. Vel cum se pavidum cōtra mea iurgia fingit Artificis scelus M. T. de si. bonorū & malorum lib. v. Talibus exemplis non fictæ solum fabulæ: sed etiam historie referte.

¶ Facinus factū Salu. in Catilina. Qui aliquo negotio intenti preclari facinoris aut bonæ artis famā quærit. Terē. in heautō: Non fit sine periculo facinus magnū nec memorabile M. T. de of. li. iij. Promissum potius non faciendum q̄ tetrū facinus esse: ad quod suscipiendum non libido voluptatis impelleret.

¶ Facinus sursum scelus Salu. in Catilinæ bello: Sed in ea coniuratione fuit. Q. Curius natus haud obscuro loco flagitijs atq; facinoribus coopertus M. T. de offi. li. iij. Ad hoc nulla fraus aberit: nullum facinus.

¶ Furtum est occulta surreptio: Vir. geor. li. iij. Vulcani martisq; dolos & dulcia furta.

¶ Furtū insidiæ. Salu. lib. j. Profectus vicos castellaq; incēdere: & fuga cultorū: deserta igni vastare: neq; elate: aut securissimus metu gentis ad furta belli peridoneæ. Vir. enei. li. xj. Furta paro belli conuexo in trami tessiluz: Et armato biuias obsidam milite fauces.

¶ Fures etiam serui dicti sunt Vir. in buc. Quid domini facient: audēt cum talia fures.

¶ Fiducia cōfidentia Vir. enei. li. ix. Cernis quæ rutulos habeat fiducia rerum.

¶ Fiducia est audacia. Salustius li. ij. Ita fiducia q̄ argumētis pugnatōes dimittunt.

¶ Fatigare cohibere cōprimere M. T. de of. li. iij. Qui non verbis sunt & disputatione philosophorū s; vinculis & carcere fatigādi.

¶ Fatigare cōmouere perturbare Vir. enei. lib. j. Quæ mare nunc terrasq; metu cœlumq; fatigat.

¶ Frigoris quæ sit significantia manifestum est Virg.

geor. li. j. Frigusq; calorēq; iter. Et Luc. Frig⁹ vt a fluijs calor a sole: æstus ab vndis æquoris.

¶ Frigus metus. Virg. enei. lib. j. Aeneę soluūtur frigore mēbra.

¶ Frigus æris natura. Vir. geor. li. ij. At sceleratus exquirere frigus difficile.

¶ Frigidum venenatū. Vir. in bucco. Frigidus in pretis cantando rūpitur anguis.

¶ Frigidus mortuus. Vir. lib. ix. Voluitur ille vomē calidum de pectore flumē Frigidus.

¶ Frigidū segne imbecille. Vir. li. j. Largus opū & lingua melior: sed frigida bello Dexterā.

¶ Ferire vsu signat percutere. Vir. in buc. Cornu ferit ille: cauetō. M. T. de supplicijs: Feriūtur securi: letaris tu in omnium gemisu & triumphas.

¶ Ferire sancire firmare. Vir. enei. li. x. Haud morata coniungit opes: fœd usq; ferit.

¶ Fouere est nutrire puehere. Vir. geor. li. iij. Hic nescio qua dulcedine læti progeniē: nidosq; fouent. Et enei. li. j. Tandē tenditq; fouetq; Luci. li. xxix. Ventrē alienū tum fouere ex mollito ordeo vti cataplasmo.

¶ Fouere aspergere Vir. li. xij. Fouit ea vuln⁹ lymphæ longeuus iapix.

¶ Fouere constituere Vir. li. iij. Sub terra fouere lares Et enei. li. j. Et interdum gremio fouet inscia dido In fideat q̄tus miserę deus.

¶ Fœtū signat plenū Vir. enei. li. j. Loca fœta furentibus austris. Et li. ij. Scād it fatalis machina muros Fœta armis Varro in Ἰνδοισσῶν. Non videtis vnus vt et paruulus amor ardifera lāpade.

¶ Fœtū onere leuatū Vir. li. ix. Fecerat & viridī fœtas mauortis in antro. Et geor. li. iij. Nec tibi more patrū niueę mulctaria vacce Implebūt Varro de vita populi romani li. ij. Mensę anteponebantur cum culina ac vino in quo veniebant ad fœtam amicę gratulatū dijs maclabant.

¶ Fasces quam habeat significationē manifestum est Virg. geor. lib. ij. Illum non populi fasces nō purpura regum flexit.

¶ Fascem consulē posuit Vir. geor. li. ij. Iniusto sub fœsce viam dum capit.

¶ Fascem onus. Idem in buccolicis. Ego hoc te fœsce leuabo.

¶ Fundere. prosternere iacere. Vir. li. j. Quā septē ingētia victor Corpora fundat humo.

¶ Fusus sine mente: ac sine sustentaculo iacens. M. Tu. in philippi. li. j. Sceleratissimorum hostium exercitum fustum cęsumq; cognoui.

¶ Fundere dare Vir. in buc. Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores. Ci. Tuscula li. v. Vt aut flores aut fundant baccas.

¶ Fundere dicere Vir. Aeneidos lib. iij. Talia fundebat lachrymans. Plautus in Asinaria: Ne ille ecastor fœnerato fundit.

¶ Fundere fugare. Virgilius æneidos libro secundo. Illi etiam siquos obscura nocte per vmbra. Fudim⁹ insidijs: tota q̄ agitauimus vrbe. Appatent.
¶ Fūdere dimittere. Virgilius georgico. libro quarto. Ruūtq̄ effusi carcere currus. Et libro decimo. Cristis: q̄ a vertice flamma Funditur.
¶ Filum liniamentum. Lu. libro decimonono. Surge mulier: ducito filum non malum.
¶ Flagitium periculum. Luc. lib. xxx. Qui æde poscē: te minus & p̄eunt rectius multo & sine flagitio.
¶ Fides quid sit manifestū est: vt Virgilius lib. primo. Cana fides & uesta.
¶ Fidelisq̄ chordæ appellantur. M. Tu. in Hortensio: Ponendæ sunt fides & tibiæ. Et Virgilius libro sexto. Threicia fretus cithara fidibusq̄ canoris.
¶ Facere apertam habet significationem.
¶ Facere rem diuinam religionibus exhibere. Plau. in aul. mulsi cōiugalē plenā faciā tibi fidiā. Virg. in buc. Cum faciam vitula pro frugibus ipse venito.
¶ De Dictionibus ab. G. Littera incipientibus.
¶ Graue grauidū. Virg. libro primo. Donec regina sacerdos Marte grauis.
¶ Graue plenū. Vir. in buc. Non insueta grauis tentabūt pabula fœtas. Et georg. li. iiii. Et grauido superāt vix vberē limen. Et libro primo æneidos. Tū pietate grauem ac meritis.
¶ Graue fœcundum ac frugiferum. Virgilius georg. libro tertio. Quid labor aut benefacta iuuāt: quidquid vomere terras Inuertisse grauis?
¶ Graue secundū consuetudinē pōderosuz. Virgili⁹. geor. lib. j. Vomis & inflexi primuz graue robur aratri Terē. in heautō. Huic tā grauis hos q̄so. M. T. de offi. lib. j. Aut certe omni pondere grauior habeuda est.
¶ Graue amarum Var. in quinquatribus. Abscintuū vti bibam grauem & castorem leueq̄ robur.
¶ Graue multum & valde significare veteres probant Titinnius in psaltria. Grauiq̄ obsonio conuiuas. Naz & grauiiter multū intelligitur. Cecil. in Plotio. Placere hoc cœpit grauiiter postq̄ est mortua. Actius in Deiphœbo Aut infando homine gnatula erat: aut arena si ex sole quicq̄ amico amic⁹ vnq̄ grauis neq̄ hostis fuit. Salustius historiarū libro. iij. Nam his p̄ter solita vitio sis magistratibus cum per oēm puinciam in fœcunditate biennij pximi graue preciū fructibus esset. M. T. de offi. lib. j. Nec vero audiendi grauiiter qui inimicis irascenduz putant. Luc. libro. j. Humana ante oculos fœde cum vita iaceret in terris oppressa graui sub religione. Varro in gerunto didascolo. Vbi graues pascantur atq̄ alantur pauonum greges.
¶ Graue grandæuum. Virgilius libro quinto. Hic grauis entellum dictis castigat aceses.
¶ Graue molestum. M. T. de senectute. Quod nunq̄ senectutē tibi grauem esse senserim. In eodem. Facilius in morbos incidunt adolescentes grauius ægrotant:

tristius curantur. Salustius libro. ij. Et continet grauis.
¶ Graue nocens. Virgilius georgicorū libro quarto. Galbanoq̄ agitare grauis. M. Tullius de offi. lib. iiii. Magnum illi bellum per fugam hominum & grauem aduersarium imperij sustulisset.
¶ Graue triste. Actius in erigona. Sed vbi ad finem vētum est in quo illum fors sectabatur loco atq̄ orestes graui sacerdos ferro prompto astituere. Vir. libro. viij. Grauior ne nuncius aures Vulneret.
¶ Graue forte. Virgilius libro duodecimo. Ferit ense grauem thymbraeus osyrim.
¶ Graue vtile. M. Tu. de officijs libro primo. Vt iam sint alia grauiora atq̄ meliora: tamē nos studia nostra naturæ regula metiamur.
¶ Graue solidum & firmū. Actius in adamante. Veneficijs hostium deperisti & graue. Idem in victegrasia: Id quod facis gratum & graue est. M. T. in hortensio: Vnde ad agendum aut dicendum copia depromi maior grauiorum exemplorum quasi incorruptorū testimoniorum potest.
¶ Graue sapiens cum auctoritate. M. T. de officijs li. primo. Quæ grauis & fortis ciuis & rep. dignus principatu fugiet atq̄ oderit. Et in hortensio. Quid enim aut Herodoto dulcius aut Thucidide grauius?
¶ Graue necessarium. Lu. lib. vigesimonono. Habeasq̄ animo mihi admodum causam grauem fore: quæ me ab vilo commodo abducat tuo.
¶ Grassari dicitur supra modum sæuire.
¶ Grassari etiam dicimus ambulare Titin. in veliterna Vnde thēsam atq̄ malos sine eam pedibus grassari cōfingere superbiam. Neuius in pedio. Certamus si me diploidi a recta grassatur via. Idem in pedio. Nunc mer ipsa reprimit sæpe hæc eadem grassatus via. Afranius in excepto. Consimili grassantur via a quibus hic est omnis cultus
¶ Garrule dñr aues canore & hilares. Vir. geor. li. iiii. Garrula q̄ tignis nidum supendit hirundo.
¶ Garrulus est rursus cordat⁹. Var. in periopl⁹. In hac ciuitate tñ regnabit. Dionysi⁹ homo garrulus & acer.
¶ Gemini dñr ex vno vtero & vno die æditi Virg. lib. ix. geminos huic vbera: circū Ludere p̄dentis pueros.
¶ Geminum rursus simile. Pacuuius in heræiona. Par fortitudo gemina confidentia.
¶ Geminae duæ. Virgilius libro sexto. Sunt geminae somni portæ quarum altera fertur Cornea.
¶ Gerere habere. Virgilius æneidos libro secundo. Et nos aliquod nomenq̄ decusq̄ gessimus.
¶ Gerere ferre. Virg. lib. vj. Bella manu letumq̄ gero. Et idem in eodem. Leuaq̄ ancile gerebat.
¶ Gerere facere. Virg. libro. ix. Nec tecum talia gessi. Magnanimum æneam & fata extrema secutus.
¶ Gradus cōsuetudines sunt per quos altiora domorum & ædificiorū oim scandūtur. Virg. æne. li. primo Aerea cui gradibus surgebant limina.

¶ Gradus pedum gradietium vicissitudo. Virgilius geor. libro tertio gradibusq; sonare compositis.

¶ Gradus firmitas standi. M. T. de offi. lib. primo. Ne tumultuantem de gradu deiciunt.

¶ Gestire est cupere. Lu. libro trigesimo. Quanto haurire animus musarum e fontibus gestit.

¶ Gestire lætum esse Virgilius georgico. Et studio incassum videas gestire lauandi.

¶ De dictionibus ab. H. Littera incipientibus.

Herba est viride pecorum pabulum. Vir. geor. li. j. Et sulcis frumeti queret herbam. Herbam veteres palmam vel victoriam dici volunt. Virgilius Georgico. li. iij. Atq; immemor herbe Victor equus. Actius in Meleagro Gaudet: currunt celebrant

herbam conferunt donat tenet p se quisq; cum corona clarum constat caput. Affra. in excepto: Fit opus luculentum hoc dici herbam det.

¶ Habere satis esse. Virgilius libro. xij. Hoc habet hec melior magnis data victima diuis.

¶ Habere planum est quid significet: vt virg. aenei. li. iij.

Habeat secum seruetq; sepulcro. Terentius in andria. Quod habui summum precium persolui tibi.

¶ Habere occupare. Vir. aenei. lib. ij. Hostis habet muros. Lucilius lib. xxx. Hoc tu ille habebat & fere oem apuliam. Plau. in aulu. Postremo huc iam perscrutauini: nihil habet. Teren. in andria. Certe captus est habet.

¶ Habere rursus habitare. Salusti⁹ in Catili. Credo falsa existimans ea que de inferis memoratur diuerso itinere malos a bonis loca tetra inculta foeda atq; formidolosa habere. Virgilius lib. septimo: Que loca quie habeant homines. Affranus in excepto: Vbi hic me scis que so habet meretrix in eapolitis. Actius in philoctete: Vbi habet urbem agrone. Plautus in aulularia patri auoq; iam huius qui nunc hic habet.

¶ Habere dicere. Varro in taphemenippo. Saltem infernus tenebrosus κακοδαιμονος tenet atq; habet homines sollicitos quod cum peius formidat q; fullo vlula. M. T. de repu. lib. iij. Nam cum quereretur ex eo: quo scelere impulsus mare haberet infestum vno mioparone eodem inquit quo tu orbem terræ.

¶ Habere audire. Luc. libro. xxij. Habes omnem rem timeo ne accuset. Terentius in heauton. Habes omnem rem: pergam quo cepi hoc iter.

¶ Habere dirigere. Lucilius lib. xxix. Huc alio cuz iter haberet præteriens venit.

¶ Habitare est inhabitare habere vti. Varro de sermone latino. li. iij. Vtrūq; mulieres & epicro cum viri quoq; habitauerunt. Idem reruz diuinarū lib. xvj. Hoc nomine antiquos secundis rebus cumas habitasse.

¶ Hiare est aperire. Salustius histo. libro. iij. Atq; hianit humus multa vasta & profunda.

¶ Hiare mirari stupere. Virgilius geor. libro secundo Hunc plausu hiantem per cuneos geminatus enim: plæ

hisq; patrum. Et aenei. lib. sexto. Incertus clamor frustratur hiantis. Varro in marcipore. Quicquid euidenter circumstant non rident credo ridere hiantes non audeo.

¶ Horrendum signat vitabile & terribile. Virgi. lib. vj. Horrendas canit ambages antroq; remugit

¶ Horrendum nouum & admirandum. Virg. aenei. lib. iij. Horrendum dictu video mirabile monstrum. Idum libro octauo. Nascenti cui tris animas feronia mater.

Horrendum dictu dederat.

¶ Horrendum ridiculum. Virgilius geor. lib. secundo Oraq; corticibus sumunt horrenda cauatis.

¶ Haurire signat exhaurire vel implere. Lu. libro. iij. Leuat integros & cedere fontis atq; haurire. Lu. li. xxx. Quantum haurire animus musarum & fortia gestit.

¶ Haurire auare sumere. Cicero Tusculana. libro. v. Cum inexplebili cupiditate quo fluenit voluptates vndiq; hauriret eo grauius ardentiusq; sitientem. Virg. aenei. libro. j. Ille impiger hausit Spumantem pateram & pleno se proluit auro.

¶ Haurire defatigare. Virgilius georgico. libro tertio. Exultantiaq; haurit Corda pauor pulsans.

¶ Haurire confodere. Virgilius libro decimo. Per tunicam squallentem auro latus haurit apertum.

¶ Haurire accipere vel audire. Virg. lib. xij. Haud hæc mollia fatu Sublatis aperire dolis. Simul hoc animo Hauri. Et lib. iij. Vocemq; his auribus hausit.

¶ Haurire tenere. Virgilius georgico. libro quarto. Et medius sol igneus orbem hauerat.

¶ Honor est dignitas. M. T. epi. ad Cæsarem li. j. Tu cum ea que ab senatu sumo cum honore tuo consecutus.

¶ Honor gratia & pulchritudo. Virgilius georgico. libro secundo. Frigidus & siluis aquilo discussit honorem. Et aenei. libro primo. Lumenq; iuente purpureum & læto oculis afflatat honores.

¶ Honor substantia delectatio. Virg. geor. libro. iij. En etiam hunc ipsum vitæ mortalis honorem. Quæ mihi vix.

¶ Honor cultura obseruantia. Virgilius aenei. lib. viij. semper honore meo: semper celebraberis donis.

¶ Honor integritas prudentia. Virgilius aenei. libro. j. Et rapti ganymedis honores.

¶ Honor sacrificium litatio. Virg. lib. viij. Forte die isto lenem illo rex arcas honorem. Amphitrioniade magno diuisq; ferebat. Plau. in aulularia. Et quidem maiorem filium mihi honorem habere q; eius habuisset pater.

¶ Honor dilectus amor. Virgilius libro duodecimo Per si quis amatq; tangit honos animum.

¶ Honor hostia. Virgilius libro tertio. Meritos aris mactabat honores.

¶ Honor premium. Virgilius libro quinto. Iphis præcipue ductoribus addit honores. Luc. lib. xxx. Cui cum vultu ac facie ludo ac sermonibus nostris virginis hoc precium atq; hunc reddamus honorem.

¶ Honor sepultura: Cernit ibi mæstos & mortis honore carentes. Lucilius libro decimo septimo. Nullo

honore displetu: nullo funere.

De dictionibus ab. I. Littera incipientibus.

Inuitare apertā habet significationē. Virg. lib. v. Celeri certare sagitta inuitāt: qui forte velint & p̄mia ponit. Teren. in heauton: Quam vellē mēnemū inuitatū nobiscū esset amplius M. T. in verrē octione secūda. Rogat Rubrium vt quos ei cōmodum sit: inuitet. Luc. libro. x. Contra inuitasse aut instigasse videntur. M. T. de se. ad quē fruendum non modo non retardat: verum etiam inuitat atq; allectat senectus.

Inuitari est delectari. Virg. geor. lib. primo. Inuitat genialis hyems curasq; resoluit. Turpili⁹ in transiliōe. Onera mensa talos vitium in hoc huiusmodi quibus rebus vitam amat tum inuitari solem. Idē in philopatro. Lucus ipse inuitat hercle hic veneris. M. T. in hortensio. Voluptates autem nulla ad res necessarias inuitamenta afferunt senibus. Idem de rep. Idq; ipsa natura non inuitaret solum: sed etiam cogeret.

Inuitare signat repleti. Plau. in amphitrione. Mirū se inuitauit sese in cōna plusculum. Lucili⁹. Pulcre inuitati acceptiq; benigne. Turpilius in epiclero. Non inuitat plusculum hic sese in prandio. Salustius histo. libro. iij. Et versi postero die multosq; properantes deseruerāt in castris nacti cum se ibi cibo vinoq; læti inuitarent. Luc. li. xxx. Cibo enim bene longinquum mortalibus morbū in vitio esse: vbiq; inuitauit dapsyllus se. Varro Selsvlyxe: ipsuz audi iuno inuitati poculis large atq; benigne.

Iuxta est proxime. Virgilius æneidos libro tertio. Humilis volat æquora iuxta.

Iuxta est cōiunctim. Varro de vita patrū libro. i. Cū interea lucubrando faceret iuxta ancillas lanam.

Iuxta rursus similiter. Salusti⁹ in iugurtha. Hyemē atq; æstatem iuxta pati. Plau. in trinūmo. Iuxtaq; eam curro cuz mea. Varro in papia pappo. Qui potest laus videri versa cum motus sepe furaces essemus atq; nequissimus ibis ac iuxta. Publius Africanus. Plau. in auularia. dixi tibi mater iuxta mecum rem tenes.

Insolens impudens & audax dicitur consuetudine Marcus Tullius ad Cæsarem iuniores libro secundo. Insolens arrogans iactans. Idem de senectute. Nec certe verendum ne vera prædicans de se nimis videatur aut in solens aut loquax.

Insolens rursus non solens. Teren. in andria. Quid tu Athenas insolens? Pacu. in athlanta. Quæ ægritudo insolens mentem attentat tuam? Tur. in demetrio: Timere incepit interdum oscitauer ineptus: quid michi vellem ex insolentia nesciebam. Idem in Leucadia. Quem olim oderat sectatur vltus: ac detinet ille insolens aut fastidiat carnifex. Actius in diomedea. Ita effectus & tenebris obstinatus speciem amissi luminis conspiciunt insolentiam. Salust. in Catilina. Quæ tametsi animus aspernabatur insolens malarū artium Cice. in

oratore. Sed mehercle istius disputationis insolentia atq; earum quæ quasi in arte traduntur incitia.

Ingenium est naturalis sapientia. Salustius in Catilina. Ingenium nemo sine corpore exercebat.

Ingenium veteres dixerunt & sua spōte vel natura. Neuius in Lycurgo: vos q; regalis corporis custodias agitis ite actutum in frondifluos lucos: ingenium arbusta vinata sunt non obscuritas. Salustius histo. libro tertio. Castrisq; collatis pugna tamen ingenio loci prohibebatur. Virgilius geor. libro secundo. Nunc locus aruorum ingenij quæ robora cuiq;. Quis color.

Immāe signat igēs. Vir. li. vj. Posuitq; imania tēpla **I**mmane fœdum. Actius in Andromeda. Immanere habet templum obuallatum ossibus.

Immane rursus minime bonum & nocens. Actius in Medea. Prima ex immani ad mansuetū applicans. Virg. geor. libro quarto. Immanē ante pedes hydram moritura puella. Actius in philocteta. Phrygiam minorem esse immane in græciam. M. T. de rep. lib. quarto. Quid perietia sensit: vt loquitur: ē homo impurus: sin aliter quod malo: oratione tamen immanis. Idem de officijs libro primo. Quod detestabilior eorum immanitas: qui & lacerauerunt omni scelere patriā. Virg. ænei. libro primo. Pygmalion scelere ante altos immanior omnes. Varro in Meleagro. Adde hydram lerneam & leonem. heiperidumq; bestia fere immanes.

Intestatus est qui sine testamento perit.

Intestatus est rursus cuius verbis fides non habet Pomponius in pictoribus: ipso cum vno seruo senex intestato proficiscitur.

Inuadere est appetenter incipere. Virg. libro. xi. Aut pugnā aut aliquid iādudum inuadere magnum. Luc. lib. xxx. Vt semel in cæli pugnās te inuadere vidi.

Inuadere rursus inuaduz ruere. Actius in Adamāte. Vt profugens hostem: inimici inuadam in manus.

Iubere est cogere aliquid vt fiat. Virgilius libro. xj. Ac nisum dicere iussit.

Iubere est velle. Lu. saty. li. vj. Saluere iubere salutē mittere amico. Teren. in And. Iubeo chremetem. Vir. æne. lib. iij. Sed votis p̄cibusq; iubet exposcere pacem.

Impurus est aliquo vitio maculatus. M. T. in Verrē actione. ij. Quam multis illum ingenuis: quam multis matribus familias in illa terra: atq; ipura legatione vim attulisse existimatus? Lucilius libro. xvi. Coniugem fidamq; flacitam familiam impuram domum.

Impurus improbus. M. T. de rep. lib. iij. Sed ventū vtiq; nostrę minime audiendus: quippe si ita sensit: vt loquitur: est homo impurus. Teren. in eunucho. Mei loci atq; mei ordinis hominem haud impurum.

Imbuere est intimare. Var. in phœbo. Quid te faceere oportet literis imbutū solis minerue. M. Tu. de offi. lib. j. Pleriq; autem parentum p̄ceptis imbuti ad eorū consuetudines moresq; deducimur. Virgilius lib. vij. Promissi dea facta potens: vbi sanguine bellū Imbuit.

Monū.

Imbuere est inficere. Actius in philocteta. Cum ex vi perino morsu bene viscerū veneno imbuta: & ero cruciatus sciens hoc inductis intellectibus haberemus. Cicero de finibus bono. & ma. Accidit mors quæ quasi saxum Tantalō semper impendet: tum qui est imbutus quietus esse nunquā potest.

Ilico signat statim. Pacu. in Medæ repudio. Auspiciū regrediundum est ilico. Cecilius in cassione. Illico ante hostium hic erimus.

Illico illo. Turpil. in leucadia. Sed quæ longe est. cum isti ilico: id est in eo loco. Neuius belli punici lib. vi. Septimūdecimū annū ilico sedent. Actius in euryface. Illico unquā habitant ouis quæ proprius. Ennius Hemina lib. j. Et cum quo irent nesciebant ilico manserunt.

Ignoscite est veniam date. Virg. geor. libro quarto. Ignoscenda quidem scirent: si ignoscere manes.

Ignoscite rursus gnoscite vel discite. Varro. xv. hoc est gloria mala Vosque in theatro qui voluntatem auribus huc aucupatū cōcurristis domo. i. a me quæ feram ignoscite: domū ut feratis e theatro literas.

Iter est via. Virg. lib. vj. Hac iter elysium nobis.

Iter nauigatio. Terē. in ecyra: ain tu tibi hoc incommodum euenisse iter: non hercle verbis parmeno dici potest tamen quantum re ipsa nauigare incommodum est.

Innocentia est bonum & nulli nocens. Virgil. ænei. libro tertio. Littusque rogamus innocuum.

Innocens rursus integer & incorruptus. Salust. in iugurtha. Vbiq; Metellus agebat ex nunciis acceptis simul de innocentia eius certior roma factus diffidere suis rebus: ac tum demū veram deditiōem facere conatus est.

Indulgere augere. Lu. lib. xx. Tu qui iram indulgentiā nimis manus abstinere a muliere melius est.

Indulgere veniā dare. Vir. li. x. tolle fuga turnū atque instantibus eripe fati. Hactenus indulgisse vacat.

Indulgere dare detinere. Virgilius ænei. libr. quarto. Indulge hospitio causasque innecte morandi. Et lib. iij. Indulgent vino & vereunt.

Indulgere spacium maius dare. Virg. geor. li. ij. Sin tu mulis acliue solū collesque supini indulge ordinibus.

Indulgere temperare clementem esse. Virg. georg. libro secundo. Si nō tanta quies iret frigusque calorēque inter: & exciperet cæli indulgentia terras. M. T. de offi. libro tertio. Magnus vir imprimis & qui perindulgens in patrem. Idem seuerus in filium.

Inane vacuum sine pondere. Virg. georg. lib. tertio. Atque illis iam sepe rotæ ducantur inanes.

Inane concuum. Virg. libro quinto. Galeam ante pedes proiecit inanem.

Inane leue. Vir. ge. lib. iij. Instabilis aios ludo phibe bis inani. Et ænei. lib. iij. & inania murmura miscent.

Iacet significationē habet manifestam. Vt Vir. i. buc. Silentiū pueri sono videre iacentē. Et strata iacet passim sua quæque sub arbore poma. M. T. de supplicijs in verem. Patris hi quos videtis iacebunt in limine.

Iacet plenum est oneratum. Virgilius georgico. libro tertio. Sed iacet aggeribus niueis informis & alto: Terra gelu late.

Iacet per plurimum porrigitur. Vergilius georgico. libro tertio. Tantum campi iacet.

Iacet sordet nec lætus est. Luc. lib. xxx. Et sua percipere retro relicta iacere. Lucil. lib. i. Humana ante oculos foede cum vita iaceret in terris.

Iacere signat emittere. Vñ & iaculū. Virg. li. v. Sublataque pcul dextra cōmixta coruscat & iacet. M. T. in verē de signis: in quē siphū de manu iacere conatus est.

Iacit habet: ponit. Virgilius georg. lib. iij. Omnis in hanc certam regio iacit arte salutem. Marcus Tullius Philippicarum libro primo. In quo templo quantum in me fuit: ieci fundamenta pacis.

Iacit facit. Lucilius libro. xxvj. Aggere in iacendo siquo est vineis actis opus.

Improbum est sicuti manifestū est minime probum. Cic. in epistola ad Cæsare lib. i. Debes odisse improbitatem eius: qui imprudentissimum nomen delegerit.

Improbum sæuuz. Virg. lib. x. Lauit improba tetet ora cruor. Et georgico. libro tertio. Tū piscibus atris Improbus ingluuiē ranisque loquacibus explet. Luc. li. xxx. Improbior multo quā de quo dixerimus ante quanto blandior hoc tanto vehementius mordet.

Improbum turpe. Lu. lib. xxx. Omnes formosi fortes: tibi ergo improbus esto.

Iactare est dimittere dependere. Virg. geor. libro. iij. Et dextro iactata recumbit in armo.

Iactare voluere. Virg. ænei. lib. j. Atque illum talis iactantem pectore curas.

Iactare plagis sternere. M. T. in Verrem actione secunda. Iactat domui suæ vir primarius & homo honestissimus: pro se quisque manus affert.

Iactare fatigare. Virg. æne. lib. j. Iactatos equore toto Troas reliquias. Et iactetque odijs iunonis iniquæ.

Iactare ambitiosus gloriari. Virg. lib. vi. Quæ iuxta sequitur iactantior ancus. Idem li. x. Ecce paro voces dum iactat inertis. Lu. lib. xxvij. Iure iactanda ipsa ridicula id atque assederet.

Iactare excutere cōmouere. Varro in eumenidi. tibi nūc semiuirī teretē comā volantem iactant tibi galli.

Inuoluere signat volutū supimponere. Virg. ge. li. j. Scilicet atque ossæ frondosum inuoluere olympum.

Inuoluere tegere. Virg. ænei. lib. ij. Vertitur interea cælū & ruit oceano nox Inuoluens vmbra magnas terramque polumque. Myrmidonumque dolos.

Inuoluere implicare. M. T. ad cæsare iuniorē lib. j. Sed quæ videret noie pacis bellum inuolutum fore.

Inuolutū occupatum cōprehensum. Varro sexag. Adest fax inuoluta incendijs.

Interpres dicitur obscuri disertor. Virg. ænei. lib. iij. Troiugena interpres diuum.

Interpres auctor. Virgilius ænei. lib. x. Tuque measque

interpres curam & conscia iuno.

¶ Imponere significat supra ponere. Virg. æn. lib. iij. Vidit thuricremis dum dona imponeret aris.

¶ Imponere dare. Vir. æ. li. iij. Finēq; imponere curis. ¶ Intentum sollicitum suspensum. Virgilius libro. v. Confidunt transtris: intentaq; brachia remis.

¶ Intendere innectere illigare. Virgilius æne. libro. ij. & stupea vincula collo Intendunt. M. T. in Hortensio. Quæro enim non quibus intendam rebus animum: sed quibus relaxem.

¶ Intendere est solcite diligenter intueri. Virgilius lib. quinto. Intenti expectant signum.

¶ Intendere extendere. M. T. de supplicijs. Tabernacula carbaseis intenta velis collocabat. & de senectute. Intentum enim animum tanq; arcum habebat: nec languens succumbebat senectuti.

¶ Imago dī similitudo. Vir. æne. lib. ij. Atq; ipsi⁹ vmbra creusæ: visa mihi añ oculos: & nota maior imago.

¶ Imago vagina. Virgilius libro quinto. Curuam setuans sub imagine falcem.

¶ Increpat & increpat paria sunt: & sunt aut incusare. aut insultare. Virgilius georg. libro quarto. Aetate increpitans seram. Et li. æn. x. Hostis amare quid increpitas mortēq; minaris. Et lib. xi. Quem Turnus pariter cursu telocq; secutus Increpat his melior. M. T. in Hortensio. Tum pseudomenas & soritam & totam dialecticam aut illudis aut increpas.

¶ Increpare sonare. Virg. lib. viij. Iterum fragor increpat ingens. Et lib. nono. At tuba terribilem sonitum procul ære canoro increpuit.

¶ Inuehi dicitur vehi. Vir. li. v. Cetauro inuehit magna

¶ Inuegi aggredi increpare. M. T. ad Cæsare iuniore lib. iij. Itaq; in eam palam vehementer inuectus.

¶ Immittere dimittere ad prolixitatem. Luc. lib. xxx. Neq; barbam immiseris istam. Virgilius georg. lib. iij. Respicimus dira illuuias immissaq; barba.

¶ Inducere fingere immittere. M. T. de offi. libro. iij. Ille hinc gyges inducitur a platone.

¶ Inducere persuadere. Luc. lib. xxviij. Hymnis ego animum sic induco quod tua ab insano auferas.

¶ Inducere instituere confirmare. Lucil. lib. xxviii. Ad quod animum induxit semel: & vt ille oino puta.

¶ Induci delectari. Luc. lib. xxvj. Veteruz istum inductus studio scribis adamo.

¶ Induci est aliquib⁹ fallacijs decipi. Luc. li. xxx. Quid querimus acre inductum cantu custoditum.

¶ Insultare dicitur insilire. Virg. georg. lib. iij. Insultare solo & gressus glomerare superbos.

¶ Insultare iniuriosius aliquid dicere. Lu. libro. xxix. insulta miserum te quoq; mine.

¶ Interficere occidere. Luc. lib. xxix. prius non tollas quæ tuli aīm ex nomie. At hoīem ipz interfeceris. M. T. de offi. li. iij. Ab isidē q̄ nocēt interficiūt. Virg. georg. lib. iij. Fer stabulis inimicum ignem: atq; iterfice messes

¶ Interficere consumere finire. Luc. lib. vigesimo secūdo. Piscū genera atq; altitium idē interfecisti: vt nego.

¶ Interpellare dicere ducere. Luc. libro. trigesimo. Verum tu quid agis: interpella me vt iciam: interpellare: audire commouere.

¶ Ire est ambulare. Virg. georg. lib. iij. It tristis arator.

¶ Ire accumbere. Luc. lib. trigesimo. Chremes in medium in summum ire.

¶ Insigne dicitur magnum vel prestās. Virgilius æneidos libro primo. Insignem pietate virum.

¶ Insigne vtile necessarium. Luc. li. vigesimo septimo. Cocus nō curat caudā insignē esse illā dum pinguis fiet sic amici animū querūt: rem parasiti ac diuitias.

¶ Impedire est implicare inuoluere. Virg. lib. v. Haud aliter teucrum nati vestigia cursum impediunt.

¶ Impedire sordidare ad probrum ducere. Plautus in Amphitrione. Immo ego hunc thebani ciues qui domi vxorem meam impudicitia impediuit.

¶ De dictionibus ab. L. Littera incipientibus.

¶ Euum aduersum. Vir. in buc. Sepe malum hoc nobis si mens nō leua fuisset.

¶ Leua prospera. Virg. georg. libro quarto. Si quem numina Leua sinunt: auditq; vocatus apollo.

¶ Lac succus maternus: quo aīalia nutriuntur. Virg. in buc. Et lac subducitur agnis.

¶ Lactes dīr intestina. Titin. in psaltria. Forticula cerebellum lactes agninas. Plau. in Curculione. Ita cibi vacuitate venio lassus lactibus. Idem in pseudulo. Vna opera alligare fugitiuū canem agninis lactibus.

¶ Legere sicut est in cōsuetudine significat oculis scripta percurrere. Virgilius in Buc. At simul herouz laudes & facta parentis. Iam legere.

¶ Legere accedere. Virgilius georg. lib. secundo. Ades & primi lege littoris oram. Et ænei. lib. vndecimo. Implicuere inter sese acies legitq; virum vir.

¶ Legere rursus colligere. Titin. in veliterna. Hodie hostes fugauit spolia placite posterius leget. Virg. lib. decimo. Extremaq; lauso parce fila legit. Et georg. li. f. Atq; omnis nauita ponto Humida vel legit. Cecil. in fallacia. Officulatim parmenonem de via liceat legam Var. in virgula diuina. Sed pan carpineo cibo coacto libamenta legens caduca victus.

¶ Legere preterire. Vir. auctore didicimus. ænei. libro quarto & libro quinto. Littoraq; epyri legimus: & fractosq; legunt in gurgite remos.

¶ Legere est nauigare perstringere. Virg. libro secūdo pars cetera potum pone legit.

¶ Legere est eligere. Vir. in Buc. Ipse ego cana legā tenera lanugine mala. Turpi. in epiclero. Quoniā legere te optimū esse atq; æquissimum qua cum ætas vegetata: & iubendum esse tibi M. T. de offi. lib. iij. Cætera aut quæ secundum naturam esse in vita legere: si ea virtuti non repugnare diligentius intendentes inuenimus.

☞ Legere surripere significat. Vñ & sacrilegium dicitur id est de sacro furtū. Virgi. in buco. Namq; sublegi tacitus tibi carmina nuper. Tur. in betontibus. Qui mea venatur mea pestis ars cedat: & sermonem hinc sublegam. Luc. lib. xxvij. Omnia viscatis manibus leget. Plautus in Aulularia: s; leno egredietur foras hinc ex occulto sermone satus sublegam.

☞ Legere rursus videre hoc itaq; legi. Virgilius ænei. libro sexto. Qui protinus omnē Perlegerent oculis nī iam præmissus Achates afforet. & in eodem. Lōgo ordine possent Auerfos legere.

☞ Lustra dicuntur ferarū habitacula. Virgilius georg. lib. secundo. Non absunt illic saltus ac lustra ferarum. Et æneidos lib. iij. Cum vitam in syluis inter deserta ferarum Lustra domosq; traho.

☞ Lustra etiam lupanaria dicuntur. Plautus in Asina. Lustris studet. Idem apud scortum. Corruptelæ & liberis lustris studet. Turpil. in limpida. Quibus rebus despoliasti: scedum in lustris latet. Affra. in priuigno. Vxorem quærit firmamentum familiæ: scias abesse ab ijs lustris ingenium procul. Cice. in philippicis li. ij. Cū omnes impuritates impudica in domo quotidie susceperis vino lustrisq; confectus.

☞ Linqere est dimittere. Virgi. ænei. lib. iij. Linqim⁹ ortygiæ portus pelagoq; volamus. Et lib. ix. Inq; saluta linqo. Var. in Taphemenippo. Ille nobiles quōdam canes hinc linqit hoies omnes in terra pila.

☞ Linqere defluere. Vergilius geor. lib. secundo. Sūmis linquntur montibus amnes. Idem ænei. libro. iij. Nam quæ prima solo ruptis radicibus arbor. Vellitur huic atro linquntur sanguine guttæ.

☞ Limare exquirere & delimare secundum consuetudinem aliam dictum. Plautus in Menechmis. Ianuas lima prætereunt. Idem in bacchidibus. Limaces viri q; atterant & consumant.

☞ Limare etiam dicitur cōiungere. Plautus in bacchidibus. Nec cum quoquam accepis alio mercedem annuam missi ab esse nec cum quicq; limares caput. Idem in stematico. Naz pater tuus nunq; cum illa limabit caput. Neuius intereo. Credito cum illos sol in ea voluntate nunq; limauit caput. Ceci. in pausimacho. hoc a te postulo ne cū eo gnato post hac limaces caput. Turpi. in Leucadia. Veritus sum ne amoris causa cum illa limasses caput.

☞ Liquidum suaue dulce. Varro in eumenidibus. Frigus per ossa Tornus liquida canit anima.

☞ Liquidū est purū. Virg. lib. vj. Liquidumq; per area lapidæ. Varro in serano: hunc fortasse & liquida vita in curiæ nostræ facere.

☞ Liquidum est prosperum. Plautus in pseu. Ab sinistra auspicio liquido atq; ex sententia confidentia est inimicos meos posse perdere.

☞ Liquidū rursus signat molle & fluxū. Plau. i milite.

☞ Liquidus cultusq; quam ventus est fauonius. Idem

in cassina. Quendam pro gnatis in sortiendo deliquerit. Varro. de. rerū lib. iij. Lu. Scipio cum aurum factū habet nī ista esset integra. Idem de proprietate scriptorum. Quid est autem quid aliud eius generis feruefactum colliquisset in forma esset infusum. Virgili⁹ ænei. lib. primo. Aut cum liquentia mella stipant. Neuius in ly. Iam solis æstu candor cum liqueceret.

☞ Liquerit significat reliquerit. Actius Stasiasticum subide deliode lore hoc animo corpus liquerit. Neui⁹ belli punici libro secundo. Blando & docte per cathenas quo peracto urbem troiam reliquerit.

☞ Laudare est verbis efferre Vir. Laudato ingētia rura.

☞ Laudare etiam signat nominare. Virgili⁹. geor. lib. secūdo. Aut illaudati nescit busiridis aras. i. nec nominandi. Plautus in captiuis. Id vt scias iouem supremū testem laudo egio.

☞ Lustrare expiare. Virg. in buco. Et cum solēnia vota. Reddemus nymphis & dū lustrabimus agros. Lu. satyra. lib. secundo. Lustratus spatiat.

☞ Lustrare circūspicere. Virgilius ænei. lib. iij. Omnia collustrans hanc primum ab littore classem. Conspexi venientem. Cicero Tuscu. lib. quinto. Ego duces cū omnia collustraret oculis est enim ad portas graianas

☞ Lustrare est circuire. Virgi. lib. viij. Lustrat auentini montē. Neuius in ægypto. Tum lascium ne reissimum pecus ludens ad cantum clausum lustratur.

☞ Lustrare sequi. Virgilius in buco. At mecum raucis tua dum vestigia lustrō.

☞ Lustrare patefacere. Salust. in Catil. Si lustrantur sū. erumpūt omnia muta iam istam mentē. Virgi. ænei. li quarto. Postera phœbea lustrabat lampade terras.

☞ Lustrare dicimus & scortari a lustris. Plau. in pseu. Luxant lustrantur comedunt qd̄ habent. Luc. lib. xxx. Quē sumptū facis in lustris circum oppida lustrans.

☞ Lustrare perspicere agnoscere. Virgilius lib. octauo Ille os oculosq; loquentis iandudum & tacito lustrabat lumine corpus. M. Tu. de officijs libro tertio. sed cum omnia ratione animoq; lustraueris.

☞ Limē locus standi datus. Virgilius libro. vj. Corripiunt spatio audito limenq; relinquunt.

☞ Limē oīs ingressus. Virg. ænei. lib. Limē. erat: cæceq; fores & puius vsus. Var. in virgula diuina. Ad cū volucris venti vt illos vsq; ad limina nitidiabilis.

☞ Limē nō solum quod sub pedibus est dicit sed etiā quod superius est ingressus. Neuius in aco. Exule limē superum quod mei misero sæpe confregit caput inferum autem vbi ego oēs defregi digitos.

☞ Leuare soluere. Virgilius æneidos libro secundo. Atq; arta leuari. Vincla iubet priamus.

☞ Leuare rursus releuare. Cice. Tuscu. libro quinto Alia nulla potuit inueniri leuatio. Virgi. in buco. Ego te hoc fasce leuabo. M. T. Epistolarum ad Cæsare: ias amplitudinem gloriamq; tuam magno mihi ornamento fore existimo: quid me leuas cura: Pacu. i perhibet

Neq; tuum te ingenium moderant: neq; fraternū ira exilium: leuat. Varro i virgula diuina: Quos nō iacta nouo leuata pascat.

¶ Leuare est minuere. Actius in meleagro: Caue lassitudo poplitū cursum leuet Idem in virtegressia. Illos suapte induxit virtus: tu laudem illorum leuas. Varro Quem nam tunc esse dicam tectā qui manu corporis feruidos aperis lat⁹ sanguinis: teq; vita leuas ferro en si. Vir. geor. li. ij. Omnem leuandum prodimus. Tur. in demetrio: Nunc me ex aliorum ingenijs iudicat in tercapedo quorum amicitias leuat. Var. in quinquatribus: Absynthiū vtibibā grauē & castorē leuēq; robur.

¶ Lautū signat lotus. Teren. in phor. te ne ad solum venire vinctum atq; lautum e balneis.

¶ Lautum nudum. Luc. li. xxvj. Malis necesse est: lautum e mensa pure capturus cibum.

¶ Lautus abundans cōpetēs. Var. in gerūto didascolo Villico q; habeat satis se vix putāt lautum.

¶ Lautum etiam iquinatum vel maculatum Virgi. georgi. li. iij. Lauit ater vulnera sanguis. Acti. staciasti. vel tropeo vulnere retro deformatum suo sibi lautus sanguine tepido.

¶ Lautū elegās suauē. Terē. in eunucho: Facere/lepi de/loute: nihil supra. Affra. in vopisco: Equidē tenūq; mihi parasitum verum amicū æqualem atq; hospitē quotidianum & lautū & conuiuā domi M. T. in Verē actione. ij. Roma aut ex Sicilia redij comites istius atq; amici hoies lauti & vrbani. Et in Hortētio. Quæ est igitur philosophia. socrate nec dubito qd quicūq; sit lautia cui lectū elegantes magnifice neq; minus q; deesset colere instituisent.

¶ Lentū signat tardū M. T. de repu. lib. v. Marcellus taceret pugnax maximus vt consideratus et lēt⁹. Et in Hortensio: Nunc crassum qui lentus vt scitis dicere solebar ad imitationē quasi nostri generis cōtēdisse.

¶ Lentum securū ociosum. Vir. in buco. Nos patriā fugimus tu tytyre lentus in vmbra.

¶ Lentum flexuosum. Vir. in buco. Lenta salix q; rum pallenti cedit oliuæ. Idem geor. li. j. Atq; amerina parent lente retinacula viti.

¶ Lentus patiens placidū. M. T. in Hortētio: Qui cū publicas iniurias lente tulisset suam non tulit.

¶ Lentū facile Lu. li. xj. Cocta senex crassi p̄ huius pacē magnus trico fuit nūmarius soluere nulli lentus.

¶ Lentum tenax. Plau. in menæchmis nimis lēta sunt vincula escaria. Vir. geor. li. iij. & visco & phrygiæ seruant pice lentius idæ.

¶ Lentum frigidum Vir. geor. li. j. Nocte leues meli⁹ stipulæ: nocte arida prata Tundētur. noctis lentus nō deficit humor: Cice. de ora. li. ij. Neq; enim est facile p̄ficere vt irascatur: sicuti tu vel iudex si tu ipse ferre id lente videare.

¶ Locum decus significare vult. Actius in diomede: Nō genus virum ornat generi vir forti loco.

¶ Locus significatione manifesta est. Vir. ænei. lib. iij. Hæc loca vi quondam. Et hic locus vrbis erit.

¶ Locus genus nobilitas dignitas. Actius in euryface. Atq; vt fides nō tenui de loco. Salu. in Catilina. natus haud obscuro loco.

¶ Lāguor est torpor & inertia M. Tu. de of. li. j. Nihil autem magis cauendum est senectuti: q̄ ne langori se desidiæq; dedat.

¶ Lāguor defectio & dissolutio. Vir. li. ix. Purpureus veluti cum flos succisus aratro Languescit moriēs. idem li. x. Qualem virgineo demessum poplite flores Seu mollis violæ: seu languentis hiacynti.

¶ Longum est per planum porrectus Vir. geor. li. iij. Tum nullo longus alteri modus.

¶ Longum altum arrectum. Vir. ænei. li. xj. Stāt longis innixi hastis & scuta tenentes.

¶ Longum diuturnum perseuerans. Vir. ænei. lib. iij. Et longum andromachæ testatur amorem.

¶ Longe etiam valde. Vir. ænei. li. v. Ante omnes super ipse dares: longeq; recusat M. T. in vertē de p̄tura siciliēsi: Hic longe primus ciuitati se epycrates. Et de offi. li. j. In his & nobilissimū philosophi lōge principes Luc. li. xxx. Cui & decimūtia meæ epithegina appepeli lōge opera ante omnia alia. Sifē. hi. li. iij. Egregias & longe prestantes ac metuendas aduersariorum opes esse. Teren. in adel. Et erat longe mea quidez sententia.

¶ Longum sæuum perniciosum. Vir. li. j. in foelix dido longumq; bibebat amorem.

¶ Longe etiam signat aut temporis prolixitatem: vt Vir. geor. li. ij. Nec longum tempus & ingēs Exiet ad cælū ramis foelicibus arbos.

¶ Aut spatij existimationē. Credo postq; speculuz tibi ablatum & longe & a pulchris abesse sensisti. Vir. li. xj. Longe illi dea mater erit: quæ nube fugacē Formis nea regat.

¶ Luxuria est cōtra pudorem & supra modū p̄fusio. M. T. de offi. li. j. Intelligimus q̄ sit turpe disfluere luxuria: delicate ac molliter viuere.

¶ Luxuria intempestiua abundantia Vir. geor. li. j. Luxuriam segetuz tenera depascit in herba M. T. de oratore li. j. Et omnis luxuries stilo depascēda. Vir. geor. li. j. Aut si luxuria foliorum exuberat vmbra. Cice. in ora. Gemmare vites: sitire agros: lætas segetes. luxuriosa frumenta.

¶ Laxum liberum & remissum. Vir. ænei. li. j. Et premere & laxas sciret dare iussus habenas. Idem geor. li. ij. Et cum se lætus ad auras. Palmes agit laxis perpurum immissus habenis.

¶ Laxum non angustū sed spatij maioris. Vir. geo. li. iij. Et primum laxos tenui de vimine circlos: Ceruiciz subnecte M. T. de offi. li. j. Et admittenda hominū cutusq; modi multitudo: adhibenda est cura laxitatis.

¶ Locandi significatio manifesta est: vt aut operis lo-

Donii.

candi aut fundi M. T. epistolarū ad Cæsarem li. ij. Vel q̄ locatio ipsa preciosa. Idem in verrem in frumētaria Senonis mēnoni nobilissimi hoīs vxoris fundus erat colono locatus.

¶ Locare cōstituere Vir. æne. li. j. Hic alta theatri fundamenta locant alij. Luc. li. xxx. Virtutis hæc tuæ artis monumēta locantur.

¶ Locare marito dare Plau. in aulularia: Virginez habeo grande dote cassam atq̄ illocabilem.

¶ Locare parare. Luc. li. xxviii. Hæc tum conuēt⁹ tale insidiæq̄ locauit.

¶ Lætum hilarē sicuti consuetudine. Vir. geor. li. j. Et lætæ pecudes & ouantes gutture corui.

¶ Lætum ferax Vir. geor. li. j. Lætus ager tm̄ nullo semisia cultu iactat (alij mœsia legunt: additio)

¶ Lætū pingue. Vir. geor. li. ij. glāde sues læti redeūt.

¶ Lætum gratia plenū Vir. ænei. li. j. Lumēq̄ iuuetæ purpureum: & lætos oculis afflarat honores.

¶ Lætum plenū distentum Vir. geor. li. iij. Læta magis pressis manabunt vbera mām̄is.

¶ Lassum dicitur fatigatum. Luc. li. xxx. Leonē egrotum ac lasum.

¶ Lassum marcens grauatum. Vir. li. ix. Lassoue papa uerat collo demiserē caput.

¶ De dictionibus ab M. incipiētibus.

¶ Mactare præcipitare Acti. Antenoris Qui aut illorum copias fundam in campo: aut nauis vrens castra mactabo in mare.

¶ Mactare honorare. Actius in didasculo li. j. Sapiētiaq̄ inuictæ gratiæ atq̄ honoris pater honeste rē mactauit aurea.

¶ Mactare est immolare. Vir. geor. li. iij. Et nigta mactabis ouē: locūq̄ reuises Luci. li. v. et nigras mactauit pecudes & ignibus diuinis. Actius in erigon. quod vti naz me suis architenēs telis mactasset daue. Varro de vita populi romani li. j. Quod Kal. Iunijs & publice & priuatiz fatuam pultē dijs mactat.

¶ Mactare est magis augere. Vir. li. ix. Macte noua virtute puer Cice. Tuscu. li. j. Macte virtute. Acti⁹ in epeo lem: Pota vt dixi macta his armi⁹q̄ macte virtutē patris. Lucil. saty. li. v. Macte inq̄ virtute simulq̄ his verbis esto. Tur. in betontibus: Macte virtute esto. Pacu. in doloreste. Macte esto virtute operaq̄: oēq̄ approbo M. T. de rep. Ferunt laudibus mactāt honoribus.

¶ Mactare malo afficere signat. Plau. in Amphitriōe At ego certe cruce & cruciatuz mactabo: exi foras mactigia. Idem in Aulula. Dotatæ mactant malo & dāno viros. Neuius in gallinaria: mactato te misce. Vir. in bellis. Mactat vilam in fortuito.

¶ Modicum in cōsuetudine paucillū volumus.

¶ Modicum veteres moderatum: & cum modo dici volunt. Plau. in bacchidibus: Quibus ingēs in aīo nobili est modicum & sine vernilitate. Idem in persia: Modice & modeste est melius vitam viuere. Et in milite:

Modice sapiis. Enni. in Hecuba: Quæ tibi in cōcubio verecūde & modice morē gerit. Actius in bacchis Agi te modico gradu. iacet & visus leuis. Turp. in demiturgo. Ego ædepol docta dico qua mulier volet sibi summa amicum esse indulgentē & diutinum modice atq̄ p̄ce eius seruiat cupidines M. T. de rep. li. ij. Statue eē optime constitutam rem p. quæ ex tribus generib⁹ illis regali & optiati & populari cōfusa modice nec puniendā tritet animum immanez & ferum. Varro: Sapiens & bonum ferre potest modice. & maluz fortiter ac leuiter. Idē in Tithono: si multum lusi: modice ambis. Salu. in Iugurtha Animus belli ingens: domi modicus: libidinis & diuitiarum victor.

¶ Mitis est tranquillus & lenis. Vir. li. viij. Mitis vt in morem stagni placidæq̄ paludis. Luc. li. xxx. Et illud quoq̄ mite malum blandū ac dolosum M. T. in Horten. Aut Theopompo acrius aut Theophrasto mite inueniri potest.

¶ Mitis est maturus Plau. in milite. Mitissime quides fustibus. Vir. in buc. Sunt nobis mitia poma. Turpili. in dia. Misero mitigabat sandalio caput Pacu. in doloreste. Nec grandiri frugum foeturam posse nec mitescere M. T. de rep. li. iij. Cūq̄ autūno terras ad concipiendas fruges patefecerit hyeme ad concipiendas relaxarit a fistula maturitate alia mitigauerit: alia torruerit. Idem de senectute: Facit p̄ sæpe ipsa sibi audientiaz disertis senis compta & mitis oratio.

¶ Mater est quæ quoduis animal partu edat. Vir. geor. li. iij. Marer cyrene mater.

¶ Matrem veteres etiam nutrice dici volunt. Plau. in menæ. Ita forma simili pueri: vt mater sua nō inter nos se posset quæ mammā dabat neq̄ adeo mater ipsa quæ illos pepererat. Vir. ænei. lib. viij. Et lambere matrē impavidos idest nutrice.

¶ Merum est solū. Terē. in phor. Nihil habet nisi spē merā. Var. Liberos parare cui necesse est non est merū nec tu ædepol quid simulas tuis: Plau. In asina. Aurū atq̄ argentum meruz est. fixus hic apud nos animus tuus clauo cupidinis. Var. selsq̄ vlyxe: Diogenem postea palliū solum habuisse & habere Vlyxem merā tunicam: pileum ideo non habere. Idē in eume. Tu non insanis: quo tibi vino corpus corrupis mero.

¶ Merum sinceruz. Pōpo. in piscato. Nescio quid nō est hoc merū quod hic plorat. Var. in marcipo. Eodez coniecisse mera miracula nescio quæ. Cicero de orato. li. ij. Ecce tibi exort⁹ est Isocrates magister istorū omnium. Cuius e ludo tanq̄ ex equo troiano meri principes exierunt.

¶ Meret meref. Vir. li. x. Qualē meruit pallāta remitto. Et lib. iij. Si bene quid de te merui M. T. ad Cæsarem iuniorem. li. ij. Quem perisse ita de rep. merete cōsulem doleo. Luc. li. xxx. Publica lege vt mereas: præsto ē tibi questor: Varro in eume. Quia plus inquit merere debet: in quo virtus est.

¶ Meret rursus dolet Virg. ænei. lib. iij. Sola domo meret vacua.

¶ Merat militet Lu. li. xv. Dum miles hyberna ac meret terfa ex ætate quasi annos. Idem lib. ix. Annos his orat tam plures. Miles hyberna vobiscū meret. Virg. lib. v. Merui quoq; sæpe furores cōpressi. Var. de vita patrū li. iij. Quin exercitu donati essent & equo publico mererent.

¶ Meret humillimum & sordidissimum quæstum capit. Varro rerū humanarum libro. xx. Qui in ordine ratis æs militare merebat & ob mercedem laborē vel infamiā corporis locat. Luc. lib. j. Et mercede meret religiones. Var. in agathone doloreste. Qui merita hominē & seruuz facit. Vnde & mercenarij & meretrices dicuntur. Idem in eume. Primum est qui meret sextertios vīenos.

¶ Medicamentū est quo homines vel animalia cetera curantur M. T. de offi. li. iij. Siquis medicamentū cuiuspiam dederit ad aquā intercutem.

¶ Medicamentum rursus venenuz & græce pharvacō vel producta eius syllaba: quod apud medos venefici sunt plurimi. Varro: Et quærit ibidem ab Hannibale. cur biberit medicamentum: quia romanis inquit præsidibus me tradere volebas.

¶ Minutum est sepius breue. Minutuz est obscurū & scrupulosum. Cic. de fi. bo. & ma. li. j. ecce autē alij minuti augusti & oīa semper desperātes: aut maliuoli inuidi difficiles luci fugi maledici mōstruosi.

¶ Malignum signat consuetudine maliuolum.

¶ Malignum obscurū. Vir. li. vj. Quale per incertā lunam sub luce maligna Est iter in siluis.

¶ Malignū gracile minus ferax. Vir. geor. li. ij. Difficiles primum terræ collesq; maligni.

¶ Moliri est facere. Vir. ænei. li. j. Moliri ve moram & veniendū poscere causas. Idem Res dura & regni nouitas me talia cogunt. Moliri. Marcus Tul. in philippicis. Quem nihil aliud agere nihil moliri nisi necem ciuium atq; impetum ciuitatis videre. Idem de senectute: Iners nō sit. verum etiam sit operosa & semp agēs aliquid & moliens.

¶ Moliri retinere morari ac repugnere. Ceci. in pgammo Itaq; quod letitiale me mobilitat: mæror molit metu. Luc. li. vij. Mutilamur molimur subducimur.

¶ Moliri extruere dictū a molibus Vir. ænei. li. j. Molicq; arces: & manibus subuoluere saxa. Actius in philoctete: Vbi horrifide & soni stridor gelidas molit nives. Vnde demoliri dictum est construere. M. T. de offi. lib. j. Hanc scaure demolitus ac cessionem adiunxit ædibus. Cassius Hemina de censoribus lib. ij. Et iam aurea in capitolio signa quæ erant demolitūtur M. T. de offi. li. iij. Demoliri ea quorum altitudo officeret auspicijs:

¶ Molle est nō durū. Vir. li. vij. Mollibus æratis opera ad fabrilis surgit. Idem geor. li. ij. Quid nemora ethi-

opum molli canentia lana. Molle recens nouū. Vir. in bucco. Sunt nobis mitia poma. Castaneq; molles:

¶ Molle opportunuz. Vir. ænei. li. iij. sola viri molles additus & tempora noras. Idem: & quæ mollissima fādī Tempora.

¶ Molle leue contēnenduz. Vir. geor. li. iij. Tuas Mæcenas haud mollia iussa M. T. de senectute: quod ferē dū est molliter sapienti.

¶ Molle non arduū nec erectū. Vir. in buc. Qua se subducere colles incipiūt molliq; iuguz dimittere cliuō.

¶ Molle dulce iucūdū. Vir. geor. li. ij. Mollesq; sub arbore somni M. T. de legibus li. ij. In ānos teneros atq; molles infloruere q̄ varios canēdi sonos. Idem de senectute: Oīs absterferis senectutis molestias: sed etiaz effeceris mollē ac iucundam senectutem.

¶ Molle placidum. Actius in thelepho: Nisi patitur nauē in fugā tradunt subter saxa ad leuam qua mōs molliēbat mare M. T. de senectute. & Hannibalē iuueniliter exultantē patiētia sua molliēbat.

¶ Mirari significat nouo aliquo obstupesceri. Virg. ænei. li. j. Artificumq; manus inter se operūq; laborē Miratur.

¶ Mirari delectari accendi. Vir. geor. li. iij. Seu quis olimpiacæ miratur præmia palmæ pascit equos.

¶ Mirari Vir. geor. li. iij. Ille operum custos: illū admiratur: & omnes circumstant.

¶ Micare est sortiri digitis M. T. de offi. li. iij. Dignū esse ducunt. qui cum in tenebris mices. & eos quas ipse quasi sorte aut micando victus alteri cedit. Var. in parme. Micandum erit cum græco. vtrum ego illius nūctum an ille meum sequatur.

¶ Micare pervices sine ordine mouere. Vir. geo. li. iij. Micat aurib; & tremit art;. Idem li. x. Semianimiq; micant digitis: ferrūq; retractant. & geor. lib. iij. & linguīs micat ore trifulcis. Luc. li. xxx. Omnia tumēdo mucro videas feruente micare.

¶ Micare fulgere. Vir. ænei. li. j. Micat ignib; ether. & li. ij. Ardentes clypeos atq; æra nicantia cerno.

¶ Mittere manifestā habet significatiōē. Vir. ænei. li. vij. Mittitur & magni venulus diomedis ad vrbes & geor. li. iij. In saltus: vtrūq; gregez atq; in pascua mites. & mitte in venerē pecuaria primus.

¶ Mittere est excludere. Vir. ænei. li. j. Molestūq; timorē mittite. Sisēna hist. li. iij. Mulierē missa fide ac pietate ppter amoris nefarij libidinē extitisse.

¶ Mittere Vir. in buc. Hos illi: q; nec bene vertat mitimus hædos.

¶ Mittere omittere. Teren. in adelpis. Hera lachrymas mitte. Vir. li. xj. Mitto ea quæ muris bellādo exhausta sub altis. Luc. li. xxx. Hoc missuz facias illo me vtere libenter. Marcus Tullius de officijs: libro. iij. Manalium missum factum temporibus vel iusiurādū valebat Plaut; in aulularia Iam scrutari mitto redde huc.

Monii:

¶ Mandare significationē notā habet: vt Vir. lib. viij. Multa patri mādata dabat portanda.

¶ Mandare commēdare. Vir. enei. li. vj. Furtim mādarat alendum Threicio regi M. T. de offi. li. ij. Deinde scriptis non ea quæ nūc: sed actiones nostras mandarem: vt sæpe fecimus.

¶ Maturū dicitur celer. Vir. enei. li. j. Matutare fugā regi: hæc dicite vestro. Actius in menalip. Est res aliqua presente his prius mature instituit M. T. de of. li. ij. Venit ipse mature scalmum nullum videt. Var. in eu. Qui sit: vt vigilarē matura cepisti more tenueris.

¶ Maturū graue sapiens. Vir. li. vj. Hoc helim⁹ facit: hoc æui matus acertes. Cice. de senectute iam cōstātis ætatis & senectutis maturitas.

¶ Maturū mite coctū. Vir. in buc. Triste lupus stabulis maturis frugibus iber. Var. in eume. Discumbim⁹ sati dñs maturo ouo ad cōnā comedit.

¶ Metus dicitur sicuti plerūq̄ timor. Vir. li. vj. Et metus & male suada fames.

¶ Metus religio. Vir. li. vij. Sacra comā multosq̄ metu seruata per annos.

¶ Manere est loco insistere. Vir. li. x. Manet imperterritus ipse Hostē magnanimū operiens. M. T. in verrē Qui iudicia manere apud ordinem senatoriū volunt. Idem de officijs. Cirulum quendam suadentem vti vt be manerent.

¶ Manere iminere debere. Vir. lib. ij. Te turne nephas te triste manebit Supplicium M. T. philippi. li. xvj. Si autem me aliud factum manet.

¶ Manere expectare Terē. in eunuchō: Quaz mox irruamus. mane: omnia prius experiri cōsilio q̄ armis sapientem decet.

¶ Manet inhæret fixum est. Vir. enei. lib. j. Manet alta mente repostū. Plaut⁹ in asinaria: Vale aliquāto amplius valerem si hic maneres

¶ Monstrū dicitur horrēda magnitudo. Vir. enei. li. ij. Monstrū horrendū ingens.

¶ Monstrum monstrationem. Vir. enei. li. iij. Mōstra deum refero.

¶ Maculosum sordidum immūdū. Luc. li. xxx. Hęc maculosus cum vestib⁹ aspicit ipse.

¶ Maculosum est variū. Vir. enei. lib. j. Succinctā pharetra & maculosę tegmine lincis.

¶ Macula turpido. M. T. in verrē actione. ij. Cui⁹ vt adolescentiæ maculas ignominiasq̄ pretereā. Luc. li. xxx. Quē scire tuas oēs maculas votisq̄

¶ Macula in rebus plaga. M. T. de supplicijs in verrez actione. ij. Reticulūq̄ ad nares sibi admouebat tenuissimo lino minutis maculis plenū rosæ.

¶ Metire est trāsmearē. Luc. li. xxx. Vir mare metitur magnū fluctibus tradit. Vir. geor. li. iij. & iūcto bipedum cursu metitur equorum.

¶ Manicę dicuntur vestium. Vir. li. xj. Et tunicę manicas & habent redimicula mitræ.

¶ Manicæ quibus manus vinciuntur. Luc. li. xxx. Sic aqueis manicis mens irretita est. Vir. enei. li. j. Manicas atq̄ arta leuari Vincla iubet priam⁹. Plaut. in asinaria: Vir. manus manicæ cōplexe sunt.

¶ Mcestū triste miserandum. Vir. enei. lib. ij. Et mcestas promere vocis. Luc. li. xxix. Cohibet & domina mcestus se albinus.

¶ Mcestum enectū fame. Lu. li. xxx. Ventrē alienum mcestū fouere ex mollito ordeo vti cataplasma.

¶ Mutare delinquere. Luc. li. xxvj. Mihi quidē psuadent publice mutare meos.

¶ Mutare transferre. Luc. li. xxvj. Doctior ceteris insamsitis mutes aliquo tecum sacra facta.

¶ Mutare aliquid p̄ alio accipere. Luc. li. xxvj. Publicanus vero: vt asiaz fiam scripturarius p̄ Lucilio id ego nolo: & immo hæc nō muto omnia.

¶ Mouere manifestū est quā habeat significationem. ¶ Mouere excludere. M. T. de offi. li. iij. At qui quosdam quasi veneno perficiatur: vt vero hæredes moueat: in eorum locū ipse succedat.

¶ Meditari est discere pdoceri. Pla. in āphitriōe: Prius ipse mecū & volo hic meditari: sic hoc p̄ hoc loquar.

¶ Meditari excogitare. Teren. in andria: Venit meditatatus alicūde ex solo loco.

¶ Dictiones ab N. Littera incipientes.

Nobille ad dignitatem generis refertur. Salusti. in catilina. Nobili genere natus.

¶ Nobilis notus dicitur. M. T. de offi. li. ij. Testis est phalaris cuius est præter cæteros nobilitata crudelitas. Luc. saty. lib. vij. Phirne nobilis illa vbi amatorē probius quem. Actius in Diomede. Me agros referā: Nam hic sum nobilis ne cui cognoscat noto. Teren. in heauton. Mea est potens magnifica / sumptuosa / nobilis: Virg. lib. octauo: Est locus italie medio sub montibus altis Nobilis. M. T. in verrē actione secūda. Oppidum est in helle spondo Lampiscum id in primis asiaz prouinciæ claruz & nobile. Luc. libro trigesimo: Tum illud epiphōi quod etiam tū nobile est. Vnde & nobilitarent notificarent dictuz est magisq̄ fame obiectarēt ne eaz malefactis nobilitarēt. Actius in Telephona His demū miserū est: cuius nobilitas miseras debilitat. Pacuuius in doloreste. Hic cineis est quem famæ gratia ante omnes nobilitat viros.

¶ Numerū ordinem. M. T. de deorum natura. lib. ij. Nihil est enim vt orationem numero moueri possit sine consilio in quo nihil est temerarium. Vir. enei. li. iij. Digerit in numerum.

¶ Numero significat & multū. Actius in cenomao: Numero te expurgasti. Idem in antigona: Ne istuz numerum amittas subitū oblatū. Turpili⁹. in Demetrio Nunq̄ nimis numero quēq̄ vidi facere q̄ factū est op⁹. Idem in lyndia. Ego in turba foras subduxi cum hac me ne qs ad numero mihi nolebat currere. Quid quæ

rogasset & petasatus capite inuisset: ac discedens numero venire ait adolescentem. Affranus in priui. Numero inepti pertimuiisti cassam terriculam aduersarij. Plau. in amphitrione: Numero mihi in mentem fuit. Marcus Cato de liberis educandis. Vt qui cunctas celeriter erant nati ferre munerarijs premuniebant: q̄ qui cito facturū quisve ostendere volebat: dicebat numero id fore.

¶ Numeros modos. Vir. in buc. Numeros memini si verba tenerē. Marcus Tu. de officijs: li. iij. Perfectum atq; absolutū est. & vt idē dicunt & omnes numeros habet.

¶ Niti est conari sub onere. Vir. geo. li. iij. Post valido nitens sub pōdere saginus axis increpat Cicero. tuscu. lib. iij. Tuq; illud quod sifiphus versat saxū sudās nitēdo neq; proficit hilum.

¶ Niti fultum esse. Luc. lib. xxvj. Sūmi niti naturæ opibus: at ego cōtra: vt dissimilis siem.

¶ Niti est incūbere. Vir. li. vj. Ille vides pura iuuenis qui nititur hasta.

¶ Niti rursus ambulare. Pacu. in perhibœa: ardua loca agresti ac trepidante gradu nititur. Vir. ænei. lib. ij. Pressit humi nitens.

¶ Niti volare Virg. ænei. li. iij. Hinc primū paribus nitens cillenius alis.

¶ Nare est natate. Virg. li. viij. Et fluuiū vinclis innaret clelia ruptis.

¶ Nare rursus volare. Virg. georg. li. iij. Hinc vbi iā emissum caueis ad sydera cœli: Nare per estatē liquidam suspexeris agmen.

¶ Natate iterum trepidare. Vir. Geor. li. iij. Conditq; natantia lumina somnus.

¶ Necessitudo pro necessitas. Salustius in iugurtha. Et iā antea Iugurthæ filia bocho nupserat. Verū etiā necessitudo quæ etiā timidus fortes facit. Idem in eodem Coactus rerum necessitudine statuit armis certare. Var. in modio. Assē vinum assē pulmentarium sedeas quo natura non necessitudo Sisenna histo. li. iij. Id me neq; metu neq; calamitatis necessitudine inductū facere.

¶ Necessitas vis quæda; quæ alterum cogere in vitium potest vt plerumq;.

¶ Nomen est propriū vocabulum singulorum. Vir. li. vij. Cui nomina mille. Mille nocendi artes: & vt nomen aui referens priamus.

¶ Nomen decus dignitas. Vir. ænei. li. ij. Auulsumq; humeris caput & sine nomine corpus.

¶ Nota dicitur probrū Luci. lib. xxx. Quem scis scire tuas omnes maculasq; notasq;.

¶ Nota signum Vir. Geor. lib. ij. Continuoq; notas & nomina gentis inurunt.

¶ Nota distinctio Vir. li. v. Ceruleæ cui terga note Nuda in cōsuetudine sine tegmine dicitur. Vir. li. v. Nuda tosq; humeros oleo pfusa nitescit.

¶ Nudum insepultū Vir. li. v. Nudus in ignota pallure iacebis arena.

¶ Dictiones ab O. littera incipientes.

Occupatus & ipeditus: vt græce dicitur a scolio. id est vacuū non est Plautus in amphitrione. Herus amphitryo occupatus Cicero. tus. li. v. Vt si occupati Profuimus aliqd ciuibus nostris pfuimus etiā si possumus ociosi.

¶ Occupare est proprie puenire Cicero. tus. li. v. Quod idē melioribus etiā verbis Metrodor occupauit. Titin. veliterna: Ergo occupa foras exire: vt præsit litheū Vir. li. xij. Et veniēti ebyso plagamq; ferēti.

¶ Occupatos flāmis. Actius in euryface. Quēadmodū impetū occupemus iacere vltro in regem fidē per eos & nisi clamoris regē auferre ab regia occupo puerū. Turpi. in transilione: Cesso occupare & me in colloquiū cōferre horū. Ennius Hectoris lustris: Hectori sūma armatos educit vī foras castrisq; castra vltro ferre occupat. Pacu. in dolore. Is q; est: qui si illū tu occupas leto dabis. Var. i phœbo: Crede mihi plures dños serui comedere q̄ canes. Quod si actē occupasset & ipse prius suos canes comedisset & nō negauisset saltatoribus in theatro fieret. Idem in eumenidib;: Priusq; responderē foris nescio quis occupat res indicare.

¶ Occupare est rursus detinere Plautus in epidico: Atq; id nō decet occupatū tibi erit argentū. Pacu. in athalāta: Super satis ager niue in mare animū occupes M. T. de offi. li. j. Et in ea funditus dolenda occupati sunt & fuerūt. Vir. geor. li. iij. Manicisq; iacētē occupat. Var. in eume. Cū in eo esset occupatus q; in sola curaret: vt scribit Scantius homo per dionysia.

¶ Occupare est inuenire tenere vel possidere. Plautus in trinum mo: Familiā optimā occupauit. M. T. in hortensio: Et paulū marcelli occupauisse. Vir. ænei. lib. vj. Occupat æneas aditū custode sepulto. M. T. in philii. li. xij. Agri lucani possessiones occupant.

¶ Occupare collocare. Pompo. in pictoribus: Quæ tu leram mecū nulla deinde victoria tam grata mercede ilico curauī vt occuparem M. T. in verrez actiōe scda Præterea pecunias occupauerat. apud populos signa & syngraphas fecerat.

¶ Opinio est fama M. T. ad cæsarem iuniorē li. j. Erat opinio bona de plantio: bona de lepidō.

¶ Opinio suspitio. Var. in eume. Qui omnes me bima tram agitare clamitantis opinionē mihi infamiae meæ cōfirmant. Actius in euryface. Opinione factū est q̄to minus stirpem educabāt: tanto vereremur magis eos esse M. T. de offi. li. iij. Qui primum hæc natura cohærentia opinione distraxissent.

¶ Opinio spes opinio M. Tu. ad cæsarem. Posthac quod voles a me fieri scripto vincam opinionem tuā Idem de offi. li. iij. Opinionem asserūt populo eorum similes fore quos sibi delegerint ad imitandū Varro

Monii.

ineume. Sed ad nos citius opinio vertilabudus miser decidi. Sisen hi. li. iij. Popedius opinione frustrata. **¶** Obscenū est inuidus. Vir. aenei. lib. iij. Obscenas pelagi ferro fedare volucres. M. T. de offi. li. j. Alterne libero quidē: si rerū turpitudini adhibet verborū obscenitas. Var. in agathone. Pueri obscenis verbis nouē nuptulæ aures restaurant.

¶ Obscenus vitale. Vir. aenei. li. iij. Obscenāq; famē: quæ prima pericula. Idē li. xij. Ne me terrere timentes obscenæ volucres. Cic. tus. li. ij. Vna & obscenas voluptates de quibus multa ab illis habet oratio.

¶ Obscenum signat & maledicum. Actius in ceno: ma: Nos te acturū atq; opere magno educate per urbem. & oēs qui arcē astymq; accolunt ciues oibus fauris angustā adhibēt fauentiā ore obscena dicta segreget: Luc. li. xxx. Deū rixā vertat verba obscena.

¶ Obitus signat mors vel occasus. Vir. geor. li. j. Nec frustra signorum obitus speculamur & ortus.

¶ Obitus rursus aduentus Actius in antigona: At nisi me fallit in obitu sonitus. Turpi. in epiclero: Et q̄s est qui interrumpit sermonē meū obitu suo.

¶ Omen dī auspiciū prosperū. Vir. geor. li. iij. Omne quo firmans animū sic incipit ipsa.

¶ Omen signat aduersa Virg. li. xij. Neue omine tanto prosequere.

¶ Olim trinam habet significationem: temporis præteriti. Meos olim si fistula dicat amores.

¶ Olim temporis futuri. Vir. aenei. li. j. Hunc tu olim cælo spolijs oriētis onustū Accipies securo. Luc. saty. li. xix. Sic tu illos fructus aduersa hyeme olim Turpi. in philopatro: Deinde cū ad te redierit olim post mortem patris: Affranus in suspecta: Non amatorē olim defensore per eum volet.

¶ Optare est precib⁹ aliquid a dijs postulare. Vir. ene. li. vij. Et reor & si quid veri mēs augurat opto.

¶ Optare est eligere. Luc. saty. li. xxx. Aurū vis hoies habeas hoiem qd ad aurū: quare vt dicimus nō video hic qd magnopere optē? Salu. histo. li. iij. atq; cuz cupio laudatū accensum quē premiorū spes: quibus nō optauisset ire iubet. Vir. aenei. li. iij. Optauiq; locum regno M. T. de offi. li. j. Quæq; maiori parti pulcherrima videantur ea maxime optant. Terē. in eunu. Hoc si feceris: quod vis premium a me optato. Var. in marcipore: Et Diogenes qui amicos: qui ab Alexādro rege iussus optate quid vellet se facturum.

¶ Offendere est pcutere. Turp. in paraterusa. Caput vt offendi ad limen pol. Luc. li. xxix. Deinde mittit virile veretrum in flumen: offendit buccā boiūnio.

¶ Offendere lædere M. T. de supplicijs lib. iij. Cū iste cum pallio purpureo pariq; tunica versaretur in cōuiuijs cū mulieribus non offendebātur hoies in eo neq; moleste ferebant. Luc. li. xxvij. Nā hic quidē reditū talem portendebant. neq; alia in re vlla offendere.

¶ Offendere inuenire. Pacu. in iliona: Quos ego ita vt

volui offendo incolumis. Affra. in hoie: Et memoriter cum venero confectam vt offendam. Quadrigari⁹ in annaliū li. ij. Inde postq̄ aliquātū recessit offendit mōtē loca munita resq; oēs habere. quē militibus opus sunt ligna: aquā: pabulū. Et Terē. in eunu. Offendi adueniens quendā mei loci atq; ordinis hoiem M. T. de signis: Quod nondum perfectū templū offenderent neq; ponere potuere. Luc. li. xxvj. Si quod verū inusitatū aut zetematicū offenderem M. T. de repu. lib. ij. Sz imitor architā illū tarentinum: qui cū ad villam venisset & oia aliter offendisset. Plau. in amphitrione. Eo more expergefactū adueniens tenebrosū offendi dominū. Var. lx. Romam regressus ibi nihilo offendi quod ante annos quinquaginta cuz primū dormire cœpit reliqui.

¶ Obscurum est sine lumine. Vir. geor. li. j. Si nigrum obscuro comprehendit æra cornu.

¶ Obscurum ignobile M. T. de offi. li. ij. Qui magna sibi proponunt obscuris orti maioribus.

¶ Obscurum absconditum latens. Vir. li. xj. Vidim⁹ obscuris primam sub vallibus urbē.

¶ Obseruare suscipere magnificare M. T. de offi. li. j. Sicut aliquo honore: aut imperio affectos obseruare & colere debemus.

¶ Obseruare celare & i terra tegere: Plau. i aulu. Vbi is obiit mortē qui mihi id aurū credidit cœpi obseruare

¶ Obseruare cognoscere. Vir. aenei. li. ij. Et vestigia retro Obseruata sequor.

¶ Obseruare curiose & suspiciter circūaspicere. Plau. in aulularia. Oculos ego tibi Istos improbe: ne me obseruare possis quid rerum geram.

¶ Obseruare captare. Vir. geor. li. iij. Quos durus arator Obseruans nido implumis detraxit. Luc. li. xxvij. Quod si obseruans hoiem qui pro commodo & regno gaudet. Teren. in Andria: Preterrefacies dauū obserues filium quid agat.

¶ Orator significantia manifesta est.

¶ Oratores legatos Vir. li. xj. Centum oratores pria de gente latina ire placet.

¶ Occurrere dicitur obuium fieri. Vir. li. vj. Hic illi occurrit tydeus.

¶ Occurrere subuenire cōmouere. M. Tu. de supplicijs: Occurrebat tibi oratio.

¶ Offerre inuenire. Luc. li. xxvj. Homines ipsi hāc sibi molestiā vltro atq; ærumnā offerūt dicunt vxores.

¶ Offerre efferre Luc. li. xxx. Vt nunc hac re mihi opē atq; auxilium offeras.

¶ Offerre ostendere Vir. li. vj. Strictamq; aciem veniē tibus offert.

¶ Obducere aperire. Luc. li. xxvij. Vos interea lumē afferte: atq; aulæa obducite.

¶ Orare est precibus poscere M. T. in verrinarū diuinatione. Rogate & orare ne eos supplices aspernetur.

¶ Orare est agere M. T. de offi. li. iij. Vt veram amici

causa m esse malit: vt orandæ litis tempus quo ad per-
leges liceat accommodet.

☞ **Oppido** valde. Plautus in *Amphytrione*. Oppido
interij. Obsecro hercle cantus q̄ validus est.

☞ **Oppetere** occubere mori. Vir. *ænei*. lib. j. Quis ante
ora patrū troiæ sub mœnibus altis Contigit oppetere.

☞ **Oppetere** incidere. Plautus *asinaria*: Atq; illa viua
nimis vt pestem oppetas.

☞ **Obesum** p vberi & crasso sæpius ponit. Vir. *Geor.*
lib. iij. Argutumq; caput breuis aluus: obesaq; terga.

☞ **Obesum** gracile & exile. Neui⁹ in carmine. Corpore
pectoreq; obeso ac merito exeso tardi ingenio senis.

☞ **De Dictionibus a. P. Littera incipientibus.**

Dropriū diuturnū. *Sisenna histo.* lib. tertio.
Tū subito tacuit ad quē metu & suspitione
ppria capere non poterat quietem.

☞ **Propriū** est suū vniuscuiusq;. Virg. li. viij.
Hūc mihi da ppriū virgo sata nocte laborē. Var. in ca-
prino plio. Nam virtutem propriam mortalibus fecit
certe promiscue voluit communia habere.

☞ **Propriū** signat rursus ppriū. *Sisenna histo.* li. iij.
Victoribus pprie spem victis aduersæ fortunę maio-
rem formidinem obiecit. Plautus in *cistellaria*. Atq; il-
lum amatorem tibi ppriū futurū in vita. Vir. lib. vj.

☞ **Propria** hæc si dona fuissent. Idem libro. iij. Da ppriam
tymbreę domum. Terentius in *and.* Ego deorū vitas
propterea sempiternam arbitror: q; voluptates eorū
pprie sunt. Axius in armorū iudicio. idest Fors domi-
na. neq; in illa vita ppria in vita est. Luc. *saty.* lib. xvi.

☞ **Cetera** contemnit & in vsura omnia ponit non magna
ppriū vero nihil neminem habere Mar. Tullius de
republica libro quarto. Et noster plato magis esset ly-
curgus: omnia qui prorsus iubet esse cōmunia ne quis
cuius proprias aut suam rem vllamq; adijcere.

☞ **Affranius** in *Vopus*. Di tibi dēt propria exoptes bo-
na. Luc. li. xxvij. Cum scientia nihil est propriū in vita
mortali datum.

☞ **Præuerrere** præterire. Virgilius *æneidos* lib. primo.
Volucremq; fuga præuertitur ebrum.

☞ **Præuertit** iterū signat reuocat. Plau. in *amphytrione*
Ibi me in clamat alcmena: iā ea res horrore afficit. Heri-
lis præuertit metus: accorro vt sciam quid velit.

☞ **Præuerrere** iterū signat antepone. Plautus in *Am-
phytrione*: Illuc redeundum est michi: ne me vxorem
præuertisse dicatur pre republica.

☞ **Promittere** est polliceri. Vir. *æne.* lib. ij. Promisi vltō
rem & verbis odia aspera moui. M. T. ad Cæsarem iu-
niorem. Promissa tua memoria teneas.

☞ **Promittere** etiam significat ad magnitudinem nu-
trire. Plautus in *rudente*. Capillum pmittam optimuz
est: incipiāq; hariolari. Vir. *ænei*. li. iij. Promissaq; barba
Varro in modio. Qui cum erant in Græcia coma pro-
missa barba rasa pallam trahētes.

☞ **Protellare** est percutere. Teren. in *phormione*. Ne te

iratus suis seuidicis dictis protelet. *Sisenna histo.* li. iij.

Romanos impetu suo ptelant plectus psequuntur.

☞ **Protelare** rursus adiuuare. Luc. *saty* ra lib. primo.
Quē neq; lucanis oriundi montibus tauri ducere pro-
telo validis ceruicibus posset. Idem libro duodecimo.

☞ **Protelare** etiā excludere. Tur. in *lénis*. Propter pec-
catū pauxillū indignissime p̄ia ptelatū eē sæuitia p̄is.

☞ **Prodere** signat deferre. Virg. *eneid.* libro secundo.
Prodere voce sua quenq; aut opponere morti.

☞ **Prodere** rursus differre vel excludere. Virgili⁹ *ene.*
libro primo. Nos tua progenies cœli quibus annuis ar-
cem Nauibus infandum amissis vnus ob iram Prodi-
mur: atq; italis longe disungimur oris.

☞ **Prodere** etiā ptendere vel edere. Virg. *ænei*. lib. iij.
Italiam regeret genus alto a sanguine teucris proderet.

☞ **Periculū** est salutis discrimen. Virg. *ænei*. lib. iij. Ob-
scenāq; famē quæ prima pericula vito. Luc. lib. xxx.
Adde alios omnes meo periculo ex ordine.

☞ **Periculum** experimenium. *Sisenna histo.* lib. iij. Peri-
clitantur tormēta ac tela multaq; genera machinamē-
torum. M. T. de rep. libro. iij. Sed vt ipsi sæua nimium
periclitentur vident quid se putent esse facturos.

☞ **Periculosum** maius & vehemens. M. T. de officijs
libro primo. Grauioribus autem morbis periculosas
curationes & ancipites adhibere coguntur.

☞ **Pressum** subtile. M. Tul. in *Hortensio*. Quis te autē
est: aut fuit vnq; in partiundis rebus in definiendis & ex-
plicandis pressiori.

☞ **Pressum** onustū grauatum. Virg. *Geor.* lib. j. Ceu-
presse cum iam portum tetigere carinæ Puppibus.

☞ **Premei** d̄fodei. Vir. li. x. sulcūq; sibi p̄mat ip̄a caria:

☞ **Premere** claudere. Virgilius libro vndecimo. Pressi
ue oculos aut vulnera laui Veste tegens:

☞ **Premere** insequi fugare. Virg. *ænei*. libro j. Hac fu-
gerent graij p̄meret troiana iuuentus.

☞ **Premere** vrgere Virgilius *Geor.* libro tertio. Ingētē
clamore premes ad retia ceruum. Et libro sexto *ænei*.
Faunūq; premunt te iussa parentis.

☞ **Premere** significat inniti cum pondere. Virg. *Geor.*
lib. iij. Et spumantia cogere pressis Mella fauis.

☞ **Premere** rursus refrenare vel cohibere. Virg. *ænei*.
lib. j. Imperio premit ac vinclis & carcere frenat.

☞ **Premere** tegei vir. li. xi. quos simois p̄mat illeviros

☞ **Premere** etiam remouere vel excindere. Vir. *Geor.*
lib. i. Et ruris opaci. Falce premes vmbra.

☞ **Premere** occidere. Virg. xi. Armigerūq; remi p̄mit.

☞ **Premere** aduersari. Virg. vndecimo. Numina nulla
premut: mortali vrgemur ab hoste mortales.

☞ **Premere** calcare. Virgilius *æneidos* libro secundo.
Veluti qui sentibus anguem Pressit humi nitens.

☞ **Premere** deponere. Virgilius *Geor.* libro secundo.
Quod superest qcunq; premes virgulta per agros.

☞ **Precium** p̄cænæ exitium. Liuius in achille Si malos
iij.

Nonii.

imitabor: tum precium pro noxa dabit.
 ¶ Precium dicitur quod re empti datur. Virg. aenei. li. iij. Urbem exiguo precio posuit. Terent. in eunu. Precium sperans ilico producit ac vendit.
 ¶ Precium pro premio. Salu. in iugur. Vicit tñ in senatu pars illa q̄ non precium aut gratiam anteferebat.
 ¶ Patibulum est crux. Salust. hist. li. iij. In quis notissimus quisq; malo deperdens verberabatur aut in mutilato corpore improbi patibulo eminens affigebatur.
 ¶ Patibulum fera qua ostia occluduntur q̄ hac remota valua pateat. Titin. in fullo. Si quisq; hodie p̄ter hanc porticu nostru pepulerit patibulo hoc ei caput defringat.
 ¶ Petere signat poscere. Virg. lib. viij. Mittit & magni venuli diomedis ad urbem Qui petat auxilium.
 ¶ Petere vocare. Vir. li. viij. Quid causas petis ex alto.
 ¶ Petere percutere ferire. Virgilius in Bucolicis. Iam cornu petat pedibus qui spargat arenam.
 ¶ Petere appetere. Virg. lib. viij. Notuq; petiuit coniugis infusus gremio per membra soporem.
 ¶ Petere sequi. Virgilius libro quinto. Quem petit & summis annexus viribus vrget.
 ¶ Petere abducere. Virgilius libro septimo. Tartareu ille manu custodem in vincla petiuit.
 ¶ Petere inquirere. Virg. lib. viij. Euandrum petimus.
 ¶ Petere cupere apperere. Virg. geor. li. quarto. Pulchramq; petunt per vulnera mortem.
 ¶ Petere eligere. Virgilius georgi. libro quarto. Principio sedes apibus statioq; petenda.
 ¶ Petere obtinere. Virgilius aeneidos libro primo. Quae proxima litto ra cursu Contendunt petere.
 ¶ Petere manere expectare. Virgilius libro octauo. Troianos haec monstra petunt.
 ¶ Propter signat eius causa. Virg. aeneidos libro. iij. Te propter libyae gentes numidumq; tyranni Odere.
 ¶ Propter alicuius rei causa. Var. Seliq; vlyxe. Quid eminerua ppter stetit significare eum ppter doctrinam.
 ¶ Propter iuxta. Virg. geor. lib. iij. Et viridi in campo templum de marmore ponam Propter aquam.
 ¶ Ponere est deponere. Virgilius aeneidos libro primo. Ponuntq; ferocia poeni Corda volente deo.
 ¶ Ponere consumere. M. T. de officijs libro secundo: Mirenturq; in ea tantum me opere & teporis ponere.
 ¶ Ponere constituere. Virgilius georgico. libro tertio. Templum de marmore ponam.
 ¶ Ponere obseruare. Virg. geor. libro tertio. Aut parco sale contingunt: hyemi reponunt. Item in pri. aene. Manet alta mente repostum Indiciu paridis.
 ¶ Ponere desinere. Virgilius libro octauo. Cum venti posuere. Omnisq; repente Resedit flatus.
 ¶ Pernix dicitur celer. Virgilius georg. lib. iij. Talis & ipse iubam ceruice effudit equina Coniugis aduentu pernix saturnus. Luc. libro vigesimo septimo. Fruim⁹ pernice. aeternum id nobis fore sperantes.
 ¶ Pernix persequens. Virgilius georgico. libro tertio.

Et inter dura iacet pernix in strato saxa cubili.
 ¶ Pullum est aetatis nouellae. Virgilius geor. libro. iij. Continuo pecoris generosi pullis in aruis.
 ¶ Pullum non album. Virgilius tertio Georgicorum. Reijce ne maculis infuscet vellera pullis.
 ¶ Plagae sunt verbera. Virgilius in eodem. Plagisq; perempto Tunsa per integram soluuntur viscera pellem. M. T. de supplicijs. Plagis confectus dico a licitoribus tuis pater ante oculos concidisse.
 ¶ Plaga spatium immensum. Virg. aenei. lib. j. Aetherea quos lapsa plaga iouis ales apto Turbabat coelo.
 ¶ Plagae sunt & in retibus quibus capta implicat. Vir. aenei. li. viij. Retia rara plage. M. T. de offi. lib. iij. Sunt ne igit insidie tedere plagas etiam si excitaturus non sis?
 ¶ Plaga spacium amplissimum vel coeli vel agri. Vir. lib. septimo. In medio dirimit plaga solis iniqui.
 ¶ Plaga aliquando pars lecti: aliquando omnis. Var. in prometheo. Eburneis lectis & plagis sigillatis. Afranius. Plagam facito demeae & plagula de lecto pellis dimitte ordine.
 ¶ Putare colligere inferre. Plautus in aulularia. Putatur ratio cum argentario.
 ¶ Putare dicitur purgare rarefacere. Virgilius georg. libro secundo. Fingitq; putando.
 ¶ Putare aptare. Titin. in fullonibus. Da pensam lana q̄ non reddet tepori putata: recte facite: vt mulctet malo
 ¶ Putare animo disputare. Virg. vj. aenei. Multa putas sortemq; animo miseratus iniqua. Ennius in thyeste. Ibi quid agas secū cogites parat putat. Cecili⁹ in exule. Non hoc putas: non habet in corde tibi versatur.
 ¶ Putare extimare. Terent. in andria. Recte putas.
 ¶ Piare dicitur impiare contaminare. Virgilius in. vj. Distulit inferam commissa piacula mortem.
 ¶ Piare expiare putrefacere. Virgilius in sexto: Duc nigras pecudes: ea prima piacula sunt.
 ¶ Piare condere consecrare. Virgili⁹ in septimo. Prodigijs acti caelestibus ossa piabunt
 ¶ Passum ppressum. Vir. aenei. lib. iij. Opassi grauiora.
 ¶ Passus dicitur genus liquoris quod ex vua passa cogitur. Virg. Geor. lib. ij. Et passo psithia vtilior.
 ¶ Passum dispersum solutum. Virg. aenei. libro primo. Crinibus iliades passis. Terentius in phormione. Capillus passus nudus pes ipsaq; horrida.
 ¶ Passum extesum patens. Vñ & passus dicimus quod gressibus mutuis pedes patefcunt. Ennius in decimo. Aegro corde comis passis ait pro patentibus & extesis
 ¶ Parcere est veniam dare. Virgilius in septimo. Parcere subiectis & debellare superbos.
 ¶ Parcere seruare. Virgilius in. x. Argenti atq; auri memorans: quae multa talenta Gnatis parce tuis.
 ¶ Pax significantiam habet notam. Virg. lib. septimo. Pars mihi pacis erit dextram tetigisse tyranni.
 ¶ Pax venia: Idem aeneidos libro tertio. Sed votis precibusq; iubent exposcere pacem.

¶ Pax ppiciatio. Idem in eodē. Exorat pacē diuum.
 ¶ Prestare facere. M. Tullius de officijs. Emptorem
 indēnem damno prestari oportere.

¶ Præstare dicitur consuetudine beneficium dare.

¶ Præstare exhibere. M. T. ad Cæsare iuniorē libro. ij.
 Tu si meā fidē p̄stiteris: quod confido te esse facturuz.

¶ Præstare antecellere. Virgilius in duodecimo. O p̄-
 stans animi iuuenis. Salustius in Catilina. Omnes ho-
 mines qui se student prestare ceteris animantibus.

¶ Prestat vtile est. Virgilius æneidos tertio. Præstat tri-
 nacrij metas lustrare pachini.

¶ Pium d̄f religio sum. Virg. iij. geor. Di meliora pijs
 Pium castum. Virgilius in sexto. Quiq; pij vates.

¶ Precipere est iubere vel mouere. Virg. in. xj. Ipsi n̄e
 rumq; modūq; catinis Precipiunt. Et nono: Nāq; ita
 descendens p̄ceperat optimus armis Aeneas.

¶ Precipere est p̄uenire. Virgilius in vndecimo. Ex-
 ultatq; aīs & spe iam præcipit hostem. Virgilius lib. xi.

Omnia p̄cepi atq; animo mecum ante peregi.

¶ Pulsatum percussum. Virg. in sexto. Pulsatusq; pa-
 rens aut fraus innexa clienti. M. Tullius de supplicijs.

Lictores consistunt valentissimi: & ad pulsandos: ver-
 berandosq; homines exercitatissimi.

¶ Pulsatum violatum. Virgilius in Duodecimo: Pul-
 satus referens infecto fœdere diuos.

¶ Producere dicitur longius ducere. Virgili^o secundo
 æneidos: Abnegat excisa vitam producere troia.

¶ Producere prosequi. Virgilius nono. Nec te tua fu-
 nera mater Produxi.

¶ Producere instituire. Terentius in Adel. Senī aiām
 primū extinguerem ipsi qui illud produxit scelus.

¶ Producere foras ducere. Terentius in heauton. Pro-
 duxi ac vendidi. Mar. Tullius in Frumentaria. Quid
 opus iolio nemo tuorum amicoruz: nemo abs te pro-

ductus: nemo interrogatus.

¶ Proluuiēs & illuuiēs significantiam habent parem:
 & est immundicia. Virgilius tertio æneidos. Fœdissi-
 ma ventris illuuiēs. Terentius in heauton. Pānis obli-
 ta neglecta immunda illuuiē.

¶ Proluuium profusio. Terētius in Adelphis. Quod
 proluuium? quæ hæc largitas?

¶ Proiectum dicitur dimissum derelictum. Virgilius
 libro octauo. Proisce tela manu. Idem in Bucolicis.

Non ego posthac viridi proiectus in antro.

¶ Proiectum longe iactum extensuz. M. T. de signis:
 Sed quod erat eiūmodi loco. Virgili^o tertio æneidos

Proiectaq; saxa Pachini Radimus.

¶ Proiectum subtractum. M. T. in philippicis: Quod
 secundante fecit ex vrbe proieceris.

¶ Præstringere obtenebrare. Plau. in milite glorioso:
 Præstringat oculorum aciem in acie hostibus.

¶ Præstringere attingere. M. Tullius de signis. Igno-
 scite: ita magnitudo me breuiter præstringere atrocita-

tem criminis non sinit.

¶ Prestringere dicitur radere. M. T. in philip. libro. iij.
 Cuius quidez radere portam capuē pene prestrinxisti.

¶ Poscere accipere. Varro in Parmenone: In argumē-
 tis poscit palmam.

¶ Poscere signat petere. Virgilius in duodecimo. Pos-
 scit equos gaudetq; tuens ante ora frementis.

¶ Poscere prouocare. Virgil. in octauo. Haud acrē du-
 bites in p̄līa poscere turnū. M. T. in prima & secunda

actione in Verrem: Poscunt maioribus poculis.

¶ Poscere aduersari. Virgil. in. v. Equidem sic poscere
 ventos. Iādudum & frustra cerno te tendere contra.

¶ Proferre palā facere. Luc. lib. xxvij. Proferat ergo iā
 noster ordo scelera: quæ in se admiserit.

¶ Proferre p̄tendere. M. Tu. de repu. libro tertio. Saa-
 pienti iubet proferre opes amplificare diuitias.

¶ Penetrare est ingredi: penetrare exire proripere. Plau-
 tus in trinummo. Quo illic homo fortasse penetrauit
 in ædibus.

¶ Pariter ex æquo. Neuius in Decuma. Quid propha-
 nati modo sic tris menses in æde: vt pariter dispartian-
 tur bona patris

¶ Pariter conuenienter. Titin. in p̄līa. Ne tu istum
 ædepol media extulisti pariter: vt dignus fuit.

¶ Pariter similiter. Afranius in homine. Tibi in vtra-
 q; parte pollet & pariter potest. Plautus in aulularia. Is
 ex se hunc reliquit: qui hic habitat filium pariter mora-
 tum: vt pater atq; auus eius fuit.

¶ Posterius dicitur tardius vel secundo.

¶ Posterius minus. Plautus in Asinaria. Posterius ista
 dicis q̄ credo tibi.

¶ Postulare intelligitur apertissime quā habeat signifi-
 cationem: vt est poscere. Teren. in Andria: Alios mo-
 res postulat Alibi dehinc postulo vt nihil moræ sit.

¶ Postulare velle. Plautus in Asinaria. Vbi piem pieta-
 tem si istoc more morata tibi postulem placere mater
 mihi quo pacto præcipis?

¶ Paret obsequitur. Virgilius primo æneidos. Paret
 amor dictis caræ genitricis.

¶ Paret videtur. Virgilius in decimo. Cui pecudum
 fibræ cœli: cui sydera parent.

¶ Portenta dicuntur q̄ aliquid portendunt: vt sæpe.

¶ Portenta inania quædam & irridenda. Cicero tuscu-
 lanarum libro primo. Aut quid negocij est hæc poeta-
 rum & pictorum portenta conuincere.

¶ Protinus vbicunq; lectum est contra vsum intelle-
 ctus cōmunis: quo statim significare creditur posituz
 inuenitur. vt sit protinus porro ac sine intermissiōe cō-
 tinuoq; iunctum tenus eius significatiām affirmat ad-
 uerbij. Virgi. Nāq; in quocūq; loco posuit protinus
 sub hoc sensu intelligendum reliquit.

¶ Protinus insequenter deinceps. Virg. geor. quarto.
 Protinus aerei melis cœlestia dona. Exequar. & in æne.
 protinus antē & licā prima agmina turni prosequitur

¶ Protinus iugiter cōtinue. Virgi. in. xij. Huic frater

Monii.

subit alcanor: fratremq; ruentem. Sustētat dextera tra
iecto missa lacerto. Protinus hasta fugit.

¶ Protinus statim. Virg. ij. gne. Protinus ad regē cur-
sum detorquet hīarbam.

¶ Protinus longe porro. Virgili⁹ in octauo. Cornuq;
recurso Tartaream intēdit vocē: qua protinus omne
Intonuit nemus: & siluē insonuere profundē. Idem in
octauo. Nam memini hēsione videntem regna sororis
Laomedonciadem priamum salamina petentem Pro
tinus archadiē gelidos inuisere fines.

¶ Protinus valde. Virgilius in buco. En ipse capellas
Protinus æger ago: vt sit animo & corpore valde: aut
si aliud enunciat referē ad illud vt sit longe porro ago
At ipsum hactenus licet vt p̄positionem acceperit &
vt p̄positionem variet: tamen maxime finem termi-
nūq; designat. Virg. geor. libro. ij. Hactenus aruorum
cultus & sydera cæli. Idem in vndecimo. Laterū tenuis
hispida nanti Frons hominem p̄æfert. Idem in secun-
do: Capulo tenuis abdedit ensem.

¶ Parumper: vt sepe interim vt paruo tempore.

¶ Parumper cito & velociter. Vir. in. v. Pulsusq; parū:
per Corde dolor tristi gaudet cognomine terra.

¶ De dictionibus ab. R. Littera incipientibus.

Estare dicit̄ superesse. Teren. in andria.
Restat Chremes: qui mihi exorād⁹ est.
M. T. de senectute. Nec cum æqualib⁹
solū qui pauci admodū restant. sed cuz
vestra etiā ætate. Virgilius secūdo æne.
Aut quid iā misero mihi deniq; restat?

¶ Restare resistere. Virgilius. iij. ænei. Hoc solum no-
men. quoniam de coniuge restat. M. T. de finibus bo.
& malorum. Nullam q̄rentes voluntatē stoici restant.

¶ Religio est deorum cultura. Virgilius in septimo.
Religione patrum multos seruata per annos.

¶ Religiosos quoq; dies infames vel infaustos in. xj.
cōmentariorū Nigidius appellauit. M. T. ad Atticum
Non maiores nostri funestiorē diem esse voluerunt
alienis pugnaē q̄ vrbis captæ q̄ hoc malū ex illo itaq;
alter religiosus etiam nunc dies alter in vulgus.

¶ Religio metus vel sollicitudo. Virgilius in nono. Iā
tunc religio pauidos terrebat agrestes Dira loci. Teren-
tius in Andria. Dignus es cuz tua religione hac odio:
nodum in scirpo quæris.

¶ Rarum consuetudine infrequens signat. Vir. in. xj.
Qua rara est acies interlucetq; corona. Tul. de offi. li. j.
Si ad hoc genus castigandi raro inuiti q; veniamus.

¶ Rarum electum. Virg. iij. geor. Hic rarū vidim⁹ ol⁹

¶ Ruere decipi. T. de offi. li. iij. Si hæc nō ex tēpore pa-
ti ruere & p̄ venditorē in maximū fraudem incurrere.

¶ Ruere signat cadere. Virgilius secūdo æneidos.
Ruit alto a culmine troia.

¶ Ruere effundere. Virgil. in. vj. Vnde ruunt totidem
voces responsa sybillæ. Idē in geor. Ruit ardu⁹ æther.

¶ Ruere irruere sine cautela. Virgili⁹ in decimo. Quo

moriture ruis maioraq; viribus audes! Luc. libro vige-
simo. Ruis hic & colligis omnia furtim.

¶ Ruere eruere leuare. Virgilius in vndecimo. Cōfusa
ruebant. Ossa fossis. Idem primo æneidos. Totumq; a
sedibus imis Vna eurusq; notusq; ruunt.

¶ Ruere diruere cōplanare. Virgilius primo georgi.
Quid dicam iacto qui semine cominus arua Insequit̄
cumulosq; ruit male pinguis arenæ. Terentius in adel-
phis. Cæteros ruerem: agerem. raperem.

¶ Ruere erigere extollere. Virg. geor. ij. Et ruit atram
Ad cælum picea crassus caligine nubē. Idem. ij. ænei.
Vertitur interea cælum: & ruit oceano nox.

¶ Ruere diuidere. Virg. j. æne. Spūas salis ære ruebāt.

¶ Rigidum frigidum. Virgilius primo Geor. Tellu-
rem borea rigidam spirante moueri.

¶ Rigidum erectum. Virgilius in bucolicis. Tunc rigi-
das mutare cacumina quercus. Idē in geor. Et curuæ
rigidum falces formantur in ensem.

¶ Rigidum durum. Virgilius in geor. Vestesq; rige-
scunt. Indutæ cæduntq; securibus humida vina.

¶ Relatū dī perlatum. M. T. ad Cæsarem iuniorem:
Sed hæc vidimus cum legati responsa retulerunt.

¶ Relatum dicitur cōuersum. Virg. in. xj. Multa dies
variusq; labor mutabilis æui Rettulit in melius.

¶ Reddere reponere. Plautus in muste. Tempestas ve-
nit constringit tegulas imbricesq;: ibi dominus indili-
gens reddere alias neult.

¶ Reddere dicit̄ acceptum restituere. Teren. in phor.
Si quis quid reddit magna est habenda gratia.

¶ Reddere exponere & dare. Plautus in aulularia. Ti-
bi ego rationem reddam stimulorum seges!

¶ Remi sunt nauales pedites sicuti plærūq; remex re-
migis. Virg. in quinto. Quem deinde cloantus Conse-
quitur melior remis: sed pondere pinus Tarda tenet:

¶ Referre recensere. Virgilius in buco. Cogere donec
oues stabulis numerumq; referre iussit.

¶ Referre ascribere Var. in eume. Forences decernunt
vt extimatio nomen meum in sanorū numerū referat.

¶ Referre signat perferre iudicare. Virgilius. ij. ænei.
Referes ergo hæc: & nuncius ibi Pelidē genitori.

¶ Referre ostendere. Luc. lib. primo. Quæ possit ordiri
quis nequeat vnde referat.

¶ Referre reuocare. Virgilius in. xj. Ille pedem referēs
& inutilis Inq; legatus.

¶ Referre reddere. Virgilius in octauo. O mihi p̄teri-
tos referat si iupiter annos Qualis eram.

¶ Rimari dicitur scrutari quærere. Virgilius in vndeci-
mo. Et partes rimatur apertas. Idē in. vij. Quodcunq;
reperit rimanti telum ita facit.

¶ Rimari expleri. Virgili⁹ in septimo. Rimaturq; ocu-
lis: habitatq; sub alto Pectore.

¶ Rimari inhabitare. Virgilius in georg. Dulcibus in
stagnis rimantur prata caystri.

¶ Rumpere significantiam habet manifestā. Vir. in. x.

Rumpimus inuite tua vincla: vt plæruncq̃.
Rumpere defatigare. Terentius in ecyra. Vt me ambulando rumpere. Affranus in epistola. Ego miser a risu clandestino rumpier.
Rumpere disijcere. Virgilius in bucolicis. Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.
Rumpere retentum proferre diu tacita dicere. Virg. in. x. Quid me alia silentia cogis Rumpere?
Rumpere introire. Teren. in Eunu. Cesso introrumpere.
Rogare poscere. Plautus in asinaria. Spectadus ne cui nam vllum det: neq̃ roget.
Rogare dicitur deprecari. Virgilius in. vij. Littusq̃ rogamus Innocuum.
Rogare dicitur sciscitari. M. Tullius ad Cæsarem iunioem in primo: roga ipsum quemadmodum arimani ego eum acceperim. Terentius in Andria. Accedo ad pedisequas quæ sit rogo.
Rogare istituere. M. T. in philippicis li. ij. ego ad eã belli ciuilis. cãm attuli: ego leges perniciosas rogavi.
Remissum lætus. M. Tul. de oratore. Quis vnq̃ res præter hunc tragicas pene comice tristis remisse.
Remissum concessum. Virgilius in decimo. Manibus & cineri si qua est ea cura remitto.
Remissum missum. Lu. lib. xxvij. Cohibet & domi mœstus se albinus: q̃ repudium filia remissit.
Remittere delectare. Tullius in Hortensio. Quæro enim non quibus intendam animum rebus sed quib⁹ relaxem ac remittam.
Recipere extinguere prostrernere. Virgilius in. viij. Tum cui comminus enses: Cõdidit assurgenti: & multa morte recepit.
Recipere dictum est datũ accipere. T. de offi. Cyrilum quendam suadentem vt in vrbe manerent. Xerxemq̃ reciperent: lapidibus obruerunt.
Recipere reuocare. Virg. in secundo gneidos. sic ef fata recepit ad sese. Tullius de officijs lib. iij. Qui cum ad diem se recepisset admiratus eorum fidẽ tyrannus.
Recipere exceptũ facere. Plaut⁹ in trinũmo: vbi nũc adolescẽs habet posticulũ hoc recepit cũ gdes vderet.
Redundare redire.
Redundare abundare. Lucil. lib. vigesimo septimo. Primo redundat aurum: & thesauri parent.
Redire manifestam habet significationem. Teren. in Andria. Redeo inde iratus atq̃ ægere ferens.
Redire referri reuocare. Luc. lib. xxvij. Si tamen nõ ad te hæc redit hoc cauebis commodo. Virgilius. ij. georgico. Redit agricolis labor actus in orbem.
Rursum signat iterũ. Virgilius in. ij. æneidos. Rursum in arma feror.
Rursum retro. Virgilius. iij. georgi. Rursum cura patrum cadere. Varro in andabit. Mortales multirursum ac prorsus meant.
Rumor vt plerũq̃ opinio est. Salustius histo. ij. Ad hæc rumoribus aduersa in prauitatem secundã in cau

sam fortunam temeritatẽ declinando corrumpebant.
Rumor fauor auxiliatio. Virgilius in. viij. Ergo iter inceptum peragunt rumore secũdo. i. prospero fauore. Ennius in. viij. annalium. Legio reditu rumore ruinas mox auferre domos populi rumore secundo.

De dictionibus ab. S. Littera incipientibus.

Sublatũ susceptum. Virgilius in octauo

Troicq̃ labores Sublatum erudit.

Sublatũ dicimus remotũ. Vir. in. xij. sine me hæc mollia fatu. Sublatis apertis re dolis. T. de offi. Sustulit quos obstare intelligebat.

Sublatum erectũ. Virgilius in. vj. Sublataq̃ procul dextra connixa corruscat. Teren. in ecyra. Quia nobis paululum accessit pecuniæ sublatis animi sunt.
Sufficit signat satis est. Virgilius in. xij. Dum terga dabant pallantia teucris Sufficit.
Sufficit sumministrat. Virgilius. ij. æneidos. Ipse pater danais animos viresq̃ secundas Sufficit.
Sufficit durat. Virgilius in. vij. Nec nos obniti contra. Nec tendere tantum Sufficimus. Idem in. xj. Nec sufficit ymbo Ictibus.
Sufficere ab inficiendo. Tullius in Hortensio. Vt hi conuiuium purpuram sufficiunt.
Suspensum placidũ silens. Teren. in phor. Hæc ego vbi audiui ad fores suspenso gradu placide ire prexi.
Suspensum dicitur alte legatum. Tullius in verrez: Felicis suspenditur. Virgilius in quinto: Quo tendat ferrum malo suspendit ab alto.
Suspensũ sollicitũ. Vir. ij. æ. Suspensũ eurypilũ scitatũ oracula phœbi. Tul. philippicarũ. lib. vij. Aberat a sententia suspensus a curis maioribus.
Species dicitur effigies facies. Liuius in ægyptho. Iã ne oculis specie læta viri optabili.
Species factum spectaculum. Virgilius. iij. æneidos Non tulit hanc speciem furiosa mente chorebus.
Species imago. Tullius de officijs. Bonũ videlicet quod honestum: quæ autem specie quadam vtilitatis.
Species pulchritudo. Varro in eumenidi. Quæ castra ætas: q̃ vestris adolescentium quæ teneris species.
Segne tardũ Vir. iij. geor. En age segnes rũpe moras
Segne dissimile. Virgilius quarto æneidos. Haud illo segnius ibat æneas.
Saltus cõsuetudine a saliendo dẽ. Vir. in. viij. Tũ de mũ saltu p̃ceps sese omnibus armis In fluuium dedit.
Saltus campi spacium. Virg. iij. geor. Saltibus in vacuis pascant: & plena secundum Flumina.
Subijcere est subitus iacere. Virg. geor. iij. Et ramea costis Subijciunt fragmenta. Et in. xj. Caudãq̃ remulcens Subiecit pauitanti vtero.
Subijcere sursum iacere excrefcere. Virg. in buco. Quantum vere nouo viridis se subijcit alnus. Idem iij. Geor. Ter flãma ad summũ tecti subiecta reluxit. & in. xij. Aut corpora saltu Subijciunt in equos.

Nonii.

¶ Sequare liberare. Virgi. iij. aenei. Seruatum ex vndis
 strophadum me littora primum Accipiunt.
¶ Seruare custodire tueri. Virgilius. ij. aenei. Seruate
 domum seruare nepotem. Idem in. vij. Sola domum
 & tantas seruabat filia sedes.
¶ Seruare sollicite & suspiciose obseruare. Plau. in aff.
 Tuus seruus seruet veneri ne eas det. Virgi. j. Georgi.
 Quod superest coeli menses & sydera serua.
¶ Seruire inhabitare possidere. Virgi. iij. geor. centus
 quæ siluas: centum q̄ flumina seruant. Idem: Immanē
 ante pedes hydram moritura puella. Seruantes ripas
¶ Seruare tenere. Virgilius in. vij. Curuam seruans
 sub imagine falcem.
¶ Supremum signat extremum. Virgilius in. xi. Qui
 supremum comitentur honorem.
¶ Supremum sursum altum. Virgilius. iij. georgico.
 Clamore supremos implerunt montes. Terē. in adel.
 Proh supreme iuppiter. Plau. in amphy. Vt iouis sup̄
 mi multis hostijs pacem petam.
¶ Seuum iratum. Virgilius in primo aeneidos. Et sæ
 uum ambobus achillem.
¶ Sæuum immite. Virgilius primo aeneidos. Sæue
 memorem iunonis ob iram. Luci. in. xxx. Et sæuo du
 ro in bello multo optimus hostis.
¶ Sæum forte. Virgilius in primo aeneid. Sæuus vbi
 æacidæ telo iacet hector.
¶ Sæuū potens. Idem in eodem. Non illi imperiū pe
 lagi sæuumq̄ tridentem. Sed mihi sorte datum.
¶ Sæuum durum. Virgilius in quinto. Cum sæuo e
 scopulo multa vix arte reuulsus. Luc. li. xxx. Idq̄ ruis
 factis sæuis & tristibus dictis.
¶ Superare est vincere. Terentius in eunucho. Super
 rat ipsam thaidem. Virgilius in buco. Quid si ides cer
 certet phœbum superare canendo?
¶ Superare abundare. Virgi. in. j. Geor. Si superāt fœ
 tus pariter frumenta sequentur.
¶ Superare viuere superesse. Virg. iij. aenei. Quid puer
 Ascanius superat ne & vescitur aura? Idē in. ij. satis vna
 superq̄ Vidimus excidia. & captæ superauimus vrbi.
¶ Superare ascēdere. Virg. in. iij. geor. Superāt mōtes
 & flumina tranant. Et grauido superāt vix vbere limē
¶ Superare occidere. Virgilius in. j. aeneid. Clam ferro
 incautum superat.
¶ Stratum signat iacens. Virgi. in. iij. geor. Sternunt
 a somno diuerso in littore phocæ.
¶ Stratū deiectū. Vir. in. x. Sternitur infœlix acro. Idē
 in buco. Strata iacēt passim sua quæq̄ sub arbore poma
¶ Stratum placatum lenitum. Virgi. in buco. Et omne
 tibi stratum silet æquor.
¶ Stratū tectū. Virg. iij. geor. Sternit oē soluz iaculis.
¶ Stratum compositum extructum. Virgi. in. j. aenei.
 Miratur portas strepitumq̄ & strata viarum.
¶ Secundum est nūero aut ordine scdm. Vir. in geor.
 Saltibus in vacuis pascunt & plena scdm Flumina.
¶ Secundum prosperum. Virg. x. aenei. Et seruare mo

dum rebus sublata secundis. Teren. in heauton. Si mi
 chi secundę res de amore essent.
¶ Secundum leue placitum. Virg. geor. lib. iij. Mersus
 secundo defluit amni.
¶ Sūmissum significat humile. Tul. in primo de offi.
 neq̄ sūmissum & tale neq̄ hoc ferentē. Virgi. iij. aenei.
 Summissi petimus terram: & vox fertur ad aures.
¶ Summittere subdere supponere. Lucil. libro. xxvij.
 Summitas alios: si quos possis censeas.
¶ Summittere dimittere. Virgi. in buco. Pascite vt ante
 boues pueri: summittite tauros. Idem. iij. Georgi. Tu
 quos in spem statuis summittere gentis.
¶ Seuerum triste. Varro in eumenidibus. Tertia pœ
 narum infamia stans nexa in vulgi pectore fluctuatim
 intonsa coma: sordida vestitu: ore seuero.
¶ Seuerum graue censoriū. Vir. in. vij. Romulidis ta
 tioq̄ leni: curibuq̄ seueris.
¶ Seuerum asperum trucem. Virgi. in. vij. Qui treti
 ce horrentis rupes montemq̄ seuerum.
¶ Seuerum seūū implacidū vitabile. Vir. in. iij. ge. Inui
 da infœlix furias amnemq̄ seuerum Cocyti metuet.
¶ Soluere vsu signat enodare. Virgi. vij. Soluite cri
 nales vitas: capite orgia mecum.
¶ Soluere debitum reddere. Salust. in Catilina. Argen
 tum ære solutum. Tul. in Verrē diuinatione. Pro quo
 frumento pecunia omnis soluta non est.
¶ Soluere dimittere. Vir. geor. li. ij. Solue mares: mit
 te in venerem pecuaria primus.
¶ Soluere a curis liber esse. Virgi. ij. geor. Risusq̄ solu
 tos. Idem in. j. aenei. Soluite corde mœtum teucri.
¶ Soluere contemnere despicerē. Virgilius. viij. aenei.
 Soluitq̄ pudorem.
¶ Soluere excipere. Vir. in. x. Nec populos soluo.
¶ Superbum arrogans truculentum asperū. Virg. iij.
 aenei. Stirpis achilæe fastus iuuenēq̄ superbū. Idem in
 x. Te turne superbum Cædenoua quærens.
¶ Superbum vitabile. Virg. in. viij. Foribusq̄ affixa su
 perbis. Ora virum tristi pendebant pallida tabo.
¶ Superbū elatum amplum. Vir. geor. iij. Et gressus.
 glomerare superbos. Idem in. viij. Tyburq̄ superbus.
¶ Superbum ornatum. Virg. ij. aene. barbarico postes
 auro spolijsq̄ superbi.
¶ Superbū opulentū. Vir. in. v. Simul ense supbū Rā
 netē aggredit: qui forte tapetibus altis Extructus.
¶ Superbum iniquum. Virgilius in. iij. Quos illi ballo
 profugos egere superbo.
¶ Stare cōsistere oīm consensu dī. Vir. in. iij. geor. Sta
 re loco nescit. Plau. in amphy. Ista statim stant signa.
¶ Stare horrere signat. Cec. syracu. hic amet: & familie
 fame pereat: agger autē stat sentibus. Virgilius. in. xij.
 Iam puluere coelum Stare videt.
¶ Stare erigere pmittere. Luci. in. xxvij. Hic corpus
 solidū inuenies hic stare papillas. Pectore marmoreo.
¶ Stare fidem habere. Tul. de offi. libro secundo. Fa
 cere promissa stare conuentis reddere deposita:

¶ Stare valere cōstare & fixum esse. Vir. in. x. Stat sua cuiq; dies. Idem in. ij. Stat casus renouare oīs.
¶ Stat etiā plenū. Vir. in buc. Stāt & iuniperi & castaneæ hirsute. Sifen. in. vij. Cœlum caligine stat.
¶ Spissum dicimus densuz. Vir. in. ij. geor. In sua posse negabūt Ire loca & scrobibus superabit terra repletis Spissus ager. Cic. de ora. li. ij. Et principia tarda sūt & exitus tñ spissi & producti esse debent.
¶ Spissū signat tarde. Pla. i penulo Heu heu quos ego habui ariolos aruspices qui si quid boni promittūt p. spisso euenit. id qđ mali presentariū est. Neuius i gymnasti. At em̄ tu minus spisse atq; tarde incedis.
¶ Statim mox dicitur. Ci. in verrinis: Statiz messanā litteras dedit. Telestinus ad se continuo veniret.
¶ Statim producta prima syllaba a stando perseuerāter & equaliter signat. Teren. in phor. Bina talenta capiebam statiz Plau. in Amphy. Nec recedit loco quin statim rem gerat.
¶ Superstitēs dicim⁹ qui supersūt mortuis. Supstites veteres ponebāt incolumes. Terē. in andria: Deos q̄so vt sit superstes Vir. in. x. Liceat superesse nepotem.
¶ Spurcuz sæuū vel sanguinariū Affra. in diuor. Mulier nouercæ nomē huc adde impiū spurca gremio vestigia Haud dici. Luc. saty. li. iij. Ascernimus fuit flacorā vna equidē samnis spurcus homo vita illa dign⁹ locoq; cum pace de iano componitur optimus. multo post hoies natus gladiator quis fuit vnus.
¶ Spurcū vehemēs asperū. Tul. ad Cēsare in. ij. cum iter facerē ait hi qui iam eternā tempestate spurcissima Var. in eume. Nūc de te inquit meliusculā spē habeo: qui rem spurcissimā gestare voluerim.
¶ Spurcū obscœnum impurum lentū lutuz. Plau. in asina. Tot noctēs reddat spurcas: quot puras habuerit Pōpo. in prostibulo. Quæ pedibus nubere poterāt equites sperant spurcæ.
¶ Spurcū foetidum Plau. in menæchmis: Neo isto loco spurcatur nasum odore in lutibili. Luc. in. vj. Deinde videre licet q̄ multæ homini res acriter infestę spurcæ grauifq;
¶ Siccum dī aridū & sine humore Vir. in. v. Sūma petit scopuli siccaq; in rupe resedit.
¶ Siccū exercitum. Plau. in asina. Siccū frugi continētē amantē vxoris maxime. Cice. in. vj. academicorū Alius adultis: alius senib⁹: alius ægris: alius siccis: ali⁹ vinolentis.
¶ Seges est frumētī fructus Vir. ij. ænei. In segetes veluti cum flamma furentibus austris.
¶ Segetē terrā. Tul. in Hortētio: Vt ei segetis agricolę subigunt aratris multo anteq̄ serant. Vir. iij. geor. Nec pecori opportuna seges: Nec cōmoda bacchiō Idē. iij. ænei. A rebant herbæ & victum seges egra negabat. Luc. vij. saty. Solam aurā aduersam segetes immutasse statumq;.

¶ Sumere est accipere tollere. Vir. in. v. Sume p̄r. Salu. i iugurthia. Epistolā sup caput temere positā sumit Tul. de signis: Iste vnūquodq; vas sumere in manus laudare mirari. Cice. de fi. bo. & ma. li. ij. Verū hoc loco sumo de verbis his eandē vim voluptatis.
¶ Sumere signat eligere. Lu. saty. li. iij. Et spatū curādo corpore honestū sumem⁹ Plau. in aulu. Siluā luc⁹ extra sumere. Salu. in iugur. Scilicet vt in tāta re ignarus oīm trepide festinet: sumat aliquē ex populo monitorem officij sui.
¶ Sumere concludere. Tul. de offi. lib. iij. Quo ad eū peruentum & quo sumpta vis est nō dominū nauis s; nauigantium.
¶ Sufferre est sustinere. Vir. ij. ænei. Nec claustra nec ipsi Custodes sufferre valent. Actius in myrmidonib⁹: Ego me nō peccasse plane ostēdā aut pœnas sufferā.
¶ Sufferre dedere vel supponere: Plaut. in Cassina: Intro ad vxorē meā sufferā quæ & meum tergum ob iniuriā Idē in penulo. Vt enim vbi mihi vapulandum sit tonsoriū sufferas. Actius in prægressia: Aut ego illū eripiā: vt illi pœnam sufferam.
¶ Surgere crescere augere. Vir. in geor. Quis sine nec potuere seri: nec surgere messes. Idē. iij. ænei. Ascantiū surgentē & spes hæredis iuli Respice.
¶ Surgere erigi. Salu. v. hist. Sella surgere caput aperire solutū. Terē. in adel. Vt triduo hoc ppetuo prorsuz electū nequeant surgere. Virg. in. viij. Surgit & etherēi spectans orientia solis Lumina.
¶ Sacrū est sacratū vel religiosum. Vir. in. vj. Ceteriq; sacrū dolibetē. Et in. vij. Sceptrūq; sacerq; thyaras.
¶ Sacrū ē scelestū & detestabile ita & cōsecratū. Plau. in penulo. vendit eas trinis & nutricē & virginis pręsenti argento hominis silentio quantū hoiem terra sustinet sacerrimo. Vir. iij. æne. Auri sacra fames.
¶ Saucij dñr proprie vulnerati non mœsti sicuti vult cōsuetudo. Salu. in. ij. hist. Auidisq; ita prōptis ducib⁹ vt Metellus ictu tragulæ sauciarē. Vir. ij. ænei. Qualis mugitus fit cū saucius aram Taurus. Idem in. viij: Saucius at quadrupes nota intra tecta refugit.
¶ Suppliciu; dicebatur damnatio vel pœna. Vir. iij. ænei. Medijs si quid pia numina possūt Supplicia hausurū scopulis.
¶ Suppliciu; supplicatio. Salu. in Catilina. In supplicijs deorū magnifici Actius in epigona. Nunc pgamus supplicijs cœlitū aras explicam.
¶ Samniū est testa. Luc. i saty. xij. Nō paup me samio curtoq; catino. T. de rep. li. vj. Leli q̄ oēs hoies habemus in manibus: q̄ si imperia pontificum dijs immortalibus grata sine samio: quæ vt sibi scribit capidulæ.
¶ Samiū rursus acutū: & samiare dicim⁹ acuerē q̄ in samio hoc gen⁹ artis polleat. Luc. in. vij. saty. Hāc vbi vult male habere vlciſci. procellę eius testaz sumit ho

mo famiam: ibi an vno telo inquit præcessit caulem. testisq; vna amputat ambo.

¶ Spernere fastidire. Vir. iij. Ænei. Com itez ne sorore Spreuisti moriens: Terē. in Andria: Quod modis contēptus spretus facta transacta omnia.

¶ Spernere rursus segregare. Ennius hectoris iustris Melius est virtute eius: nā sæpe virtute mali: ascuntur ius. atq; æquum se a malis spernit procul.

¶ Subducere supputare. Teren. in adel. Nunq̄ ita q̄q̄ bene subducta ratione ad vitam fuit. Tul. in Hortensio Non & sine ea cogitatione in eūdem subductis rationibus. Idem de fini. bo. & ma. Qui autem esse potest nisi te amor ipse cœpit: quod non subducta vtilitatis ratione effici solet.

¶ Subducere est surripere. Tur. in lindia. Ego interis in turba foras subduxit eū haccine. Vir. in buc. Et succus pecori: & lac suducitur agnis. Teren. in eunu. Vbi primus potuerit se illinc subducat socio.

¶ Subducere etiā rursus ducere leuare. Vir. in buco. Qua se subducere leuare colles incipiūt. Tuli. de offi. lib. j. Huic ille classez lacēdemoniorū que subducta est ad citheum clam incēdi posse.

¶ Stupidus est obstupefactus. Stupidus stultus & iniquus. Var. in andromeda: Iuncta & pposita cito non debuit pati suo homini stupidissimo in os spuere vitā.

¶ Suspiciere est sursum aspiciere. Vir. in. j. Æne. Et fastigia suspicit vrbis.

¶ Suspiciere est suspectum habere. Salu. in iugur. Per diem tempus bomilcar cuius impulsu Iugurtha deditiōnem quam mœtu deseruit inceperat suspectus regi: & eum suspiciens nouas res cupere: ac perniciē ei dolum querere. Vir. ij. Ænei. Suspectaq; dona Præcipitare iubet.

¶ Subigere acuere Vir. i. vij. subigūtq; in cote secures

¶ Subigere exercere mollire Cice. de orato. li. ij. Subactō mihi ingenio opus est: vt agro nō semel arato sed nouato.

¶ Subigere superare & sub dictiōe habere Vir. j. Æne. Ternaq; trāsierint rutulis hyberna subactis. Sifen. hystoriarum libro. iij. Terrore perturbatam multitudinem subigūt.

¶ Subigere exarare. Tul. de senectū. Cū autē admiraretur Lisander pceritatē arborum & directos in quincūcem ordines. & humū subactā atq; durā.

¶ Subigere mollire exercere. Vir. ij. geor. Aut scrobibus mādēt mutata subactis. T. in Hortensio: Vt eniz segetis agricolæ subigunt atris anteq̄ ferant. Idem de senectute: Sed etiā ipsius terræ vis ac natura delectat: quæ cum gremio mollito & subactō sparsum semen exceptit.

¶ Subigere est cogere. Virg. iij. geor. Et sæpe superbos cornibus inter se subigit decernere amanti. Idem in vj. Castigatq; auditq; dolos subigitq; fateri.

¶ Summum signat quod hominibus sit altius. Vir. iij. Ænei. Sūmoq; vlularunt vertice nymphę. Idem in xij. Apiciez tamē incita summū Hasta tulit: summaq; excussit vertice cristas.

¶ Summū proximū. Cice. tusc. li. j. Summā aquā attigēt enectus siti Tantalus.

¶ Summū extremū. Vir. Ænei. li. ij. Venit sūma dies & ineluctabile tēpus Dardaniæ. Tul. in Hortensio: Vixit ad summā senectutē valitudine optima.

¶ Summū gloriosum Vir. in. viij. Mene igitur sociū summis adiungere rebus Nise fugis? Ennius in adromeda: Hęc malos annos multosq; longeq; ab hominibus gerētes summū summa industria.

¶ Spectare dirigere Luc. in. xx. Quid sibi vult: quare fit vt intus versus ætate spectāt atq; ferant vestigia: & omnia prorsus. T. de offi. li. iij. Ad extremum si ad patriam patris respectauit patriæ salutem ante ponā salutem patris.

¶ Spectare est videre Vir. j. geor. Heu magnum alterius frustra spectabis aceruū. Idē in. xij. Sedeāt spectētq; latini. Tul. in Hortensio: Cœli signorum admirabilem ordinem insatiabilemq; pulcritudinē magis spectat.

¶ Spectare inspicere cauere. Plau. in Alina. Spectādū nec tibi annulum det: neq; roget.

¶ Spectare probare Cice. Tuscu. li. v. Nō igitur ex singulis vocibus philosophi Spectādi sunt. Terē. in Prologo andriæ. Spectandę: an exigende sint vobis prius Vir. in. viij. Sunt nobis fortia bello Pectora sunt animi: & rebus spectata iuuentus.

¶ Stringere percutere Vir. in. x. Atq; animum patriæ strinxit pietatis imago.

¶ Stringere nudare vel exercere. Vir. in. xj. Strictū rotat acer Lucagus ensem.

¶ Stringere rarefacere excidere Vir. in buc. Hic vbi dē sas Agricole stringunt frondes. Et iij geor. Tūc stringe comas: tunc brachia tunde.

¶ Stringere decerpe Vir. j. geor. S; tñ & quernas glādes tunc stringere tempus Et lauri baccas. Var. de reru. li. j. Quod nō solum celeriter præterite stringere vacant: sed transglubit.

¶ Stringere radere. Vir. in. viij. Ego sum pleno quem flumine cernis Stringentem ripas.

¶ Stringere vulnerare. Vir. in. viij. Hūc priō leuis hasta camille Strinxerat.

¶ Succedere dī in alterius locū venire Vir. in. x. Inter ea soror alma monet succedere lauso Turnū. Tu. de offi. li. iij. Qui quondā quasi veneno perficiat: vt veros heredes moueat in eorum locū ipse succedat.

¶ Succedere ingredi Vir. li. viij. & nostris succedit pœnalibus hospes.

¶ Subit in memoriā reducitur. Virg. ij. Ænei Subit deserta creusa.

¶ Subire ingredi. Vir. in. viij. hęc inquit limina victor Alcides subiit. Luc. in. xxxviij. Pueri præterea nostris qui subeant iubet.
¶ Subire succedere. Var. in sexage. In quarũ locũ subierũt inquiline impietas perfidia impudentia.
¶ Subire subdere supponere. Vir. in. x. Aeneæ subiit mucronem: ipsumq; morantẽ Sustinuit.
¶ Subiscere nasci crescere. Vir. j. geor. Ne subeãt herba: neu puluere victa fatiscat.
¶ Subire egredi succedere. Virg. in. viij. Phadũq; herbesumq; subit.
¶ Subire resistere respõdere. Tul. in verrez diuinatione. Poterisne eius orationem subire?
¶ Secare excidere. Vir. li. viij. Qualis nercia cloto Et galatea secant spumantem pectore pontum.
¶ Secare sequi: vñ & senatores bonorũ sectores dicti sunt. Vir. li. x. Quæ cuiq; est fortuna hodie quam quĩ q; secat spem.
¶ Squallidum dñ sicuti plerũq; sordidũ. Vir. ij. ænei. Squallentem barbam & concretos sanguine crines.
¶ Squallidũ fulgens. Vir. in. x. Pertunicam squallentẽ auro latus.
¶ Scitum elegãs. Terẽ. in andria. Percastor scit⁹ puer est natus e pamphilo. Tul. in verrem actiõẽ: Siciliẽ fium vt etiã nos qui rudes harum rerũ sumus intelligere possumus scite facta & venuste.
¶ Sedet significationem habet claram. Vir. in. xj. Turnus sacrata valle sedebat.
¶ Sedet placet. Idem li. v. Idq; pio sedet æneæ probat auctor acestes.
¶ Sustulit sursum tulit erexit. Vir. ij. æne. Sustulit exutas vinclis ad sydera palmas.
¶ Sustulit abstulit. Tul. philip. li. ij. Eos qui regni nomen sustulerint deserendos putans. Virg. geor. j. Sustulit primus calamos siluamq; sonantẽ.
¶ Spargere distillare signat vel guttatim infundere. Vir. in. xij. Spargit rapida vngula rores sanguineos. Idẽ in. iij. Spargẽs humida mella soporiferumq; papauer.
¶ Spargere madefacere Vir. Spumãt aspgine cautes.
¶ Spargere separare Vir. iij. geor. Discerptum latos iuuenem sparsere per agros.
¶ Spargere implere Virg. in. xj. Etiam prima nouo spargebat lumine terras.
¶ Signare ẽ designare. Lu. li. xxv. Si socrates in amore & in adolescẽtulis meliore paulo facie signat: ac si nihil amaret.
¶ Signare imprimere Vir. iij. geor. Et summo vestigia puluere signent.
¶ Signare discernere. Luc. in. xxx. Nam vt discrimẽ facit: nec signat luna alba.
¶ Solidi significatio manifesta est. Vir. in. vj. solidoq; adamante columnæ.
¶ Soliduz continuũ iuge. Var. sesq; vlyxe: Nauibus.

xij. dum profectum decem annos solidos errasset.
¶ Subnixum subditum Vir. ij. ænei. Iuuenẽq; superbũ Seruitio enixe tulimus.
¶ Subnixũ enixũ Vir. iij. ænei. Meonia mentũ mitra crinẽq; madentem Subnixus raptõ ponitur.
¶ Subnixum sublime. i. sursum nixum. Cecilius in. j. annalium: Ea latini subnixo animo & victõria inærti cõsiliũ ineunt.
¶ De dictionibus a. T. littera incipientibus.
¶ Tandem signat vix: vt apud Ciceronẽ: Tandem aliquando quirites. Vir. li. iij. ene. Ergo insperata tandẽ tellure potiti.
¶ Tandẽ signat tñ. Titin. ingemina. Symphonia odiosum tandẽ vt moribus placeã viro. Tandẽ ipsum significat statim Vir. in buc. Hic hẽdos depone: tamen veniemus in vrbem.
¶ Tandẽ significat tandem Salu. iij. hist. Nã qui enare conati sunt: ic̃ti sepe ferramentis nauiuꝝ aut afflictĩ a suis vndarum viz multato scõdo corpore postremo tamen exanclarunt.
¶ Triste Vir. Et pluuio contristat lumine cœlum.
¶ Triste amarum Vir. in geor. Tristisq; lupini Sustuleris fragiles calamos.
¶ Triste minax. Virg. ij. ænei. Isq; aditis & tristia dicta reportat.
¶ Triste graue. T. de rep. li. vj. Qui numero optima tũ & principium obtulit his vocibus & grauitatis suæ liquit illum tristẽ & plenũ dignitatis sonum.
¶ Triste difficile. Tul. de sene. Facilius in morbo incidunt adolescentes: grauius ægrotant: tristius curãtur.
¶ Triste nigrũ. Vir. iij. geor. Aut rursuz tristi cõtingũt corpus amurca.
¶ Tristis irat⁹ Affra. in epistola: Iactauit sese iactet mihi erit tristior idest iratior. Idem in eadem: Idem natura tristiori paululo.
¶ Tristis doctus Luc. in. xxviij. Ad de eodem tristis ac seueros philosophos.
¶ Trahere per terram ducere. Vir. j. ene. Lora tenẽs tamẽ huic ceruixq; comẽq; trahũtur Per terram.
¶ Trahere est rursum leuare Tul. de deorũ natura li. ij. Et tegere qui fossione terram fumare calentẽ: atq; ẽt ex puteis iugibus aquam calidam trahit: Plau. in Amphitrione: ego illi puteo sic ocepso animam omnez intertraxero.
¶ Tardũ pigrũ Vir. j. geor. Sæpe oleo tardicastas agitator a seli. Teren. in Eunu. Fatuus est insulfus tardus
¶ Tardum diuturnum perseverantem Vir. ij. ge. Media fert tristis fucos tardumq; saporem.
¶ Tendere inhabitare: tabernacula & hospitia ponere Vir. ij. ænei. Hic dolopum manus: hic sæuus tẽdebat achilles.
¶ Tendere insidiari decipere dictũ a tẽdica. Teren. in phor. Qua nõ recte accipitri tenditur nec miluo.
¶ Tendere est proprie laxitatez distendere & sine ru-

Monii.

gis facere. Vir. in. viij. Tendunt vela noti. Idem in sexto: Tendebantq; manus ripæ vltioris amore.

¶ Tendere est dirigere. Vir. j. ænei. Per tot discrimina rerum Tendimus in latium. Idem in. ij. Ad coelum tē dens ardentia lumina.

¶ Tendere contendere Vir. ij. ænei. Ille simul manib⁹ tendit diuellere nodos. Idem in. v. Aequo discrimine pistris Centaurusq; locum tendunt superare priorem

¶ Turpe est indecorum informe Vir. in. vij. Et moer⁹ & male suada fames & turpis egestas. Idē in. iij. geor. Scabiemq; ferat turpisq; podagras.

¶ Turpe grande. Vir. iij. geo. Optima toruæ forma bouis: cui turpe caput. Idem in. iij. geor. Et turpis pascit sub gurgite phocas.

¶ Tenerū significat gracilentū. Vir. iij. geor. & ros in tenera pecori gratissimus herba. & idē in bucco.

¶ Tenue vehemens. Vir. ij. geor. Tenuisq; lageos tentatura pedes olim vincturaq; linguam.

¶ Tenue infœcundum. Vir. in. ij. geor. Tenuis vbi at gilla & dumosis calculus aruis.

¶ Tenue tenerū. Tu. de supplicijs in Verrem: Reticulum sibi ad naris admouebat tenuissimo lino.

¶ Tenue frigidum Vir. i. geor. Nec tenues pluuię rapidiue potentia solis Acrior. Idē in. iij. Tū tenues dare rursus aquas.

¶ Tenue paruū exiguū. Tul. in hortēsiō: Eundē non mediocri pecunia: sed etiam tenui percipere possum⁹ Vir. in. v. Et tenuis teucrū res eripe leto. Idē in. ij. ge. Ni refugis. tenuisq; pige cognoscere curas.

¶ Tenet sicut est vltus significat apprehēdit detinet. Vir. iij. geor. Verum vbi correptū manibus vincitq; tenebis. Tul. in verrem in diuina. Non te sed hic libet esse responsurū quem monitor tuus hic tenet.

¶ Tenet inhabitat Vir. iij. geor. Quæ gurgitis huius Ima tenes.

¶ Tenet prohibet Vir. ij. geor. Texendæ sepes etiam & pecus omne tenendum.

¶ Tenet compescit supprimit. Vir. iij. geo. Tenuitq; inhians tria cerberus orat.

¶ Tenet tegit. Vir. geor. j. Amnis abundans Exit: & obducto late tenet omnia limo.

¶ Tenet dirigit Virg. j. ænei. Sed vos qui tandem qui bus aut venistis a boris: Quoue tenetis iter?

¶ Tenet intelligit dicit. Terē. in adria: Id paues ne du cas illam: tu autem vt ducas: rem tenes.

¶ Tremere dicitur cōmoueri agitari. Virg. in. vj. Cur ante tubam tremor occupat artus.

¶ Tremere timere Vir. ij. æne. Hic aliud maius miseris multoq; tremendū. Plau. in Asina. Nō placet Pro monstro est: quando qui fudat tremis.

¶ Trahere manifestam habet significationem Vir. ij. ænei. Altaria ad ipsa trementem Traxit.

¶ Trahere dare. vir. j. æne. Paribus æquabat iustis: &

forte trahebat.

¶ Tentare est exerceri Vir. georgicon tertio: Et tētat sese: atq; irasci in cornua discit Arboris obnixus trūco

¶ Tentare experiri Vir. in. viij. His fretus non legatos neq; prima per artem Tentamenta.

¶ Tentare aggredi. Vir. ij. ænei. Ex templo tētanda fuga canit equora chalchas.

¶ Tentare petere dare Vir. iij. ænei. Vnde laboruz Tētare auxilium iubebat.

¶ Tetrū vitabile Tul. de offi. li. iij. Postremo hæc iā in liberis ciuitatibus regnandi existunt cupiditates quibus nihil tetrius nihil fœdius cogitari pōt.

¶ Tetrum dicitur illuuiosum fœtidū Virg. iij. ænei. Tum vox terra inter odorem. Idē in. x. Lauit improba teter Ora cruor.

¶ Tetrū amarū Lucre. in. iij. At veluti pueris ab scinthia tetra medentes Cum dare conantur.

¶ Tetrum impium crudele Tul. de offi. li. iij. Promissum potius non faciendum: q̄ tetrum facinus. admittendum fuit.

¶ Torquere inflectere Vir. ij. geor. Taxi torquētur in arcus. Terentius in eunucho: Vide vt sibi os cōtorisit carnifex.

¶ Torquere gyro celeri rotare. Vir. j. ænei. Ast illā tet fluctus ibidem Torquet agens circum.

¶ Torquere iacere mittere Vir. in. v. In medios teluz torquisti primus achiuos.

¶ Tueri dicit seruare custodire Tul. in epistola ad Cæsarem actione prima Vt sciret tuenda maiore cura esse q̄ parata sunt Virg. in. viij. Succedunt variantq; vices quod cuiq; tuendum est.

¶ Tueri videre Vir. in. vij. Excipiunt plausu pauidos gaudentq; tuētes Dardanidæ.

¶ Tergora dicuntur coria Vir. ænei. j. Tergora diripiunt costis.

¶ Terga dorfa Virg. in. vij. Hinc raptas fugientibus ingeris hastat in tergum.

¶ Tergum scutum Vir. in. viij. Aduersi in tergum sulmonis Idem in decimo: Dentibus infrendēs: & tergo decutit hastas.

¶ Transmittere trahere dereliquere Luc. li. xxvij. Polemon mortem & amauit: & suaz transmisit stolā quā dicunt.

¶ Temerarium sicuti plerūq; a temeritate.

¶ Temerarium metuendum & sollicitum. Plau. in asina. Sed quid q̄ picus vltimum tundit temerarium est.

¶ Tegetes a tegendo Var. de re rusti. Si q̄ fiunt de canobino iūco palma scirpo: vt funes restes tegetes quoq; fundo sumi non potuerūt.

¶ Taleas scissiones lignoruz vel præsegmina: Varro de re ru. li. j. Nam etiaz nūc rustica voce intertaliare dicitur diuidere vel excidere ramum extraq; parte equabiliter precisum quas alij taleas appellant.

De dictionibus ab V. littera incipientibus.

Volare ē auiū Vir. j. æne. Humilis volat equora iuxta.

Volare est celeriter currere. Terē. in ecyra. Ne frustra illic expectet vola Virgi. in. v.

Ecce volat calcēq; terit iā calce diores.

Vastum est magnus Vir. iij. ãne. Vastūq; caua trabe currimus æquor.

Vastum horrens & asperum Vir. j. ænei. Hic vasto rex æolus antro.

Vastum ferox Cice. tusc. Quæ barbara india tollere vastior aut angustior.

Ventus est flatus vir. in. j. Et mulcre dedit fluctus: & tollere vento.

Ventus significat odorē Plau. in cistellaria. Ita multulentus, ventus naris obtigit.

Virtus fortitudo est. vir. in. v. Tūc pudor incēdit vires & conscia virtus.

Virtus significat auxiliū. Plau. in milite: Deum virtute euntē hospitio accipere apud me est comitas.

Virtus meritū est & dignitas. Plau. in milite: sicuti meriti precium statuit pro virtute vt veniat.

Vesci ē edere Vir. in. xj. Vescitur ãneas simul & troiana iuuentus.

Vesci etiā significat vtī vir. j. ãnei. Qd si fata virū seruāt: & vescit aura ætherea. Tu. de fi. bo. & ma. Si gerūdis negocijs possit orbat⁹ patissimis vesci voluptatib⁹

Vesci iterum videre. Actius in athamāte: Priusq; infans esse facinus oculi vescuntur tui.

Valere est operire: Vñ & reuelare nudare dicitur.

Valere rursus legare Pom. in panuceatis: Non rogis qui fiat restis biles est velet gulam.

Vola est media pars manus. Varro in epifationib⁹ Pleni libri inq; eorū: quorū in sepulchris nec vola nec vestigium extat.

Vanum leue inane Vir. in. j. geor. Sed illos expectata seges vanis elusit aristis.

Vanū est mendax Vir. j. ãne. Nī frustra auguriū vani docuere parentes. Salu. in iugur. bello: Mauri vanū genus.

Tullius de officijs libro primo: Nihil em̄ proficiunt nisi admodum mentiantur: nec vero quicq; est turpius vanitate.

Vanum infidiosum subdolum Vir. in. ij. ãne. Nec si miserum fortuna sinonem Finxit: vanū etiam mendacemq; improba finget.

Vanum obscurum. Vir. in. iij. ãnei. Et procul in tenuem ex oculis euauit auram. Tullius de republica libro quinto. Vt nostra vero etas cum republica sicut pictura accepisset ægregiā: sed iam euanescentem vetustate.

Vastitas significat vastationem. Acti⁹ in astyanacte Propter tot tantaq; vastitates funerum.

Vltimum vsu nouissimum dicitur. Vir. in. viij. Vltimus ille dies bello gētiq; fuisset. Tullius de sene. Magis delectatur qui in pria cauea spectat: delectatur tamen etiam qui in vltima.

Vltimum primū Vir. in. viij. Tu sanguinis vltimus auctor. Tullius de finibus bonorū & malorum li. iij. Eorum dico qui summum bonum quod vltimū apellant in animo ponerent.

Vrgere insistere Luc. in. xxvij. Cæde hostium gnato vrgere restant perimus.

Vrgere est premere cogere Vir. iij. geor. Ima solūtur latera: atq; oculos stupor vrget iertes: versaq; i obnixos vrgentur cornua vasto Cum gemitu.

Vrgere tegere Vir. ij. geor. Qui saxo super atq; ingēti pondere teste Vrgerent.

Vrgere accelerare. Vir. in. ix. Tibi quā noctes festina diesq; Vrgeram.

Vincere significat superare. Vir. ij. geor. Vbi aera vincere summum Arboris haud vllē iactu potuere sagittæ.

Vincere exprimere Vir. iij. geor. Nec sum animi dubius vrbis ea vincere magnum q̄ sit.

Vincere animi compotem fieri Vir. iij. geor. Illi victor ego & tyrio conspectus in ostro. Idez in. vij. iunonem victrix affatur.

Vertere dicitur cōvertere torquere Vir. in. viij. Gorgona defecto vertentem lumina collo.

Vertere fallere decipere. Vir. ij. ãnei. Seu versare dolos: seu certe occumbere morti.

Vertere mutare Vir. j. ãnei. Quæ te genitor sententia vertit.

Versat: agit commouet voluit. vir. tertio Georg. Quid iuuenis magnum cui versat in ossibus ignem: Idem in sexto: Nunc me fluctus habet: versantq; in littore venti.

Vindicare est malefactum defendere Tul. de offi. li. iij. Atq; iste dolus malus & legibus erat vindicatus.

Vindicare trahere liberare: vir. iij. ãne. Graiūq; iōbis vindicat armis. Cice. in. iij. academicorū: Aliqua potestas sic vindicet in libertatem. Idem de senectute. Et senectus est natura loquacior ne ab omnibus eā vitijs videar vindicare.

Vindicare reuocare. Tul. ad cæsarem in. ij. actione. Quid si nihil ad beneficium adderes quo p te me vna cū repu. in libertatem vindicassent.

Vindicat adsci scit ad se trahit. Tu. in hortēsiō: Deis de imitator vt sibi qd videtur nature mos vindicat.

Vsus ab vtendo. virgi. iij. Geor. Nam nec erat corijs vsus.

Vsus consuetudo Terē. in heautō. Sic mihi ē vsus tibi vt opus factō est face.

Vsus opus. Vir. ãnei. li. viij. Arma acri faciūda viro nunc viribus vsus. Nunc manibus rapidis.

¶ Vitam a viuendo dictam Vir. in. v. Et ni docta comes tenuis sine corpe vitas Admoneat.

¶ Venire clare significat. Vir. in. vj. Venisti tandem.

¶ Venire resistere imminere. vir. in. viij. Satis ambob⁹ teucrisq; venire latinisq;.

¶ Verrere est trahere Vir. in. j. ænei. Quippe ferant rapidi secum verrantq; per auras.

¶ Verrere ferire peruertere. Vir. in. iij. ænei. Annixi torquent spumas & cærulea verrunt.

¶ Verrere mūdare Luc. li. xxviij. lignum cædat edat verrat ac vapulet.

¶ Via est iter. vir. in. j. ænei. Strepitū & saxa viarum.

¶ Via ratio causa. vir. in. x. Hæc via sola fuit qua pde re posses. Terē. in phor. Qua via istuc facies.

¶ Via consuetudo. Teren. in heautō. Sed via pmulgata patrum quotidie accusabam.

¶ Vestigium dicitur pedū impressio. Virg. iij. geor. Et gradiēs ima verrit vestigia cauda.

¶ Vestigiū extrema pars pedis. vir. in. vj. Vestigia primi Alba pedis frontēq; ostentās arduus altam;

¶ Volutare. dicitur volui. Luc. xxx. Quid tu istuc curas: nisi ego obliuiar atq; voluter.

¶ Volutare cōtagione perquirere. Vir. in buc. Id quidē ago & tacitus mecum lycida ipse voluto.

¶ Vis est celer impetus Virg. ij. ænei. Instar vi patria Pyrrhus. Idem: Auxilioq; leuare viros vimq; addere victis.

¶ Vis celeritas. Lucr. in. iij. Aut quidnam tremuli facere artubus hædi. Consimile in cursu possint ac fur-tis equi vis.

¶ Vix cū labore. vir. ij. Geor. Vix humiles apibus cassas roremq; ministrat. Idem in. v. Vix illū famuli phegeus sagatiscq; ferebant.

¶ Vix statim: vir. in. ij. ænei. Vix ea fatus eras gemitu cum talia reddit.

¶ Nonnullarum dictionum in significato differentia.

Cupido & amor idem significare videtur & est diuersitas. Cupido em̄ consideratē est necessitatis amor iudicij. Plau. in bacchide Cupido te cōficit: an ne amor. Idē in Curculio ne: discreuit & vim eiusde; diuersitatis expressit dicēs Quo venus cupidoq; iperat suadetq; amor.

¶ Cupidinē cum fœminino genere dicimus cupiditatem. Vir. in. vj. ænei. Quę lucis miseris tam dira cupido: Cum masculino dicimus ipsum Plau. in penulo: Cupido quantus.

¶ Inter amare & diligere hoc interest. q; amare viz habet maiorem: diligere leuius amare. Cice. ad brutum. Sic igitur facies & me aut amabis: aut quo contentus sum diliges. Et in libro. j. Clodius tribunus plebis designatus valde me diligit. vel vt εμφορικωτερον dicā valde amat. Idem ad Dolobellam. Quis erat qui puta-

ret ad eum amorem quem erga te habebam posse aliquid accedere: Tantum accessit vt mihi deniq; nunc amare videat. antea dilexisse.

¶ Perire & interire plurimum differunt q; perire leuior res est. & habes inuentionis spes & nō omniū rerū finem. Plautus in captiuis: Qui per virtute; peritat nō interit.

¶ Alere & educere hoc distant. Alere est victu tēporali vitam sustinere. Educere autē ad satietatē perpetuā educere. Plau. in menēchmis. Nam illuc hō hoīs non educat. Actius in andromeda. Alij educaui: id facite vt gratum sit seni.

¶ Inter tollere & auferre est diuersitas. Tollere est exigere. Auferre legatum transferre. Virg. in. viij. Tollite cūcta inquit: cæptosq; auferte labores.

¶ Horrendum & horridū multam habent diuersitatem. Est enim horrendum tetrum & euitabile. Virgilius in quarto æneidos. Concilium horrendum. Horridum plærunq; extans & prominēs. Virgilius in quarto æneidos: Et glacie riget horrida barba. Luc. in. vj. saty. Et hi quos diuitiæ producunt & caput iungunt horridum.

¶ Inter meretricem & prostibulam hoc interest. Meretrix honestioris loci est & quęstus. Nā meretrices a merēdo dictæ sunt: quia copiam sui tantummodo noctu facerent. Prostibula q; ante stabulum stet quęstus diurni & nocturni cura. Plau. i cistel. Manifestissime discer-nit: Intro ad bonam meretricem astare in via solā prostibula sane est.

¶ Genitrix a matre hanc habet distantiam. quia genitrix semper quæ genuerit nuncupatur. mater vero aliquādo pro nutrice ponitur. Virgilius in septimo. Geminos huic vbera circū Ludere pendentes pueros & lambere matrem. Plautus in Menæchmis. Ita forma similis pueri vt mater sua nō interno scere posset: quę māmam dabat. nec adeo mater ipsa: quæ illos pepererat.

¶ Pudet & piget hoc distant. Pudet em̄ verecundiæ ē. Piget pœnitentiæ. Plau. in pseudulo. Nimio id quod pudet facilius fertur q; illud quod piget. Non dedisse istum pudet me quia non accepi piget. Salustius in Iugurtha. Nam postea quę fecerit incertum habeo pudeat an pigeat magis differere.

¶ Osculum & suauium intellectibus hīs discernūtur q; ab ore osculum. suauium a suauitate dicitur. Var. de vita patrū. Ideoq; ab ore dicitur osculū nō a suauitate. Vñ suauium est quod simile suauitati.

¶ Inter sacrificare & litare hoc interest. Sacrificare ē veniam petere. Litare est propiciare & votum impetrare. Vir. iij. ænei. Tu modo posce deos veniā: sacriscq; litatis: id est impetratis Plautus in penu. Sic hercle istuc vnq; factum est: tum mei iuppiter faciat: vt semper sacrificem neq; vnq; litem.

No. ma. de dictionū differentiis. fo. xlvi.

¶ Expleri & saturari hanc habent differentiam. Expleri tñ modo plenū esse satiari supra modū. Lucre. in. vj. Deinde animi ingrātā naturā pascere semp atq; exple re bonis rebus: satiari q; vnq;. Tullius de rep. li. vi. Graues enim dominæ cogitationū libidines infinita quædam cogunt atq; imperantq;: quæq; expleri ac satiari nullo modo possint. Ad omne facinus impellent eos: quos illecebris suis incenderunt.

¶ Arcus & arquus hoc distant. Arcus em̄ suspēsus appellatur fornix. Arquus nō nisi in cœlo: quē irim poetæ dixerunt. Vnde & arquati dicūtur quibus color & oculi virent quasi in arquus similitudinē. Lucre. in. vj. Tum color in nigris extabat nubilus arquis.

¶ Fors & fortuna hoc distāt. Fors est casus tēporalis.

¶ Fortuna dea est ipsa. Actius in astryanacte: Itera in quibus partibus nāq; audire volo: si est quam expoto: & quo captus modo fortuna ne an forte reperitur. Varro in epistola ad Fusium. Di quæso fors fortuna quantis cōmoditatibus hunc diem.

¶ Ferus & ferox hoc differunt. Ferus est seuus. Ferox est fortis. Salust. in iugurtha. Ille animo feroci negat se fufam numidiā pertimescere. Virg. in secundo ænei. Ferus oīa iuppiter agros Transtulit. Idem in quarto. Et frena ferox spumantia mandit.

¶ Antiquus & antiquior vt gradu ita & intellectu distant. Nam antiquum vetus significat. Virgilius in secundo Georgico. Antiquasq; domos auiaz. Antiquior melior. Tullius de amicitia. Hoc quidem est proprium amicitia: sed antiquior & pulchrior & magis a natura ipsa profecta. Idem de rep. lib. primo. Sed quoniam plurima beneficia continet patria & est antiquior parens q̄ si quis vt aiunt caruerit: maior ei profecto q̄ parenti debetur gratia. Lucil. in quarto. Quin potus vitam degat sedatus quietem quam tu antiquius q̄ facere hoc fecisse videatis.

¶ Faustum & festū variant ita. Est em̄ faustum quasi a fouēdo dictū ac per hoc p̄sperū & propitiū. Vnde contra infastū minax & improprium. Festum vero solēniter lætū & feriatum. Vir. in ænei. Festosq; dies de nomine phœbi. Teren. O faustum & scelicem diem.

¶ Cuius & cuiatis est differentia. Cuius ad personam refertur hominis: cuiatis vnde significat. Actius in telepho. Qui neq; cuiatis esset vnq; potuimus multi rogantes scire.

¶ Animus & aīa hoc distant. Animus est quo sapim⁹: anima qua viuimus. Actius in epigone. Sapimus aīo. Fruimur anima. Sine animo aīa est debilis. Var. in andabit. In reliquo corpore ab hoc fonte diffusa est aīa. Hinc animus ad intelligentiam tributus.

¶ Vultus & facies hoc distant. Vultus est voluntas q̄ pro motu animi in facie ostenditur. facies oris species. Salustius in Catilina. Prorsus in facie vultuq; vecordia inerat. Luc. saty. lib. primo. Vultus item vt facies mors

citra morbus venenum.

¶ Sepum & vnguētum differunt hoc modo. Sepū fit ex adipe ruminantiū. Luc. saty. li. iij. Tephone te pulmonibus adirē vnguen & sepū attulit eumenidibus.

¶ Musare & murmurare ita discernuntur. q; musare hominum fit occulte quid & pressa voce loquentium quod cælatum velint. Virg. in decimo. Quid fortuna ferat populi: sed dicere musant. Et alibi. Flent mœsti musantq; patres. Murmurare autem maioris soni est proximi ad tumultum. Virg. in primo Geor. Nemozum increbescere murmur.

¶ Priores & primores hāc habēt diuersitatē. Priores em̄ cōparatiui sunt gradus. Primores iūmq; quæq; res Luc. in. viij. saty. Gallinatus cū victor se gallus honeste cœlitus & digitos primores erigit vngues. Turpi. in Demetrio: Sandalio innixa digitis primoribus.

¶ Poësis & poema differunt. Poësis textus scriptorū vt odyssea vel ilias Homeri: aut æneis. Virgilius. Poëma inuentio parua: quæ paucis verbis exprimitur: vt in gladiatoribus ludis Homeri. Poetica est ars earum rerū. Luc. in. xi. saty. Non hoc quod valeat quidue intersit hoc & illud cognoscis primum hoc quod diximus esse poema est pars parua. Idem in epistola: Itēq; vis non magna poema est. Illa poësis opus totum totaq; illa summa est vna.

¶ Fora & fori vt genere ita & sensibus differunt. Nam neutro iudiciorum & litium sedes est: masculino spacia in nauibus apertiora.

¶ Doctū & peritū simile cum vedaat a Tullio discretū est vt sit peritū plus q̄ doctū de off. in tertio. Itaq; cum sint docti: a peritis desistunt facile sententia.

¶ Inter urbem & ciuitatem hoc interest. Vrbs est ædificia: ciuitas incolæ. Virg. in primo æneidos. Vrbs antiqua fuit. Ennius in telepho: Et ciuitatem argium incēdere. Pacuuius in athalanta. Sollicita studia obstupida suspensa animo ciuitas. Sisenna historiarum lib. quarto. Incerta ciuitas trepidare. Pomponius. cum in vrbe superiorem locum incēdere.

¶ Inter cogitare & deliberare hoc interest. Cogitare est confirmare. Turpilii in beton. Quæso cogita ac delibera. Idem in philopatro: certum ac deliberatum est illis obsequi.

¶ Scius & conscius hoc differunt. q; scius secum. conscius cum alio scius est. licet conscium indifferenter positum legerimus.

¶ Auspicium & augurium his intellectibus variantur q; sit auspicium auium conspectio: & quæ ex volatu auium significetur & vocibus. Augurium autem rerum omnium coniecturas prudenter ac diligenter amplectitur.

¶ Monstra & ostenta similiter intelliguntur q; immiuentia monstrent & ostendant.

¶ Omen votum est mentis & vocis. Vnde sacrificanti h iij.

No. ma. de impropriis dictionibus.

bus dicitur bona habere oia: id est vt circūstantes & bona mente velint & recta oribus proferant.

¶ Portentū non solum quod portēdat sed qđ iam apporet & faciat in his significationibus q̄ in auspicijs & augurijs & extipicjs ostenduntur.

¶ Prodigiu aut semp pessimū est: dictum quasi porro adigendum. Virgi. in. ij. ænei. Sola nouū dictūq; nefas harpya celeno. Prodigiu canit: & tristes denūciat iras.

¶ Iniuria & contumelia hoc distant: q̄ iniuria leuior res ē. Pacuuius in perhibœa. Patior facile iniuriam si est vacua a contumelia. Ceci. in fallacia: Facile arumnā ferre possunt si inde abest iniuriā: & iniuriam nisi cōtra cōstat contumeliam.

¶ Fulmen & fulgur his intellectibus variant. Est enim fulmen telū ipsum quod iacitur. Virg. in primo Geor. Ipse pater media nymborū in nocte corusca. Fulmina molitur dextra. Fulgur ignis qui coruscat fulmine.

Vnde & fulgetra dicitur fulgor. Virg. in. v. Maculosus & auro squāmam incendebat fulgor: Fulguritum dicitur fulgure tactum vel exustum.

¶ Iurgium & lis hanc habent distantiam: q̄ iurgium leuior res est siquidem inter beniuolos aut p̄p̄inuos dissensio vel contentio iurgium dicitur. Inter inimicos dissensio lis appellat. M. T. de rep. in quarto. Admiror nec rerū solū sed etiam verborū elegantiam: si iurgant inquit beniuolorū concertatio non lis inimicorū iurgium dicitur. Et in sequenti. Iurgare ergo lex putat inter se vicinos non litigare.

¶ Audacia & audentia in hoc diuersa sunt: q̄ audacia temeritas est: audentia fortitudinis. Salustius. in Catilina. Audacia pro muro habetur. Virgilius in æneidos Audentes fortuna iuuat.

¶ Merx & mercatura hoc distāt. Merx est species ip̄a. Mercatura est actus ipse. Mercatus autem loc⁹ in quo agitur mercatura. Tul. de repu. lib. iij. Pæones primi mercaturis sed mercibus suis auariciam & magnificētiam inexplebiles cupiditates omnium rerum exportauerunt in Græciam. Idem de officijs. Quo tanq̄ ad mercaturam bonarum artiuꝝ sis profectus: inanem redire turpissimum est.

¶ Superstitionis & religionis distantiam manifeste discernit Tullius de deorū natura in secundo. Nō enim philosophi solum verum etiam maiores nostri superstitionem a religione separauerunt. Religiosi ex eligendo. Superstitiosi proprietatem ex hoc habent: q̄ præcultura deorum supersedeant.

¶ Peius & deterius his sensibus discernuntur: q̄ sit peius malo quod in vsu est & creberrime frequentatur. deterius vero a bono: vt minoris sit meriti q̄ id quod placet. Virgi. in. iij. Georgi. Deterior qui visus eum: ne prodigijs obsit Dede neci. Idem in octauo. Deterior donec paulatim ac decolorætas. Hæc enim meliorib⁹ comparata sunt.

¶ Inter circū & globū hoc interest q̄ circus est planities rotūda vt circuit⁹. globus soliditas vndiq; rotūda vt est sphaera & staminū glomera. Tul. de deorū globis. sic em̄ sphaeram interpretari licet. ex planis autem circus aut orbis. Virgili⁹ in. v. Mediaq; in valle theatri Circus erat. lucentēq; globū lunę titaniaq; astra.

¶ Manubias a p̄da hoc distare veteres extimauerunt vt sit p̄da corpora ipsarū rerū q̄ capiuntur. Manubiæ vero pecuniæ ex p̄da vendita redactæ. & sic apud plurimos. Nam. M. Tu. ita sensisse voluit de lege agraria: Prædas manubias sectiones castra deniq; Cne. Pompeij sedente imperatore censors.

¶ Peruicacia & p̄tinacia hoc distāt. Peruicacia est interdū bonarū rerū perseuerātia p̄tinacia semper malarum Actius in myrmidonib⁹. Tu pertinaciā cē archiloche hanc p̄dicas: ego peruicaciā a me vti volo nā peruicacem dicis me esse & vincere per facile patior: pertinaces nihil moror. hoc fortis sequitur illā indocti possidēt. tu addis quod vitio est: demis quod laudatur.

¶ Sensus & sensa hoc separātur. Sensus em̄ qui sentiunt sensa q̄ sentiunt. Cicero de oratore. Et quod exprimere dicendo sensa possumus.

¶ Iuuentus & iuuenta & iuuenilitas hoc differunt. Iuuentus iuuenes: Iuuenta ætas ipsa vel iuuenilitas. Vit. in octauo. At patiens operum paruoq; assueta iuuentus. Idem in tertio Geor. Interea superat gregibus dū læta iuuentus. Solue mares.

¶ Morata morigera & morosa hanc habent distantiam q̄ morosa contrarijs peruersisq; moribus. Tullius de senectute. At sunt morosi & anxij iracundi & difficiles senes. Plautus in aulularia. Dummodo morata veniat dotata satis est.

¶ Inter vegetum & vigens hoc interest. q̄ vegetum sit incolume: vigens forte. Nam vegetū corporis: vigens etiam animi possumus dicere. vt in multis.

¶ Profesti & festi dies discernuntur. Profesti sunt a festiuitate vacui. Afranius in priuigno. Quæ festi facere solemus de quotidiano opere promiscueæque profesto concelebras focum.

¶ Quærere & requirere hoc differt quoniam requirere est diu quærere. Afranius fratris. Proin tutum quærā ne requiram te vide.

¶ Specula & speculū & genere & significatione differunt. Nam specula despicientiam significat.

¶ Confiteri & p̄fiteri hoc distāt. quia p̄fiteri voluntatis est. cōfiteri necessitatis. Cicero pro Manilio: Hic ego non solum confiteor: verū etiam profiteor. Honestū vel profiteri q̄ confiteri.

¶ Vlcus & vulnus hoc distant: q̄ vlcus recta & clausa malignitas. Virgi. iij. Geor. Quam si quis ferro potuit rescindere summū Vlcus os: alitur vitium: viu iteq; tegendo. Vulnus hians patens. Idem in decimo. Produxi pressi ve oculos: aut vulnera laui veste tegens.

No. ma. de dictionū differentiis. fo. xlvii.

¶ Turpe & foedum quam habeant distantiam manifestum est. Nam turpe leuior res est. Tullius primo officiorum. Luxuria vero cum omni etati turpis tum senectuti foedissima est.

¶ Formę & figurę quę sit differentia. Tullius manifestat. Nam formam integritatem speciei esse voluit figuram formam nostram. Tullius de officijs libro primo. Principio corporis nostri magnam natura ipsa videtur habuisse rationem quę formam nostram reliquamq; figuram: in qua esset species honesta: eam posuit in promptu.

¶ Dignitatem & venustatem discerni voluit. Tullius: Dignitas viris: venustas foeminis sit attribuenda de officijs. j. Venustatem muliebrem dicere debemus: Dignitatem virilem.

¶ Monstra & prodigia & portenta hoc distat: quia sunt monstra ostēta & monita deorū. Vergi. in. viij. Primūq; parentem Monstra deū refero. Prodigia: deorū iræ vel minæ. Idem ænei. tertio. Sola nouū dictuq; nefas harpya celeno Prodigiu canit. Portenta ostenta q̄ aliquid imminere significant. Lu. libro. xxvij. Nisi portenta anguisq; volucres ac pennatos scribitis.

¶ Ignoscere & cognoscere quęadmodū inter se distet aperit. Tullius ad Cęsarem iuniorem in. j. Quod mihi & philippo vocationem dabis gaudio nam & preteritis ignoscis & concedis futura.

¶ Contemnere & despiciere eo distat: q̄ est despiciere grauius q̄ contēnere. Tul. in Verrē actione tertia. Quę q̄ contēpserit despexerit: liberū esse nunq̄ dixerit. Idē ad Cęsarem in tertio. Amici nōnulli te contēni despici & pro nihilo haberi senatus voluit.

¶ Cupiditas & cupido diuersa sunt: nam cupiditas ē leuior. Luc. in. xxx. Cupiditas ex homine: cupido ex stulto nunq̄ tollitur. q̄ cupiditas pars quędam sit temperatior defluens ex cupidine.

¶ Aemulatio ab imitatione hoc distat: q̄ imitatio simplex est: & liuorem atq; inuidiaz non admittit. Aemulatio autem habet quoddam imitandi studium: sed cū malitię operatione. Virgilius in sexto. Aemulus exceptum triton si credere dignum est: Inter saxa virum ipumosa immerferat vnda.

¶ Probatū & spectatū vis maioris ē. Lu. in vndecimo. Tuam pbatā mihi & spectatam adolescentiam.

¶ Bellum & plū hoc differunt q̄ plia ptes sunt belli. Hoc est in bello cōgressiones. Luc. xxvij. Vt romanus populus victus vi & superatus plijs sepe ē multis: bello vero nunq̄: in quo oia. Vir. in octauo. Infantem fugiens media inter prelia belli.

¶ Inter cauere & euitare differentia est. Lu. in. vj. Et eē plus vitare qd cauēdū tibi cēlere: qd euitandū maxime

¶ Vetustescere & veterascere quid intersit. Nigidius cōmentator grammaticus in decimo deplanauit. Dicemus quę vetustate deteriora fiunt vetustescere: inuete

rascere quę meliora. M. T. ad hirtium in octauo. Cuz enim nobilitas sit nichil aliud q̄ cognita virtus quis in eo genere veterascentem videat ad gloriam generis antiquitate desyderet?

¶ Nocens a nefario & impio distare vt nocēs. Ieuī? videri possit. Tul. de offi. lib. ij. voluit. Nec tñ vt hoc fugiendum est: ita habendum est religioni contrarium nocentē aliquādo & nefarium impiumq; defendere.

¶ Innuere & annuere. hoc distat: q̄ innuere est facie significare.

¶ Flagrare & ignescere ita discernitur: q̄ ignescere est incendi & ardere. flagrare vero olere.

¶ Noxa & noxia diuersa sunt. noxa peccatum leue. Virgi. i. ene. Vnius obnoxā Noxia nocētia. Vir. in. viij. Iręq; & crimina noxia cordi. Tul. in Hortensio. Et certis quidem rebus in quibus peccata non maxime afferunt: noxias tamen ni sciunt attingunt.

¶ Plus a multo vetustas voluit discrepare: & pōt videri hęc habere differentiā: vt sit multū a plurimo minus ac nō supra modū. Vir. in pri. geor. Multū adeo rastris glebas q̄ frangit inertes. Plus sicut in plerisq;. Tul. magis discernit in ep̄la ad Catonē. Ne iccirco michi desyderandū esse dignitatē meā q̄ eam multi impugnarint sed ideo magis recolendā q̄ plures desyderarint.

¶ Inter speratā & dictā & pactā & sponsaz hoc interest q̄a virgo postq̄ petiit sperata dicit. Plautus in amph. Vxorē salutat sperata suam: dehinc pmissam dicta vel pacta vel sponsa dici potest. Virgilius in æneid. Cui pater & coniunx quondaz tua dicta relinquit: Idē alias. Et gremijs abducere pactas. Titinnius quinto. Qui exacta ætate sponsa sit desponsata.

¶ Mutuus a scenore hoc distat: q̄ mutuū sine vsuris. scen^o cū vsuris sumitur & ē quasi accepti foet^o. Plau. in asina. Nā si mutuas nō potero certū est sumā scenore. Vñ honestius mutuum est qd sub amico affectu fiat tamen vsu tēporis necessarij scenore summere decet.

¶ Inter nutare & annuere & nictare veteres hoc interesse voluerūt: vt nutare capitis: annuere vel innuere narium vel labiorum: nictare oculoru. Plautus in asinaria. Nec illa vlli homini nutet nictat annuat.

¶ Castitas & pudicitia ab iniuria paria disputantur: cū sit pudicitia ab iniuria turpium libidinum libera castitas ab his continens & remota. præterea religiosa munditia ac puritas. Virgilius. in. ij. Georgi. Casta pudicitiam seruat domus. Et in sexto æneidos. Quiq; sacerdotes casti dum vita maneret.

¶ Pascere & alere hoc distat: vt sit alere sufficiendi gn̄is curam habere: pascere natos saginare. Var. in gerunto didascolo. Vbi graues pascantur pauonum greges.

¶ Inter extinguere & opprimere interesse voluit. Tullius de amicitia. Vt sit maius opprimere q̄ extinguere. Quāobrem danda opera est: ne q̄ amicorū disidia fiāt sint tale aliquid euenerit: vt extinctæ potius amicitiaz

No. ma. de impropriis dictionibus

quod oppressus videatur: quasi quod extinguitur possit renouari quod opprimitur non queat.

¶ Morbum a vitio prudentia veterum voluit separari: ut sit morbus cum accessu utique aut contagio aut temporis vitium perpetua & insanabilis & irremediabilis causa.

¶ Meminisse & in memoriam redire: hoc differre Aristoteles putat: & vult meminisse omnium esse animantium: ut cibi potationis somni voluptatis in memoriam reuocare quod exciderit nisi homines posse.

¶ Die quarta & die quarto hoc differre prudentes volunt: quorum anceps auctoritas ut sit die quarto temporis preteriti. die quarta temporis futuri.

¶ Metiri & mendacium dicere quemadmodum distat. P. Nigidius manifestauit. Qui mentis ipse non falsus alterum fallere conatur quod mendacium dicit ipse fallit. Quatuor in se est vir bonus prestare debet: ut non mentiatur.

¶ Festinare & properare veteres diuiserunt. Cato in oratione quam de suis virtutibus scripsit. Qui vnum quid maturare transigit: properat. quod multa incipit nec perficit festinat.

Verum utraque verborum ratio sub hac significantia proxima est veritati ut sit sepe animi properare studiose ad res aliquas contendentes festinare corpore necessitatibus obsequendi. Vir. in. iij. Et medijs properas aquilonibus ire per altum. Et in secundo aeneid. Festinate viri: nam quae tam sera moratur Segnities.

¶ Matrones & matres familias dissimiliter accipiunt veteres quidam: ut sit matrona quae peperit semel mater familias quae saepius. Quidam matronam locupletiores dicunt (non obseruantur)

¶ Auarum & auidum ita discernunt. Auarum enim semper in reprehensione est. Auidum autem ab auendo: quod est etiam honeste cupiendo. Ut Virg. in secundo Georgi. Pascuntur oves. auidaeque iuuencae. Salustius in Cati. Laudis auidi pecuniae liberales erant.

¶ Prospicere & respicere distat: ut aduersum videre prospicere ratione dicatur. Respicere quasi retro aspicere.

¶ Furor ab infania hoc distat. Cic. Tuscul. lib. iij. Ostendit: itaque non est scriptum insanus & furiosus esse incipit. Infantiam enim consueverunt inconstantiam id est sanitate vacantem tamen posse tueri mediocritatem officiorum & vitae communem cultum atque usitatum furorem ea rati sunt mentis ad omnia caecitatem: quod cum maius esse videatur quam infania. tamen eiusmodi est: ut furor in sapientem cadere possit infania non possit.

¶ Confidentiae & fidentiae discretionem pandit. Tul. Tull. tertio. Qui fortis est idem fides: quoniam confidens mala consuetudine loquentium in vitio ponit. ductum verbum confidendo quod laudis est: quia confidens in profecto non extimescit. discrepat enim a timido fidens.

¶ Inuidia & inuidetia. Cic. Tuscul. lib. iij. Posset etiam in misericordiam posset in inuidetiam non dixi in inuidiam quae tunc est cum inuidet ab inuidendo aut inuidetia recte dici potest: ut fugiamus abiguum nomen inuidiae in. iij. ut egri-

tudini inuidetia. utendum est enim docendi causa verbo minus usitato: quoniam inuidetia non in eo qui inuidet solum: sed in eo etiam cui inuidetur dicitur.

¶ Aegrotatio & aegritudo. Cic. tuscul. lib. iij. Sed proprie ut aegrotatio in corpore: sic aegritudo in animo nomen habet

¶ Iracundus & iratus ebrius & ebriosus amator & amans & alia quod inter se distat. Cic. discreuit in. iij. Tuscul. Aliud iracundum esse: aliud iratum: ut differt anxietas ab angore: & neque enim anguntur omnes anxii. Inter ebrietatem & ebriositatem hoc interest: aliud amatores: aliud amantem.

¶ Lætari & gaudere distat: ut Cicero in tertio Tusculanarum: Atque ut confidere decet timere non decet. Sic gaudere licet: letari non licet.

¶ Pernicitas & velocitas. Cicero discreuit in. iij. Tuscul. Praestans valitudine viribus forma: accerrimusque integerque sensibus: adde etiam si lubet pernicitatem. Virg. iij. Geor. hoc sensit: Dura iacet pernix istrato saxa cubili: ut illud celeritatis. hoc patientissimae fortitudinis.

¶ Metum timorem formidinem pauorem. Cicero discreuit in quinto. Tuscul. In quem autem metus: in eum timiditas formido pauor ignauia.

¶ Innocens & innocuus hoc distat: quia sit innocens non nocens: & innocuum illaesus. Virgilius in decimo. Et sedere carinae Omnes innocuae.

¶ Miserari & misereri caeteris his sensibus esse voluerunt ut sit miserari flere & lamentari: misereri miserationem alienis casibus exhibere: & actiuo ad primum affectum. passiuo ad secundum. Actius in euryface. Heu mihi ut etiam haec aeterna mihi luctum addit luctibus alia persona quid miserari? Id me Euryfacem tuam sodalitatem tibi memoras: formidas tibi tecum miserebar magis quam miserebar mei (non obseruatur)

¶ Multum & satis eo distat. quod multum infinitum est: satis finitum. Auaris illud. hoc parcis se continentibus applicandum est. Lu. in quinto. Nam si quod satis est homini id satis esse potuisset hoc sat erat. Nam cum hoc non est quod credimus porro diuitias vllas animum mihi explere potuisse.

¶ Omne atque totum differt: ut ab omni plus est totum putetur. Virg. in buco. Omnia vincit amor. Et in. Geor. Omne adeo genus in terris hominumque ferarum. Et genus aequoreum pecudes pictaeque volucres In furias ignemque ruunt: amor omnibus idem. Et in. vj. aeneidos totoque infusa per artus Mens agitat molem. & magno se corpore miscet. Quid quod totum quod putat: non pro cuncto alicui dici potest. Virg. Georgi. lib. iij. Totasque aduolere focis Vlmos ignique dedere: ut sit totas integras non omnes: quae in mundo sunt: vlmos.

¶ Niti & obniti cum ex vno sit intellectus: acceptis tamen praepositionibus sit diuersum. Niti enim potest videri aut aliquam vtilitatem aut honorem aeterno se tedere sine labore: quod in aliquibus grauis audiat: ut sint aenixa pa-

No. ma. de improprijs dictionibus fo. lxxii.

riendi labore defunctæ. Inniti autē incumbere manifestum est. Virg. in sexto. Ille vides pura iuuenis qui niti tur hasta. Obniti vero est contra aduersa luctari. Virg. Sepe adeo obniti non cedere. Terentius in Andria Pedibus manibusq; obnixè omnia facturum.

¶ Illix & illex hoc discernuntur ab illiciēdo illix: illex vero a quo lex non seruetur: Plautus in penulu. Quid illi taniæ rei fuimus illix. Idem in persa iniure. Illex hoc est viuens sine lege: iniure labes populi.

¶ Ergastulum & ergastulus vt genere ita & intellectibus differunt. Nam neutro carceris locus est: masculino custos pœnalis loci. Luc. in decimoquinto. Non ergastulus vnus. & alius iudicem apposuit: vt nemo sententiam libere q̄ ergastulit dicere possit.

¶ Fremere & frendere hoc disseparantur: quia est fremere magnum sonare. Virgilius in sexto: Fluctibus & fremitu assurgens benace marino. Frendere alicubi cuꝝ gemitu vel iracundia miseruꝝ aut minax. Virgilius tertio æneidos. Luminis effossi fluuidum lauit inde cruorem. Dentidos infrendens gemitu. Pacuuius in Antiope. Frendere noctes miseræ.

¶ Educere & educare hæc habent differentiã. Educere est extrahere trahere: educare nutrire & prouehere.

¶ Abortus & abortus varias habent significationes. Abortus enim ille dicendus est qui est in primis mensibus cum conceptus exordium factum est: abortus proprie tempus pariendi: tunc enim moritur quod nascitur: in plurimis hoc reconditum inuenimus.

¶ De improprijs.

Dolare fabricorū verū verbū: cū materiā cōplanat aspitas. Vt si sunt eo laudandi scriptores vetustatis etiã ad alias fabricas rerū. Var. in bimarco. Tot comœdias sine vlla fecerimus vnū ego libellū nō edolē: vt ait Enni⁹.

¶ Sulcus omne quicquid in longitudine aculeatum est: dici potest veterum auctoritate doctorum. Varro in marco. Pater diuum trisulcum fulmen igniferuid oactutum mittat in tholū Marcelli. Virgilius in secūdo æneidos. Et linguis micat ore trisulcis.

¶ Penulam abusiue omne quicquid tegit nobilissimi veteres transtulerunt. Varro in manio. Et cum corrigia disruptas tenet aridum reliquuꝝ pede penula scorte pertegere.

¶ Vitreum pertenuē & pellucidū quicquid est auctoritate veteruꝝ dici potest. Varro in Modio. Quam isto rum vitrea æstate os tendant vnice clausos.

¶ Tela etiam lapides dici posse auctoritas docuit: & omnia quę cunq; iaciuntur. Sisenna in quarto historiarum. Manuales lapides dispartit: propterea q̄ is ager omnis eiusmodi telis indigebat.

¶ Silētium fieri de consuetudine sumptum est. Sisenna quarto histo. Oriri de contrario silentium.

¶ Cęcum nō solū oculis captum sed etiã insidiosuꝝ &

occulte malū & latēs & tacitū qd veteres dicendū existimauerunt. Virg. in sexto. Cæca regens filo vestigia.

¶ Labra nō solum hoīm sed etiã margines vel fines dicunt. Virg. in buc. Siluestris raris sparfit labrula racemis. herba ita dicta quia in labris agrorū & in sepibus & terminis nascitur: & est genus erraticę vitis. Virg. in septimo. Sicut aquę tremulū labris vbi lumen ahenis:

¶ Interfici & occidi ad inanimãtia veteres posuerunt. Plau. in menęch. Occisa hæc res. Virg. in. iij. Georgi.

Atq; interfice messe. Salu. histo. Multiq; cōmeatus interierant insidijs latronū. Plaut. in mercatore. Mihi harum ædium interitus est. Cice. in œconomico. Nullo modo facilius arbitror posse neq; herbas arescere & interfici: neq; terrã. Idem ad hirciū lib. nono. Dixis quasi istuc intereat: nescio: nisi tamen mihi erat ineundum seueri tu neq; qui casum perimeret superioris.

¶ Gannire cum sit: proprie canū. Var. Asinos rudere canes gannire pullos pippare dixit. Luc. lib. v. Gannitu vocis adulēt etiã hūanam vocē nōnulli gānitū vocauerunt Affra. in persa. Gannire ad aurem nunq̄ didici.

¶ Dotatum non a dote dici: sed ab omni qualibet copia. Cic. de ora. lib. primo Auctor est cuius artem cum indotatam videris & incommutatam & incomptam: verborum etiam dote locupletasti & ornasti.

¶ Putidum & sensibus auribusq; p̄bari. Cice. de ora. in. iij. scribit. Qm̄ hoc satis spero vobis quidem certe maioribus natu inhonestæ vt putida videri.

¶ Cinnos ac fucū qd est aliū coloris etiã non talium rerū Tullio auctore didicim⁹ de orator li. iij. Atq; eo citius in oratore ac poetæ cinnis ac fuco ostendit.

¶ Abdicare nō soluz de patris facto potest dici: quod est familia abijcere: sed rem quamlibet negare. Pacuui⁹ in athalanta. Mortem ostentant. regno expellunt: con sanguineam esse abdicant.

¶ Equisones non equorū tm̄ moderatores aut magistrōs sed oibus quibus regimen conceditur cuiuslibet rei dici posse veteres voluerunt. Varro in marci pore. Hic in ambuio nauē conscendimus palustrem: quem nautici equisones per viam conducerent loco.

¶ Meridiem mediã diei partē oēs solūmodo putant cū & noctis esse eam tēporis partē veterū auctoritas dixerit. Var. in marci pore. Noctis repente circiter meridiē cum in picturis aer feruidus late ignibus cœli ore anastice ostenderēt. Nos in epulis quę inscribuntur a doctrinis de peregrinando & vigilia igitur aliquando & morantium cogitationum priusq̄ ætas in meridiē & torpedinem pellet mediam.

¶ Rhedam pro curru Varro in marci pore posuit. Regi mediam aduectam per aera in rheda.

¶ Fasceam pro cortice. Var. in gerunto didascolo. In quibus libis sacra turri fasceis cingit forem.

¶ Liber pro corpore. Virgilius in secundo Georgico. Vdoq; docent inolescere libro.

No. ma. de impropriis dictionibus

¶ **Viscum** positum pro rete a tenacitate. Var. in parme. Lepusculi timentes hoc quadrangulum dedi diana rete nexile aut viscum fuge lineamque compedem.

¶ **Calcar** pro impetu. Var. Sesequylyxe: vetus suo casu vehementius sufflare. & calcar admouere.

¶ **Ebrios & tricinius** non vinolentos aut nociuo: sed expletos qualibet re possumus dicere. Varro in eume. Et caeteris scholasticis auribus scolica dape: quae ebrijs festice aperantologia consurgia consurgimus ieiunis oculis.

¶ **Torrere** non solum ignis sed etiam frigus potest. Var. in eume. Capite aperto esse iubet an lucem suscitatur frigore torret: venatum eicit: ieiunio vellicem. Vir. in primo Geor. Aut boream penetrabile frigus adurat.

¶ **Liberum** pro extenti & eminenti. Varro in eument. Iterum tragici prodeunt cum capite libero: cum anti qua lege & fronte.

¶ **Aedificandi** manifesta significatio est: ab eo tractus est ut quaecumque fabricant qualibet opera fabricari vel aedificari dicuntur. Virgilius in tertio aeneidos. Instar montis equum diuina palladis arte Aedificant.

¶ **Squalere** non sordium plenum esse tantummodo: ut nunc consuetudine persuasum est: sed honestate abundare: & refertum esse veteres honesta auctoritate posuerunt: ducique hanc significationem a squamis putant.

¶ Ut enim est in corporibus sordium alta congeries quae squalere dicuntur: ita quae fuerit qualibet re densatum oneratum in culcatumque squalere voluerunt. Virgilius in sexto: Per tunicam squalentem auro.

¶ **Transgressus** a pedum gradu proprie dicitur: sed auctoritas vetustatis liberiore usum loquendi dedit Salustius in primo histo. Et de his qui nauigassent & de ipsis nauibus eo verbo uti voluit: in quibus gradus non sit deserto nactus obscuram noctem aestu secundo ac inde qui transgressus omnes recipit modos precepturus a lusitanis Alibi de scaphis: Earum alie paulum nimio progressu iter cum sicco onere: cum pauor corpora agitabant deprimebantur. Lucretius. Praeterea pauit: voxque facitque a superiora foras Gradiens arteria clamor

¶ **Bibere** recte dici omnia quae haustus habent: ut animalia & terra. Virgilius in Bucolicis. Sat prata biberunt. Sicea etiam in quibus haustus non sit bibere positum inuenimus. Virgilius in vndecimo. Hasta sub exertam donec perlata papillam. Haesit: virgineumque alte bibit acta cruorem.

¶ **Libidinem & appetitum & aemulationem** etiam honeste rei possumus dicere. ut sit libido omne quod libuerit. Salustius in Catillina. Magisque indecoris armis & militaribus equis quam in scortis atque conuiujs libidinem habent.

¶ **Vsus ab utendo.** unde & usurpare dictum est obtinere posuit quoque vetustas usu perire: hoc est non utendo aliquid posse. Plautus in Amphitryone. Caue sis

ne tu te vsu perduis.

¶ **Furtum** non ablata res solum: sed etiam quicquid occulte geritur auctoritate veterum dici potest. Virgilius in tertio Georgico. Vulcani martisque dolos & dulcia furta. Plautus in Amphitryone. Manifestum hunc obtorto collo teneo furem flagitij.

¶ **Ingredi** non solum ut est manifesta eius verbi significatio sed etiam venire ac se ostendere auctoritate: plautus possumus dicere iam in amphitryone. Nichil te pudeat scelesti populi in conspectum ingredi.

¶ **Obsequi** non solum minorem maioribus exhibere: sed etiam minoribus per vicem veterum excellens auctoritas voluit. Plautus in Asinaria. Ego sane cupio obsequi gnato meo.

¶ **Versutos** non solum ad maliciam callidos: verum etiam peritos intelligi posse. Plautus informat in Asinaria. Nec magis versutum: nec quo caueas aegrius. Idem Homini versuto siquid recte curatum velis mandes.

¶ **Deorari** non solum cibus gutture: sed & vox auri bus potest. Plautus in Asinaria. Auscultate atque operate & mea dicta deuorate. Et in Aulularia. Nimum libenter edi sed mouere me.

¶ **Bicipitem** quod incomparatum est posse dici. Varro de vita patrum libro quarto: aperuit. In spem adducebat non plus soluturos quam vellem: iniquus equestri ordini iudicia tradidit. ac bicipitem ciuitatem fecit discordiarum ciuiliu fontem.

¶ **Defecata** omnia pura & inturbata & sine sordibus possumus dicere ut vinum sine sordibus vel fecibus. Plautus in Aulularia. Nunc defecato demum animo egredior domo.

¶ **Malitiam** veteres ut dolum medium ponendam esse dixerunt quasi sit & bona. Plautus in Aulularia: certe aedepol equidem te ciuem summa omni malitia adeo ut improbum proposuerit malo quod grauius putatur in eadem quid factis: neque malis neque improbis.

¶ **Beluam** indifferenter posuit auctoritas veterum. Plautus in Aulularia. Quae quidem scio magis nullo curiosam esse vllam beluam.

¶ **Crocire** cum sit coruorum. Plautus in Aulularia: non temere dixit eos cantare. Non temere est quod coruus cantat nunc mihi aleua.

¶ **Rostrum** hominis dici non debere consuetudo praesumpsit apud Plautum in Menechmis positum. Si apud mensam plenam hominis rostrum deligas. Turpilij in pedio. Nec nunquam vidit rostrum haec tragocedia tantum uti.

¶ **Fatum** sicut communiter intelligitur: significantiam decreti habet. A doctis tamen indaganter inuenimus positum pro voluntate. Virgilius in sexto. Heu stitem inuisam: & fati contraria nostris. Fata phrygia. Item Filius huic fato diuum prolesque virilis. Nulla fuit Nec enim iuno aut quisque deorum fatum habet quod ipsi faciunt.

Marcelli de impropriis dictionibus. fo. xlix.

¶ Rictum ferarum dici volunt cum Titinnius etiam auctor sit hominis dici debere. Caue ex corde fontes hanc semper facto rictus. Idem Pomponius in prostibulo Quis hoc est quamobrem hic prostat rictum & la beas cum considero. Luc. sat. li. iij. Malas tollim⁹ animo: atq; vtimur rictu.

¶ Stuprum quod cum viduis committitur: hoc solum dici putant veteres pro adulterio & vitio ponunt. Plau. in amphitrione: Stupri dedecoris a viro arguta meo. Salustius tertio histori. Ac statim fugitui contra preceptum ducis rapere ad stuprum posuerunt virgines matronasq;.

¶ Thesaurum & copiam pessimae rei dici posse. Plau. voluit in Amphy. Qui domi uxorem meam impudicitia impediuit. teneo thesaurum stupri.

¶ Compotem in bonam partem solum accipi putatur cum & in malam possit. Plau. in Epidico. Cedo manum accipe ærumnarum & miseriarum copotem.

¶ Viua posse dici quæ nec animo nec spiritu moueantur. Vir. in. j. ænei. Intus aquæ dulces viuoq; s; illa saxo Nympharum domus.

¶ Indolem tantum adolescentiam consuetudo dicit quasi noua soboles. Indoles autem est incrementum veteres senum dixerunt. Plau. in milite: Si albus capillus hic videtur ne utiq; ab ingenio senex inest. Mæs ætas sua sibi ingenua indoles.

¶ Alacritatem in malis habendam Cice. in tuscu. ostendit: Vir ergo temperatus constans sine metu: sine egritudine: sine alacritate libidine villo non vexatus.

¶ Catuli non solum canum diminutivæ: verum omnium animalium appellantur. Vir. in. iij. geor. Tempore non alio catulorum oblita legna Et alio loco de serpentibus: Cum positis nouus exuuijs nitidusq; iuuenta Voluitur aut catulos tectis aut oua relinquens. Lucilius in tertio satyrarum. Concurreret agros catulos foetumq; ferarum.

¶ Copressus cum virgine admissus dicitur. Plau. in Trucu. Etiam coitum cum meretrice copressus dici vult. nunc ad amicam decimodie athenas viso. quam grauidam hic reliqui meo copressu: quid ea agat.

¶ Opificem non ex opere posse dici Cicero Tusculanarum libro quinto auctor est. aduena quidam ignobilis verborum opifex insinuasse antiquam philosophiam videtur.

¶ Semina pro virgultis vel maleolis dici posse auctores Vir. sequimur in. ij. geor. Seminibus positis super est deducere terram Sæpius.

¶ Sumen proprie a sugendo dictum. nam & muliebres mammam sumen veteres dici volunt. Luc. iij. satyra. Quod si nulla potest mulier tamen corpore duro Esse tamen moueat tenero succussa lacerto: atq; manus vberis lactantis in lumine fidat.

¶ Exuuias & spolia non solum hominum tegmina aut

vestes dici posse Virg. auctor est in. ij. geor. Cum possitis nouus exuuijs nitidusq; iuuenta Voluitur. Lucre. Nam sæpe videmus. Illorum spolijs vere volitantibus auctas.

¶ Diuortia non coniugij distractionem solum: s; etiam omnium inflexionum quæ a recto detorqueantur. Vir auctor est in vij. Obijciunt equites sese ad diuortia nota.

¶ Virgines non solum femine dicitur: verum etiam pueri in vestes. Nam & quicumq; ex ephelis exceperant de uirginari dicebantur. Var. Quam symphaciam lubiat oculos haberet imaginum interesset puer verum esse de uirginatum visuris an monuce. Purus dum cogito.

¶ Enixas non partu solum possumus dicere: sedent labore exercitas Vir. in. iij. ænei. Stirpis achilleæ fastus iuuenemq; superbum Seruitio enixæ tulimus.

¶ Pransi non solum qui pranderent dicuntur. sed etiam quibus nihil desit. Var. Quare o marte pransam ac puratum esset hoc minime oporteret.

¶ Os rostrum vel faciem hominum tantum dici putatur. Vir. in. xj. Donec rutuli clamantis in ore Contendit de facie: Idem in. j. ænei. Os humerosq; deos similis. cum auctoritate veterum & pecudum & ferarum dici possit. Vir. in. xj. Ora citatorum dextra detorsit equorum. os est alicuius rei omne patens dici potest. Virg. in. iij. geor. Quam si quis ferro potuit rescidere summu; Viceris os. Et de leone li. xij. Impavidus frangit telum & fremit ore cruetor Idem ænei. iij. Et ingentem lato dedit ore fenestram. M. T. de supplicijs in verrem. Nam in ipso aditu atq; ore portus.

¶ Dorsa & tergora hominum & aliorum animalium consuetudo putatur: cum etiam aquarum dici possit. Vir. in. iij. georg. Vndaq; ias tergo ferratos sustinet orbis. Et. j. ænei. Dorsum immane mari summo.

¶ Omne castum incorruptum sub virginis vocabulo veteres appellauerunt. Cicero in ora Philosophia casta verecundia incorrupta virgo.

¶ Nidos non solum domicilia auium: sed etiam foetus earum. Vir. in. iij. geor. Ipsasq; volantes Ore ferunt dulcem nidis immitibus escam.

¶ Imbres consuetudo agmen cœlestium aquarum & pluuiarum induxit solum dici: cum auctoritas variet. Vir. omnium aquarum dixit in. iij. georgi. Ipe feraces Figat humo plantas: & amicos irriget imbres.

¶ Pecudes non solum quadrupedes: sed etiam alia animalia dicere Virgilio auctore possumus in. iij. georg. Quam mihi vix frugum & pecudum custodia solers. & alibi: Ignauum focos pecus a presepibus arcent.

¶ Profundum non solum imum: sed etiam summum dici posse auctoritas usurpauit. Vir. ij. ænei. Maria ac terras cœlumq; profundum.

¶ Procacitatem non animalium solum a procando & poscendo dici posse. Vir. auctoritatem dedit in. j. ene: Penitusq; procacibus austris: quod est seuentibus p-

cellis.

¶ Putidum non solum ab odore fetido & graui: qui naribus præbetur: sed etiã q̄ auribus triste & isuaue austerum raucidum putidum dici posse auctoritas vetustatis admisit. Cicero in orato. Quoniam igitur modo audiretur. Missus aut Phyx Athenis cum esset Demosthenes agitetur putidus.

¶ Deuotum ad prosperũ tantũ vsus trahit: sed auctoritas aduersus significare voluit. Virg. in. j. æneidos Præcipue infelix pesti deuota futuræ.

¶ Reos nõ solum crimine & culpæ obnoxios s; etiã honesti vel voti debitores promissi auctoritas voluit. Vir. in. v. Constituam ante aras voti reus.

¶ Dapes nõ soluz opiparos apparatus aut religiofos sicuti plerumq; significant: sed etiam vitabiles & ifames cibos. Vir. in. iij. ænei. de cyclope: Nam simul expletus dapibus: vinoq; sepultus.

¶ Domus consuetudo hoim tantuz habitacula dici putauit: cum auctoritas & templũ & nidos domos dixerit. Vir. in. vj. Ostia iamq; domus patuere ingentia cætum Sponte sua. Et. ij. geor. Antiquasq; domos auium cum stirpibus imis.

¶ Incessum vsu dicitur flagitium in affines admissum sed & incestare polluere auctore Vir. dicim⁹ in. vj. Præterea iacet exanimũ tibi corpus amici Heu nescis totã q; incestat funere classem.

¶ Reuocare pedem cũ hoim: & aliorum animantiu; dicamus. Vir. in. xj. Etiam fluuiorum dici posse ostendit: Reuocatq; pedes tyberinus ab alto. Plaut⁹ remos nauium pedes dixit.

¶ Murices vetustas etiam saxorum asperitates tela oia voluit dici. Vir. in. v. Et acuto in murice remi Obnixi crepuere.

¶ Dentis non solum quibus cibus atteritur: s; omne quo aliquid execari vel teneri potest. Vir. dici voluit in ij. geor. De falce & curuo saturni dente relicta; Prosequitur vitem attundens: fingitq; putando Et in. vj. Tũ dent e tenaci Anchore fundebat.

¶ Locupletis non magnorum opũ tmmodo: sed ad quilibet rem firmos & certos Tul. dici voluit ad Cæsarem iuniorẽ in secundo: Nihil omnino certi nec locupletem ad hoc auctores habebam⁹. Et de offi. in. ij. Accedit eo testis locuples Possidonius.

¶ Monumenta & templa dici posse Tul. auctor e in Verrem actione. ij. Ausum esse in e de castoris celebrimo clarissimoq; monumẽto positum est.

¶ Promeritus etiam in mala parte posuit Plau. i Amphytrone. Quid mali sum tanta ex re promeritus.

¶ Pallorẽ vetustatem & negligentiaz. Luc. in. xxx. voluit dici posse. Lana opus omnẽ perit tineæ pallor omnia cædunt.

¶ Bon⁹ & fortis & pius dici potest. Lu. in. xxx. Calu⁹ palatino quida; vir nobilis bonus bello. Virg. ij. geor

gi. Et bona bello Cornus.

¶ Mulctare cum sit condẽnare positũ est augere: votis compotes reddere. Neuius Colare & asseri laudes ago cum votis me mulctatis meis: quod præter spes vellem audiebam hoc mihi eminus.

¶ Discipinosus etiã pessima arte potest dici. Cato de re. mili. Quam gladiator disciplinosus.

¶ Propitios & placatos hoies dici vetustas voluit. Lucil. in. xxvij. Iuuenis porro est iuris si irati: seu tui propitij sunt in diuinis eadem vna maneat & sancta: naz cum benignitate (vel dignitate) sollicito proposit⁹. Terẽ. in Adelpis: Quam ea quæ parentes ppitij.

¶ Cachinare non risu tantũ: sed & de sono vehemẽtiore vetustas dici voluit. Actius in fũdis: Simul & circum magna sonantibus excita saxis. Sæua sonãdo cũ crepitu clangente cachinnant.

¶ Tacere etiã possumus dicere quæ sine voce vel sono sunt. Vir. in. iij. ænei. Totũq; pererrat Luminibus tacitis. Et cum tacet omnis ager.

¶ Affari non solum respondere vel fabulari: sed etiã rogare positũ. Vir. in. iij. ænei. I soror: atq; hostem supplex affare superbum.

¶ Fastigia consuetudine sũme altitudines dici putantur cum sint & imæ & significant finis. Vir. in. ij. geor. Forsitã & scrobibus quæ sint fastigia quæras. M. T. de offi. li. iij. Sed quoniam operi inchoato & prope iã absolute fastigium imponimus.

¶ Numerorũ non de his quæ numerantur sed admetiuntur dici auctoritas voluit. M. T. de offi. in. iij. Si exempli gratia vir bonus Alexandria Rhodum magnũ frumẽti numerũ aduexerit.

¶ Feruor cum ex igni sit ex flãmis & ex contrario ex frigidibus positus iuenitur: vt sit feruere nõ solũ ex incẽdio calere: s; ex quibuscũq; molestijs perturbari: vnde & iactus marini & estuatio animi sub hac significãtia recte posita sentiuntur. Vir. geor. li. ij. Oia tũc pariter vento nimbisq; videbis Feruere.

¶ Templũ & sepulcrum dici potest veterum auctoritate. Vir. in. iij. ænei. Præterea fuit in tectis de marmore templum Coniugis antiqui.

¶ Vestigia consuetudine signa impressorũ pedũ dicimus lectum etiam inuenimus partes extremas pedũ dictas vestigia. Vir. in. v. Vestigia primi Albe pedis frõtemq; ostentans.

¶ Parere etiam viros dici posse. Cecil. auctor e Chaldis sat hic vicinus se autem peperisse & vobis datũ id prudenter Patere etiam ductuz ea quæ non concipiũt Virg. xj. Ite ait egregias animas quæ sanguine nobis Hanc patriam peperere suo.

¶ Viros etiã de aialibus posse dici Vir. in buc. sic Virg. gregis ipse caper cum posset maritum dicere. Vir. geor. libro. iij. Quem legere ducem & pecori dixere maritum.

Marcelli de contrariis generibus verborum. fol. 1.

¶ Grandire cū sit proprie suū: vt laberius dicit: Grun-
dientem aspexit scropham. Claudius in li. xvj. Agni
grundibant dixit.

¶ Infaniam nō hominibus solum aut animalibus. s; &
& his quæ sine anima sunt. Vir. in buc. Huc ades infa-
ni feriant sine littore fluctus.

¶ Elegantes non solum vt consuetudine elegātia in-
genij aut cultus electione & delectu plerunq; dici po-
test sed a veteribus etiā vitio datur. Tullius in clodiū
& Curionem. Tu elegans: tu solus vrbānus quem de-
cet mulieris ornatus: quem incessus psaltriæ qui leua-
re vultum: mollire vocem potes. Cato de morib; aua-
ritiam: omnia vitia habere putant sumptuosus: cupi-
dus elegās: vitiosus.

¶ Amarum non solum ex sapore triste: sed quacunq;
causa terribile & impēsuz Maro dicit li. x. Hostis ama-
re quid increpitas: ortemq; minaris.

¶ Multitudo cum sit populorum vt quiddā putant
Var. pro multo nō absurde etiā scripsit de vita pa-
trū in. ij. Nihilo magis propter argenti facti multitudi-
nem miserat fruendum.

¶ Sanguinolentum corporum positū esse lectum est
& de incorporeis. Var. de vita partū in. iij. Itaq; pro-
pter amorē imperij magistratus gradatim seditio-
nis sanguinolentis aut dominatus quo appellent.

¶ Ponderus pro numero. Varro de vita patruz in quar-
to: Egræcia aſias in villas comportasse magnum pon-
dus omnium artificum.

¶ Audiendi sensum etiā his rebus Vir. dedit quæ nō
aures habent nec sensum in primo geor. Et frustra re-
ticula tendens Fertur equis auriga. neq; audit currus
habenas.

¶ Carere etiā rem bonaz potest dici. Turpil. in Deme-
trio. Delentis perseuero eos parentes careo.

¶ Cui proprietatis est sinuosi ac per hoc sine dubita-
tione corporalis. Vir. etiā de incorporibus quæ sunt
inania tantum vel obscura dici posse testatur in. vj. Et
ni docta comes tenuis sine corpore vitas: Admoneat
volitare caua sub imagine formæ. Et in. x. Tū dea nu-
be caua tenuem & sine viribus vmbra.

¶ Lauare cum sit eluere: & aqua sordida queq; purga-
re vetustatis auctoritas posuit etiā polluere. Vir. in
iij. geor. Lauit ater vulnera sanguis. Et in decio. Lauit
improba teter Ora cruor. Plautus in pseudulo: Eas la-
chrymas laui. Enni. in Hecuba: Heu me miserū: interij
pergūt lauare sanguinē sanguine.

¶ Animas p corporibus. Ite ait egregias animas que
sanguine nobis Hanc patriā peperere suo. Virg. dixit
In quo etiā hoc nouum est q; patriam posuit p regio-
ne vel terra cum patriā sit ciuitas vel vrbs parentum.

¶ De contrariis generibus verborum.

Vcupaui actiuum positū pro passiuo Titī.
in veliterna: Id ego aucupauī. plenas aures
aufero. Plau. in truculento: Lepide ecastor
aucupauī atq; e mea sententia. Enni. in me-
dea: Fruct; verborū aures aucupauit. Acti. in astyana
cæ: Nūc in consilio id reges argiuū aucupant.

¶ Vagas pro vagaris Plau. in milite: Te alloquor vi-
ti probriq; plenus qui contra vicinos vagas. Serenus
iniopusculis: Rure puella vagat virido. Acti; in tereo
fama nam nobilitas læta ex stirpe præclare vagat. Pa-
cu. in medo. Qui tandē vbi ea est qui receptat exul in-
certa vagat. Turpil. in leucadia Vultu vecordī vagas
infamia. Enni. hectoris lustris Cōstitit credo ista mādē
re: arboris vëto vagāt. Pōpo. Vappo præterito. pp. vo-
luntas hæc est & vulgo vagas.

¶ Refragabunt. Sisen. in. xij. histo. Multi populi pluri-
mæ conciones dictaturam omnibus animis & studijs
refragabunt

¶ Meret pro meretur Plau. in menegchmis: Ite; incul-
tus sit vt meret. possumus nostræ domi vt sit. Tur. in
philopatro: Vt possim tibi referre gratias vt demerue-
ris: id ethea meret merito vt diligare.

¶ Auspicauī pro auspiciat; suz. Plau. imperia: Lucro
faciēdo ego auspicauī. Idē in mustellaria. Ego auspi-
cauī in re capitali mea Ennius acta lucubratione cum
prio lucu hodie vt exornata sit atq; vt auspicietis cras
est communis dies.

¶ Deluctauī pro deluctatus sum Plau. in trinummo
Cū hisce erumnis delectauit. Terē. in ecyra: dicitq; il-
li anulum sese dum luctat detraxisse.

¶ Scruto. Plau. in Aulula. Postremo hunc iā perscru-
taui.

¶ Auguro. Plau. in amphy. Si. satis recte aut vera rō-
ne augurēt. Enni. in Mena. Certo hic est nulla qui mō-
strum si ex hoc ego tibi dico: & coniectura auguro. Ci-
ce. ad Caluum: Præsentit animus & augurat quodam
modo que futura sit suauitas. Vir. in. vij. Et siquid ve-
ri mens augurat opto.

¶ Assensit & est passiuum. Acti; in Neoptolemo: Vt
nihil contra rationem & quam babuerit assensit silēs:
Pompo. Sponsa. papipol magis vbi cognorit: omnis
vna sentiet Idem in erigona: Assentio: age nunc tuam
progeniem & ordine.

¶ Cūctat pro cūctatur. Actius in Alphe. Ita tria mē-
bra animo ægroto cūctant sufferre laborem.

¶ Accinge pro accingere. Pompo. in machis geminis
Iam ego mihi addero: dum ego reuertor agamus ac-
cingere ad molas.

¶ Contempla. Actius in philotheta: Contempla hæc
sedem: in qua ego nauē hyeme saxo stratus ptuli. Ne-
uius in danaæ. Contemplo placide faciem & formaz:
Plau. in Asinaria. Meum caput contēples.

¶ Altercata est passiuum Pacuui. i Illiona. Cur illa hic

Monii de contrariis generibus verborum.

me cum alercata est.

¶ Arbitrabūt. Plau. in stico. Probiores vero arbitrabūt si probis narraueris.

¶ Amplexa pro amplexare. Actius in Alcmeone Po stremo amplexa fructum quem dii dant cape.

¶ Amplexari pro amplecti. Cic. de ora. li. ij. Nec voluptatem tuentur: quam amplexari pnt.

¶ Criminat. Enni. iaty. in. iij. Nam is nō bene tibi vult qui falso criminat te apud.

¶ Dignau pro dignat⁹ suz vel dignāter duxi. Actius in meleagro. Remanet gloria apd me: exuuias dignaui Athalāte dare. Pac. in hermiona: Cum neq; me aspiciere æquales dignarent meæ.

¶ Miserarent pro miserarentur. Actius in athamāte.

¶ Atq; ita de illis merui: vt iure hæc nunq; miserarent mala.

¶ Largi p largire. Luci. in. xiiij. Quod iustus dederas tu quod hoc est viscera largi. Actius in diomede: Benigne & p bñficio largi aquæ grauitur vel apliter.

¶ Intui & contui pro intueri. Turpi. in pedio: Tamē oculis longa intercapedine appetunt cupide itui. Pō. in machis geminis: Cognitus incepi contui conspicio coleata cuspide.

¶ Proficisceret pro proficisceretur. Pōpi. in ethra Hor tatur hominem q̄ primum proficisceret.

¶ Sortirent pro iortirentur. Var. rerum huma. xx. Cō uenerunt censores inter se sortiāt.

¶ Moderat pro moderatur. Pac. in phibœa: Neq; tuū te ingenium moderat. neq; fraternū ira exiliū leuat.

¶ Polliceres pro polliceris. Var. Ne dares: vel polliceres quid datum est.

¶ Populare est etiā passiuū populatur. Vir. in. j. geor. Populatq; ingentem farris aceruum Curculio. Enni⁹ in ambracia: Agros mendaces depopulāt serui domi norū dominis. Quadrigarius: Agrum nolantum populare cœperunt. Sisenna histo. iij. Hoc populabūd⁹ ad numerā conuertit.

¶ Punitur aliquando pro punit. Tullius de off. in. j. Neq; ad eius qui punitur aliquem: aut verbis castigat ad reip. utilitatem referri.

¶ Ruminat. Vir. in buc. Illice sub nigra pallētes ruminat herbas.

¶ Fabricatur. M. T. de offi. Vt enim pictores & hi qui signat fabricantur. Plau. in Asinaria: Fabricare qd vis comminiscere. Cicero de oratore li. iij. Capitoli fastigium illud & cæterarum ædium non venustas sed necessitas ipsa fabricata est.

¶ Palpatur pro palpat. Luc. in. xxx. hic vbi me videt: sub bladitur palpatur caput scabit.

¶ Luctant pro luctantur. Ennius in. xj. Viri a validis viribus luctant.

¶ Bellantur pro bellant. Virgi. in. x. Et pictis bellantur amazones armis.

¶ Partiret pro partiretur Luc. in. xxx. Quid quas ipse partiret pro doctrina boni. Plau. in Asinaria: Hæc quidem quam nactus prædam cum illis partiam.

¶ Impartit. Luc. in. xxvij. Sospitat ipartit salutē plurimam & plenissimam.

¶ Cohortarent. Quadrigarius annaliū. v. Et ducerēt castra facta esse: atq; hos cohortarent vt muturarent.

¶ Moderant pro moderantur. Actius in epigōis: Viden vt te impietas stimulat nec moderat. Pacu. in perhibœa: Nec tuum te ingenium moderat: neq; fraternū ira exiliū leuat.

¶ Cōmiserescimus Vir. in. ij. ænei. his lachrymis vitā damus: & miserescimus vltro. Enni. i Hectoirs lustris seruos & vestrū imperium & fidem myrmidonū vigiles commiserescite.

¶ Preliant. Ennius in Achille. Ita mortales inter se pugnant preliant.

¶ Cōplectite. Pompo. in fullonib⁹. Quin ego quādo cōuenit complectite mi frater salue. o soror salue mea

¶ Expergisceret pro expergisceretur. Pompo. i Agamenone Supposito ne quis miretur: cum tam clare cōuenit: vt si quis dormitaret expergisceret.

¶ Labascor pro labor. Actius. Nam nullum est ingenium tm̄: nec cor tam ferum: quod non labascatur lingua mitescat malo. Var. in. vij. rerū diui. Postq̄ vidi misericordia labasci mentē in firmam populū.

¶ Congredias: Plau. in epidico: Quod si adeas: aut si iam cōgredias si hoc est.

¶ Certatur pro certat. Pac. in armoruz iudicio: An q̄ est cui te esse dignum qui cum certetur putet.

¶ Frustror pro frustror. Pompo. in annalib⁹: Miseret meorum quis: in frustris ventrem frustrarunt suum.

¶ Execrarent. Afranius in incendio: Experiurabant: execrabant se ac suos.

¶ Imitat. Varro in epistola latina in. ij. Tuus opus nemo imitare pōt. Neuius in achille. Si males imitabotum precium p noxa dabis.

¶ Cōsolare. Var. in Oedipo Thyeste: Per idem tēpus Oedipus Athenas exul venire dicebatur q̄ consolaret

¶ Minitas pro minaris. Næuius in danicæ: etiā minitas mutæ vnitæ ea que tua sunt magis q̄ mea. Plaut⁹ in Amphytrione. Quid ministrabas te facturū si istas pepulisset fores.

¶ Percunctat. Neuius in maliuolis Si pcūctassem malum hoc me præterisset. Neuius. ij. belli punici.

¶ Blande & docte Percūctat. Ennius Quo pacto troiam reliquisset.

¶ Omnia. Pōpo. in curcula. Vel petiture bene eueniat: ita sit & tibi bene qui recte ominas.

¶ Paciscunt. Neuius belli punici li. vij. Id quoq; paciscunt mœnia sint quæ luctantium reconciliant captiuos plurimos id sicilienses paciscit obsides vt reddāt

¶ Conuiuant pro conuiuantur. Pōpo. in munda. si ca

Marcelli de diuersis generibus verborū. foli.

lēdis conuiuantibus cœnantidib⁹. Enni. saty. li. j. Ma-
lo hercle suo magno conuiuant sine modo.

¶ Mirabis. Pōpo. in patruo: Mirum facies fatuæ: si stu-
dium mirabis diu.

¶ Vrinantur. Cicero in acade. ij. Si quādo em nos de-
mersimus: vt qui vrinatur: aut nihil superum aut ob-
scure admodum cernimus.

¶ Miserete. Enni. in hecuba: Miserete manus date fer-
rum: vt me anima priuem.

¶ Opino pro opinor Plau. in bacchi. Prænestinū opi-
no esse. ita erat gulosus. Pacuui. in Chryse. Iuueni opi-
nio esse optimū Orestes vt hæres. sed tamen Ennius
in eumenidibus. Tacere opino esse optimū. & pro viri-
bus sapere atq; fabulari tute non eris.

¶ Promeres q; promereris. Plau. in trinūmo. Naz re-
tinere velis quin dicam ea quæ promeres.

¶ Opicula. Liui. in equo troiano: da mihi hæc opes
quas peto quas precor corrige opicula.

¶ Fite imperatio modo. Cato de præda milituz diui-
denda: Tu. diues fite. Crassus in. xvj. Iliados Socij nūc
fite viri.

¶ Pœnitebant. Pacu. in armorū iudi. in. Prologo nūc
pœnitebunt. libant liberi grato ex loco.

¶ Partire pro partire. Affra in diuortio: Cuz testamē-
to patria partisset bona. Lucil. in. iij. Tu partes laudis
caperes: tu gaudia mecum partisses. Axi⁹ in chrysi-
po: Aeternabilem diuitiam partissent.

¶ Recordauit. Quadrigarius in annali. iij. Is vbi datū
cognouit: & patria eum recordauit.

¶ Poti pro potiri. Pacu. in illiona: Vt si honore credo
adhuc scriptum patiuntur poti.

¶ Præstolat pro præstolatur Turp. in pedio. Ego præ-
stolabo illi. Liuius in Tereo. Nimis pol imprudēter su-
is præstoleris.

¶ Reuortit. Pompo. in annali. Cœnam queritat: si eū
nemo vocat reuortit incestus ad me. naz miser. Neu-
tus asiaio: Age nunc quādo reuortit.

¶ Tutant. Plau. in mercatore. Inuoco vos lares dia-
les vt me tuetetis: Neui⁹ in Lycurgo. Tuos q; cellos
terminos tutant. Pōpo. Partis non erat quid corp⁹ tre-
mulū famula tutaret toga. Pacu. in perhibœa Tū mu-
lier coge te vt tutent tēpla liberi.

¶ Patitor pro patere. Plau. in Asina. Patitor tui. Ites
ego te referiam.

¶ Copulantur p copulāt passiuū p actiuo Plau. i au-
lu. Adeāt consistunt copulant dextras.

¶ Præfagitur pro præfagit. Plau. in bacchi. Occidi. ani-
mus iam isto dicto plus præfagit mali.

¶ Expalpabitur pro expalpabit quod est extorqbit.
Plau. in aulu. Seruus a parte vrgentū expalpabitur.

¶ Redibo pro reddaz. Plau. in cassia. Ruri redibo. Itē
in menæchmis: Saluum tibi ita vt mihi dedisti redibo
Ludificata ero hominez pro ludificata lepide ero cul-

pam omnem in me imponi.

¶ Osculau. Titinni⁹: Illa rubra laudo q; osculau pri-
uignæ caput.

¶ Expedibo pro expediaz. Plau. in Truculento. Ego
expedibo rem perdidit apud vos. Pac. in perhibœa Ma-
ne expedibo factum mihi quod contra rogo.

¶ Manducatur p manducat Pōpo. in papo: Agrico-
la nescio qui sellam vrget quasi asinus vxorem tuā ita
opertis oculis simul māducat ac molet. Luc. sat. iij.

¶ Assequitur neq; opinantem in caput insilit commā-
ducatum totum.

¶ Miseretur pro miseret. Turp. in eplicero: Me mise-
retur magis. Pacu. Cū verbo miseretur tui.

¶ Munerat pro muneratur. Turpil. in transfiliōe: Dat
vltro ac munerat quod ab illo abstulit.

¶ Rixat pro rixatur. Var. in armorū iudicio: Ille viros
hortatur vt rixent. Idē in sereno: Calent rixant. Idem
de rerū natura. lib. j. Nec familiæ rixēt cum vicinis.

¶ Adiutatur pro adiutat. Pacu. in doloreste: Illū qro
qui adiutatur. Affranus mimicis: Hęc obsecro igitur
vt me adiutemini.

¶ Pigneratur pro pignerat. Tul. de rep. li. j. Sed vt plu-
rimas & maximas nostri animi ingenij cōsiliij priā ip-
sa sibi ad vtilitatem suam pigneraret.

¶ Murmurari pro murmurare. Var. ita vti soliti era-
mus Romæ in balneis plodere cœpimus & murmu-
rari. Quadrigarius in virgula diuina: Præsertim cum
ventrem meum nec murmurari patiamur.

¶ Excalceatur p excalceat. Var. in Pseudulo: Apollī-
ne q; in seius dei templa calciati introeunt: nam in opi-
do quæ est ædes Apollinis. & quæ ibi ad herculis itro-
eunt nemo se excalcietur.

¶ Nutritur & nutricatur pro nutrit & nutricat. Var.
de testamento. Natis quos in cuppæ heredis nutricata
& tutores do: qui rem romanam latiumq; addiscere
vultis. Tul. de deorū natura in. ij. Omnium autē rerū
quæ natura administrantur serminator: & sator: & pa-
rens (vt ita dicam) atq; educator & altor est mundus:
omnieq; sicut membra sua & partes nutricatur & cō-
tinet. Affra. Nam nutricatur oliua.

¶ Volam p velim Luci. in. xxviii. atq; dolo attonitos
vincere epicuri volam. Plau. in Asina. Si quid te volā
vbi eris.

¶ Cōmanducatur. Luc. in. iij. Assequitur nec opinan-
tem in caput insilit: ipsum commāducatur totū cōple-
xū. Idem in. xv. Villicum Aristocratē mediastinū atq;
bubulcū cōmanducatur & corrupit ad incita adigit.

¶ Esuribo pro esuriam. Pōpo. in augure: Immo ma-
ne nō esuribis diutius q; re roga. Neui. & vitæ iudicio
ita vobis otiosus sum mihi algebo & mihi esuribo.

¶ Fatiscuntur p fatiscunt. Actius in epinausimache.
Tamen haud fatiscam quin tuam implorem fidem.

¶ Consecrabor pro cōsecrabo. Plau. in persa. Sed qs

Noniūde cōtrariis generibus verborū.

hic an satus ambulat magnifice consecrabor.
¶ Fructificari pro fructificare. Cice. ad Atticum. xv. Excisa enim est arbor non euulsa: Itaq; q̄ fructicetur vides.
¶ Exugebo. Plau. in epidico: Iam ego me vortā in histidinem: Atq; horum exugebo sanguinem.
¶ Copulantur pro cōiungunt. Plau. in aulu. Adeunt consistunt. copulantur dextras.
¶ Inuenibo pro inueniaz. Pōpo. in buc. Adoptato se annuit inuenibit sæpe.
¶ Puniuntur pro puniunt. M. T. Tus. li. j. Tenēdū est igitur vel curādum post mortez cum multa inimicos & mortuos puniuntur.
¶ Sacrificantur pro sacrificant. Var. antiquitatū rerū diuinarū. xiiij. Viri nuptis sacrificabātur in cubiculo viduæ sacrificari. Var. in manio: non maledicere pedē in focū nō imponere nō maledicere sacrificari. Itē Cato de libe. edu. Cuz primores cibus & potioni initiarēt pueros sacrificabantur ab idibus edidice & potinæ.
¶ Discrepuit pro discrepauit. Ci. de ora. iij. nil sane ad rem pertinet: siq̄ in re discrepuit ab Antonij diuisione.
¶ Spolior pro spolio. Affra. in crimie. Quos impune depopulatur & dispoliatur dedecus. Quadrigari⁹ annali. Ita per sexēnium nagratā palā atq; agrū cāpanuz q̄ his per militē licebat: spoliabatur.
¶ Verecūdantur. M. T. in hortētio: Hi nostri amici verecūdantur capti splendore virtutis.
¶ Conuertitur pro conuertit. Plau. in amphytrio. Sz fugam in se tamen nemo conuertitur.
¶ Ruminatur. Var. sexa. Erras inquit Marce accusare nos ruminari incipies.
¶ Precantur. Var. in eume. Ego medicina serapi vtor precaf intelligo recte scriptum eē delphisteo horas.
¶ Miras pro miraris. Var. in eume. hospes qd miras animo curare.
¶ Nolitote p nolite. Sisen. histo. li. iij. Nolitote mirari qua desperata voluntate ad vnā belli faciendū viam
¶ Gliscitur pro gliscit. Sempronius asselio hist. li. iij. Vt maior inuidia Lepido glisceretur.
¶ Ignescitur p ignescit Laberius in colace: Figura humana inimici ardore ignescitur.
¶ Luxuriabat p luxuriabaf. Tubero in. xiiij. Pars omnis luxuriabat. Virg. in. ij. Luxuriatq; toris animo suspectus.
¶ Focillantur pro fouent. Var. de vita patrū li. ij. Propter secundas sublato metu non in cōmuni spectāt sz suū quisq; diuersi cōmodū focillantur.
¶ Emungerentur. Ca. de li. edu. Eo cōsecuti corpis: siccitatē nec spuerunt enim emungerentur libertatez.
¶ Libertatem vti pro vti libertate. Titin. in. v. Itē vti eum oportet libertatem qui sapit. Neuius: Zonā atq; facilitatem video vti.

¶ Potior illā rem pro illa re potior gaudia. Luc. li. iij. Adde helicaboiā dum comites quorū vnus Homer⁹ es scepra potitur. Pac. in Athalāta: Regi vt memorabis nunc regnū potitur promissu patris.

¶ Opus est illam rez pro opus est illa re. Plau. i Cistel. Malum aufer: bonū mihi opus est. Et in captiuis: Omnes maritimi milites iam opus sunt.

¶ Callet illā rem pro illa re. Pōpo. in pictoribus: Mirū nihil est incolubrans callet quanticulū.

¶ De mutata declinatione.

¶ Pricatio p apricitas. Tul. de senectute: Vbi eniz potest illa ætas aut melius calescere a: pricatione vel igni.

¶ Inter dictum est pro iter: Var. in pranso. Parata luna expectāt adria se itiner longū sermone leuare. Plau. in mercatore: Quin tu ergo itiner meū exequi me fines. Equidem mutata declinatio non est ab eo quod itineris. Luci. in. vj. Obuia discutiat gladijs itinere quod sequatur.

¶ Festinē pro festinantem. Titin. in. iij. Nūc hic vror nunc hac re me facit festinem.

¶ Lacte noiatiuo casu. Enni. in. xj. Et si mulier erubuit sen Lacte & purpura mistam. Enni. anna. li. iij. ex tyberi lacte hauriri. Cecil. Tute præsertis in qua nō peperit lacte non habet. Varro in andabitis Candidus lacte papilla non fluit.

¶ Mansuete & mansues pro mansuetus: vt sit nominatiuus mansues: Plau. in Afina. Reddā ego te ex fera fame mansuetē. Actius in Meleagro. Nūc siue matrem misericordia mansues sit.

¶ Quēsti vel quēstus dictū pro quēstus. Titin. in fullo. Ni nos texam⁹: nihil est fullōes nobis quēsti. Plau. in aulu. Nam hic apud nos nihil est quēsti furib⁹ Nouius: Per deam sanctā lauernam: quēstui sit: Terē. in Andria Nūq̄ aim quēsti: gratias ad malas inducā partes. M. Cato. libro. ij. Quēstus causa deridebant suas res pueris.

¶ Tumulti pro tumultus. Plau. in Casina Quid int⁹ tumulti fuit Terē. in andria: nihil ornati nihil tumulti Pōpo. Cuius nos tumulti causa acie timeo: q̄ parum diuorti.

¶ Victi pro victus. Plau. in captiuis: Victi quotidiani ventrem ad me afferas.

¶ Aesti p estus Pacu. in Chryse. Aesti sorte ex arido Senati vel senatus p senatus. Plau. in Epi. Senati qui columē clueret. Salu. in Catil bello: Igitur senati decreto. Qu. Martius rex Iesulas. Sisen. iij. hist. Ex senatus consulto duas res nouas tribus.

¶ Vas pro vades. Tul. de offi. ij. Vas fact⁹ est alter ei⁹ sistendi: vt si ille non reuertisset. moriendum esset ipsi.

¶ Sumpti pro sumpt⁹. Plau. i trinūmo: Quod ebibit quod comest: quod facit sūpti. Luc. lib. xxx. Quid dare quid sumpti facere: ac præbere potius esset. Cecil:

in plotio. Quid hac futurum obsonio : & vbi tui sumpti facta. Turpilius in Philopa. Ecce autem tuum more vti soles videre mihi ægre q̄ id pati: q̄ hic dies complusculos intercapedo sumpti faciendi fuit.

Iteris pro itineris & quidē recte ab eo q̄ iter iteris facit: itineris. Neuius in lycurgo. Ignoti iteris sumus tu te scis. Actius in cenomao. Præsto etiam adsum: exprime quid fers. Nam te longo itere cerno vadere.

Exerciti vel exercitus pro exercitus. Actius in armoruz iudicio. In quo salutis spesq̄ supremas sibi habet summam exerciti. Varro de vita patrum libro. ij. Quibus cum tempore fecerant fretus sine publico cōsilio dederunt hosti quotquot Decius imperator propter exerciti salutem fœdis manibus deuouit. Idez in epinausimache Contra quantum obfuris si victus fies consydera & quo reuoces summam exerciti.

Aspecti pro aspectus. Actius in astyanacte Abduci te intus: nam mihi miseritudine cōmouit animum excelsa aspecti dignitas. Idez in alphesibœa: Odiorū hostificūq̄ diē obuium turbam aspecti atq̄ horribilem.

Scriptio pro scriptura. Cic. de ora. in. ij. Illud autem est huius institutæ scriptionis ac temporis.

Lucti p̄ luctus. Acti⁹ in pelopidis. Cesso hinc ire & rapere. lucti vestē in lecto cōiugis. Idem in progressia: Tum quid superest sociū mittis læto: ac lucti pœnitet.

Salti pro saltus. Actius in menalippo. Hic menalippum interea traiectus nemorum in salti faucibus

Parti & partuis pro partus. Pacuuius in athalante. Vt ego grauidam sentio aggrauascere propinquitate parti. Varro in Andabitis. Candidum lecte papilla confluit signum: puta ne partuis. q̄ hic sequatur mulieres e partu liquor.

Frons pro fronte. Virgilius in secundo Georgico. Præcipue dum frons tenera imprudensq̄ laborum.

Ibus pro ijs' minus latinum putat cōsuetudo: cū veterū auctoritate plurimū valeat. Titin. in gemina. Eue castor si moratæ sitis ambo ibus vt ego maioribus.

Excelsitas. Tul. de offi. in. iij. Etem magis est secundum naturam excelsitas animi & magnitudo.

Pernici pro pernice. Tulli. pro Sexto rosio. Quorū nihil pernici cura diuino consilio.

Hærem pro hæredem. Neuius in grāmatista. Atq̄ meis bonis ego te hærem faciam.

Gelus ars monoptoton esse vult. Lucretij non consensit auctoritas. Lucre. in quinto. Assiduusq̄ geliculus mortalibus aufert. Idē in quinto. Deniq̄ sæpe multus fragor atq̄ ruina geli.

Vapos & vapor: timos & timot labor & labos ita sūt vt color & colos. Lucilius in quinto. Peruolitans permanat odos frigusq̄ vaposq̄. Neuius in Lycurgo. Iā vbi nos duplicant aduenientis timos vaposq̄. Actius in Andromeda. Quod nec terræ est datus: nec cineris cura vnq̄ euasit vapos.

Peruico pro puicaci. Actius in armorum iudicio. Sed peruico animax animo atq̄ morabilioni. Plau. in Aulularia. hic quidam peruicus totidem addit?

Gemiti. Plautus in Aulularia. Tantum gemiti: & mali mœsticiæ mihi hæc dies obtulit.

Species pro specubus. Acti⁹ in alcmeone. Quod dij interdum inferam penitus interpressum species.

Gallum pro gallorum. Varro in eumeni. Puditatez an pudorem gallum cœpit mihi videri.

Generibus p̄ generis. Actius in alcme. Quod ducat cum te viderit socerum generibus tm̄ esse impietatem.

Argus p̄ argiu⁹. Plau. in Amphytriōe. Amphytrionatum argus ex argo patre. Virgil. in tertio æneidos. Hauriat hunc oculis ignem crudelis ab alto Dardan⁹.

Augura pro auguria. Actius in Thelepho. Pro certo arbitror sorti foracta additus augura.

Flucti pro fluctus. Actius in thelepho. Flucti cruoris voluerunt mihi. Idem in clytemnestra. Flucti immisericordes iacere.

Piscati pro piscatus. Pomponius in piscatoribus. Quod habes in sportulis calue omne piscati genus. Turpilius in Demetrio. Antehac sufflabat aquilo aut auster in vsum venit copia tumor aut piscati.

Poematis. Marcus Tullius libro secundo. Quod idem in poematis: in picturis vsu venit.

Cultio pro cultura. T. de senectute. Nū igitur horū senectus miserabilis qui se agricultione oblectant.

Vulgariam pro vulgarē. Neuius in zenone. Aquile facilitate video veteris vulgariam. Turp. in thrasileōe: nō est mediocris res: nec vulgaria fallacia hæc. Affra. in Priuigno. Dehinc temeritatem repudio vulgariam.

Pannibus pro pannis. Pompo. in machis geminis: Bono animo es: video eripuisti primitus de pannibus.

Indecoris pro indecora. Actius in athamāte. Cuius sit vita indecoris mortez fugere turpe haud conuenit. Virgilius in duodecimo. Nec genus indecoris.

Fœtis pra fœtibus. Actius in bacchis. Vbi sanctus cithereon frondet viridantibus fœtis.

Sublima pro sublimis. Actius in fundis. Aut sæpe ex humili sede sublima euolat. Salusti⁹ hist. li. iij. Nam terra nūc erat & sublima nebula cœlum obscurabat.

Abeo quod est labos labosum facit nō laboriosum Luc. in. iij. saty. Præterea omne iter est omne labosum atq̄ lutosum. Idem. Tantalus labosus pœnas.

Nefantia pro nefanda. Luc. saty. libro sexto Tātalus qui pœnas ob facta nefantia luit. Idem libro secundo. Dissociatq̄ atq̄ omnia nefantia.

Gracila pro gracilis. Luc. saty. lib. sexto. Quod gracila est pernix q̄ pectore puto simul.

Bacchanaliorum pro bacchanalium: vt vectigaliorum & pitaliorum & nō valiorū vulcanaliorū. Salust. Exaudiriq̄ sonus bacchanaliorum. Idem historiaruz lib. iij. Curio vulcanaliorum die ibidem moratus.

De differentiis dictionum de mutatis coniugationibus.

¶ Tumulti pro tumultus. Quid hoc clamoris. quid tumulti est nomen qui usurpat meum. Salustius in Catilina bello. Ille cohortis veteranas quas tumulti causa conscripserat in frontem positas: ceterum exercitus in subsidijs locat.

¶ Progenij pro progeniei. Pacuvius. Pabulo pater suorum preme nostrę progenij patris.

¶ Strepiti pro strepitus. Ennius in historijs lustris. Quid in castris strepiti est?

¶ Mirabilitas pro admiratio. Marcus Tullius de officijs libro tertio. Ergo & hic animi displicentia admirabilitatem magnam facit.

¶ Ferocia pro ferocitate. Pacu. in teucro. Inscita ferocitate atq; ferocia. Tul. de repu. libro sexto. Qui comparit eius vim & effrenatam illam ferociam.

¶ Itiner positus pro iter. Ennius in thelepho. Deumq; consilio hoc itiner credo conatum modo.

¶ Deliritas pro deliratio. Labe. Quenā mens q̄ deliritas vos subpilatores fecit cū cauo eugio velitari.

¶ Holerorum pro holerum. Luc. in. xv. saty. Titinabulum abest hic surpūculiq; holerum.

¶ Mistura pro moderatura. Varro de vita patrum li. primo. Sed q̄ ea & propter talem misturam immoderata ex aquis cunctis aque q̄ temperatura moderatur in Romuli triplices ciuitates.

¶ Gubernata pro gubernacula. Luc. saty. lib. xv. Proas dispoliare & detundite gubernata.

¶ Singularia pro singulari. Turpilius in Demeirto: Homo vnica est natura ac singularia.

¶ Libidinitas pro libidine. Laberius in filiace: libidinitate labitur.

¶ Fructi vel fructuis p̄ fructus. Turpi. in caneporo: Satis fructi reddunt. Idem in athera. Hęc si impetro abs te vt faciet. satis fructi cepero ex te. Var. de re rustica primo. Eius enim saluam esse fructuis veneno.

¶ Mensuram pro mēsurā. Cicero de oratore. Aures enim vel animus aurium nuncio naturalem quandam in se continent vocum omnium mensuram.

¶ Voluntabundus pro voluntas. M. T. de republica lib. secundo. Cupido autem & expetenti & libidinoso: & voluntabundo in voluptatibus.

¶ Porti pro portus. Turpil. in demiurgo. Nec nauarum cū essent circūuēti vētis incerto itinere porti indigētes.

¶ Domuis pro domus. Varro in taphemenippo. Perrexit in interioris partes domuis.

¶ Sonitu pro sonitus: & sonu pro sono. Pacuvius in Doloreste. Quidnam autem hoc soniti est q̄ fori stridunt. Cecilius calcis: Nam quidnam fores facere soniti. Sisenna historiary libro tertio. Postq̄ in sonu signorum prelium magnorum clamore viroꝝ commissum est.

¶ Glutino pro glutine. Lucilius libro vigesimo sexto. Præterito tepido glutinator glutino.

¶ Cautio pro cautela. Cicero de oratore libro secundo. Neq; illa michi cautio & timiditas in causis propter præstantem prudentiam Crassi negligenda est. Terentius in Andria pueruz autem ne rescilcat mihi esse ex illa cautio est.

¶ Gelo pro gelu. Varro in Sescvlyxe. Pueri dum comestq; tenēt cata gelo putri montium laxa.

¶ Cestis pro cestibus. Varro de victis. Vinci quæro a vobis si aduersarius supercilia incestis descobinarit q̄ vestrum sua mihi est daturus.

¶ Fructis pro fructibus. Varro in Meleagro. Quæro vtrum fructis an delectationis causa fructus vt veneatis vt vendatis.

¶ Questus pro questus. Varro in Prometheo. Aemulū illius artis atq; obstrigilatore: quæ propter aliquos annos questus nihil fecit.

¶ Senectam pro senectute. Virgilius libro sexto. Vires vltra sortemq; senectæ.

¶ Inermis pro inermibus. Salustius in Jugurthino. Quis manus armauerat ab inermis pedibus auxilium petere. Sisenna historiary libro tertio. Plæriq; inermis in castra perfugiunt.

¶ Gallę pro gallicæ. Salustius historiary libro. iij. Cum interim lumine etiam tum incerto duæ gallę mulieres conuentum vitantes ad menstrua soluenda montem ascendunt.

¶ Effigra pro effigies. Afranius in Vopisco. Cuius te suscitavit imago. Cuius effigia cognatus pater.

¶ Intemperia pro intemperantia apud veteruz auctoritatem obscure has eius intemperias in maritum.

¶ Poematorum pro poematum. Afranius in priuigno. Poematorum non bonorum. Plautus in asinaria. Nam nec fictum vnq̄ est neq; pictum in poematis.

¶ Acritas. Actius in Neoptole. Vis veritatis atq; acritas.

¶ Largitas pro largitio. Terentius in adelphis. Quod proluuium: quæ ista hęc subita largitas?

¶ Dextrabus pro dextris. La. in Odissea. Deniq; manibus dextrabus.

¶ Curatura curatio pro cura. Terentius in eunucho: Tametsi natura est bona reddunt curatura iunceas: Cicero Tusculanarum libro tertio. Nam vt mediciverborum curationem esse inuentam putant.

¶ In verbi pro in verbis. Varro in epistola ad Fabium. Quod facis saturnorum similes sunt. Quid maxima fiunt. idemq; in verbi.

¶ Sexcentum pro sexcentorū. Luc. in trigesimo. Maximus si argenti sexcentū ac mille reliquit. Idem. Quid vero est centum ac ducentum possideas similitum.

¶ Pauperies pro paupertate. Ennius in Hecuba. Senex sum. veniam morare: operam priusq̄ eueniat q̄ i pauperiem senex grauiter gemam.

¶ Aedis noiatiuo singulari. Var. de vita patrum primo

Aedis que nunc est multis annis: quod facta sit iniqui-
or regis temporibus delubra parua facta.

¶ **V**ictus pro victus. Varro de vita patrum. j. Primus
de re familiari ab patribus: secundo de victus consue-
tudine primigenia. tertio de discipulis prisca.

¶ **G**radus pro gradus. Varro de vita patrum secun-
do. Multo preediti pudore & pudicitia adolescētis di-
xerunt cum maiore patre eius gradus & ætate ad te
stipendia facerent.

¶ **P**uerilitas pro pueritia. Cato de liberis educandis:
Velim mehercule iquit ipse vsu magno puerilitatis for-
mulam audire.

¶ **A**nus pro anus. Cato de liberis educandis. Eam
nutricem oportet esse adolescentem. Anus enim vt san-
guis deterior: sic lac. Lac enim vt quidam phisici dicunt
sanguinis spuma est.

¶ **P**ræcantrix. Mar. Cato li. de liberis educandis: Vt fa-
ciunt præcantrix vt adhibeant præcantrices nec medico
ostendunt.

¶ **R**ituis pro ritus. Marcus Cato lib. de liberis educan-
dis. Itaque domi rituis nostri: quin per deum filium iu-
rare vult pedere solet in compluuium.

¶ **P**ronis positum pro prona. Var. in parme. Alia trabs
pronis in humum proxime frangit ramos cadens.

¶ **T**eneritas pro teneritudo. Cicero de finibus bono-
rum & malorum libro quinto. In primo em ortu inest
teneritas ac mollitia quedam.

¶ **D**e numeris & casibus.

Accusatiuus numeri singularis positus pro
genitiuo plurali. Sisenna. iij. hist. Qui tamē
quibus litibus scetibus maiorū suū dissolu-
ta scedena. Plau. in persa. Pol deum virtutes
dicam & maiorū meū. Terē. in ecyra. Prope iam remo-
tum ab iniuria aduersariū. Actius in euryface. Reperi-
me parū per vim citatum quadrupedū. Neuius in eu-
ryface. Milia sex nummū in arcam dimisi nūmariam
Pacu. in athalanta. Parētum incertum vestigandū grā.
Var. de vita patrū lib. iij. Hortensius supra decē milia
cadū hæredi retollis medimnū mille caduz. Salust. vj.
histo. Cuius duas insulas ppinquas inter se & decē sta-
dium procul a gradibus satis cōstabat suo pte ingenio
alimenta mortalibus gignere. Tullius de offici. in. iij.
An emat denario quod sit mille denarium.

¶ **A**ccusatiuus positus pro datiuo. Ignoscamus illaz
rem pro illi rei. Plau. in amphitryone: Velatis manib⁹
orant ignoscamus peccatum suū. Teren. in Eunuchō.
Haud ne comparandus hic quidem ad illum est.

¶ **G**enitiuus casus pro accusatiuo casu. Titī. in altera.
Dicis tu queso quo te auortisti mei fastidis meæ leti-
tię. Plau. in aulularia. Fastidit mei: p me fastidit. Luc.
in. vj. saty. Tristis difficile sumus: fastidimus bonorū.
Turp. in leucadia. Vide nunc fastidit mei. Luc. xxviij.
Cui sepe mille imposui plagarum in diem. Actius in

alphesibœa. Si cui veretur te progenitoris cædo.

¶ **D**icimus sic veretur illam rem sicuti & consuetudo
Teren. in phor. auctor est dicens. Non similtatē meā
vereri saltem veteribus: genitiuū pro accusatiuo poni
placet. Affra. in compitalibus. Si non vereor nemo ve-
reatur tui. Varro sardis venalibus. Non te cui saltem
pudet: si nihil meæ ire vereatur tui.

¶ **A**ccusatiuus positus pro ablatiuo. Titī. in gemina:
Aedepol hominis ignaui functus officiu. Plautus in
menæchmi. Nam parasitus octo hominū munus faci-
le fungitur. Luc. saty. li. j. Munus tñ fungi & muros ser-
uare possit. Plaut. in trinūmo. Sequere hac me nata vt
munus fungas tuuz. Liuius. Pauperem ait se ingentia
munera fungi. Pacuuius in Doloreste. Nonne officiu
fungat vulgi: atq; ægre malefactum feram.

¶ **A**ccusatiuus vel nominatiu⁹ positus pro ablatiuo
Turpil. in demetrio. Meos parentes careo. M. Tul. de
rep. Sed tamen vt bono patrifamilias colendi ædificā-
di ratiocinandi quidam vsus opus est. Salust. ij. histo.
Ruina que pars magna suis met ac proximorum telis
cæteri vice pecorū obtruncabantur. Affra. in vopisco.
Tandem vt possumus nostra fungi munera. Idem fra-
tris. Id aurum me condonat.

¶ **G**enitiuus positus pro ablatiuo vel aduerbium lo-
ci. Plau. in trinūmo. Non ego sum dignus salutis. Cic.
Tul. lib. quarto. Aliquod malum metuit: exaiatus pē-
det animi. Plaut. in amphī. vt salui potiremur domi.
Luc. in. vj. Quarū & abūdemus rerū & quarū indigea-
mus. Hortare illorū si possum capitis oriri. Pacu. in p-
hibœa: Postq̄ est oneratus frugū & floris liberi. M. T.
de rep. in. iij. Noster autē populus socijs defendendis
terrarū oīm iam potitus est. Varro de vita patrum li. ij.
Vt noster exercitus ita sit fatigatus: vt galli Romæ ca-
pitolijs sicut pontium inde ante sex menses gesserint.
Significata ad genitiuū interptatione venit. Plautus in
captiuis. Ille alter potitus est hostis. Salustius in iugur.
bello: Vt priusq̄ legatos cōueniret. Adherbalis potiret
Idem in eodē. Ager aut aridus & frugaū vacu⁹. M. T.
de offi. lib. primo. Hæc sunt opera magni animi & ex-
cellentis & prudentia consilioq; fidētis. Idem oīm aut
rerū de quibus aliquid acquiritur: nihil est agricultura
melius. Virg. æneidos libro primo. Implentur veteris
bacchi pinguisq; ferinæ. Tullius in hortensio. Et qui
expectat pendet animi: quare semper quod futuruz sit
incertum est. Varro in eumenidibus. Ego aut qui esse
plenus vini & veneris. Plautus in epidico. Despiebam
mentis: cum illa scripta mitterem. sic mille annorum
viuit pro mille annis. Plau. in milite. Qui mille annorū
viuunt perpetuo. Ad seculo pro ad sæculum.

¶ **D**atiuus pro accusatiuo. Plau. in truculen. Quia tu
vestimento & cibo alienis rebus curas. M. T. de repub.
lib. iij. Hæc non mulieribus pfectis reponat qui apud
græcos creati solet: sed fit censor qui viros doceat mo

De nūeris et casibus. de mutatis cōiugatōibus.

derari vxoribus. Salust. in catilinario bello: Breui spatio legiones numero hominum expleuerat cum mitio amplius duobus milibus non habuisset. Terent. Facite ita ut vobis decet. Titinnius in aratro. Vbi ambitioni virtutem videas accedere. Terentius in andria: Interea mulier quae clam ab hinc triennium ex andro commigravit huic vicinae. Var. de vita patrum libro quarto. Tanta porro inuasit cupiditas honorum plerisque ut vel caelum ruere modo magistratum adipiscant exoptent.

¶ Accusatiuus pro genitiuo. Tul. de offi. lib. secundo homines cruenti hastam illam cruentam meminerint & sperabunt. Virgil. in buco. Alternos musae meminisse volebant. Plautus in cistela. Meminere officium suum Et in menaechmis. Propria illius nomen memini facilius. Actius in euryface. Heu me miserum cum hoc recordor. Tullius de republica li. quarto. Atque ipsa mens quae futura videt: praeterita meminit. Turpil. in pedio. Iam desine meminisse illius formam. Varro de victis epigrammata facere: in quo nomina non memini: quod nisi solum mihi venerit ponam.

¶ Inuidit illam rem pro illa re. Actius in menalippo. Vnde autem quis mortalis florem inuidit meum.

¶ Priuatur illam rem pro illa re. Neuius in pedio. Res vis hanc priuari pulchras: quas uti solet.

¶ Ablatiuus pro genitiuo. Plautus in pseudulo. Vno modo cupidus estis. Lu. saty. li. primo. Porro quae cumque & cuiusque ut diximus ante extiterit primo hoc minui di refert res. Turpil. in pedio. Neque virum educta aut patrem ex parte alicuius. Virgilius secundo Georgico. Illa ferax oleo est.

¶ Accusatiuus pro nominatiuo. Pomponius in praecone posteriore. Quod letitias insperatas modo mihi irrepsere in sinum. Virgilius primo aeneidos. Vrbem quam statuo vestra est.

¶ Nominatiuus pro datiuo. Neuius in agricola: Lerne te duo verbis & primo & postremo. Plautus in aulularia. Credo ego illam iam audiuisse mihi esse thesaurum domi id inhiat. Cice. Tuscul. lib. primo. Multa saecula post viguit pythagoreorum nomen Var. de re ru. lib. i. Ceterum iugeribus vinearum opus esse quindecim mancipia.

¶ Genitiuus pro datiuo. Actius in neoptolemo. Quid si ex graecia omne nomen illud par nemo reperiri potest. Turpil. in pedio. Nec mirum educta ut par est expers malitiam metuens fui. Virgil. primo aeneidos. Diues opum studiisque asperrima belli. Plautus in asina. Volo amori obsecutum illius: volo amet me patrem. Idem in pseudulo: Duorum labori ego homines parafissem libens mei interrogandi & tui respondendi mihi. Cicero de ora. libro secundo. Bonorum virorum plenum forum. Varro de vita patrum libro quarto. Ipsa italiae oppida sunt vastata quae prius fuerunt hominum referta.

¶ Nominatiuus pro genitiuo. Turpil. in Epicleto. At enim scies ea quae fuisti inscius. Terentius in phor

Itaque plerique ingenio sumus omnes nostri nosmet pernitent sic & potior illam rem. Pacuuius in perhiboea. Regnum potior: coniugem mactio inferis.

¶ Ablatiuus pro datiuo. Lucil. Quod sumptum atque epulas dictum proponis honesto. Virgilius in sexto. Teque aspectu ne subtrahere nostro.

¶ Genitiuus pro nominatiuo. Tul. de repu. in. vi. Ut quem admodum scribit illo quotidiano in forum mille hominum cum palliis conchylio tinctis descenderent

¶ Ablatiuus pro accusatiuo. Virgilius in quinto. Gratia & pulchro veniens in corpore virtus. Adiuuat.

¶ Accusatiuus pro genitiuo. Actius in mirmido. Mea fata in acie obliti. Salust. histo. libro tertio. Sed pompeius a prima adolescentia sermone fautorum similem fore se credens Alexandro regi. Virgilius in octauo & Vocem anchisae magni vultumque recordor.

¶ Accusatiuus pro datiuo. Luc. in xx viij. Pendatne se in gladium incubat ne caelum viuat. Plautus in amphitruo. Velatis manibus orat ut ignoscamus peccatum suum Affra. in vopisco. Male meretur de nobis heri qui non tantopere indulgent in pueritia. Virgil. in. iij. aenei. Tris adeo incertos caeca caligine soles. Erramus pelago totidem sine sidere noctes. Cicero de ora. li. tertio. Locutus esse dicitur homo copiosus aliquot horas.

¶ Datiuus pro ablatiuo. Sisenna histo. lib. tertio. Saltui ac velocitati certare. Varro de re rusti. A quo quod indigent poma dicta esse possunt. Cato de libe. educandis Non solum qui primus in alterutra re praestet alios sed etiam qui sit secundus & tertius.

¶ Nominatiuus pro ablatiuo. Sisenna in tertio histo. Omnia quae diximus loca statim potius idem hostis loca superpotiti Virgil. in. x. Saxumque immane minatur.

¶ De mutatis cogitationibus.

Feruit pro feruet. Lu. in. viij. feruit nunc feruit ad annum: Actius in neptegresia. Classis addito claudis feruit. Titin. in secina. Sapientia gubernator nauem torquet non valentia coquus magnam alienum quam feruit paula cofutat trua voce cum amantia rapior feriorque. Propo. in priuigno. Hoc potius hoc nature feruit auris hoc volo. Varro. in sexage. Quae leges iubet non faciendum feruit omnino. Ab eo quod est feruit breuiato accentu facit feruere ut spernit spernere. Affra. in epistola. Ego misso clandestino rumpi & torquere matura mostra feruere. Lu. in octauo saty. Feruere me longum nec hoc licitoribus tradam. Virgil. in quarto aene. Iam littora feruere flammis. Luc. libro. ij. Feruere cum videas classem lateque vagari.

¶ Lauit pro lauat: Virgil. lib. iij. geor. Lauit improba teter Ora cruor. Plautus in pseudulo. Eas lachrymis lauit. Lucret. lib. ij. Littoris incurui bibulam lauit aequor arenae. Actius in fundis. Salsis cruores guttis lachrymarum lauit. Salust. in. ij. histo. Dubium an insulsa sit quae euri superiectis fluctibus circumlauit: Lauere inde tractum est.

Ennius in Thelamone. Strata terra lauere lachrymis vestem squalidam & sordidam. Luci. in quinto. Lubrica proluuie larga lauere humida saxa. Affr. i suspecta Vident lauere. Actius in medea. Lauere falsis vultum lachrymis. Lauerent etiam inde manauit. Enni⁹ in Andromeda. Nam vbi itroducta est puerūq; vt lauerent locant incipio. Affranius fratris. Aquam & coeno haurire qui lauerent manus. Plautus in Amphitryone. Postq̄ peperit pueros: lauere iussit: nos ocepimus. Inde imperatiuo modo lauite facit. Titinnius in psaltria Manus lauite mulieris & capita velate. Laui etiaz possitum pro lauari. Pomponius in petitore. Heredem ita velim facis iam pridem volo alternum laui.

☞ Sonit pro sonat. Actius in æne. Aut decio clamore & gemitu templum resonit coelitem. Idem in fundis. Ac vbi coruo littore latratu vnda sub vndis labunda sonit. Ennius hectoris lustris. Et sonit franguntur hastæ & terra sanguine sudat.

☞ Expedibo p̄ expediam. Pac. in athalata. Nam quod conabat cum interuentum est dicere nunc expedibo. Actius in Hyctigrisia. Cūcta expedibo id modo iusitrandum date. Pomponius in vermonibus. Sequi vtroq; error vos agitat expedibo. Ennius in eumenib⁹. Id æquum ego aptius fecisse expedibo atq; eloquar.

☞ A sonit sonere tractum est. Lucre. in primo. Caligare oculos sonere auris: succidere artus. Actius in neoptolemo. Atq; adeo valuas sonere sensi regias. Idem in areto. Sed quod tonitruū toruo repente cōcussa equora coeli sensimus sonere. Sonuit & inde manauit. Ennius in andromache & hermafrodito. Nam neq; nati neq; blādiri quicquid sincere sonuit iliona: ibo ad eam adiscam quid velint valuz sonunt.

☞ Nolito pro noli. Lucilius in trigesimo. Nolito tibi me maledicere posse putare.

☞ Auxim egerim. Pacuuius in perhibcea. Aut quem ego egi ego auxim euerucem.

☞ Feruitur atq; p̄feruit. Affranius in Vopisco. Quanti vociferati omne feruitur? Heu miserē mihi.

☞ Manta pro manet. Cecilius in probastaria. In vultu eodem in eadem mantat malitia.

☞ Artiuuit pro artauit. Neuius in dotata. Artiuuit linguam in palatum. coepit labia suggere. Idem in æthra. Conatus artiuuit mater.

☞ Audibo pro audiā. Ennius in thelamone. More antiquo audibo: nec auris tibi contrariorū vtendas dabo Idem in pancratiaſtis. Quo nūc me ducis vbi molarū strepitum audibis maximum. Cecilius in audero. Nū ab eo audibis p̄tereas si dicis filia redeat pergamo.

☞ Fulgit pro fulget. Luc. in septima satyra. Primum fulgit vti calidum & furnatum ferrum. Pomponius in machro. Sequestre Simile est quasi cum in coelo fulgit propter lunā lucifer. Lucretius in sexto. Fulgit itez nubes ignis cum semina multa excussere.

☞ Fulgere correpte pro fulgere. Lucreti⁹. in. vj. Multa videmus enim celestibus insita flammis Fulgere cum coeli donauit plaga vagore. Pacuuius in modio. Lingue bisulcis actu crispo fulgere. Actius in bacchis Letum in parnaso inter pinos turpitudinātē in circulis ludo atq; thedis fulgere. Luc. in. xj. satyra. Conuentus pulcher brace fulgere torques magni.

☞ Es pro esto. Luc. in. vigesimo septimo. Coniscite intro eat bono animo es. Pomponius. Bono animo es video de repis primitur de panibus.

☞ Amplant pro amplificant. Pacuuius in teu cro. Vbi poetę pro parte sua falsa conficta canant: quę causam humilem dictis amplant.

☞ Aperibo pro aperiam. Pomponius in vermonibus Aperibo: non possum ciuem pati: ortus est: quem audire cœpi pinguis non pulcher puer.

☞ Cupiret pro cupet. Luc. i. j. Portarū claustra cupiret.

☞ Dicebo pro dicam. Nouius in paticis: Primumq; dicebo recte secundum quod eo melius dii prodam.

☞ Edim pro edam. Cecilius in asoro. Nihil ne tibi esse quod edim. Plautus in penulo. Est domi quod edim⁹ ne nos tam contemptim conteras.

☞ Facitur pro fit. Nigidius in commetatione grāmaticæ libro trigesimo. Id quod dico huiusmodi facit. Titinnius in sexto. Quanta stultitia cupidinis petunt consilium bona gratia vt paruifaciatur.

☞ Euenat pro eueniat. Ennius in Hecuba. Senex sum vt mortem oppetam priusq; euenat: quod in pauperie mea senex grauiter gemam.

☞ Faxim pro fecerim. Ennius in phœnice. Plus miser sum si scelestum faxim quod dicam fore.

☞ Moneris pro moueris. Pacuuius in armorum iudicio. Dic quid faciam q̄ memoreris effectum da.

☞ Obedibo pro obediam. Affranius in maritis: Meo vt obsequat amori obedibo tibi.

☞ Operibo pro operiam. Pompo. Profecto morum pater at est: negabo esse hic me: ego operibo caput.

☞ Paribit pro pariet. Pomponius in Bucu. Si p̄gnans non es paribus nunq̄.

☞ Peruenibunt. Pomponius in pithone gorgonio. Hominem beatum quo ille peruenibunt diuitiæ.

☞ Reddibo. Plautus. Ego seruabo quasi sequestri detis: neutri reddibo.

☞ Reperibit p̄ reperiet. Pompo. in annulo posteriore: Id credo metuis ne in iudicia desit: cum nemo qui a te recipiat reperibitur. Plau. in epidico. Quid illa fiet fidicina igitur? aliqua res reperibit? Cecilius in obolo. Nec em̄ vero est cum meæ morti remedium reperit nemo.

☞ Possetur pro possit. Quadrigarius annaliū in primo. Cum non possetur decerni virtus putaretur victoria.

☞ Sapiui p̄ sapiui. Noui. in virgine p̄gnante. Quando ego plus sapiui quin fullonez copressi quinquatribus:

☞ Venibo pro veniam. Pomponius in machis gemi:

No. Mar. de aduerbiis.

nis Sero est: sed si tibi placet venibo.

¶ Poteratur p poterat. Cecilius annalium lib. primo. Cur iure sine periculo bellum geri poteratur.

¶ Potestur pro potest. Pacuuius in Chryse. Si qua potestur inuestigari via. Quadrigarius annalium tertio.

¶ Adeo memori vix potestur: vt omnes simul suum quisq; negocium adorti essent.

¶ Soluerit pro solitus sit. Cecilius in annalibus. Duos & septuaginta lictores domum deportauisse facis qui ductoribus hostium ante soluerint ferri.

¶ Videbo. Neuius de parthiis: Tibi cum videbo fidelis ero.

¶ Deplorabūd⁹ pro deplorans. Plautus in aulularia: Homo ad prætorem venit deplorandus.

¶ Coctum pro coquendum. Plautus in Aulularia. Solet ire coctum:

¶ Macet pro macilentus est. Plautus in Aulularia. Quia ossa ac pellis est cura macet.

¶ Maniter. Tullius ad pansaz primo de animo. Fecisti humaniter quem quidem ego semp dilexi: meq; ab eo diligi sensi. Ad atticū in secūdo. Inuit⁹ literas tuas scinderem ita sunt humaniter scriptæ.

¶ Diserte & cōsuetudine dicitur Affranio auctore in diuortio. Qd vult diserte pactū ac dictū

¶ Disertim dicere plane palam. Lucili. Auctore possumus in veliterna habui recte disertim. Plaut⁹ in stico: Fuit disertim id visu perdidit. Actius in euryface. Disertim id vnum in commodis clusit meis. Liuius. Tuq; mihi narro disertim omnia.

¶ Insaniter Pomponio auctore. Metuo illum iocari nescit ludit nimum insaniter.

¶ Seueriter pro seuerè dici auctoritas veterū iubet. Tinnius in prælio: Seueriter hodie sermonem amica mecum contulit.

¶ Cōmunitus pro cōmuniter. Varro rerū diuinarum: Etenim vt deos coleret: debet communitus ciuitas.

¶ Blanditer pro blande. Tinnius in Gemina. Blanditer comparamus colloqui.

¶ Celere pro celeriter. Nonius in paulo. Nunc te obtestor celere sancto subueni cesore. Ennius satyrarum libro primo. Dum quicquid des celere.

¶ Benigne pro benigniter. Tinnius in Gemina. Nimirum patrocinari censeo benigniter.

¶ Festiuiter pro festiue. Nouius in geminis. O domus paratæ pulcræ familiæ festiuiter.

¶ Auariter pro auare. Plautus in curculione. Hoc vide vt ingurgitat in pura in se merū auariter. Quadrigarius annalium vigesimoprimo: Crudeliter nos misericorditer: auariter nos illi largimur. Cato de præda militum diuidenda. Fraudulenterq; auariter.

¶ Amiciter pro amice. Plautus in persa. Quam meo amico amiciter hanc commoditatis copiam danunt

Pacuuius in doloreste. Nunc te illum expectes quando amico amiciter fecisti.

¶ Probiter pro probe. Varro octogesimo. Post q̄ auda libido rapere ac cōcidere cœpit: seq; opifice nō probiter strepere.

¶ Munditer pro munde. Plautus in penulo. Nam cū sedulo munditer nos habemus: vt ægre amatorculos inuenimus.

¶ Sæuiter pro sæue. Plautus in penulo. Alia tam seuit. Idē in trinūmo: Ah nimum stasime sæuiter. Actius in astyanacte. Ferrum feroci contendendum sæuiter.

¶ Sæuum q; sæuiter. Ennius in phœnice. Sæuiter suspicionē esse falsam futilium est. Affra. Simulāter seuit ferre hoc te simul & gnata ab illo abducere. Enn⁹ in hectoris lustris. Seuit ferro cernunt de victoria.

¶ Mœstiter pro mœste. Plautus in rudente. Obsecro tam mœstiter veste vestitus.

¶ Proprium pro proprie. Lucretius in secundo. Quid genus humanum proprium de quibus actus.

¶ Ampliter. Lucil. in. xiiij. Nam sumptibus magnis structam ampliter atq; cum accumbimus mensam. Pomponius in hērede petitore. Heus aptate pueri mūde atq; ampliter conuiuium. Plautus in stico. Sat est ferui homini modeste facere sumptum q̄ ampliter.

¶ Aliquantisper. Quadrigarius annali. i. Aliquantispugnare nihil promouet penus. Cecilius in fallacia. Velim paulisper experiri te quantisper nō plus triduis Pomponius in dotata: Possum exorare te vt decedas a me paulisper modo quantisper sat est.

¶ Duriter pro dure. Terentius in Andria. Primo hec pudice vitam parce ac duriter agebat. Nou⁹ in zona. Duriter me habere vigilasse. Affranus in priuigno. Vi uaxvetus q̄ duriter nunc consulto tergo meo. Ennius in phœnice. Quam tibi orationez ex ora duriter dictis dedit. Cecilius in fallacia. Nam q̄ duriter nos educauit atq; aspere non negat.

¶ Cautum pro caute. Actius in Alphefibœa. Sed tibi cautum est adeundum ad virum. Idem in philocteta: Contra est eundum cautum est captandum mihi.

¶ Strictum. Cicero de oratore. j. Quasi per transfennas ptereuntis strictim aspeximus. Salustius: Strictim vt quæq; memoria digna videbantur prescribere.

¶ Firmiter pro firme. Luc. in. x. satyra. Fluctibus a ventisq; aduersis firmiter essent. Idem in duodecimo. Firmiter hoc pariterq; tuo sit pectore fixum. Tullius de republica in sexto. Firmiter enim maiores nostri stabilita matrimonia esse voluerunt.

¶ Fidele pro fideliter. Plautus in captiuis. Fac fidele caue fidem fluxam feras.

¶ Aequiter pro æque. Pacuuius in athalāta: concertare ac dissentire partim da cursim æquiter. Actius in antenoridis. Ad populum intelligo referendum: quoniam horum æquiter sententiæ fuere. Liuius in ægy-

stho. Nam vt pergam accensa ac prædā per participes æquiter partita est.

Publicitus pro publice. Luc. saty. xij. Hinc homini questore aliquo esse opus atq; chorago publicitus qui mihi atq; episco prebeat aurum. Idem in. xvj. Publicitus vendit tamē atq; extrema liguris. Plau. in amphy. Hospitio publicitus accipiat. ceci. in plotio. Ibo domū ad plæbem pergitur: publicitus defendendum est. Pōponius in campanis. Dat ordo semio & fullonibus publicitus cibaria.

Proteruiter. Ennius in pancratia ste. Quis est qui nostris foribus tam proteruiter.

Ignauiter pro ignaue. Luc. saty. xvj. cur tam ignauiter hoc presertim tempore quæris. Quadrigarius in secundo. Et qui ibi ierant: non ignauiter putando eu diē pro meliore habuerunt.

Mutuiter pro mutuo. Var. octogesimo. Viue meq; ama mutuiter.

Perspicate p perspicaciter. Affr. in diuor. Quā. pspicate q̄ benigne q̄ cito q̄ blando q̄ miti est pectore.

Celeranter pro celeriter. Actius in antenoridis. Sed quis hic est qui matutinū cursum huc celeranter capit?

Dapsyle. Pompo. in rustico. Quid nunc vis fieri vestre sūme dapsyle ac dilucide.

Exquisitiz. Var. in aiace. Stramētio ac reæger. medicos exquisitim conuocabas vt cōualeret.

Hilare. M. T. de orato. Quis vnq̄ res preter hūc tragicas pene comice tristis remisse serias hilare. Affra. in priuigno. Et propter patrulem tuam constituit anhelans hilare delecta coma.

Festinatim pro festinanter. Pompo. in Asina: Exilui ad noctem ad molam fullone festinatim. Sisēna in. iij. hist. Præter festinatim de castellis ad castra maxima pedites conduxit.

Pugnitus pro pugnīs. Cecil. in fallacia. Nisi quidez qui se malit pugnitus pessundari.

Futile futiliter. Enni. in phœnice. Vt quod factū est futile amici nos feramus fortiter.

Humanitus pro humaniter. Turpili⁹ in pedio. Quare esse dicūt qui q̄ illum hominem aut quicq̄ facere humanitus. Cassius hemina. iij. hist. Quare sin omnis artes humanitus aguntur. Affra. in repudiato. Quāto facilius ego qui ex equo venio adducor ferre humana humanitus.

Inimiciter. Actius didascalorum primo. Placare hostem ferocem: inimiciterq; accensum.

Memore pro memoriter. Pōpo. in philosophia. Sine ista hæc memorare meministi: idica qui illud malū abstulerit: non didici hariolari gratis.

Immortalis. Tur. in æthra. Sat me vt mecū cor voluptatib⁹ dat immortalitus se obtulit mihi hæc facultas.

Largitus pro large. Affra. in materteris. Quid istud est? Quid fles? Quid lachrymas? Largitus proloquere

Iracūditer: Ceci. in subditio. Quæso ne temere hanc rem agas ne iracunditer.

Minutim pro minute. Luci. in. v. Dic q̄ minutiz cogitius ire per cōmissuras rimarū noctis vigore.

Parciter pro parce. Pōpo. in verre: Sabeolo parciter tanq̄ frater mihi sis mediū abdomen cū diuidam.

Superbiter. Affra. in purgamēto: Illa superbiter imperat. Neui⁹ belli punici li. vj. Superbiter contemptim conterit legiones.

Longinque & longiter pro longe. Actius in ādro. Ei malo annos multos longinque domo bellū gerentes sumus summa industria Luc. in. iij. Nō vt opinor id a lecto iam longiter rati.

Perplexim pro pplexe. Plau. in sticho: Vtrū ego Perplexim lacesam orationem adhunc modū. Hem ina j. histo. Prudens perplexim Scotiō scribit.

Saniter. Affrani. in megalēsisibus Adesto: assentio te amare: me adorare saniter.

Rarēter. Ceci. in pausimacho: Aedepol volūtas homini rarer ter venit. Nouius in exordio: Multū ames paululuz de crebro venias rarer ter. Enni. in andromacha. Sed quasi ferrū: aut lapis durat rarer ter gemituz conatur trabes ergastulo longe ab vrbe vilicarier: quoherus rarer ter venit. Liuius in Tereo: Rarēter venio.

Contemptim pro cōtemnenter. Neui⁹ belli punici in. quinto: Superbiter contemptim cōterit legiones.

Temeriter. Actius in amphitryone: Hoc in re ē qd tu tam temeriter meam beniuolentiam interrisset ratu.

Restrictuz pro restricte. affra. in Thaide: Ea que fit me sedere melius consultoribus q̄ restrictum cogitata atq; omnibus rationibus.

Præclariter: Quadrigarius. iij. anna. Et ita reb⁹ præclariter gestis & Romani reuerterunt.

Toruiter. Pōpo. in auctorato. Occidit taurum toruiter me amores amaui. Enni. in Lupiasta: Quē nūc tu tam toruiter increpuisti.

Puriter. Pompo. in aruspice: Fac puriter vel pectore rustico. bucco. vel fac vti tractes iādudū laui man⁹. Neuius in virgine prægnate. Sequere me puriter volo facias igni aqua volo hūc accipere.

Verecunditer. Pōpo. in macho. Virginez preteriēs vidit duos sensim in ludo reuerecūditer nō docentē.

Certatim. Vir. ænei. li. iij. Certatim socij feriunt mare & æquora verrunt.

Abunde. Sisen. iij. histo. Perfuse atq; abunde sparsi vti magnum pondus auri & argēti.

Miserite pro misere. Laberius in marco Mēs in corrupta miserite corrupitur.

Properiter. Catulus: Animula miserrima properiter abiit.

De doctorum indagine.

Nonii de doctorum indagine.

Mnes arre secuti negat aduerbijs præpositionē addi oportere. sed auctoritas veterum præponi iubet.

¶ De subito. Titi. i. proelio: Sz amabo qd de subito ad me venisti: Enni. in pã craciaſte: Cum de subito me orat mu-

lier lachrymã ad genua accidit. Affra. in emãcipato: Quã beatæ scenicę videntur mihi mulieres q̄ iugo. & beniuolentia terrēt de subito viro. Ceci. in aloto. Naz ego duab⁹ vigilijs transactis duco de subito domum Quadrigarius lib. ij. annaliũ. His de subito vtraſq; nũciatur copias adesse. Nouius in tripartita: Poſtq̄ te vidit hæredem de subito diuortium fecerunt. Lucre. in ij. Vim tã de subito cupidã mens habet ipſa. Luc. ſaty. x. Quãuis de subito ternis deducere ſcalis. Tu. de rep. li. v. In his vt meministi concursu leuiſſimæ multitudinis ære congesto funus de subito eſſet ornatũ. Acti⁹ in euryſace: Tot trophæa trans de ſummas gloriam quę eurotis fines tam de subito. Põpo. in papo. Agricola volo ſcire ex te cur vrbanas reſ tam de subito de ſeris. Idem in piſtore: Fit de subito hilarus triſtis ſaltat ringiens ringitur.

¶ Derepente. Turpil. in boetuntibus: Eum derepente vxorem audio ducere. Enni. in phœnice: Ibi tũ derepente ex altum in altum deſpexit mare. Affra. in incedio. Non vſquequaq; idoneum inuenias locũ vbi de repente cum velis facies lutum. Ennius in hec toris luſtris. Ecce autem caligo aborta eſt: omnem proſpectum abſtulit derepente: contulit ſeſe in pedes. Var. Sefq; vlyxe Intepia dum oro derepente. Derepente monumentũ exiliſt contendit oculos: derepente. abiſt cœlo. Acti⁹ in Aſtyanacte: Hic per matutinum lumen tardo pperãtem gradu derepente aſpicio ex nemore pauidum & properantem egredi Nouius in macho: Scalphis dente derepente in cœnã peccaueris. Terẽ. in ecyra: Ita corripuit ſe derepente tacitus ad filiam.

¶ Picũnus eſt auis marti dedicata: quaz picam vel picum vocant. Et deus qui ſacris Romanis adhibetur. Emulius macer in theogonai: Et nũc agreſtis inter picum habetur. Higinius: Picum eſt parua veſte pic⁹ martis. Fabius pictor rerum geſtarũ lib. j. Et ſimul videbant picum martiũ. Idem in. j. iuris pontifex. ij. Pilũno & picum. Var. de vita patrũ in. iij. Pedius pic⁹ cuſ eſſet pater vrbanus & ſedens in ſella curtuli ius diceret populo: picus martis aduolauit atq; in capite eius ſedit.

¶ Veterũ memorabilis ſcientia paucorum numerus pre bonis ponebat multos malos appellabat Terẽ. in eunuc. Si quiſq; eſt qui placere ſtudet bonis q̄ plurimis Acti⁹ in tereis. Video ego te mulier mora multa vtier vt vim cõtēdas tuam ad maieltatem viri. Idem in epĩ nauſimache: Probis probatũ poti⁹ q̄ multis fore. Lu. in decimaquarta ſaty. Nõ paucis male ac ſi a ſapienti

bus eſſe probatum. Idem in. xij. Vnus modo de multis qui ingenio ſit. T. de rep. Nunc in hac diſſenſione ſuſcepi populi cauſam: ſed honorum Idẽ in. vj. Et vero in diſſentione ciuili cuſ boni pluſq; multi valent expendendos ab his non numerandos puto. Affra. in ſuſpecta: Noli ex ſtultitia multarum credere eẽ animũ meum.

¶ Cenſere arbitrari veteres cognatione quadaz ſocia ac ſimilia eſſe verba voluerũt. Varro de rep. xx. Quod verbis cenſeo & arbitror idẽ poterat ac valebat. Plau. in rudente. Non vidiffe vndas maiores cẽſeo. Idem in menæchmis: Demam hanc coronam atq; abijciã ad leuam manuſ: vt ſi ſequetur me ac abijſſe cẽſeãt. Var. de vita patrũ li. ij. Itaq; q̄ hos arbitros inſtituerũt populi cenſores appellauerunt. Idem enim valet cẽlere & arbitrari.

¶ Affici malis tm̄ conſuetudo præſumpſit: Cũ ſit poſitum & bonis. Tul. de offi. in. j. Si quo aliquo honore aut imperio affectos obſeruare & tollere debem⁹. Varro in eume. Coronã ex auro & gemmis fulgentẽ gerit luce locum afficiens.

¶ Decuriones & centuriones a numero cui in militia p̄erant dicebantur.

¶ Accenſi qui his accenſebantur. i. attribuebantur. Var. de vita patrũ in. iij. Quid de aſcriptiuis cum erãt attributi decurionibus & cẽturionib⁹ qui eorũ habet numerũ accenſi vocabantur. Eoſdẽ etiã quidam vocabant feretarios: qui depugnabãt pugnis & lapidib⁹ his armis quę ferunt nõ quæ tenerentur.

¶ Lateres apud quosdã cuius generis habeantur icet tũ eſt: vt ſcrobis: ſunt aut generis maſculini. Var. de vita patrũ in. iij. Nam lateres argẽtei ac aurei primũ conflatũ atq; in ærariũ cõditi & in alio maſculini loco. Idẽ Later quẽ conquadraui regas.

¶ Modestia moderatio modus modicum mediocre hunc habent ordinem. q̄ modestia fundamentũ ſolida baſis ipſa virt⁹ eſt: equa gigni in moderatio: quę tẽperat aurigatq; modos: q̄ ex ſupra memoratis diſciplinis in factis & in dictis & in cæteris talib⁹ quę agẽdi officia ſunt iunguntur. Modicum vero moderatũ eſt. Mediocre vero quod mediũ. ita ſepe poſitum in magnis auctoribus aucupauim⁹. Mar. Cato de libe. educandis Omnia in qua in docendis pueris quæ damna non prohibent verum bonum fieri: mediocria modica ſunt.

¶ Prouentum malarũ rerum veteres dici voluerũt Luc. li. xxvj. Deinde q̄ adeo male me accipiũt decimę & pueniunt male.

¶ Imbuere cõſuetudo inducere vel inſicere exiſtimat cum ſit proprie maculare vel polluere vel inſicere amplius. Actius in armorum iudicio: Inter quos & multo ſæpe ſanguine imbutos. Idem in Menalippo Credite amici mortem imbuturum manuſ. Pacuius in

De doctorū indagatōe et vestimētōrū gñe. fo. lvi.

peribōea: Nam te si tegeter pudor: siue adeo cor sapiētia imbutus foret. Tullius de republica in quito. Quæ cum scipio dixisset admodus probans: nummus em̄ erat odio quorū reorum imbutus. Var. At regis ensis sanguine imbutus nigro. Salusti. in Cati. Quasi venenis malis imbuta corpus animumq; virilem effoeminat. Virgi. in sexto: Quæ fors prima dedit sanguis nouus imbuit arma. Tullius in hortensio: vti qui purpuram volunt: sufficiunt prius lanam medicamētis quibusdam: sic literis talibusq; doctrinis ante excoli animos & sapientiam concipiendam imbui & præparari decet.

¶ Compotē bonę rei solum dici existimat: cū & mala re positū sit. Actius in Clytēestra: Cur me miserā irridet magis. compotem & multis malis?

¶ Mira miracula veteres pro mōstris & horrēdis ponebāt. Lucy. i. j. saty. Miracula ciet thelephātas. Plau. in Amphy. Nimia memoras mira: sed vidisti vxorem meam. Vir. in. iij. geor. Oīa transformat sese in miracula rerum.

¶ Diem volunt cum fœmineo gñe dicimus tps significare: masculino diez ipsum. nos contra inuenimus. Tur. in pedio: Quando equidē amorē intercapedine ipse leniuit dies idest ipsum tēpus. Pacu. in doloreste. Gnatam despondit. nuptijs hanc dicit diē. Vir. in. ij. ænei. Ergo dies infanda aderat.

¶ Victorem altę rei superatorem dici voluit Virg. ij. geor. Inde secutus Per montes victor atq; alta cacumina regnat.

¶ Ver sacrum quidam dictū putāt vt plerūq; vitabile & execrandum. Sed Sisenna religiosum dicit. iij. histo. Quondā sabini feruntur nouisse si res cōis melioribus locis cōstitisset: se ver sacrum facturos.

¶ Apud ad Luc. in. xxx. Aut cū interest aliquo ad causam commētavit: vt apud aurificē atq; matrem cōem cognatam ad amicam.

¶ Error consuetudinis apud pro in vti. Itaq; vitiose dicimus: cum nos in foro fuisse dicamus apud aut ad forum fuisse: cum apud iuxta significet. Actius in Euryface. Apud ipsuz addiscas. Tur. in leuca. Vtinā nūc apud aliquem magnū ignez assidam. T. de rep. in. iij. Cuius etiam focum Cato ille noster cuz venerat ad se in sabinos: vt ex ipso audiebam: viscere solebat: apud quem sedens samnitū quondam hostium tūc iā silentiuz seruoruz dona relegauerat. Actius in Diomede: adsum apud te genitor. Salu. in iugur. Cæterum apd quā Sillā cum equitibus nocte agitare iubet. Apud p in etiam dictum inuenimus. Terē. in andria. Apud forum modo e Dauo audiui Tul. de signis: cœnā isti dabat apud villam in Tyndaritano.

¶ Pro etiā ante significat. Vt vir. in. viij. Stabat p templo: & capitolia celsa tenebat.

¶ Operari est deos religiose & cum sacrificijs summa

ueneratione litare vel conuiuari. Pōpo. in præcōe Ad ueneris profectus est mane vetulus votū vt solueret: nunc operatus est. A ffra. in excepto: Proficiscor res locus tempus simul ocium ortabatur: vt operatum illū Dianæ degerem sanctum diē. Vir. i geor. Lætis operatus in herbis.

¶ Sexgenarios per pontem mittendos male dici popularitas intellexit. Var. de vita patrū. li. ij. Honestam causam religio samq; patefecerit: cū in quintū gradus peruenerant: atq; habebant quinquaginta annos tuz deniq; erāt publicis negocijs liberi atq; expediti ociosi Ideo in prouerbiū quidā putāt venisse vt diceret sexagenarios de ponte eisci oportere idest q; suffragiū non ferant quod per pontē ferebant.

¶ Stricturę dictę sunt quę de ferro candēti micāt cū massa maleiscuditur. vnde & incus est appellata. dictę q; aut strictius emittantur. aut q; oculos fulgore præstringant. Virgi. in. viij. Stricturæ chalibum & fornacibus ignis anhelat.

¶ Proximum dicebant veteres non solum adherens & adiunctū. verū etiā longe remotū: si tamē inter duo discreta nihil medium extitisset. Vir. in. v. enei. Proximus huic longo sed proximus interuallo insequitur salius. Ita & in Salu. In situ ponti de premontorijs paphlagonum & quod. ρρλουκερας idest auricornu posuit.

¶ Memini illam rē dictū facilius putant plurimi. Vir. in buc. Numeros memini si verba tenerem. Et Alternos musæ meminisse volebāt. Cice. de ora. li. iij. Quid fuit in gracco qd tu melius Catulle meministi q; me puero tantopere feretur.

¶ Turbam & turbas diuersam volūt habere significationē. Vt sit turba populi conuentus. Turbę turbationes. Nos contra lectū inuenimus. & indiscrete positū pro turbis turbam. Actius in athamante. An dubito ah quid agis caue ne in turba te implices. Idem in thesea castris vel trophæo: Num vides quantā turbā quā to sue fluctus concites. Turp. in thrasiliōe: Nemo vnq; vidit ebrīū ire interdū: neq; turbā facere: neq; fortes exuere: Terē. in eunu. Ne quā ille insanus hodie turbā faciat: aut vim thaidl. T. de senec. cū id illū diuinoruz annorū concilium cœtūq; proficiscar: cūq; ex hac turba & colluione discedā: Plau. in aulu. Redeo intro: ne quid hic turbæ fiat. Cecil. in ibris: Mirū adeo nisi frater domi ebrius turbam aliquā dedit.

¶ Demensum. Terē. in phor. quasi deminutum Posuit. Quod ille nunciatus vix demēso suo suū defraudans genium comparuit miser. Cic. de ora. Estimatiū vel æquatum dicit. quæ non ex nisi dijs: sed aperte palam elaborat: vt verba verbis quasi demensa & paria respondeant.

¶ Superuacuum non putat oportere dici. Varro de vita patrum libro tertio. sed superuacaneū: in quo est

Monii de gñibus nauigiozũ et vestimẽtorum.

superuacuum pro superuacaneo.

¶ Cęcum veteres pro improvido dixerũt Var. de vita patrũ li. iij. Neq; id cęci consules. fecissent.

¶ Quotiens per accusatiuum casum annos vel dies loquimur: iuges annos vel dies vocam⁹. quotiēs per ablatiuũ: per interuallũ interiectis aliquibus annis vel diebus. Itaq; qui opinātes multis annis dicũt multos annos melius dixerunt. Vir. in. ij. geor. Ergo nō hymes illam non flabra neq; lmbres. Conuellunt: immota manet: multosq; per annos. Multa virum volens durādo secula vincit. Plautus in Trinummo: Quia ruridum essem ego vno sex dies me absente atq; in sciēte inconsulto me ædis venallis hısce inscripsit litteris Turpi. in Philopatro: Ecce autem tuo more. vt soles videre mihi ægre pati quia hos dies complusculos inter capedo sumpti faciũdi fuit. Idē etherarius: Ad illā commigrat. habitamus hyemem totam cum mulierculis. Virg. in. iij. geor. Septem illũ totos perhibēt ex ordine menses fleuisse. Cicero de rep. in primo: Nec tātum Carthago habuisset opum sexcentum fere annos sine consilijs & disciplina. Idem de rep. in secundo. Itaq; illa præclara institutio Romuli cum ducentos annos & .xxx. fere firma mansisset. Salustius historia. li. primo. Et deponere validam vrbem multos dies restantem purgando vicit. Luc. li. xxvj. Qui sex menses vitam ducunt. orco spondent septimum. Dubio potius q̄ difficili intellectu vates posuit mantuan⁹: Sed misera ante diem subitoq; accensa furore: cum huic sententię aduersetur versus eius cum opinione sentiens plurimorum. Fortuna omnipotens & ineluctabile fatum Verum sensibilitatis eius non leuis ratio est quę prima sententiã philosophica accipit intellectus quę ait. Sui eam cuiq; mores fingunt. Omnipotēs fortūa esse desinit quod Salu. mire. Fortuna simul cum moribus immutatur. Ac per hoc ex ea similitudine iã fatum ineluctabile esse nō poterit: q; ex vna causa fortuna fieri videatur & fatum. Potest etiam fatum morũ mutabilitate conuerti: vt ex his aut celere aut tardum aut bonum fiat aut pessimum. Accēsa enim furore Dido amoris iniqua violentia: quia vt ipse ait. Oīa vincit amor: ante diem merito videretur occidere: quod ēt Homeri eiusmodi est: quē Virgilius noster omni emulatione sectatur vltra decretum quod si admittitur. vt vltius portendatur: id ex moribus factum est quod significat admittere. Poteris de moribus etiam prope ratam fati celeritatem: vt intra diez possit admitti quoniam recepit: vt Homerus ait: magnitudinem vltra vim fati.

¶ Impotentiam & potentiam auctoritas dedit. Sifenna in. iij. histo. Sublatus letitia nimia atq; impotentia animi commotus. Inuenimus & in Marōe multis annis continuis dici cuius ibi annis multis masculinum vestigium inuentum est.

¶ Dona consuetudine hęc habentur: quę aut propriandis dijs dant: aut hominibus pro benefactis redduntur. sed auctoritate pro vltione positus manifestus est Virgilius in buccolic. Aut vt mutatos terei narrauerit artus: Quas illi Philomela dapes quę dona pararit.

¶ Quando pro quoniam dici potest. Virgilius in. vj. Vnum oro quando hic inferni ianua ditis Dicitur. Et rursus idem. Hic tibi fabor enim: quādo hæc te cura remordet.

¶ Vel pro etiam. Tul. in epistola ad Brutum. viij. Et q; te tantum amat vt vel me audeat prouocare. Luc. xxix. Hoc inuenisset vnum ad morbum illum homini vel bellissimum. T. de offi. in. ij. Contraq; beniuolentia fidelis vel ad perpetuitatē. Idem in Hortensio: Vidi in dolore podagrę nihilo illum vel omniuz maximũ stoicorum Possidonius q̄ nichomachum Tyrium hospitem meum fortiozem. Virgilius in. iij. georgi. Belgica vel molli melius feret eseda collo. Var. in eume. Ex his atq; eiusmodi institutis ac vita vel ad Hercules Athletę facti erant. Vir. Carmina vel cœlo possunt deducere lunam.

¶ De p ab. Luc. in. xxvj. Solus iaz vim declarasse vulcaniam.

¶ Pilūnus & picūnus dij p̄sides auspitijs coniugalibus deputantur. Var. de vita patrũ in. ij. Natus si erat vitalis ac sublatus ab obstetrice statuebat in terra vt auspicaretur rectius esse dijs cōiugalibus pilūno & picūno in ædibus lectus sternebatur.

¶ Caduceus pacis signum Varro pronūciauit de vita patrũ in. ij. Verbenarius ferebat verbenas. Id erat caduceus pacis signum. Nam Mercurij virgam possumus extimare.

¶ Qui liberi fiebant ea causa calui erat q; tempestates seruitutis videbantur effugere vt naufragio liberati solent. Plau in āphytrione: Vt ego hodie raso capite caluus captam pileum.

¶ Lucis numero plurali quod sunt dies. Var. hebdomadę sub imagine demetrii. Hic demetrius est ratus quo lucis habet annus absolutus.

¶ Quotiens genere neutro plurali numero opera legitur: significantur fabricę. Vir. in. iij. ene. Pēdent opera interrupta minęq; Muroz ingētes. Cuz genere fœmineo numero singulari intelligendũ aut op⁹ aut labor est pro mercede sumpti. Plautus in asinaria Par pari hostimentum datum est opera pro pecunia. Vel occasio & facultas aut oportunitas Plautus in Aulularia. Da mihi operam parum paucis Euclio est qđ te volo. Affra. in yopisco. Deinde quod debita opera controuersię.

¶ Vile positũ legimus pro frequēti. Var. in virgula diui. Acta vos cū volucres venit apud illos vsq; ad limina indica vilis. Vir. in. j. geor. Vilem q; fasellum.

De doctorū indignie et vestimētorū gñe. fo. lviij.

¶ Præter pro ante vel per. Var. in eume. domum præter matrem deum ædem exaudio cymba En lorū sonitum. Cice. in verrinis actione secunda. Præter loculos soli ferebant.

¶ Fœciales apud veteres romanos qui sancto legato rû officio ab his qui aduersum po. ro. aut rapinis aut iniurijs hostili mentē commouerant pignera facto fœdere iure repetebant nec bella indicebantur quæ tamē piã vocabant priusq̄ fuisset quid fœcialibus denunciatum. Varro de vita patrū. in. ij. Itaq̄ bella tarde & nulla licentia suscipiebant: q̄ bellum nullū nisi pium putabant geri oportere prius indicerent belluz his a quib⁹ iniurias factas sciebant. Fœciales legatos res repetitū mittebant quattuor: quos oratores vocabant. Ides in iij. Si cuius legati violati essent qui id fecissent. quis nobiles essent: vt ciuitati dederentur: statuerunt fœciales viginti: qui de his rebus cognoscerēt iudicarent & statuerent & constituerent.

¶ Atq̄ particula si diligētius itelligitur multā habet significantiã: vt vel illud est. Ennij: At ascendit muros romana iuuentus. quod est festine & intrepide ascēdit significat etiam celeriter & statim. vt Vir. ij. geor. Si brachia forte remisit atq̄ illum in præceps prono rapit alius amni. Habet etiam hmōi intellectum. vt dicas aliter ego feci & locutus sum atq̄ tu. hoc est aliter ego ac tu. vel q̄ tu.

¶ Intra vero non solum id significat quod cōsuetudine persuasum est vt intra modū. hoc est a modo minus: sed etiam in ipso modo. vt intra Calēdas dies etiam ipsæ calendæ accipi debeant. vt intra opidum & intra cubiculum cum dicitur in opido & icubiculo dictum esse videatur. Idq̄ ita posituz in multis veterib⁹ & non ita claris scriptoribus inuenitur

¶ Negatiuas duas negatiuæ nouę significantiã habere Var. in Marco. Qui nōmodo ignorasse me clamat sed omnino omnis heroas negat nescisse

¶ Quod ludis pueri presulis essēt glabri ac debiles ppter ætatez: quos antiqui romani lydios appellabāt vt est in primo Varrōis de vita patrū. Ideo Plau. in aulu. Tu istum gallū si sapias glabriorem reddis mihi q̄ vulsus lydius.

¶ Deinsuper. Salu. in. j. hist. Sertori⁹ partis turbā orātib⁹: & nullo vt interiore semet generis aut iperij discrimie per calamū ad corpa ad mediã: quasi de insupstantium manibus in murū attollitur.

¶ Sifilare quod nos villitatem verbī vitantes sibilare dicimus & est maledica vocis significatio vel cōtume liosa populariū cum sifilatoribus siquis exploditur a græco ducere originē inuenimus. Huius rei auctor ē venerabilis Homerus in. xiiij. Illiados.

¶ Nubentes veteti lege romana asses tris ad marituz venientes solebant ferre. atq̄ vnum quem in manu tenerent tanq̄ emendi causa marito dare: alium quez in

pede haberent in foco larium familiarium ponere. tertium in sacciperione cōdidissent coemptio vicinali solere resonare. Vnde virg. in. j. geor. Teq̄ sibi generuz: tethis emat omnib⁹ vndis: quos ritus. Var. de vita patrū diligentissime percurrit.

¶ Secundum nō solum numeri est ordinis vel prosperum: quod plerūq̄ legimus: sed etiã iuxta. Var. de vita patrū in. j. Tullū hostilium in velis: vbi nunc ædes deum penatū Ancum in palatio ad portam mugiois secundū viã sub sinistra. Vir. in. iij. geor. Pascūtur vero filuas: & plena secundū Flumina.

¶ Fornuz & fornaces dicūtur a forno: quod est calido Inde forcipes q̄ candentes teneant ferruz. Vir. in. viij. Versātq̄ tenaci forcipe massam. Var. de vita patrū li. j. Cocula quæ coquebat panē primuz sub cinere postea in forno: cuius vtriusq̄ vocabuluz a forno dictū idest a calore.

¶ Aerediruti appellabātur milites: quib⁹ ppter ignominiam stipendium idest merces mēstrualis aut ānua quæ esset in nummis æreis subtrahebatur. Var. de vita patrū in. ij. Stipendium appellabatur q̄ æs militi fenestre aut annuū dabatur: cui datum non sit ppter ignominiam: aeredirutus esset.

¶ Negatiuas duas pro negatiua vna accipiēdas Varro monstrauit de vita patrū in. ij. Qua abstinentia viri mulieresq̄ romanæ fuerint q̄ a rege munera eorū noluerit nemo accipere.

¶ Tabernas nō vinarias solum: sed oēs quæ sunt popularis vsus auctoritas romana patefecit Var. de vita patrū in. ij. Hoc interuallo primum forensis dignitas credit: atq̄ ex tabernis lanignis argētariz factæ.

¶ Statilinū & statanū & fabulinū p̄sides deos. M. Cato de libe. edu. puerilitas affirmat. Ab statano & statilino: quorū nomina habent scripta pontifices sic cū primo fari incipiebat sacrificabant diuo fabulino.

De genere Nauigiorum.

Celox est nauigiū breue dictum a celeritudine Plau. in Aulu. Vñ sumā: quem inter vor tā: quo hanc celocem conferam. Idē in captiuis. Vidi i captiua celocē. Idē in penulo:

Obsecro hercle operam celocē hanc mihi nec corbitā date. Turpi. in lemnis: Romulus sensim celox ab opido processerat. Var. Hercules. Tuam fidem pcella frigida arce obruat celocem. Idem in Marco: Nautæ remiuagam mouent celocem.

¶ Corbita est genus nauigij tardū & grāde. Plau. in penulo. Tardiores q̄ corbitæ sunt in trāquillo mari. Ides in eodē: Obsecro hercle operā celocem hanc mihi nec corbitā date. Luci. saty. v. Multa homines portenta in Homeri versificata mōstra putāt quorū in primis Polyphem⁹ ducētos cyclopes coclites: porro huic mai⁹ bacillum q̄ malus nauis in corbita maxim⁹ vlla.

¶ Horia dicit nauis piscatoria. Plau. in rudēte. Salute

Monii de gñibus nauigiorū et vestimētorum.

horia mari fluctuoso. Idem in eadem: Mea opera laborare & rāte & horia.

¶ Cerculus nauis est aſina a pregrādis. Plau. in Stico: Cum percunctor portitores ecquæ nauis venerit ex Aſia: negant veniſſe. Conſpicatus ſum interim circerū: quo ego me maiorem non vidiffe cenſeo. Luc. in viij. ſaty. Verum flumen vti atq; ipſo diuortio igneis pedibus circorum cōcurreret æquis. Idē in. xiiij. Ad regem legatus rhodiū ecbatanam & babylonez ibo. circorum: & merces emit.

¶ Lēbus nauicula breuis piſcatoria Actius in deiphebo: Eo ante noctem externa rētia vt prouehere: & ſtuerem forte aliquāto ſolitus lembo ſum progreſſus longius Turp. in leu. Hortari noſtros cœpi ilico: vt ce lerent lēbum. Idem in lēnis: Lembi redeuntes domus duę ad nos certā accenderāt artē. Vir. in. j. geor. Quā qui aduerſo vix flumine lembū Remigijs ſubigit. Siſena. iij. hiſto. Oraliſiū legatum cum ſcaphis & lembis. Plau. in mercatore. Dum hæc aguntur lembo aduehi tur tuus pater paxillulo.

¶ Mioparo eſt nauicula pyratarum M. T. de rep. in iij. Nam cū quereretur ex eo: quo ſcelere impuſus mare haberet infeſtum vno mioparone eodē inquit quoto orbem terræ. Salu. in. iij. hiſto. Eo forte in nauigādo cohors vna grādi faſello vecta a cæteris deerrauit. mariq; placido a duobus prædonum mioparonibus circumuenta. Siſen. in. iij. hiſto. Nauisq; triginta bis remis totidem mioparones.

¶ Faſellus nauigiū cāpanū. Var. in deſultorio: in alijs deinde delitias faſello nactum tonſili remo vilem ſtictam ſoluit. Sal. in. iij. hiſto. & forte in nauigando cohors vna grandi faſello vecta a cæteris deerrauit. Siſe. iij. hi. Proræ actuarię trahi grandes ac faſello primo.

¶ Lenunculus nauigiū piſcatorū. Salu. in. ij. hiſt. Prio inducit forte per noctem in lenūculo piſcātis.

¶ Actuariæ nauiculæ celeres dicte. q̄ cito agi poſſūt Salu. in. ij. hiſto. Ad hæc pauca pyratice actuaria nauigia. Siſen. in. iij. Quib⁹ occiſis actuaria ad viginti malis. Idem: Cōplures onerarias incendūt.

¶ Lintres naues fluminates. Vir. in. ij. geor. Cauat arbore lintres.

¶ Scafe ſunt nauiculę quę maiores naues conſequuntur. Salu. in. iij. hiſto. Senatus magna induſtria pquirebat: cum per tot ſcaſas quas ad hoſtia cuſ paucis fides percunctorū miſerant.

¶ Codicarias naues etiā cōſuetudo appellat: eo q̄ in fluminib⁹ ſint vſui. Salu. in. iij. hiſto. Quā maximis itinēribus per regnum Ariobaiſanis cōtendit ad flumē euphratem: qua in parte Cappadocię ab armenia diſiūgitur: & q̄ ad naues codicarię occultę p hyemē fabricate aderant. Var. de vita patrū in. iij. Quod antiqui pluriſ tabulas cōiunctas codices dicebant: a quo in tyberinaues codicarias appellamus.

¶ Piſtris nauigij genus a forma piſtriū marinārū. quę longi corporis ſūt. ſed auſti. Claudius rerū roma. xij. Quiq; nauigiuſ ea forma maria belua dicta ē. Virgi. in. v. Velocem mneſtheus. agit acri remige piſtris. Et frons hoſem preſert in piſtri deſinit maluſ

¶ Cymba: Aſtra. in excepto: Tuſ conſcendo cymbas inter ibi lucis piſcatoriā venio iacitur anchora. ihibet leuiter. M. T. de offi. in. iij. Cymbaruſ ante pedes multitudo pro ſe quiſq; quod cœperat afferebat.

¶ Onerarias de oneribus tardas. Siſen. in. iij. hi. Qui bus occiſis actuarias ad. xx. naues. item cōplures onerarias incendunt.

¶ Anchoræ vincula quibus antēnæ tenētur. Luc. Amamenta tamē malū vel omnia ſæuo. Funis eniz precifus cito atq; anchoræ ſoluta.

¶ Proſumia nauigij genus. Ceci. in meretrice: Cui gubernator prope vertit proſumiam. Idem in āphy. De nocte ad portum ſuum prouectus proſumia.

De genere Veſtimentorum.

¶ Tunica eſt veſtimentum ſine manicis. Titin. in veliter. Tunica & cymbula obūcula adnetur pānos ſætidus poſſidebit. Ci. in cati. Manicatis ac talaribus tunicis. Vir. Et tunc manicis: & habent redimicula mitrę. Plau. in pseudo: Manuleatam tunicā habere hominē addecet. Et idcirco manuleatā addidit: ne improprie vteretur. Luci. j. ſaty. Pretextę actunicæ lydorum op⁹ ſordidū oē. Idē in. xv. Scit poetiā eſſe: vidī tunicam: & toga qd ſit. Var. in melea. Cum etiā alijs Menādris tunicā deſmiſſam habet ad talos. Ennius improbo. Carthaginenſium tunicatam iuuentutē voluit dicere.

¶ Calantica eſt tegmen muliebre quod capiti inectit Tul. in Clodiū: Tu ne cum vinceretur pedes fueris cū calanticam capiti accommodares.

¶ Penula eſt veſtis quāz ſupra tunicā accipiſmus. Pō. in panuciatas: Penulam in caput induce: ne te noſcat Luc. ſaty. xv. Penulaſ ſi queris canterius ſeruus ſergeſte vtilior mihi q̄ ſapiens. Var. in virgula diuina: Non querēda eſt penula homini qui habet virtutē.

¶ Aulea genus veſtis peregrinæ. Var. de vita patrū li. iij. Ex hæreditate atalica aulæa a clamydes pallę aureæ. Vir. in. iij. geor. Purpurea in texti tullāt aurea britāni. Eſt tanq̄ paludamentū habitus militaris.

¶ Plage grande linteum tegmen qd nūc torale vel leſtuaria ſindonē dicimus: quarū diminutiū eſt plagule Var. de vita patrū i. iij. Chlamydes plage vela aureæ

¶ Stola veteres non honeſtā veſtē ſolū: ſed etiā oē qd corpus teget: En. i the. Cedo & caueo cū veſtitus ſqualida ſeptus ſtola. Idē in eadē: Regnū reliq; ſeptus media ſtola. Var. co. Mulieres aliā cerneret cum ſtola oloſerica. Idē in eu. Partū venuſta muliebri ornat ſtola

¶ Palla eſt honeſtę mulieris veſtimētū: hoc eſt tunicę palliū: Plau. in menęchmis. Pallā ad phrygionez fert

De generibus vestimentorum. fo. lxxii.

confecto prandio. Luc. saty. xv. Cum rectum est quid vis satis euisuri alieni sunt homines spiram pallas redimicula promit. Virgilius in æneid. Pallam signis au roq; rigentem.

☞ Strophium facia breuis quæ virginalem tumorem cohibet papillarum. Turpilus in philopatro. Me miseram quid agam: inter vias epistola excidit mihi inter tunicam ac strophium collocata. Tul. in Clodiu Strophium accurate p̄cingere. Plau. in aulu. Pro illo crocotis strophijs sumptu vxorio. Var. sexq; vlyxe. Suspēdit marinas mollis pilas ræticula ac strophia.

☞ Abolla vestis militaris. Varro in Cosmoterone. Toga tracta est & abolla data est ad turbam vbi secunda militia in munera velli vt præstarem:

☞ Sagum vestimentum militare. Salustius in. ij. histo. Occurrere duci & prælium accendere. adeo vt Metello in sagum Hirculeio in brachium tela veniret. Virg. in octauo. virgatis lucent sagulis. Tullius ad Cæsarem iunioem. i. Pridie nonas februarias cum ad te litteras dedissem sagis descendi ad forum togatus cum relqui consulares legati vellent descendere. Varro in vir. d. Cum neq; aptam mollis humaris fibulā sagus ferret. Sisenna. iij. histo. Senatus auctoritate sagaria nunc.

☞ Paludamentum est vestis quæ nunc chlamis dicitur Salustius in tertio historiarum. Et eodem tempore Lentulus duplici acie longū editum multo sanguine suorū defensus: postq; ex sarcinis paludamēta obstari delectæ cohortes intelligi cœpere. T. ad Cæsarem iunioem. ij. Antonius demens ante lucem paludatus.

☞ Chlamys. Virgilius in quarto æneidos. Sydoniam picto chlamydem circūdata limbo. Varro. in hercule socratico. Cubo in sardinia ista pedibus chlamyda sed purpurea amicula.

☞ Regilla vestis diminutiue a regia dicta: vt & basilica an regillam tunicam induta an mendiculam. Varro in primo. Collum procerum fictum leui marmore regillam tunicam defingitur purpura.

☞ Ralla dicta vestis a raritate. Plautus in Epidico. Tunica ralla spissa.

☞ Richa est qd nos sudariū dicim⁹. Plaut⁹ in epidico: Richa basilicū aut exoticum. Serenus in opusculo primo. Atq; zogulam aut auē aut richā. Noui⁹ in pedio: Mollicinam crocatam chirodotam richam.

☞ Richinū. Luc. ij. saty. Richuliti avaritiæ & boritiæ: mitræ. Turpil. in veliter. Ducit me secus. Postq; ad eadē venim⁹: venerata deos. Interea aspexit virginem instātem. in capite richulam indutam mustellinam.

☞ Cæseum lintheolum dicitur purū & candidū a cædēdo: q; ita ad candorem. perueniat vel q; oras circūcis habeat. Plau. in epidico: Lintheolum cæseum.

☞ Indusium est vestimentum quod corpori intra plurimas vestes adhæret quasi intustinū Plau. in epidico: Includiata patagiata caltulam aut crocotulam.

☞ Patagium aurea chlamys quæ p̄ciosis vestibus imitti solet. Plau. i. epidico. Indusiata patagiata. Neui⁹ in Lycur. Pallis patagijs crocotis manicis mortualib⁹

☞ Supparum est linteum femorale ad talos pendens dictum quod subtus appareat. Plautus in Epidico. Supparum autem subnimum est richam basilicam: aut exoticam. Nouius in pedio. Supparum parū baliensem interim escam meram. Afranius in epistola. Tace puella non sum supparo si induta sum. Varro in Eumenidibus. Hic indutus supparum coronam ex auro & gemmis fulgentem gerit.

☞ Exoticum dicitur peregrinum. Plautus in epidico Basiliscum aut exoticum.

☞ Plumatile aut clauatum aut ex plumis factū. Plau. in. Epidico. Cymatile aut plumatile.

☞ Mollicina vestis a mollicie dicta. Neui⁹ in epidico: Mollicinam crocotam chirodotam richiniam.

☞ Amphitapæ vestes dicuntur vtrinq; habentes villos. Lucilius in. iij. satyra. Psilæ atq; amphitæ villis ingentibus molles & si aliud quid delitiarum. Varro in Manio. Alterum bene acceptum dormire super amphytapo bene molli.

☞ Toga non solum viri sed etiam sceminae vtebantur Afrani. fratris. Quidam prandere stantem nobiscum incinctam togam. Varro de vita patrum in primo. Præterea q; intellecto togas ante habebant. Ante eniz fuit commune vestimentum & diurnum & nocturnū & muliebre & virile.

☞ Leua vestimentum militare quod super omnia vestimēta sumitur. Virgilius in tertio æneidos. Tyrioq; ardebat murice lena.

☞ Meretrices apud veteres succinctorie veste vtebant Afrani. in excepto. Meretrix cum veste longa peregrino in loco solet tutandi cura sese sumere.

☞ Carbasus pallium quo flumina amicitur. vel opulentia causa vt sericum aut lino tenui. Virgi. in octauo Eum tenuis glauco velabat amictu Carbasus. Idem in duodecimo Tunc crocea chlamydem q; sinuq; crepantis Carbaseos fuluo in nodum collegerat auro. M. Tullius in verrem de supplicijs. Tabernacula carbaseis intenta velis collocabat. Varro de vita patrum in tertio. Eadem postea in carbasineo magis vt pellibus tegerentur togæ.

☞ Prætexta insigne romanū: quod supra tunicas honorati quicq; sumunt. M. T. de supplicijs. Sententiæ dicendæ loco togam prætextam sellam currulem vis imaginis ad memoriam posteritatemq; prodendam.

☞ Limbus vt annotatum videmus muliebre vestimētum. quod purpuram in imo habet. Plautus in Aulu. Textores limborarij arcularij.

☞ Flammeum vestis vel tegmen quo capita matrone tegunt. Plau. in aulula. Flammearij violarij cærinarij.

☞ Ræticulum tegmen capitis muliebre. Varro. Seseq; l. iij.

Mo. de generibus vasorum et poculorum.

vlaxe suspendit laribus marimas mollia pillas reticula acstrophia.

¶ Tapete tegmen vnice pictum de coloribus varijs. Var. in hercule socratico. In omnibus reb⁹ bonis quotidianis cubo in sardinianibus tapetibus: Virgilius in vndecimo. Qui forte tapetibus altis. Extructus toto proflabat pectore somnum. Glabrum tapete.

¶ Culcitra. Cicero Tusculanarū. iiii. Eripiamus huic ægritudinem quomodo collucemus in culcitra plumea psaltriam adducamus.

¶ Subbucula. Varro de vita patrum. Posteaq̄ binas tunicas habere cœperunt: instituerunt vocare subbuculam & indussam.

¶ Capitia capitum tegmina. Varro de vita patrum in quarto. Tunicas nec capitia nec strophia neq; zonas. Idem in eodem. Neq; in aborbata matrum familias instituti quod ea a pectore a lacertis erant apertis: nec capitia habebat: hoc & capitula appellauit.

¶ Encubomata & pernacidas genera vestiū puellarū. M. Cato de libe. educan. Vt puellæ habeant potius in vestitu chlamydis encubomata ac pernacidas q̄ togas

¶ De generibus vasorum & poculorum.

Vla vel olla quam nos ollam dicimus. & est capacissimum vas. Plautus in amphitryōe. Optimo iure infringatur aula cineris in caput. Varro in ge. dida. Sed simul manibus trahere lanam: nec non simul oculis obseruare ollam pultis ne aduratur. Idem in marco. Vulcanum nec cū noue lagenæ ollarum fringantur precatur.

¶ Matella aquarium vas. Plau. in amphi. Nec tu postules matellam vnam tibi aquæ infundi in caput. Varro in Eumenidibus. Ducunt ad communes reuocant matellam. Idem in Manio: Lecto strato matella lucerna cæteras res huius vbiq; præ se portant.

¶ Mortarium in quo terunt que soluenda sunt. Plau. in aulularia. Cultrum pistillum securim mortarium.

¶ Peluis sinus aquarius in quo varia pluuntur: vnde & nomen est. Labe. in virgine. Armore cecidi tanq̄ blata in peluim. Cecil. in venatore. Peluim sibi poposcit.

¶ Fidelia famiū vas ad vsus plurimos. Plau. in aulu. Mulsi congialem plenam tibi faciam fideliam.

¶ Patella. Varro in Eumenidibus. Patella esurit pro-uocat positanea politanas piscinas. Idem in Manio: quo circa oportet bonum ciuem legibus parere: & eos colere in patellam dare.

¶ Cupas & tinas. Varro de vita patrum. Antiquissimi in conuiujs vtere vini primo postea tinas ponebant. Idē. Mori longe cū opculo ad cupas tertio amphoras

¶ Vrnula est vas aquarium. Varro de vita patrum libro primo. Iter ex ære vt urnulæ aquales.

¶ Cadi vasa: quibus vina conduntur. Luc. in decimo octauo. Milia ducentum frumenti tolles. vini medinū mille cadum. Virgilius in primo æneidos. Vina bon⁹

quæ deinde cadis onerarat accites. Varro de vita patrum in tertio. Hortensio supra decem milia cadum heredi reliquit.

¶ Vrnarium. Varro in Taphemenippo. Sed que necessitas te iuuet aquam effundere domi tuæ: si vasa habes pertusa: plūbū non habent ad quam vobis est confluuium: ad quam rem urnarium.

¶ Pollibrum quod græci: nos trullam vocamus. L. uuius. Argēteo pollibrū aureo & glutto. Fabius pictor in sexto. Aquam pedibus manibusq; dato: pollibrum sinistra manu teneto: dextra vasum cum aqua.

¶ Simpiuum est vas ligneum. Varro in pernestes. Nū vides ipsos deos siquando volunt gustare vinum. diripere ad hominum phana: & tamen cum ipsi vili libero simpino inuitari.

¶ Obba poculi genus vel ligneum vel ex sparto. Varro est modus matulæ. Dolia atq; apothecas tricliniæ: melicas & calenas: obbas & cumanos calices. Idem in epistola ad Marfilium. Vtrum meridie an vesperi libentius ad obbam accedas: locus actus aduentus declarauit.

¶ Cantharus. Virgilius in Bucolicis. Et grauis attrita pendebat cantharus ansa.

¶ Dolia vasa grandia quibus vinum reconditur. Varro in Eumenidibus: Dematulæ dolia atq; apothecas tricliniæ: melicas calenas. Idem in manio: Hæc aduentoribus accedunt celiq; claues: claustra carnarū dolia.

¶ Alabaster. Cicero academicorum secundo. Quib⁹ etiam alabaster plenus vnguenti putere videtur.

¶ Sciphus. Virg. Et sacer impleuit dextram sciphus.

¶ Botiola. Plautus in colace. Botiolam auream octopendo habebat accipere nolit.

¶ Calices. Varro est modus matulæ. Apothecas tricliniæ: melicas calenas obbas & cumanos calices: Cicero Tusculanarum tertio. Quid hic calix mulsi impinguendus est vt plorare se desinat.

¶ Cimbria. Virgilius in quinto. Cimbriaq; argento perfecta atq; aspera signis. Varro de vita patrum libro primo. Item erant vasa vinaria sicut cimbria aquiliniq; patere gutti sextarij.

¶ Cratere vasa vini. Virg. æneidos primo. Crateras magnos statuunt & vina coronant.

¶ Crateres vasa olearia. Virgilius in bucolicis: Crateresq; duos statuam tibi pinguis oliui. Idem in sexto. Fuso crateres oliuo.

¶ Orcas. Varro de re rusti. Sepe vbi conditum vinus nouum orcæ in hispania feruore musti rupte.

¶ Nassiterna vas aquatile. Var. de re rustica lib. primo. Vt ex ære ænea vrces nassiternam item alia.

¶ Catinus. Varro de re rustica libro primo. Promendum in fructum q; curculiones ex sese incipiunt. Idem enim cum promptum in sole ponere oporteret atq; catinos q; eo conueniunt: vt ipsi se necent. Idem de

De genere vel colore vestimentorum. fol. lix.

vita patrum in primo. Dicuntur enim patellæ salinæ tabula catini patenæ.

¶ Calamistrum fistula brevis: qua cirri continentur. Cicero de oratore. Remouebitur omnis insignis ornatus quasi margaritarum. nec calamistri quidem adhibebuntur.

¶ Carchesia genera poculorū. Virg. ænei. v. Hic duorite mero libans carchesia baccho. Et in tertio georgi. Mater cape mœoni carchesia bacchi.

¶ Lias summa pars mali: id est foramina quæ summo mali funes recipiunt. Lucilius in tertio. Hic lias sumi superat carchesia mali.

¶ Cirnea vas vinarium. Plautus in amphitrione. Cadus erat vini inde impleui cirneam.

¶ Mixtarium quo miscemus. Luc. in quinto. Vrceus aut longo gemino mixtarius.

¶ Calpar nomine antiquo dolium. Varro de vita patrum libro primo. Quia anteq̄ nomen dolij prolatum cum etiam id genus vasorum calpar diceretur id vnde calpar appellatur.

¶ Truellum quo manus perluuntur. Varro de vita patrum libro primo. Itaq̄ ea sibi modo ponere ac suspendere quæ utilitas postularet truellum matallio rem peluim nassiternam eius vrceolum aquæ manalem vocamus. q̄ eo aqua in truellum effundatur. Vnde & manalis lapis appellatur in pontificalibus sacris qui tunc mouetur cum pluuie exoptantur. Ita quod apud antiquissimos manalem sacrum vocari quis non nouerit. vnde nomen illius.

¶ Armillum vitreoli genus vinarium. Varro de vita patrum libro primo. Etiam pocula quæ vocant capulas & capides: quod est poculi genus. Item armillum: quod vrceoli genus vinarium.

¶ Sinum & galeolas vasa sinuosa. Virg. in bucolicis. Sinum lactis & hæc tibi liba priape quotanis. Expectare sat est. Varro de vita patrum. j. Vbi erat vinum positum in mensa aut galeola aut sinu.

¶ Lapistæ. Varro de vita patrum primo. Vt fere habent æneum aliqui venditant oleum. Lapistæ etiam nunc sabinorum sani pauperioribus plerisq̄ aut fictiles sunt aut æneæ.

¶ Creterra est quam nunc situlam vocant. Neuius in lycur. Nam vt ludere lætantis inter se vidimus præter amnem creterris sumere aquam ex pōte. Varro de vita patrum in secundo. Ad sybaritanam prædam: in qua sunt tripodes creterre anaucea populo nobili vt tarentarum. Cic. de deorum natura in secundo. In medioq̄ sinu fulgens creterra relucet.

C De genere vel colore vestimentorū. Cymatilis aut marinus aut ceruleus a græco tractum quasi fluctuum similis. Fluctus enim græce cymata dicuntur. Titinnius in Sentina. Quem colos cumatius decet. Plautus in Epi-

dico. Cumatile & plumatile.

¶ Molochinum a græco color est flos similis maluæ. Cecilius in pausimacho. Carbasina molochina amperina. Plautus in Aulularia. Infectores molochini coloris molochinarios appellauit.

¶ Impluiatus color quasi fumato stillicidio impletus qui est mutinensis quem nunc dicimus. Plau. in epidi.

¶ Impluiatus vt iste faciunt vestimentis nomina.

¶ Caltulam & crocotulam vtrūq̄ a generibus florum translata a calta & a croco. Virgilius in bucoli. Mollia luteola pingit vacinia calta. Plautus in Epidico. Indusitata patagiata caltulam aut crocotulā. Noui in pedio. Mollicinam crocatam chiridotam richam richiniū. Neuius in Lycur. Pallis patagijs crocotis malachis mortualibus: sed caltulam. Varro de vita patrum libro primo. Palliolum breue voluit haberi.

¶ Castula est palliolum præcinctui. quo nudus infra papillas præcinguntur quo mulieres nunc & eo magis vtuntur: postq̄ subuculis desierunt.

¶ Cærinum a cære colore. Plautus in Epidico: Plumatile aut cumatile: cærinum aut melinum.

¶ Ferrugineum colorem ferri similem esse volunt. Vere autem ferrugineus color cærus est. Virgilius in quarto Georgico. Et ferrugineos hyacintos. Plautus in Milite. Palliolum habeas ferrugineum. Nam his colos thalasicus est.

¶ Ostrinam ab ostro colore: qui est subrubeus. Terentius in Ecyra. Interea aspexit virginem iniectam in capite riculam inductam ostrinam. Varro in Eumenidi. Aurora ostrinam hic indutus supparum.

¶ Murex color purpureus. Virg. in Bucolicis. Ipse sed in pratis aries iam suaue rubenti Murice. Et in. iij. æneidos: Tyrioq̄ ardebat murice lena.

¶ Luteus proprie color croceus est. Virg. in bucolicis. Iam croceo mutauit vellera luto. Idem in octauo. Aurora in roseis fulgebat lutea bigis. Varro in Eumenidi. Nam & arcuatis & lutea quæ non sunt aquæ vt lutea videntur. sic insanis sani: & furiosis sani esse videntur insani. Idem in modio. Sed cynicis inuolucrum & pallium linteum non est.

¶ Crocota croci coloris vestis. Plautus in Aulularia. Cum intendunt infectores crocotarij.

¶ Violacea a violæ colore. Plautus in Aulularia. Flāz mearij violarij coriarij.

¶ Pullus color est quem nunc hispanum vel natiuum dicimus. Varro de vita patrum in tertio. Vt dum supra terram essent richinis lugerunt funere ipso pullis pellis amictæ.

¶ Anthracinus niger a græco. Anthraces enim græce carbones latine appellantur: & est lugentium vestis. Varro de vita patrum in tertio. Propinque adolescentulæ etiam adolescentulis proximo amiculo nigello capillo dimisso sequerentur luctum.

No. de genere ciborum et potuum.

¶ De genere ciborum & potuum.

Sargos Varro in virgula diuina: Oleū in lucubrationē seruam: quod in spatgis totum legitime vertamus.

¶ Blitū est holus leue. Varro in Eu. Empedocles natos hoīes extra ait vt blitū.

¶ Lapathium. Varro in Modio. Hanc eandem voluptatem taxit taxim cōsequi lapathio & ptisima possum.

¶ Marcus Tul. de finibus bonorum & malorū. Qui enim voluptates ipsas contemnunt eis licet dicere se accipenserem menæ antepone.

¶ Accipenser piscis genns. Cicero. Tusculanarum libro primo. Et quem tuorum affectum mœrore videris: huic accipenserem potius q̄ aliquid socratium libellum dabis.

¶ Nasturtium. Cicero Tusculanorum quinto. Quos negat ad panem adhibere quicq̄ præster nasturtium.

¶ Maricæ. Varro de re rustica. Vt neces græce ac mariscæ fici.

¶ Ocymum quod ocinium dicimus. Var. de re rusti. in primo. Ocimum nouissimum tœnum vocari. Ocimum dictum a græco verbo oecos quod veticos similiter q̄ ocinum in chorto.

¶ Lopades conchæ marinæ. Plautus in parasito. Me dico addite lopades echinosostreas.

¶ Murmurina potio p̄fecta. Varro in Antipatro. Nō modo vinum: dare: sed etiam vt ait Plau. Murmurina passum defrutum. Varro de vita patrum primo. Tuāt murmurina.

¶ Loram dicebant in vindemia cum expressissent acinis mustum: & folliculos in dolium coniecissent.

¶ Portulaca. Varro disciplinæ in quarto. Manducata portulaca tacite tollit.

¶ Lora confectæ potionis genus grandæuis aptum. Varro de vita patrum in primo. Antiquæ mulieres maiores natu bibebant loram aut samiam aut defrutum aut passū quā murmurinā quidē Plau. appellari putat.

¶ Sapa quod nunc mellacium dicimus mustum ad mediam partem decoctum.

¶ Defrutum si ex duabus partibus ad tertiam redegerant deferuefaciendo.

¶ Passum. Varro de vita patrum Passum nominabant si in vindemia vnam diutius coctam legerent: eamq̄ passi essent in sole aduri.

¶ Morialam. Varro de vita patrum in primo. Vno addito: passi loram vocare cœpere moriolam nominabant: quod ex vuis expressum erat passum: & ad folliculos rei quos & vinacia eam dicebant sapatam.

¶ Turunda vt libum sacrum quoddam & ex farre genus panefici. Marcus Cato de liberis educandis. Alia fert libum ac turundam.

¶ De genere armorum.

Catapulta iaculum celer vel sagitta. Plautus in Curculio. atq̄ ita te neruo torquebo vt captultæ solent. Titinnius in sentina. R. uer tit qui catapulta volat. Plau. in captiuis. Nā

meus balista pugnus cubitus catapulta est mihi. Neuius in Pacetio. Vt sole horrescit cæra: castra crebro catapulta impulit. Lucilius in. v. satyra. Custodem classis catapulta instilla saristas. Sisenna in tertio historiarum.

Præterea catapultas. xix. Balistas. xx. Plaustra scorij ac minoribus sagittis onusta. Varro de vita patrum.

Nam postea lutatio consuli ad ægatis insulas: cum ipse se catapulta ictus esset.

¶ Veles leuis armatura. Titinnius in barbato. Ita spurius animatur in prælium: veles eques recipit se nec ferit quenq̄ hostem. Salustius in iugur. Cuncq̄ his permisti velites. Varro. Quem sequuntur cum rotundis velites leues parmis.

¶ Rorarij appellantur milites qui anteq̄ egressi essent acies primo non multis iaculis inibant prælium tractū q̄ ante maximas pluuias cœlum rorare incipiat. Luc. in septima satyra Quinq̄ hastæ aureo loci noctu rorarius velox. Varro de vita patrum in tertio. Rorarij appellari: q̄ imbribus rorare incipiant.

¶ Antesignanorū proprietates aperta est. Varro. Quæ sequuntur cum rotundis velitis leues parmis antesignani quadratis multis insignibus tecti.

¶ Funditores sunt qui fundis magnis dimicant. Salustius in iugur. Ipse cum expeditis cohortibus dehinc funditorum & sagittariorum delecta manu apud primos erat. Sisenna historiarum tertio. Ac post armatos funditores & sagittarios ponit.

¶ Glandis est plumbum in modum glandis informatum. Salustius in iugurthino. Pars eminus glande aut lapidibus pugnare. Virgilius in septimo. Pars maxima glandes Liuentis spargit plumbi.

¶ Scorpio est genus teli. Salust. in tertio historiarum. Quarum vna epistola forte cum seruo nacti prædatores valeriani scorpiones in castra misere. Sisenna in. iij. historiarum. Longius scorpio catapultas concitat.

¶ Tragula est hasta. Salustius in tertio historiarum: Audi dissimis promptis ducibus vt metellus ictu tragulæ sautiaretur. Varro in Meleagris. Aut ille clium: qui volabile currens sparso sequitur tragula.

¶ Pugio gladius breuis est. Salust. in tertio historiarum. Atq̄ opibus postq̄ orans nihil proficiebat: timide veste reclus pugionem expedire conatus.

¶ Aclides iacula breuia. Virg. in. vij. Teretes sunt aclides illi tela. Sed hæc lento mos est aptare flagello.

¶ Ancile scutum grāde. Vnde etiam nunc arma ancile appellantur. Virg. in septimo. Leuaq̄ ancile gerebat.

¶ Sparos lanceæ tela sunt non bellica. Salust. in Cati. Sed ex omni copia circiter quarta pars erat militaribus armis instructa cæteri vt quosq̄ calus armauerat spars

ros & lanceas alij præacutas fudes portabant.

¶ Phaleræ sunt belli ornamenta. Salust. in iugur. Ac si restitui & hastas vexillum phaleras & alia militaria arma. Virgilius in vndecimo. Euryalus phaleras rannetis & aurea bullis Cingula.

¶ Parma est scutum breue. Salust. in. iij. Historiarum. Hi locorum pignori & soliti neçtere ex viminibus vasa agrestia. Ibi quod inopia scutorum fuere ad eam arcem se quisq; in formam parme equestris armabat. Virgilius in vndecimo. Parmaq; inglorius alba.

¶ Ferentarij leuis armaturæ qui quod opus esset auxilio ferret ex cursu leui armis grauib; impediti. Cato de re militari. Inde partem equitatus ferentarios prædatum misit. Salustius in Catilina. Postq; eo ventum est: vnde a ferentarijs prælium committi posset.

¶ Verutum est telum breue & angustum. Salu. in. iij. histo. Saxaq; ingentia euicti trabe per pronũ mutabantur. Auxiliũq; manebant in modũ veruti militaris.

¶ Verruta binum pedũ. Varro onos lyras: Acerbos qui tibi mali nihil fecit verrutus ad arcem præclaram.

¶ Cetra scutum breue. Virgi. in. viij. Leuas cetra tegit.

¶ Peltæ scuta amazonica. Virgilius in tertio: Ducit amazonidum lunatis agmina peltis.

¶ Gesa tela galliarum. Virgi. in octauo. Alpina coruscet Gesa manu. Varro de vita patrum libro tertio.

Qui gladijs cincti sine scutis cum binis gesis essent.

¶ Phalarica telum maximũ. Virgilius in vndecimo. Sed magnum stridens contorta phalarica venit. Fulminis acta modo. Ennius. Quæ validæ veniunt phalarica missa. Et dictum hoc genus teli a phalis id est a turribus ligneis.

¶ Sparum telum agreste. Virgilius in decimo. Agrestisq; manũ: armat sparus. Varro in meleagro. Aut ille ceruum qui volubile currens sparo secutus est gratule ue traicit. Sisenna in tertio historiarum: Sparis ac lanceis eminus præterit hostes.

¶ Ballistæ saxa maiora & grauiora quibus iaciuntur. Lucilius in vigesimonono. Quid fit ballistas iactas cetenarias. Sisenna in quarto historiarum. Ballistas quatuor talentarias.

¶ Venabulum venantium telum latissimum a cæteris aciei longissimæ. Virgilius in vndecimo. Supra venabula fertur. Varro onos lyras: Nempe suis saluaticos in montibus sectaris venabula aut ceruos.

¶ Conti hastæ longiores & robustæ. Virgilius in vndecimo. Duris detrudere contis.

¶ Manipuli sunt manus militum vel collecti viri. Sisenna in tertio historiarum. Conuictus tamen & tempora singula constituit: & sicut steterat manipulos obverti iussit. Idem in quarto. Maturata grauia bellica manipulorum.

¶ Lanceæ. Sisenna in tertio historiarum. Gallia materibus sani lanceis configunt. Idem in quarto. Alij materibus aut lanceis: tamen medium perturbant agmẽ.

¶ Maleoli manipuli parte pice contacti qui incensi aut in muros aut in testudines iaciuntur. Sisenna in quarto historiarum. De quibus partim maleolis partim fascis sarmentorum incensos supra pallium frequentes.

¶ Cataphrattæ. Sisenna in quarto historiarum. Custodiæ in muro statuuntur cataphrattarum. Salustius in quarto historiarum. Qui prætergrediebantur equites cataphratti ferrea omni specie.

¶ Falces & harpagæ armorum genera murorum opugnationi apta. Sisenna in quarto historiarum: Falcers iniectat comminuunt puteos proprius collocatis harpagijs deiiciunt: mittunt e turribus.

¶ Ansatæ iaculamenta cum ansis. Ennius in quinto Ansatas.

¶ Choricæ leue missile in modum sagittarum. Virgi. Choricq; leues humeris & letifer arcus.

¶ Cæsares dicti qui cæsa matre nascuntur. Agrippæ qui cum labore matris educuntur. hoc est per pedes contra naturam: non per caput quasi ab ægro partu.

¶ Vopiscus qui ex duobus conceptis vno abortu excluso ad partum legitimum ducitur.

¶ Glos appellatur mariti soror: atq; idẽ fratris vxor.

¶ Leuir dicitur frater mariti quasi leuis vir.

¶ Fratris appellatur quasi fratrum inter se vxores.

¶ Amitini fratrum & matris & foeminae filij.

¶ Patruelles matrum fratrum filij.

¶ Consobrini ex duabus editi sororibus. de quibus exempla multa sunt in antiquis auctorib;: & maxime in Afranio & viris vetustissimis scriptoribus.

¶ Nonij Marcelli Peripatetici Tiburticensis compẽdiosa doctrina ad filium de proprietate sermonum feliciter.

M. VARRONIS DE LINGVA LATINA.

Umadmodum vocabula essent imposita rebus in lingua latina sex libris exponere institui. De his tris ante hūc feci: quos Septimo misi: in quibus est de disciplina: quam vocant *ετυμολογικην*. Quæ contra eam dicerentur volumine primo quæ pro ea secundo: quæ de ea tertio. In his ad te scribā: a quibus rebus vocabula imposita sint in lingua latina: & ea quæ sunt in cōsuetudine apud poetas cū vniuscuiusq; verbi naturæ sint duæ: a qua re & in qua re vocabulum sit impositum. Itaq; a qua re sit pertinacia cum queritur: ostēditur esse a pertendēdo: in qua re sit impositum dicitur: cū demonstrat: in quo nō debet ptendi & ptēdit: ptinaciā esse. Qd̄ in quo oporteat manere si in eo p̄stet p̄seuerantia sit: priorē illam partē vbi cur & vnde sint illa verba p̄scrutātur. Græci vocāt *ετυμολογια* illam alteram *αυτολογια*: de quibus duabus rebus in his libris promiscue dicam: sed exilius de posteriore. Quæ ideo sunt obscuriora: q̄ neq; oīs impositio verborum extat quod vetustas quosdam deleuit: nec quæ extat sine mendo omnis imposita: nec quæ recte est imposita cuncta manet. Multa enim verba literis cōmutatis sunt interpellata: neq; oīs origo ē nostrę linguæ e vernaculis verbis. Et multaverba aliud nūc ostendunt: aliud ante significabāt: vt hostis. Nā tum eo verbo dicebant peregrinū qui suis legibus vteretur: nunc dicūt eum quem tum dicebant perduellem. In quo genere verborum vt casu erit illustrius: vnde videri possit origo inde repetaz. Ita fieri oportere apparet: q̄ recto casu quem dicimus impos: obscurius est esse a potentia. qua cum dicimus impotentē: & eo obscurius sit si dicas postq̄ impos. videtur enim pos significare potius potētē q̄ potentē. Vetustas pauca nō deprauat: multa tollit. Quem puerum vidisti formosum: hunc vides deformem in senecta. Tertiuū sæculum nō videt eum hominem quem vidit primum. Quare illa quæ iam maiorib; nostris ademit obliuio: fugitiua secuta sedulitas. Mutij & Bruti retrahere nequit. nō si non potuero indagare eo ero tardior: sed velocior: ideo si quiuero non mediocres em̄ tenebrę in silua: vbi hęc captāda: neq; eo quo peruenire volumus semitę tritę: neq; nō in tramitibus quędam obiecta quæ euntē retinere possent. Quoniā verborū nouorū & veterum discordia in consuetudine communi: quot modis literarum cōmutatio sit facta qui animaduertit scrutari facilius origines patietur verborū. Reperiet enim eē cōmutata: in superioribus libris ostēdi maxime propter bis quaternas causas. Literarum enim fit a demptione aut additione: & propter earum attractionem aut commutationē Item syllabarum productionem: quæ quoniā in superioribus libris qui cuiusmodi essent exemplis satis demonstraui: hic cōmonendum esse modo putauī. Nunc singulorum verborū origines expediam: quorum quattuor explicandi gradus. Primus in quo etiam populus venit: quis em̄ nō videtur. vnde aurifodine etiam V iocurrus. Secundus a quo grammatica descēdit antiqua: q̄ ostēdit quęadmodum quodq; poeta finxerit verbum: quod confinxerit: quod declarauit: hic paruirudentum sibilus: hic in ceruice ruitum pecus: hic chlamyde clupeat brachiū. Tertius gradus quo philosophia ascendens peruenit atq; ea quæ in cōsuetudine cōmuni essent aperire cōepit: vt a quo dictum esset oppidum vicus via. Quartus vbi est additus & initia regis quo si non perueniā scientiam ad opinionem aucupabor. quod etiam nōnunq̄ in salute nostra facit cum ægrotamus medicus. Quod si summum gradū non attigero: tamen secundum præteribo. Quod nō solū ad Aristophanis lucernam: sed etiam ad Cleantis lucubram nolui præterire eos qui poetarū mō verba vt significant expediunt. Non em̄ videbā consentaneum me eo in verbo qd̄ finxisset. Enni; causam negligere: quod ante rex latinus finxisset: cum poeticis multis verbis magis delecter q̄ vtar Antiquis magis vtar q̄ delecter. At nō potius mea verba illa quæ hereditate a Romulo rege venerūt quanq̄ a poeta Liuiō relicta. Igitur quoniā in hęc sūt tripartita verba quæ sunt aut nostra aut aliena aut obuia de nr̄is dicam cur sint: de alienis vnde sint: de obliuīs relinqua. Quorū partem cum ira inuenerim vt opiner scribam. In hoc libro dicā de vocabulis locorum & quæ in his sunt In secundo de temporum & quæ in his fiunt. In tertio de vtraq; re a poetis cōprehēsa. Pythagoras famius ait omnium rerum initia esse bina: vt finitum & infinitū bonū & malū vitam & mortē noctem & diem Quare item duo status & motus q̄ stat aut agitur corpus vbi agitur locus. Duz agitur tempus quod est in agitatu actio. Quadripartitio magis sic apparebit corpus est vt cursor: locus stadium quo currit Tempus hora qua currit. Actio cursio. Quare fit vt oīa fere sint quadripartita & ea æterna. q̄ neq; vnq̄ tempus quin fuerit motus eius animi interuallū tempus. neq; motus vbi non locus & corpus q̄ alterū est quod mouetur: alterū vbi neq; is agitur non

Verborū natu
 re sunt due
 Pertinacia.
 Perseuerantia.

Hostis.
 Peregrinus;
 Perduellis.

De lingua latina.

actio ibi. Igitur ineriorum quadrigae Locus & corpus tempus & actio Quare quattuor genera prima rerum totidem verborum horum enim de quibus locis & his rebus quae in his videntur in hoc libro summam ponam. Sed quae cognatio eius erit verbi quae radices egerit extra fines suas persequemur. Sepe enim ad limitem arboris radices subuicini prodierunt segete. Quare non cum de locis dicam si ab agro ad agrum hominem & agricolam peruenero aberrato. Multa societas verborum nec vinalia sine vino expediri. nec Curia calabra sine calatione potest aperiri. Incipiam de locis sub ipsius loci origine.

Locus
Locare
Locarium
Cauum
Cauca
Cauilae
Conuallis
Terra
Territorium
Termentarius
Tritura
Triuolum
Terminus
Termen et
Terminus
Ambitus
Humus
Humatus
Humilior
Latium
Ager romanus
Ager gabinus
Ager peregrinus
Ager hosticus
Ager incertus
Ager
Via
Iter
Semita
Ager cultus
Ager incultus
Campus
Collis
Saltus
Nemus
Fundus
Vineta
Vinea
Vitis
Vinum
Vindemia
Seges
Semen
Seminarium

Locus est ubi quod locatum esse potest ut nunc dicunt collocatum veteres id dicere solitos apparet apud Plautum. Filiam habeo grandem cassam dote atque illocabilem. neque eam queo locare cuiquam apud Ennium terra trita. ubi Liberi fauum in cuius muro locavi: Vbi quicumque consistit. Locum ab eo praeco dicitur. Locare quoadusque id emit quoad in aliquo consistit Precicum inde Locatum quod datur in stabulo & taberna: ubi consistunt loca nam secundum antiquam diuisionem principia duo: terra & caelum. Deinde particulatim vtriusque multa. Coeli dicuntur loca supera & ea deorum. Terrae loca infera: & ea hominum: ut Asia. Sic caelum dicitur modis duobus nax & Asia quae non Europa in qua etiam Syria: & Asia dicitur prioris pars Asiae: in qua est Ionia ac provincia nostra Cilicia. Sic caelum & pars eius summum. ubi stelle & id quod Pacuuius cum demosthenes dicit. Hoc vide circum supraque quod complexu continet terram cui subiungit id quod nunc caelum memorat. Aqua bipartita diuisione Lucretius suorum vni & viginti librorum initium fecit hoc aetheris & terrae genitabile querere tempus: Caelum dicitur scribit Elius quod est caelatum. aut a contrario nomine caelatum quod apertum est non male. quod posterior multo potius a caelo quam caelum a caelo. Sed non minus illud alterum de caelatione potuit dici. quod interdum caelatur quod noctu non caelatur oino. Ego magis puto a caelo Cauum: & hinc caelum: quoniam ut dixi hoc circum supraque quod complexu continet terram caelum caelum. Itaque dicit Andromacha noctisque caua caeli tenentibus conficis bigis: & Agamemnon in altisono caeli clypeo. Cauum enim clypeum. Et Ennius. Idem ad notionem caeli ingentes fornices. Quare ut a caelo Cauca & Cauilae & Conualis cauata vallis: & cauatae cauatione: ut cauum sit ortum unde oia apud Hesiodum a caelo cano caelum. Terra dicta ab eo ut Elius scribit quod teritur. Itaque terra in augurum libris scripta cum. r. vno. Ab eo colonis locus cuius quippe oppidum relinquitur. Territorium quod maxime teritur. hinc linteum quod teritur corpore. Termentarium hinc in messe Tritura quod cum frumentum teritur: & triuolum quod teritur. hinc fines agrorum Termini: quae partes propter limitare inter maxime teruntur. Itaque hoc cum is in latio aliquot locis dicitur: ut apud Actium non terminus sed termen. hoc graeci Terminus. Euander enim qui venit in palatium e graecia arcas. Via siquidem iter quod ea vehendo teritur. Actus iter in agris. Iter iterum: quod agendo teritur et ambitus iter quod circumuendo teritur: nam ambitus circuitus: ab eo. xij. tabularum interpretis ambitum parietis circuitum esse describunt. Igitur terra tera: ab eo poetae appellauerunt summa terrae quae sola teri possunt. Sola terrae. Terra ut putant eadem & Humus Ideo Ennius in terra cadentis dicere cubitis pensabant humum: & quod terra sit humus: ideo Humatus quod mortuus terra sit obrutus. Ab eo quod romanus combustus est in sepulchrum eius abiecta gleba non est. aut si os exceptum est mortui ad familiam expurganda: donec in purgando humo est opertus: ut pontifices dicunt quoad in huius sit familia funesta manet & dicitur Humilior: quae ad humum ut sabini & lucani: aut declinato ab hominibus ut apulia & Latium vtriusque: ut ethuria & tuscia: qua regnum fuit. Latini vniuersus ager dicitur Latium particulatim oppidis cognominatus: ut a praeneste praenestinus: ab aricia aricinus: ut nostri augures publice dixerunt. Agrorum sunt genera quinque. Romanus. Gabinus. Peregrinus. Hosticus. Incertus. Romanus dicitur vni Roma a romulo: Gabinus ab oppido Gabijs. Peregrinus ager pacatus: qui extra romanum & gabinum. quod vno modo in his seruantur auspicia. ductus peregrinus a pergendo. i. progrediendo eo enim ex agro romano primum progrediatur quo circa gabinius: quo siue peregrinus: sed quos auspicia habent singularia ab reliquo discretus. Hosticus dicitur ab hostibus. Incertus is ager qui de his quatuor qui sit ignoratur. Ager dicitur est in qua terra quod agebant. & vni quidem agebant aliquid fructus causa id graeci dicunt *αγορα*. ut ager quod agi poterat. sic qua agi actus eius finis minimum constitutus in latitudine pedes quatuor fortasse an ab eo quatuor quod & quadrum pes agitur. in longitudinem pedes. c. & xx. In quadratum actus & latum & longum esset. c. xx. Multa antiqui duo denario numero finierunt: ut. xij. decurijs actum iugerum dicitur vinctis duobus actibus quadratis. Centuria prima. c. iugeribus dicta. post duplicata retinuit nomen: ut tribus actibus multiplicatae idem tenent nomen: ut quo agebant actus sic qua vehabant. Vię dicitur quo fructus conuehebant vil

le qua ibāt: ab itu iter appellatū: qua id auguste Semita vt semiter dictū. Ager cultus ab eo q̄ ibi cū terra femina coalescebāt ab eo incōsitus incultus primū ex agro plano fruct⁹ capiebāt. Cāpus dictus posteaq̄ p̄xima superiora loca colere cōperūt a colēdo Colles appellatū: quos agros nō colebant propter siluas aut id gen⁹ vbi pecus possit pasci: & possidebāt ab vsu suo. Saltus nomina runt: hęc ēt gręci νομας: nostri Nemora. Ager q̄ videbatur pecudū ac pecunię eē fundamentus. Fūdus dictus aut q̄ fundat quotannis multa. Vineta ac Vineę a vite multa. Vitis a vino. id a. vi hinc Videmia q̄ est vini demia aut viti demia. Seges a satu. i. semine: Semē qđ nō planē id quod inde: hic Seminaria. semētes. Itē alia quę segetes ferūt. Fruges a fruēdo. Fruct⁹ ab spe spicę: vbi & culmi vel q̄ in sūmo cāpo nascuntur & summū culmen. Vbi frumenta secta terātur & arefcant. Area p̄pter horū similitudinē loca in vrbe pura areę a quo pōt etiā Ara deū esse q̄ pura: nisi po Fruges. tius ab ardore. ad quē vt sit fit ara a quo ipsa area nō abest: q̄ qui arefacit ardor est Iolis. Ager re- Area. stibilis qui restituitur ac reseritur quotquot annis: cōtra qui intermittitur a nouādo Noualis ager Ara. Aruū & aratiōes ab arādo ab eo q̄ aratri vomer sustolit sulcos. quo ea terra facta. i. p̄iecta por: Ager restibilis ca. Prata dicta ab eo q̄ sine ope pata. Quod in agris quoquot annis rursum faciēda eadē: vt rur: Ager noualis. sus capias fructus. appellata Rura: diuidi in eos cū scribit Sulpi. Plæbei rura largit ad areā. Præ Aruum dia dicta. itē vt predes a prestando q̄ ea pignore data publice mancupes fidem præstēt. Vbi nūc Pratum. est Roma septem mōtiū demissior infimus humilimus q̄ in mundo infima hum⁹. Humor. hinc Rura. itaq̄ iō Lucili⁹ Terra abijt in nymbos imbresq̄. Pacui⁹. Terra exhalat auram: atq̄ aurorē hu: Predium midam humectā. hinc ager Vliginosus humidissimus: hinc Vdus Vuidus: hinc Sudor quīs de: Humor. orsum in terra vmbra. Vñ summipote. Pute⁹: nisi potius qđ æoles dicebāt ποταμοι. Sic potura a Vdus. potu. nō vt nūc. A puteis oppidum Puteoli: qđ sint circa eum locū aquę frigidę & callide multę Vuidus. nisi a putore potius q̄ putidus sit odoribus sæpe ex sulphure & alumine: extra oppida a puteis. Sudor. Puticuli: q̄ ibi in puteis obruebantur hoies: nisi poti⁹ vt Aclius scribit Puticulę: q̄ putescēbāt ibi Puteus cadauera p̄iecta qui locus publicus vltra exquilias. Itaq̄. eū Affranius puticulos in togata appel Potura lat q̄ inde suspiciunt p̄petuo lumē. Lacus lacuna magna vbi aqua contineri pōt. Palus paululus Puteolus aque in altitudinē & palā latius diffusę. Stagnū a græco: q̄ nomē habet primā: hinc ad vilas ru: Puticulus. tūdas stagoa: q̄ rutundū facillime cōtinet. Anguli maxie laborāt: Fluui⁹ q̄ fluat. Itē flumē a quo Puticula lege p̄diorū vrbanoū scribit. Stillicidia fluuia quę vt ita fluāt cadantq̄. Inter hęc hoc interest Lacus. q̄ stillicidiū eo q̄ stillatī cadat: flumē q̄ fluit cōtinuo. Amnis id flumē qđ circuit aliqd. Nā ab am Palus bitu. amnis. ab hoc qui circū alternū habitāt Amiternini appellatī: ab eo qui populū cādīdat⁹ cir Stagnum. cuit ābit: qui aliter facit indagabili ex ambitu cām dicit. Itaq̄ tyberis amnis: q̄ ābit martium cā. Fluuius. pum & vrbē. Oppidū interāne dictū qđ inter amnes est constitutū. Itē Antēnæ quod ante amnē Flumen qui influit in tyberim: quod in bello male acceptum consenuit. Tyberis qđ caput extra latū: si in Stillicidium. de nomē quoq̄ affluit in linguā nostrā: nihil latinū: vt qđ oritur ex sānio. Voluturn⁹ nihil ad lati. Amnis nā linguā ad qđ p̄ximū oppidū ab eo secundū mare Voluturnū ad nos iā latinū vocabulū: vt ty Amiterninus berinus nā & colonia em̄ nostra voluturnus & deus tyberinus. Sed de tyberis noie anceps ē histo Oppidum in: ria. Nā & suū ethruria: & latū suū eē credit: q̄ fuerunt quia tyberi vicino Regulo vehientū dixe: teramne: rint appellatū Tebrim. Sunt qui tyberim priscū nomē latinū Albulā vocitatū litteris tradiderūt Antenna. posterius propter Tyberinū regē latinorū mutatū q̄ ibi interierit. Nā hoc ei⁹ vt tradūt. sepulchrū Tyberis. Vt ois natura in celū & in terrā diuisa est. sic cœli regionibus. Terra in Asiam Europā. Asia enim Voluturnus iacet ad meridiē & eurū: Europa a septētrionē & aquilonē. Asia dicta a nymphya a qua & lapeto Tebris trahitur Prometheus. Europa ab Europa Agenoris filia: quā ex phœnice Mallius scribit taurū Asia. exportasse. quorum egregiā imaginē ex ære Pythagoras Tarentifecit. Europæ loca multę inco: Europa. lūt natiōes. ea fere noiata aut trāslatio noie: aut ab hoibus. Sūt & noiā ab tot montib⁹ quos post Capitolium. ea vrbs muris cōprehēdit Equis Capitoliū dictū q̄ hic cū fundamēta foderent ædis iouis caput Tarpeius humatū dī inuentū hic mons ante Tarpeius dict⁹ a virgine vestali Tarpeia. quę ibi a sabinis ne mons. cata armis est sepulta eius nois monumētū relictū. q̄ etiā nūc eius rupes. Tarpeiu appellatur sa: Tarpeia. xū hūc antea montē Saturnū appellatū pdiderūt. & ab eo late saturnā terrā vt etiā Enni⁹ appel: Mōs saturn⁹. lat antiquū oppidū in hac fuisse saturnia scribit: eius vestigia etiā nūc manent tria: q̄ saturni fanuz Saturnia por: in faucib⁹: q̄ Saturnia porta quē Iuni⁹ scribit ibi quā nūc vocāt Pādanā. q̄ post ædē Saturni in ēdi te. ficiorum legibus parietes postici muri sunt scripti. Auētīnū aliquot de causis dicūt. Neui⁹ ab auī: Pandana bus q̄ eo se ab tyberi ferrēt aues. Alij a rege auentino albano: q̄ ibi sit sepultus. Alij auētīnū ab ad porta. uētū hoim: q̄ cōe latinorū ibi Dianę tēplū sit constitutus. Ego maxime puto ab aduectu. Nam Auentinus.

De lingua latina.

Valabrum olim paludibus mons erat ab reliquis disclusus. Itaque ex eo vrbe qui aduehebantur ratibus qua-
Velaturam drantē soluebant. Cuius vestigia quae ea qua tum dicitur velabrū: & vnde ascendebant ad romā noua
facere via locus sacellū: Labrū velabrū a vehendo: velaturā facere etiā nunc dicuntur qui id mercede
Merces faciunt Merces dicitur a merendo & aere. hinc vecturę quas soluebant hi qui ratibus transibāt.
Quadrās Quadrans ab eo Lucilius scripsit quadrātis ratici. Reliqua vrbis loca olim discreta cum argeo-
Argens rum sacraria in septem & .xx. partes vrbis loca sint disposita. Argeos dictos putant a principib⁹
Regio subur- qui cum hercule argiuo venere Romam: & in saturnia subsederunt e quis prima est scripta regio
bana. suburbana secunda exquilina: tertia collina: quarta palatina. In suburbana: regionis pte princeps
Regio exquili- est. Caelius mons a Caelio vibenno tusco duce nobili: qui cū sua manu dicitur Romulo venisse
na. auxilio cōtra Latinū regem hinc post Caelij obitū quae nimis munita loca tenerent neque sine suspi-
Regio colina tione essent: deducti dicuntur in planū: ab eis dictus. Vicus tuscus. & ideo ibi Vortūnum stare quod
Regio palati- is deus ethruriae princeps de Caelianis: qui a suspitione liberi essent: traductos volunt in eū locū
na. qui vocatur Deliulus Cū caelio coniunctū Carinae sed inter eas quae locū Cenorientem appella-
Caelius tus apparet quod primę religionis quartū sacrariū scriptū sic est. Cerollensis quaticeps circa miner-
mons uū qua in caelio monte itur in tabernola est. Ceroliensis a carinarū iunctū dictus. Carinae postea
Vicus tuscus Cerionia quae hic oritur caput sacre viae ab streniae sacello: quae pertinet in arce: qua sacra quotquot
Ceroliensis mensibus feruntur in arcem: & per quam augures ex arce pfecti solent in augurare: huius sacrae
locus viae pars haec sola vulgo nota: quae est a foro eūti primoro cliuo. Eidē regioni attributa Subura:
Carinae quae sub muro terreo carinarū: in eo est argeorū sacellū sextum. Subura Iunius scribit ab eo quod fue-
Cerionia rit sub antiqua vrbe: cui testimoniū potest esse quod subest & loco qui Terrens mur⁹ vocatur. sed ego
Suburra a pago potius succufano dicta puto Succufam. nunc scribitur tertia littera. c. non. b. Pagus suc-
Succufa cufanus: quod succurrit carinis. Secundę regionis exquilinae alij has scripserunt ab excubijs regis di-
Succufanus ctas: alij ab eo quod excultae a rege Tullo essent huic origini magis cōcinūt luci vicini: quod ibi lucus sa-
pagus cutalis & latū. Querquetulanū sacellū & lucus Martis & Iunonis Lucinae: quorū augusti fines:
Regio exquili- nō mirū. Iādiu enim late avaritia nūc est. Exquilię duo mōtes habiti: quod pars. Cispius mons suo an-
na. tiquo noīe etiā nūc in sacris appellatur. In sacris argeorū scriptum est sic. Oppius mōs princeps
Cespeus mōs exquilinū lucū facultatē sinistra quae sub merū est. Oppius mōs Terticepsos lucū exquilinū dexte-
Viminalis col- rior via in tabernola est: Oppius mōs quadricepsos lucū exquilinum viā dexteriore in singulis
lis. est. Septimus mōs quiticepsos lucū poetiliū. Ex quibus est Cispius mōs septiceps apud eadē Iu-
Collis quirina nonis lucinae: vbi editumus hēre solet. Tertię regionis colles quinq; ab deorū fanis appellati.
lis. **Equis** nobiles duo colles Viminalis a ioue vimino: quod ibi arę sūt: quod ibi vimina nata fuerūt. Collis
Collis saluta- quirinalis quirini fanum est quia quirinibus qui cū Tatio curibus venerūt Roma: quod ibi habuerūt
ris. castra: quod vocabulū cōiunctarū regionū noīa obliterauit. dictos em̄ colles plures appet ex argeo-
Collis mutia- rum sacrificijs: in quibus sic scriptū est. Collis quirinalis terticepsos aedē quirino. Collis salutaris
lis. quarticeps aduersus ē pilonoris aedē salutis. Collis mutialis quiticeps apud eadē. Fidij in delubro
Collis latiaris vbi Edituus habere solet. Collis latiaris sexticeps in vico in stellarario sūmo apud auraculū edifi-
Palatium cium solū est. horū deorū arę a quib⁹ cognominata habent in eius regionib⁹ ptibus sunt. Quar-
Germalia tē regionis Palatiū quod palātes cū Euādros venerūt: qui etiam palatini & aborigines ex agro rheati-
Vellie no qui appellat palatiū ibi cōsederunt. Sed hoc alij a Palatia vxore Latini putarūt. Eundē hūc lo-
Germanum cū a pecore dictū putāt quidā. Itaque Neup⁹ balantiū appellat: hinc Germalia & Vellias cōiūxerunt
Vellie quod in hac regiōe sacri portus est: & in ea sic scriptum. Germalense quinceps apud eadē romuli: & ve-
Vellera lienses sexticeps in vellia apud eadē deū penatiū. Germanū a germanis Romulo & Remo: quod ad-
Tribus ficū rumialē: & hi ibi inuēti: quo aqua hyberna tyburis eos detulerat in alueolo expositos. Vellie
Tatiensis lię vñ essent plures accepti causas: in quib⁹ quod ibi pastores palatini: ex quib⁹ ante tonsurā inuētā vel-
Ramnensis lere lanā sint soliti: ex quo Vellera dicuntur Ager roman⁹ primū diuisus in partes tris a quo Trib⁹
Luceres. appellata Tatiēsiū Rāniū. Lucerū noīate: vt ait Ennius Tatiēses a Tatio Rānēses a romulo. Lu-
Luceres. ceres vt ait luni⁹ a lucone: sed oīa haec vocabula tusca: vt Volumni⁹ qui tragedias tuscas scripsit
Luceres. dicebat: ab hoc quoque quatuor ptes vrbis tribus dictę ab locis. Suburbana/palatina/exquilina/
Luceres. colina/quinta quod sub roma romilia. sic reliquae trib⁹ ab his: vt in tributum libris scripsi. Qd ad lo-
Luceres. ca quę quod ijs adiūcta fuerūt diximus: nūc de ijs quae in locis esse solēt. Immortalia & mortalia expedīa
Luceres. ita vt prius quod ad deos pertinet dicā. Princeps dei Caelum & Terra: hi dei idē qui aegypti Serapis
Luceres. & Isis: & arprocrates digito significat vt idē princeps in latio Saturnus & Ops. Terra enim & Cae-
Luceres. lum vt Samothracū inītia docēt: sūt dei magni. & hi quos dixi multis noībus. Nā neque quas Sa-

mothraca ante portas statuit duas virilis species aeneas dij magni. neq; vt vulgus putat hi Sa-
 mothraces dij q; Castor & Pollux. Sed hi mas & foemina: & hi quos augurū libri scriptos habēt:
 sic diui potes sunt p̄ illo qui Samothraces hęc duo cælū & terra q; aia & corpus humidū & fri-
 gidū. Oua parere solet genus p̄nis cōdecoratum: nō aias vt ait Ennius: & post inde venit diui-
 nitus pullis insinuās seipsa aia: siue vt Zenō. Citieus aialiū semē ignis: qui aia ac mens: qui calo-
 re cælo q; hic innumerabiles ac imorales ignes. Itaq; Epicarm⁹ de mēte hūana dicit. Istic est de
 sole sūptus ignis. i. Solē isq; tot⁹ mētis est: vt humores frigide sūt humi: vt supra ostēdi. quib⁹ iū
 cti cælū & terra oia ex se genuerūt. q; p̄ hos natura frigori immiscet calorē. atq; humori ariditatē
 Recte igit̄ Pacui⁹ q; ait: aiam æther adiūgat: Et Ennius esse corpus terrā quæ pepit ipsā capere.
 neq; dispēdij facere illū aia & corpis discessus q; nati si sepius inde exitiū: vt cū in vnū ineūt ini-
 tia inde oē corpns vbi nimius ardor aut humor aut interit: aut si manet sterile. cui testis æstas &
 hyēs q; in altero aer ardēt & spica aret. in alteto natura ad nascēdū cū imbre & frigore luctare nō
 vult: & tot⁹ vere expectat. Igit̄ causa nascēdi duplex. Ignis & aqua. ideo ea in nuptijs in limine
 adhibent̄ qd̄ cōiungit hic & mas ignis q; ibi semē: aqua foemina. q; foetus ab eius humore & eius **Victoria**
 iunctione iūmit Venus hinc coitus hinc victrix Venus: vides ne hęc nō q; vincere velis Venus. **Vinculum**
 sed q; vincere ipsa. **Victoria** ab eo qd̄ superati vincuntur. vtriq; testis poesis q; & victoria & Ven⁹ **Victura**
 dicitur cæligena. Tellus enim q; prima vinc̄ta cælo victoria ex eo: & ideo hęc cū corona & pal- **Viere.**
 ma: q; corona vinculū capitis & ipsa a victura dicitur. **Viere** est vincere a quo est in Sota. Ennij **Palma**
 Ibāt malā viere veneriā corollam palmā: q; ex vtraq; parte natura vinc̄ta habet paria folia Poe- **Vita**
 tæ de cælo: q; semē igneū cecidisse dicunt in mare. ac natā e spumis venerē coniunctione ignis & **Saturnus**
 humoris quā haberēt vim significātes veneris: a qua vi natis dicta vita: & illud a Lucilio. **Vis** est **Ops**
 vita vides nos facere omnia cogit. Quare q; cælū principim ab satū est dictus Saturnus: & q; **Iuppiter**
 ignis saturnalibus Ceresi supioribus mittunt̄. Terra Ops q; hic oē opus: & hic op⁹ ad viuendū **Pater.**
 ideo dicitur Ops mater q; terra mater. hec enim terris gentis ois peperit: & resumit denuo quæ **Diouis**
 dat cibaria: vt ait Ennius: quæ q; gerit fruges Ceres. antiquis enim q; nūc & inde. hi dei Cælum & **Diespiter**
 terra Iuppiter & Iuno: q; vt ait Ennius: istic est is. Iuppiter quem dico: quem greci vocant aerem: **Deus**
 qui vent⁹ est & nubes imber postea atq; ex imbre frigus v̄tus post fit aer denuo hęc p̄pter Iup **Diuus**
 piter sunt ista quæ tibi dico quia mortalis atq; arbores herbasq; ois iuuat q; hic oēs & sub hoc **Dius**
 eundē appellēs dicit. Diuūq; hoī m̄q; pater rex. Pater q; patefaciat semen. nā tum est coceptum **Fidius**
 & inde cū exit qd̄ orit̄. hoc idē magis ostēdit antiquū Iouis nomen. Nam olim Diouis & Diespi **Diuum.**
 ter dictus. i. diei pater a quo Dei dicti. qui inde & Dies & Diu⁹ vnde sub dio Diuo diuū **Fidius.** **Ortus**
 Itaq; inde eius p̄foratū tectū vt videat̄ diuū. s. cælū: qdam negāt sub tecto p̄ hūc deierare oportet. **Iuno**
 re. Aelius. diū Fidium dicebat Diouis filiū: vt græci dioscorō Castorē: & putabāt hunc eē sanctū **Sol**
 ab Sabina lingua. Herculē a greea. Idē hic diespiter d̄ infimus q; est cōiunctus terræ: vbi oia oriū **Luna**
 tur vbi aboriunt̄: quorū q; finis ortus: **Ortus** dictus q; Iouis Iuno cōiux: & is cælū: hęc terra quæ **Noctiluca**
 eadē tellus. & ea dicta q; vna cū Ioue iuuat Iuno: & reginaq; hui⁹ oia terrestria. Sol vel q; ita Sa **Diana**
 bini: vel solū ita lucet: vt ex deo dies sit. Luna qd̄ sola lucet noctū. Itaq; ea dicta **Noctiluca** in pa **Diuiana**
 latio. Nā ibi noctū lucet tēplū. hęc vt solē Apollinē: quidā Dianā vocāt. Appolinis vocabulū græ **Proserpina**
 cum alterū: alterū latinum: & hęc qd̄ luna in altitudinē & latitudinē simul Diuiana appellata. Hic **Serpere**
 Epicarmus Enni p̄serpinā quoq; appellat: q; solet eē sub terris. Proserpina dicta: q; hęc vt serpēs **Proserpere**
 modo in dextrā modo i sinistra p̄te late mouet̄. Serpe & p̄serpe idē didebāt vt Plau. q; scibit quasi **Lucinia**
 p̄serpēs bestia: quæ ideo videt̄ a latinis Iuno **Lucinia** dicta. vel qd̄ est vt e terra: aut phisici d̄nt & **Ignis**
 lucet: vel qd̄ ab luce ei⁹ qua quis cōcept⁹ vsq; ad eā q; ptus qs in lucē vnaviat. donec mēfib⁹ actis **Volcanus**
 p̄duxit in lucē. facta a iuuādo & luce Iuno lucia. a quo parietes eā inuocāt. **Lucinia** em̄ nascētuz **Fulmē Fulgur**
 dux q; mēses hui⁹ hoc vidisse antiquas appet: q; mulieres potissimū supcilia sua attribuerūt: ei deq; **Lympha.**
 hic em̄ maxie debuit collocari Iuno lucina. vbi ab dux lux dat̄ oculis. Ignis a nascēdo: q; hęc na- **Nympha Iu-**
 scit̄ & oē qd̄ nascit̄ ignis scindit̄: iō calet vt q; denascit̄ eū amittit ac frigescit. Ab ignis iā maiore vi turna
 ac violentia. volcanus dictus ab eo q; ignis p̄ splēdorē fulget. **Fulmē & fulgur:** q; fulmine ictuz **Nympha tybe-**
 cōtrarijs dijs: ab aque lapsu lubrico **Lympha.** **Nympha Iuturna** quæ iuuaret. Itaq; multi egro **rina.**
 ti p̄ id nomē hęc aquā petere solent a fōtib⁹ & fluminib⁹ ac cæteris ags dei: vt Tyberin⁹ a Tyberi **Nympha velia**
 & ab lacu vellni **Valina.** & nymphę comitæ ad lacū **Cutiliensis** a cōmodo: q; ibi isula in aqua cō **Nympha comi**
 mouet̄ **Neptun⁹** q; mere & terras obnubit̄ vt nubes: cælū a nuptu. i. opertiōe vt antiq; a quo Nu- **tia. Neptun⁹.**

De lingua latina.

Nuptiæ.	ptiæ neptus dict ⁹ . Salatia Neptuni a salo. Venelia a veniēdo ac vĕto illo quē Plau. dicit: q̄ ibi dicit qui secūdo vĕto vĕtus est trāquillo mari ventū gaudet. Bellona a bello. nūc quæ Duellona a duello. Mars ab eo q̄ maribus in bello præest: aut q̄ a Sabinis acceptus ibi est Mamers. Quirinis a Quiritibus. Virt ⁹ vt viri vis a virilitate. Honos ab honesta honere: Itaq̄ honestus dī qđ one ratur: & dictū on ⁹ est vt honos q̄ sustinet rēp. Castoris nomē græcū: & Pollucis a Grecis in latinis literis veteribus nomē qđ est inscribit. vt ΠΟΛΛΥΔΕΥΚΕΣ polluces. nō vt nūc pollux: Cōcordia a corde congruēte. Feronia Minerua Nouēfides a Sabinis paulo aliter ab iisdem discimus hęc. Herculé. vestrā salutem: fortunā fontē. fidē ea re Sabinorū linguā olēt quæ Tatij regis voto sūt Romæ dedicatæ. nā aut annales dicunt nouit Opi Floræne. Dioui Saturno q̄ Soli Lunę Volcano & Sūmano. Itēq̄ Latū deæ Termino Quirino. Vortūdo. Larib ⁹ dianæq̄. Lucinęq̄. Equis nō nulla noīa in vtraq̄ lingua habēt radices: vt arbores quæ in cōfinio natæ in vtroq̄ agro serpūt. Pōt em esse Saturnus hic alia de cā dictus: atq̄ in Sabinis: & sic Dianæ. de q̄bus supra dictū ē q̄ ad immortales attinet. Deīde q̄ ad mortales attinet videamus: de his aīalia in tribus locis q̄ sūt in ære. in aqua. in terra. a prima pte ad infimā descēdā. primū nomē: nominē Alites: alij Volucres a volatu. deinde generatim. De his plæræq̄ a suis vocibus: vt hæc Vpupa / Cucul ⁹ / Coru ⁹ / Hirūdo / Vlula / Bubo. Item hæc Pauo / Anser / Gallina / Colūba. snt quæ alijs de causis appellatæ: vt Noctua q̄ noctu canit ac vigilat. Lusciola q̄ luctuose canere existimat: atq̄ eē ex Attica Progne in luctu facta auis. Sic Galerio & Motacilla. altera q̄ in capite habet plumā alatā: altera q̄ semp mouet caudam. Merula q̄ mera. i. sola volitat: Contra ab eo Gracculi. q̄ gregati svt quidā Greci greges gegera. Ficedulæ & Miliaria a cibo: q̄ alteræ fico: alteræ milio fiāt pingues. Aquatiliū vocabula aīalium partim sunt vernacula. partim peregrina foris. Murena & mirena græce Cusibiū & Tynnus & cui ⁹ itē ptes græcis vocabulis oēs: vt Melandria atq̄ Vreō Vocabula pisciū Murena & alia plæræq̄ translata a terrestribus. Ex qua parte similib ⁹ rebus vt Anguilla / Lingula / Casudis. Alia pisciū genera. a coloribus. vt hæc Asellus. vmbra turd ⁹ . Alia a vi quadā vt hæc Lupus / Canicula / Turpedo. Amphymbia. Itē in cōchilijs aliqua ex Græcis. vt Peloris / Ostrea / Echinn ⁹ . Vernacula ad similitudinem. vt Syrene / pectūculi / vngues. Sunt etiā aīalia: in aqua quæ interdū in terrā exeāt. Alia a Græcis vocabulis vt Polyp ⁹ : hyppopotamus: crocodillus. Alia a latinis. vt Rana: mergus. a quo Græci ea q̄ in aqua & terra pnt viuere: vocāt āphimbria. eqs rana ab sua dicta voce. Anas a natando: Merg ⁹ q̄ mergēdo in aquā capter escā. Itē alia in hoc genere a Græcis: vt querquedula cerceris: halcedo q̄ ea halciōe. Latina: vt Testitudo: q̄ testa tectū hoc aīal. Lolligo q̄ subuolat ista cōmutata pria. Volligo. vt ægypti in flumine quadrupes: sic in Latio noīati Lira & Fiber. Lira q̄ succidere dicit arborū radices in ripa: atq̄ eas dissoluere ab lira Fiber ab extrema ora fluminis dextra & sinistra maxie q̄ solet videri: & antiq̄ fibrū dicebāt extremū: vnde in sagis simbrie: & in Iecore extremū fibrā fiber dictus. Quæ sūt hoim ppria primū: deinde de pecore: tertio de feris scribā. Incipiam ab honore publico. Cōsul noīatus q̄ cōsuleret pplm & senatū: nisi illinc potius. vñ Actius ait in Bruto q̄ recte cōsulat cōsul fiat. Prætor dict ⁹ qui præret iure & exercitu: a quo id Lucili ⁹ : ergo ptorū etiā añ præire. Cēsor: ad cuius cēsionē. i. arbitriū cēsere. popul ⁹ : Aedilis q̄ edes sacras: & priuatas pcuraret. Quæstores a querēdo: q̄ cōquirerēt publicas pecunias & maleficia: quę triuiri capita es nūc cōquirūt ab his. postea q̄ quæstionū iudicia exercēt quæstores dicti. Tribuni militū q̄ terni tribus tribun ⁹ rānū. Lucerū. Titiēsiū olim ad exercitiū mittebantur. Tribuni plæbei q̄ ex tribuni militū primū tribuni plebei facti: q̄ plebē defenderent in secessione crustumerina. Dictator q̄ a cōsule dicebat. cuius dicto audiētes oēs essent. Magister equitū q̄ sūma ptās hui ⁹ in equites & accēsos: vt ē sūmi ppli dictator: a quo is quoq̄ magister ppli appellat ⁹ . Reliqui q̄ minores q̄ hi magri dicti Magistrat ⁹ : vt ab albo albat ⁹ . Sacerdotes vniuersi a iacris dicti Pōtifex vt Scæuola qui pōtifex maxius dicebat a posse & facere: vt pōtifex ego a ponte arbitror. naz ab ijs subličius qui pōtifex maxius dicebat a posse & facere: vt pōtifex ego a ponte arbitror. naz ab ijs subličius Curio Flamē. est factus primū & restitutus sæpe. cū iō sacra & ius & cis Tyberī nō mediocri ritu sūt. Curiones dicti a curijs: q̄ sūt vt in his sacra fiāt. Flamies q̄ in latio capite velato erāt semp: ac caput cinctū Flamē furinali habebāt filio flamines dicti. horū singuli cognomina hēnt ab eo deo. cui sacra faciūt: sed ptis sūt Flamen falacei apta pti obscura. Apta vt Martialis Volcanalis: Obscura dialis & furialis cū dialis a Ioue sit diuis ē. Furinalis a furida: cui ⁹ et in fastis furiales feriae sūt. Sic Flamē Falacer a diuo pte Falacre. Salij a saltādo: qđ facere i comitijs i sacris quotānis & solēt & debēt. Lupci q̄ lupcalibus i lupcali sacra faciūt. Fies aruales dci sūt: q̄ sacra publica faciūt. ppterea vt fruges ferāt arua. n ferēdo & aruis
---------	--

fratres aruales dicti sunt quia fratria dixerunt. Fratria est grecum vocabulum pris hominum: ut Appolietiam Fratria. nunc sodales. Titij dicti ab titijs auibus quas in augurijs certis obsenare solent Feciales quod fidei publice Titij. inter populos perant: nam per hos fiebat: ut iustum conciperet bellum: & inde defitum: & ut foedere fides pacis consti Feciales fuerit. ex his mittebantur antequam conciperent qui res repeterent: & per hos etiam nunc fit Foedus quod fidus scribit Foedus Praetor. Ennius dictum in re militari. Praetor dicitur qui praeret exercitui. Impator ab ipso populo quod eos quod id attetasset Impator Lega. oppressi hostis. Legati quod dicti publica quorum opera consilioque vterent. Peregre magistratus: qui nuncij Se Exercitus nat aut populi essent. Exercitus quod exercitatio fit melior. Legio quod leguntur milites in delectu. Cohors Legio Cohors quod ut in villa ex pluribus rebus coniungitur: ac quoddam fit vnum: sic his ex manipulis pluribus copulatur Cohors Manipulus quod in villa quod circa eum locum pecore coerceret. Tactici cohortes in villa Isocrates dicit esse grece cohortem Ceturia Miles apud poetas dicta. Manipulos exercitus minimas manus quod vnum sequuntur signum. Ceturiae quod sub Hastati Piliari vno Ceturiae sunt: quorum ceterarius iustus numerus. Milites quod trium milium primo legio fiebat: ac sine Principe triarii gule tribus: Titij dicitur: Raneis: lucerum milia singula militum mittebant. Hastati dicitur quod primi hastis pu Subsidiu. auxili gnabant. Piliari quod pilis. Principes quod a principio gladijs & post commutata re militari minus illustra sunt. Piliari. Presidium: lani Triarii quoque dicitur quod in acie tertio ordine extremis subsidio deponebant: quod hi subsidebant ab eo Obsidium. Subsidiu dicitur a quo Plau. Agite nunc subsidite omnes quasi solent Triarii. Auxilius appellatum ab au: Duplicatus & tu cum accesserant quod adiuuamento essent alienigenae. Presidium est dicitur quia extra castra praesidebant in loco aliquo Turma Decurio tutior regio esset. Obsidium dicitur ab obsidendo quo minus hostis egredi posset in die. Item ab obici rio Opto Tur dedo cum id facerent quo diminerent hostis. Duplicati dicitur quod ob virtute duplicia cibaria ut darentur bicen Liticini. institutum. Turma turma est. e. i. u. abijt quod terdeni eques ex tribus tribus Titij dicitur Raneis & Lucerum fie: Classicus Pau bant. Itaque primi singularum decuriarum. Decuriones dicitur quod ab eo in singulis turmis sunt etiam nunc terni. per Mendicus Quos hi primo administratos ipsi sibi adoptabant optiones vocari coepti: quos nunc per ambitiones tribu: Diues Opulen ni faciunt. Tubicines a tuba & canedo: similiter Liticines & Classicos classe. quod item cornu vocant: ut cum tus. Inops Co classes comitibus ad comitatum vocant. Quae a fortuna vocabula in his quaedam minus apte: ut pauper: diues: pia. Copiosus. miser: beatus. sic alia Pauper a paulo lare. Medicus a minus: cui cum opus est: minus nullo est. Diues a di: Pecuniosus Pe uo: quod ut deus nihil indigere videret: opulens ab ope: cui ea optime: Ab eodem inops: quod eius indiget ab cunia Medicus eodem fonte. Copiosus & copiosus. Pecuniosus a pecunia magna. Pecunia a pecu. a pastoribus enim horum Sutor Artifex vocabulorum origo artificibus maxima causa ars. i. ab arte medicinae sit medicus dicitur: a Furcina Su Prestigiator tor. non a medendo ac suendo: quod omnino vltima. Huic rei earum rerum radices: ut in proximo libro aperiet. Qua Vindemiator re ab arte Artifex dicitur nec multa in eo obscura relinquat. Similis causa quod ab scientia vocant aliqua: ut per Vestigiator. stigiator: nomeciator. Sic etiam quod a spatio quodam dicitur cursor: narrator: pugil. etiam in hoc genere quod sunt vo Venator. cabula praeterquam apta ut legulus. alter ob oleis. alter ab vuis. haec si minus aperta. Videmiator vesti Pecus Pes. gator: & venator: tamen idem quod vindemiator: vel quod vinum legere dicitur: vel quod devite id demit. Vestigiator: Pecudes Pedes a vestigijs ferarum quasi indagator. Venator a venatu. Quod sequitur verbum aduentum & in vetum. haec de ca. Peculiosus hoibus. Hoc quod sequitur de pecore. Pecus ab eo. quod passcebant a quo pecoravniuersa: quod in pecore pecunia Peculatus tum consistebat pastoribus & stadii fundamentum pes. A quo dicitur in aedificijs area pes magnus: & quod nego: Ouis Armatum cum instituit pedem posuit. a pede Pecudes appellatur: ut ab eodem pedicam pedisequum. & peculatores Vitulus oues aliudue quod. Id enim peculium primum. hinc Peculatum publicum: primo ut cum pecore dicerent mul Iuuenus eta & id esse coactum in publicum si erat aduersum ex qua fructus maior. hinc est quod grecis illis usus quod Capra Hircus. bovis bos quod ταυρος Taurus. Item ouis quod ovis. ita enim antiqui dicebant non ut nunc προβατον. possent in la: Edus Aedus. tino quoque ut in graecia a suis vocibus haec eadem ficta arma quod boues id maxime parabant ut ide ele: Porcus gerit ad aram: dum ide arma dicta. postea tertia littera extrita. Vitulus quod grece antiqui itulus: aut quod praer Arues Aruigies ricus Vegeti: vegetus Iuuenus iuuarum quod iam ad agrum colendum posset. Capra carpa: a quo scriptum omni car: Aruigies pe caprae. Hircus quod sabini hircus quod illic foedus in Latio rure. Edus quod in vrbe aut in multis. a addito Veruex aedus. Porcus: quod Sabini dicunt a primo porco poride porcus nisi a grecis quod Athenis in libris sacrorum Catulus Canis scriptum est & pro porco. Arius qui eadem dicebant. ares veteres nostri aruiga: hic aruigus. Haec sunt quorum Panther in sacrificijs exta i veru coquunt: quod & Aed. scribit: & in pontificijs. li. videmus in hostis eadem dicunt aruige: Pantheris. quod cornua haec: quod in cui ouis mari testiculi depresti & non ut natura versa veruex declinatum pecori ouis: Tigris Ursus. lo quod Agnat agnus. Catulus: a sagaci sensu & acuto. hic Canis nisi quod tuba & cornu quod signum cum de: Camelus te cauere dicitur. quod hic item & Noctuculus in custodia & venando signum voce dat canis dicitur. Ferarum vo: Cameloparda cabula item per graecia: ut Panthera: Leo. vtraque a greca. a quo etiam & rante quodam panther & leona & mu lis. liercula Pantheris. Tigris qui est ut leo qui viuus capi adhuc non potuit. vocabulum e lingua Armenia. Aper Caprea Na ibi & sagitta & quod vehementissimum flumen dicitur Tigris. Ursi Lucana origo: vltimum illi nostri ab ipsius vo Ceruus Lepus ce. Camelus suo nomine Syriaco in Latium venit. ut Alexandria Camelopardalis nup adducta: quod erat figura Volpes Virgultu. Viride.

Analogiae.

Vitis	vt camel ⁹ . maculis vt p ⁹ thera. Apri ab eo qd in locis aspis. nisi a gr ⁹ cis qd hi apros. Caprea a simi
Malum	litudie qd ⁹ capr ⁹ . cerui q ⁹ magna cornua gerut. Gerui mutata. g. in. c. vt in multis qsi gerui. Lep ⁹
Iuglās	q ⁹ ficulis qd ⁹ gr ⁹ ci dicunt leporē a roma qd ⁹ orti ficulivt ānales nostriveteres dicunt fortasse hic illuc
Nux	tulerūt & hic reliquerūt id nomē. Volpes vt Elius dicebat q ⁹ volat pedibus Proxīa anīalia sunt ea
Lilium	quē viuere dñr neq ⁹ hēre aiām: vt virgulta. Virgultū dñr a viridi. id a vi quadam humoris. q ⁹ si exa
Malua	ruit morit. Vitis q ⁹ ea vini origo. Malū q ⁹ gr ⁹ ci a eoles dicunt ληλομ. Pinus Iuglās q ⁹ cū hęc nux an
Sisibrium	teq ⁹ purgat similis glādis. hęc glās optima & maxima ab Ioue & glāde iuglās est appellata. Eadē
Lactuca	nux q ⁹ vt nox aerē. huius succus facit corpus atrū. Quare in hortis nascunt. alia pegrinis vocabu
Brassica	lis. vt gr ⁹ cis ocymū: mēta: ruta: quā nūc appellāt. Itē caulis: lapatiū radix. sic em̄ antiq ⁹ gr ⁹ cis quā
Classica.	nūc raphanū. Itē hęc gr ⁹ cis vocabulis: Serpiliū: Rosa: vna: litera cōmuta. Item ex his gr ⁹ cis latina
Aspigi Cucu	coriāron: malache: cymīnō. Itē Lililiū ab lirio: & Malua ab Malache: & Syfibriū a Syfibrīo: Ver-
mer Fruct ⁹ fru	nacula Lactuca a lacte. q ⁹ olus id habet lac. Brassicavt p ⁹ seca q ⁹ ex hui ⁹ scapo minutati p ⁹ seca. Ac-
ges. Frumētū.	paragi q ⁹ ex aspis virgultis legunt. & ipsi scapi aspi sunt nō leues nisi gr ⁹ cū. illic em̄ quo q ⁹ dicitur
Vua Puls pāis	απαπαγος. Cucumeres dicuntur a curuore vt curuimeres dicti. Fruct ⁹ a ferēdo res hęc: quas fund ⁹
Pān ⁹ pānificiū	& hęc q ⁹ in fundo ferunt fruunt. hinc declinate fruges & frumētū: s; hęc e terra etiā frumētū qd ⁹ extat
Panarium	loco quo solēt addi ex mola. i. ex sale & farre mollito. Vuē ab vuore. Quē manu facta sunt dicaz
grāariū granū	de victu: de vestitu: de instrumēto: & siqd ⁹ aliud videbit his aptū. De victu antiq ⁹ ssima puls appel-
horreū triticū.	lata: vrl q ⁹ ita gr ⁹ ci vel ab eo vti scribit Apollodor ⁹ : q ⁹ ita sonet cū aqua feruētī insipit Panis: q ⁹ pri
Far Miliū libū	mo figuras faciebāt: vt mulieres in lanificio Panus. posteaq ⁹ ei figuras facere instituerūt alias a pa
Testuatiū	ne & faciēdo Pānificiū ceptū dici. hic panariū vbi id seruabāt: sicut Granariū vbi granū frumēti con
Circul ⁹ . lixura	debāt. Vnde id dictū nisi ab eo qd ⁹ gr ⁹ ci a quo a gr ⁹ cis quo q ⁹ granū dictū in quo eadē cō-
Semilixula	dunt. Horreū ab horrido. Triticū qd ⁹ tritū ē spicis. Fara faciēdo qd ⁹ i pristino fit. Miliū a gr ⁹ co. nā
Globulus.	id meli. Libā qd ⁹ vt libere prius q ⁹ eēt coctū. Testuariū qd ⁹ in testo calido coquebat: vt etiā nūc ma-
Crustulū Cru-	tralibus id faciūt matrone. Circuli q ⁹ mixta farina & caseo & aqua circuitū æquabiliter fundebāt:
sta. Pulmētuz.	hoc qd ⁹ qui magis incōdite faciebāt vocabāt lixulas & semilixulas vocabulo sabinō. Idq ⁹ frequē
Pulmētariū	tius a sabinis a globo farię dilatato. Itē in oleo cocti dicti a globo globuli. Crustulū a crusta pul-
Caseus Olea.	tis: eo qd ⁹ vt coriū exurit erusta dicta. Cetera fere opa a vocabulis gr ⁹ cis sūpta: vt tritō & placenta:
Raupa Rapa.	qd ⁹ edebāt cū pulte: ab eo pulmētū. vt Plau. hic pulmētariū dictū. hoc primū debuit pastorib ⁹ . Ca-
Olea Assum	seus a cocto lacte: vt coxe ⁹ dictus. Deinde postea q ⁹ defierūt eē cōtēti his q ⁹ suapte natura ferebat si-
Elixū Succida	ne igne. in quo erāt poma q ⁹ min ⁹ cruda eē poterāt decoquebāt in olla. Ab olla olera dicit: quorū a
Tergus perna	gñe cruda olera eqs ad coquēdū q ⁹ terre rura. Ruapa vnde rapa. Olea ab eleo olea grandis orchī
Sueris offula	tis qd ⁹ ea antiq ⁹ tas archemora. Hic ad pecudis carnē puentū ē. Suilla a sic ab illis gñib ⁹ cognōiata.
Infitia murta-	hic prio assam. secūdo elissam. tertio i iure vti coepisse natura docet dictū assum q ⁹ id ab igni assude
tū. Lucanica.	scit. Vuidū ē em̄ qd ⁹ hūidū. & iō vbi id nō ē succus abest. & iō sudādo. Assū distillat calorē. vt crudū
Faliscus vter	nimiū hēt hūoris. sic excoctū parū hēt succi. Elixū est e liquore aq ⁹ deductū: & ex iure qd ⁹ iucūduz
Fund ⁹ um	magis cōditiōe succi. Succida a suis cedēdis nā id pecus primū occidere coeperūt dñi. & vt serua
Farcimīa hila.	rent salire. Tergus suis ab eo q ⁹ eo tegitur. Perna a pede Sueris a noie eius. Offula ab offa minima
Apexabo.	suilla ab eo qd ⁹ insecta caro. vt i carmie saliorū ē. qd ⁹ i extis dicit nūc Issitia pfectū. Murtatū a mur-
Longauo	ta q ⁹ ea large fartū itestīnū crassū. Lucāicā dicit q ⁹ milites a lucāis didicerūt. vt qd ⁹ Falerijs Faliscū
Augmentum	vētrē. Fūdolū a fūdo. qd ⁹ vt reliq ⁹ partes: sed ex vna pte sola aptū. ab hoc gr ⁹ cos puto appellasse ab
Magnetum.	eadem fartura. Farcimīa ab extis appellata: a quo in eo qd ⁹ tenuissimū itestīnū fartū. Hila ab Hilo
Maete monta	dicta. i. mīmo. qd ⁹ ait Enni. neq ⁹ dispēdij facit hilū: qd ⁹ i hoc farcimie sūmo qd ⁹ dā semiet. ab eo qd ⁹ in
na Fana pur-	capite apex Apexabo dcā. Tertiū fartū ē Lōgauo qd ⁹ longius q ⁹ duo hila. Augmētū ex immolata
pura Penicus.	hostiā defectū in iecore i potiēdo agēdi cā. Magnetū a magis qd ⁹ ad religionem magis ptiēt. Itaq ⁹
Stamē. subteg	ppter hoc mōtana fana cōstituta locis certis q ⁹ id iponere. Maete ab eo q ⁹ gr ⁹ ci. μαγον. Itē gr ⁹ ci
mē Trama	figillati vt ouīū lana gr ⁹ cū: vt Polybi ⁹ & Callimach ⁹ scribūt. Purpura a purpure maritāe colore.
Dēsuz Filum.	Penicū qd ⁹ a penis primū dicit allatū. Stamē a stando qd ⁹ eo stato oē in tela. Velamētuz. Subtegmē
Pān ⁹ Pāneliū	q ⁹ subijte stamīni. Trama qd ⁹ tranat frigus id gen ⁹ vestimēti. Densum a dētibus pectinis qbus ferit.
Tunica Toga	Filū qd ⁹ minimū est hilū id em̄ minimū est in vestimēto. Pānus gr ⁹ cus vbi facit pāneliū dictuz a
Cinct ⁹ Cingulū	pāno & voluēdo filo. Tunica a tuēdo corpe: tunica vt induca. Toga a tegēdo. Cinct ⁹ & cingulū a
Arma Parma	cingēdo. alterū viris alterū mulierib ⁹ attributus. Arma ab arcēdo qd ⁹ his arcem ⁹ hostē. Parma q ⁹ e
Conus Hasta.	medio i ois ptes par. Conū qd ⁹ cogit i acūmē versus. Hasta qd ⁹ astās solet ferri. Iaculū qd ⁹ vt iaciāt sit
Iaculū Tragu	Tragula a traiciēdo. Scutū a sectura: vt scutū qd ⁹ minute cōfectū sit tabellis. Umbōes aut a gr ⁹ co
la Scutū vmbō	vel qd ⁹ abones: Gladi ⁹ . c. i. g. cōmutato a clade: qd ⁹ fit ad hostiū clade: gladiū similiter ab hoie pilū
Gladius Pilū.	

qđ hostē feriret vt perillū. Lorica qđ e loris de corio crudo pectoralia faciebāt. postea succederunt Ieculū Tragla
 galli e ferro sub idvo. abulum ex anulīs ferreā tunicā. Balteū qđ cingulū e corio hēbāt bullatū bal- Scutū Vmbo.
 teū dictū. Ocrea qđ op ponebat ob crus Galea a galero: qđ multivsi antiq. Tubē a tubis: quos nūc Gladi^o Pilum.
 ita appellāt tubicines sacrorū. i. sacri tubicies Tubi vocant. Cornua qđ ea qđ iam sunt ex ære tūc sic Lorica Balte^o.
 bant ex bubulo cornu. Vallū qđ ea vaticari nemo posset vel qđ singula vbi extrēa bacilla furcillata Ocrea Galea.
 habent figurā literæ. V. Cerui a similitudine cornuū cerui. Itē reliq̄ fere a similitudine: vt vineę: te- Tuba Tubicē.
 studo: aries. Mēsa; escariā Cibila appellabāt: ea erat qđ rata vt etiā nūc in castris est a cibo cibilla di Tub^o Cornua.
 cta: postea rotūda facta. & qđ a nobis media: & a gręcis mesa mēsa dici pōt. nisi etiā qđ ponebāt plē Vallum Cerui
 ra qđ in cibo mēsa. Trulla a similitudine truxē qđ magna & hęc pusilla: vt troulla. hic gręci trullā. Cibilla Mēsa.
 Trullē qđ culina in lauatinā aquā fundūt. Trua qđ trauolat ea aq̄: ab eodē est appellatū Truelluz. Trulla Trua.
 simile. n. figura nisi qđ latius est qđ cōcipit aquā: & qđ manubriū cauū nō est nisi viuaria trulla ac- Truellum.
 cessit. Matellio a matula dictus. & dict^o postea qđ lōgius a figura matule discessit. & ab Aq̄ aq̄tilis Matellio futis
 dictus vas aquariū vocat futū. qđ in triclino allatā quā infundebāt: quo postea accessit magnus cū Barbatos.
 gręco noīe & cum latino noīe gręca figura Barbatos. Peluis pedevīs a pedū lauatione. Candela Peluis.
 brū a candela. ex his. n. funiculi ardētes figebātur. Lucerna post inuēta: qđ dicta a luce aut id quod Candelabrum
 vocāt gręci λυχνον. Vasa in mēsa escaria vbi pultē aut iurulētī qđ ponebāt. A capiēdo Catinum Lucerna catia.
 noīauerūt: nisi qđ seculi dicūt κατινον vbi assa ponebāt. Magidā aut aut Langulā alterę a magnitu Magida.
 dine. alterū ab latitudine finxerūt. Patinas a patulo dixerūt vt pusillas qđ his libaret cœnatu patel Langulum.
 las. Triplia & Canistra: qđ putāt esse latina & sunt gręca. Triplon. n. & canastron de gręca. reliq̄ qđ Patina Patella
 apta sint vñ sint relinquo. Mēsa vinaria rotūda noīabatur Cilibātū. vt etiā in castris id videt decli. Triplum.
 natum a gręco ciliceo a poculo cilice. i. calice a quo illa capit: & minores capulæ. a capiēdo qđ an- Canistrum
 satæ vt p̄hendi possint. i. capi harum figura in vas sacris ligneas ac fictiles antiquas etiā nūc vi- Mēsa vinaria.
 demus. Pręterea in poculis erant paterę ita dictę ab eo quod latini ita dicūt: hisce etiā nūc in publi Cilibātum
 co cōuiuio antiquitatis retinēde causa cū magistri fiunt potio circūfertur. & in sacrificādo deis hoc Capula.
 populo magistratus dat deo. vinū. Pocula a potatione vñ potatio & etiā postea hęc p̄nt a potio Patera poculū
 qđ potos potio gręce origo potionis. Aq̄ qđ eque sūma. Fons vñ fundit e terra aquaviua: vt fistu- Potatio potio
 la aq̄ fusus aquę vas vinarium gradibus. Sicū a sinu. qđ sinū maiorē cauatiōrē qđ pocula habebāt. Aqua fons.
 Item dicta Flepeste etiā nunc in diebus sacris sabinis vasa vinaria in mēsa deorū sunt posita apud Sinū Flepeste.
 antiquos scriptores gręcos inueni appellari poculi gen^o Depesta. Quare vel inde radices in agrū depesta guttū.
 sabinum & romanū sunt p̄fectę qđ vinū dabāt vt minutatim infunderēt. A guttis guttū appellarūt Siplū epichisis
 qđ sumebāt minutatim. a sumēdo Sipuluz noīauerim. In huiusce locum in cōuiujs e gręcia suc Cyath^o Carti-
 cessit Epichisis & Cyathus: in sacrificijs remāsit gutt^o & simplū. Altera vinaria mēsa: erat lapidea bulū. Vrnariū
 quadrata oblōga vna colūella vocabat Cartibulum: hęc in ædibus ad cōpluuiū apđ multos me vrna. Orinare.
 puero ponebat: & in ea & cū ea æneavasa a gerēdo. Cartibū. vñ cartibulū post dictū. Pręterea erat Imputo calix.
 tertium genus mēse & quadratę vasorū vocat Vrnariū qđ vrnas cū aqua positas ibi potissimū ha Cacab^o Veru.
 bebāt in culina. ab eo ē nūc añ balneū locus vbi poni solebāt vrnarium vocatur. Vrne dictę qđ ori- Sedes Sedile
 nant in aqua hauriēda vt orinator. Vrnare est mēse in aquā Imburo fictū ab vrbo qđ ita flexū vt Sonum Sella
 redeat sursum versus in aratro qđ est aruū Caldo. Caldo: qđ in eo calda pulst apponeba & caldū Selle Siliqua-
 eo bibebāt. Vas vbi cibū coquebāt ab eo Cacabū appellarunt: Veru a versando. a sedendo Sedes: strū Subsellū
 Sedile: Sonū Selle: Siliquastrū. Deīde ab his Subsellū: vt subsipere qđ nō plana sapit. sic qđ nō pla Bisellū Arca.
 na erat. Sella subsellium vbi in eiusmodi duo Bisellū dictum. Arca qđ arcebātur fures ab ea clau Armarium
 sa. Armariū & armamētariū ab eadē origine sed declinata aliter. Mundus muliebris dictus a mū Armamētariū
 ditia ornatus quasi ab ore natus. hinc em maxime sumitur qđ eā deceat. Itaq̄ ob id parat speculū Mund^o mulie:
 Calamistrū qđ calfactum in cinere capillus ornatur qui ea ministrabat. Acinere cinerati^o est appel Calamistrum.
 latus. Discerniculum qđ discernit capillus. Pecten qđ per eum explicatur capillus. Speculū aspiciē Cinerarius
 do eo qđ ibi aspectāt. vestis a velis. vel ab eo qđ vellus lana tōsa vniuersæ ouis id dictū qđ velabant. Discerniculū
 Lana ex lana facta qđ capillū cōtineret dictū a rete reticulū. Rete a raritudine. Item testa faciola qua Pectē Specm
 capillū in capite colligarēt dictum capitalia capite qđ sacerdotule in capite etiā nunc solēt habere. Vestis vellus
 Sicrica a ritu qđ romano ritu sacrificiū fœminę cum faciūt capita velāt. Mitra & reliqua fere in ca Lana.
 pite postea addita cū vocabulis gręcis prius de indutu aut amictu qđ sunt tangā. Capitū ab eo qđ Reticulū ræte
 capit pectus. i. vt antiq dicebāt: indutu cōphēdit alterū qđ subt^o. a quo Subucula. alterū qđ supra Capital Sicrica.
 a quo supparus nisi qđ id dicūt osce alterius gnīs. Itē duo: vno qđ foris ac palam. Palla alteruz qđ Mitra Capitū
 intus a quo intusium id qđ Plau. dicit intusiatā patagiātā Caltulaz ac crocotulā. Multa post luxu Subula suppa
 r^o Palla intusū

De lingua latina.

Abaston amictum a quo atque vestes se inuoluunt. Circūiectum appellat. & quod amictui habet purpuram circum vocat.
Circūiectum circūtextum antiquissimi amictui. Riciniū id quod eorum tebant duplici ab eo quod dimidia parte retrorsum iaciebant in reijciendo reciniū dictū. hinc quod facta duo simplicia paria. Parilia primo dicta reclusum propter leuitatem parapechia. parapechia clamides. sic multa græca lena quod de lana. Multa duarum etiam togarum instar ut antiquissimum mulierum riciniū sic hoc duplex virorum. Instrumenta rustica quod serendo aut colendi fructus causa facta. Sarculū a serendo ac sarciedo. Ligo quod eo propter latitudinem: quod sub terra facilius legitur. Pala a pagedo. g. in. l. quod fuit. Rutrum ruitū a ruendo. Aratrum quod aruit terram eius ferum. Vomer quod vomit eo plus terram. Dens quod eo mordetur terra supra id regula quæ stat. Stiuia a stando & in ea transuersa regula. Manicula quod manu bubulci tenetur qui quasi est temo inter boues. Bura a bubus: alij hoc a curuo Curuū appellant sub iugo medio Couū quod bura extrema appellat vocat Couū a cauo. Iugū & iumentū a iunctu. Iripices regula cum pluribus dentibus quæ ita ut plaustrum boues trahunt ut eruunt quod in terra sunt. Sirpices postea. S. de trita a quibusdam dicti Rastellivt irpices ferre leues. ita quod homo in pratis pro fenescia eo festucas abradit quo abrasu rastelli dicti. Rastri quibus dentalibus penitus eradunt terram atque eruunt: a quo Rutubatri dicti. Falces a farre litera commutata. hec in campania: Seculæ a secando a quadam similitudine: harum aliarum ut quod apertum: unde falces scenariæ & adoree. & quod apertū. unde luminariæ falces & sirpiculæ. Luminariæ sunt quibus secant. Lumueta cum in agris serpunt spinæ quas quod a terra agricolæ solunt: id est luntunt lumeta. Falces sirpiculæ vocatæ a sirpandæ id est ab alligando sic sirpicea dolia quassa cum alligata his dicta utuntur in vinea alligando fasces. Incisos fuste. Faculas has phacillas chermone sice dicunt falces. Pilum quod eo far pisunt a quo vbi id fit dictū Pristinū. r. &. s. inter se sepe locum commutant. Inde post vrbe Lucilli pristina & pistrix. Trapetes molæ oleariæ vocant. Trapetes a terendo nisi græcæ est ac molæ a molendo. Harū. n. motu eo commota moluntur. Vallū a volatu quod cum id iactant volam inde leuia. Ventilabrum quod ventilat in aere frumentum quibus commportant fructum ac necessariæ res de his Fiscina a serendo dicta. Corbes ab eo quod eo spicas aliudue quod corruebant: hic miores corbulæ dictæ De his quod iumenta ducunt. Tragula ab eo quod trahitur per terram. Sirpea quod virgis sirpa. i. colligando implicatur in qua sterus aliudue quid vehitur. Vehiculum in quo faba aliudue quid vehitur: quod est ex viminibus & eo vehitur vehiculum dictum est. Ab alijs dictū Arcera quæ etiam in. xij. tabulis appellatur: quod ex tabulis vehiculum erat factum. ut arca arcera dictum. Plaustrum ab eo quod non ut in his quod supra dixi: sed ex omni parte palam est: quæ in eo vehitur: quod perlucet ut lapides asseres: tignum Aedificia nominata apte: ut multa ab ædibus & faciendo maxime ædificium & oppidum ab ope dictum: quod munitur opis causa. Vbi sint. & quod opus est ad vitam gerendam vbi habebant rura. Oppida quod operi munitur. Moenia quod munitius essent: quod exaggerabant Aggeres dicti & quod ager contineret. Murum quod muniti causa portabatur munus: quod sepiebant oppidum: equo munitur murus: Eius summa pinne. ab his quas insigniti milites habere in galeis solent. & in gladiatoribus samnites. Turres a toruis quod hæc inspicunt ante alios: quia viam relinquebant in muro: quod in oppidum portarent portas. Oppida commodebant in latio etiam eo ritu multa. i. iunctis bubus tauro: & vacca in teriore aratro circūagebant sulcum. hoc factum religionis causa die auspicato ut fossa & muro essent munita: Terram vñ exculperant fossam vocabant. & introrsum factum murum. postea quod fiebat orbis vrbs principium quod erat post murum pomerium dictum: eiusque auspicia vrba finiuntur. Cippi pomerij stat & circū aræ quodam & circū Romam. Quare & oppida quod prius erant circūducta aratro ab orbis & vrbo Vrbs est ideo colonie nostræ omnes in literis antiquis scribuntur vrbes quod item condite ut Roma. & ideo colonie & vrbes conduntur quod intra pomerium ponuntur. Oppidum quod primum conditum in latio stirpis romanæ Lauinium. Nam ibi dii penates nostri hoc a latini filia quod commota æneæ Lauinia appellata: hinc post triginta annos oppidum alterum conditur Alba: id ab sue alba nominatum. hæc enaui æneæ cum venisset lauiniū triginta parit porcos: ex hoc prodigio post lauiniū conditum annis triginta: hæc vrbs facta propter colorem suis & loci naturam Alba longa dicta: hinc mater Romuli Rhea. ex hac Romulus: hinc Roma in oppido. Vici a via quod dextra parte viæ sunt ædificia. Fūdula a fundo quod exitum non habet ac puium non est. Angiportū & id augustū ab angedo & portu quo conferret suas controuersias: & quod vendere vellat quo quod ferrat forum appellat: vbi quod generatim additum ab eo cognome: ut Boariū forum. Forū olitorium: hoc erat antiquum macellum vbi olerum copia. Et loca etiam nunc Lacedæmonij vocant macellum: sed Iones hostia hortorum. Macellotas hortorum & castelli macelli. Secundum tiberim ad Iunium forū piscarium vocant. Ideo ait Plau

De lingua latina.

Cauum ædiū. inde dicamus ædes. **Cauum ædium dictū:** qui locus tectus intra parietes relinquebatur patulus
Testudo. qui esset ad communem omnium vsū. in hoc locus si nullus relictus erat sub diuo qui esset dice-
Impluuium. batur **Testudo** a testudinis similitudine: vt est in prætorio & castris. Si relictū erat in medio vt lu-
Compluuius. cem caperent deorsum quo impluebat impluuium dictus. Sursum qua compluebat. **Cōpluuiū**
Tuscanium. vtrunq; a pluuia. **Tuscanicum dictum** a tuscis. Postea q̄ illorum cauum ædiū simulare cœperūt
Atrium cella. **Atrium** appellatum ab atriatibus tuscis illinc enim exemplū sumptū circū cauū ædiū erat vniuersa
Penaria cella cuiusq; rei vtilitatis causa parietibus dissepta vbi quod conditum esse volebāt a cælando **Cellam**
Cubiculum. appellarunt. **Pœnariam** vbi pœnus vbi cubabant **cubiculum:** vbi cœnabant **cœnaculū** vocitabāt
Cœnaculum. vt etiā nunc **Lanuuij** apud ædē lunonis & in cætero latio ac phalerijs & cordubæ dicuntur. postea
Lanuuij. q̄ in superiore parte cœnare cœperunt superioris domus vniuersa cœnicula dicta. posteaq; vbi
Hyberna cœnabant plura facere cœperūt vt in castris ab hyeme **hyberna** **hybernū** domus vocarūt contra:
Ligio. **ria Ligonē** **Portius** designat cū de **Ennio** scribens dicit eum colluisse **Tutilinæ** loca. **Segtur** por-
Neuia por. **ta Neuia** q̄ in nemoribus neuijs & enim loca vbi ea sic dicta colui. Deinde **porta Rauduscula** q̄
Rauduscula ærata fuit. æs **Raudus** dictum ex eo in veteribus: in **mancupijs** scriptum **Raudusculo** librā ferito
porta. **Lauernalis** ab ara **lauernę** quo ibi ara eius: preterea intra muros video portas dici in palatio. **Mu-**
Raudus **tionis** a mugitu quod ea pecus in buccitatum antiquū oppidū exigebāt. alteram **Romanulā** quæ
lauernalis.p. est dicta a **Roma** quæ habet gradus in noualia ad voluptę sacellū. **Tertia** est **ianualis** dicta ab **iano**
Mutionis.p. & **indo** & ibi positū **Iani** signum & **ius** institutū a **Pōpilio:** vt scribit in **annalibus** **Piso** vt sit **operta**
Rōanula.p. semp: nisi cum bellum sit: nisiq; traditum est **memorię** **Pompilio** rege fuisse **apertā:** & post **Mani-**
Ianualis.p. **lio** consule bello **carthaginensi** primo confecto. & eodem anno **apertā** sub **lectulis** **origines** quas
Lectica. **aduerti** hæc. **Lectica** quod **legebant** vnde iam **facerent** **stramenta** atq; **herbam** vt etiā nūc fit in ca-
Segestria **stris.** **Lecticas** ne essent in **terris** **sublimis** in his **ponebant:** nisi ab eo quod **gręci** **antiqui** dicebāt **le-**
Culcitra. **ctrum:** **lectū** potius q̄ **lecticam** inuoluebant. quod fere **stramenta** erant e **segete.** **Segestria** appellat
Stragulum vt etiam nūc in castris nisi a **gręcis** **στραγαστρον:** nam vbi **lectus** **mortui** fertur dicebant **feretrū** no-
Puluinar **stri:** **gręci** **feretron.** Posteaq; **transierūt** ad **culcitra** quod in ea **sagus** aut **tomētum** aliunde q̄ **cal-**
Operimentus **cabant:** ab **incolando** **culcitra** dicta: ac quicquid **insternebant** a **sternendo** **Stragulum** appellabāt
Operculum **Puluinar** vel a **pulmis** vel a **pellulis** **declinarunt:** quibus **operiebant** **operimēta** & **pallia** **opercula**
Sagum **dixerūt.** In his multa **peragrina** vt **Sagum** **Rheno** **galli** quid **Gaunacūma** eius **sagū** & **amphima-**
Gaunacūma **lton** **gręca** **cōtra** **Latinum** **Tore** vel quod ante **torum:** & **Torus** a **toruo** q̄ his in **prōptu** ab hac
Toretorus **similitudine** **toruinus** **mulieris** **capite** **ornatus.** Quia **simplici** **scansione** **scandebant** in **lectū** nō **al-**
Toruinus **tum.** **Scabellum** in **altiore** **scānum:** **duplicata** **scansio** **gradus** **dicitur:** q̄ **geritur** in **inferiore** **supio-**
Scabellum **rem** **gręca** **sunt** **peristromata** & **peripetasmata:** sic aliquid **item** **cōiuij** **causa.** Ibi multa **pecunię**
Scamnum. **signata** **vocabula** **sunt** **æris** & **argenti.** hæc **As** ab **ære.** **Dupondius** a **duobus** **ponderibus** q̄ **vni**
Gradus As. **pondus.** **Assipondium** dicebatur. Id **ideo** q̄ **as** **erat** **libra** **pondus** **deinde** **ab** **numero** **reliquum** **di-**
Dupondius **ctum** **vsq;** **ad** **cētussis.** vt **as** **singulari** **numero** **ab** **tribus** **assibus** **Trissis.** & sic **proportione** **vsq;** **ad** **nō-**
Assipondium **nussis** in **denario** **numero** **hoc** **mutat** **quod** **primus** **est** **ab** **decem** **assibus** **Decussis.** **Secundū** **a** **duo-**
Trissis **bus** **decussibus** **Bicessis** **quod** **dici** **solum** **a** **duobus** **bicessis** **reliqua** **conueniunt** **quod** **est** **vt** **tricessis**
Decussis **proportione** **vsq;** **ad** **centussis:** quo **maius** **æris** **vocabulum** **non** **est.** **Nam** **ducenti** **in** **proportione**
Bicessis **quę** **dicuntur** **non** **magis** **asse** q̄ **denarij.** alię **ve** **res** **significātur.** **Æris** **minima** **pars.** **Sextula** **quod**
Sextula. **sexta** **pars** **vncię.** **Semūcia** q̄ **dimidia** **pars** **vncię.** se **valet** **dimidium** vt in **selibra** & **semodio.** **Vn-**
Semuncia **cia** **ab** **vno.** **Sextans** **ab** **eo** **quod** **sexta** **pars** **assis:** sicut. **Quadrans** q̄ **quarta** & **Triēs** **tertia** **pars** **Se-**
Vncia: **mis** **quod** **semis** **id** **est** **dimidium** **assis** vt **supradictum** **est.** **Septunx** a **septem** & **vncia** **conclusum**
Sextans. **reliqua** **obscuriora** **quod** **a** **diminutiōe** & **ea** **quę** **diminuūtur** **ita** **sunt:** vt **extremas** **syllabas** **habēt**
Quadrans. **vt** **a** **decem** **vna** **dēpta** **vncia** **Deunx.** **Dextans** **dempto** **sex** **tante.** **Dodrans** **dempto** **quadrāte.** **Bes-**
Triens **vt** **olim** **des** **dempto** **triente** in **argēto** **nummi** **id** **a** **ficulis.** **Denarij** q̄ **denos** **æris** **valebant.** **Quina-**
Semis **rij** q̄ **quinos.** **Sestertius** q̄ **semis** **tertius.** **Dupondium** **em̄** & **semis** **antiquus** **sesterti** est & **veteris** **con-**
Septunx **suetudinis:** vt **retro** **ære** **dicerēt:** ita vt **semis** **tertius** **quartus** **semis** **pronunciarent** **ab** **semis** **tertius**
Deunx. **dictus.** **Nummi** **denarij.** **Decuma** **Libella** **quod** **horam** **pondo** **as** **valebat** & **erat** **ex** **argēto** **parua.**
Dextans **Sēbella** **q̄** **sit** **libellę** **dimidium** **q̄** **semis** **assis.** **Terūcius** **de** **tribus** **vncijs** **quod** **libelle** **valet** **quat-**
Dodrās Bes. **ta** **pars:** sic **quadrans** **assis** **eadē** **pecunia** **vocabulum** **mutat.** **Nam** **potest** **itē** **dici** **dos.** **Arrabo:** **mer-**
Denarius **ces** **corollarium.** **Dos** **si** **nuptiarum** **causa** **data** **hęc** **gæce** **dotine.** ita **enim** **hoc** **ficuli** **ab** **eodē** **donū**
Quinarius. **Nam** **gręce** **vt** **ipse** **donion:** & **vt** **alij** **doma.** & **vt** **attici** **dosin.** **Arrabo** **sic** **dicta:** vt **reliquū** **reddatur**
Sestertius **hoc** **verbum** **a** **gręco** **ἀρραβον.** **Reliquum** **quod** **ex** **eo** **quod** **debitum** **reliquum.** **Damnum** **a** **dē-**

ptione cum minus re factum q̄ quanti constat. Lucrum a luendo si amplius q̄ vt exolueret quāti Nummus
 esset cœptū. Detrimentū a detritu. q̄ ea quæ trita minoris precij. ab eadem mente Intertrimentū Libella.
 ab eo q̄ duo quæ inter se trita & deminuta. a quo etiam intrigo dictam. Mulcta a pecunia quæ Sembella
 a magistratu dicta vt exigi possit ob peccatū qd̄ singule dicuntur appellatæ esse mulctas: quod Terunt^o dos.
 olim vinū dicebant mulctæ. Itaq̄ cū doliū aut Culleū vinū addūt Rustici prima vna addita di. Mulcta
 cū etiā nunc. Pœna a pœniēdo. aut quod peccatū sequitur precium quod æstimationis emptio Pœna
 nisiue causa constituitur dictum a peritis quod solum hi possunt facere recte id sigd̄ datum pro
 opera aut opere. Merces a merēdo quod manu factū erat & datū p̄ eo. Manuprecium a manib^o Merces
 & precio. Corollarium si additū preterq̄ quod debitū eius vocabulum fictum a corollis quod hæ: Manupcium.
 cū placuerant actores: in scæna. dari solitæ. Preda est ab hostibus capta quod manu parta vt pa. Corollarium.
 rida præda. Premiū a præda. quod ob recte quid factum cōcessum: si datur quod reddatur Mu. Præda
 tuū: qd̄ Siculi meton ita scribit Sophroon meton anihymo: & munus quod mutuo aīo qui sunt Præmium
 dant officij causa. Alterum munus muniēdi causa imperatū: a quo etiam municeps q̄ vna mun^o Præmium
 fungi debēt dicti. Si his ea pecunia quæ in iudiciū venit in litibus. Sacramentū a sacra q̄s petebat Mutuum
 & qui inficiebatur de alijs rebus vtriq̄ quingētos æris ad pontē deponebāt. De alijs rebus itē cer Munus
 to alio legitimo numero assum q̄ iudicio vicerat suum sacramentū a sacro auferbat: victi ad æra Muni-eps
 riū redibāt. Tributū dictū a tribnbus q̄ ea pecunia quæ a populo impata erat: tributū a singulis p̄ Sacramentuz
 portione census exigebatur ab ea quæ assignata erat Atributum dictum: ab eo quoq̄ quib^o attri Tributum
 buta erat pecunia vt militi reddant. Tribuni Aerarij dicti id quod attributū erat æs militare hoc Atributum
 est quod ait Plautus. Cædit miles: æs petit: & hinc dicuntur Milites ærarij ab ære qd̄ stipēdia fa. Tribunus
 cerent: Hoc ipsum stipēdium a stipe dictum: quod æs quoq̄ stipem dicebant. Nam quod asses Aerarius
 libræ pondo erāt qui acceperāt maiorē numerū nō in arca ponebāt: sed in aliqua cella stipabāt: Id Milites ærarij
 est cōponebāt quominus loci occuparet a stipando stipem dicere cœperūt. Stipa ab for Stipendium
 tasse græco verbo id apparet quod vt alias tū institutum etiā nunc dijs: cū thesauris asses dāt. Sti Stipes.
 pem dicunt. & qui pecuniā alligat stipulari & restipulari. Milites stipēdij ideo. q̄ eam stipem pen Stipulor
 debant ab eo. Ennius scribit Pœni stipēdia pendūt: ab eodem ære in pēdēdo. Dispēsator & in ta. Restipulor
 bulis scribimus. Expensum & prima pensio. & sic aut secūda aut quæ alia: & Dispēdiū iō q̄ in dis Dispensator
 pendendo solet minus fieri Compendiū quod cuz compenditur vna fit a quo vsura quod in for Expensum
 te accedebat. Impendiū appellaturū. quæ cū accederet ad sortē vsu Vsura dicta: vt fors quod su. Dispendium.
 um fit sorte: per trutinā. solui solitū. Vestigiū etiā nunc manet in æde Saturni quod ea iam nunc Cōpendium
 & propter pensuram trutinam habet positam: ab ære Aerariū appellatū. Ad vocabula quæ pti. Impendium
 nere sumus rati ea/quæ & loca: & ea/quæ in locis sunt satis arbitror dicta quod neq̄ parū multa Vsura
 sunt apta neq̄ si amplius velimus volumen patietur. Quare in pximo vt in primo libro dixi qd̄ Aerarium
 sequitur de temporibus dicam.

¶ Marci Terentij Varronis de lingua latina liber secundus incipit.

Rigines verborum quæ sunt locorū & ea quæ in his in priore libro scripsi. in hoc
 dicā de vocabulis tēporū & earū rerū: quæ in agēdo fiūt: aut dicunt cū tpe aliquo:
 vt sedet: ambulat: loquit. Atq̄ si qua erūt ex diuerso genere adiūcta: poti^o cogna
 tionī verborū: q̄ auditori calumnianti geremns morē. Huius rei auctor satis mihi
 Chrysippus aut Antipater: aut illi in quib^o & si non tantū acuminis aut plus lite
 rarū in quo ē Aristophanes & Apollodor^o: q̄ oēs verba ex verbis ita declinari scri
 būt: vt verba literas alia assumāt: alia mittant: alia cōmutēt: vt fit in turdo & turdario turdelitio:
 Sic declinātes græci nra noīa dicūt. Lucienum lutienō & Quintū quinton. & Aristarchō illi: nos
 Aristarchun & Diona dionē: sicut inq̄ consuetudo nostra multa declinauit: vt ab solu solū. ab li
 bero libera. ab laribus lares: quæ obruta vetustate eruere conabor. Dicemus primo de tēporibus:
 q̄ quæ per ea fiūt. Sed ita vt ante de natura eorū. ea enim dux fuit vocabula imponēda hoī. Tēp^o Tempus
 esse dicūt in reruallū mundi & motus. Id diuisum in partis aliquot: maxime ab solis & lunę cursu Tēpestiua
 Itaq̄ ab eorū tenore temperato Tempus dictum: vnde tempestiua. & a motore eorū: qui toto cæ Dies
 lo coniunctus mundns: deo: Motus casu venit quo tēpus id ab hoc deo Dies appellatur: Meridi Mtridies
 es ab eo: q̄ medi^o dies. D. antiqui non. R. in hoc loco dicebant vt præneste incisum in solario: qd̄
 Cornell^o in Basilica Emilia & Fulvia in umbrauit. Diei principiū Mane quod tu3 manat dies ab Mane
 oriente: nisi potius quod bonū antiqui dicebant Manū: ad cuius modi religionem græci quoq̄

De lingua latina.

Suprema cū lumē affert solent dicere. $\Phi\omega\delta\acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\omicron\upsilon\gamma$ Suprema summū diei: id a supremo. hoc tēpus. xij. ta-
Crepusculum bulæ dicūt occasum esse solis: sed postea lex prætoria. id quoq; tempus iubet esse supremū: quo
Crepusci. p̄tor in comitatio supremam p̄nūciauit populo. Secūdū hoc dicitur Crepusculū a crepo: id voca-
Crepera bulū sumpserūt a Sabinis. vnde veniūt Crepusci nominati Amiterno qui eo tēpore erant nati: vt
Nox Lucij prima luce in creatione. Crepusculum significat dubium. ab eo res dubiæ dictæ Crepera:
Vesperugo quod crepusculū dies etiam nunc sit an iam nox multis dubium. Nox quo vt Catullus ait: om-
Hesperon. nia nisi interuēiat sol pruina obriguerit. q̄ nocet Nox: nisi quod græce $\nu\acute{\nu}\xi$. Nox cū stella prima
Hespera exorta: græci vocāt Hesperon. nostri Vesperuginem: vt Plautus: Neq; vesperugo: neq; Vergiliæ
Vesper. occidūt. Id tempus dictum a grecis Hespera. latine Vesper: vt ante solem ortum: quod eadē stel-
Iubar. la vocabatur Iubar q̄ iubata. Pacuuius dicit: Pastor exorto iubare noctis decurso itinere: Ennius
Intempesta Ajax lumē iubarue in cælo cerno. Inter Vesperuginē & iubar dicta nox intempesta: vt in Bruto
Concubium Cassij quod dicebat. Lucretia nocte intempesta nostram deuenit domū. Intempesta Aeli dice-
Silentium no- bat cū tēpus agendi est nullum: quod alij Concubium appellarunt: quod fere oēs tunc cubarēt.
ctis. Alij ab eo quod silere. Silentium noctis: quod idē Plautus tēpus Cōticiniū. Scribit eñ: videbim⁹
Cōticinium factū volo. redito conticinio. Alter motus solis est. Alter cæli quod mouetur a bruma ad Solsti-
Bruma. tium. dicta Bruma q̄ breuissimus tūc dies est. Solstitiū q̄ sol eo die sistere videtur: aut q̄ sol ad
Solstitium nos versus proximum est solstitium. Cum venit in medium spatium: inter Brumaz & Solstiti-
Aequinoctium um quod dies æquus sit ac nox Aequinoctium dictū. Tempus a bruma ad brumā: dū sol redit
Annus. vocat Annus. q̄ vt paruuli circuli Annuli. sic magni dicebant Circites anni vnde annus huius
Circites. temporis pars prima hyems: quod tum multi imbres. hinc Hybernacula: Hybernum: vel q̄ tuq;
Hyems. anima quæ flatum omniū apparet ab hyatu hyems. Tempus secundū Ver: q̄ tū vitæ incipiūt
Hybernaculus virgulta ac vertere se tēpus anni nisi q̄ Iones dicunt ver. Tertiū ab æstu æstas. Hinc Aestiu⁹ nisi
Hybernum forte a græco $\alpha\iota\theta\epsilon\tau\alpha\iota$. Quartū Autumnus ab sole. Sicut mēsis a lunæ motu dictus dum ab sole
Ver profecta rursus redit ad eum luna: quod græce olim dicta. Mene. vnde illorū Menes ab eo nostri
Æstas. a mēsis Intermentris dictus quod putabāt inter priores mēses senescētis extremū diem & no-
Æstiuus uam lunam esse diem: quē diligētius attici Meneceneā appellarūt: ab eo q̄ ea die potest videri ex-
Autumnus. tremā & prima luna. Lustrū nominatū tēpus quinquēnale a luendo: id est soluēdo: q̄ quito quoq;
Mene anno: vectigalia: & vltro tributa per cēsores persoluebant. Sæculū spatium annorū cētū vocatū: di-
Intermentris. ctū a fene: q̄ longissimū spatium senescendorū hominū id putarūt. Aeuū ab ætate omniū annorū.
Meneceneā. hinc Aeuiternū quod factū est æternum. id ait Chrysipp⁹ esse $\alpha\iota\omega\upsilon$ ab eo Plautus nō oīs ætas ad
Lustrum. perdiscendū est satis: hinc poetæ æterna templa cœli. A naturali discrimine ciuilia vocabula dies
Sæculū Aeuū accesserunt. dicam prius qui deorum causa: tum qui hominū sint instituti. Dies Agonales: p quos
Aeuiternum rex in regia arietem imolat dicti an agone eo: q̄ interrogatur a principe ciuitatis & princeps gre-
dies agonales gis immolatur. Carmentalia nominant: q̄ sacrarum & feriæ cormentis. Lupercalia dicta q̄ in
Carmentalia Lupercali Luperci sacra faciunt. Rex cū ferias menstruas Nonis Februarijs dicit hūc diē februatū
Lupercalia appellat: Februū Sabini purgamētū & id in sacris nostris verbū: nā & lupercalia Februario vtī an-
Dies februat⁹. tiquitatū libris demonstrat. Quirinalia a Quirino q̄ huic deo ferie & eorū hominū: q̄ fornacalib⁹
Fabrum suis non fuerūt feriat. Ferialia ab inferis & ferēdo: q̄ ferunt tū epulas ad sepulchrū: quib⁹ ius sibi
Quirinalia. parentare. Terminalia: quod is dies anni extremus constitutus. Duodecimus enī mensis fuerit
Ferialia. Februarius. & cum intercalatur in feriores qnq; dies duodecimo demuntur mense. Equiria ab
Terminalia. equorum cursu. eo enim die currunt in campo Martio. Liberalia dicta quod per totum oppidū
Equiria eo die sedent sacerdotes Liberian⁹ hedera coronatæ cū Libis & foculo pro emptore sacrificantes.
Liberalia In libris Saliorum quorū cognomen Agonensiu⁹ forsitan hic dies ideo appellat potius Agonia.
Agonia. Quinquatrus hic dies vnus ab nominis errore obseruatur: p inde vt sint quinq; dict⁹: vt ab Tus-
Quinquatrus culanis. Post diem sextū Idus similiter vocatur. Sexatrus. & post diē septimū septimatrus. sic hic
Sexatrus quod erat post diem quintū: quinquatrus. Tabulustrū appellat: quod eo die in atrio iutorio sacra
Septimatrus. rū: rubē lustrāt. Megalesia dicta a græcis q̄ ex libris Sibyllinis accersita ab Actalo rege Pergamū
Tabulustrum ppe murū Megalesion in tēplum eius deæ vnde aduecta Romā. Fordicidia a fordis bubus. Bos
Megalesia forda quæ fert in ventre. q̄ ea die publice immolātur boues pregnantes in curijs. Cōplures a for-
Fordicidia dis cedēdis fordicidia dicta. a Palilia dicta a Pale quod & feriæ ei deæ fiūt. vt Cerealīa a Cerere. Vi-
Forda bos nalia a vino. Hic dies Iouis nō Veneris. huius rei cura nō leuis in Latio. nā aliquot locis videm⁹
 primū a sacerdotibus publice fiebant. Romæ etiam nunc. nā Flamen dialis auspicat vindemias:

et vt iussit vinū legere agnā Ioui facit. inter cuius extra cæsa & piecta flamen prsus vinū legit In Palilia
 Tusculanis sacris est scriptū vinū nouū ne vehatur in vrbem anteq̄ vinalia calenī. Rubigalia di: Cerealia
 cta ab Rubigo secundū segetes: huic deo sacrificat̄ ne rubigo occupet segetes. Dies Vestales: vt Vinalia
 virgines Vestales Vestæ sacrificēt. Quinquatrijs Munusculæ dictę iunię Idus ab similitudine Rubigalia
 maiorū q̄ tibicines tū feriat̄ per vrbē vagantur & cōueniūt ad ædē mineruæ. Dies fortis fortunę Vestalia
 appellatus ab Seruio Tullo rege q̄ is fanus fortis fortunę secundū Tyberim extra vrbē Romā Minusculæ
 dedicauit. Iunio mēse Dies Polifugia videtur nominatus: q̄ eo die repente tumultu fugerit po: Dies fortis
 pulus nō multo. n. post hic dies q̄ decessus gallorū ex vrbē & qui tū subvrbe populi vt Ficuleates Polifugia
 ac Fideates & finitimi alij cōtra nos cōiurauerūt. aliquot huius diei vestigia fugę in sacris appa:
 rēt: de quibus rebus antiquitatum libri plura referunt. Nonæ caprotinæ q̄ eo die in latio Iuno:
 ni Caprotinæ mulieres sacrificant & sub caprifico faciūt & e caprifico adhibent virgam Ob hoc Caprotinæ
 toga prætexta data eis apollinaribus ludis docuit populū. Neptunalia a Neptuno. eius enim die nonæ
 ferię. Furnalialia. Furinæ qđ ei deę feriæ publicæ dies is cuius deæ honos apud antiquos. nam ei Neptūalia
 sacra instituta annua & flamē attributus. nunc vix nomen notum paucis. Portūnalia dicta a Por Furinalia
 tūno: cui eo die ædes in portu Tyberino facta: & feriæ institutæ. Vinalia rustica dicūtur ante diem Portūalia
 xij. calēdas septēbris: qđ tum Veneri dedicata ædes & orti ei⁹ tutelæ ad significantur ac tum sunt Vinalia rustica
 feriat̄ olitores. Consualia dicta a Conso quod tum ferię publicę ei deæ & in circo ad aram ei⁹ ab Consualia
 sacerdotibus fiunt ludi illi quibus virgines sabinę raptæ. Vulcanaria a Vulcano quod ei tum fe: Vulcanalia
 rię: & qđ eo die populus pro se in ignē animalia mittit. Opecōsiua dies ab dea opecōsiua: cui⁹ in Opeconsiua
 regia sacrarium: quod ideo actum vt eo preter virgines vestales & sacerdotem publicū introeat Suffibulum
 nemo. Is cum eat Suffibulum haud habeat: scriptū id dici: vt æsuffiēdo subligaculum. Vortū: Vortūnalia
 nalia a Vortūno: cuius feriæ tum octobri mēse. Meditrinalia dies dictus a medēdo. quod vt ait Meditrinalia
 Flaccus flamen Martialis dicebat hoc die solitum vinum nouū & vetus libari & degustari medi Fontanalia
 camēti causa: quod facere solent etiam nunc multi cū dicant nouum vetus vinū bibo. nono vete Armilustrius.
 ri vino morbo medeor. Fontanalia a fonte q̄ is dies feriæ eius ab eo tum in fontes coronas iaci: Saturnalia
 unt: & puteos coronant Armilustrium ab eo q̄ in armilustrio armati sacra faciunt nisi loc⁹ poti⁹ Opalia
 dictus ab his: sed q̄ de his prius. id abluendo: aut lustrō idem q̄ circūbant ludentes ancilib⁹ ar: Angenoralia
 mati. Saturnalia dicta ab Saturno: quo deo die feriæ ei⁹: vt post diē tertiū. Opalia opis. Angerōa Laurentinę fe:
 lia ab Angerona cui sacrificiū fit in curia acculeia: & cuius ferię publicę Laurētinę is dies quē diē riæ.
 quidē in scribendo Laurētalia appellāt ab Acca laurentia nominatus cui sacerdotes nostri publi Atra dis
 ce parēt ante sexto die qui accidit. diem Tarentū Accas Tarentinas hoc sacrificium fit in vela Tarentus dies
 bro qua in nouam viam exitur vt aiunt quidam ad sepulchrum Accę: vt quod ibi prope faciunt Septimōtium
 dijs manib⁹ seruilibus sacerdotes: qui vterq̄ locus extra vrbē antiquā fuit: nō lōge a porta roma dies
 nula de qua in priori libro dixi. Dies septimontii noiat̄ ab his septē montibus in quis sita vrbis Paganalia.
 est ferię non populi. sed montanorum modo: vt Paganalib⁹ qui sūt alicuius pagi. De statutis die Compitalia
 bus dixi: nunc de annalibus non de statutis dicam. Cōpitalia dies attributus laribus: vt alibi: iō Latine ferię
 vbi vię competunt tū in cōpitis sacrificatur: quotānis is dies cōcipitur. Similiter latine ferię dies Conceptius
 conceptius dictus a latinis populis quibus ex albano mōte ex sacris carmē petere fui ius cum dies
 Romanis. a quibus latinis Latine dictę Sementinę ferię dies is qui a pontificibus dictus appella Sementinę fe:
 tus a semente q̄ sationis causa susceptę. Paganicę eiusdē agriculturę causa susceptę vt haberēt riæ.
 in agris oēs pagos: vnde paganicę dictę sunt. Præterea ferię cōceptiue quę nō sunt annales: vt hę Paganicę
 quę dicuntur sine proprio vocabulo aut cū perspicuo: vt Nouendialis. De his diebus nūc iā qui Calendę
 hoim causa constituti videamus. Primi dies mensiū nominati Calendę ab eo q̄ his diebus calen Quintanę
 tur eius menses. None a pōtificibus. Quintanę an se timanę sint future in capitolio in curia ca: Septimanę
 labra sic dictę quinq̄ Calo Iuno Couella. Septē dictę: Calo Iuno Couella Nonę appellate: aut q̄ Nonę.
 ante diem nonū idus semper aut q̄ vt nouus annus Calendę ianuarę ab nouo sole appellate: no Idus
 uus mensis noua luna nonis. eodē die em̄ in vrbem ab agris ad regem cōueniebat populus. Ha: Atri dies
 rum rerum vestigia apparent in sacris nonalibus in arce quod tūc ferias primas mēstruas quę fu Fasti dies
 turę sint eo mēse rex prædicat̄ populo. Idus ab eo q̄ tusci Itus vel poti⁹ qđ sabini. Idus dicunt Comitiales
 dies postridie Kalēdas: nonas. Idus appellati atri: quod per eos dies noui inciperēt. Dies fasti per dies
 quos prætoribus omnia verba sine piaculo licet fari. Comitiales dicti q̄ tum vt esset popul⁹: cōsti Nefasti dies
 tutum est ad suffragium ferendum: nisi si quę ferię cōceptę essent propter quas non liceret: vt Cō
 pitalia & latine. cōtratij horum vocātur dies nefasti. per quos dies nefas fari pretorem. Do dico Do

De lingua latina.

Dico addico. Itaque non potest agi: necesse est aliquo uti verbo cum lege quid peragitur quod si tum im-
Addico prudens id verbum emisit ad quem manumisit: ille nihilominus est liber: sed vitio: ut magistratus pro-
Intercisi dies qui cum factus est: si imprudens fecit piaculari hostia facta piatur si prudens dixit. Quintus. Mutius
Dies quando ambigebat cum expiari: ut impium non posse. Intercisi dies sunt per quos mane & vesperi est nefas
rex comitia- medio tempore inter hostiam caesam & extra proiecta fas a quo quod faustus Intercedit intercisi: aut
uit fallis quod intercisum nefas. Dies qui vocatur sic quando rex comitiauit fallis dictus ab eo: quod eo die
Dies quoniam ster- rex sacrificulus dicat ad comitium: ad quod tempus est nefas ab eo fas. Itaque post id tempus lege actus
cus delatum. saepe Dies qui vocatur quando stercus delatum fas a beo appellatus quod eo die ex eade vestra ster-
Alliensis dies. cus euerritur: & per capitolium cliuam in locum detert certum. Alliensis dies ab allia fluuio dictus nam ibi
Martius exercitu nostro fugato galli obsederunt Romam Quod ad singulorum dierum vocabula pertineat di-
Aprilis xi. Mensium nomina sunt aperta fere. si a martio ut antiqui instituerunt numeres. Nam primus a
Maius Marte. Secundus ut fuluius scribit & Iunius Graccus a Venere quae sit Aphrodite Cuius nomen
Iunius ego antiquis litteris quae nunc inueni magis puto dictum: quae Ver omnia aperit Aprile. Tertius a ma-
Quintilis ioribus Maius. Quartus a iunioribus Iunius De hinc quintus quintilis: & sic deinceps usque ad
Ianuarius Decembrem a numero. ad hos: qui additi. prior a principe deo Iano Ianuarius appellatur. Poste-
Februarius rior. ut idem dicunt scriptores ab diis inferis Februarijs appellatus: quae tamen his parentet. Ego magis
De origine ver- arbitror Februarium a die februato quae tamen februatur populus id est Lupcis nudis lustratur antiquum
borum & eorum oppidum palatinum gregibus humanis cictum. Quod ad temporum vocabula latina attinet haec
primigenijs sit satis dictum: nunc quae ad eas res attinet quae in tempore aliquo fieri animaduertentur dicam: ut haec
ac declinatio- sunt. Legisti. Currens. Ludens. De quibus duo. praedicere volo quanta sit multitudo eorum & quae
nibus hoc est sint obscuriora quam alia: Cum verborum declinantium genera sunt quattuor. Vnum quod tempora
quae primiti- adsignificat neque habet casus: ut lego leges. Alterum quod casus habet neque tempora adsignificat:
ua sint & quae ut a lego lectio & lector. Tertium quod habet utrumque: & tempora. & casus ut a lego leges lecturus
deriuatiua Quartum quod neutrum habet. ut ab lego lecte lectissime. Horum verborum si primi genera sunt admitte
Ago ut Cosconius scribit. Ex eorum declinationibus verborum. discrimina quingenta milia esse possunt
angipotrus Ideo quia singulis verbis primigenijs circiter quingentae species declinationibus fiunt. Primigenia
Angulus dicuntur verba: ut lego Scribo Sto Sedeo & caetera quae non sunt ab aliquo verbo sed suas habent
Actiones tres radices. contra verba declinata sunt quae ab aliquo oriuntur: ut a lego legis legit legam. & sic itidem
Agere causas hinc permulta. Quare si quis primogeniorum verborum origines ostenderit: si ea mille sunt quin-
Augurium gentum milium simplicium verborum causas aperuit vnas. In nullius tamen qui ab his reliqua
Age cogito. orta ostenderit satis dixerit de origine verborum cum vnum nate sint innumerabilia. principio erunt
Caeus con- pauca. Quae inde nata sint innumerabilia. A quibus istisdem principijs antepositis praeverbijs pau-
scio. cis immanis verborum accedit numerus quae praeverbijs additis. atque commutatis aliud atque aliud
Coemptio sit: ut enim cessit atque recessit sic accessit & abcessit. Item incessit & excessit: sic successit & decessit & co-
Compitum cessit: & processit. Quod si haec decem solum praeverbijs essent: quoniam ab vno verbo declinationum
Concilium quingenta discrimina fierent his decemplexatis coniuncto praeverbio ex vno quingentis milia numero
Consilium efficerent ex mille quinquagies centum milia discrimina fieri possunt. Democritus secutus quae ite-
Reminisci alij qui infinita principia dixerunt quae vnde sint non dicunt sed cuiusmodi sint: faciunt tamen ma-
Cominisci gnum quae ex his constant in mundo ostendunt. Quare si etymologos principia verborum postu-
Memini let mille. de quibus ratio ab se non poscatur & reliqua ostendat quod non postulat: tamen immanem
Amens verborum expediat numerum. De multitudine quoniam quod satis esset admonui de obscuritate pauca
Metuo dicam. verborum quae tempore consignant. ideo locus difficillimus est etyma quae neque his fere societas cum
Treo curo graeca lingua neque vernacula ea quorum in partu memoria affuerit nostra de quibus ut dixi quae
Cura poterimus. Incipiam hinc Primum quod dicitur. Ago actio ab agitato facta. Hinc dicimus agit gestum
Curiosus Tragcedus. & agitantur quadrigae. Hinc agitur pecus Pastus quia vix agi potest: Hinc Angiportum
Reuoco qua nihil posset agi. Hinc Angulus quod in eo locus angustissimus cuius loci is angulus. Actio-
Curia num trium primus agitatus mentis quod primum ea quae sumus acturi cogitare debemus deinde tuus
Curio volo. dicere ac facere. de his tribus minime putat vulgus esse actionem cogitationem. Tertium in quo quod
Libere libido facinus id maximum. sed & cum hos agitamus: quae id & rem agitamus in mentem agimus & cum pro
Libidinosus nunciamus agimus. Itaque ab eo Orator dicitur agere causam. Et Augures agere augurum dicitur cum
Libitina ven- in ea plura dicant quam faciunt. Cogitare a cogendo dictum mens plura in vnum cogit vnde eligere
Metuo possit. sicut lacte coacto Caeus nominatus. Sic ex hominibus Concio dicta. Sic Coemptio. Sic
Formido. compitum nominatum: A cogitatione Concilium vnde Consilium quae ut vestimentum apud fullones

est cogitur consilium dicitur. Sic Reminisci cum ea que tenuit mens ac memoria cogitando repetuntur Pauor
 Hinc etiam Cominisci dictum a con & mente. cum fingunt in mente que non sunt: & ab hoc illud quod di- Memini
 citur Reminiscor cum Comentum pronunciat. Ab eadem mente. Meminisse dictum: & Amens quod a me. Manimoria
 te sua descendit. Hinc est metuo mentem quodammodo notam: moueo: vel Metuisti amouisti sic quod Moneo
 frigidus timor est: Tremuisti id est timuisti. Tremo dictum a similitudine vocis que tunc cum valde ti Mamuria
 metus apparet. Cum etiam in corpe pili ut Arista in spica Hordea horrent. Curare a cura dictum. Cu Monimetum
 ra quod cor vrat. Curiosus qui hoc preter modum vitatur. Reuocare rursus in cor vocare. Curia vbi Monimetum
 senatus reip. curat illa & etiam Curia dei vbi cura sacrorum publica: ab his Curiones. Volo a voluntate Mcerere
 dictum & a volatu quod aius ita est. ut puncto temporis peruolet quo vult. Libere a labedo dictum quod Macer
 lubrica mens ac plabitur ut dicebant olim a libendo. libido Libidinosus ac venus Libentia & libi Lator
 tina: sic alia Metuere a quodam motu animi cum id quod malum casurum putat refugit mens cum vehemē Narro
 tius in mouendo ut ab se abeat foras fertur. Formido cum pauet ab eo Pauor. Meminisse a memo Narratio
 ria cum id quod remansit in mente in id quod rursus mouetur que a mouedo ut Manimoria potest esse Fari
 dicta. Itaque Salij qui cantant Mamuriam veterum significant memoriam Monere ab eadem quod is qui Infans
 monet proinde sit ac memoria. sic Monimeta que in sepulchris. Et ideo secundum viam: quo preter Fatum
 entis admoneant & se fuisse & illos esse mortales ab eo cetera que scripta ac facta memorie causa Mo Fatales res.
 numeta dicta. Mcerere a mcerere quod mcerere corpus mcerere dicitur. hinc etiam Macri dicti. Leta Facundus.
 ri ab eo quod latius gaudium propter magni boni opinionem diffusum. Itaque Terentius ait Gaudia sua Fatidicus
 si oes homines conferat vnum in locum tamen mea superet lœtitia. Sic cum se habent leta. Narro cum al- Vaticinor
 terum facio narrum: a quo Narratio per quam cognoscimus rem gestam que pars agendi est adiacedo. Ac Effata
 sunt. aut coniuncta cum temporibus: aut ab his earum hoc genus videtur. Fatur is qui primum homo signi Affari templa
 ficabile ore emittit vocem: ab eo antequam ita faciunt. Pueri dicitur infantes cum id faciunt iam fari. Cum hoc Fanum profa-
 vocabulorum similitudine vocis pueri ac Fatuus fari id dictum. Ab hoc tempore quod tum pue- num.
 ris constituent parce fando. dictum Fatum & res fatales. Ad hæc eandem vocem qui facile fantur Facundi Profanatum
 dicti: qui futura prædiuinando solent fari Fatidici dicti. Idem Vaticinari quod vesana mente faci- Pollutum
 unt. Sed de hoc postea erit usurpandum cum de poetis dicemus. Hinc Fasti dies quibus certa ver- Fabula
 ba legitima sine piaculo propter 13 fari ab hoc Nefasti quibus diebus ea fari ius non est. & si fati sunt Pia Fasses
 culum faciunt. Hinc effata dicitur quod augures sine auspiciorum celestium extra urbem agris sunt effari. hinc ef- Confessus
 fati templa dicunt: ab auguribus affantur qui in his fines sunt: hinc Fana noiata que pontifices in sacramento Professus
 fati sint sine. hinc Profanum est quod ante fanum. id est coniunctum fano. Hic Profanum quod in sacratio pollutum. Atque Fama famosus.
 inde Herculi Decuma data ab eo est quod sacrificio quodam sanat. id est ut fani lege sint. Id dicit Pollu-
 tum quod a porriciendo est factum. Cum enim ex mercibus libamenta proiecta sunt Herculi in aras Falli.
 tum pollutum est ut cum. Profanum dicitur id est proinde ut sit fani factum. Itaque vbi olim fano consu- Falsum
 mebatur omne quod profanum erat ut etiam fit. quod populus Romanus urbis quotannis faciat cum Her- Fallacia.
 culi immolat publice iuuentiam. ab eodem verbo Fari fabule: ut tragedie & comedie dicte. Hinc Translatio.
 Fassi & Confessi que fati id quod ab his questum. Hinc Professi hinc Fama & famosi. Ab eodem Fal- Famiger.
 li Falsum & Fallacia que propterea quod fando que decipit: ac contra qua dixit facit. Itaque si quis re Fabile
 fallit in hoc non proprio nomine fallacia sed Translatio: ut a pede nostro Pes lecti ac pes Betæ. hinc etiam Fatus
 am Famiger Fabile & sic composita alia. Item ut declinata multa in quo & Fatus & Fatua. Log ab Fatue loqui
 loco dictum que qui primo dicitur fari: & vocabula & reliqua verba dicitur antequam suo quisque loco ea dice Proloquor
 re potest. hunc Chrysippus negat loqui: sed ut loqui. Quare ut imago hominis non sit homo sic in Eloquentium
 coruis Cornicibus pueris primitus incipientibus fari verba non essent verba: quod non loquebantur Loquax
 tur. Igitur is loquitur qui suo loco quodque verbum sciens ponit: & iste Proloquitur: cum animo Eloquentes
 quod habuit extulit loquedo hinc etiam amplius dicunt. Eloquentium ac reliqui fanis sabinis e cella Dei Colloquium
 qui eloquentur. hinc dicitur Loquax. qui nimium loquitur. hinc Eloquentes que copiose loquitur. hinc Collo- Allocutum ire
 quum cum conueniunt in vnum locum loquedi causa hinc Allocutum mulieres ire aiunt cum eunt ad aliquam lo- Loquela.
 cutum consulendi causa. hinc quidam Loquelam dixerunt verbum quod in loquedo efferimus. Coccinni loqui dictum Concinne lo-
 a coccinne vbi inter se conueniunt partes & inter se cudant aliud alij. Pronunciare dictum & Nunciare pro- qui.
 idem valet quod ante ut in hoc pludat. Ideo actores pronunciare dicitur quid in Proscenio pronunciant poe- Pronunciare
 ta cogitante. Quod maxime id tum dicitur proprie nouam fabulam cum agunt. Nuncius est enim ab his re Nunciare
 bus nominatus quod a greco verbo videri potest declinatus. Ab ea quidem greca voce Neapolis No- Nuncius
 uapolis ab antiquis nostris vocitata: a quo etiam extremus Nouissimum quoque dicitur coeptum. vulgo Neapolis
 quod mea memoria ut Aelius Gallus. Sic senes aliquot nimium nouum verbum quod esset vitabatur. Cum Nouissimum.

De lingua latina.

Vetustus	ius origo vt a vetere Vetustus ac Veterimus: Sic a nouo declinatū. Nouissimum quod extremū
Veterrimus.	Sic ab eadem origine Nouitas. Nouitius & Noualis in agro & sub nouis dicta pars in foro edificiorum: quod vocabulum eius per vetustū vt noue viae quae via tādū vetus ab eo quoq; potest
Nouitas	dictum nominare q; res nouae in vsū quomodo additae erant quibus ea nouissent nomina ponebant. Ab eo Nuncupare quod tunc ciuitate vota noua suscipiuntur. Nuncupare nominare valere apparet in legibus. vbi Nuncupate pecuniae sunt scriptae. Item in choro in quo est: enea quis
Nouitius	est qui meum nomen nuncupat. Item in medio. Quis tu es mulier quae me insueto nūcupasti nomine. Dico originē habet graecam qd graeci Δικαστω. hinc Ennius dico qui hunc dicere cupit. hic
Noualis	Iudicare quod tunc ius dicatur. hinc Iudex quod iudicat accepta potestate id est quibusdam verdis dicendo finit. Sic enim edis sacra a magistratu pontifice praeeunte dicēdo dedicatur: hinc ab
Nūcupare	dicando Iudicium. hinc illa indicit illū. indixit funus. Prodixit diem. Addixit iudicium. hinc appellatum. Dictum in minimo ac Dictiosus. hinc in manipulis castrensibus ducibus hic Dictata
Dico Iudico	in ludo hinc dictator magister populi quod is a consule debet dici. hinc antiqua illa Dicit in imo
Iudex iudiciū	& Dicit causa & Addictus. Si dico quod scienti quod det quod ignorauit trado. hinc Doceo declinatum: vel q; cum docemus dicimus: vel quod qui docentur inducantur in id quod docent.
Incidit	Ab eo q; scit ducere qui est Dux aut Ductor qui ita inducitur doceat. Ab docendo discere. Disciplina discere litteris commutatis paucis. Ab eodem principio Documenta quae exempla docendi
Prodixit	causa dicuntur. Disputatio & Cōputatio cū prepositione a putando quod valet purū facere. Iō antiqui Purum putū appellarunt Iō Putator quod arbores putas facit: Ideo ratio putari dicitur
Addixit	in qua summa sit pura: sic is sermo quo pura disponuntur verba ne sit confusus atq; vt diluceat dicitur disputare. Quod dicitur disputare. Quod dicimus differit vt areas trāllatio ex agris fit:
Dictum	Nam vt olitor Differit in areas sui cuiusq; generis res sic in oratione q; facit Disertus. Sermo optimor est a serie vnde Serta & etiam in vestimento. Sartum quod comprehensum. Sermo enim nō
Dictiosus	potest in vno homine esse solo sed vbi ratio cum altero coniūcta fit. Conserere manum dicimus cum hoste. sic ex iure manu conserutum vocare. hinc Asserere manum in libertatē comprehendim;
Dictator	sic augures dicūt. Si mihi auctor est verbi. nā manum assereret dicit Consortes: hinc et ad qd ipsi
Dicit in imo	consortes. Sors hinc sortes quod in his iuncta tpa cum hominibus ac rebus: ab his Sortilegi. ab hoc pecunia quae in scenore sors est. Impediū quod inter se iungat. Legere dictū quod legantur
Dicit causa	ab oculis litterarū: ideo etiā Legati: q; Publice mutantur legunt. Itē a legendo Leguli qui oleā aut
Addictus	vuas legunt: hinc legumina in frugibus varijs: etiā Leges quae lecte & ad populum late quas obseruet hinc Legitima & Collegae qui vna lecti & qui in eorū locū suppositi sublecti. Additi Allecti & Collecta q; ex pluribus locis in vnū lecta. Ab legendo Ligna quoq; q; ea caduca legebantur
Doceo dux	in agro quibus in focū vteretur: indidē ab legendo Legio & Diligēs & Dilectus Murmurat dictū a similitudine sonitū q; murmurat ita leuiter loquit q; magis id sono facere q; vt intelligatur videatur. hinc etiā poetae murmurantia litora. similiter Fremere Gemere Clamare Crepare ab vocis
Ductor	similitudine & sonitus dicta. hinc illa arma sonant. Fremor orit. hinc nihil me increpitado cōmoues. Vicina horū quiritate iubilare Quiritate dicitur is qui quiritū fidē clamās implorat. Quirites
Disco	a curiēlibus. ab his cū Tatio rege in societate venerūt ciuitates vt Quiritate vrbanoerū: sic iubilare rusticorū. Itaq; hos imitatus Aprissius ait. Io. Baccho qs me iubilat vicinus tu? antiquus: sic
Disciplina	Triumphare appellatū: q; cū impatore milites redeūtes clamitant p vrbē in capitolium eunti. Iō triumphae id a Triambo graeco liberi pris cognomēto pot dicta esse. Spōdere est dicere. Spōdeo a
Documētum	spōte. Nam id valeat voluntate. Iō Lucilius scribit de Cretea cū ad se cubitum venerit sua voluntate spōte ipsam suapte adductam vt tunicā & caetera reijceret: Eandem voluntatē. Terē. significat cū ait. Satius esse sua spōte recte facere q; alieno metu. Ab eadē sponte a qua dictū spōdere declinatū Spōdet & Respōdet. Despōsor & Spōsa Itē sic alia. Spōdet em̄ qui dicit a sua spōdere declinatū Spōdit & Respōdet. Despōsor & Spōsa Itē sic alia. Spōdet em̄ qui dicit a sua sponte: spōdeo spōdit & spōsor q; idē faciat obligat hinc Spōsus Cōsponsus. Hoc neuus significat cū ait. Cōspōsi spōdebatur pecunia: aut filia nuptiarum causa appellabatur: & pecunia: & quae despōsa erat
Disputatio	spōsa. Quae pecunia inter se cōtra spōsū rogata erat dicta spōsio. cui despōsa qd erat spōsus quodie sponsum erat spōsalis qui spōderat filiā despōdisse dicebatur quod despōte eius id est voluntate exierat. Nō em̄ si nolebat dabat quod sponsus erat allegatus. Nā in Comcedijs vides dici
Cōputatio	Spondē tuā gnātā filio vxorē meo. Quod tū & pretorū ius ad legē & cēsoriū iudiciū ad equū existimabat: sic Despōdisse aiū quodq; dī: vt despōdisse filiā quod suae spontis statuerat finem a qua sponte dicere cū spōdere quoq; dixerūt. cū a spōte respondeat id est ad voluntatem rationis
Puto	
Putum	
Putator	
Differo	
Disertus	
Sermo	
Sarra	
Sertum.	
Conserere manum	
Asserere manum	
Consortes	
Sortilegi	
Impediū	
Lego legatus.	
Legulus.	
Legumen	
Leges	
Legitima	
Collega	
Sublecti.	
Allecti	
Collecta	
Ligna legio	
Diligens	
Dilectus	

Itaque qui ad id quod rogatur non dicit non respondet: ut non spondet ille statim qui dixit. Spōdeo si
 locādi causa dixit: neque agi potest cum eo ex sponso. Ita quisquis dici in Tragedia. Meministi ne te
 despondere mihi gnata tua: quod sine sponte sua dixit cum eo agi non potest ex sponso. Etiam spes
 a sponte potest esse declinata quod tum sperat. quod cum vult sic fieri putat. Nam quod non vult si putat
 metuit: non sperat. Itaque hic quoque qui dicit Astraba Plauti. Sequere ad seque Poliba disce meam
 spem cupio consequi. sequor hercule quidem. Nam libenter mea sperata consequor: & quod sine spō
 te dicitur vere neque ille sperat qui dicit adolescens. neque illa sperata est Spōsor & p̄s & vas neque idē
 neque res a quibus hi sed dissimiles. Itaque P̄s qui a magistratu interrogatus in publicum ut p̄s:
 stet: a quo & cum respondet dicit p̄s. Vas appellatus qui pro altero vadimonium p̄mittebat. Con:
 suetudo erat cum reus parum esset idoneus inceptis rebus ut pro se alterū daret a quo cauere po:
 stea lege coeptum est ab his qui p̄dāyēderēt vades ne darent: ab eo scribi coeptū in lege mācupio:
 rum vadē ne poscerent nec dabitur. Canere & Canit & Succavit & Canto & Cātatio ex camena
 p̄mutatio pro. n. m. ab eo quod semel canit si sepius cātat: hinc Cantitat. Idē alia nec sine canendo.
 Tibicines dicit. Oim em horum quod a canere etiā Bucinator a vocis similitudine & cantu dicitur.
 Oro ab ore: & porat & Exorat: & Oratio & Orator & Osculum dicitur. Indidē Omen & Ornamē
 tum. Alterū quod in ore primum elatum est oīmen dicitur. Alterū cum p̄positione dī nūc ornamētū
 olim ornamēta: ut Scenici plerique dicitur hinc Oscines dicitur apud augures quod ore faciūt auspitiū.
 Tertium gradū agēdi dicitur ubi quod faciūt in eo p̄ similitudinē agēdi & faciēdi & gerēdi quidā error
 his qui putāt esse vnum potest em aliquid facere & non agere: ut poeta facit fabulam & non agit.
 Contra actor agit & non facit: & sic a poeta fabula fit & non agitur. ab actore agitur & non fit. Con:
 tra imperator qui dicitur Res gerere. in eo neque agit neque facit: s̄ gerit idest sustinet. trāstatū ab his
 qui onera gerunt quod hi sustinet. Proprio nomine dicitur. Facere a facie quod rei quā facit imponit fa:
 ciem: ut Fictor cum dicit Finguo figurā imponit cum dicit Informo formā. sic cum dicit faciē facie. im:
 ponit. a qua facie discernit ut dici possit aliud eē vestimētum aliud vas. sic item quod fiūt apud fabro:
 fictores. Itē alios alia quicquid administrat cuius opus non extat quod sub sensu veniat. Ab agitatu
 ut dixi magis agere quod facere putat: sed quod his magis promiscue quod diligēter consuetudo est vsa
 trāstatitijs utimur verbis. Nam & quidē facere verba dicimus & qui aliquid agit non esse inficien:
 tem: qui adlucet dicitur Lucere. Abluere & luce dissoluitur tenebre. ab luce Noctiluca lucere itē
 a luce quod p̄pter lucem amissam is cultus institutus Adquirere est ab ad querere Ipsuz Querere ab.
 eo quod quæ res ut recipere datur opera: querendo. Quæstio ab his Conquestor. Video a visu
 quinq; em sensuum maximus est oculus. Nam cum sensus nullus quod abest mille passibus sen:
 tire possit oculorum sensus vis vsq; peruenit ad stellas. Hinc Visenda vigilant Vigiliū. Inuidēt
 & atticus illud obliuio Lauet quod incidit inuidēdum a quo etiam Violauit virginē pro vitiauit
 dicebant. Aequē eadē modestia potius cum muliere fuisse quod concubuisse dicebant. Cerno idē valet
 itaque pro video ut ait Enni. Lumē iubar ne in coelo cerno. Canius sensumque inesse & motū in mē
 bris cerno. Dicitur cerno a Cereo. i. a creādo. Creo ab eo quod cum quid creatū est nūc deniq; videt. hinc
 fines capillorū descripti quod finis videtur discrimen & qui id testamento idest facito videāt te eē
 hæredem. Itaque in creatione adhibere iubent testes Ab eodem est quod ait medea. Ter sub armis
 malim multa cernere quod semel modo parere. quod ut decernunt de vita eo tempore multorū vi:
 deatur vitæ finis. Spectare dicitur ab antiquo quo etiam Enni vsus Vos epulo postq; spexit. Et
 quod in auspicijs distributū est. Qui hnt spectationē quod non habeant & quod in augurijs etiā nūc au:
 gures dicunt auem Specere consuetudo cōmunis: que cum p̄uerbijs coniuncta fuerit etiā nūc
 seruant aut Aspicio: Conspicio: Respicio: Suspicio: Despicio: sic alias in quo etiaz Expecto quod
 expectare volo: hinc Specula hinc Speculū quod in eo specimus imaginem Specula de quo p̄spi
 cimus. Speculator quē mittimus ante ut respiciat quæ volumus. hinc quo oculos iungimus quod
 bus specimus Specilluz. Ab auribus videntur dicta verba. Audio & ausculto: audio ab Aueo quod
 auribus auemus dicere semper quod Ennius videtur Etymon ostēdere velle in Alexandro cum ait
 Iam dudum ab ludis animus atq; aures auent auide expectātes nuncium propter hanc aurium
 auiditatem theatra replentur: ab audiendo etiaz Auscultare declinamus. quod hi auscultare dicunt
 qui auditis patent a quo dicitur poetæ audio aut ausculto literę commutatione dicitur Odor.
 Olor: hinc Olet & Odorari: & Odoratur. & Adorā res. Sic ab ore Edo Sorbeo: Bibo: Poto: Edo
 a græco Edon. hinc Esculentum & Escedula: & quod græce Holo latine gustat. Sorbere item bi
 bere a vocis sono. ut feruere aquā ab eius rei simili sonitu ab eadē lingua quod Poton Potio vnde

De lingua latina.

Bibo Sorbeo. Poculum: Potatio Repotatio indices puteus qd sic græcum antiquū non vt nūc phreat: dictum
Escadulia a manu Mancipium quod manu capitur. Cū iungit plures manu. Manipulus. Manipularis ma-
Golo Potio: nica. Manubriū quod manu teneatur. Mantelium quasi manuterium vbi manus terguntur. Nūc
Poculum primum penam de censorijs tabulis. Vbi noctu in tēplum censor auspicauerit: atq; de cælo nū-
Potatio. cium erit p̄conis sic. Imperato vt viros vocet quod bonū fortunatum foelixq; salutareq; fiet po-
Repotatio pulo Ro. quiritiū. Reiq; p. P. R. quiritiū mihiq; collegēq; meo: fidei. magistratūq; nostro. Omnes
Feruere quirites: pedites. armatos. priuatoq; Duratores oīm tribūz si quis pro se si verbo altero dari ra-
Mancipium. tionem volet vocat Illicium. huc ad me p̄co in templo primum vocat post eadem ætis. Item vo-
Manipulus cat vbi licet censor. scribe magistratus mirravnguētis q̄ vngetur. Vbi p̄tores tribunicq; plebei q;
Manipularis q; in consilium vocati sunt venerunt Censores inter se sortiuntur. Vter lustrum faciat vbi tēplum
Manubrium factum est. post autem cōventionem habet qui lustrum conditurus est in cōmentarijs. cōsularibus
Mantelium scriptum sic inueni. Qui exercitum imperaturus erit. Accenso dicit hoc Calphurni voca illicius.
Omnes quirites huc ad me accensus dicit sic. Omnes quirites illicium visite huc ad iudices. C.
Calphurnius dicit. Voca ad cōuentionem omnes quirites huc ad me accensus dicit sic omnes qui-
rites ite ad cōuentionē huc ad iudices. Deinde consul eloquitur ad exercitum Impero qua conue-
nit ad comitia cēturiata. quare. hinc accenso illic p̄coni dicit. Hęc est causa in aliquot rebus: idē
vt p̄co accensus acciebat a quo accensus quoq; dicitur. Accensum solitum Ciere Boetia ostē-
dit quam comœdiam alij esse dicunt hoc versu. Vbi primum accensus elamarit meridiē. hoc idē
Costonius in actionibus scribit p̄torem accensum solitum tum esse iubere vbi ei videbatur ho-
ram esse tertiam: inclamare horam esse tertiam. Item q; meridiem & horam nonam circum aures
mitti solitus quō illiceret populum in eum vnde vocare posset ad cōcionem non solum ad cōsu-
les & censores sed etiam q̄stores vt cōmentarium indicat vetus inquisitionis. M. Sergij Manij Filij
quęstoris. qui capitis accusauit rogum in aqua sic est auspicio orando. Sed in templo auspicijs dū
aut ad p̄torem aut ad cōsulem mittas auspiciū petitū. Cōmeatum p̄tores vocet ad te. Et euz
de muris vocet. p̄co id imperare portet cōnicem ad priuati ianuam & in arcē mittas vbi canat col-
legam rogis & comiti edicat de rostris & argētarij tabernas ocludant patres censeāt. exquiras &
adesse iubeas magistratus cēseat ex ara consules p̄tores tribunosq; plebis collega q; vos: & in tē-
plo iubeas adesse hoīes: ac cum mittas cōcionē auoces. In eodem commentario acquisitionis ad
extremum scripti caput edicti hoc est. Item q; attingat qui decessoribus classicum ad comitia cer-
turiata redemptum habēt vti curēt eo die quo die comitia erunt. In arce Classicus cānatū circūq;
muros & ante priuati huiusce. T. Quinti trogi scelerosi hostiū cānat: & vt in campo cū prima luci
adsit. & inter id cū circum muros mittitur & cum cōcio aduocatur iteresse tempus apparet ex his
quæ interea fieri illicū scriptuz est: sed ad comitia tum vocatur populus. Ideo q; alia de causa hic
magistratus non potest exercitum vrbānū cōuocare censor consul dictator. Interrex potest q; cē-
sor exercitu centuriato cōstituit quinquēnalem cum lustraret & in vrbē ad vexillum ducere debz
dictator: & cōsul in singulos annos q; hic exercitui imperare pōt quo erat id qd p̄pter centuriata
comitia imperare solent. Quare nō est dubium cum hoc illicium sit cum circū muros itur vt po-
pulus illiciat ac magistrat^o cōspectum qui cōsul vocari potest in eū locum vnde vox ad cōciones
vocatis exaudiri possit. quare vna origine illicio & illici^o: quod in choro p̄serpinæ est & pellexit
quod in hermiaona ē cum ait Pacu. Regni alieni cupiditas pellexit. Sic Elicij Iouis visa ara in auē-
tino ab eliciendo. hoc nunc aliter fit atq; olim q; augur consuli adest tum cum exercitus impera-
tur ac p̄xit. Quid eū oporteat dicere. Consuli augur impare solet vt illicium vocet: non accenso
aut p̄coni id inceptum credo cum nō adesset accēsus & nihil intererat cui imparet & dicimus cum
siebat q̄dam neq; item facta neq; itē dicta semper hoc ipsum illicū scriptū inueni in. M. Iunij cō-
mentarijs qd tñ ibidem est qd illicite illexit. Quę cum. E. & C. cum. G. magnā habēt cōitatem sed
qm̄ in hoc de paucis rebus verba feci. De pluribus rebus verba faciam pauca: & potissimum quæ
in græca lingua putāt latina. vt Scalpere σκαλενειν. sternere στορευκειν. lingere λιγνασθαι ferre φε-
σειν. prouidere προιδειν. errare ερπειν quæ omnia græca sunt. Item ab γιγνομαι. gignitur ab eo qd
dicunt στραγγαλισθαι strangulare tingere a græco θιγγαμειν Præterea ades
ab eo quod illi malaxareilli μαλακιζειν potare ποτιζειν domare δαμναν
Runcinare. mulgere ab αμελαγειν vt runcinare & cætera. vt Runcinare a runcina cuius origo græca.
Quod ad origines verborum huius libri pertinet satis multas arbitror positas huius generis des-
tam. & quoniam de hisce rebus tris libros ad te mittere institui. De oratione soluta duos poetis

ca vnū: & ex soluta ofone ad te misi duo. Priorē de locis & q̄ in locis sunt. hunc de temporibus & que cum his sunt coniuncta. Deinceps in pximo de poeticis verborū originib⁹ scribere institui.

¶ Marci Terentij Varronis De lingua latina Liber tertius incipit

Emporum vocabula & eorum q̄ coniuncta sunt aut in agēdo fiunt aut cū tpe aliquo enūciantur priore libro dixi: in hoc dicā de poeticis vocabulis & eorū originibus in quis multa difficilia. Nā vt verbū qd̄ cōditū est e quib⁹ literis opz scribi aperīā. Inde post aliqua dēpta sit obscurius sit. Volūtas in posteriores nō reprehēda. Igit̄ in illis qui in scrutādo verbo lras adijciunt. aut demunt. qd̄ facilius: qd̄ sub ea voce subfit videre possit. Etem̄ facili⁹ obscurā opam myrmicidum ex ebore oculi videant extrinsecus admoneant nigras seras cū hęc adminicula addas ad eruenda m voluntatem impositoris tamen latent multa: quod si poetice carminib⁹ seruabit. multa prisca q̄ essent: sic etiā cui essent potuissent: fecundius poemata ferrent fructum. Sed vt in soluta oratione sic in poematis verbo oia q̄ habēt etyma possunt dici. Nec multa ab eo quod non erunt lucubratione literę p̄secutę. Licet multum legeret. Alij hoīs in primo in literis latinis exercitati interpretationē carminum saliorum videbis: & exili litera expeditā & pręteritam obscura multa. Nec mirum cum nō modo Epimenidis opus post annos. L. expeditus a multis nō cognoscatur. Sed etiā Teucer Liuij post annos. xij. ab suis qui sit ignoratur ad hoc quid ad verborū poeticorū ætatē: quorū si Pōpilijs regnum foris in carminibus saliorū: neq; ea a superiorib⁹ accepta tñ habēt .dcc. annos. Quare cur scriptoris industriā rephendas qui herōis tritauū artauum nō potuerit reperire: eum ipse aut tritauī matrē nō possis dicere q̄ interuallum multo tanto propius nos q̄ hinc ad initium saliorum quo romanorū prima verba poetica dicunt latina. Igitur de originibus verborum qui multa dixerit cōmode potius boni cōsulendum: q̄ qui aliquid nequiuerit rephendendum: pręsertim cum dicat ethymologicę nō oīm verborū posse dici causa. vt quia quare ad mendendum medicina: neq; si nō nori. radices arboris nō posse me dicere pirum esse ex ramo: ramum ex arbore: eam ex radicibus quas non video. Quare qui ostēdit equitatū eē ab equitibus. Equites ab equite. Equitem ab equo: neq; equus vnde sit dicit: tñ hic docet plura: & satisfacit grate. quem imitari possumus: ex ipse liber erit indicio. Dicam in isto libro de verbis: que a potis iunt posita.

Primum de locis: deinde de his que in locis sunt. Tertio de temporibus tum q̄ cum temporibus sunt coniuncta: vt tq; cum his. sint coniuncta adiungam & siquid excidit ex hac quadripartitione tñ in ea vt cōprehēdam incipiam. hinc vn⁹ erit quem tu tolles in cęrula cœli tēpla. Templū tribus modis dicitur. ab natura: ab auspicio: ab similitudine. Natura in cœlo ab auspicijs in terra ab similitudine sub terra. In cœlo Templum dicitur vt in hecuba magna tēpla cœli tum cōmista stellis splendidis. in terra. vt phibœa. Scrupea saxa bacchi templa prope aggreditur. sub terra vt in andromacha Acherusia templa alta orchī saluete infera qua quia initium erat oculi a tuēdo primo tēplum dictū. quo circa cœlū qua attuimur dictū tēplum. Sic cōtremuit tēplum magnū Iouis alti tonātis. i. vt ait Neuius in hemisperio vbi tetracherulo septus stat. Eius templi partes quatuor dicuntur sinistra ab oriente. Dextra ab occasu. Antica ad meridiē. Postica ad septētrionem. In terris dictum tēplum locus augurij aut auspicij causa quibusdā cōtemptis verbis finitus concipit verbis nō eisdē vsq; quaq; in arce. Itē sic testaq; me ita sunt quo ad ego eas te linquam nūcij pauero. Ollauer arbor q̄qr est quā me sentio dixisse tēplū tectū quē festo in sinistrū Ollaber arbor ē quirqr quicqd̄ est q̄ me sentio dixisse tēplum quē festo indixerūt. Interea cōcretione conspiciōne: cortumione. vt tq; ea rectissime sensit in hoc tēplo faciundo arbores cōstitui fines apparet & intra eas regiones conspiciēt id est tueamur a quo tēplum dictum: & Cōtemplare vt apud Enniū in Medea contempla & tēplum ceteris ad leuā aspice. Contēplare & Cōspirare id esse apparet ideo dicere cū tēplum faciat augur conspiciōne qua oculorum cōspectum finiant: qd̄ cū dicūt conspiciōnem addūt Cortumionē: q̄ d̄f a cordis visu Cor em̄ cortumionis origo: qd̄ addit templa vt sint dextra aiunt sancta esse qui glorias scripserunt. id est falsum. nam curia hostilia tēplum est & sanctū nō est Sed hoc vt putarent eadē sacra esse tēplū & esse sanctum. Quod in vrbe roma pleręq; ædes sacre sunt tēpla eadē sancta & quod loca qdam agrestia qd̄ alicuius dei sunt: dicentur Tesca. Nā apud Actiū in philecto. Lēnia quis tu es mortalis q̄ in delerta & Tesca te appones loca. Loca em̄ q̄ sint designat cū dicit: Lēnia pręest olitor arat: & celsa cabyrū delubra tenes mysteriaq; pristina castris concepta scri. Deinde Vulcania tēpla sub ipsīs collibus in quos delatus locus dicitur. Alto ablu mine cœli: & Neui⁹ expirāte vapore vides vnde ignes clauet mortalib⁹ diuis quare hoc loco quo

Templum in cœlo.

Partes cœli
Sinistra.
Dextra
Antica
Postica
Templum in terris
Testa.
Contemplare.
Conspicere
Cortumio.
Templum sanctum.
Tesca
Loca
Vulcania
templa.

De lingua latina.

Tueor.	tesca dixit nō errauit: neq; ideo qđ sancta sed qđ vbi mysteria fiant aut tuētur tuesca dicat tuesca post tesca facta. Tueri duo significat vnū ab aspectu: vt dixit vnde ē illud. Tueor te senex ph Iup piter. Et quis pater aut cognatus volet nos contra tueri. Alterū a curando ac tutela vt cū dixim⁹.
Editus.	Bellum tueor: & tueri villā a quo etiā qđā dicunt illū q curat edes sacras Editū nō editumū. S; tñ hoc ipsum ab eadē pfectum est origine qđ quē volumus domū curare dicim⁹. Tu domi vide
Vestispica.	bis. vt Plau. cum ait. intus para cura vide qđ opus fiat. Sic dicta Vestispica q vestē spiceret. i. vide: ret vestē ac tueretur. Quare a tuēdo & tēpla & Tesca dicta cum discrimine eo quod dixi. Etiā in:
Extemplo.	de idem. Illud em̄ extēplo acceptum me negato & filium. Extemplo est cōtinuo q oē tēplum de bet esse cōtinuo septum nec plus q vnū introitū habere. Qđ est apud Act. Peruade polū splēdi
Polus.	da mundi sydera bigis cōtinuis se cœpit spolijs Polus gr̄cum id significat circū cœli. Quare q
Peruade:	est peruade polum valde uade p polū. Signa dicunt eadē & sydera. Signa q aliquid significant: vt
Signum.	libra æquinoctium. Sydera: q infiduntur. atq; ita significant aliquid in terris perurēdo aliudue.
Sydus	Quare vt signum cadēs in pectore q est terrarū anfractare visum. Anfractū est ab origine. Flexū
Anfractum	duplici dictus ab ambitu & frangēdo ab eo leges iubent in directo pedū. viij. esse in anfracto. xvj.
Flexum.	id est in flexu. Ennius vt tibi titanis triuia dederit stirpē liberū. Titanis Triuia Diana ē ab eo dicta.
Titanis.	Triuia eo q in triuio ponit fere in oppidis gr̄cis: vel q luna dicitur esse q in cœlo trib⁹ vijs mo:
Triuia.	uetur in altitudinē & latitudinē & lōgitudinem. Titanis dicta q eā genuit vnus ex titanibus. vt in Plauto Latona titanis vt scribit Manilius est creata Titano vt idem scribit latono parit casto cō:
Vmbiculum.	plexu Iouis delia deos geminos. i. Apollinē & Dianā. Idē de eodē & sancte Apollo q vmbilicum certū terrarū obtines. Vmbilicū dictum aiunt ab vmbilico nostro q is medi⁹ locus sit terrarū. vt vmbilicus in nobis q vtrūq; est falsum. Neq; hic locus est terrarū medius. neq; noster vmbilicus est hoīs medius. Itaq; pingitur qui vocatur icthō Pythagora vt media cœli ac terræ linea ducaf. infra vmbilicus. per id quod discernitur homo mas an foemina sit. vbi ortus humanus similis vt in mundo vbi em̄ oīa nascuntur in medio qđ terra mūdi media. Pręterea si quod medium id est vmbilicus vt pila terræ non Delphi medium & terrę medium nō hoc: sed qđ vocant Delphis in æde for amē: allatum est quiddā: vt thesauri speciē quod gr̄ci omphalon vmbilicum dixerunt. Pacu. Calidona alrix terra exiberatium virum. vt ager Eusculanus sic calidoni⁹ ager est nō terra sed lege poetica q terra ætholia in qua calidon aperte totum accipi ætholiā voluit. Actius myllic
Mystica.	ca da dextra vada pteruecti Mystica ac a mysterijs que ibi in propinquis locis nobilia fiunt. En.
Areopagite	areopagitæ quid dedere quā pudam. Areopagitę ab areopago: is locus athenis. Musę q pedibus
Olympus.	magnū pulsatis olympū. Cœlum dicunt gr̄ci olympū: montem in macedonia oēs a quo potius
Olympiade	puto dictas musas olympiadas ita em̄ a terrestribus locis cognominate Libetrides Pileides. Pim
musæ.	pliades. Thespiades Helicodes quasi Hellepontum & claustra quod Xerxes quondā eum locū clausit. Nam vt ait Enni. Isq; Helleponto pontē contēdit in alto: nisi ab eo qđ Asiam & Europā ibi concludit mare & inter angustias facit propōtidis fauces. Pacu. Aliqui in ægeio freto. Dictum fretum a similitudine feruentis aq q in fretum sepe concurrat æstus atq; efferuescat. Aegeum di
Fretum.	ctū ab insulis q in eo mari scopuli in pelago vocātur a similitudinē caprarū. Aeges Pacij. Aeges
Aegeum	ferme aderant æquore in alto ratibus repentibus Aequor mare appellatū quod æquatū cōmotū
Aequor.	vento non est. Ratis nauis lōga dicitur vt Enni. cum ait Cōferre aut ratē æratam q perit & qui dū
Ratis	mare sudātes eunt atq; sedētes. Ratis dicta nauis longa propter remos q hi cum per aquam su-
Agrestis.	blati sub dextra & sinistra duas ptis efficere vident. Ratis vñ hoc trāslatū illic vbi plures mali aut
Insulæ.	asserres. Agrestis ab agro insulas dictas apparet: q velamēta hostijs et lana q adūtur dicitur infule
Cornuata	intra ostiarū cornua velamēta erant: Itaq; nunc cum ad sepulcrū ferunt frōdes ac flores addūta
ymbra	nas: ideo Neuius ait. Sed velatas frondentis cōas cornua taurum. Vmbrā iaci dicere apparet cor
Cornua	nuata a cornib⁹. Cornua a curuore dicta q pleraq; curuamus: at quas memorāt nosce nos eē. Cal
Calmenę.	menarū priscum vocabulū. ita natū atq; scriptū est alibi. Carmenæ ab eadē origine sunt declinatę
Carmenę	in multis verbis in quo antiq dicebāt. s. postea dicūt. r. vt in carmine saliorū sunt hęc. Orculo do-
Carmen.	losi Eio p osculo Dolori. Ero. oīa vero ad patula coemisse Iani cusiāes duo nuse ruses: dūq; Iani
Caute	q; venet post melios melior. Foedesum foederū. Plurima plurima. Melios em̄: meliorē. A senā are-
Calcus	nam. Ianitos ianitor. Quare Calmena carmena inde Carmina Carmē. r. postea extrito camena fa-
	ctum ab eadem voce. Canite p quo in saliarī versu scriptū est cante hoc versu diuū exta cāte diuū
	deo supplice cāte. In carmine priami apud Actiū qđ est veteres Calmenas Calcas res volo pferi &
	primū calcū significat vetus: eius origo sabina quæ vsq; radices in oscā linguam egit. Calcum ve-

tus esse significat Enni⁹ qđ ait: qđ primū casei populi genuere latini. eo magis Māilius qđ ait Cascū duxisse Cascā nō mirabile ē: qm canoras faciebat nuptias. Itē ostēdit Papinij epigramatū qđ i adoleſcentē fecerat. Cascā Ridiculum est cū re Cascā tua casea dicit. Amica philoptonis eius q senex puerū dicit pufum. puellā pu sam. Si fiet mutuā mulinam: vt sis vere pufus tu: tua amica tenex. Item ostēdit qđ oppidum vocat Cassinum. hoc em̄ a Sabinis orti Sānites tenuerūt: vt nūc nri. vñ & Cassinum forū vetus appellat. Itē significat in attelāis aliquot Pupū senē qđ Osci Casnar appellan: apud Luciliū. Quid tibi ego Ambages ambiui scribere conor. Profectū a verbo ambe: qđ est ambitu & ambitioso. apud Valeriū Soranū vet⁹ Adagio est. O. P. Scipio: qđ verbum vsq; eo euanuit vt grēcū p eo positum magis sic apertū: nā idē qđ Parē iō vocāt grēci vt aurib⁹ lupuz teneo. Canis caninā nō est adagio est lra cōmutata. Abagio dicta ab eo q; ambit orationē: neq; in aliqua vna re cōsistit sola Adagio dicta: vt Aduſtum qđ circū vsq; est vt abigena bos apđ augures quā circū alię hostię cōstituūtur. Cū tria sunt cōiuncta in origine verborum: q; sint aiaduertenda: a quo sit ipositum: & in quo & qđ sēpe nō min⁹ de tertio q; de primo dubitať: vt in hoc. Vtrum primum vna canis aut canes sit appellata. dicta em̄ apud veteres. Vna canes itaq; Enni⁹ scribit: Tāt idē quasi foeta canes sine dētib⁹ latrat. Lucilius. Neq; & magn⁹ hō laniorū imanes canes vt ipositio vnus de buit eē canis pluriū canes sed neq; Enni. cōsuetudinē illā sequēs: ē rephēdēdus neq; is q nūc dicit Canis caninā nō est. Canes qđ latratu signa dāt vt signo canāt. Canes appellatę. & q; ea voce indicant q noctu latēt. latratus appellatus. sic dictū: a q; buisdā vt vna canes vna Trabes remis rostra p altum. Enni. Vrinā ne in nemore pelio securib⁹ cęsa cecidisset ad terrā abigena trabes. cuius verbi singularis casus recte correct⁹ ac facta trabs in medio. En. Celitū camilla expectata aduenis: salue hospita Camilla. Qui glossemata interpretari dixerunt administrā addi oportet in his: q; occultiora. Igit dicitur in nuptijs Casmillus q; cum merū fert: in quo. qđ sit in ministerio pleriq; extrinsec⁹ ne: ctunt: hinc Casmill⁹ no iatur in Samothrace mysterijs. Dius quidā aduſter dijs magnis verbū grēcū arbitror: quod apud Callimachū in poematis ei⁹ inueni apud Enniuz. Subulo finitimas ppter astabat aquas. Subulo dict⁹ q; ita dicūt Tibicies Tusci: qđ circa radices ei⁹: in Aethruria: nō Latio q; tendū e versus. Quo olim Fauni vatesq; canebāt. Fauni dei latinorū: ita vt Faun⁹ & fauna sint in versib⁹ quos vocāt Saturnios in siluestribus locis traditū est solitos fari. Quo fando faunos dictos. Antiquos poetas. Vates appellabāt a versib⁹ viendis: vt in poematis cum scribam ostēdā. Corpore Tartarino prognata paludavirago. Tartario a tartaro dictū. Plato in quarto de fluminibus apud inferos: q; sunt in his vnū Tartarū appellat. Quare tartari origo Gręca. Paluda a paludamentis sunt hęc insignia ac ornamenta militaria. Ideo ad bellū cum exit imperator ac lictores mutauerunt vestē & signa incinuerunt: paludatus dicitur p̄ficiſci q; ppter quod conspiciuntur qui ea habēt ac fiunt palam paludamēta dicta. Plautus. Epeum fumificum coquum: ab Epeo illo qui dicitur ad Troiam fecisse equum Troianū: & Argiuis cibum curasse: ideo ait Epeū fumicum: qui legioni nostrę habet coctum cibum. Apud Enni. Atq; prius pariet locusta lucā bouem. Luca bos elephas cur ista sit dicta. duobus modis inueni scriptū. Nā & in Cornelij commētario erat a Libycis lucas. Et in Virgilij cōmentario ab Lucanis Lucas: ab eo quod nostrorum maximam quadrupedē: quā ipsi haberēt vocarēt bouē. & in lucanis. Pyrrhi bello primū vidissent apud hostis elephātos. Idē nō itē quadrupes cornuatas: nā quos dētes multi dicūt snnt cornua Lucanā bouez qđ putabāt lucā bouē appellasse. Si a Libya dictę essent luce fortasse pātherę quoq; & leōes nō Africanę bestię dicerentur sed lucę: si ab lucanis dictę. Vrsi cur pot⁹ lucani q; luci dicti. Quare ego arbitror potius lucas ab luce qđ longe relucebāt: ppter inauratos regio cypeos: quib⁹ eorum tumor nate erant turres. Ennius. Orator sine pace redit regitq; refert rē. Orator ab oratione dictus. q; eni verba haberet orationū publice aduersus eū: quo legebat. ab oratione orator dictus: cum res maiores latone legebant. potissimū qui cām cōmodissime orare poterēt. Itaq; Enni⁹ ait. Oratores doctiloqui apud Enniū olim respōdet suavis sonus egria. Olli valet dictū illi ab olla & Ollō q; alterum comitijs cū recitat a pręcone dicit Olla cętura nō illa. Altrū apparet in funeribus indictiuis quo dicit Ollus letho dat⁹ est qđ gręcus dicit lithi: idest obliuioi apud Enniū mēsas cōstituit idēq; ancilia. Ancilia dicta ab ancisu q; ea arma ab vtraq; pte thracum incisa. Saturnio in carmine Libaq; fictores argeos & tutulatos. Liba q; libādi cā fiūt. Fictores dicti a figendis libis. Argei ab Argis: Argei fiunt e sirpis virgultis simulachra sunt hoim. xxx. Ea quotānis pōte sublicio a sacerdotibus publice deiſci solent in Tyberim. Titulati dicti hi qui in sacris capitib⁹ habere solēt. vt metā: id Titulus appellatur ab eo quod matrefamilias crines cōuolutos ad verticem capitis quos ha-

Cassinum op-
pidum.
Cassinum for-
Pupus.
Ambages.
Adagio
Abagio.
Aduſtum.
Abigena bos.
Canis an ca-
nes.
Latratus.
Trabes nunc
trabs.
Camilla
Casmilus
Subulo
Fauni.
Vates
Tartarinus
Paludamen-
ta.
Epeus
Luca bos
Orator
Olli Olla
Ollus
Ancilia
Liba Fictor
Argeus
Titulati.
Titulus
Tutulus
Flamines
Voltornalis

obscenabis. Cerastribula Opilius scribit ciru coxēdices sunt nobis id grēcū est ab huius loci ver. Cerastribula
 sura. In neruolaria. Scobinam ego illam actutū ad rasi. scobinā a scobo. Lima enim materia fabri Scobina
 lis est: in Penulo. Vinceretis ceruum cursu: vel gralatore gradum. Gralator a gradu magno di Lima
 ctus. in Truculento. Sine virtute argutum ciuem mihi habeā p Præfica: vt Aurelius scribit: Mu Gralator
 lier ab luctu quē conduceretur: quē añ domū mortui landes eius caneret: hoc factitatus Aristo: Præfica
 teles scribit in libro qui scribitur: Noia barbarica quibus testimoniū est quod fretū est neuif. Hoc mulier
 quidem hercle opinor præfica est. Nā mortuos collaudat. Claudius scribit: dicta: quē præficeretur
 ancillis: q̄admodū lamentaretur. Præfica est dicta. vtrunq; ostendit a præfatione præficā dictā apd Cocles
 Enniū decem Coclites: quas montibus summis cipis foedere ab oculo Cocles vt Ocles dict⁹ qui Ocles
 vnū haberet oculū. quocirca in Curculione est: de coclitū pro sapia eē arbitror Nā sunt vno oculi.
 Nunc de temporibus dicā: quod est apud Cassium: Nocte intēpesta nostrā deuenit ad domū. In Intempesta
 tempesta nox dicta a tempestate. Tépestas ab tempore. Intempesta nox: quo tēpore nihil agitur: nox
 Quid nox videtur in altifono cœli clypeo: temo superat stellas sublimē cogēs: etiam atq; et no: Tempestas
 ctis iter. hic multam noctē ostendere vult a temonis motu. Sed temo vn̄ & cur dicat latet: Arbi
 tror antiquos rusticos primum notasse quedā in cœlo signa: quē præter alia erat insignia: atq; ad
 aliquem vsū culturę tempus designandū cōuenire aiaduertebantur. eius signa sunt q̄ has se
 ptem stellas grēci vt Homerus vocant αμαζον: & propinquum equi signum Bootē. nosiri eas se Bootes
 ptem stellas Boues & temones & prope eas axem. Triones em̄ & boues appellantur a bubulcis Boues stel
 etiā nunc maxime cū arāt terrā equis: vt dicti valentes glebarij qui facile p̄scindunt glebas sic oēs Triones
 qui terrā arabant a terra Terriones: vnde Triones vt ducerētur detritū. Temo dictus a tenēdo Is Teriones
 em̄ continet iugū & plaustrū appellatū aperte totum vt multa p̄nt. Triones dicti septem q̄ ita si: Temo
 tæ stellæ vt ternæ: trigona faciant. Aliq̄d lumē iubar ne in cœlo cerno. Iubar d̄r stella lucifer: quæ Iubar.
 in sūmo habet diffusum lumen: vt leo in capite iubam huius ortus significat circiter esse extremā
 noctem. Itaq; vt Pacuius. Exorto iubare noctis decurso itinere Apud Plautū in Parasito. mi: Crepusculum
 gro inde hinc bene potus primo crepusculo Crepusculū dictū a sabinis & id dubium tēpus no: Creperus
 ctis an diei sit itaq; in cōdaliō est. Taz crepusculo fere vt ament lāpadas accēdite. Ideo dubiē res Concubium
 creperē dictē. In Trinūmo: Concubium sit noctis: priusq; postremū perueneris Concubiū a con: Conticinum.
 cubitu dormiendi causa dictū in asinaria. Videbitur factū volo at redito cōticiniū. Cōticiniū pu
 to a cōticiscendo dictū: siue vt Opilius scribit ab eo cū cōticuerūt hoies. Nūc de his rebus quē ad Reciprocum
 significant aliq̄d tempus cū dicuntur aut fiunt dicā apud Actiū. Reciproca tendēs neruo equo
 cōcita tela. Reciproca est cū vn̄ quod profectū redit eo: q̄ ab recipe reciprocare factū: aut quod po Transuersus
 scere procare dictū apud Plautū: aut trāuersum non prouersus cedit quasi cancer solet dicit ab
 eo quod in id quod est versus. & ideo qui exit in vestibulū quod est ante domū prodire & proce
 dere quod cū leuio non faceret sed secundū parietē transuersus iret dixit vt trāuersus cedit quasi Andromachē
 cancer nō prouersus in hō. apud Enniū Andromachē nomē qui indidit recte ei indidit Itē qua
 propter Parim pastores nunc alexandrū vocāt. Imitari dum voluit Euripidem & ponere ethy
 mō est lapsus. Non Euripides q̄ græca posuit etyma sunt aperta. Ille ait ideo nomen additum
 Andromachæ quod Andromache te: hoc Enniū quis potest intelligere Inuersus significare An
 dromachē nomē qui indidit recte indidit: aut Alexandrum ab eo appellatum in græcia qui paris
 fuisset: a quo herculem quoq; cognominatū Alexicatum ab eo: quod defensor esset hominū: apd Alexicaton
 Actiū: iāq; aurorā rutilare procul cerno. Aurora dicitur ante solis ortū: ab eo q̄ ab igne solis tuz Aurora
 aurea aer aurescit. quod addit Rutilare est ab eodē colore Aurei enim rutuli & inde etiā mulieres Rutilo
 valde ruffę rutulę dictæ: apud Terentiū. Scortatur: putat olet vnguentū Demeo scortari est sæ: Rutulus
 pius meretriculā ducere: quē dicta a pelle. Id. n. non solū: antiqui dicebant scortū: sed etiā nunc di Scortum
 cimius sortea: ea quē e corio ac pellibus sunt facta. Inde in aliquot sacris ac sacellis scriptū habem⁹ Numen
 ne quod scortēū adhibeatur. Ideo ne morticinū quid adsit: in atelanis licet aiaduertere rusticos Epityrum
 dicere se adduxisse pro scorto pelliculā apud Actiū. Multis nomē vestrū numēq; ciendo. Numē Lympha
 dicunt esse imperiū ab nutu. oia sunt eius cuius imperiū maximū esse videatur. Itaq; in ioue hoc & Nympha
 Homerus alius aliquotiens apud Plau. Si vnum epityrū edā apud illū esuriens insane. Bene epi Lymphatus
 ritū vocabulū est cibi quo frequētius sicilia q̄ italia vsa: id vehemēter cū vellet dicere dicit insane Bacchus
 quod infani faciūt oia vehemēter apd Pacu. Flexaniat aquā lymphatē dicit a Lymphā nympha Bacche
 vt apud grēcos Thetis. Apud Enniū Ea thetis illi mater in græcia cōmota mēte quos nympho Baccha.
 leptos appellant: ab eo Lymphatos dixerūt nostri Bacchus liber & eius comites Bacche & vinū Alcon.

De lingua latina.

Alcedon.	in Hispania Baccha. origo in his omnibus græca. vt apud Pacu. Alcyonis ritu littus peruolgās
Alcyonij dies	furor. hęc. n. auis nūc græce dī Alcyon. a nostris Alcedo. hęc hyeme q̄ pullos dicitur tranquillo mari facere: Eos dies alcyonios appellant. quod est in verlu alcyonis ritu. i. ei ⁹ instituto: vt cū aru
Rite facere	spex præcipit: in suo quisq̄ sacrificiū ritu faciat: & nos dicimus. xij. viros græco ritu sacra nō roma
Comiter	no facere. Quod em̄ fit rite id ratū ac rectū est. ab eo Actius recte perfectis sacris vult accipi: apud
Commessatio.	Enniū si voles aduertere animū comiter mōstrabitur. Comiter hilare ac lubēter cuius origo græ
Comœdia	ce comos. inde Comessatio latine dicta & in græcia vt quidā dicunt Comœdiā apud Atiliū cape/
Cāpio	cede/ lide/ come/ crede/ cape. Vnde accipe: sed hoc in pximo libro retractandū. Apd Pac. Nulla
Accipio	res neq̄ cicurare neq̄ mederi potis est neq̄ reficere. Cicurare mansuefacere qđ em̄ afero discre-
Cicurare	tum id dicitur Cicur. & ideo dictū cicur ingeniū obtineo māsuētum. a quo veturij quoq̄ nobiles
Cicur ingeni-	cognominati Cicurij. Innatū a cicco Cicur. Ciccū dicebant mēbranam tenuem que est vt i malo
um.	punico discrimen: a quo etiā Plau. dicit q̄ volet dēsum ciccū non inter duo Apud Neuiū Ciccū
Cicurius	venire video ferme iniuria. Ferme dī quod nunc fere vtrūq̄ dictū a ferendo q̄ id quod fertur est
Cicus.	in motu atq̄ aduentat. Apnd Plau. Euax iurgio vxorē tandem abegi ab ianua. Euax verbum
Ferme.	nihil significat: sed effutitiū naturaliter est: vt apud Enniū. Hebæ ipse clypeus cecidit. Apud En
Euax	niū. Heu mea puella spe quidem id succenses tibi. apud Pōpiliū. Heu qua me causa fortuna infe
Lis	ste premis q̄ ait iurgio. i. litibus itaq̄ quibus res erat in cōtrouersia ea vocabatur lis. ideo in actio
Iurgare	nibus videmus dici: quam rē siue litē dicere oportet: ex quo licet videre iurgare esse ab iure dictū
Obiurgatus.	Nam quis iure litigaret: a quo obiurgat ⁹ is qui id facit iuste apud Lucretius Atq̄ aliquos ibi ab
Cleptere	rebus cleptere foro. Qui Cleptere dixit. Vnde etiā alij clepere. i. corripere quorū origo a clā vt sit di
Clepere	ctum clepere: vñ clepe & ex ea cōmutatio vt multa & factū Clepere pōt a greco dictū κλεπειν.
Mandier.	Apud Mariū: Corpora graiorū merebar mandier igni. dictū mandier a mandendo vnde man-
Manduco	ducari a quo in attelanis obsoniū vocāt manducū apd Martiū Obscæni interpretes funestiq̄ hois
Manducus	auctor: obscænū dictū ab scæna. Ea vt græci aut Actius scribit: scæna in pluribus verbis a añ e.
Obscœnum.	alij ponūt alij nō: vt qđ partim dicūt scepterū: alij sceneratricē. alij sceneratricē. sic scæniseca & scænis
Scœna	seca a quo rustici pappū Mesiū non melū. A quo Luci. scribit. Cæcili ⁹ ne rusticus fiat. quare turpe
Sœuola	ideo obscænū. quod nisi in scœna palā dici non debet. potest vel ab eo qđ puerilis turpicula resin
Sœua auspi-	collo qđā suspenditur ne quod obsit scæue cā: inde Sœuola appellatus: ea dicta ab Sœua. i. fini
cia	stra q̄ quæ sinistra sunt bona auspicia existimantur a quo dicunt Comitā aliud ve qđ sit. aut fini
Sœuum.	stra que est: id a greco est q̄ hi sinistra vocāt Sœuā quare qđ dixi Sœuū omē est omē turpe. qđ vñ
Omen.	id dicit. Oimē omē extrito. S. apd Plautū. Qua ego añ hanc te amauī. valet cōstitui. Itaq̄ heres
Cano pro f i	cū constituit se heredē esse dicitur Canere: & cū id fecerit creuisse. Apud eūdē. Quo de sinu frequē
c'o	tem operā dedistis valet assiduā. Itaq̄ qui adest Assiduus fere que oportet his frequens oppo-
Assiduus.	ni solet. Itaq̄ illud eadē mulierculæ dicunt quidē nos precio tanti est frequentare. Ita in prædio
Fossa	nos lepide ac nitide accepisti apparet dicere facile est vt curare ad sim cum iā bene nos accipias.
Mussare	Apud Enniū. Decretū est stare corpora telis: hoc verbū Ennij dictum a fodiēdo: a quo fossa apd
Auerrūcare	Enni. Vocib ⁹ cōcide faxim & obrutus. Mussare dictū qđ muti nō āplius quā μν dicunt a quo idē
Pipulo	dicit qđ nimīū est. neq̄ vt aiunt μν facere audēt. apud Pacu. dei mouerint meliora atq̄ amentā
Gannio	Auerrūcallint a vertēdo. Auerrūcare vt deus q̄ meis rebus præest auerūcus. Itaq̄ ab eo precari
Rudere.	solent: vt pericula auertat. In Aulularia. Pipulo te differā ante edis. i. cōuitio declinatam a pipatu
	pullorū. Multa ab aīaliū vocibus translata in hoies. partiz que sunt apta. partī obscura. pipicus
Bouans	vt Ennij aiūs cū pectore lactat. Plauti Gānuīt odio sus omni totē familiæ. Cæciliij tantū rē dilabe
Mugire	re vt p nihilo habuerit. Luci. Hęc inq̄ Rudet ex rostris: atq̄ ei limitabit eiusdē quā tū hinnitū atq̄
Fremere.	eqtatū cū minus aperiāt porcij ab lupo volutare vlulātis. Ennij. A vitulo tibicina maxio labore
Vagire	mugit. Equidē a boue clamore bouātes Equidē a Leōe pausā fecere fremēdi: equidē ab hedo cla
Frutimī.	mor ad cœlū voluēdus p ethera vagit sueta frēdire Frōdi frutimi suauiter Marc ⁹ acti ⁹ in cassina
Fungere	a Fringuilla. Quid fringutis: qđ istuc tā cupide cupis: sues auoluerat. Ita trade neq̄ in re neq̄ in
Nexus	iudiciū Aesopi: nec theatri tritides incolace nexū. Manili ⁹ scribit oē qđ per librā & æs gerit in quo
Obærat	sint mācipia. Mutius que p æs & librā fiūt vt obligentur pter q̄ mācipio detur. Hoc veri ⁹ Flacc ⁹
	esse ipsū verbū ostēdit. de quo querit. Nā idē qđ obligatur per librā neq̄ suū sit: inde Nexū dictus
	Liber qui suas opas in seruitute p pecunia quā debebat dū solueret nex ⁹ vocabat: vt ab ære Obæ
	rat ⁹ . Hoc. C. pollio vocare Sylla dictatore sublatū ne fieret & oēs q̄ bonā copiā iurarēt ne eēt ne
	xi dissoluti. In cassina. messes siue qđ iubet: id facias quādo tibi domi. Deliquiū est dictū ab eo qđ
Deliquium.	

deliquanda non sunt: vt turbida quæ sunt deliquantur: vt liquida fiant. Aurelius scribit deliquitum Lingula esse a liquido. Claudius ab eliquato. Siquis alterutrum sequi mallet habebit auctorem Cecilium per Vitulans læticiam liquitur aius aliquando liquitur fictum. Multa apud poetas reliqua esse verba quorum ori- Caperata gines pnt dici non dubito: vt apud Neuium in Esiona. Eniuero gladij Ligula a lingua in Clastidio frons Vitulantes a vitula in dolo caperata fronte a capre fronte. In demetrio: Persibus aperite. Itaque sub Protina hoc glossema callide subscribunt in Lampadione. Protina a protinus cōtinuitate significans: in Præbia Agedone Cauadacus suavis tametsi a magistris accepimus mansuetum in Romulo spōsus cōtra Conficio sponsum rogat in stigmatia. Præbia a præbendo: vt si totum quod sint remedia in collo pueris: in Tech Illustre nico Cōficiant a cōficto cōuenire dictum: in Tarentilla pacuij ab luce illustre: in Trucularia. Exbo Exbola las aulas quassant eijciuntur a greco verbo ex bole ictum: in bello punico. Nec satis Sarrire ab ser- Sarro rare dictum. i. aperire. Hinc est Sera: qua remota fores panduntur. Sed vereor ne plures sint futuri q Sera. de hoc genere me quod nimium multa scripserim reprehendant quod quid reliqueris quædam accusent: id potius iam reprimendum quam producendum puto esse volumen. Nemo reprehensus qui e segete ad spici- legium relinquit stipulam. Quare institutis sex libris quæadmodum rebus latina nomina essent imposita ad vsu nostrum. E quis tris scripsi. P. Septunio qui mihi fuit questor: tris tibi quorum hic est tertius Priores de disciplina verborum originis posteriores de verborum originibus. In illis quæ ante sunt in primo volumine est quæ dicantur. Cur etymologice neque an sit neque ea utilis sit. in secundo quæ sint & cur ea sit & in illis sit. in tertio quæ forma etymologiæ. in secundis tribus quos ad te misi. Itē gratiam discretis. Primum in quo sunt origine verborum locorum & earum rerum quæ in locis esse solent. Secundum quibus vocabulis tempora sint notata & hæ res quæ in temporibus fiunt. Tertium hic in quo a poetis. Itē sumpta utilia quæ dixi in duobus libris soluta oratione. Quocirca quoniam omnis operis de lingua latina tris feci partes. Primo quæadmodum vocabula imposita essent rebus. Secundo quæadmodum ea in casus declinantur. Tertio quæadmodum coniungerentur. prima parte perpetrata. vt secundum ordiri possimus huic libro faciam finem.

¶ Finis trium librorum linguæ latinæ ad Ciceronem.

¶ Marci Terentij Varronis Analogiæ Liber primus: quæ dicantur cur non sit Analogia:

Vm ratio naturæ tripartita esset: vt superioribus libris ostendi: eius prima pars quæadmodum vocabula rebus essent imposita. Secunda quo pacto de his declinata in discrimina ierunt. tertia vt ea inter se ratione iuncta sententiam efferat. Prima parte exposita de secunda incipiã. hic vt ppago omnis natura secunda: quæ prius illud rectum vñ ea sit declinata. Itaque declinatur in verbis rectum homo obliquus: homo quod declinatum a recto. de huiusce multiplici natura discriminum origines sunt hæ. Cur & quo & quæadmodum in loquendo declinata sunt verba de quibus duo prima duabus causis pcurra breuiter quæ & tum cum de opica verborum scribenda erit retractandus & quæ de tribus tertium quod est habet suas permultas ac magnas partes declinatio inducta in sermone: non solum latinis: sed omnium hominum vtili necessaria de causa. Nisi enim ita esset factum neque dicere tantum numerum verborum possemus Infinite. n. sunt nature in quas ea declinant. Neque quæ didicissemus ex his quæ inter se rerum cognatio esset appareret. At nunc id videmus: quod simile est quod ppagatum legi vt declinatum est duo simul appareret quodammodo eadem dici & non eodem tempore factum. Vt si verbigra alterum horum diceretur priam alterum Hecuba nullam vnitatem adsignificaret: quæ apparet in lego & legi & in priam priami vt in hominibus quædam sunt cognationes & gentilitates: sic in verbis. vt. n. ab æmilio homines orti æmilij ac gentiles: sic ab æmilij nomine declinate voces in gentilitate nominali. ab eo. n. quod est impositus recto casu æmilius orta æmilij æmilius æmilios æmiliorū: & sic reliquæ eiusdem que sunt stirpis. Duo igitur omnino verborum principalia imposititia alterum vt fons. alterum vt riuus. Imposititia nomina esse voluerunt que paucissima quo citius ediscere possent. Declinata que pluria: Isto ope facilius omnes quibus ad vsu operum essent dicerentur ad illud genus quæ prius historia opus est. nisi descendendo. n. aliter id non puenit ad nos ad reliquum genus quod posterius ars ad quam opus est paucis preceptis quæ sunt breuia. quæ. n. ratione in vno vocabulo declinare didiceris in infinito numero nominum vti possis. Ita nouis nominibus allatis consuetudine sine dubitatione eorum declinamus. Statim omnes dicit populus Et iam nouitij serui epti in magna familia cito omnium conseruorum omnes recto casu accepto in reliquos obliquos declinant. quod si non offendent. Non est mirum eternam illam que primi nomina imposuerunt rebus fortasse an in quibusdam sint lapsi. Voluisse. n. putat singularis res notare. vt ex ijs in multitudine declinaret. vt est ab homine homines. sic mares liberos voluisse

Analogue.

notari. vt ex his fœminę declinarētur vt est a terētio tererētia. sic in recto casu quas iponerent vo-
ces vt illic eēt futurę quo declinarē. Sz hęc in oibns tenere nequisse q̄ & vna dñr scopæ. & mag
& fœmina aquila & recto & obliquo vocabulo vis Cur hęc uō tā sit in culpa q̄ putāt plęraq̄ solue
re nō difficile. Sed nūc nō necesse. nō. n. qui potuerunt assequi: sed q̄ voluerint ad hoc q̄ ppositū
refert qđ nihilominus declinari potest ab eo quod iposuerunt scopę scopa quā si iposuisent sco-
pa ab eo scopæ. sic alia causa. in quā cu eas ab impositis noibus declinarint quā ostendi sequit
in quas voluerūt. declinari aut voluerunt vt generatim summatim. Itē in formis. Duo. n. gene-
ra verborū. Vnū secundū q̄ declinādo multas ex se parit disparilis formas: vt est lego legis legas
sic alia. Alterū genus sterile qđ ex se parit nihil. vt est etiā vix magis cur. Quarū rerū vsus erat sim-
plex. ibi etiā vocabula declinantur vt in qua domo vnus seruus vno seruilio post nomē in quā
multi pluribus. Igitur & in is rebus quorum sunt noīa quot discrimina vocis plura ppagies plu-
res. In his rebus q̄ copulę sunt ac coniuugūtur verba qđ non opus fuit declinari in plura fere sin-
gula sunt. vno. n. loro colligare possis vel hoīem vel equū vel aliud qđ quicquid est qđ cū altero
potest colligari. Sed qđ dicimus in loquēdo. cōsul fuit Tullius & antoni⁹: eodē illo & oīs binos
cōsules colligere possumus. Vel dicā amplius oīa nomina atq̄ idē etiā oīa verba cū fiūt tūc ex
vna syllaba illd & maneat vnū. quare duce nā siquæ imposita essent vocabula rebus ne ab oibus
his declinatus putarent quorū generū declinatioēs oriuntur:

Artes orationis sunt duę: si item: vt Dion in tris diuiserimus partes. Resq̄ verbis adfi-
gnificantur. vna quæ adsignificat casus. Altera quæ tpa. Tertia quæ neutrū. De his Ari-
stoteles duas ptes orationis esse dicit. Vocabula & verba: vt hō & equus & legit & cur-
rit vtriusq̄ gñis & vocabuli: & verbi: quędā priora & quędam posteriora. Priora vt hō
scribit. posteriora vt doctus & doctę dicitur. n. doctus & scribit doctę: hęc sequitur & locus & tē-
pus q̄ neq̄ homo nec scribi pōt sine loco & tempore esse. ita vt magis sit locus homini cōiunct⁹
tēpus scriptiōi. Cū de his nomē sit primū. Prius em̄ nomē est q̄ verbū tēporale & reliqua posteri⁹
q̄ nomē & verbū. Prima igitur noīa: quare de eorū declinatione q̄ de verborū ante dicam. Noīa
declinantur aut in earū rerū discrimina: quarū noīa sunt: vt a Terētius Terenti⁹: aut in eas res ex-
trinsecus quarū ea noīa non sunt: vt ab equo equito. In sua discrimina declinantur aut ppter ip-
sius rei naturam de quo dicitur: aut propter illius qui dicit propter ipsius rei discrimina. aut a to-
to vt ab homine homunculus: a capite capitulum propter multitudinem vt ab homine homi-
nes. Ab eo q̄ alij dicunt ceruices. & id Hortensii. in poema. caruix quæ a parte declinata vt a cor-
pore: vt a mamma mammola a manu manubria. alia ab animo: vt a prudentia prudens: ab inge-
nio ingeniosus. hęc sine agitationibus. aut vbi motus maiores. Itē ab aīo. aut strennitate & nobi-
litate strennui & nobiles. Sic a pugnādo & currendo & pugiles & cursores. Vt alię declinationes
ab aīo alię a corpe. sic alię que extra hoīem: vt pecuniosi agrarij q̄ foris pecunia & ager ppter eo-
rum que dicūtur. Sunt declinatioē. vt his: qui de altero diceret distinguere posset cum vocaret.
cū daret. cum accusaret: sic alia equidē discrimina que nos & grecos ad declinandū duxerūt. Sine
controuersia sunt quinq̄: quod vocent vt Hercules. qđadmodū vocetur. vt Hercules a quo vo-
cetur: vt ab Hercule. cui vocetur vt Herculi. cuius vocetur vt Herculis. ppter ea verba que erāt p-
inde ac cognominata: vt prudens candidus strenuus q̄ in his preterea sunt discrimina ppter in-
crementum: quod maius vel minus in his esse potest accessit declinationum genus: vt a candido
candidus candidissimum. Sic a longo diuite id genus. alijs vt fieret que in ea res que extrinsec⁹
declinantur sunt. ab equo equile: ab ouibus ouile. sic alia hęc cōtraria illis que supradicta vt a pec-
unia pecuniosus: ab vrbe vrbano: ab atro atratus: vt nōnūq̄ ab hoīe locus ab eo loco homo. vt a
romulo roma: a roma romanus. aliquot modis declinata ea que foris. nam aliter q̄ a maioribus
suis latonius & priamides: aliter que facta. vt a predādo predæ. a merendo merces. Sic alia sunt
que circūire nō difficile: sed q̄ genus iam videtur & alia vt gerent omitto. In verborū gñe quæ tē-
pora adsignificant q̄ ea erant tria. preteritū. presens. futurū. declinatio faciēda fuit triplex: vt a sa-
luto salutabam salutabo. Cum item psonarū natura triplex esset qui loqueretur. de quo ad quē:
hęc ab eodē verbo declinata: que in copia verborū explicabūtur. Qm̄ dictū de duab⁹ declinatio-
nibus cur & in qua sit fama. tertiū quod relinquitur. que admodū nūc dicif. Declinatioū genera
sunt duo. voluntarium & naturale voluntariū est quo vt cuiusq̄ tulit volūtas declinavit. sit tres
cū emerūt ephesi singulos seruos. nōnūq̄ alius declinat nomen ab eo qui vendit artemidor⁹ atq̄
artemā appellat ali⁹ autē regiōe p̄ ibi emit ab Ionia Ionā. ali⁹ q̄ ephesi ephesiū. sic alius ab alia ab

quare ut visus est contra naturalē declinationē dico. q̄ nō a singulorū oritur volūtate sed a cōi cōsensu. Itaq̄
 oēs ipositis noibus eorū. Itē declinant casus atq̄ eodē mō dicunt huius artemidori & ionis & huius ephesi.
 sic in alijs casibus cū vtrūq̄ nonnūq̄ accidat & ut in volūtaria declinatiōe aiaduertat natura. & i naturali vo
 lūtate que cuiusmodi sint aperient infra q̄ vtraq̄ declinatiōe alia fiūt similia alia dissimilia. de eo gr̄eci latini
 q̄ lib. fecerunt multos: partim cū alij putarant in loquēdo ea verba sequi oportere. que a similibus simili
 ter essent declinata quas appellarunt analogias: alij cū id negligendum putarent ac potius sequēdam simili
 tudinem: quo in consuetudinem: q̄ vocant οὐκ ἔστι: cum vt arbitror vtrūq̄ sit nobis sequendū q̄ declinatiōe
 voluntaria sit anōalia in naturali magis analogia. de quibus vtriusq̄ generis declinationibus lib. faciam bis
 ternos prioris tris de earum declinationum disciplina posterioris ex eius disciplinæ propaginibus de prio
 ribus prim⁹ erit hic que cōtra similitudinē declinationū dicatur. Secūdu que cōtra dissimilitudinē. Tertio de
 similitudinū forma. de quibus que expiero singulis tribus. tū de alteris totidē scribere ac diuidere incipim⁹.
 Incipiā q̄ huiusce li. est dicere cōtra eos qui similitudinē sequuntur quæ est vt in ætate puer ad senē ad anum
 imberbis vt est scribo bā dico cā. prius cōtra vniuersā analogiā. deinde tū de singulis partibus a natura sermo
 sit incipiā oīs oratio cū debeat dirigi ad vtilitatē ad q̄tū deniq̄ peruenit: si est aperta & breuis que petimus
 q̄ obscurus & lōgius. orator est odio & cū efficiat apta vt itelligat breuis vt cito itelligatur: & aperta cōsuetu
 do breuē tēperantiā loquētis & vtrūq̄ fieri possit sine ana. nihil ea opus est. Neq̄. n. vtrū Herculi an Her clau
 uā dici oporteat si doceat analogia: cū vtrūq̄ sit in cōsuetudine nō negligendū. Sūt q̄æ que sunt & breuia
 & apta preterea q̄ is vtilitatis cā queq̄ res sit inuēta si ex ea q̄s id sit coniectus āplius ea scrutari: cū sint ni
 miū ociosi. & cū vtilitatis cā verba iō sint iposita rebus vt ea significant si id cōsequimur vna cōsuetudine ni
 hil pdest analo. accidit q̄ queq̄ cā vsus ad vitā sint assūpta. in his vtilitatē querere nō similitudinē. Itaq̄ in
 vestitu cū dissimillima sit virilis toga tunice muliebri. stola. pallio. tñ in æquabilitatē hanc sequitur nihilomi
 nus in ædificijs q̄ non videmus habere atrium περιουλιον similitudinē & cubiculū ad equale q̄ tñ propter
 vtilitatem in his dissimilitudines potius q̄ similitudines sequamur. Itq̄ & hiberna & triclinia & æstiuua non
 itē valuata & fenestrata facimus. Quare cū in vestitu ædificijs sic in suppellectile cibo: cæterisq̄ oib⁹ que vsu
 ad vitā sunt assuptū dominetur inæqualitas: in sermone quoq̄ q̄ est vsus cā cōstitut⁹ ea nō repudianda q̄ si
 quis duplicē putat esse summā: ad quas metas nature sit perueniendū in vsu vtilitatis & elegantie q̄ non so
 lum vestiti esse volumus vt vitem us frigus sed etiā vt videamur vestiti esse honeste. nō domū habere: vt sim⁹
 in tecto & tuto solū qd̄ necessitas cōtrulerit: sed etiā vbi voluptas retineri possit. nō solum vasa ad victū ha
 bilia. sed et figura bella atq̄ ab artifice. q̄ aliud homini aliud humanitati satis est: Quoduis sitietū poculum
 homini idoneū humanitati nisi bellum parū. sed cū discessus ab vtilitate ad voluptatē tamē in eo ex dissimi
 litudine plus voluptatis q̄ ex similitudine sæpe capitur: quo noīe & gemina cōclauia dissimiliter pollent &
 lectos non omnes paris magnitudine ac figura faciūt q̄ si esset analogia petenda in suppellectili oīs lectos
 haberemus domi ad vnā formā & aut cū sulcro aut sine eo: nec tū ad tricliniarē gradū non itē ad cubicularē
 neq̄ potius delectaremur suppellectile distincta que esset ex ebore alijsq̄ rebus disparibus q̄ figuris q̄ graba
 tis analogon ad similitudinē plerūq̄ eadē materia fiunt quare aut negandū nobis disparia esse iucunda. aut
 quia necesse est cōfiteri dicendū verborū dissimilitudinē: que sit in cōsuetudine non esse vitanda. q̄ si ana
 sequēda est nobis: aut ea obseruanda est quæ ē in cōsuetudine aut que non est. Si ea que est sequēda prece
 ptis nihil opus est: q̄ cum consuetudine sequamur ea nos sequetur. Si quæ non est in consuetudine quere
 mus vt quisq̄ duo verba in quattuor formis finxerūt similiter quis hæc nolemus: tñ erunt sequēda vt Iupit
 ter maipiter quas si quis seruet analogias pro insano sit reprehendendus. nō ergo est ea sequēda: q̄ si oportet
 idest vt a similibus similiter oīa declinentur verba segtur vt ab his similibus similia debeant fingi q̄ non sit
 nā & similibus alia sunt similia: alia dissimilia & a dissimilibus partim similia partim dissimilia: a similibus si
 milia. vt a bono & malo bonū malū. a similibus dissimilia. vt a lupo lepus. lupo lepori. Cōtraria a dissimilib⁹
 dissimilia: vt priamus paris priamo pari. a dissimilibus similia. vt Iupiter iouis ioui. Et etiā magis analogi
 cos dissimilia finguntur: sed etiam ab eisdem vocabulis dissimilia. neq̄ a dissimilibus similia sed etiam eadē
 ab eisdē vocabulis dissimilia fingi apparet q̄ cū due sint Albē ab vna dicuntur Albani ab altera Albenes cuz
 trinæ fuerūt Athenē ab vna dicti Atheni. ab altera Athenienses a tertia Atheneopolitē. Si ex diuersis verbis
 multa facta in declinando inueniuntur eadē. vt cū dico a Saturni. luo luam & a soluēdo abluo abluā oīa fere
 nta verba liberalia & muliebria multitudis cū recto cāu fiūt dissimilia cū dādī sītia vt mares Terētij foemīe Terē
 tiē: eadē in dādī viris terētij & mulierib⁹ terētij. dissimile. Plau. & Plauti⁹. & cōe vt hui⁹ Plauti & plauti de
 niq̄ si est analogia. qd̄ in multis verbis & similitudo verborū sequit q̄ in plurib⁹ est dissimilitudo. vt nō sit in
 sermōe sequēda analogia postremo si est in orōne aut in oib⁹ ei⁹ ptib⁹ est. aut i aliqua ē parū & in oib⁹ nō ē in
 aliqua eē parū ē vt albū eē gthiopē eē non satis ē q̄ hz cādidos dētes. nō ē ergo analogia cū a similibus verbis

Analogue.

que declinantur sicut fore pollicentur quod analogias esse dicunt. & cum simili latere denique dicentes se verbo verbum ex eo dem sit genere eadem figura transitu de casu in casum similiter ostendi possit. quod hec dicunt utrumque ignorat. & in quo loco similitudo debeat esse & quemadmodum spectari soleat: sicut sit nec ne: que cum ignorat sequitur ut cum analogia dicere non possit sequi debeamus. Quapropter enim verbum utrum dicat vocem que ex syllabis est facta cum qua audimus. an que ea significat que intelligimus. an utrumque. si vox voci esse debet: sicut nihil refert quod significat mas an femina sit. & utrum nomen an vocabulum sit quod illi interesse dicunt. Sin illud quod significat debet esse sicut. Theona & Diocia quos dicunt esse pene ipsi geminos inveniunt esse dissimiles si alter erit puer alter senex. aut vnus albus & alter ethiops. Item aliqua re alia dissimile. Sint ex utraque parte debet verbum esse dissimile non cito inveniunt quoniam in alterutra re claudet nec Perperena & Alphena erit sicut. & alterum nomen virum: alterum mulierem significat. Quare quoniam dixi ubi similitudo esse debeat nequeunt ostendere impudetes. sicut quod dicunt esse analogias alterum illud quod dixi quemadmodum sicut expectari oporteret ignorare apparet ex eorum precepto quod dicunt cum transferit enominandi casibus in eos quos appellat vocandi: tum denique posse dici rectos esse similes aut dissimiles: est enim: ut si quis Menchmos geminos: cum videat dicat se non posse iudicare similes ne sint: nisi quod ex his sint nati considerarit. nunc discrepat inter se nihil inquam quo magis minusve sit simile: quod conferas cum altero ad iudicandum extrinsecus oportet sumi. Quare cum ignoret quemadmodum similitudo debeat sumi: de analogia dicere non possunt hec aptius dixissent nisi breuius eo nunc mallent quod infra sunt planius usurpanda: quare quod ad vniuersam verborum naturam attinet hec artificiose modo satis est. quod ad partes singulas orationis deinceps dicam. cuius quoniam sunt divisiones plures: nunc ponam potissimum iam qua dicitur oratio seruanda: ut natura in quatuor partibus. Vnaqueque habet casus: altera que habet tempora: & tertia que habet neutrum: & quarta in que est utrumque. has vocant quidam appellandi / dicendi / adminiculandi / iugendi / appellandi dicitur ut homo & Nettor. dicendi ut scribo & lego. iugendi atque adminiculandi ut docte & amode. Appellandi partes sunt quatuor eque dicta a quibusdam pro vocabula que sunt ut quicquid vocabulavt scutum ut gladium. nomina romulus remus. Pronomina ut hic hec duo media dicuntur nomina. prima & extrema articuli. Primum genus est infinitum. Secundum ut infinitum Tertium ut effinitum. Quartum finitum. hec singulariter triplicia esse debent: quod sextum multitudinem casuum. sextus utrum virile an muliebre: an neutrum sit ut doctus tantum. multitudinem vnum an plura significet: ut hic hi haec. casum utrum recto sit ut Marcus. an obliquo ut Marco. an compositum ut Iouis. ijs dictis partibus singulas prospice quo facilius nunquam esse analogias quas sequi debeamus videas. Nepe esse oportebat vocis formas ternas. ut in hoc humano humana humanum. sed habet quedam binas ut ceruus cerua. quedam singulas ut aper. & sic multa. Non ergo est in huiusmodi generibus analogia. Et in multitudine ut vnum significat pater: plures partes sic omnia debuerint esse binas: id est & singularia solum sunt multa. ut cicer. sifer. Nemo enim dicit cicera. sifera. & multitudinis sunt ut salus: Non enim ab his singulari specie de saluta ut balnea. neque ab eo quod dicunt Balneum habet multitudinem consuetudo. nam quod est: ut praedium balneum debuerunt esse plura ut praedia balnea quod non est. Ergo in his quoque analogia. Alia casus habet & rectos & obliquos. alia rectos solum: alia modo obliquos habet utrosque ut Iuno Iunonis. Rectos modo ut Iupiter Iupiter. obliquos solum. ut Iouis Iouem. Non ergo in his est analogia. Nunc videamus in illa quadripartita. Primum si est analogia. ut in his tribus articulis ut quis quem cuius. sic dicitur que quam cuius & ut est a quis cui. sic dicitur qua quae. nam est proportione simile. ut dea bone que sit dea bona: quae est. & ut est quem quis sic. quos quos quare quod nunc de qui homines dici oportuit quos. Propterea ut est ab his ei sic ab ea ex diceretur. quod nunc dicitur ei prenunderetur. ut in his viris: sic eis mulieribus & ut est in rectis casibus ea. id est in obliquis esset eius. & ijs nunc non modo in virili sicut in muliebri de eius. sed etiam in neutris articulis ut eius viri: eius mulieris: eius pabuli. cum discriminentur in rectis casibus is ea id. de hoc genere Partius tetigi quod librarios haec sponsoria indulgentius elaturos putavi. De nominatiuis quae accedunt proxime ad finitam naturam articulorum atque appellantur vocabula ut homo & equus eorum declinationum genera sunt quatuor. vnum nominandi. ut ab equo equile. alterum casuale: ut ab equo equum. tertium augendi. ut ab albo albius: quartum minuendi. ut cista cistula. Primum genus ut dixi. id est cum aliqua parte orationis declinata sunt recto casu vocabula. ut a balneis balneator. hoc fere triplices habet radices quod & a vocabulo oritur. ut a venatore venabulum. & a nomine: ut a Tibure Tibur. sed a verbo ut a currendo cursor: in nullo horum analogiam seruare videbis. primum cum dicatur ut a boue & a suae ouile & suile: sic a boue bouile non dicitur. & cum simile sit auis & ouis neque dicitur ut ab aue auarium ab oue ouile: ab aue auile non est: neque ab oue ouarium: & cum debuerint esse ut a cubatione cubiculum: sic a sessione sediculum non est. Quoniam taberna vini venit vinum a vino vinaria: a creta cretaria: ab unguento unguetaria dicitur. Analogi compositi esset vocabula. ubi caro venit carnaria: ubi pelles pellaria: ubi calcei calcearia dicerentur: non lauinea. a pelle funa & iutrina. Et sicut est ab vno vni: a tribus trini: a quatuor quadrini: sic a duobus duini non bini dicerentur ne si non ut quadrigae sic trigae potius diugae quam bigae: permulta sunt huiusce generis quae quoniam admonitus perspicere potest mitto. Vocabula que a nominibus oriuntur. si a similibus nominibus similia esse debent dicemus. Quoniam gemina sunt Parma Alba Roma Parmenses. aut quoniam similis est Roma Nola Parma dicemus

et Romani Nolani: sic Parmani: & a Pergamo ab Illo similiter Pergamen⁹ Ille⁹ aut Illius vnus: & alia mas & foemina: sic Pergamus & Pergama vir & mulier. & qm similia nomina sunt Asia Lybia dicem⁹ Asiaticos & Lybiaticos hoies q vocabula sumuntur a verbis debet sicut a scribendo scriptor: a legendo lector. hec quoq non seruare similitudine licet videre. ex ijs cum similiter dicatur. vt ab amando amator. a salutando saluator. a cantando cantator. & cum dicatur lassus sum. metedo. seredo. ex his vocabula non reddunt pportione quo non fit. vt messor: fertor. multa sunt ite in hac specie. in quibus potius consuetudine sequimur q ratione verborum. Preterea cum sint ab eadem origine verborum vocabula dissimilia superiorum: q simul habeant casus & tempora quo vocantur participia & multa sint contraria. vt amo amor: sero seror. ab amo & eiusmodi omnib⁹ verbis oriunt⁹ presens & futurum: vt amas & amaturus. & ab eis verbis: tertium qd debet fingi praeteriti. In lingua latina reperiri non pot non ergo analogia. sic amabor legor: & eiusmodi vrbis est vocabulum: eius gnis praeteriti temporis fit vt amatus era. sum. ero. neq praesentis & futuri ab his fit: non est ergo analogia. praesertim cum tantus numerus vocabulorum in eo gne interierit. qd dicimus in his verbis q contraria non habet. Ioquor & venor. tamen dicimus loques & venans: locuturus & venaturus: quod secundum analogias non est. qm dicimus loquor & venor. vnde illa q erant superiora minus seruatur. qd cum his qua contraria verba habentur alia efficiunt terna. vt ea q dixi. alia bina: vt ea q dicam: currens: ambulans. cursurus ambulaturus. tertia em praeteriti non sunt: vt cursus sum. ambulatus sum. nec in his qdem q sepius quid fieri ostendunt seruatur analogia. Nam vt est a cantando cantans. ab amando amans non est. & sic multa: vt in his singularibus sic in multitudinis. Sicut em cantantes: sedentes non dicunt. quonia vocabulorum genus q appellant compositum & negant conferri id oportere cum simplicibus de quibus adhuc dixi de compositis separatim dicam. cum a tibis & canendo tibicines dicuntur qrun si analogias seq oporteat cur non a cythara & psalterio & padura dicamus cytharice & sic alia. si ab aede & tuedo edit⁹ est: cur ab atrio & tuedo non potius atrit⁹ sit qui atriensis si ab auibus capiendis auceps dicatur. debuisse autem ex piscibus capiendis pisciceps. vt aucupe sic piscicupe dici vbi lauet vt aes araria non aere lauinas noiat. & vbi fodiat argentum argentifodinas dici. neq vbi fodiat ferrum: ferrifodinas. qui lapides cedunt lapidicidas. qui ligna: lignicidas non dici. neq aut aurificae sic argentificae non doctum dici indoctum. non salsum insulsum. sic ab hoc quoq fonte q pfluant diaduertere est facile. Relinquitur de casibus in quo Aristrachei suos contendunt neruos. Primum si in ijs esset analogia dicunt dixisse oes noiatuos & articulos habere totidem casus nunc alios habere non solum: vt literas singulas oes alios tris vt praediu praedij praedio. Alios quatuor: vt mel mellis mellis melle. Alios quinque: vt quint⁹ quinti quinto: quintum quinte. Alios sex. vt vnus vnus vni vnu vne vno. Non esse ergo in casibus analogias. Secundo q Grates dicebat. cur q singulos habet casus vt litere graece non dicantur alpha & alphi alphas. si idem mihi respondebitur q Crateri non essent vocabula nostra: sed penitus barbara: gram cur inde nostra noia & persarum & caeterorum quos vocant barbaros cum casibus dicant. quare si essent in analogia aut vt Phoenicorum Aegyptiorum vocabula singulis casibus: dicerent aut pluribus: vt gallo rum ac caeterorum. Nam dicunt ab alauo alaucus: & sic alias. In qd scribent dicent: q poeni cum sint singulis casibus ideo eas literas graecas noari. sic graeci nostra senis casibus non quibus dicere debebat: q cum non faciunt non est analogia: q si essent negat vllum casum duob⁹ modis debuisset dici: qd fit contra. Nam sine reprehensione vulgo alij dicunt in singulari hac ouis & auis: alij hac oue & aue. In multitudinis puppis: restis: & he puppes: restes. Itē q in patricio casu hoc genus dispariliter dicuntur ciuitatum parētū & ciuitatiū parētū. In accusandi hos motes fortes: & hos motis fortis. Itē cum si sit analogia debeant a similibus verbis similiter declinatis similia fieri & id non fieri ostendi possit despicienda esse eam rationem at qui ostenditur. Nam quid potest similius esse q mens: dens: ges. cum horum casus patricius & accusatiu⁹ in multitudine sint dispariles. Nam de primo fit gentium & getis: vt trobiq vt sit. a scda metium & metes: vt in priore solo fit id est a tertio dentium & dentes vt in neutro sit. sic item qm simile est recto casu surus. Lupus: lepus: rogant cur non dicant pportione. Itē suro: lupo: lepo. Sint: respondeat similia non esse q e vocemus dissimiliter sure. lupe lepus. Sic em respondere voluit Aristrachus Crateri nam cum scripsisset similia esse Phylomedes Heraclides Melicertes dixit non esse similia. In vocando em cum e breui dici Phylomede cum e longo Heraclide. cum breui melicerte. In hoc dicunt Aristarchum non intellexisse qd queretur si non solueret. Sic em vt quicquid in obliquis casibus discrepauit dicere potuit propterea rectos casus voci e similes cum queretur duo inter se similia sint nec ne non debere extrinsecus assumi. cur similia sunt. Itē si esset analogia similiter vt dicunt aues. oues sues dicerent: itē vt ouium: auium: suium: si analogia est inq. Cur populus dicit dei penates. dei consentes. cum sit vt hic reus. ferus de⁹. fichi reiferi dei. Item qrun si sit analogia cur appellant omnes edes deum consentium & non deorum consentium itē cur dicat mille denarium. non mille denariorum. est em hoc vocabulum figura. vt Vatinius: Manilius: Denari⁹. debet igitur dici. vt vatini⁹ manili⁹ denari⁹. & non equum publicum mille assarium esse: sed mille assariorum ab vno em assario multi assarij. ab eo assariorum. item secundum illorum rationem debemus secundis syllabis longis he

Analogiae.

etorem. Nestorem. est enim ut questor praetor Nestor. questorem: praetore: nestorem. questoris praetoris nestoris. & non debuit dici quibusdam quibusdam. Est enim ut ei qui his quis. at sicut. quibus ibus. Cum dicatur da patri familias: si analogias sequi vellent non debuerunt dicere ad patrifamilias. quod est ut attinia: catinie: familiae. sic vna attinia catinia familia. Item plures patrefamilias dicere non debuerunt. sed ut Siscenna scribit patrefamiliarum. neque oportebat consuetudinem notare alios dicere boum greges. alios bouerum & similia. alios ioum: alios iouerum cum esset ut iouis: bouis: struis. & iouem: bouem. struem: ioui: boui: strui. Nec cum haec conuenit in obliquis casibus dubitare debuerunt. in rectis propinquius. nunc in consuetudine aliter dicerem pro iouis iuppiter: pro bus bos. pro strues struis. Deinceps dicam de altero genere vocabulorum in quo contentiones sunt: ut alaui albius albissimum. in quo id analogia non seruari apparet: nam cum sit simile falsum caldum. & dicatur ab ijs falsius caldus: falsissimum caldissimum debuit dici. Quoniam simile est bonum malum ab his bonius & malius: bonissimum & malissimum. nonne dicitur bonum melius optimum: in alijs verbis nihil deest: ut dulcis dulcior dulcissimus: in alijs primum ut peius pessimum. in alijs medium ceteris ceteris ceterissimus: in alijs bina sunt quae sint ab eadem voce declinata: & ea ita ut alias desint secundum & tertium ut in hoc mane manius manissime. Alias ut duo prima absint: ut ab optimum optimus optimi. Alias ut primum & tertium desint: ut a melium melius melissimum. Praeterea si diceretur similiter cum similia essent. Macer sacer tener: & macerrimus: sacerrimus. tenerrimus non discrepant in his macrior & magis sacer tenerrimus neque alia trissyllaba fierent. & si in his dominaretur similitudo diceremus ut candidissimus candidissima: pauperrimus pauperrima. sic candidus candida. pauper paupera. & ut dicimus doctus docta doctissima doctissima. sic diceremus frugalissimus frugalissima. frugus & fruga. ea si proportione essent verba & vno vocabulo dicimus virum & mulierem sapientem diligentem & sapientiore & diligentiore sic diceremus. Item cum peruenerimus ad summum quod facimus alter. nam virum dicimus sapientissimum & diligentissimum. foeminam sapientissimam & diligentissimam. quod ad vocabulorum huius generis exempla pertinet multa sunt reliqua: sed eadem quae dicta ad iudicandum satis sunt: quae analogias in collatione verborum sequi non debemus. Magnitudines vocabula cum possint esse terna. ut cista cistula cistella. in medijs non sunt ut in his Macer Macricolus macellus. niger nigricolus nigellus. Item minima in quibusdam non sunt. ut auis auicula auicella. caput capitulum capitellum. In hoc genere vocabulorum: quae multa desunt dicendus est non esse in eo potius sequenda consuetudinem quam rationem. quod ad vocabulorum genera quatuor pertinet ut in hoc potius consuetudinem quam analogiam dominari facile animaduerti possit dictum. Sequitur de nominibus quae differunt a vocabulis ideo quae sunt finita ac significantia res proprias. ut Paris Helena. cum vocabula sint infinita ac res communis designentur. ut vir mulier. e quibus alia nomina a nominibus. ut illum ab illo & illa ab illo alia a vocabulo. ut ab albo albius. & ab atro atrius in neutris seruata est analogia. Nam cum sit a Romulo Roma proportione non est quae debuit esse perpenni filia non perpenne. Perpenna mulieris nomen esse debuit & nata esse a Perpenno quod est ut arbenus percernus perpernus. Arberna percerna & perperna: quod si Marcus perperna virile est nomen & analogia sequenda. Lucius Elia & Quintus Mutia virilia nomina esse debent. Item quae habent ab Rhodo. Andro Cizico Rhodus Cizicenus similiter Cizinus diceretur cuius vnusquisque. Nam ut ab Athenis Athenus dicitur rhetor nomine & si non sit Atheniensis in hoc ipso analogia non est. quod alij nomina habent ab oppidis alij aut non habent. aut non ut debent habent. habent plerique libertini a municipio manumissi in quo ut societatem & fanorum serui non seruarunt proportionem & rationem & Romanorum liberti debuerunt dici. ut a fauentia fauentinus a reate reatinus. sic a Roma Romanus. ut nominantur a libertinis orti publicis seruis romani qui manumissi antequam sub magistratus nomina qui eos liberarunt succedere coeperunt. hinc quoque illa nomina lesis. Vfenas Carinas Moecenas. quae cum essent a loco ut Urbinas & tamen urbinus ab ijs debuerunt dici ad nostrorum noim similitudinem.

¶ Marci Terentij Varronis Analogiae Liber secundus incipit.

Nesciunt docere quam discere quam ignorat. in quo fuit Crates nobilis grammaticus qui fuit Chrysippus homo acutissimo qui reliquit pianomolias: hi libri contra analogiam atque Aristarchus est nixus: sed ita ut scripta indicat ei neutri videat potuisse voluntate quae & Chrysippus de inequalitate cum scribit sermones propositum habet ostendere similes res dissimilibus verbis & similibus condissimiles esse vocabulis notatas: id quod est verbum: & cum Aristarchus de equalitate conscribit & de verborum similitudine quarundam inclinationes sequi iubet: quoad partitur consuetudo. Sed hi qui in loquendo partim sequi iubet nos consuetudinem partim rationem: non tam discrepant quae consuetudo & analogia coniunctiores sunt inter se quam hi credunt quod est nata ex quadam consuetudine analogia & ex hac consuetudo & dissimilibus & similibus verbis eorum quae declinationibus constat. neque anomalia neque analogia est repudianda: nisi si non est homo ex anima

quod est homo ex anima: quod est ex corpore & aia. Sed ea q̄ dicam quo facilius peruideri possint prius de
trinis copulis discernendum. Nam cū cōfusim ex vtraq; parte plerūq; dicunt̄ quārū alia ad alia referri debēt
summā primū de copulis naturæ & suis. Hęc em̄ duo sunt q̄ exigunt diuersa. quod aliud est dicere verborū
analogias: aliud dicere vti oportere analogijs. Scđm de copulis multitudine ac finis vtrum oim̄ verborū
dicatur eē analogia: an vsus: an maioris partis. Tertiu de copulis personarū quis eis debēt vti: q̄ sunt plu-
res. Alia em̄ populi vniuersi. alia singulorum. & de his non eadem oratores & poetæ. quod eorum non idē
ius. Itaq; populus vniuersus debet in oibus verbis vti analogia etsi perperam consuetus corrigere seipsum
Cum orator non debeat in oibus vti: quod sine offensione non potest facere: cum poetæ transilue lineas im-
punepossint. populus enim in sua potestate singuli in illius. Itaq; vt suam quisq; consuetudinem si mala est
corrigere debeat: sic Populus suam. Ego populi consuetudinis non sum. vt dominus. at ille meq; est. vt ra-
tionī optēperare debet gubernator. gubernatori vnusquisq; in nauī. sic populus rationī nō singuli populo.
quare ad q̄cunq; summā in dicendo referā. si aiaduertes intelliges vtrū dicat̄. analogia esse. an vti oporteret
redigeretur. dici id in populū aliter. ac inde oibus dici in eum qui sit in populo. Nunc iā primū dicam pro
vniuersa analogia. cur nō modo videatur esse reprehendenda: sed etiam cur in vsu quodammodo sequenda.
Secundo de singulis criminibus quibus rebus possint. quę dicta sunt contra solui dicam ita vt generatis cō-
comprehendant. & ea quę in priori libro sunt dicta. & ea q̄ possunt dici atq; illic præterij.

D Rīmū quod aiunt qui bñ loqui velit cōsuetudinē sequi oportere nō rationū similitudinē: qđ alte-
rum si negligat sine offensione facere non possit. alterum si sequatur quod sine reprehensione nō
sit futurum erat quod qui in loquendo consuetudinē qua oportet vti sequitur nō sine ea ratioe.
Nam vocabula ac verba q̄ declinamus. similiter ea in consuetudine esse videmus & ad ea referi-
mus. Et si quid est erratum. non sine ea corrigimus. Nam vt qui tricliniū constrant si quē lectum de tribus
vnum imparem posuerūt: aut de paribus nimium aut parū pduxerunt vna corrigimus. & ad consuetudi-
nem cōem & ad aliorum tricliniorum analogias. Sic si quis in oratione in p̄nunciando ita declinat verba vt
dicat disparia. quod peccat redigere debemus ad ceterorū similitudinem verborū rōnem cum duo peccati gña
sint declinationum. vnū quod in cōsuetudinē perperā receptū est. Alterū qđ nō dum est. & perperā dicatur.
vnū dant non oportere dici qđ sit in cōsuetudine. Alterum nō cōcedere: quin ita dicatur: vt sit simile cum id
faciat. ac si quis puerorū per delicias pedes male ponere atq; imitari vacias cōperit: hos corrigi oportere si
concidat. Cōtra: si quis in cōsuetudine ambulandi iam factus sit vacia: aut cōpernis. si eū corrigi non cōcedat.
non sequitur vt stulte faciant. qui pueris in geniculis alligāt serperast vt eorū deprauato corrigāt crura: cuz
deculpā dus nō sit medic⁹ qui longinqua mala cōsuetudine ægū in meliore traducit. quare reprehendus sit
qui orationem minus valentē p̄pter malam consuetudinē traducat in meliores. pictores Appelles Protoge-
nes. sic alij artifices egrægi non reprehēdē: qđ cōsuetudinē miconos Diros sarimæ etiā superiorū nō sunt le-
cuti. Aristophanes improbandus qui potius in quibusdam veritatē q̄ consuetudinē secutus. qđ si viri sapiē-
tissimi & in re militari: & in alijs rebus multis cōtra veritatem consuetudine cū essent vsi laudati despiciendī
qui potiorē dicūt oportere esse consuetudinē ratione. An cū quis perperam cōsueuerit quid facere in ciui-
tate nō modo patiemur sed etiā poena afficiemus. Id est si quis perperam cōsueuerit dicere verbū non corrige-
mus: cum id fiat sine p̄cena: & hi qui pueros in ludum mittūt vt discāt q̄ nesciūt verba: quē admodū scribūt.
Idem barbaros qui ignorabūt verba quē admodum oportuit dici nō docebimus: vt sciāt qua rōne cōueniat
dici: sed vt nutrix pueros a lacte non subito euellit a cōsuetudine cū acibo pristino in meliorē traducit: sic in
maioris loquendo annis cōmodis verbis ad ea q̄ sunt cum rōnem modice traducere oportet: cum sit in cō-
suetudine contra rationē. Alia verba ita vt ea facile tolli possint. Alia vt videantur esse fixa q̄ leuiter herent ac
sine offensione cōmutari possint. Si em̄ ad rationem corrigi oportet q̄ tum ad rationem sunt ita vt in p̄sen-
tia corrigere nequeas: quin ita dicas: his oportet si possis non vti. Sic enim abolefcēt ac postea iam oblite ra-
ta facilius corrigi poterunt quas nouas verbi declinationes ratione introductas respuit forū. his boni poe-
tæ maxime scænici consuetudinē subigere aures populi debent. quod poetæ multum possunt in hoc pro-
pter eos quædam verba in declinatione melius: quædam deterius dicuntur. Consuetudo loquendi est in
motu. Itaq; solet fieri. vt meliora deteriora verba perperam dicta apud antiquos aliquos: propter poetas
nō modo nunc dicantur recte: sed etiam quæ ratione dicta sunt tum num perperam dicuntur. Quare qui
ad consuetudinem nos vocant. si ad rectam sequamur. In eo quoq; enim est analogia si ab eo inuocent quę
est deprauata nihilomags sequentur nisi cum erit necesse sequat in ceteris rebus mala exempla: nam ea quo-
q; cum aliqua vis vrget inuiti sequamur: Neq; enim Lyfippus artificum priorum potius est vitiosa secut⁹
q̄ artem. Sic populus facere debet: etiam singuli sine offensione q̄ fiat populi qui amissa modo quærant.
sed etiam quod iudicium dent idem ex sermone si quid deperit non mō nihil impendūt vt requirāt sed etiam

Analogiae.

Contra iudices repugnāt. ne restituatur verbū quod nouū & ratione introductum quo minus vt recipiamus vitare nō debemus. Nam ad vsum in vestimētis aedificijs supellectilis nouitari non impedit vetus consuetudo. Quem em̄ amor assuetudinis potius in pannis possessore retinet: Quem ad noua vestimēta traducit. An non sepe veteres leges abrogate nouis cedunt. Nōne inusitatis formis vasorū recentibus a græcia allatis obliterate antiquæ consuetudinis synorū & capularum species. His formis vocabulorū incōtaminati vti nollēt quæ docuerit ratio propter consuetudinem veterem. Et tātum inter duos sensus interesse volunt vt oculis semper aliquas figuras supellectilis nouas conquirant contra auris expertes velint esse. Quotus quisq; iam seruus hebet priscis nominibus quæ mulier suū instrumentum vestis atq; auri veteribus vocabulis appellat sed inductis. non tam irascendum q̄ huiusce prauitatis patronis. Si em̄ vsquequaq; nomen esset analogia tū sequebatur: vt in verbis quoq; non esset non cum esset vsquequaq; vt est. non esse in verbis. quæ enim est pars mundi quæ non innumerabiles habeat analogias. Cœlum an mare an terra quæ in his nonne in cœlo. vt ab æquinoctiali circulo ad solstitialem: & hinc septentrionalem diuisum. sic cōtra a paribus partibus. Idē a bruma versum contraria parte non quantum polo superior abest & abest a septentrionali circūit cum his ad solstitium tantundem abest inferior ab eo quem antiarcticon vocant astrologi & is ad brumalem. non quemadmodum quodq; signum exortum hoc anno quotquot ānis eodem modo exoritur. Non aliter sola bruma venit ad æquinoctium. an contra cum ad solstitium venit ad æquinoctialem circulum & inde ad brumam. Nonne luna vt a sole discedit ad aquilonem & inde redit in eandem viam sic inde fertur ad austrum & regreditur inde. sed qui plura de astris vbi difficiliter reperitur quid sit: aut fiat in motibus dissimiliter. At in mari credo motus non habent dissimilitudines geminas qui in. xxiiij. horis lunaribus quotidie quater se mutat. At cum sex horis æstus creuerunt totidem decreuerunt rursus idē. Item q; ab his an hanc analogiā ad diem seruant: ad mēsam non item alios motus. Sic item cum habeant alios inter se conuenientes: de quib; in libro quem æstuarijs feci scripsi. Non in terra in sectionibus seruata analogia. Nec cuiusmodi in præterito tempore fructuum genere reddit. similia in præsentem reddat: & cuiusmodi a tritico iacto reddit segetes: sic ordeo lato proportione reddit parilis. Non vt Europa habet flumina. lacus: montes: campos. sic habet asia. Nam in volucris generatim seruatur analogia vt ex aquilis aquilæ atq; ex turdis qui procreantur turdi. sic ex reliquis suis cuiusq; generis. An aliter hoc fit quam in ære in aqua. non hic Conchæ inter se generatim innumerabili numero similes. Non pisces sane murena fit lupus aut merula. Non bos ad bouem collatus similis. Et qui rex his progenerantur inter se vituli etiam: vbi dissimilis foetus: vt ex equa mulus: tamen ibi analogia quod ex quocunq; asino & equa nascitur idem mulus aut mula vt ex equo & asina hinnuli. Non sic ex viro & muliere: omnis similis partus: quod pueri & puellæ non horum ita inter se. non omnia similia membra vt separatim vtroq; suo genere similitudines intra paria. Non omnes cum sint ex anima & corpore partes quoq; horum proportione similes. Quid ergo cum omnes animæ hominum sint diuisæ in octonas partes hæc inter se non proportione similes. quinque quibus sentimus. sexta qua cogitamus. septima qua progeneramus. octaua qua voces mittimus. Igitur quoniam qua loquimur vocem orationem hanc quoq; necesse est natura habere analogias. Itaq; habet an non vides vt græci habeant eam quadripartitam: vnam in qua sit casus. alteram in qua tempora: tertiam in qua neutrum: quartam in qua vtrunq;. sic nos habere: & quid verba nescis: vt apud illos sint alia finita. alia ne sic vtra esse apud nos equidem non dubito. qui adnīaduertunt. Item in eā innumerabilem similitudinem numerum. vt trium temporum verba. vt trius personarum. quis enim potest non vna animaduertisse in omni oratione esse: vt legebam lego legam. si lego legis legit. Cum hæc eadem dicantur alias vt singula. alias vt plura significant. Quis est enim tam tardus qui illas quoq; non animaduertit similitudines quibus vtimur imperando. quibus in optando. quibus interrogando. quibus in infectis rebus quibus in perfectis sic in alijs discriminibus. Quare qui negat esse rationem analogiæ nō videt naturam non solum orationis sed etiam mundi. qui autem vident & sequi negant oportere pugnant contra naturam non contra analogiam & pugnant voluillis non gladio. Cum pauca excepta verba ex pellago sermonis puluinis trita efferent. cum dicant propterea analogias non esse similiter. vt si quis viderit mutilum bouē aut luscū hominem claudicantem equum neget in curribus bouum hominum & equorum naturam similitudinis proportionem constare. Qui autem duo genera dicit esse analogiæ vnum naturale. quod vt ex natis nascuntur lentis: sic & lupinum. Alterum voluntarium. vt in fabrica cum vidēt scēnā vt in dexteriore parte sint ostia sic eē in sinistiore simili ratione factam de his duobus gñibus naturalem esse analogicem. vt sit in motib; celi voluntariam non esse quod vt quæq; fabro lubitum sit possit facere partem scēnæ. sic in hoīm partibus esse analogias. qđ eas natura facit in verbis nō esse quod & hoies ad suam quisq; voluntatē fingat. Itaq; de eisdē rebus alia verba habere græcos: alia syros: alia latinos. Ego declinatus verborum & voluntarios & naturalis esse puto. voluntarios quibus homines vocabula imposuerint rebus qđam. vt a Romulo roma: a tyburē tyburtes.

Naturales vt ab impositis vocabulis que inclinatur in tempora aut in casus vt a Romuli Romulo Romu-
lum. & a dico dicebam dixeram. Itaque in voluntarijs declinationibus inconstantia est. in naturalibus con-
stantia quas vtrascque quoniam hi non debeant negare esse in oratione que in mundi partibus omnibus sit. Et
declinationes verborum innumerabiles dicendum est esse in ijs analogias. Neque statim ideo ea in omnibus
verbis est sequenda. Nam si qua perperam declinavit verba consuetudo: vt ea aliter sine offensione multo-
rum hinc orationem verborum pretermittendam ostendit loquendi ratio. Quod ad vniuersalem pertinet
causam. Cur similitudo & sit in oratione & debeat obseruari & quem ad finem quoque satis dictum. quare
quod sequitur de partibus singulis deinceps expediemus: ac singula crimina qua que dicunt soluemus. In quo
ad aduertio nature quadruplicem esse formam. ad quam in declinando accommodari debeant verba. que debeat
subesse res que designet: & vt sit ea res in vsu. & vt vocis natura ea sit que significauit vt declinari possit & simi-
litud. figura verbi vt sit ea que ex se declinata genus proderet certum possunt: quo neque a terra terrus vt dicere
tur postulandum est quod natura non subest. vt in hoc alterum maris alterum foeminae debeat esse. Sic ne-
que propter vsu vt Terentius significat vnus plures Terentij postulandum est. vt si dicamus faba & fabae. non
enim in similibus vtrumque. Neque vt dicimus ab Terentius Terentum: sic postulandum vt inclinemus ab a & b que non
omnis vox natura habet declinatus. Neque in forma collata querendum solum quid habeat in figura simile:
sed etiam nonnunquam in eo quem habeat effectum. Sic enim lana gallicana & apulavidet imperito similis propter
speciem cum peritus apulam emat pluris. quod in vsu firmior sit: hec nunc stricti dicta apertiora fient infra.
Incipiam hinc quod rogant ex qua parte oporteat simile esse verbum an voce an significatione respondeamus
a voce. sed tamen nonnunquam querimus genere similia ne sint. que significantur ac nomen virile: cum virili
conferimus. foeminae cum muliebri: non quod id que significat vocem commoueant. Sed quod nonnunquam in re
dissimili figurae formas indissimiles imponunt. Dispariles vt calcei muliebres sint an viriles dicimus ad simi-
litudinem figurae: cum tamen sciamus nonnunquam & mulierem habere calceos viriles: & virum muliebres. Sic di-
citur Perennam aut percelnam muliebri forma. Et contra parietem & abietem esse formam similem quod al-
terum vocabulum dicatur virile alterum muliebri & vtrumque natura neutrum. Sic itaque ea virilia dicimus: non que
vtrum significant sed quibus proponimus hic & hi. Et sic muliebria in quibus dicere possimus hec aut hec: qua-
re nihil est quod dicunt Theona & Diona non esse similia: si alter est aethiops alter gallus. si analogia rerum dissi-
militudines assumat ad discerendum vocis verbi figuras quod dicunt simile sit necne nomen nomen impudenter
Aristarchum precipere. oportere spectare non solum ex recto: sed etiam ex eorum vocandi casu. esset enim deridicu-
lum si similes inter se parentes sint de filiis iudicare. qui erant quod non ab eo obliquis casibus sit vt recti simi-
li facie ostendantur sed propter eos facilius prospici similitudo potest eorum que vim habeant: vt lucerna in tene-
bris allatam non facit: que ibi sunt posita similia sint: sed vt videntur quae sunt: cuius definit quid similibus vi-
detur que in his est extrema litera. crux frux: quas qui audit voces auribus discernere potest nemo cum eas des
non esse similes ex alijs verbis intelligamus. que cum sit cruces & fryges & de his extremis syllabis exemplum sic
.c. ex altero sit. vt ex. c. & .s. crux: ex altero. g. & .s. frux fryx que item apparet. cum est demptum. s. Nam sit vnus
cruci alterum frugi. quod aiunt cum in maiore parte orationis non sit similitudo non esse analogiam dupliciter
stulte dicunt: quod & in maiore parte est & in minore parte est. & si in minore sit: tamen sit in maiore: nisi etiam nos
calceos negabunt habere. que in maiore parte corporis calceos non habemus: quod dicunt nos dissimilitudine.
Itaque in vestitu: in suppellectile: delectari varietate: non paribus subuculis vxoris respondeo: si varietas: iucunda:
magis varium esse in quo alia sunt similia alia non sunt. Itaque sicut abacum argento ornari: vt alia disparia
sic orationem rogant si similitudo sit sequenda: cur malimus habere lectos alios ex ebore: alios ex testudine: sic
item genere aliquo alio. ad quae dico non dissimilitudines quoque sequi. Saepe itaque ex eadem suppellectile licet
videre. Nam nemo facit triclinij lectos: nisi paris & materia & altitudine & figura. qui facit mappas triclini-
arias non similis inter se. quis puluinos. quis denique caetera: quae vnus generis sint plura. Cum inquit utilita-
tis causa introducta sit oratio sequendum non que habeat similitudinem: sed que vtilitate. Ego quidem vti-
litas causa orationem factam concedo. sed vt vestimentum. quare vt hic similitudines sequemur: vt virilis tu-
nica sit virili similis. Item toga togae. sic mulierum stola: vt sit stola proportionem: & pallium pallio simile. Sic
cum sint nomina utilitatis causa. tamen virilia inter se similia. Item muliebria intersequi debemus quae aiunt:
vt praesedit & perstitit. sic percubuit quoniam non sit non esse analogiam vt in hoc errant que duo posteriora
ex prioribus declinata non sunt. cum analogia polliceatur ex duabus similibus similiter declinatis similia fo-
re. qui dicunt quod si a Romulo Roma & non Romula. neque vt ab oue ouilla: sic a boue bouilla esse analo-
gias errant quod nemo pollicetur e vocabulo: vocabulum declinari recto casu singulari: in rectum singula-
rem. sed ex duobus vocabulis similibus casus similiter declinatos. similes fieri dicunt quae vocabula literarum
latinarum non declinent in casus non esse analogias. hi ea que natura declinari non possunt eo declinatus sequuntur

Analogiæ.

tur proinde vt non ea dicatur esse analogiæ: q̄ a similibus verbis similiter esset declinata. quare non solum in vocabulis literarum non hæc requirenda analogiæ. sed in syllaba quidē vlla. quod dicimus hoc ha. hui⁹ ha sic alia: quod si quis in quoq̄ velit dicere esse: analogias rerū tenere pōt. vt enim dicūt ipsi alia noīa qđ quicq̄. habet figuras: habere quinq; casus. alia quatuor sic minus alia dicere pōterit esse literas ac syllabas in voce q̄ singulos habent casus in rebus plurimis quemadmodum inter se conferrent ea: q̄ quaternos habebunt vocabulis casus. Item ea inter se quaternos sicq; singulos habebunt. vt conferant inter se dicentes: vt sit hoc. a. huic. a. esse hoc est huiusce. huic. e. quod dicūt esse qđam verba q̄ habeant declinatus vt caput horum par reperiri quod non possit non esse analogias respondēdum. sine dubio si quod est singulare verbū id non habere analogias minimū esse debent verba in quibus sit similitudo: quare in hoc tollunt esse analogias sed in titū vocabulum recto casu apparet in hoc: q̄ dedit ira caput neq; dispendi facit hilum. quod valet neq; dispendij facit quicq; idem. hoc obliquo apud Plautum. Video em̄ te nihil pendere præ philosopho oēs hoies qđ ex ne & hili: quare dictus est nihil: qui nō hili erat. Casus tum cū cōmutatur de quo dī. de hoīe. dicimus enī hic homo nihil est: & huius hominis nihil & hūc hoīem nihil: si in illo cōmutaremus. diceremus vt hoc linū & limū sic nihilū: non hic nihilū: & huic lino & limo: sic nihilo nō huic nihilū. pōt dici patricius. casus vt ei p̄. ponuntur pronōia plura: vt hic casus Terentij: hunc casum terentij: hic miles legionis. hui⁹ militis legionis huic militem legionis. Negant: cum oīs natura sit aut mas: aut fœmina: aut neutruz debuisse ex singulis vocibus ternas figuras vocabulorū fieri vt albus alba albū: nūc fieri in multis rebus binas vt Metellus Metella Ennius Ennia: nonnulla singula: vt tragœdia: comœdia: sic esse Marcū numerius at marcā numeriam non esse dici coruum turdum: non dici coruam turdam. Contra dici pantheram merulam non dici pantherum merulum nullius neutros filium & filiam. non acta discerni marem ac fœminam. vt terentium & terentiam. contra deorum liberos & seruorum non itidē. vt Iouis filium & filiam iouem. iouem & iouā. Item magnū numerum vocabulorum in hoc genere non seruare analogias. Ad hæc dicimus oīs orationis quāuis res natura subsit tamen si ea in vsu non peruenerit eo nō peruenire verba. Ideo equus dicitur & equa. In vsu enim horum discrimine coruus & corua: non quod sine vsu id quod dissimilis natura. Itaq; qđam aliter olim ac nunc. nam & tum oēs mares & fœminę dicerentur columbæ quod non erant in eo vsu domestico quo nūc contra propter domesticos vsus. quod internouimus appellatur mas columbus fœmina colūba. Nam cuius tria genera transit. & idem est in vsu discrimina totū deniq; apparet vt est in docto & docta & doctū. doctrina em̄ per hæc tria transire pōt & vsus docuit discriminare doctas res ab hoībus & in his marem & fœminā in mare & fœmina & neutro neq; natura mare transire neq; fœminæ neq; neutra. & ideo non dicitur fœminus fœmina fœmininū sic reliqua. Itaq; singularibus & secretis vocabulis appellati sunt: quare in quibus rebus non subest similis natura aut vsus: in his vocabulis huiusmodi ratio quæri non debet. Ergo igitur vt surdus vir surda mulier: sic surdum theatrum quod omnes tres ad auditum sunt comparatæ. Contra nemo dicit cubiculum surdum ad silentium non ad auditum. ac si fenestrā non habet dicitur cecū. vt cecus & cæca quod oīa habent lumen habere deberet: mas & fœmina habent inter se natura. quandā societatem neutra cum ijs quod sunt diuersa interest quoq; de his perpauca sunt q̄ habeant quandam cōmunitatem deis serui nomina quod non item vt libera nostra transeunt eadem & causa quod ad vsu in attinet institui. Opus fuit de liberis de reliquis nihil attinuit. quod in seruis gentilicia natura non subest in vsu. In nostris nominibus qui sumus in actio & liberi necessaria. itaq; ibi apparet analogiæ ac dicitur Terentius vir. Terentia fœmina. Terentium genus in præ nominibus ideo non fit. item quod ad hæc instituta ad vsu singularia quib; discernentur nomina gentilicia vt a numero secunda tertia quarta. In viris vt quintus sextus decimus sic ab alijs rebus. cum essent duo Terentij aut plures discernendi causa vt aliquid singulare haberēt notabant forsitan ab eo qui mane natus diceretur vt is manius esset qui luci Lucius qui post patris mortez posthumus Equibus: quę cum item cecidisset fœminis proportionē appellata declarāt prænomina mulierum antiqua mania lucia posthuma. Videmus em̄ maniam matrē larum dici. Luciam vollaminam saliorum carminibus appellari. Posthumam a multis post patris mortem etiam nunc appellari. quare quocūq; progressa est natura cum vsu vocabula simili proportionē propagata est analogiæ. Cum in quibus declinationibus voluntarij maris & fœminæ & neutri quæ voluntaria non debeant similiter declinari. Sed in quibus naturales sint declinatus hi qui esse reperiuntur. Quocirca in tribus generibus nominum iniquē tollunt analogias qui autē eas reprehendunt: q̄ alia vocabula singularia sint solum vt cicer. alia multitudinis solum. vt scalæ cum debuerint esse omnia duplicia: vt equus equi analogiæ fundamentum esse obliuiscuntur naturam. & vsu singulare est: quod natura vnum significat vt equus: aut quod coniuncta quodammodo ad vnum vsu vt bigæ. Itaq; dicimus vna musa sic dicimus vnæ bigæ. Multitudinis vocabula sunt vnum infinitum: vt musæ alterum finitum vt duæ tres quatuor. Dicimus enim vt hæc musæ sic vnæ bigæ. & binæ & trinæ bigæ: sic

deinceps. Quare tam vng & vni & vna quodammodo singularia sūt: quam vnus & vna vni. hoc modo mutatur: quod altera in singularibus altera in cōiunctis reb⁹ & vt duo tria sunt multitudinis: sic bina trina. Est tertium quoq; genus singulare vt in multitudine vter in quo multitudinis: vt vter viri. id est vter poeta singulari vtri poetæ multitudinis est. Qua explicata natura apparet nō debere omnia vocabula multitudinis habere par singulare. Omnes enim numeri a duobus sursum versus multitudinis sunt. neq; eorum quisq; habere potest singulare compar. Iniuria igitur postulant: si qua sint singularia oportere habere multitudines. Item qui reprehendunt quod non dicatur vt vnguētum vnguēta. vinum vina: sic acetum aceta. garum gara faciunt imperite qui ibi desiderant multitudinis vocabulum: quæ sub mensura ac pondere potit^r q̄ sub numerū succedant. Nā in plumbo oleo aceto: quum incrementū accessit. Dicimus em̄ multū oleū: sic multū plūbū argētum. non multa olea argenta plumba. quæ ex hiisce fiant dicamus plumbea & argentea. Aliud enim cum argentum. Nam id tum cum iam vas. Argentum enim si pocillum aut quid item: q̄ pocilla argentea multa non quod argentum multum ea natura in quibus est mensura non numerus si genera in se habent plura & in vsum venerunt & gñe multo: si vina & vnguenta dicta. Alij generis entis vinū quod chio. Aliud qd lebio. Sic ex regionibus quæ ipsa dicuntur nunc melius vnguenta cui nunc genera aliquod si item discrimina magna essent olei & aceti: & sic ceterarum rerum huiuscemodi in vsum cōmuni dicerentur. sic olea & vina. Quare in vtraq; deniq; rescindere conatur analogiam. Sed cum in dissimili vsum similia vocabula querunt. Et cū item ea quæ me timur. atq; ea quæ numeramus dici putent oportere. Item reprehendunt analogias q̄ dicatur multitudinis nomine publicæ balneæ non balnea. contra quod priuati dicunt vnum balneum quod plura balnea dicant quibus respondere potest non esse reprehendendum quod scalæ & aquæ caldæ pleraq; quæ cum multitudinis vocabulis sint appellata: neq; eorū singularia in vsum venerint. Idemq; Item contra priuatum balneum nomen & græcum introijt in urbem publice ibi cōsedit: vbi bina essent coniuncta edificia lauandi causa. vnum vbi viri. alterum vbi mulieres lauarentur ab eadem ratione domi suæ quisq; vbi lauatur balneum dixerit & quod non erant duo balnea dicere non cōsueuerunt cum hoc antiqui non balneum sed lauiatriam appellare consueuissent. Sic aquæ caldæ a loco & aquæ quæ ibi scaterent: cum vt colarentur venissent in vsum nostris. Cum aliæ ad alium morbum idoneum essent. Hæ cum plures essent vt puteolis & in tuscis quibus utebantur multitudinis potius singulari q̄ vocabulo appellarunt. Sic schalas q̄ a scandendo dicantur. & singulos gradus scanderent. Magis erat quærendum si appellassent singulari vocabulo scalam cum origo nominis ostenderet contra. Item reprehendunt de casibus quod quidam nominatiuus habent rectos. quidam obliquos quod dicunt vtrosq; vocibus oportere. quibus idem responderi potest: in quibus vsum aut natura non subsit ibi non esse analogiam. Sed ne in his vocabulis quæ declinantur si transeunt e recto casu in rectum casum. Quæ tamen fere nō discedunt a ratione sine iusta causa vt hi qui gladiatores faustinos. Nam quod pleniq; dicuntur vt tris extremas syllabas habeant easdem castelliani aquiliani animaduertent. vnde oriuntur nomina dissimilia Caselius Cæcilius Aquilius Faustius recte dicerēt Faustianos si a Scipione quidē male dicunt Scipioninos. Nō contra scipionarios. sed vt dixi quod ab huiuscemodi cognominibus raro declinantur cognomina: neq; in vsum etiam perducta notant quædam. Item dicunt quum sit simile stultus luscus. & dicatur stultus stultior stultissimus: non dici luscus luscior luscissimus. Sic in hoc gñe multa: ad quæ dico ideo fieri: quod natura nemo lusco magis sit luscus: cum stultior fieri videatur: quod rogant cur dicamus mane manius manissime. Idem de vespertino tempore vere magis & minus esse non pōt ante & post potest. Itaq; prius est hora prima q̄ secunda non magis hora: sed mane surgere tamen dicitur qui primo mane surgit q̄ qui non prior. Vt enim dies non potest esse magis q̄ mane. Itaq; prius hoc quod dicitur magis sibi non constat. quod magis mane significat primum mane. magis vespere nouissimum: vespere. Item ab huiuscemodi similitudinibus reprehenditur analogia. quod cum sit anus cadus simile & sit ab anu anicula anicilla. a cado duo reliqua: q̄ nō sint propagata: sic non dicatur a piscina piscinula piscinilla ab huiuscemodi vocabulo analogias esse dixi: vbi magnitudo animaduertēda sit in vnoquoq; gradu. Et quæ sit in vsum communi: vt cista cistula cistella & canis catullus catellus: quod in peccoris vsum non est. Itaq; consuetudo frequentius res in binas diuidi partes & maius & minus vt lectus & lectulus. arca & arcuola. sic alia: quod dicunt casus alia non habere rectos. alia obliquos & ideo non esse analogias falsus ē. Negāt habere rectos. vt in hoc frigus frugi frugem. Item rolem rolis role obliquos nō habere vt in hoc diespiter diespitrē: maspiter maspitrē: ad hoc respondeo & priora habere nominandi & posteriora obliquos. Nā & frugi rectus est natura frux. Ac secundū consuetudinem dicimus vt hæc auis. hæc ouis. sic hæc frugis. Si secundum naturam nominandi est casus rois secundum consuetudinem rolis. Cum vtrumq; cōueniat ad analogiam quod & id in consuetudine non est cuiusmodi debeat esse apparet. & quod est in cōiung

Analogue.

tudinunc in recto casu eadem est analogia ac pleraque: quæ ex multitudine cum transeunt in singulare difficulter efferuntur ore. sic cum transiretur ex eo quod dicebatur hæc oues vna non est dicta ouis sine vna. sed additum: id est fictum ambiguum verbum nominandi an patritij esse casus: vt ouis & auis. sic in obliquis casibus cur negant esse diespitri diespitrem non video nisi quod minus est tritum in consuetudine quæ diespiter quod in nihil argumentum est. Nam tam casus qui non tritus est quæ qui est. Sed in casuum serie alia vocabula non habere nominandi. alia de obliquis aliquem. Nihil enim ideo quo minus sit ratio percellere poterat hoc crimen. Nam vt signa quæ non habent caput aut aliquam partem aliam nihilominus in reliquis membris eorum esse possunt analogiæ. sic in vocabulis casuum. Possunt item fieri ac reponi quod aberit vt patitur natura & consuetudo. quod nonnunquam apud poetas inuenimus factum. vt in hoc apud Neuum in Clastidio visa insepulta lectus in patriam reduxi. Item reprehendunt quod dicatur hæc strues. hic hercules hic homo. debuisset. n. dici si esset analogia. Hic Hæc. hæc strux. hic homon. hæc ostendunt noua non analogiæ esse sed obliquos casus non habere caput ex sua analogia: non vt si in statua Alexandri imposueris caput Philippi membra conueniunt ad rationem sic ad Alexandri membrorum simulacrum caput quod respondeat ita sit. Nam si quis tunicam in vsu ita consuit: vt altera plagula sit angustis clauis. altera latis: vtraque in suo genere caret analogia. Item negant esse analogias. quod alij dicunt cupressus. alij cupressi. Item de ficis platanis & plerisque arboribus. de quibus alij extremum. us. alij ei. faciunt. Id est falsum. Nam debent dici e. & i. fici. & nummi. quod est vt nummi fici & nummorum ficorum. si essent plures ficus essent. vt manus diceremus. vt manibus. & ficibus & vt manuum & ficuum. neque has ficos diceremus. sed ficus vt non manus appellamus. Sed consuetudo diceret singularis obliquos casus huius fici neque hac fico: vt non dici huius manus: sed huius manus & hac mano. sed hac manu. Et illud putat esse causam cur non sit analogia: quod Lucilius scribit. Decus sine decusibus est qui errant quæ Lucilius non debuit dubitare quæ vtrumque. Nam in ære vsque ab esse ad centum numerus aes assignificat. & eius numero finiti casus omnes a dupudio sunt: quod dicitur a multis duobus modis hic dupondius & hoc dupondium: vt hoc gladium & hic gladius. a tressibus virilia multitudinis hi tresses & his tressibus: confido singulare hoc tressis habeo & hoc tressis. Confido sic deinceps a centum. Deinde numerus æs non significans numeri qui æs non significant vsque a quattuor a centum triplicis habent formas: quod dicuntur hi quattuor hæc quattuor quum peruertum est ad mille. quartum assumit singulare neutrum quod dicitur hoc mille denarium a quo multitudinis fit milia denaria: Quare quod ad analogias quod pertineat non est: vt omnia similia dicantur: sed vt in suo quoque genere similiter declinantur. itulte quærent curis & dupondius & tressis non dicantur proportionem cum alidupex dupondius fictus quod duo asses pendebant. Tressis ex tribus eris quod sit pro assibus. Nonnunquam æs dicebatur antiqui a quo nos dicimus assen tenentes hoc ab ærea: quæneque libra & mille æris ligasse: quare quod a tressis vsque ad ducentum numerus ex eiu modi sunt compositi eiu modi habet similitudinem dupondius quod dissimilis est vt debuit dissimilem habet rationem. Sic as quoniam simplex est ac principium & vnum significat & multitudinis habet suum infinitum. dicimus enim asses quos cum finimus. dicimus dupondius & tressis. Et sic potest videri mihi quoniam finitum & infinitum habeat dissimilitudinem non debere vtrumque. Item dicitur magis quod in ipsis vocabulis vbi additur certus numerus in militari aliter atque in reliquis dicitur. Nam si loquuntur hoc mille denarium: non hoc mille denarij & hæc duo milia denaria non duo milia denarij. Si esset denarij in recto casu: atque infinitum multitudinem significaret tunc in patrio denariorum dici oportebat & non solum in denarijs victoriatum drachmis: nummis: sed etiam in vitis idem seruari oportere: cuius dicimus iudicium fuisse triumuirum decemuirorum non triumuirum. Numeri antiqui habent analogias quod omnis est vna: non nouentria regula duo actus tres gradus sed decurie. quæ omnia similiter inter se respondent regulæ est numerus nouemtrius quod ab vno nouem cum peruenimus rursus redimus ad vnâ & v. & lxxx. ab vna sunt natura nouennaria. sic ab octonaria & deorsum versus ad singularia perueniunt. Actus primus est ab vno. dcccc. Secundus a mille ad nongenta milia quod idem valebat vnum & mille vtrumque singulari numero appellatur. Nam vt dicimus hoc vnum hæc duo milia & sic deinceps multitudinis in duobus actibus reliqui omnes. Item numeri gradus singularis est in vtroque actu ab vno ad nouem denarios gradus. x. & lx. centenarius a centum. dcccc. Ita tribus gradibus sex decurie fiunt tres miliaria & tres minores antiqui his numeris fuerunt contenti. Ad hoc tertium & quartum actum a decies minores imposuerunt vocabula. neque ratione: sed tamen non contra est eam de qua scribimus analogiam. Nam vt decennis cum dicatur hoc deciens: vt mille hoc mille. vt sit vtrumque sine casibus vocis dicemus: vt hoc mille huius mille: sic deciens huius deciens. nec eo minus in altero: quod est mille præponimus hi mille horum mille: quoniam in eo est nomen commune quam vocant emonimiam obliqui casus. ab eodem capite vbi erit emonima obliqui

casus quominus dissimiles fiant: analogia non prohibet. Itaque dicimus hic argus cum hominem dicimus. Cum oppidum græcanice hoc argos: Cum latine argi item faciemus. Si eadem vox nomen & verbū significabit ut & in casus & in tempora dispariliter declinetur ut faciamus. a meto quod nomen est metonis metonem. quod verbum est. metam metebam. Reprehendunt cum ab eadem voce plura sunt vocabula declinata quas synonymas appellant: ut Sappho & alceus & alceo sic gerion gerionis gerione. In hoc genere quoque casus perperam permutant. quidam non reprehendunt analogiam: sed quis eis utitur imperite quod quisque caput pertenderit sequi debet huius consequentiam casus in declinando: ac non facere cum dixerit recto casu alceus: in obliquis dicere alceoni & alceonem: quod si instituerit: & non secutus erit analogias reprobandum Aristarchum quoque hæc nomina melicertes & philomedes similia negant esse quod vocandi casus habet alter melicerta alter philomede. Sic qui dicat lepus & lupus non esse simile quod alterius vocandi casus sit lupo alterius lepus: Sic socer macer quoque in transitu fiat ab altero trisyllabus socii ab altero bisyllabus macri. de hoc & si supra responsum est cum dixi de lana hic quoque amplius adijciam: similia non solum a facie dicis sed etiam ab aliqua coniuncta vi & potestate: quæ & oculis & auribus latere soleat. Itaque sæpe gemina facie male negamus esse similia si sapore sunt alio. Sic equos eadem facie nonnullos negamus esse similes in orationes ex procreate dissimilis. Itaque in hominibus emendis si natione alter est melior: emimus pluris. atque in hisce omnibus similitudinis non sumimus tantum a figura: sed etiam aliunde: ut in equis ætas: ut in his cuiusmodi faciant pullos: ut in domis quo sunt succosa. Igitur idem sequitur in similitudine ipsorum verborum quis reprehendendus non est. quare dissimilitudinum discernendarum causa nonnunquam ut pronomen assumitur sic casum aliquem assumi: ut in his nemus lepus. hic lepus. hoc nemus. Itaque discedunt ac dicuntur hi lepores. hæc nemora sic aliud siquid assumptum erit extrinsecus quo similitudo penitus perspicere possit. non enim erit remotum a natura. Neque enim Magnetes lapides duo inter se similes sint. nec ne perspicere possis: nisi minutum extrinsecus prope apposueris ferum quod similem lapides similiter dicunt dissimiliter dissimiles. quod ad nominatum analogiam pertinet: ita declinatum arbitror. ut omnia. quæ dicuntur contra ad respondendum ab his sumi fontibus possit: quod ad verborum temporalium rationem attinet. cum partes sint quatuor temporum personarum. generum diuisionum. Ex omni parte quoniam reprehendunt ad singula respondebo. primum quod aiunt analogias non seruari in temporibus. cum dicat legi lego legam. & sic simile alia. Nam quæ sunt ut legerim perfectum significare: duo reliqua lego & legebam & lego inchoatam: iniuria reprehendunt. Nam ex eodem genere & ex diuisione idem verbum quod sumptum est per tempora traduci potest. ut dicebam disce discam. & eadem perfecti sic didiceram didicero: ex quo licet scire verborum ratione constare. Sed eos qui trium temporum verba pronuciare velint scienter id facere. Idem illos qui reprehendunt quod dicimus amor amabor amatus sum. Non enim debuisse in vna serie vnum verbum esse duplex cum duo simplicia essent. Neque ex diuisione si vniuersum ponas verba discrepant inter se. Nam infecta omnia simplicia similia sunt: & perfecta duplicia inter se paria in omnibus verbis ut hic amabor amor amabor amatus ero. quare iteque male dicunt feriam percussit: quod est ordo feriam ferio feriebam percussi percutio percuciam. Sic percuciam in reliquis temporibus reprehendendi responderi potest. Similiter errant qui dicunt ex vtraque parte verba omnia commutare syllabas oportere: aut nullum in his pungo pungam pupugi: tundo tundam tutudi. dissimilia enim conferunt verba infecta cum perfectis. Quod si infecta modo conferrent omnia verbi principia incommutabilia viderentur. ut in his pungebam pungo pungam. Et contra ex vtraque parte commutabilia si perfecta ponerent: ut pupugeram pupugi pupugero. Item male conferunt fui sum ero. quod fui est perfectum cuius series sibi ut debet in omnibus personis constat quod est fueram fui fuero de infectis sum. quæ autem dicitur. olim dicebatur esum. Et in omnibus personis constabat quod dicebatur esum es est. eram eras erat: ero eris erit. Sic huiusmodi cætera seruire analogiam videbis. Etiam in hoc reprehendunt: quæ quedam verba neque personas habent ternas: neque tempora terna id imperite reprehendunt: ut signis reprehendat naturam: quod non vniuersum finxerit animalis omnis. Sic enim natura non omnes formæ verborum terna habeant tempora: ternas personas non habeant totidem verborum diuisiones. Quare cum imperamus natura: quod affectabat solum habet: cum & presenti aut absenti imperamus fiunt terna ut lege legito legat. Perfectum enim imperat nemo contra quæ sunt imperandi: ut lego legis legit. Nouena fiunt verba infecti. nouena perfecti. Quocirca non si genus cum genere discrepat: sed in suo quisque genere siquid est deest requirendum adhuc addita fierunt ea quæ de nominatiuis supra sunt dicta: facilius omnia soluentur. Nam ut illic externi caput rectos casus. sic hic in forma est personas eius qui loquitur & tempus præsens: ut scribo lego: quare ut illic fit: sic hic. Item acciderit in formula: ut aut caput non sit: aut ex alieno genere sic proportione eadem quæ illic didicimus. Cur nihilominus seruetur analogia. Item sicut illi casus

Analogue.

put suum habebit & in obliquis casibus transitio erit in aquam formulam: qua assumpta reliqua facili⁹ possunt videri verba: vnde sint declinata. Fit enim vt rectus casus nonnunq̄ sit ambiguus: vt in hoc verbo volo quod id duo significat. Vnum a voluntate: alterum a volando. Itaq; a volo intelligamus & volare / & velle. Quidam reprehendunt q̄ pluit & luit dicamus in præterito & præteriti tempore: cum analogiæ cui cuiusq; temporis verba debeant discriminare. falluntur. nam est ac putant aliter quod in præteritis vt dicimus longus pluit in præteriti breue luit pluit. Ideo q; in venditionis lege fundi rura cæsa ita dicimus vt u producam⁹ Item reprehendunt quædam quod putant idem esse sacrificio & sacrificio: relauat & lauatur quod si an non nihil commouet analogiam: dum sacrifici qui dicit seruet sacrificabo. Et sic per totam formam ne dicat sacrificaturus aut sacrificatus sum. hæc enim inter se non cōueniunt apud Plautum cum dicit: pisc e ego credo qui vsq; dum viuunt. adlauant diu minus lauari q̄ hæc lauatur Phronesium adlauant lauari nō cōuenit: vt sit postremum sed adlauant analogia lauari reddit quod Plautus aut librarij mendum si est nō ideo analogia. sed qui scripsit est reprehendendus omnino & lauant & lauatur dicitur separatim recte in rebus certis quod puerum nutrix lauatur. puer a nutrice lauatur. nos in balneis & lauamus & lauamur. Sed cōsuetudo alterutrum cum satis haberet in toto corpore potius vt imur lauamur. In partibus lauamus quod dicimus lauo manus. sic pedes & cætera. Quare e balneis non recte dicunt: laui manus recte. Sed quoniam in balneis lauo lauatus sum. sequitur: vt contra: qm̄ est soleo oportet dici solui vt Cato & Ennius scribunt: nō vt dicit vulgus solitus sum deberet dici. Neq; propter hæc quod hæc discrepant in sermone pauca minus est analogia. vt supra dictum est. Item cur non sit analogia asserunt. q̄ a similibus similia non declinentur vt ab dolo & colo. ab altero enim dicitur dolui. ab altero colui. In quibus assumi solet aliquid quo facili⁹ reliqua dicantur vt in myrmecidis operibus minutis sole fieri. Igitur in verbis temporalibus quo similitudo sæpe sit confusa vt discerni: nequeat nisi transferis in aliquā personā: aut in tēpus quæ præposita sunt nosse similiter & intelligitur cum transitum est in secundam personam: quod alterum est dolui / alterum colui. Itaq; in reliqua forma verborum suam vterq; sequitur formam vtrum in secūda forma verborum temporale habeat in extrema syllabas cum is ad discernendas dissimilitudines interest quocirca ibi potius iudex analogiæ q̄ in prima qd̄ ibi abstrusa est dissimilitudo: vt apparet in his. meo. neo. ruo. Ab his em̄ dissyllaba fiunt transitu quod sic dicuntur meo as. neo nes. ruo ruis. quorum vnum quodq; suas conseruat similitudinis formas analogiam Item de his quæ appellātur participia reprehendunt multa iniuria. Nam non debet dici terna a singulis verbis amaturus amans amatus: quod est ab amo amans & amaturus. & ab amabar amatus. Illā analogiā qd̄ prestare debet: in suo quoq; genere habet casus vt amatus. amato. amati. amatis. & sic in mulieribus: amata amata. Item amaturus eiusdem modi habet declinationes amans paulo aliter quod hoc genus omnia sūt in suo genere similia. Proportione sic virilia & muliebria sunt eadem: de eo q̄ in priori libro extremum ē. ideo non est analogia: quod qui de ea scripserint aut inter se non conueniunt. aut in quibus conueniat: ea cum cōsuetudinis discrepant verbis vtrunq;. Sic enim omnis repudiendum est artis quod in medicina & in musica & in alijs multis discrepāt scriptores. Item in quibus conueniunt vt scriptis si etiam repudiant natura qd̄ ita dicitur non sit ars sed artifex reprehendendus qui debet inscribendo non vidisse verum nō ideo nō posse scribi verum qui dicit hoc monti & hoc fonti: cum alia dicant hoc monte & hoc fonte. Sic alia quæ duob; modis dicuntur. cum alterum sit verum: alterum falsum non vter peccat tollit analogias. sed vter recte dicit confirmat: & quemadmodum is qui cum peccat in his verbis. vbi duobus modis dicuntur nō tollit rationem cum sequitur falsum. Sic etiam in his duobus dicuntur si quis aliter putat dici oportere atq; oportet: nō scientiam tollit orationis: sed suam inscientiam denudat: quibus reb; solui arbitremur posse quæ dicta sūt priori libro contra analogiam: vt potui breui percucurri: ex quibus id confecerunt quod volunt vt in lingua latina esset anomalia tamen nihil legissent: ideo q̄ in omnibus partibus mūdi vtraq; natura inest qd̄ alia inter se alia sunt. Sicut in animalibus dissimilia sunt vt equus. bos. ouis. homo. Item alia in vno quoq; horum genere inter se similia innumerabilia. Item in piscibus. dissimilis murena lupo: his soleæ hæc nerene & mulleæ. sic alijs vt maior ille numerus sit similitudinum earum: quæ sunt separatim in murenis: separatim in asellis. Sic in generibus alijs quare cum inclinationibus verborum numerus sit magnus a dissimilibus verbis ortus quod etiam vel maior est: in quibus similitudines reperiuntur conferendum est esse analogias Itē quā cum ea non multo minus q̄ in omnibus verbis patietur vt cōsuetudo cōmunis fatendum illud qua quando analogiam sequi nos debere vniuersos singulos autem præter q̄ in quibus verbis offensura sit cōsuetudo communis. Quod vt dixi alius debet præstare populus: aliud e populo singuli hoies. neq; id mirum est cum singuli quoq; non sint eodem iure. Nam liberius potest poeta q̄ orator sequi analogias. Quare cuius hic liberis id quod pollicitus est demonstraturum absoluerit faciam finem proximo. Deinceps de declinatione.

verborum forma scribam.

N verborum declinationibus disciplina loquendi dissimilitudinem: an similitudinem sequi deberet multi quærent. Cum ab his ratio quæ a similitudine oriretur vocatur analogia: reliqua pars appellaretur anomalia. De qua re primo libro: quæ dicerentur cur dissimilitudinem ducere haberi oportere dixi. Secundo contra quæ dicentur cur potius similitudinem conueniret proponi: quarum rerum quod nec fundamenta ut debita posita ab villo neque ordo ac natura ut res postulat explicata. ipse eius rei formam exponam. Dicam de quattuor rebus. quæ continent declinationes verborum. quid simile ac dissimile. quid ratio: quam appellant logon. quid proportiones quam dicunt analagon quid consuetudo. quæ explicata declarabunt analogiam & anomaliam. vnde sit quid sit cuiusmodi sit. De similitudine & dissimilitudine. Ideo primum dicendum quæ ea res est fundamentum omnium declinationum ac continet rationes verborum. Simile est quod res plerumque videtur habere easdem. quas illud cuiusque simile. Dissimile est quod videtur esse contrarium huius nimium. ex duobus constat omne simile. Item dissimile quod nihil esse potest simile quin alicuius sit simile. Ita nihil dicitur dissimile: quin addat quod id sit dissimile. Sic dicitur similis homo / homi. equus / equo. Et dissimilis homo equo: nam simile est homo homini ideo quæ easdem figuras membrorum habet: quæ eos diuidunt ab reliquorum animalium specie in ipsis hominibus simili de causa vir viro similior quam vir mulieri quod plures habent easdem partes. & sic senior seni similior quam puero. Eo porro similiores sunt: qui facie quoque pene eadem habitu corporis similes. Itaque qui plura habent: eadem dicuntur similiores qui proxime accedunt ad id: ut omnia habeant eadem vocantur gemini. Simillimi sunt qui tres naturas rerum putent esse. Simile: dissimile. Neutrum quod alijs vocent non simile alijs non dissimile Sed quis tria sint simile: dissimile. Neutrum tamen potest diuidi etiam in duas partes sic. Quodcumque conferas aut simile esse: aut non esse simile esse. & dissimile si videatur esse ut dixi. neutrum si in neutram partem præponderet: ut si quæ res due conferuntur vicinas habent partes: & in his denis habeant easdem denas alias & similitudinem æque animaduertendas. hanc naturam plerumque subiciunt sub dissimilitudinis nomen. quare quoniam fuit ut potius de vocabulo quam de re controuersia esse videatur: illud est potius aduertendum cum simile quid esse dicitur quin cui patri simile dicatur esse. In hoc enim solet esse error. quod potest fieri ut homo homini simile non sit ut multas partes habeat similis. & ideo dici possit similis habere oculos / manus / pedes / & sic alias res separatim & vna plures. Itaque quod diligenter videndum est in verbis: quas partes: & quot modis oporteat similis habere dicuntur: ut infra apparebit. Is locus maxime lubricus est. quod enim similia potest videri in diligenti: quod duo verba hæc suis & suis: quæ non sunt: quæ alterum non significat suere. alterum iuem. Itaque similia esse vocibus ac syllabis confitemur. Dissimilia esse partibus orationis videmus. quæ alterum habet tempora: alterum casus: quæ die res vel maxime discernunt analogias. Item propinquiora genere inter se verba similem sæpe pariunt errorem: ut in hoc nemus & lepus videtur esse simile quod cum vtrumque habeat eundem casum rectum: sed non est simile. quæ eas certe similitudines opus sunt in quo est ut in genere nominum sint eodem: quod in his non est. Nam in virili genere nominum sint eodem est lepus ex neutro nemus. Dicitur enim hic lepus & hoc nemus: si eiusdem generis esset vtrique preponeretur idem / ac diceretur aut hic lepus & hic nemus aut hoc lepus & hoc nemus. quare quæ & cuiusmodi sunt genera similitudinum ad hanc rem perspicendum ei qui declinationes verborum proportione sumit: ne quæreret quod locum: quod est difficilis qui de his rebus scripserunt / aut vitauerunt / aut incoeperunt neque assequi potuerunt. Itaque in eo dissentio neque ea vniuersi apparet. Nam alij de omnibus vniuersis discriminibus posuerunt numerum: ut Dionysius Sidonius qui scripsit eas esse septuaginta vnam. alij partes eius quæ habet casus: cuius eidem hic cum dicat esse discrimina quadraginta septem. Aristo. rettulit in literas. xliij. Parmenius. viij. Sic alij pauciora aut plura. quarum similitudinum si esset origo recte capta & inde orta ratio minus erraret in declinationibus verborum: quarum ego principia prima duorum generum sola arbitror esse atque similitudines exigi oportere. Equis vnum positum in verborum materia. alterum ut in materia signa quæ est ex declinatione fit. Nam debet esse vnum ut verbum verbo. vnde declinetur sit simile. Alterum ut e verbo in verbum declinatio. ad quam conferatur eiusdem modi sit. alias enim a similibus verbis similiter declinantur ut ab herus ferus heros fero. Alias dissimiliter herus ferus heri ferum cum vtrumque & verbum verbo erit simile & declinatio declinationi. Tum denique dicam esse similem ac duplicem & perfectam similitudinem habere id quod postulat analogia sed ne astutius videar posuisse duo genera esse similitudinum sola. cum vtriusque inferiores species sint plures si de his reticuero: ut mihi relinquam latebras: repetam ab origine similitudinum quæ in conferendis verbis & inclinandis sequendæ aut vitandæ sint. Prima diuisio in oratione quæ alia verba nusquam declinantur ut hæc vix mox. alia declinantur a lima limabo a fero ferebam. Et cum nisi in verbis quæ declinantur non

Analogiae.

possit esse analogia qui dicit simile esse mox: & nox errat quod non est eiusdem generis vtrūque verbum cum nox succedere debeat sub casuum ratione mox neque debeat neque possit. Secunda diuisio est de his verbis que declinari possunt: quod alia sunt a voluntate: alia a natura. Voluntatem appello cum vnus quis a nomine alio imponit nomen: vt Romulus Romæ. Naturam dico cum vniuersi acceptū nomen ab eo qui imponit non requirimus: quemadmodum id velit declinari sed ipsi declinamus: vt huius Romæ hanc Romam. De his duabus partibus voluntaria declinatio refertur ad consuetudinem naturalis ad orationem. Quarum proinde ac simile conferri non oportet ac dicere: vt sit e Roma Romam. Sic ex Capua dici oportere Capuanus. quod in consuetudine vehementer natat. quod declinantes imperite rebus nomina imponunt a quibus cum accepit consuetudo turbulenta necesse est dicere. Itaque neque Aristarchij neque alij in analogijs defendendam eius susceperunt causam. Sed vt dixi hoc genere declinatio in communi consuetudine verborum egrat & languescit. Quod oritur e populo multiplici imperio. Itaque in hoc genere in loquendo magis anomalia quam analogia. Tertia diuisio est que verba declinat a natura. Ea diuisidur in partes quatuor. In vnam primam: videlicet quæ habet casus neque tempora habet vt docilis. facilis & amabilis. In alteram quæ tempora habet neque casus vt docet facit amat. In tertiam: quæ vtraque habet vt docens faciens. In quartam: quæ neutram vt docte & facete. Ex hac diuisione singulis partibus tres reliquere dissimiles. Quare nisi in sua parte inter se collata erit verba: si non conueniunt non erit ita simile vt debeat facere idem in articulis. Vix adūbrata est analogia & magis rerū quam vocum in noibus magis expressa: ac plus etiā in vocibus ac similitudinibus: quam in rebus suā obtinet rationem. Etiā illud accedit in articulis habere analogias ostendere sic difficile: quod singula sint verba hic contra facile quod magna sit copia similiū noium. Quare non tā hanc partē ab illa ob diuidendū: quam illud videndum vt satis sit verecundi etiā illā in eandē harenā vocare pugnatum. vt articulis duæ partes finite & infinite sic in vocabulis duæ. vocabulum & nomen. Non enim idē oppidū & Roma Cum oppidum sit vocabulū Roma nomen. quarum discrimen in his reddendis rationibus alij discerunt alij non. Nos sicubi opus fuerit quod sit & cur ascribimus vniuscuiusque partes. quoniam species plures de singulis dicaz. Prima pars casualis diuidit in partes duas in noiatuū scilicet quod neque finitū est. vt hic & quod de his generibus duobus vtrū superis cum reliquo non conferendū: quod inter se dissimiles habent analogias noiatas: vt simul sit noiatas habere debet vt sit eodem genere specie eadē. sic casu. Exitu eius generis vt si nomē est quod conferas sit nomē spēm simile vt non solū vtrūque sit virili casu simile. vt si alterū sit dandi: itē alterū sit dādi cum quo conferas. Exitu vt quas vnū hēt extremas istas eadē alterum habeat. Ad hunc quadruplicem fontem ordines diriguntur bini vni transuersi. alteri directi: vt in tabula solet in qua latrūculus ludit. Transuersi sunt: qui a recto casu obliqui declinantur. vt albus albi albo. Directi sunt: qui a recto casu declinantur vt albus alba album. Vtrique sunt partibus senis. Transuersorum ordinum partes appellantur casus directorum genere vtrisque inter se implicatis formam dicam. Prius de transuersis casuum vocabula alius alio modo appellauit. Nos dicemus qui nominandi causa dicuntur nominandi vel nominatiuum

Et scopæ dicitur vna scopa. aliter enim natura quod priora simplicibus posterioribus in coniunctis rebus vocabula ponuntur sic bigæ sic quadrigæ a coniunctu dicte. Itaque non dicitur vt hæc vna lata & alba. sic vna biga: sed vnæ bigæ neque vt dicitur: vt hæc duæ late albæ. sic hæc duæ bigæ & quadrigæ. Item figura verbi qualis sit refert quod in figura vocis alias commutatio fit in vno verbo sint: modo sint: alias in medio: vt cursu cursito: alias in extremo. vt doceo docui. alias communis vt lego lege. Refertur igitur ex quibus literis quodque verbum constet maxime extrema: quod ea in plerisque commutantur. Quare in his quoque partibus similitudines ab alijs male: ab alijs bene: quod solent sumi in casibus conferendis recte an perperam videndum. Sed vbi cunque commouentur literæ non solum hæc sunt animaduertendæ. sed etiam quæ proximæ sunt neque mouentur. hæc enim vicinitas aliquantū potest in verborum declinationibus. In quis figuris non ea similia dicemus quæ similis res significat: sed quæ ea forma sint: vt eiusmodi res similia ex instituto significare plerūque soleat: vt tunicam virilem & muliebrem dicimus non eam quam habet vir aut mulier sed quæ habere ex instituto debet potest esse muliebrem vir: virilem mulier habere vt in scæna ab auctoribus haberi videmus: sed eam dicimus muliebræ quæ de eo genere est quo indutui mulieres vt vterentur est institutum vt auctor stolam muliebrem sit ppæna & cecina & purpurina figura muliebria dicuntur habere nomina non mulierum. Fluxuere quoque similitudo videnda ideo: quod alia verba quam vim habeant ex his verbis vnde declinantur apparet: vt quemadmodum a porteat. vt a prætor consul prætori consuli. Alia ex transitu intelliguntur. vt iocer macer: quod alterum sit iocerū. alterū macerū quorum vtrūque in reliquis a transitu suā viā sequitur & in singularibus & in multitudinis declinationibus. hoc fit: ideoque naturarū genera sunt duo: quæ inter se conferri possunt: vnū quod per se videri potest. vt hō & equus. Alterū sine assumpta aliqua re extrinsecus perspicere non possit. vt equus & equiso. Vtrūque

em dicitur ab equo quare hoi hoiem similem esse. aut nō esse si cōtuleris ex ipsis homini aīaduertisse scies. Ac duo inter se similiter. ne sint lōgiores q̄ sint eorū fratres dicere nō possis si illos breuiore cū quibus conferūtur q̄ longi sint ignorēt. si latiorū atq; altiorū. Item cetera eiusdē ḡnis sine assumpto extrinsecus aliquo perspicere similitudines non possunt. Sic igitur quidam casus quod ex hoc genere sunt nō facile est dicere similis esse si eorū singulorū aīaduertes voces nisi assumpseris. Alterū quo flectitur in transeundum vox: qd̄ ad nominatiuum similitudines animaduertēdas arbitratus sum. satis est augere hęc sunt. Relingitur de articulis. In quibus q̄dam eadē quædam alia. De quinq; ḡnibus em duo prima habent eadē quod sunt & virilia & muliebria. & neutra & qd̄ alie sunt. significēt vnū vt plura & de casibus qd̄ habēt quinos. Nā vocandi voce notatus non est p̄prium. Illud habent quod partim sunt finita: vt hic & hęc. partim infinita: vt quis: q̄ & quorum quod adumbrata & tenuis analogia. in hoc libro plura dicere necesse est secundum genus. quę verba tempora habent neq; casus si habent personas eorū declinationū species sunt sex. Vna q̄ dicitur temporalis vt legebam: gemebam. lego gemo. Altera personarum: vt sero meto: seris metis. Tertia rogandi: vt scribone: legone. scribisne: legisne. Quarta respondēdi. vt fingo. pingo. fingis: pingis. Quinta optandi: vt dicere facerem. dicam faciam. Sexta: imperandi: vt cape: rape. capito: rapito. Item sunt declinationū species quatuor q̄ tempora habēt sine personis in rogādo. vt foditurne: seriturne. & fodieturne: sereturne: respondēdi specie eadē figurę fiunt extremis syllabis demptis. Optādi spēs: vt viuatur: ameitur: iuueretur: amaret. Imperandi declinatus sum ne habent dubitationē & earū sint. Nec hęc ratio paratus: pugnet. parari & pugnari. Accedunt ad has species a Scopulis diuisionū quadrinis ab infecti & perfecti emo: edo: emi: edi a semel & sæpius vt lego scribo: lectitauit: scriptitauit: faciendi & patiendi. vt vro vngo: vror vngor. A singulari multitudinis. vt laudo culpo: laudamus: culpamus. huius ḡnis verborū cuius species ex polui q̄late qcquid pateat. & cuiusmodi efficiat figuras in libris qui de formulis verborū erūt diligentius expedit. Tertij ḡnis quę declinantur cum tēporibus ac casibus ac vocantur a multis: ideo participalia sunt hoc genere.

quęam dōdum declinamus quærimus. Casus eius etiam si is qui finxit poeta aliquod vocabulum & ab eo casu ipse aliquē perperam declinauit potius eum reprehendimus q̄ sequimur. Igitur ratio quam dico vtrobique & in his verbis q̄ imponuntur. & in his q̄ declinātur. neq; non etiam tertia illa q̄ ex vtroq; miscetur genere: quarū vnaqueq; ratio collata cū altera. aut similis aut dissimilis: aut sæpe verba alia ratio eadē & nōnunq̄ ratio alia verba eadem. Quę ratio in amor amorī. eadem in dolor dolorī: neq; eadem in dolor dolore. & cū eadē ratio q̄ est in amor & amoris sit in amores & amorū: tñ ea quod non in ea q̄ oportet confertur a materia per se solū efficere nō potest analogias p̄pter disparilitatem vocis figuratū qd̄ verbum populatū singularē cū multitudine ita cū est p̄portione: vt eandē habeat rationē. tñ deniq; ea rō cōficit id qd̄ postulat analogia: de qua deinceps dicā. Sequitur tertius loc⁹ q̄ sit ratio p̄portione a gręco vocātur ἀναλογία ab analogo dicta analogia. Ex eodem genere q̄ res inter se aliqua parte dissimilis rationē habēt aliquā. Si ad has duas alterę res duę collatę sunt: quę rationem habeāt eandem: qd̄ ea verba habent eundem logon dicitur vtrobique separatim analogon simul collata quatuor analogia. Nā vt in geminis cum simile dicimus esse Menæchmū Menæchmo: de vno dicimus cum similitudine esse in his de vtroq;. sic cum dicimus eandē rationem habere assem ad similem quam habet in argento libella ad simbellam. Quid si analogon ostendimus cū vtrobique dicimus & in ære & in argēto esse eandē rōnem tamē dicimus de analogia: vt sodalis & sodalitas. ciuis & ciuitas: non est idem. sed vtrobique ab eodem ac cōiunctum: sit analogia & analogon idē nō est. sed itē est congeneratū. Quare si homines substuleris sodalis substuleris si sodalis sodalitatē. Sic itē si substuleris λόγος substuleris analogon: si id analogiaz quę cū inter se tanta sint cognatione debet subtilius audire q̄ dici. Expectare id est cum dixero quod de vtroq; & erit cōeexpectes. Dum ego in scribendo transferā in reliquū. Sed vt tu potius p̄sequere aīo hęc fiunt in dissimilibus rebus. vt in numeris. si cōtuleris cū vno duo: sic cum decem viginti. Nā quā rōnem duo ad vnū habēt. eandē habēt viginti ad decē. In nūmis in similibus: si est ad vnū victoriatū denarius. si ad alterū victoriatum ad alterū denari⁹. Sic itē in alijs rebus oibus p̄portione dicūtur ea in quo est. sic quadrupes natura: vt in p̄genie cū est filius ad patrem. sic si est filia ad matrē: & vt est in tēporib⁹ meridies ad diē: sic media nox ad noctē. hoc poetę ḡne in similitudinibus vtūtur. multū hoc acutissime geometrę hoc in orōne diligentius q̄ alij Aristarcho grammatici: vt cū dñr p̄portioe similia esse amorē amorī. dolorē dolorī. Cum ita dissimile esse vidēt amorem & dolorem. qd̄ est alio casu. Itē dolorē dolorī. Sed dicunt q̄ a similibus nōnunq̄ rōnes habēt implicatas duas sit vna directā. altera trāsuersā qd̄ dico aptius fiet. Esto sic expositos esse nūeros vt in primo versu sit vnum duo quatuor. in secūdo decē viginti quadraginta. in tertio centū ducentū quadringēti. In hac formula nūerorū duo inerūt: quos dixi logos qui diuersas faciūt analogias: vn⁹ duplex qui est in obliquis versib⁹: qd̄ est

Analogiae.

vt vnus ad duo. sic duo ad quatuor. Alter decēplex indirectis ordinibus: quod est vt vnus ad decē. sic decē ad centū. Similiter in verborū declinationibus est vt biniū quod & ab recto casu in recto. ita vt formulā similiter efficiat quod sit primo versu hic albus: huic albo huius albi. Secūdo hæc alba. huic albæ: huius albæ. Tertio hoc albi huic albo: huius albi. Itaque fiūt per obliquas declinationes ex his analogiæ hoc genus albius atrius: albi atrio per directas declinationes albius atrius / albia atria. quæ scilicet erit particula ex illa vicenaria atria: qua scilicet centenaria formula analogiarum de qua supra dixi. analogia quæ dicitur. Eius grā sunt duo. Vnū deiunctum sic est: vt vnus ad duo: sic decē ad viginti. Alterum coniunctum sicut est vnus ad duo. sic duo ad quatuor: in hoc quod duo bis dicuntur. Et tum conferimus ad vnum: & tunc cum quatuor. Hoc quoque natura dicitur quadruplex si a septem chordis citharæ. Tamen duo dicuntur habere retracorda: quod quæadmodum accipiat prima ad quartam chordas: sic quarta ad septimam respondet. Media est alterius prima. alterius extrema. Medici in ægrotos septimos dies qui obseruant quarto die. ideo diligentius signa morbi aduertunt quæ quæ rationem habuit primus dies ad quartū: eadem præsignat habiturum: qui est futurus ab eo quartus qui est septimus a primo. Quadruplices deiuncte in casibus sunt vocabulorum: vt rex regi. Coniuncta sunt triplices in verborū tribus temporibus. vt legebam lego legam: quod quæ rationem habet legebam a lego. hæc habet lego a legam in hoc fere omnes homines peccant: quod perperam tribus temporibus hæc verba adiungunt: cum proportione volunt pronuntiare. Nam cum sint verba alia infecta vt lego & legis. alia perfecta vt legi & legisi. & debeant sui cuiusque generis in coniungendo copulari. & cum recte sit ideo lego & legebam. non recte est lego ad legi quæ legisi. significat ad quod perfectū: vt hæc tutudi pupugi. tundo pungo. tundam pungam. Itē hæcatus sum verberatus sum verberabor. Iniuria reprehendunt. quod & infecti inter se similia sunt & perfecti inter se vt tundebam / tundo / tundam / & tunderam / tutudi / tutudero. Sic amabor amor / amabor / & amatus erā amatus sum. amatus ero. Itaque reprehendunt qui contra analogias dicunt cur dispariliter in tribus partibus dicantur quædam verba natura cum quadruplex sit analogia id nunquam vt dixi pauciores vident habere partes. sic etiā alias pluris. vt cum est quæadmodum ad tria vnū & duo. sic ad sex duo & quatuor. quæ tamen quadripartita comprehenditur forma quæ bina ad singula conferunt quæ in oratione quoque nonnunquam reperitur. Sic vt Diomedes confertur Diomedibus. sic dicitur ab Hercules Herculi & Hercilibus. & vt hæc ab vno capite a recto casu in duos obliquos descendunt casus. Si contra multa a duobus capitibus recti casum confluunt in obliquum vnū. Nam vt ab his rectis hi hibei / hæc hibei / fit ijs hibeiis. Sic est ab his hi coeli. hæc coelæ his coelis. a duobus similibus similiter declinat. vt fit in his nemus. olus: nemora: olera. Alia a dissimilibus similiter declinant: vt in articulis ab hic iste. hunc istū. A analogia fundamēta habet. aut a voluntate hominum: aut a natura verborum: aut re vtraque voluntate dico impositionē vocabulorum. naturam declinationē vocabulorum quo decurritur sine doctrina: qui impositionē sequitur dicit. Si simile in recto casu dolus & malus fore in obliquo dolo & malo. si naturam sequitur si sit simile in obliquis Marco. Quito fore vt sit Marcū Quintū qui vtrūque sequetur dicit si sit simile transitus. vt est in seruus serue. fore vt fit itē in ceru? cerue. Comune omnium est. vt quatuor figuræ vocis habent proportionē declinatus. Primum genus est ortus ab similitudine in rectis casibus. Secundum a similitudine quæ est in obliquis. Tertium a similitudine quæ est in transitibus de casu in casum. Primo genere ab imposito ad naturam proficiscuntur. In secundo contra. In tertio ab vtroque. Quo circa etiam hoc tertium potest bifariam diuisum tertium & quartum dici. Quod in eo vel profas & rolas potest dici qui initia faciet analogiæ Impositio ab his obliquas figuras declinare debet qui naturam contra. Qui ab vtraque reliquas declinationes ab eiusmodi transitibus. Impositio est in nostro dñatu. Nos in natura. quæadmodum enim quisque vult imponit nomen at declinat quæadmodum vult natura. Sed quoniam duobus modis imponit vocabulū. aut re singulari aut multitudine. Singulari vt Cicer: multitudinis vt schalæ. Nec dubium est quin ordo declinatum in quores singulares declinabuntur solæ ab singulari aliquo casu proficiscuntur: vt cicer ciceri ciceris. Itē contra in eo ordine qui multitudine erit solū quin a multitudinis aliquo casu ordini conueniat vt schalæ schalis schalasi. Aliud videndum est cum duplex natura copulata ac declinatum bini fiāt ordines: vt est mars martis. Vnde aut ratio analogiæ debuit ordini vtrū ab singulari re in multitudine: an contra. Neque enim si natura ab vno ad duo peruenit ideo non potest amplius esse in docendo posterius: vt inde incipias: vt quod sit prius ostēdas. Itaque illi qui de omni natura disputant: atque ideo vocantur Physici. tamen ex his ab vniuersa natura profecti retro: quæ essent principia mundi ostēdunt. Oratio cum ex literis constat tamen eam grammatici de literis ostenderunt. Quare in demonstrando quoniam potius profecisse de literis ostendunt oportet ab eo quod apertius est quæ ab eo quod prius est. E potius quæ ab incorrupto principio. ab natura rerū quæ a libidine hominum. Et hæc tria quæ sequenda magis sunt minus sunt in singularibus quæ in multitudine. Commodius potest ordini quæ in his principiis minus orationis verbis fingendis verborū forma facilius singularia videri posse: quæ ex singularibus multitudinis. hæc ostēdunt trabes

trabs:duces dux. Videmus em̄ ex his verbis trabs duces de extrema syllaba e literā exclusam: & ideo in singulari factum esse trabs dux. Contra ex singularibus non tam videmus quēadmodum facta sint ex. b. & s. trabs: & ex. c. & s. duces. Similitudinis rectus casus forte figura corrupta erit id quod accedit ratio. pri^o id corrigemus q̄ inde ordiemur obliquis assumere oportere figuras eas: q̄ non erunt ambigū siue singulares siue multitudines ex quibus id cuiusmodi debēt esse perspicī possunt. Nam nunq̄ alterum ex altero videtur vt Chrysippus scribit: quēadmodū pater ex filio & filius ex patre: neq̄ manus in fornicibus p̄ter sinistram dextra stat: quam propter dextram sinistra: quapropter vt ex rectis casibus obliqui: & ex obliquis recti. & ex singularibus multitudines: & multitudinis singulares nōnunq̄ recuperari possunt. principium id potissimū sequi debemus: vt in eo fundamentum sit in natura: qđ in declinationibus ibi facilior ratio. Facile est enim aiaduertere peccatum magis cadere posse in impositiones eas: q̄ fiunt plerūq̄ in rectis casibus singularib⁹ quod hoies imperiti & dispersi vocabula rebus imponūt quocūq̄ eos libido inuitauit. Natura incorrupta est plerūq̄ suapte spōte nisi q̄ eā vsu inscio deprauabit. Quare si quis principii analogie poti^o posuerit in naturalibus casibus q̄ in posituiis nō multae in cōsuetudine occurrēt: & vt a natura libido humana corrigitur nē ab libidine natura. qđ qui impositionē seq̄ voluerint facient contraria. si a singulari quis potius profici sci volet in illum facere oportebit ab sexto casu qui est p̄prius latinis. Nā ei⁹ casus his literarum discrimina bus facil⁹ reliquorū varietate discernere poterit qđ ei hnt exit⁹ aut in. a. vt hac terra/ aut in. e. vt hac lāce. aut in. i. vt hac leui. aut in. o. vt hoc cōelo. aut in. u. vt hoc versu. Igitur ad demonstrādas declinatōes biceps vna hęc. Sed qm̄ vbi analogia tria. vnum qđ in reb⁹. alterū qđ in vocib⁹. tertiū qđ i vtroq̄. duo priora simplicia Tertium duplex. Aiaduertēdum hęc quā inter se hēant rōnē. Primum ea q̄ sunt discrimina in rebus partim sunt q̄ ad rōnem nō attineant: partim q̄ ptineāt. Non ptinet vt ea q̄ obseruāt in aedificijs & signis faciendis ceterisq̄ rebus artifices equis vocātur alię armonice sic. Itē alię noibus alijs. sed nulla harū fit loquēdo pars ad orōnem q̄ pertinent res eae sunt q̄ verbis dicunt p̄portione neq̄ a similitudine quoq̄ vocum declinatus habent: vt Iuppiter Maspiter Ioui Marti. Hęc em̄ ḡna oīm & numero & casibus similia sunt proportione similes inter se: quod vtraq̄ noia sunt & virilia sunt & singularia & casu nominandi & dandi. Alterū genus vocale est in quo voces modo sunt proportione similes uon res. vt Biga bigae. Nuptia nuptie. Neq̄ enim in his res singularis subest vna: cum dicitur biga: quadriga. neq̄ ab his vocibus q̄ declinata sunt multitudinis significant quicq̄. Ideo q̄ oīs multitudinis q̄ declinantur ab vno: vt a merula merule sunt eiusmodi vt singulari subiungantur. sic Merule duae. Catule tres. Facule quatuor. Quare cum idem non possit subiungi cum dicimus bige vne: quadrigē duę: nuptie tres. Sed pro eo vnā bigae: binę quadrigē: trinę nuptie: apparet non esse a biga & quadriga & bige & quadrigē. Sed vt est huius ordinis duę tres principii vna. sic in hoc ordine altero: vnę binę trinę. Principium est vnę. Tertium genus est illud duplex quod dixi in quo & tres & voces similiter p̄portione dicuntur: vt bonus malus: boni mali: de quorum analogia & Aristophanes & alij scripserunt. Etem̄ hęc deniq̄ perfecta: vt in oratione ille duę simplices inchoatę analogie. de quibus tamen separatim dicam: q̄ his quoq̄ vtimur in loquendo. Sed prius de perfecta: in qua & res & voces quada; similitudine continentur. Cuius genera sunt tria. vnum vernaculum ac dñarum. alterum aduentitium. Tertium nothum. Ex peregrino hic natum vernaculum est: vt sutor & pistor sutori & pistori. Aduentitium est vt Hectores Nestores: Hectors nestoras. Tertium illud nothū: vt Achilles & Peleus. De genere multi vtūtur nō modo poetę sed etiam plerūq̄ hęc. Primo oēs qui soluta oratiōe loquuntur dicebāt vt quęstorem p̄torem. sic Hectorem Nestorem. Itaq̄ Ennius ait Hectors natū; de Troiano muro iactari. Acti. hoc in tragœdijs. Largius a prisca cōsuetudine mouere cœpit. & ad formas gręcas verborū magis reuocare. & a quo Valerius ait. Actius Hectore nollit facere. Hectorsa mallet. Quod aduentitia plerūq̄ habemus gręca alia gręcanica. sic analogiæ. Equis quę hic notę fiunt declinatōes de his alię prisce. vt Bacchides & Chryfides. alię minores. vt chryfides & bacchides. alię regētes. vt chryfidas & bacchidas. cum his oib⁹ trib⁹ vtantē nostri maxime: qui sequuntur media in loquēdo offendunt minimū. Qđ prima parum similia videntē eē gręcis vñ sint trāslata. Tertia parum similia nostris oīs analogiæ fundamētum similitudo qđam (vt dixi) q̄ solet esse in rebus in vocibus & in vtroq̄: in quarum parte cunq̄ sit inferendo & cuiusmodi vidādum. Nam vt dixi neq̄ rerū neq̄ vocis similitudo ad has duplicis q̄ in loquendo quærim⁹ separatim satis est q̄ vtraq̄ parte opus est simili analogias verborum exprimēdas: quas ad loquēdū vt perducas accedere debet vsus Alia enim ratio qua facias vestimētum. alia quēadmodū vtare vestimēto. V sui species videntē esse tres. Vna cōsuetudinis veteris. Altera cōsuetudinis huius. Tertia neutra. Vetera vt Cascus Casci. Furus Furi. hui⁹ cōsuetudinis vt albus cald⁹ albo caldo. Neutra vt schala schalā. falera falerā Ad quas accedere pōt quarta mixta: vt amicitia inimicitia: amicitia inimicitia. Prima est qua vsi antiqui & nos relinquim⁹. Secūda qua nunc

Analogiae.

vtimur. Tertia qua vtuntur poetæ analogiæ non item ea diffinienda quæ dirigitur ad naturam verborum atq; illa quæ ad vium loquendi. Nam prior diffinienda sic. Analogia est verborum similitum declinatio similis. Posterior sic: Analogia est verborum similitum declinatio similis non repugnante consuetudine cõmuni: ad quam harum duarum ad extremum additum erit hoc ex quadam parte poetica analogia erit difinita harum primã sequi debet populus: secũdam omnem singuli e populo. Tertiam poetæ. hæc diligentius q̃ apertius dicta esse arbitror. Sed nõ obscurius q̃ de re simili diffinitiones grãmaticorum sunt: vt aristodemi aristodi. Item aliorum quorum obscuritates eo minus reprehendẽdæ quod plerq; diffinitioes re incognita propter summam breuitatẽ non facile prospiciuntur nisi articulatim sit explicata. Quare magis apparebit si erit aperte de singulis partibus quod dicatur verbum. Quid similitudo verbi. quid declinatio: quid similitudo declinationis non repugnante consuetudine communi. Quid ex quadam parte verbum dico orationis vocabulis partem: quæ sit indiuisa & minima: si declinationem naturalem habeat similem verbi verbo. Tum quoniam vt res quam significat & vocem qua significat. Est in figura trãsitum declinatiõis parile. Declinatio est cum ex verbo in verbum. aut ex verbi discrimine vt traueat mens vocis commutatio fit aliqua similitudo declinationis: cum item ex aliqua figura in figuram transit: vt id transit cum quo conferatur: adiectum est non repugnante consuetudine communi: quod quædam verba contra vsus veterem declinata patietur vt possit Hortensium dicere pro hac si ceruices ceruix: quædam non: vt si dicas pro fauces faux vbi additur ex quadam parte significat non esse in consuetudine. In his verbis omnis partis vt declinatum amo: iuuo: amor: iuuor. Quid videretur analogia in oratione & quas haberet species & quæ de his sequenda videretur vt breui: potui: informauit. Nũc in quibus non debeat esse ac proinde debeat ac soleat queri dicam. Ea fere sunt quatuor genera. Primum in id genus verbis quæ non declinantur: analogia non debet queri: vt in his nequam mox vix. De his magis in alio q̃ in alio erratur verbo. Dicunt enim non habere casus mox & vix nequam habere: quod dicamus hic nequam: huius nequam: huic nequam: cum intelligimus aut hominis eius quem volumus ostendere esse nequam dicimus casus: & ei proponimus non cuius putamus nequitia. Quod vocabulum factum: vt ex non & volo: nolo sic ex ne & quicq; item media extrita syllaba coacta est nequam. Itaq; vt eum quem putamus esse non hili dicimus nihili: sic in quo putamus esse nequicq; dicimus nequam. Secundo si vnum solum habent casum in voce quod non declinetur vt literę oēs. Tertio si singularis est vocabuli series: neq; habet cum qua comparari possit: vt esse putant caput capiti capitis capite. Quarum si ea vocabula quatuor quæ conferuntur inter se rationem habent quam oportet: vt Soser: socrus: soceros: socerum. Contra in quibus debeat queri analogia fere totidem gradus debent esse cõstiti. Primũ: vt sint tres. Secũdum: vt earum sit vsus. Tertium: vt hęc res vocabula habeant. Quartũ vt habeat declinatus naturalis. De primo gradu quod natura subest & multitudinis & singularis dicimus. Hi asses hocce asses. hic as: hunc assem. contra quod in numeris finitis multitudinis natura singularis non est. dicim⁹ hi duo: & hi tres. his duobus: & his tribus. Secũdo gradu si est natura neq; est vsus id genus vt sit discriminandum: vt fit in faba & id genus. Non enim opus fuit quæ vt in seruis. Item & ex parte & vniuersa nominamus.

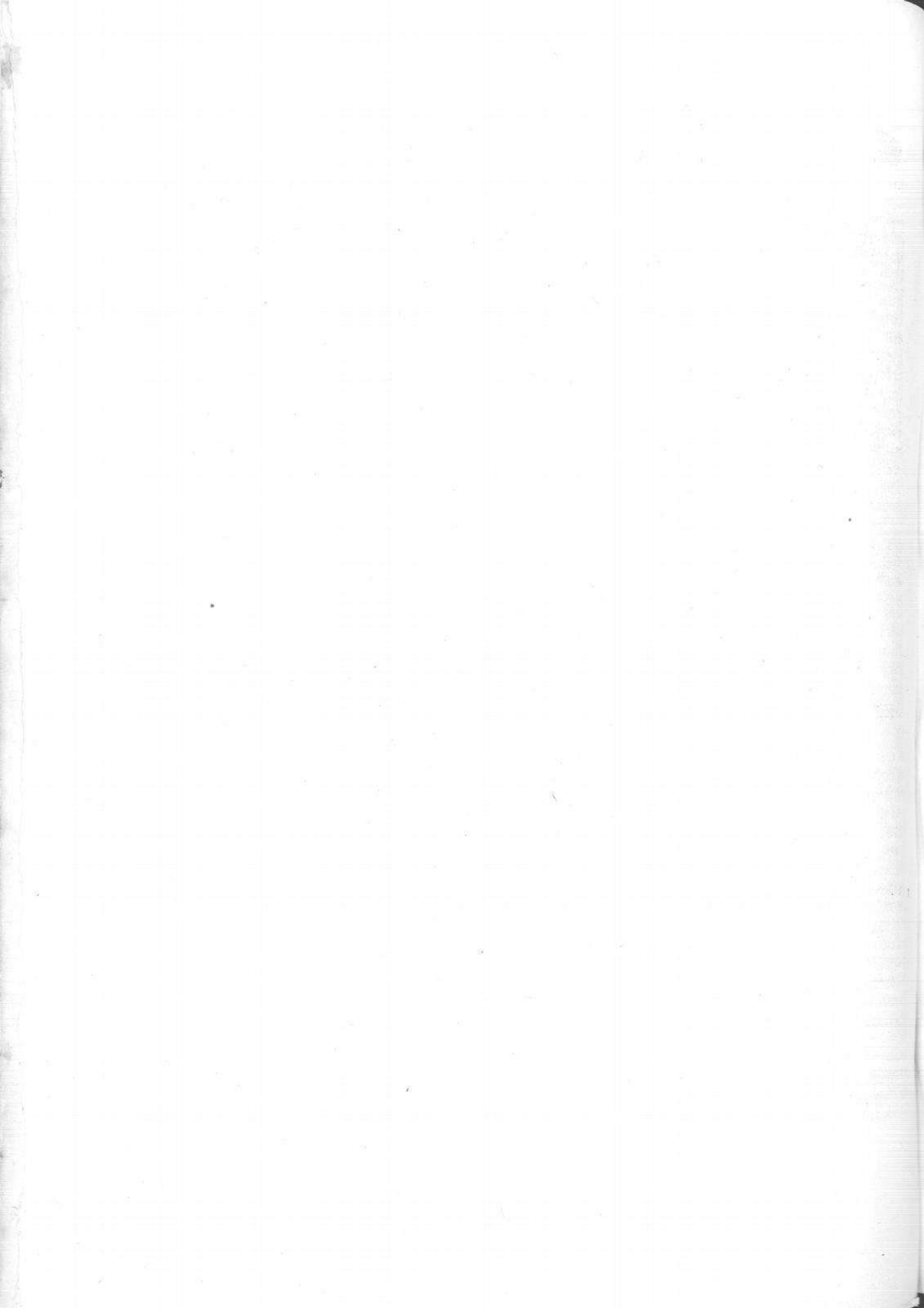
Finis Analogiarum.

Impressum hoc præclare opus Marci. T. Varronis. Parrhisijs. anno
sesquimillesimo vndeuigesimo: tertiodecimo Kalendas Februarias.

EPISTOLA

PAULI PONTIFICIS AD CA-
ROLVN REGEM.

Argitatis munere sapiētia p̄fulgido do-
mino regi Carolo: regū sublimissimo. Pau-
lus vltimus seruulus: cupiens aliquid v̄ris
bibliothecis: quia ex p̄prio parparū valeo
necessario ex alieno mutauī. Fest⁹ deniq; Pōpeius Ro-
manis studijs affatiz eruditus: tā sermonū abditorū: q̄
etiā quarūdā gr̄carū origines: aperies opus suū: ad vi-
ginti vsq; plixa volumina extēdit: ex qua plixita-
te supflua: quēq; minus necessaria p̄tergrediens: &
quēdā abstrusa penit⁹ silo p̄prio enucleās tm̄ vt erāt
posita relinquēs hęc vestre celsitudini legēdū cōpen-
dio obtuli: in cui⁹ serie tm̄ si lectū ire nō dedignabimī:
ni: quēdā sc̄dm artē: quēdā sc̄dm et̄imologiā nō in-
cōueniēter posita inuenietis. & p̄cipue ciuitatis v̄re
Romuleę. portarū: viarū: mōtiū: locorumq; vocabu-
la diserta reperietis: Ritus p̄terea gentiliū & consue-
tūdines varias. Dictiōes quoq; poetis & historicis fa-
miliares: quas in suis opusculis frequētius posuere.
Quod exiguitatis meę munusculū: si sagax & subli-
missimū vestrū ingeniū nō vsquequaq; repellat tenui-
tatē meā ad potiora excitabit. Vale.

Augustus locus sanct⁹ ad auisū gestu: id
est: q̄a ab auib⁹ significatus est sic dict⁹:
siue ab auisū gustatu: q̄a aues pastē id
ratum fecere. Augur ab auib⁹ gerendo
q̄ dictus: quia per eū auisū gest⁹ edi-
cū: siue ab auisū garritu: vñ & auguriū.

Auspiciū ab aue spiciēda: Nā q̄d nos cū p̄positione
dicim⁹ aspicio: ap̄d veteres sine a p̄pōne spicio dicebat

Affectare: est pronū aīm ad faciēdū habere.

Amillum vas vinarium in sacris dictum: q̄ armo
(id est humero) deportetur.

Aerarij tribuni a tribuēdo gr̄e sunt appellati: aerariū
sane populus. Ro. in æde Saturni habuit.

Apricū locum a sole apertus: a gr̄eco vocabulo ap-
pellamus quasi ἀπερφορικος: id est sine horrore vsq; fri-
goris. vñ etiā putat Africa appellari.

Amcena dicta sunt loca: quæ ad se amāda alliciunt
id est trahant: vel quia sine munere: id est fructu. i. ab
a q̄d est sine: & munus.

Affectata fœmina vel in bonā p̄tem dicitur: velut
honorata. vel in malā: q̄si ad extremū piculū adducta

Aquagiū quasi aque agiū. i. aque duct⁹ appellatur.

Aquēlitiū dicitur: quasi aque elitiū: cum aqua plu-
uialis remedijs quibusdā elicitur: vt quondā si credit̄
manali lapide in vrbē ducto.

Aqua dicitur a qua iuuamur: aqua & igni interdici
solet damnatis quā accipiūt nuptē: videlicet quia hęc

duę res humanā vitā maxime continent. Itaq; funus
prosecuti redeūtes ignē supergrediebātur aqua aīpsi:
quod purgationis genus vocabāt suffitionē.

Axiosi factiosi dicebātur: cū p̄les vna qd agerēt:
facerētq; Axi aut̄ ātīquos dixisse p̄egerit manifestū
est. Vnde axiari mulieres: siue dij dicebāt vna agētes.

Alites volatu auspicia faciētes iste putabantur: bu-
teo: sanqualis: immusculus: aquila vulturi⁹.

Axamēta dicebant carmina saliatia: quę a Salijs sa-
cerdotibus cōponebātur: in vniuersos homines cōpo-
sita. Nam in deos singulos versus ficti a nominibus
eorū appellabantur: vt Ianualij: Iunonij: Minerui.

Axis quem gr̄eci ἀξων vocāt plures habet signifi-
cationes. Nā & pars cœli septētrionalis: & stipes teres
circa quē rota vertit̄: & tabula sc̄tilis axis appellat.

Ador farris gen⁹ odor quodā appellatū ab edendo:
vellq; aduatur vt fiat tostum: vnde in sacrificio mola
salsa efficitur.

Adoriā laudē: siue gl̄iam dicebāt. quia gloriosus eū
putabant esse qui farris copia abūdaret.

Aarma proprie dicūtur ab armis: id est humeris de-
pendentia: vt scutus: gladius: pugio: fica: & ea quibus
procul p̄liantur tela.

Armata dicebat virgo sacrificās cui Lacinia toge in
humerū erat reiecta: legib⁹ etiā lau: etū sancitū est. Ne
pomū ex alieno legatur in armū. i. q̄ humeri onus fit.

Armentū id genus pecoris appellatur: quod ē ido-
neum ad opus armorum. Inuenies tamen fœminei ar-
mentas apud Ennium positum.

Albū qd nos dicim⁹ a gr̄eco qd est ἀλφον est appel-
latum. Sabini tm̄ alpum dixerūt. Vnde credi potest no-
men Alpiū a candore niuium vocitatum.

Albesia scuta dicebant: quibus Albēses q̄ sunt Mar-
si generis vsi sunt. hęc eadem decumanavocabantur:
quod essent amplissima vt decumani fluctus.

Abiona ager trans Tyberiz dicitur a luco Albiona-
ra: in quo bos alba sacrificabat.

Albula Tyberis fluuius dict⁹ ab albo aque colore
Tyberis aut̄ a Tyberino Syluio rege Albanorum: q̄ is
in eo extinctus est.

Aambo ex Gr̄eco ductū videt̄ qd illi ἀμφω dicunt.

Ampactus apud Ennium lingua Gallica appellat.

Am p̄positio loquelaris significat circū. vnde su-
praferuus ambactus: id est circūactus dicitur.

Ambest: ita tertię personę verbum est: vt nullam
aliā habeat declinationem.

Abegni bos & veruex appellabantur: cum ad eorum
vtraq; latera agni in sacrificiū ducebant.

Ambidens siue bidēs: ouis appellabatur: quę supe-
rioribus & inferioribus est dentibus.

Abemito significat demito vel aufero: emere enim
antiqui dicebant pro accipere.

Abaruales hostię appellabantur: quæ pro aruis a

Festus

- duobus fratribus sacrificabantur.
- ¶ Amburbiales hostiæ appellabantur: quæ circum terminos urbis Romæ ducebantur.
- ¶ Ambustus circum vestus
- ¶ Ambitus proprie dicitur: circuitus ædificiorum: patens in latitudinem: pedes duos & semissem in longitudinem: idem quod ædificium: sed & eodem vocabulo crimen auaritiæ affectati honoris appellatur.
- ¶ Adolefcit a Græco ἀδολεσχω, id est ad cresco venit, unde fit adultus adolefcens.
- ¶ Altare eo quod in illo ignis excrescit: & exoletus est quod excessit olefcendi modum & inoleuit: id est creuit.
- ¶ Altaria sunt in quibus igni adoletur.
- ¶ Aliuta antiqui dicebant: pro aliter ex Græco ἄλλυ vel ἄλλωσσι trãferentes. Hinc est illud in legibus Numæ Pompilij. Si quisquã aliuta faxit: ipsos Ioui sacer esto.
- ¶ Altu apud poetas astutiã significat: cuius origo ex Græco ab oppido ἄστυ deducitur: in quo qui cõuersati assidue sint cauti atque acuti esse videantur.
- ¶ Astutus artu tutus.
- ¶ Algeo ex Græco ἀλγέω dicitur. id est doleo: ut sit frigus: dolor quidã membrorum rigore coniectus.
- ¶ Aut significat at: sed aut.
- ¶ Anus dicta est ab annorum multitudine: cum antiqui non geminabant consonantes: vel quod iam sit sine sensu: quod Græce dicitur ἀνοῦς.
- ¶ Amulsum regulariter factum a regula: ad quam aliquid exequetur quæ amulsum dicitur: quidã amulsum esse dicunt. non tacere quod mutire interdum dicitur loqui.
- ¶ Adgretus apud Ennium: adgretus fati pro eo quod est aggressus ponitur quod verbum venit a Græco ἀγρεῖ quod significat ἀγρῆν.
- ¶ Agnus ex Græco ἄγνος deducitur: quod nomen apud Maiores omnis erat generis: sicut & lupus quod venit ex Græco λύκος.
- ¶ Aegium ex Græco ἀϊγιῶν appellatur: a quibusdam putatur a voce doloris appellari: quod est ἀϊγι.
- ¶ Annus ex Græco venit quem illi ἐνιαυτόν dicunt: & quod nos triennium illi dicunt τριῆτες.
- ¶ Alterum Sinnius ait: idem significat quod apud Græcos ἕτερος. Quidã vero ex utroque esse compositum ἄλλωσσι et ἕτερος.
- ¶ Aliter & pro non ponitur: ut in augurijs altera cum appellatur auis: quod utique prospera non est. Sic aliter nonum quod pro aduerso dicitur & malo.
- ¶ Alliestis dies dicebantur: apud Romanos obscenissimi omnis ab Allia fluuio: scilicet ubi Romam profusa a gallis exercitus est.
- ¶ Adlecti dicebantur apud Roma. qui propter inopiam ex equestri ordine in senatorum sunt numero assumpti. Nam partes dicuntur qui sunt patritij generis. Cõscripti qui in senatu sunt scriptis annotati.
- ¶ Altercatio iurgatio.
- ¶ Alternatio per vices successio.

Dompe.

- ¶ Almascã siue pulchra: vel alês ab alêdo scilicet.
- ¶ Altellus Romuius dicebatur: quasi altus in tellure: vel quod tellurem suam aleret: siue quod aleret telluris: vel quod a Tacio Sabinorum rege postulatus sit in colloquio pacis & alternis vicibus audierit: allocutusque fuerit: sicut enim fit diminutiue a macro macellus: a vasfro vasfellus: ita ab alterno altellus.
- ¶ Altus ab alendo dicitur: alias ab altitudine altus.
- ¶ Alterplicem duplicem.
- ¶ Alterta alterutra.
- ¶ Albedo dicebatur: ab antiquis pro alcyone: ut pro Ganymede catamitus: pro Nilo Melo.
- ¶ Alica dicitur: quod alit corpus.
- ¶ Alicariæ meretrices appellabantur: in Campania solite ante pistrina alicariorum versari quæstus gratia: sicut hæc quæ ante stabula sedebant: dicebantur prostibula.
- ¶ Almities habitus Almarum rerum.
- ¶ Allux pollex: scadens proximum digitum: quod velut in filuisse in alium videatur: quod Græce dicitur ἄλλομαι.
- ¶ Alueolum: tabula aleatoria.
- ¶ Aluus veteris foemine: ab alêdo dicta est enim ge. foemi.
- ¶ Angor: id est animi vel corporis cruciatus: proprie a Græco ἀνγάρχη, i. strangulatione dicitur: unde & faucium dolor anguina vocatur. Plautus. Velle me in anguinam verti. quo huic aniculae fauces preoccuparem.
- ¶ Anacreon. Terentius. pro antea ponitur.
- ¶ Anturbana prædia urbi propinqua.
- ¶ Antarium bellum: quod ante urbem geritur.
- ¶ Axare nominare.
- ¶ Autipagamenta: valuarum ornamenta quæ anteris appinguntur: id est affiguntur.
- ¶ Antefixa: quæ ex opere fidulino tectis affinguntur.
- ¶ Antigerio: antiqui pro valde dixerunt.
- ¶ Aurea/auriga. Aureas enim dicebant frenos quod ad aures equorum alligabatur: oreas quo ora coercebantur.
- ¶ Auritus a magnis auribus dicitur: ut sunt asinorum & leporum: alias ab audiendi facultate.
- ¶ Aurum dictum: quia precipue custoditur: Græce. n. ἀυρῆν. custodire dicitur. unde & thesaurum. Hippocrates medicus de nomine inuentoris id dictum putat: quæ quidã a similitudine auroræ coloris nomen traxisse existimant: nonnulli: quia mentes hominum auertat: alij a Sabinis tralatum putant: quod illi ausum dicebant.
- ¶ Aurichalcum vel orichalcum: quidã putant compositum ab ære & auro: siue quod colorem habeat aureum. Orichalcum sane dicitur. quod in montuosis locis inuenitur. Mors etenim Græce ὄρος appellatur.
- ¶ Acus dicitur: quia sarcinatrix vel etiã ornatrix utitur. Palæa etiã quædam de frumeto acus dicitur. Exercitus quoque instructio quod eo pars militum vehemetissima est ad hostem vulnerandum acumine telorum. Totum autem ex Græco sermone trahitur. quo sarcite apud illos ῥάπτω dicitur.

Assiduus dicitur: qui in ea re quam frequenter agit quasi cōsedisse videatur.
Alij assiduū locupletē: quasi multorū assiū dictum putarent. alij eum qui sumptu proprio militabat: ab assedendo vocatum existimant.
Andruare.i. recurrere: a Græco verbo ἀνδραπέτης venit. hinc & drua vocata est.
Atroare gratias referre: truant mouēt truā quoq; vocant. quo permouēt coquētes exta.
Acupedius dicebatur: cui præcipuum erat in currēdo acumen pedum.
Adrumauit rumorē fecit: siue cōmurmuratus est. qđ verbū quidā a rumie. i. pte gutturis putāt deduci.
Acuris securis ærea: qua in sacrificijs vtebantur sacerdotes.
Aplustria nauīū ornamēta. quæ quia erāt amplius q̄ essent necessaria vsu: etiam aplustria dicebantur.
Agina est quo inseritur scap⁹ trutinæ. i. in quo foramine trutina se vertit. Vnde Agnatores dicuntur: qui pro lucro mouentur.
Agonium dies appellabat: quo rex hostiā immolabat. Hostiam enim antiqui Agoniā vocabant.
Agoniū ēt putabat deū dici: p̄sidentē reb⁹ agēdis.
Agonalia eius festiuitatē: siue quia agonos dicebāt montes.
Agonia sacrificia: quæ fiebāt in mōte hinc Romæ mōs quirinalis ægonis: & collina porta ægonēsis.
Agonum: id est ludū ob hoc dictū. quia loc⁹ in quo ludi initio facti sūt: fuerit sine angulo: cuius festa agonalia dicebantur.
Agea via in nauī dicta: q; in ea maxime quæq; res agi solent.
Agonias hostias: putant ab agendo dictas.
Albogaler⁹ a galea nominat. Est enim pileū capitis quo Diales flamines: id est sacerdotes Iouis vtebantur fiebant enim ex hostia alba Ioui cesa: cui affigebatur apex virgula oleagina.
Apluda est genus minutissimę paleæ frumētī siue panicī. de qua Neuius: Ne ordea a pludea ē hodie quā tu negor. Sūt qui apludā sorbitionis liq̄dissimum putent genus: quod flatu deisciat: & quasi aplodatus.
Aridum pprie ē quod naturalē humorē amisit. dicitur autem per contrariam significationē: q; irrigari desierit. Nam Græce irrigare est ἀρδαιν.
Aptius cū ppria significatione intelligatur: poni tñ solet pro adepto sicut apisci pro edipisci.
Area pprie dicit⁹ loc⁹ vacuus: quasi exaruerit: & nō possit quicq; generare.
Angulus Græco γωνία siue ab eo: qđ ἀπόσχηται id est ppe adducatur ex diuerso coacta faciūt anguli formam.
Affines in agris vicini siue cōsanguinitate coniūcti.
Anthlare haurire a Græco ἀντλῶ descēdit. Liuius

Florem antlabant. liberi ex carchefsijs.
Anclabris mēsa ministerijs aptata diuinis vasa quoq; ea quibus anclabria appellantur: sacerdotes vtiuntur
Ancumulentę s̄c̄m̄iux. menstruo tempore appellantur. Vnde trahitur inquinamētum.
Antras conualles. vel arborū interualla.
Arferia aqua quæ inferis libabatur dicta a ferendo: siue vas vini quod sacris adhibebatur.
Affatim dictū a copia sandi: siue abūdāter. Liuius. Affatim edi: bibi: lusi. Terentius affatim dixit pro eo quod est ad lassitudinem.
Amenta: quibus vt mitti possint vinciunt: vt iacula siue solearū lora ex Græco q; est sic appellata: vel quia aptantes ea ad mentem trahunt.
Adtegrare est vinū in sacrificijs augere. Integrare em̄ et adtegrare minus factū est in statutū redigere.
Adtritū & tritū: ex greco descendit: quia illi vestes tritam appellabant.
Adtestata dicebantur fulgura: quę in theatro fiebāt videlicet significationem priorum adtestantia.
Adtibernalis habitator continue taberne: qđ gen⁹ domicilij antiquissimū Ro. fuisse testimonio sunt extere gentes: quæ adhuc tabulatis habitant: edificijs. Vnde etiam tecta castrensia: quibus pellibus contegantur: tabernacula tamen dicuntur
Arte appellentur. qui p̄p̄tervitiū crurū aut pedū plantis insistant: & attingūt magis terrā quam ambulānt quod cognomē. Quiritio poetę adhesit.
Attin pro reuerētia senī cuiuslibet dicimus: quasi eū anni nomie appellemus.
Adagia: ad agendum apta.
Aadisia: Iouis vetula recentis partus.
Abrogare: infirmare.
Ad aut pprie personā significat: vt eo ad Pōpeiū: aut locum: vt abiit ad theatrum.
Apud mutuā loci & personæ cōiunctionem significatur: vt cū dicimus cæno apud amicū amicā ve.
At differētiā rerū significat. vt cū dicimus: Scipio est bellator. at Marcus Cato orator.
Addicere est pprie idem dicere & approbare: dicendo alias addicere damnare est.
Aedis domiliū in ædīto positū simplex atq; vnius aditus siue ideo ædis dicitur: q; in ea æuum degatur: quod Grece αἶψο vocatur. Itaq; ædificare cuz sit pprie ædem facere: ponitur tamen. in genere constructionis.
Aedituus sacræ ædis tutor: id est curā agens.
Aeditumus: id est ædis intimus.
Aedilis initio dictus ē magistratus: qui ædiū nō tñ sacrarū sed etiam priuatarū curā gerebat. Postea hoc nomen ad magistratus translātū est. Dicitur est etiam ædilis: q; facilis ad eum plæbi aditus esset.
Aedilatus dicebatur: eadem dignitas pontificatus

magistratus.

¶ **Atrium** proprie est gen^o edificiij ante aedē: cōtinens mediā arenā: in quā collecta ex omni tecto pluuia descendit. dictū aut atriū vel q̄ a terra opia: quasi atrariū

¶ **Auus** patris / matrisq; pater dictus a Græco vocabulo qđ est apud eos πάππος mutatis quibusbā literis. Alij volūt q̄ ex ea voce appellabatur qđ apud eodē Græcos πάτῆρ appellatur: significatq; magnum quodammodo veluti magnus pater sit auus. Alij putant auum dictum esse: quia a duos attineat quasi ad auum: vel quia ad patrem sit additus.

¶ **Abauus** dī: quia abest ab auā: & est coæuus aui.

¶ **Atauus**: q̄a tata est aui. i. p̄: vt pueri vsurpare solēt.

¶ **Auūculus** matris mee frater traxit appellationem ab eo quod ēque tertius a me vt auus ē: sed nō eiusdē iuris: ideoq; vocabuli facta diminutione: siue auūculus appellatur q̄ aui locum obtineat: & proximitate tueatur sororis filiam.

¶ **Amita** patris mei soror: quia similiter tertia a me sit. atq; auia videri pōt: dicta ex eo q̄ ab antiquiorib^o auita sit vocitata: siue amita dicta ē. quia a p̄te amata est. Nam plus sorores a fratribus q̄ fratres diligi solēt videlicet propter dissimilitudinem personarum quæ ideo minus habent dissentionis: quo minus æmulationis.

¶ **Auillas** agnas recentis partus.

¶ **Agnus** dicitur a Græco ἄγρῳ quod significat castum eo q̄ sit hostia pura & immaculata apta.

¶ **Auere**: nihil aliud est q̄ cupere: argumento est auidum & auiditatem: ex quibus præcipua cupiditas intelligitur: cum significet & gaudere.

¶ **Adscripti** dicebātur: qui in colonias nomina dedissent vt essent coloni.

¶ **Adiciſcere** est adiungere vel assumere.

¶ **Adscriptiui** veluti quidam scripti dicebant: supplēdis legionibus adscribebantur. Hos & accensos dicebant. q̄ ad legionum censū essent adscripti. Quidam velatos: quia vestiti inermes sequerentur exercitum. Nonnulli ferentarios: q̄ fundis lapidibusq; præliaturo modo ferrent: quę in hostes iacerent. Alij rorarios: q̄ id genus hominum coirent in modum rotantis tempestatis ad pugnam:

¶ **Auctarium** dicebatur antiqui: q̄ super mensuram vel pondus iustum adiciēbatur: vt cumulus vocatur in modio.

¶ **Auctum** vocabatur spacium circi: quod super definitum modum victorię adiungitur.

¶ **Argenon**: argentum percandidum.

¶ **Arbiter** dicitur iudex: q̄ totius rei habeat arbitrius & facultatem.

¶ **Amicinū**: vtris pendiculū: ex quo vinū diffundit.

¶ **Arboſenū** pro arbore antiqui dicebant: & roboſenū pro robore.

¶ **Arbitrium**: dī sentētia quæ ab arbitro statuitur.

¶ **Arbitrariū** cum adhuc res apud arbitrū geritur.

¶ **Amicitia** vocabulū ab amore deducit. quis interdū vituperandus sit amor: ab antiquis autez ameci & amecæ per e literam efferebantur.

¶ **Adpromissor** est qui quod suo nomine pmisit idē pro altero quoq; promittit.

¶ **Aduersus** aut cōtrariū significat: aut idē qđ erga:

¶ **Arcere** est cōtinere. Vnde & arcus in edificijs dictus est: quia seipsum continet: Alij dicunt arcum dictum esse ab opere arigendo in altitudinem.

¶ **Arcirma** genus plauſtri est modici: quod homo gestare possit.

¶ **Argeos** vocabāt scirpeas effigies: quæ p̄ virgines vestales annis singulis iaciebantur in Tyberim.

¶ **Arcere** est phibere: similiter ab arcet phibet porcet quoq; dictū ab antiqs quasi porro arcet: & pro eo qđ est continet ponitur. Vnde & coercere cōtinere dicim^o Trahitur aut hoc verbū a Græcorum magistratu quē illi ἀρκωτα vocant in cuius potestate est cogere vel phibere.

¶ **Arcani** sermōis significatio trahit siue ab arce quę tutissima pars est vrbis siue a genere sacrificij quod in arce sit ab auguribus adeo remotū a notitia vulgari: vt ne literis quidem mandetur: sed per memoriā successorum celebretur siue ab arca in qua quæ clausa sūt tuta manent cuius ipsius origo ab arcendo dependet.

¶ **Arculū** appellabāt circulū quē capiti imponebant ad sustinenda commodius vasa quæ ad sacra publica capite portabantur.

¶ **Arculus** appellabatur ēt de^o: q̄ tutelā gereret arcarū.

¶ **Arculata** dicebantur circuli: qui ex farina in sacrificijs fiebant.

¶ **Arcula** dicebatur auis: quæ in auspitijs vetabat ali quid fieri.

¶ **Afferes** dicti sunt: q̄ assideant parieti: trabibusq;.

¶ **Assaratū** apud antiquos dicebatur genus quoddam potionis ex vino & sanguine tēperatum quod latini prisca sanguinem asir vocarent.

¶ **Ambrites** tegulæ quæ trāuersæ asserib^o et tegulis interponuntur.

¶ **Antes** sunt extremi ordines vinearū. Vnde etiā nomen trahunt antæ: quæ sunt latera hostiorum.

¶ **Ambitus** pprie dicitur intervicinorū ædificia: loc^o duorū pedū & semipedis ad circūeundi facultatem relictus: ex quo etiam honoris ambitus dici coeptus est a circūeundo supplicādoq;.

¶ **Ambitio**: est ipsa actio ambientis.

¶ **Amnis** proprie dī: a circūnādo ex Græca præpositiōe tractū quę ē ἀμφί significat circū & nare fluere.

¶ **Ambiguum** est quod in ambas agit partes animo potest huiusmodi apud Græcos ἀμφίβολον dicitur.

¶ **A**mbrones fuerūt gens quædam gallica: qui subita inundatione maris cū amississent sedes suas: rapinis & prædationibus se suosq; alere cœperunt: eos & cymbr̄os teutonoscq; Marius deleuit ex quo tractū est vt turpis vitę homines ambrones dicerentur.

¶ **A**ntię muliebres capilli dimissi in frontem appellari ex Græco videtur quod enim nos cōtra: illi & vt̄i dicunt.

¶ **A**mnenses appellantur vrbes sitæ prope amnem: vt a mari maritimæ. Vnde interannę & antennę dicuntur & inter omnes sunt positæ vel ante se habeāt amnes.

¶ **A**ntermini qui circa terminos prouincię manent. Vnde amisciri amburbium ambarualia amplexus dicuntur.

¶ **A**ngiportus iter compendiarim in oppido: eo q̄ sit angustus portus id est aditus in portum.

¶ **A**ngeronę deę sacra a Romanis instituta sunt. cū angina omne genus animalium consumeretur: cuius festa angeronalia dicebantur.

¶ **A**ctus modo significant in comœdijs & tragœdijs certa spacia canticorū: modo iter iter vicinos quatuor pedum latus: modo in geometrica minorē partē iugeris: id est centum viginti pedum: modo motum corporis vt histrionū & saltatorum: qui etiam ex hoc ipso actiuosi dicuntur.

¶ **A**uxiliares dicuntur in bello socij Romanorū exterarū nationū dicti ex Græco vocabulo ἀϋξῆσις: quod nos dicimus crescentium auctorem.

¶ **A**usoniam appellauit Auson Vlyxis & calipsus filius: eam primā partē Italiae: in qua sunt vrbes Beneuentum & Cales. deinde paulatim tota quoq; Italia: quę appennino finitur: dicta est Ausonia ab eodē duce: a quo etiam conditam aruncā vrbe ferunt.

¶ **A**lumento pro Laumedonte a veteribus Romanis necdum assuetis gręce lingue dictū est. Sic Milo p̄ Milo. Catamutus pro Ganymede. Alphius p̄ Alpheo dicebatur.

¶ **A**dcēsi dicebant qui in locū mortuorū militū subito subrogabātur dicti ita quia ad cēsum adiscebant.

¶ **A**erra ara quę anteponi solebat in qua odores incēdebant. Alij dicunt arculā esse thurariam: scz vbi thus reponēbant.

¶ **A**pex qui est sacerdotū insigne dictus est ab eo cōprehendere antiqui vinculo apere dicebant. Vñ aptus is qui cōueniēter alicui vincus est.

¶ **A**thaiū est. poculi fictilis gen⁹ quo in sacrificijs Romani vtebantur sacerdotes potiani.

¶ **A**troces appellantur ex Græco: quia illi atrocitas appellantur quæ cruda sunt: siue atrox d̄r ab eo quod nihil timeat r̄p̄es enim Gręci dicunt timere.

¶ **A**uguraculū appellabāt antiqui quā nos arcem dicimus q̄ ibi augures publicę auspicarentur.

¶ **A**rseuerse auerte ignē significat. Tuscorū em̄ lingua arseuere ignē constat appellari. Vnde Afranius ait: Inscribebat aliquis in officio arseuerse.

¶ **A**borigines appellati sunt: q̄ errātes cōuenerint in agrū: q̄ nūc est p̄p̄i Ro. fuit em̄ gēs antiquissima Italiae.

¶ **A**boleos dicebāt pro ab illis: Antiqui em̄ literam non geminabant.

¶ **A**uētinus mōs intra vrbe dictus est q̄ ibi rex albanorū Auētinus bello fuerit extinctus atq; sepultus.

¶ **A**dorare apud antiquos significabat agere. Vñ & legati oratores dicunt quia mandata populi agunt.

¶ **A**rmilustriū festū erat apud Roma. quo res diuinas armati faciebāt ac dū sacrificabāt tubis canebant.

¶ **A**deo duas habet significationes: nā cū prima acuta affertur idē significat q̄ accedo: vt cū dicimus adeo prætorem. Cū autē secūda: id est quousq;: nō quidē secundum rōnem: quia ad præpositio accusatiuis accommodata est: sed vetusta quidē loquēdi consuetudine.

¶ **A**rgea loca Romæ appellant q̄ in his sepulti eēt quidem argiuorū illustres viri.

¶ **A**sparag⁹ herba dicta q̄ in aspero virgulto nascat.

¶ **A**sidelæ mensæ vocantur ad quas sedentes flamines sacra faciunt.

¶ **A**niceps significare videt id qd̄ ex vtraq; pte caput habeat: vt securis bipēnis: sed magis a capiēdo quod ex vtraq; æque capiatur appellatum est.

¶ **A**ncus appellatur qui aduncum brachij habet & exporrigi non potest.

¶ **A**ncile dicte ab Anco martio rege q̄ is bello magnū sceminarum numerum cœperit: siue ideo sic appellantur q̄ antiqui anculari dicebant pro ministrare ex quo dis quoq; ac deæ feruntur coli quibus noia sunt ancili & ancilæ.

¶ **A**ncepsa dicta sunt ab antiquis vasa quæ celata appellamus q̄ circum cedēdo talia fiāt ipsum quoq; celare verbum ab eadem causa est dictum .d. litera cum l. permutata.

¶ **A**erosam appellarūt antiqui insulam Cyprum q̄ in ea plurimum gr̄is nascatur.

¶ **A**enensi dicti sunt comites æneę.

¶ **A**eneatores cornicines dicuntur. i. cornu canentes.

¶ **A**enariā appellauere locū vbi Aeneas classem a troia veniens appulit.

¶ **A**udacia ab auide. i. cupide agendo dicta est.

¶ **A**ceratum lutum cum paleis mixtum.

¶ **A**classis tunica ab humeris non consuta.

¶ **A**rrulator coctio qui etiam cocio appellatur: dictū videtur a voce græca que est ἀρῆ. id est tolle quia sequitur merces ex quibus quid cadens lucelli possit tollere. lucellum enim diminutiuum est a lucro.

¶ **A**rtitus bonis instructus artibus.

¶ **A**rne caput. agni caput.

¶ **A**rlineum: ornauentum capitis muliebris.

Festus

- Artus ex græco appellantur quos illi ἄρτεα dicunt siue aptus dictus quod membra membris artentur.
- Argtes arcu preliantes: qui nunc dicuntur Sagitarij.
- Arbilla aruina. id est pinguedo corporis.
- Artifices dicti quod scientiam suam per artus exercet siue quod apte opera inter se artent: quare et causa etiam artes appellatae sunt.
- Arytena siue artena vas ab hauriendo sic appellabatur.
- Amsegetes dicuntur quorum ager viam tangit.
- Amites pertice aucupales.
- Ampedices dicebantur ab antiquis quod circumpendere quos nunc appendices appellamus.
- Albegmina partes extorum: quare dijs immolabant.
- Amiam genus piscis.
- Ambulacra ambulationes.
- Ameria urbs in ymbria ab amero appellata.
- Adspere & pspere dicebantur: sicut nos quoque modo dicimus ab equo iniquus ab quaerendo inquirere.
- Admissiuae aues dicebantur ab auguribus quare consulentem iuberent.
- Adulari est compositum ex accedendo & a ludendo.
- Addubanum danubium.
- Adulter & adultera dicuntur: quia & illae ad alteram & haec ad alteram se conferunt.
- Aglus color est fuscus & subniger a quo agla dicta esse videtur: quia eam ab acute volando dictam volut.
- Aquilus aut color ab aqua est nominatus. Nam cum antiqui duos omnino naturales nosset. id est album & nigrum interuenerit aut is quoque qui ita neutrisimilis est: ut tamen ab utroque proprietate trahat: potissimum ab aqua eum denominarunt: cuius incertus est color.
- Aquilo ventus a vehementissimo volatu ad instar aquilae appellatur.
- Anquirere est circum quaerere.
- Andron locus domicilij appellatur angustior longitudo: in quo viri plurimi morantur: ut γυναικειον ἀπὸ τῶν γυναικῶν a mulieribus.
- Apud & penes in hoc differunt quod alterum personam cum loco signat alterum personam & dominium ac potestatem: quod trahitur a penitus.
- Anxur vocabatur quare nunc terracia dicitur Volscarum gentis sicut ait Ennius. Vulculus perdidit anxur.
- Aquarioli dicebantur mulierum impudicarum sordidi ad seculum.
- Aquipenser genus piscis.
- Apellinem antiqui dicebant pro Apollinem.
- Aperta idem apollo vocabatur quia patente cortina responsa ab eo dentur.
- Abditini abortiui.
- Ape antique dicebatur prohibere compescere.
- Apua genus minimi pisciculi.
- Abs propositio a Graeco dicitur: significat autem retractionem in partem posteriorem.

Dompe.

- Apollinates ludos: hoc est in laude apollinis populus laureatus spectabat stipe data pro cuiusque copia.
- Apiculum filum quo flamines velatum apicem gerunt.
- Abacti magistratus dicebantur: qui coacti deposuerant imperium.
- Agere modo significat ante se pellere. id est minare. Virg. Et potum pallas age Tityre. modo significat iurgari ut cum dicimus agit cum eo furti: modo rependere: ut cum dicimus gratias ago modo verbis indicare ut cum dicimus cum ago: quinetiam successit gestus & vultus quidam decor: ut cum scenici agere dicunt.
- Abitiones antiqui dicebant mortem.
- Abgregare est a grege gregem ducere. Segregare ex pluribus gregibus partes seducere. Vnde & egregi dicitur egrege lectus quorum verborum frequens usus non mirum: si ex pecoribus pedet cum apud antiquos opes & patrimonia ex his precipue constituerint: ut adhuc et pecunias & peculia dicitur.
- Acetare dicebatur quod nunc dicimus agitare. (cimus.)
- Autunum quidem dictum existimatur quod tunc maxime augeantur hominum opes coactis agrorum fructibus.
- Agedum significat age: modo est enim adhortationis sermo.
- Aulas antiqui dicebant quas nos dicimus ollas quia nullam literam geminabant. Itaque obliqua extra quae in ollis coquebantur dicebantur: id est elixa.
- Auidus a non videndo propter nimiam cupiditatem appellatur sicut amens qui mentem suam non habet.
- Aurelia familia ex Iabiniis oriunda a sole dicta putatur quod ei publice a populo Romano sit locus in quo sacra facerent. soli qui ex hoc auselii dicebantur: ut Valerij papirij pro eo quod est Valerij Papirij.
- Aerunulas Plautus refert furculas quibus religatas sarcinas viatores gerebant quarum usus quia. C. Marius rettulit multum mariani postea appellabatur. Itaque etiam ne labores onerosos significat siue a graeco sermone deducuntur. Nam ἀειρεῖν graece latine tolerare dicitur.
- Aemilia gens appellata dicitur a Mamercio Pythagorae philosophi filio cui propter humanitatem ciuicam cognomen fuerit amylos. Alij quod ab ascanio descendat quod duos habuit filios Iulium & aemilium.
- Aemidum tumidum.
- Aequidiale apud antiquos dictum est quod nunc dicimus aequinoctiale. quia nox diei potius quam dies nocti annumerari debet graeci quoque in hoc consentiunt ἰσημερίαι id est aequidiale dicentes.
- Aeruscare aera vendique: id est pecunias colligere.
- Aequilauum significat ex toto dimidium dictum a lauatione lanarum quae dicitur aequilauio redire cum dimidium dedicat sordibus.
- Aeguz mare appellatur: ut crebrae in eo sunt insulae ut procul aspicientibus species caprarum videantur. siue quod in ea Aegea Amazonum regina perierit siue quod in eum Aegeus pater Thesei se praecipitauerit.
- Aestimata poena ab antiquis ab aere dicta est: quae est

estimauerūt ære ouem decussis bouē centussis hoc est decem vel centum assibus.

¶ Alucinatio arratio.

¶ Adigas dare cogas.

¶ Acies acumen acus: & acuere dicitur pro ab acone quam latine dicimus coaem.

¶ Auxilla olla paruula.

¶ Amputata. idest circumputata dicitur ab eo quod antiqui putum pro puro dicebant: inde deducuntur pudor & pudicus.

¶ Appia via est quæ ab Appio Claudio est appellata.

¶ Ariminū a nomine fluminis propinqui est dictum.

¶ Animula vrbs paruorum opum fuit in Apulia.

¶ Arca diminutiuum arculam & arcellam: a porco pculum & procellum a mamma mammulam.

¶ Alebria bene alentia.

¶ Agalones equos agentis: idest minantes.

¶ Argubiæ qui excubabant in arce.

¶ Armillas ex auro quas viri militares ab imperatoribus donati gerunt dictas esse existimāt quod antiqui humeros brachijs armos vocabant: vnde arma ab his dependentia sunt vocata.

¶ Abalienatus dicitur quem quis a se remouerit.

¶ Alienatus qui alienus est factus.

¶ Adserere manum est admouere quo ea quoque que in terram dimittuntur seri dicuntur: vnde etiam seræ appellantur: quia foribus admotæ opponuntur fixæ postibus: quemadmodum ea que terræ inseruntur.

¶ Aruum dicimus agrum necdum satum.

¶ Appica dicitur ouis que ventrem glabrum habet.

¶ Ae syllabam græcam antiqui consuetudine per alicribant: vt aulai: musai.

¶ Ancera sæpe aucta.

¶ Abercet prohibetur.

¶ Aduolein aduersarium hostem.

¶ Axe adglomerari: vniuersi stantes. i. cohortibus aut legionibus.

¶ Acrum ærum vtensilia ampliora.

¶ Ae uolunt æuolant.

¶ Astrassent statuerunt.

¶ Ambiaxio que circumeuntes cateruatim.

¶ Apor apud.

¶ Amosio annuo.

¶ Antiquum veteres etiam pro omnia posuere.

¶ Aestimias æstimationibus.

¶ Abisse pro adisse dicebant.

¶ Ambulantes abscedentes.

¶ Aquilius p̄nomē ab aglo colore. i. nigro ē dictū.

¶ Antiquare est in morem pristinum reducere.

¶ Attingere pro attingam posuere.

¶ Appellauisse appellasse.

¶ Alteras ponebant pro eo: quod est aduerbiū alias

¶ Argutum iri: in discrimen vocari.

¶ Aureas dicebāt fr̄eos: quibus equorū aures redigunt.

¶ Ausis audeas.

¶ Audacias pluraliter Cato dixit.

¶ Audax diminutiuum facit andaculus.

¶ Aduocitat sæpe aduocat.

¶ Annaria lex dicebatur ab antiquis ea: qua finitū anni magistratus capiendū.

¶ Aliorum & illorum sicut introrsum dixit Cato.

¶ Abietaria negocia dicebantur quam materiā uincē dicimus: videlicet ab abietibus coemendis.

¶ Aletudo corporis pinguedo.

¶ Aeribus pluraliter ab ære. i. grammento dicit Cato.

¶ Addues addideris.

¶ Aristophorū vas in quo prandium offert vt disc̄.

¶ Adlicit est perducit aliquem in rem dictus a verbo laci. i. decipit. Hinc tendit inlicere & ablectare: idest frustrando inducere.

¶ Abnutare sæpe abnuere.

¶ Alirei dixit Plautus pro eo quod est aliæ rei.

¶ Adfabrum fabrefactum.

¶ Alimodi pro aliusmodi.

¶ Aenolo quod ex ære fit dicimus ænolum.

¶ Auas ex ære paruum.

¶ Ad exitam ætatem ad vltimam ætatem.

¶ Amutio ab amore denominatum.

¶ Anginā vinariā habere dicuntur quia vino suffocantur.

¶ Adulterina signa dicuntur alienis annulis facta.

¶ Ausculari dicebant antiqui pro osculari: quod est os cum ore conferre.

¶ Arabice olet: idest ex odoribus arabicis.

¶ Adaxint adegerint.

¶ Agus oculus: argus nomen est hominis qui fuisse dicitur oculis plenus.

¶ Amasso amauero.

¶ Amiculum genus vestimenti a circumlectu dictum.

¶ Audiuitaui sæpe audiui.

¶ Adliuescit liuere incipit hoc est liuidum fieri.

¶ Atticissat attice loquitur. Plautus: Non atticissat: sic sicilissat idest sicule loquitur.

¶ Atritas atrii coloris.

¶ Aegyptinos æthiopus.

¶ Aduelitatio iactatio quædam verborum figurata ab hastis velitaribus. Velites dicuntur expediti milites quasi volites idest volantes.

¶ Auctor cōmunis generis apud antiquos.

¶ Adnictat sæpe & leuiter oculo annuit. Neui? Intra ret: illa alij adnutat: alij adnictat: alitū amat: aliū tenet.

¶ Atriplexum herba: que nunc atriplex dicitur.

¶ Adoptatitius ex adoptato filio natus.

¶ Aleonem aleatorem. Neuius. Pessimorum pessime audax. ganeo. Instro. aleo.

¶ Aditulum paruū aditum.

¶ Atra bilis ab atro: idest animi vitio dicta est. est

Festus

enim atrum nigrum: id est a candore remotum.

¶ Antios id est excruciatos.

¶ Anatem morbum anuum dicebant: id est vetularum: sicut senium morbum senum.

¶ Altaria ab altitudine dicta sunt quod antiqui dijs supis in ædificijs a terra exaltatis sacra faciebant dijs teare: stribus in terra. dijs infernalibus in effossa terra.

¶ Assa dicebantur cantus tibiaturum.

¶ Aues ab aduentu earum dicuntur: quod inde veniant unde non quis suspicetur.

¶ Agolum pastorale baculum quo pecudes agunt.

¶ Abortum grauidę mulieris dicitur quod non sit tempestiue ortum.

¶ Ona: id est substantia rerum dicta sunt quod digna sunt bonis.

¶ Bōbitatio ē son⁹ apū ab ipso sonitu dict⁹ sicut mugit⁹ boū; hinnit⁹ equorum.

¶ Boare: id est clamare a gręco descendit βοάω boao.

¶ Boariū forū Romę dicebat quod ibi vēderent boues.

¶ Bocas gen⁹ piscis a boādo. i. vocē emittendo appellatur.

¶ Barrhire elephantis dicitur: sicut oues (latur. dicimus utiq; a sono ipso vocis balare.

¶ Ballenam beluam marinam: ipsam dicunt esse piscicem: ipsam esse & cetum.

¶ Bacchanalia dicebant bacchi festa.

¶ Basilica a βασιλείς hoc est rege dicta sunt.

¶ Basilicum regale. nam βασιλεία est regno.

¶ Bouiniatur conuitiatur.

¶ Boua serpens est aquatilis quem gręci ὑδρον vocant: a qua ic̄ti obturgescunt: crurum quoq; tumor vię labore collectus boua appellatur.

¶ Batus genus herbę.

¶ Bacrionem dicebant genus vas longioris manubrij: hoc alij trullam appellant.

¶ Baccar vas vinarium simile Bacrioni.

¶ Baratrum gręci appellant locum precipites: unde emergi non possit: dictum ab eo quod est bathys.

¶ Ballenę nomen a gręco descendit. hanc illi phallenam dicunt antiqua consuetudine qua pyrithon πυρρον burthum πυρον buxum dicebant.

¶ Burthum dicebant antiqui: quod nunc dicimus rufum. unde rustici burtham appellant bucculam: quę rostrum habet rufum parimodo rubens cibo ac potione ex prando burthus appellatur.

¶ Basiliscus appellatur genus serpentis. vel quod in capite habeat album instar diadematis: vel quod reliqua serpentum genera vim eius fugiant.

¶ Barbaricus appellatur clamor exercitus: videlicet quod eo genere barbari vrantur.

¶ Breue a greco descendit quod est βραχύ brachi.

¶ Brutiani dicebantur: qui officia seruilia magistratibus prestabant eo quod hi primum se Hannibali tradide

Dompe.

rant: & cū eo perseverare vsq; dum recederet de Italia.

¶ Brūa a breuitate dierum dicta: quasi βραχυμεδία.

¶ Brutum antiqui grabem dicebant.

¶ Brachium nos dicimus quod gręci βραχίον brachion quod deducitur a brachy βραχί: id est breue. eo quod ab humeris ad manus breuiores sint quā a coxis plantę.

¶ Brasica a presecando est dicta.

¶ Brutianę parmę dicebant scuta: quod brutiani sūt vsi.

¶ Bubinare est menstruatio mulierum sanguine inquinari. Lucilius. At contra te imbubinatur. Imbultare est puerili stercore inquinari: dictum ex fimo: quod gręci appellant βόλβιτον.

¶ Bucerum pecus de bubus dicimus.

¶ Bustum proprie dicitur locus in quo mortuus est conustus & sepultus: dicitur bustus quasi bene vsu vbi vero conustus quis tantummodo: alibi vero est sepultus: is locus ab vrendo vstrina vocatur. sed modo busta sepulchra vocamus.

¶ Buteo genus auis qui ex eo se alit: quod accipitri eripuerit vastitatisque esse causam his locis: quę intraverit: ut bubo a quo etiam appellatur buteo.

¶ Buccina quam nos appellamus gręci similitudinem soni dicunt.

¶ Bulimam gręci magnam famem dicunt: assueti magnis & amplis rebus preponere bula magnitudine scilicet bouis & grandes pucros bupedas appellant & mariscam ficum bussicon.

¶ Bucumen genus quoddam vini.

¶ Bucccephalus vocatus est equus Alexandri regis propter quandam bubuli capitis similitudinem.

¶ Benna lingua gallica genus vehiculi appellatur. unde vocantur cōbennones in eandem bennam sedētes.

¶ Bes appellatum est: quod bis triens sit: quia dura compositio.

¶ Bellū a beluis dicitur: quia beluarū sit pernicio sa dissensio.

¶ Barum urbē Italię appellauerūt conditores eius expulsi ex insula bara: quę non longe est a brundisio.

¶ Brūdusiū quidā poete breuitatis cā brēdā dixerūt.

¶ Beneficarij dicebantur milites qui vacabant muneri. officio. e contrario munifices vocabantur qui non vacabant: sed munus reipublice faciebant.

¶ Benignus proprie dicitur is qui bonis & dignis largitur: est autem compositum ex bono & gignendo.

¶ Bellona dicebatur dea bellorum ante cuius templū erat Colobella quę bellica vocabatur super quam hastam iacebant: cum bellum indicebatur.

¶ Bidental dicebant quoddam templum quod in eo bidentibus hostijs sacrificetur. bidentes autē sunt oues duos dentes longiores ceteris habentes.

¶ Biseca porca dicitur: cuius a ceruice setę bifariam diuiduntur: cum iam esse incipit maior sex mensium.

¶ Bigę gemine dicuntur: quia bis vna die nate sunt.

¶ Bigenera animalia ex diuerso genere nata: ut leo.

Pardus ex leone & pantera: cicut ex apro & scropha domestica. mulis ex equa & asino. Leopardum non sunt latinum esse.

Bilis apud Afros appellatur semel humanum humi profusum.
Blaterare est stulte & percupide loqui: quod a graeco βλαξ blax originem ducit: sed & camelos cum voces edunt: blaterare dicimus.

Balatrones & blateas ballas luti ex itinibus: aut & calciamentorum solis eraditur appellatur.

Bilbit factum est a similitudine sonitus qui fit in vase. Neuius Bilbit amphora inquit.

Bibliothecae & apud graecos & apud nos tam librorum magnus per se numerus: quod locus ipse in quo libri collocati sunt appellantur.

Blitum genus holeris a saporis stupore appellatur esse ex graeco putatur quod ab his βλαξ blax dicatur stupidus.

Bardus stultus a tarditate ingenij appellatur. Ceci. Nimis audacem nimisque bardum barbarus. trahitur autem a graeco. quod illi βαρδιστος dicunt. Bardus gallice cantor appellatur. qui virosum fortium laudes canit: a gente bardorum: de quibus Lucanus.

Plurima securi fudistis carmina bardi.

Belutus: bestiae similis.

Beneuentum colonia cum deduceretur appellari coeptum est melioris ominis causa. namque eam urbem antea graeci incolentes Μαλετιον μαλατιον appellauerunt.

Bulgas: galli sacculos scorteos appellant.

Bouem bidentem a dentium numero dicunt appellari.

Bellitrepam saltationem dicebant quando cum armis saltabant quod a Romulo institutum est: ne simile pateretur quod fecerat ipse cum a ludis Sabinorum virgines rapuit.

Bilinqes bruta cesenij dicitur: quod Brutij & Olcae & graecilog dicitur sunt. Sunt autem Italiae populi vicini Lucanis.

Bitienses dicuntur qui peregrinantur assidue.

Baiolos dicebant antiqui: quos nunc dicimus oparios. unde adhuc baiulari dicuntur.

Bladicella verba blanda per diminutionem sunt dicta.

Bellarium & bellaria res belli aptas appellabant.

Bellitudinem sicut magnitudinem Varrus dixit.

Boiae id est genus vinculorum tam lignae quam ferreae dicuntur.

Botulus: genus farciminis propter connexionem obolis sic appellatur.

Blenos stultos esse Plautus indicat qui ait: Sulti stolidi: fatui: funni: Bardi: Blenni: Buccones.

Binominis cui geminum nomen: ut Numa Pompilius. Tullius Hostilius.

Barbari dicebantur antiquitus omnes gentes exceptis graecis ac barbaris se debitorem esse fatetur.

Bellule apud Plautum diminutivum aduerbium est a bene: quod facit belle & bellule.

Burranicum genus vasis.

Buttibata. Neuius pro nugatorijs posuit. Hoc est nullius dignitatis.

Bulla aurea insigne erat puerorum praetextatorum quae dependebat eis a pectore: ut significaretur eam aetatem a alterius regendam consilio. dicta autem est bulla a graeco sermone βουλα quod consilium dicitur latine. vel quia eam partem corporis bulla contingat. id est pectus in quo naturale manet consilium.

Boicus ager dicitur qui fuit Boiorum Gallorum. is autem est in Gallia citra alpes quae togata dicitur: in quibus sunt Mediolanenses.

Butthanica potio appellatur lacte mixta sapa a russo colore: quem buthum vocant.

Corona cum videatur a choro dici. caret tamen aspiratione. siue coronae dicuntur quae honorent eos quibus imponuntur.

Coturnix appellatur a sono vocis.

Conua liberi patris simulacho adijcitur quem inuentorem vini dicunt. eo quod homines nimio vino truces fiunt.

Corgo apud antiquos pro aduerbio quod est profecto ponebatur.

Corbite dicuntur naues onerariae quae in malo eorum summo pro signo corbes solent suspendi.

Columna hastilia ex corno arbore facta potius ex corylo. Adnotatum tria ultima vocabula non Festi esse agnosce sed addita vel vera.

Cotenes appellantur portus in mari interiores arte &

Collatia oppidum fuit prope Romam (manufacti: eo quod ibi opes aliarum ciuitatum fuerunt collatae. a qua porta Romae Collatina dicta est.

Conlucare dicebant cum profanae syluae rami deciderentur officientes lumini.

Colatiuum sacrificium dicitur quod ex colatione offertur.

Colophon dixerunt cum aliquid finitum significaretur.

Concinnare est apte componere. Concinnere enim conuenire est.

Concilium dicitur a populi consensu. siue concilium dicitur a concalendo: id est vocando.

Conciliabulum locus ubi concilium conuenitur.

Concio significat conuentum: non tamen alium quam eum: qui a magistratu vel a sacerdote publico per precationem conuocatur.

Contubernales dicuntur a tabernis: quae fiebant ex tabulis. unde & tabernacula sunt dicta licet ex tentorijs & ex pellibus fiant.

Contubernium dicitur contubernalium habitatio.

Conclaua dicuntur loca quae vna claua clauduntur.

Contemplari dictus est a templo: id est loco: qui ab omni parte aspici: vel ex quo omnis pars videri potest: quem antiqui templum nominabant.

Comitiales dies appellabantur: cum in comitio conueniebant: qui locus a coeundo. id est in simul veniendo est dictus.

Calatores dicebantur serui από τοῦ κάλει. calin: quod est vocare: quia semper vocari possent ob ne-

Festus

- cessitatem seruitutis.
- ¶ Condulus: annulus.
  - ¶ Condalium similiter. annuli genus.
  - ¶ Coutestari. est cum vterq; reus dicit. Testes estote.
  - ¶ Codeca ager: in quo frutices existunt in modum codarum equinarum.
  - ¶ Condictum: est q; in cōmuni est dictum.
  - ¶ Coctum a cogendo dicitur: quia cogendo coercesur vt ad vtilitatem vescendi perducatur.
  - ¶ Cocula: vasa ænea coctionibus apta. alij cocula dicunt ligna minuta quibus facile decoquatur obsonia.
  - ¶ Cohum lorum: quo temo buris cum iugo colligatur a cogibēdo dictum.
  - ¶ Cohum poetæ dixerunt a chaos ex quo putabant celum esse formatum.
  - ¶ Comœdias constat appellari ex eo: q; initio in vicis iuuenes cantare soliti essent crebro conuenientes.
  - ¶ Cicuma auis noctua.
  - ¶ Coclace dicuntur lapides ex flumine rotūdi ad clearum similitudinem.
  - ¶ Cocetum genus edulij ex melle & papauere factū.
  - ¶ Confugelam antiqui confugium dicebant.
  - ¶ Comprēdes: eiusdem rei populo sponsores.
  - ¶ Cōpascuus ager relictus ad pascēdū cōiter vicinis.
  - ¶ Compescere est velut eodem pascuo continere.
  - ¶ Compitalia festa quę in compitis peragebant.
  - ¶ Congruere dictum est a gruibus: quę non segregāt siue conuolant: siue compascuntur.
  - ¶ Cognomines dicuntur qui eiusdem sunt nominis.
  - ¶ Cerhones leues & inepti a cratibus dicti: q; siculi aduersus Atheniēses cratibus prostratis sunt vti ques gręci ῥῆππα gerra appellant.
  - ¶ Cōp tū genus libamīs qđ farina cōsperfa faciebant.
  - ¶ Comptum: Afranius pro ornatu & cultu posuit.
  - ¶ Cōflages loca dicuntur: in qua vndiq; cōfluūt venti.
  - ¶ Copona taberna a copijs dicta.
  - ¶ Compilare est cogere & in vnum condere.
  - ¶ Cōpernes: noīant hoīes genib; plus iusto giunctis.
  - ¶ Concoedusti fœdere coniuncti.
  - ¶ Commessario a vicis quod gręci κῶμας comas dicunt appellari. In his enim habitabant. prius q; oppida conderentur: quibus in locis alij alios conuictus causa inuitabant.
  - ¶ Cōmittere pprie est insimul mittere. Nunc eo vtimur & pro facere: aut pro relinquere: aut pro incipere.
  - ¶ Condere pprie est in vnū & interiorem locum dare ad custodiam faciliorem: quod verbum nunc significat conscribere. nunc facere: nunc componere: & instruere.
  - ¶ Cōsulas antiqui ponebāt non tantū pro consilium petas & percuncteris. sed etiam pro iudices & statuas.
  - ¶ Cossi ab antiquis dicebantur natura rugosi corporis homines: a similitudine vermium ligno editorum

Dompe.

- qui cossi appellantur.
- ¶ Consilium vel a consulēdo dī. vel q; in vnā sententiā plurium mētes cōciliāt & cōueniant: sed a silentio. credibilis dictum putatur: quo maxime inuenitur.
  - ¶ Conscripti dicebantur qui ex equestri ordine patribus adscribebantur: vt numerus Senatorum expletur.
  - ¶ Consponsores antiq; dicebāt fide mutua colligatos.
  - ¶ Consualia ludi dicebantur: quos in honorē Consi faciebant: quem deum consilij putabant.
  - ¶ Conuentus quatuor modis intelligitur. Vno modo: cum quemlibet hominem ab aliquo conuentum esse dicimus. Altero cum significatur multitudo ex compluribus generibus hominum contracta in vnū locum. Tertio cum magistratibus iudicij causa populus congregatur. Quarto cum aliquem in locum frequentia hominum supplicationis aut gratulationis causa intelligitur.
  - ¶ Conuictum a vicis: in quibus primū habitum est videtur dictum: vel // mutata littera quasi conuocium.
  - ¶ Contuoli: oculi sunt in angustum coacti conuictibus palpebris.
  - ¶ Consternatio quę est concitatio quędam subita ex aliquo metu a sternutamento deducta: est eo q; toto concutimur corpore.
  - ¶ Cōsyderare a contēplatione syderū videt appellari.
  - ¶ Constitutus hominum a constituentium multitudine appellatur.
  - ¶ Conuallis est planities ex omni parte comprehensa montibus collibusue. Vallis duobus lateribus inclusa planities. Vallis diminutium vallicula facit.
  - ¶ Conuotū iisdem votis obligati.
  - ¶ Cibus appellatur ex græco quod illi peram in qua cibum recondunt κίβητιον appellant.
  - ¶ Ciccum membrana tenuis malorum puniceorum.
  - ¶ Cispios in urbem est exquilinæ regionis de nomine cuiusdam hominis dictus.
  - ¶ Citimus extremus. Vls enim facit vltra: vel vlticis citra citimus.
  - ¶ Cincindella genus muscarum quod noctu lucet. videlicet a candeo. Vnde etiam candelabra putantur appellata.
  - ¶ Citrosa vestis appellata a similitudine citri.
  - ¶ Ciuicam coronā cui salutis suę causa seruata in p̄lio dabat: quę erat lignea frondē habēs perhennem.
  - ¶ Circanea dicitur auis quę volans circuitum facit.
  - ¶ Circites circuli ex ære facti.
  - ¶ Cilium est folliculus: quo oculus tegitur. vnde fit sit percilium.
  - ¶ Cimmerici dicuntur hoīes qui frigoribus occupatas terras incolūt quales fuerūt iter baias & cumas i regione in qua cōuallis iugo satis eminētī circūdata ē: quę neq; matutino: neq; vesperino tempore sole cōtegitur.

Cimbri lingua gallica latrones dicuntur.
Cingulos appellabant homines qui his locis ubi cingi solet satis sunt tenues.
Cillibæ mensē rotundē.
Chilo dicitur cognomēto a magnitudine laboris.
Cilo sine aspiratione: cui frons est eminentior ac dextra sinistraque velut recisa videtur.
Cisterna dicta est quæ est cis: id est infra terram.
Camillus proprie appellatur puer ingenuus.
Capuanam in Cāpania quidam a capy appellatas ferunt quem a pede introrsus curuato nominarunt antiqui Falconem nostri vocant: alij a planicie regionis.
Camœnæ musæ a carminibus sunt dictæ vel quæ canunt antiquorum laudes: vel quæ sint castæ mentis præsidēs.
Camara: & camuri boues: a curuatione ex græco καμπ flexura dicuntur.
Cappas: marinos equos græci a flexione posteriorum partium appellant.
Catampo: genus est lusus.
Carissam apud Lucillum vafram significat.
Cærimoniarum causam: alij ab oppido ceræ dictam existimant. alij a charitate dictam iudicant.
Celebē dictū existimant quæ dignā cœlo vitam agat.
Catamituum pro Ganymede dixerunt. qui fuit Iouis concubinus.
Cæculus conditor prænesti. Vnde putant Cecilios ortus quorum erat nobilis familia apud Ro. Alij appellatos eos dicunt a Cæcade troiano Aeneæ comite.
Cælius: mons dictus est a cæle quodam ex Ethruia qui Romulo auxilium aduersus Sabinos præbuit eo quæ in eo domicilium habuit.
Cæcum vallum dicitur: in quo præacuti palii terræ ad fixi herbis vel frondibus occuluntur.
Catilliones appellabant antiqui gulosos.
Catillatio graue obprobrium hominibus generosis obijciebatur: si qui prouincias amicas populi Romani expoliassent.
Cesticillus appellatur circulus quem supponit capiti qui aliud est laturus in capite.
Cespes est terra in modum lateris cæsa cum herba siue frutex recisus vel truncatus.
Catulnam carnem essitauisse: hoc est comedisse romanos Plautus in Saturnione refert.
Catax: claudus.
Cecultare est cecos imitari.
Cæsariati: comati.
Catularia: porta Romæ dicta est: quia non longe ab ea ad placandum caniculæ sydus frugibus inimicum rusæ canes immolabantur: ut fruges flauescerent ad maturitatem perducerentur.
Cædem putant ex græco dici: quod apud illos κταειν significat interficere.
Cenita vrbs quæ fuit vicina Rome a Cenite condi

tore appellata.

Catul⁹ quoddam gen⁹ viculi: quod interdum canis appellatur.
Cæstus vocantur & hi quibus pugiles dimicant: & genus quoddam muliebris ornatus.
Cædititiæ tabernæ in via appia dōmī noīe sunt vocatæ.
Cauillatio est iocosa calumnatio. (catē.)
Cati fons ex quo aqua petronia in Tyberim fluit: dictus quæ in agro cuiusdam fuerit Cati.
Cacula seruus militis Plau. Video caculam militarem dicitur autem a græco καλον quæ fustibus: clauis que lignis ad tutelam dominorum amari soliti sint.
Canalicolæ forenses homines pauperes dicti quæ circa canales fori consisterent.
Cana dicunt græci: nos canista: & per diminutionem canistella.
Canice furfures de farre a cibo canum vocatæ.
Cancri dicebantur ab antiquis qui nunc per diminutionem cancelli: ex quo genere sunt calces qui per diminutionem dicuntur calculi.
Canentas capitis ornamenta.
Ccanta pro cantata ponebant.
Ccandicariæ naues ex tabulis grossioribus factæ.
Ccandelabrum dictum quæ in eo candelæ figantur.
Ccantherius hoc distat ab equo: quæ maialis a verre: capus a gallo: veruex ab ariete. Est enim cantherius equus cui testiculi amputantur.
Ccauillum cauillatio: id est irrisio.
Ccaudecæ: cistellæ ex iunco: a similitudine equine caudæ factæ.
Ccaulæ a cauo dictæ. Antiquitus enim ante usum tectorum oues in antris claudabantur.
Ccauum a cauo dictum & eius inanitate.
Ccalones calcei ex ligno facti.
Ccalcendix genus conchæ.
Ccalpa genus vasis fictilis.
Ccalces ampullæ plumbeæ.
Ccalbeos armilas dicebant: quibus triphætēs utebantur & quibus ob virtutem milites donabantur.
Ccalix quæ in eo calidum bibitur.
Ccalphurni a Calpo Numæ regis filio sunt oriundi.
Ccalim antiqui dicebant pro clam: ut nis pro nobis sam pro suam. am pro eam.
Ccalicata: ædificia calce polita.
Ccaliptra genus vestimenti: quo capita operiebant.
Ccaduceatores legati pacem petentes. Cato caduceatori inquit nemo homo nocet.
Ccalathos græci nos dicimus quassillos.
Ccarinantes probra obijcientes a carina dicti: quæ est infima pars nauis. sic illi sortis infimæ.
Ccadmia. terra quæ in æs conijcit: ut fiat oricalcum.
Ccasa a cauatione dicta.
Ccasum: antiquum.
Ccasnar senex Oschorum lingua.

De lingua latina.

- ¶ Cassicu lū: reticulū a cassibus p diminutionē dictus
- ¶ Caseus: a coeundo dictus.
- ¶ Cassillam: antiqui pro casside ponebant.
- ¶ Cassabundus: crebro cadens.
- ¶ Cassaria: quæ custodit casam.
- ¶ Cassia: via a Cassio strata.
- ¶ Caput ex græco dictū qđ illi interdum κάρπαι dicunt.
- ¶ Caperatū: rugosum a cornuuz caprinorum similitudine dicitur.
- ¶ Capis: poculi genus dictum a capiēdo.
- ¶ Caplæ a græco appellant. Has illi κισβάρια dicunt.
- ¶ Capital facinus quod capitis pœna luitur.
- ¶ Caprone quorum iubæ in frontem deuexe dictæ quasi a capite prone.
- ¶ Capidulū genus vestimēti: quo caput tegebatur.
- ¶ Capræ: dictæ qđ virgultum carpant. siue a crepitu crurum. Vnde & crepas eas prisca dixerunt.
- ¶ Cuppes & cupedia antiqui lautiores cibos nominabāt. Inde & Macellū & forum cupedinis appellabant.
- ¶ Cupedia autē a Cupiditate sunt dicta. Vel sicut Varro vult: quod ibi fuerit Cupidinis equitis domus: qui fuerat oblatrocinium damnatus.
- ¶ Caprunculum: vas fictile.
- ¶ Curatores dicuntur qui pupillis loco tutorum dātur. siue ille qui re i frumentariæ: agrisue diuidendis prepositi sunt.
- ¶ Curia locus est: vbi publicas curas gerebant.
- ¶ Calabria curia dicebatur vbi tantum ratio sacrorū gerebatur.
- ¶ Curia etiam nominantur in quibus vniuscuiusq; partis populi Romani quid geritur: quales sunt hæ: i quas Romulus populum distribuit numero triginta quibus postea additæ sunt quinque: ita vt in sua quisq; curia sacra publica faceret: feriasq; obseruaret his: quæ curijs singulis nomina curiarum virginum imposita esse dicuntur: quas virgines quondam Romani de Sabinis rapuerant.
- ¶ Curriculo pro cursim ponebant. Plautus. Licet inquit vos abire curriculo.
- ¶ Curriculus diminutiuum est a curru.
- ¶ Curtilacum appellatur a Curtio: qđ eo loco in pfun dissimū se ob salutē Romani populi pœcit hiatum.
- ¶ Curionum es dicebatur quod dabatur Curioni ob sacerdotium curionatus.
- ¶ Curis est Sabine hasta. Vnde Romulus Quirinus: quia eam ferebat est dictus: & Romani a Quirino qui rites dicuntur. Quidam eum dictum putant a Curib⁹: quæ vrbs fuit opulentissima Sabinorum.
- ¶ Curitim Iunonem appellabant: qui eandem ferre hastam putabant.
- ¶ Curiales eiusdem curiæ: vt tribules & municipes.
- ¶ Curules: equi quadrigales.
- ¶ Curjata: comitia a curijs appellata.

- ¶ Centurionus antea: qui nunc Centurio & Curion⁹ & Decurionus dicebantur.
- ¶ Currules mgfat⁹ appellati sunt: quia curru uehebant.
- ¶ Curij fana: a Curio dicta: quia eo loco domum habuerat.
- ¶ Cura dicta est quasi cor edat: vel quia cor vrat.
- ¶ Cum imperio est: dicebatur apud antiquos: qui nominatim a populo imperium sortiebatur.
- ¶ Cum potestate est: dicebatur de eo: qui a populo alicui negotio p̄ferrebat.
- ¶ Cuniculū: idest foramen sub terra occultus: aut ab animali quod simile ē lepori appellatur. quod subter fossa terra latere est solitum: aut a cuneorum similitudine qui omnem materiam intrant findentes.
- ¶ Clunadum cultum sanguinarium dictus: vel quia clunes hostiarum diuidit: vel quia ad clunes depēdet
- ¶ Cumerū vas nuptiale a similitudine cumerarum: quæ fiunt palma vel sparto ad vsum popularem sic appellatum.
- ¶ Culcitra qđ tomento inculcatur appellata.
- ¶ Culcitula fusticulus qđ ligneus in sacris dicebāt.
- ¶ Cumalter significat cum altero: dictum ab antiquis ita breuitatis causa. vt sodes pro si audes. scilicet pro scies licet. sis pro si vis.
- ¶ Culliola cortices nucum viridium. dicta a similitudine culeorum: quibus vinum siue oleum continetur
- ¶ Cussilitem pro ignauo dicebant antiqui.
- ¶ Cum populo agere: hoc est populum ad concilia: aut comitia vocare.
- ¶ Cuncti significat quidem oēs: sed cōiuncti & cōgregati: at vero omnes etiam si diuersis locis sint
- ¶ Cunire est stercus facere. Vnde & inquinare.
- ¶ Conturnū: vas quo in sacrificijs vinus fundebatur:
- ¶ Culigna vas potorium. Cato: Culignam inquit in foeno græco ponit: vt bene oleat.
- ¶ Coctiones dicti videntur a cunctatione: qđ in emendis vendendisq; mercibus tarde perueniant: ad iusti precij finem. Itaq; apud antiquos prima syllaba per u. literam scribebatur.
- ¶ Custodellā dicebāt antiq; quā nūc dicim⁹ custodia.
- ¶ Cymbā græci appellant κύμβαλον.
- ¶ Cutis græcam habet originem: hanc enim illi κυρον cyron dicunt.
- ¶ Cutille lacus appellatur: qđ in eo est insula Cottillia nominata a græcis.
- ¶ Cnephosum antiqui dicebant tenebrosum: græci enim κρυφός appellabant obscurum.
- ¶ Cymbium poculi genus a similitudine nauis: quā dicimus cymbion appellatam.
- ¶ Classis tunice genus quod græci καλλοπισθον dicunt. Alij dicunt nodum esse tunicę muliebris quo connecta circa ceruicem tunica summittitur.
- ¶ Cyparisię dicuntur ignes prodigiosi a similitudine.

ne cypressorum.

¶ Cybele mater quā dicebāt magnā: ita appellatur quod ageret hoīes in furorē quod græci κυβου dicunt.

¶ Cybele vero eadē dicta a loco qui est in phrygia.

¶ Cytherea: id est Ven⁹ ab vrbe cythera in quā primus deuecta esse dicitur cōcha: cū in mari eēt cōcepta.

¶ Cyllenius mercurius dictus quod omnē rē sermo sine manibus cōficiat. quib⁹ partibus corporis: qui carent κυλλοι mutilati vocantur. ideo quod quadratū eum fingunt. Alij volūt sic appellatum quod in cyllenia via sit nutritus. Alij quod in monte archadiæ cylleno. Alij quod a cyllene sit nymp̄ha educatus.

¶ Cypria venus quod ei primū in Cypro insula tēplum sit constitutū. vel quia parientibus Præsīdat: quod græce κυβειν parere sit.

¶ Cynthius Apollo a cyntho Deli mōte vocatus.

¶ Chalcidū gen⁹ ædificij: ab vrbe chalcidica dictum.

¶ Choragiū instrumentū scēnarum.

¶ Chaos appellat hesiodus cōfusam quādam ab initio vnitatē hiantē patētem quod in pfundū. Ex eo quod χαβαιν græci id nos hiare dicimus. Vnde Janus detracta aspiratione nominatur: eo quod fuerit omnium primus. cui primo supplicabant velut parenti. a quo rerum omnium factum putabant initium.

¶ Chænica mensurę genus.

¶ Cybiū dictū quia eius mediū eque patz in oēs ptes quā gen⁹ a geometris κυβος dicitur. Vnde etiaz tessellæ quadratę κυβου. Hinc & cybios gen⁹ piscis quia piscātes id genus pisciū velut aleam ludant.

¶ Cynasonas acus. quibus mulieres scalpunt caput.

¶ Creperum dubius. vnde increpitare dicimus. quia male dicta fere incerta & dubia sunt.

¶ Crepītulum ornāmētū capitis. Id em̄ in capitis motu crepītum facit.

¶ Crocotilum valde exile. Plautus Extortis talis cus crocotilis crusulis.

¶ Crusculum dīminutiuum a crure.

¶ Crines a discretiōe dicti quā græci Διακρισιν appellant. Nam isdem eos κρινιδις vocant.

¶ Crocatis coruorum vocis appellatio.

¶ Crucīū quod cruciat. Vnde Lucilius. Vinum insuaue crucium dixit.

¶ Crocotirium genus operis pistorij.

¶ Crustarię tabernæ a vasis potarijs crustatis dictæ.

¶ Cracentes graciles: Ennius. Succincti gladijs media regione cracentes.

¶ Creui modo significat hereditatez adij. mō maior ætate vel census sum. modo dīmicaui. modo diuisi quę omnia duobus verbis cresco & cerno trahuntur quod illi κραβαιν dicunt perficere.

¶ Cretere vocabulū trahit a cratere. quā vas est vini.

¶ Craticulum a græco κρατηρ deducitur.

¶ Centuria in agris significat ducēta iugera: in re mi-

litari centum homines.

¶ Cēturiatus ager in ducēta iugera definitus. Quia Romulus centenis ciuibus ducena iugera tribuit.

¶ Cēturiata comitia. Itē curiata comitia dicebantur quia populus Romanus p cētenas turmas diuis⁹ erat

¶ Cētarię cœne dicebantur in quas lege licina nō pl⁹ centussibus præ terrę natalibus impēdebant. i. cētuz assibus qui erant breues nummi ex ære.

¶ Cœna apud antiquos dicebat: quod nūc est prandij Vespernam quam nunc cœnam appellamus.

¶ Censione facere dicebatur censor cum multā equi t̄ interrogabat.

¶ Cœnacula dicuntur ad quę scalis ascenditur.

¶ Cētūuiralia iudicia a cētū viris sunt dicta. Nā cuz essent Romę triginta & quinq; tribus quę & curię sūt dictę terni ex singulis tribubus sunt electi ad iudicandum qui centum viri appellati sunt: & licet quinq; amplius quā centum fuerint. tamen quo facilius nominarentur centumviri sunt dicti.

¶ Centuron medicamentum a Chirone centauro inuentum:

¶ Censere nunc significat putare. nunc suadere: nunc decernere:

¶ Censio hastaria dicebatur: cum militi multę nomine ob delictū militare indicebatur quod hastas daret.

¶ Cartholipis genus simiæ: quæ vltimam partē caudæ villosam habet.

¶ Ceritus furiosus.

¶ Ceru⁹: quod κερατα: id est cornua gera dictus.

¶ Cereos saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus: quia candelis pauperes locupletes cæreis vtebantur.

¶ Celsus ex græco κελκος eques dictus.

¶ Celeres antiqui dixerūt quos nūc equites dicimus a celere interfectore Remi quod initio a Romulo his præpositus fuit qui primitus electi fuerunt ex singulis curijs. ideo quę omnino trecenti fuere.

¶ Cermalus locus in vrbe sic nominatus.

¶ Columine dictę quod culmina sustineant

¶ Cermius calciamenti genus.

¶ Crepidines saxa prominentia.

¶ Cloacę a colluendo dictę.

¶ Clunasimias a clunibus tritis dictas existimant.

¶ Crustumia tribus a tuscorū vrbe crustumēta dicta

¶ Clucidarum dulce & suaue dicebatur.

¶ Cloelia familia a cloelio Aenæ cōite est appellata.

¶ Clumę folliculi ordeī.

¶ Clutū græci famosū κλυτον dicunt: Vnde accepta præpositione: fit inclutus. In enim sæpe augendi causam adducimus: vt inuocauit inclamauit.

¶ Clypeum antiqui ob rotunditatem etiam corium bouis appellarūt in quo foedus gabeorum cum Romanis fuerat descriptum.

Festus

- ¶ Classes clypeatas antiqui dixerūt quos nunc exercitus vocamus.
- ¶ Cloeliæ fossæ a Cloelio duce Albanorū dictæ.
- ¶ Claudere & clavis ex græco κλειωκαὶ κλιες descendit, cuius rei tutelam penes portunus esse putabant qui clauium manu tenere fingebat: & deus putabatur esse portatum.
- ¶ Clauium consuetudo erat mulieribus donare ob significandam portus facilitatem.
- ¶ Clauisula quæ græci περιόδου vocant a breui conclusionē est appellata.
- ¶ Clauata dicuntur aut vestimēta clauis intexta: aut calcimenta clauis confixa.
- ¶ Caluus ānalis appellatur: qui figebatur in parietibus sacrarum ædium per annos singulos vt per eos numerus colligeretur annorum.
- ¶ Classis procincta exercitus instructus.
- ¶ Clingere cingere a græco κλειειν dici manifestum.
- ¶ Cercopa græci appellāt lucrari vndiq; cupientem quasi κερδοῦσα: quæ nos quoq; lucronem vocamus.
- ¶ Classici testes dicebantur: qui signandis testamentis adhibebantur.
- ¶ Cōmētaculū gen⁹ virgulæ: in sacrificijs vtebantur.
- ¶ Crepos idest lupercos dicebant a crepitu pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis in lupercalibus nudos discurrere & pellibus obuias quasq; fœminas ferire.
- ¶ Condere componere.
- ¶ Cincia loc⁹ Romæ vbi Cinciorū monumētū fuit.
- ¶ Capita linteū quoddā: quo in sacrificijs vtebantur.
- ¶ Castrēsi corona donabat qui primus hostiū castra pugnādo introisset, cui insigne erat ex auro vallum.
- ¶ Coliuaris porcus dicitur: qui cibo permisto: & colo hyeme nutritur.
- ¶ Cognitor ē qui litē alterius suscipit coram eo cui datus est, procurator autē absentis nomine auctor fit.
- ¶ Claudiana tonitrua appellabant: quia Claudius pulcher instituit: vt ludis post scēnā factis lapidibus collectus ita fieret: vt veri tonitru⁹ similitudinē imitaretur, nam antea leues ad modū & parui sonitus fiebant, cū clauis & lapides in labrū æneum conijcerentur.
- ¶ Cēsiones appellantur ex vtero execti.
- ¶ Cæsar quod est cognomē Iuliorū a cēsarie dictus est: quia scilicet cum cēsarie natus est.
- ¶ Caplit præhenderit.
- ¶ Capreoli vitium.
- ¶ Cicini intorti, quia ad locū capiēdū tēdūt appellati.
- ¶ Capillatū vel capillarem arborē dicebant in qua capillius tonsum suspendebant.
- ¶ Contestari litem dicuntur duo aut plures aduersarij quod ordinato iudicio vtraq; pars discere solet testes estote.
- ¶ Cauiares hostiæ dicebantur q; caue: idest pars ho-

Boinpe.

- stia cauda tenuis diceret: & ponebatur in sacrificio pro collegio pontificum quoq; anno.
- ¶ Cōfœra sus dicebatur: quæ cum omni foetu adhibebatur ad sacrificium.
- ¶ Cōclauatę dicebantur: quæ sub eadē erant clauis.
- ¶ Colossus a Caleto artifice: a quo formatus est dictus. Fuit enim apud Rhodum insulam statua solis alta pedes centum & quinque.
- ¶ Coderata appellat ager trās Tyberis q; in eo virgulta nascuntur a caudarum equinarū similitudine.
- ¶ Censui a censendo agri pprie appellatur: qui & emi & venire iure civili possunt.
- ¶ Comedū bona sua cōsumētē antiqui dixerunt.
- ¶ Comedonis qui vt supra bona sua cōsumit.
- ¶ Censores dicti: q; rem suam quisq; tāti aestimare solitus sit quantum illi censuerit.
- ¶ Consiluere Ennius pro conticuere posuit.
- ¶ Claritudinem claritatem.
- ¶ Casus dicimus non modo ea quæ fortuito hominibus accidunt: sed etiam vocabulorū formas: quia in aliam atq; aliam cadunt effigiem.
- ¶ Catacrelin tropū nos abusionē dicim⁹ cum alienis abutimur perinde ac si pprijs cū propria deficiunt.
- ¶ Coquū & pistorē antiquos eundem fuisse accepimus. Neuius coquus inquit edit Neptunum: Venerē Cererem significat per Cererem panem: per Neptunū pisces: & per Venerem holera.
- ¶ Cāmensē cursorē Titini⁹ pro cursore dixit.
- ¶ Collatiuum ventrem magnum & turdigum dixit, Plautus: quia in eum omnia edulia congeruntur.
- ¶ Cōuexū ē ex oī parte declinatū qualis ē natura cœli qd ex omni parte ad alterā versus declinatum est.
- ¶ Calicatis calce politis.
- ¶ Cōfecerunt vna fecerunt.
- ¶ Crebrisuro apud Enniū significat vallū crebris suris: idest palmis munitum.
- ¶ Cyprio boui merēdā Enniū foradico versu cum dixit significat id qd solet fieri in insula cypro: in qua boves humano stercore pascuntur. Idem cum dicit propter stagna vbi lanigerum genus piscibus pascit: esse paludē demonstrat in qua nascuntur pisces similes ranunculis quos oves consecratae edunt.
- ¶ Conponsor coniuator.
- ¶ Conturnus nomen loci.
- ¶ Centea pōdo dicebāt antiqui referentes ad libram.
- ¶ Cœpiam futurū tēpus ab eo quod est cœpi. Cato
- ¶ Cœpiam seditiosa verba loqui. Inuenitur quoq; apud maiores & infinitiui modi cœpere.
- ¶ Concionem antiqui masculino genere posuere.
- ¶ Cognitu facilia eadē ratione dicitur qui dictu facilia & perspectu & factu facilia.
- ¶ Contagionem esse dicendam non contagium.
- ¶ Clytellæ dñt nō tm hæ quibus facinæ colligate.

De litera **L.** fo. viii.

mulis portant: sed etiā locus Romę ppter similitudine: & in via flamina loca quædā deuexa subide & aciuia: etiā tormēti genus eodē noīe appellatum.

☞ Cloacale flumen dixit Cato pro cloacarum omniū colluue.

☞ Compluries a compluribus significat sæpe. Cato: Contumelias mihi dixisti compluries.

☞ Citeria appellabat effigies quedā arguta & loquax ridiculi gratia quæ in pompa vehi solita sit. Cato in M. Ceciliū: quid ego dicerē amplius: quæ ego deniq; credo in pompam vectitatus ire ludis pro citeria atq; spectatoribus sermocinaturum.

☞ Curionē agnū. Plaut⁹ pro Macro posuit. quasi cura macruisset.

☞ Coniectōr interpret somniorum.

☞ Comparce pro compesce dixerunt antiqui.

Comparsit Terentius pro compescuit posuit.

☞ Creduas credas. Plautus: Ipsius nec amat. nec tu creduas: ipsius pro ipse.

☞ Coriūs apud antiquos masculino genere dicebat. Plau. lam tibi tuis meritis crassus carius redditus est. Pari modo diuerso genere dicebāt: hęc ludus: hęc metus: hęc amnis. hic frons.

☞ Collus quoq; masculinē dixerunt: est enim genus tormentie corio.

☞ Crumina sacculi genus. Plautus: Dī bene vortant te ne crumina minuerint triginta minæ.

☞ Corinthiensis ex eo dici ceperunt ex quo coloni corinthū sunt deducti qui ante corinthi sunt dicti: quæ consuetudinē seruamus etiā cū Romanēs & Hispanenses Sicilienses negociatores dicimus qui in alienis ciuitatibus negociantur.

☞ Cautionē dicebāt quā modo dicimus cautionem.

☞ Consuetionē Plautus pro consuetudinē dixit.

☞ Corculū a corde dicebāt antiqui solertē & acutum Plautus. in cassi. Ego sum liber meum corculum / melliculum / verculum.

☞ Cassinā fabulaz. Plau. inscripsit ab ancillæ noīe Cassina. quam amari a sene introduxit.

☞ Conuella occulta.

☞ Cogitativē aduerbialiter pro cogitate.

☞ Clientam pro cliente. Plau. dixit.

☞ Comedice figuratū a comedo. Plau. Fuge heus ad sitisti & dulce & comedice.

☞ Capulum & manubium gladij vocatur: & id quo mortui efferuntur vtrūq; a ciēdo dictum. sane a capulo fit. capularis.

☞ Cælassis cælaueris.

☞ Custoditio est opa ad custodiēdum qui sumpta.

☞ Citior cōparatiuū a cito. Plau. nullā ego rem citiorē apud homines esse q; famam reor.

☞ Clunes masculinē. Plau. Quasi lupus ab armis va leo: clunes inflatos fero.

☞ Coquitare pro coctitare: idest frequenter coquere Plautus posuit.

☞ Canitudinē p canitie. Plau. Stult⁹ est aduersus etatem & capitis canitudinem.

☞ Conruspari conquirere. Plau. posuit cōruspare tua consilia in pectore.

☞ Cæcultāt cęcis pximi sunt oculorū acie obtusa.

Plau. nū nā mihi oculi cæcultant: ē ne hic n̄ hermio.

☞ Cadere a cadendo dictum.

☞ Cōcipilauisti dictū a næuio p corripuisti & iuolasti.

☞ Claua tæli genus: qua hercules vtebatur.

☞ Calones militū serui: quia ligneas clauas gerebant gręce τὰ κάλα vocant. Is quoq; qui huiusmodi tēlo vtitur clauator appellatur.

☞ Cōsiptum apud Enniū pro cūseptum reperitur.

☞ Curionia sacra quę in curijs fiebant:

☞ Corpulentis. Ennius p magnis dixit: nos corpulentum dicimus corporis abesi hominem.

☞ Conciliatrix dicitur quæ viris conciliat vxores: & vxoribus viros.

☞ Cōuentæ cōditio dicebat: cū primus sermo de nuptijs & earum conditione habebatur.

☞ Concaptiue ferie festa dicebant q̄ in certis diebus obseruabatur quotannis vt sermētia cōpitalitię.

☞ Celibari hasta caput nubētis comebat quę in corpore gladiatoris stetit abiecti occisiq; vt quē admodum illa coniuncta fuerit cum corpore gladiatoris: sic ipsa cum viro sit vel quia matronæ Iunōis curetis in tutela sint: quæ ita appellabatur a ferenda hasta. quę lingua Sabinorum curis dicitur: vel q; fortes viros genituras omīnet: vel q; nuptialitūre imperio viri subicitur nubēs quia hasta summa armorū & imperij est. Quā ob causam viri fortes ea donantur: & captiui sub eadē veniūt quas gręci Δορῦάλωτος καὶ Δορῦληπτος vocant.

☞ Cingulo noua nupta p̄cingebatur qđ vir in lecto soluebat factū ex lana ouis vt si cut illa in domus sublata cōiuncta inter se sit: sic vir suus secū cinctus vinctusq; esset. Hinc herculaneo nodo vinctus vir soluit omnis gratia: vt sic ipse sc̄lix sit in suscipiēdis liberis vt fuit Hercules qui. lxx. liberos reliquit.

☞ Camelis virginibus supplicare nupturę solite erāt.

☞ Cinxie Iunonis nomen sanctum habebatur in nuptijs q; initio coniugij solutio erat. cinguli quo noua nupta erat cincta.

☞ Cumerā vocabāt antiqui vas quoddā quod operatum in nuptijs ferebāt: in quo erant nubentis vtensilia quod & camillum dicebat: eo q; sacrorum ministrus καμὶλὸν appellabant:

☞ Comptus idest ornatus a Græco descendit apud quos κομῆν dicitur comere. & quia apud nos comis & comæ dicuntur capilli cum aliqua cura compositi.

Festus

- ¶ Corolla diminutiuus est a corono. corollam noua nupta de floribus verbenis herbisque a se lectis sub amiculo ferebat.
- ¶ Cypressi mortuorum domibus ponebantur: ideo quia huius generis arbor excisa non renascitur sicut ex mortuo nihil iam est sperandum quam & ob causam in tutela ditis patris esse putatur.
- ¶ Curiales flamines curiarum sacerdotes.
- ¶ Cyparissae appellantur acies quaedam igneae quae noctu apparere solent ad similitudinem cupressi.
- ¶ Coinquere deputare.
- ¶ Carnificis loco habebatur is qui se vulnerasset ut moriretur.
- ¶ Capita deorum appellabantur fasciculi facti de verbenis.
- ¶ Consiptum clauis praefixum.
- ¶ Corniscarum diuarum locus erat trans Tyberim cornicibus dicatus quod Iunonis tutela esse putabatur.
- ¶ Coelestia auguria vocant: cum fulminat aut tonat.
- ¶ Caduca auspicia dicunt cum aliquid templo excidit veluti virgae manu.
- ¶ Cliuia auspicia dicebant: quae aliquid fieri prohibebant. Omnia enim difficilia cliuia vocabant. Vnde & cliuia loca ardua.
- ¶ Curiales mensae in quibus imolabatur Iunoni quae curis est appellata.
- ¶ Contrarium aes graue aes.
- ¶ Centumvitalia iudicia quae centum viri iudicabant.
- ¶ Circumluuium ius praediorum.
- ¶ Cubam Sabini vocant eam: quam milites lecticas. Vnde videtur deriuatum esse cubiculum.
- ¶ Condicere est dicendo denunciare.
- ¶ Cometae virgae quas flamines portant pergentes ad sacrificium ut a se homines amoueant.
- ¶ Casta mola genus sacrificij: quod vestales virgines faciebant.
- ¶ Culigna vas vinarium a Graeco dicta quam illi dicunt cylica.
- ¶ Cincta flaminica veste velata.
- ¶ Captus locus dicitur ad sacrificandum legitime constitutus.
- ¶ Capralia appellat ager: qui vulgo ad caprae paludes dici solet.
- ¶ Canephora mulier quae fert cannam. i. qualum quod est cistae genus.
- ¶ Cotignum frustum canis cum septem costis deptum.
- ¶ Ceruaria ouis dicitur quae pro cerua immolatur.
- ¶ Conauditum coauditum sicut coagustatum dicitur.
- ¶ Censio aestimatio. vnde censores.
- ¶ Corda frumenta quae sero maturescunt: ut foenum cordum.
- ¶ Conscientia sacra quae ex multorum consensu statuitur.
- ¶ Culina vocatur locus in quo epulae in funere comburuntur.

Dompe.

- ¶ Capulari vinum nouum quod ex dolio demit sacrificij causa antequam gustetur. Ioui enim prius sua vina libabant quae appellabantur festa vinalia.
- ¶ Cicatricare cicatricem inducere.
- ¶ Compescere lucus est: lucum suis finibus prohibere.
- ¶ Commugento conuocato.
- ¶ Capitarium aes quod capi potest.
- ¶ Conquirere coercere.
- ¶ Capitalis lucus ubi siquid violatum est caput violatoris expiatur.
- ¶ Cloacare inquinare. Vnde & cloacae dictae.
- ¶ Conregione e regione.
- ¶ Coditio in die certum eius rei quae agit denunciatio.
- ¶ Cubans auspicatur qui in lecto quaerit augurium.
- ¶ Concio conuentus dicta quasi conuocatio velut cogitatio. i. longa eiusdem rei agitatio in eadem mora consilij explicandi.
- ¶ Clama clauibus dictum quod his quae celare volumus claudimus.
- ¶ Cella quae ea celentur quae volumus esse occulta. Ciere nominare.
- ¶ **D**ico cum pro puto ponimus ex graeco deditur: quod illi dicunt δοκω.
- ¶ Duplionem antiqui dicebant: quod nos duplicem venit autem a graeco διπλον diploon.
- ¶ Duicensus dicebatur cum altero. i. cum filio census.
- ¶ Duis duas habet significationes. Nam & pro dis ponebatur: & pro dederis.
- ¶ Duidens hostia bidens.
- ¶ Duellum bellum videlicet quod duabus partibus de victoria contendentibus dimicatur. Inde & perduellis: qui pertinaciter retinet bellum.
- ¶ Duonum bonum.
- ¶ Duplabilis duplicabilis.
- ¶ Duodeviginti dicendi consuetudinem a graecis traxisse videmus qui sic enunciant. Δωδεκικον.
- ¶ Dumosa frondosa.
- ¶ Dubiat dubitat.
- ¶ Dubenus apud antiquos dicebatur. qui nunc dominus.
- ¶ Dusmoso in loco apud Liuium significat dumosum locum. antiqui enim interferebant i. literam. & dicebant cosmittere pro committere. & casmaene pro camoenae.
- ¶ Dumere antiqui quasi dumetica appellabant quae nos dumeta.
- ¶ Domus a Graeco venit δῶμος vel δόμα.
- ¶ Dracones dicti δρακονται deresthe. quod est videre clarissimam enim dicuntur habere oculorum aciem: quae ex causa incubantes eos thesauris custodiae causa finxerunt antiqui. Ideoque Aesculapio attribuitur quod vigilantissimi generis putantur: quae res medicinae maxime necessaria est.
- ¶ Dici moserat Romanis in omnibus sacrificijs praebusque populo Romano. quiritibusque quae est curibus quae

ciuitas Sabinorum potentissima fuit.

¶ **D**aliuū supinū ait esse Aurelius ælius stultus. osco-
rum quoq; lingua significat insanum. Santra vero di-
ci putat ipsum quem græci Δειλαίον; id propter eius
fatuitatem quis misereri debeat.

¶ **D**apsa apud antiquos dicebatur res diuina q̄ fiebat
aut hyberna sementi: aut verna quod vocabulum ex
Græco deducitur apud quos id gen⁹ epularuz Δαίσι-
dæs dicitur. Itaq; & depatice se acceptos antiqui dice-
bant significantes laurea dicimus magnifice: & depa-
ticis negocium amplum ac magnificum.

¶ **D**edala; a varietate rerū. artificiorūq; dictam esse
apud Lucretiū terrā apud Enniū mineruā apud Virgi-
lium Circen facile est intelligere cuz græce Δαιδαλεῖν
dēdalem significat variare.

¶ **D**amsū sacrificium quod fiebat in operto in ho-
nore deę bonæ dictum a contrarietate q̄ minime eēt
Δημόσιον demosion: idest publicum dea quos ipsa
Δαμία damia. & sacerdos eius Δαμίας damiatrix ap-
pellabatur.

¶ **D**raconas plachymas Liuius sæpe posuit: nimirū
quod Græci appellant Δακρυα dacrya. Item dautia.
quæ dantur legatis hospiti; gratia.

¶ **D**anunt dant.

¶ **D**asi darei.

¶ **D**anistæ foeneratores.

¶ **D**agnades sunt auiū genus: quas ægypti; interpo-
tandum cum coronis deuincire soliti sunt quæ velicā
do morsicandoq; & canturiendo assidue non patien-
tur dormire potantes.

¶ **D**aunia apulia appellatur a Dauno Illyricæ gentis
claro viro: qui eam propter domesticam seditionē ex-
cedens patria occupauit.

¶ **D**orsum dictū q̄ ps ea corpis deuexa sit deorsum.

¶ **D**onū ex græco q̄ illi vocant Δωρον doron.

¶ **D**onaticę coronæ dictæ. q̄ his victores in ludis do-
nabantur quæ postea magnificentiæ causa institutæ
sunt super modū capitibus quali amplitudine fiunt
cum lares ornantur.

¶ **D**orā manifestū est ex græco esse. nā Διδωναι dido-
ne dicitur apud eos dare.

¶ **D**oliola locus in vrbe sic vocatur quia inuadenti-
bus gallis senonib⁹ vrbem sacra in eodē loco doliolis
nec spueri alicui licebat.

¶ **D**oli vocabulū nūc tantum in malis vtitur: apd an-
tiquos autem etiam in bonis rebus vtebatur: vnde ad-
huc dicimus sine dolo malo nimirū: quia solebat di-
ci & bonus.

¶ **D**irus de ira natus.

¶ **D**erogare est pprie cū quid ex lege vetere quo mi-
nus fiat facitur lege noua derogare ergo detrudere ē.

¶ **D**irectū dicebant per antiphrasiz volētes significa-
re malum diem.

¶ **D**irigere apud Plau. inuenitur pro discedere.

¶ **D**irunciunt depurgant.

¶ **D**irutū ære militem dicebant antiqui cui stipendii
ignominie causa non est datum q̄ es diruebat in fiscū
non in militis sacculum.

¶ **D**elicata dicebatur dis consecrata quæ nunc dedi-
cata vnde adhuc manet delicatus quasi luxui dicat⁹:
idest consecratus.

¶ **D**edicare autem proprie est dicendo deferre.

¶ **D**epuere cedere: Luc. palmisq; misellam depuise
me: idest verberauit me: qd̄ ipsum ex græco est παειν
pæin.

¶ **D**edita intelligitur valde data.

¶ **D**eperire significat valde perire.

¶ **D**eris Δέρις Græci appellant pelles nauticas quas
nos vocamus segestria.

¶ **D**emū q̄ significat post apud Liuiū demus legitur
Alij demuz pro dumtaxat posuerunt.

¶ **D**enicales feriæ colebātur cū hois mortui causa sa-
malia purgabatur Græci em̄ νεκρῶν mortuū dicūt.

¶ **D**iminutus capite appellabatur qui ciuitate muta-
tus est & ex alia familia in aliā adoptatus: & qui liber
alteri mancipio datus est: & qui in hostium potestātē
venit: & cui aqua igniq; interdictum est.

¶ **D**iuidicula antiqui dicebant: q̄ nūc sunt castella ex
quibus a riuo cōmuni aquā q̄sq; in suū fundū ducit.

¶ **D**estruī dicebāt antiqui vt de amare deperire signifi-
cantes omnem fructum percipere.

¶ **D**iuidiam discordiam.

¶ **D**euersus dicebant deorsum versus.

¶ **D**einceps qui deinde cœpit: vt principes qui primū
cœpit.

¶ **D**eus dictus est: q̄ ei nihil desit: vel quia oīa cōmo-
moda hominibus dat: siue a græco q̄ Δεός significat
metū: eo q̄ hominibus metus sit. sed magis constat
id vocabulum ex græco θεός esse dictū aspiratione de
pta qui mos antiquis nris frequens erat.

¶ **D**iū antiqui ex græco appellabāt: adeo ortū & diur-
num sub cœlo lumen. θεός Διός dios. Vnde adhuc sub
diuo fieri dicimus q̄ non sit sub tecto: & interdiu quo
contrarium est noctu.

¶ **D**euitare valde vitare.

¶ **D**emagis pro minus antiqui dicebant.

¶ **D**enarię cęrimonię dicebantur: & tricenarię quib⁹
sacra adituris decem continuis rebus vel. xxx. certis
quibusdam rebus carendum erat.

¶ **D**ecrepi⁹ est desperatus. Crepera aut̄ vita vt crepu-
sculum extremū; diei tempus. Siue decrepitus dict⁹
quia propter senectutem nec mouere se: nec vllum fa-
cere potest crepitum.

¶ **D**ecuman⁹ appellatur limes: qui fit ab ortu solis ad
occasum. Alter ex trāsuerso currēs appellat̄ cardo.

¶ **D**ecumana oua dicūtur & decumani fluct⁹ ga sunt

Festus

- magna. nam & onum decimū maius nascitur: & fluitus decimus fieri maximus dicitur.
- ¶ Deprehensa dicitur genus militaris animaduersionis castigatione maior ignominia minor.
- ¶ Decima quæq; veteres dijs suis offerebant.
- ¶ Decuriones appellantur qui denis equitibus præ sunt.
- ¶ Depolitū perfectum: quia omnes perfectiones antiqui politiones appellabant.
- ¶ Degunere degustare.
- ¶ Decures decuriones.
- ¶ Depubē porcū lactantē. q. phibitus sit pupes fieri.
- ¶ Decotes togæ detrite.
- ¶ Dictynna diana: quam esse lunam putabāt: dicta q. fulgore suo omnia ostendat.
- ¶ Deblacterare est stulte loqui. nam βακκός stultos appellantur græci.
- ¶ Dicearia vocabatur quæ nunc puteoli: q. ea ciuitas quondam iustissime regebatur.
- ¶ Dæmone apud antiquos sunt: vt apud nos pagi.
- ¶ Dice pro dicam antiqui posuere.
- ¶ Decermina dicuntur q. decerpuntur purgendi causa.
- ¶ Disertioes diuisiones præmoniorū inter se cōsortes.
- ¶ Dispēlatores dicti q. es pensantes expēdebant non adnumerabāt. hinc deducuntur expēsa siue dispensata vel compensata. Itē compendium dispendium assipondium dupondium.
- ¶ Dispersere est proprie pecus a pastione deducere: vt cōpescere vna pascere. & in vno loco cōtinere.
- ¶ Despretus valde spretus.
- ¶ Desinare desinere.
- ¶ Dissulcus porcus dicitur: cū in ceruice setas diuidit.
- ¶ Disero a diserendo dicitur.
- ¶ Dignorant signa iponūt: vt fieri solet in pecoribus.
- ¶ Disertim pro diserte antiqui dixerūt.
- ¶ Distissum & pertissum dicebant: quod nunc distesum & pertesum.
- ¶ Delubrū dicebāt fustem delibratū: hoc est decorticatum: quem venerabantur pro deo.
- ¶ Delicia est tignū qd. a culmie ad tegulas angulares infimas versus fastigiatum collocatur: vnde tectū deliciarū & regulę deliciares.
- ¶ Degere antiqui posuerunt pro expectare.
- ¶ Deterię porcē. i. macilentę.
- ¶ Delibare aquam sulco deriuare.
- ¶ Delicare ponebant pro deducere.
- ¶ Deliquitū solis a delinquēdo dicitur: q. delinquat in cursu suo.
- ¶ Delinquere est pretermittere: qd. nō oportet præteriri. Hinc deliquia & delicta.
- ¶ Deliquū apud Plautum significat minus.
- ¶ Detudes esse detonsos diminutos.
- ¶ Delanicare est discindere & quasi lanā trahere. Vñ lanocinia & lanus dicitur qui pecus discindit.

Dompe.

- ¶ Delapidata lapide strata.
- ¶ Dextans dicitur: quia assi deest sextans. quæ admodum duodeuiginti & de vna.
- ¶ Deluit soluit a Græco διαλειν.
- ¶ Delectus militū & is qui significatur amatus a legendo dicti sunt.
- ¶ Deliberare a libella qua quid perperditur dicitur.
- ¶ Detrectare est male tractare.
- ¶ Dextimum & sinistimū antiqui dixerunt.
- ¶ Dextra auspicia prospera.
- ¶ Dextrarū tibiariū genus est: q. dextra tenentur.
- ¶ Dies dicitur: q. diuini sit operis siue a Ioue eius: vt putabāt: rectore: qui græce θεός Διος appellatur. siue q. cerni diurnus dehiscat in candorem.
- ¶ Diobolares meretrices dicuntur: quæ duobus obolis ducuntur.
- ¶ Diabara genus solearum græcanicarum.
- ¶ Deorata Perorata.
- ¶ Deactio peractio.
- ¶ Dianus locus dianę sacratus.
- ¶ Diffaratio genus erat sacrificij quod inter virum & mulierem fiebat: dissolutio dicta diffarreatio. quia fiebat farreo libo adhibito.
- ¶ Dium: quod sub cœlo est extra tectū ab Ioue dicebatur: & dialis flamen: & dius heroum aliquis ab Ioue genus ducens.
- ¶ Defrensam detritam atq; detusam.
- ¶ Deinde compositū est ex præpositione & loci significatione: vt exinde proinde subinde quæ item tēpus significant.
- ¶ Diox genus piscis frequens in ponto.
- ¶ Deincepites antiqui dicebant proxime quæq; capti vt principem primum captum.
- ¶ Diomedis campi in Apulia appellantur qui ei in diuisione regni: quam cum danno fecit cesserunt.
- ¶ Diomedea insula: in qua diomedes sepultus est: excedens Italia.
- ¶ Depontani senes appellabantur: qui sexagenarij de ponte deiciebantur.
- ¶ Desyderare & cōsyderare a syderibus dicitur certū est.
- ¶ Decores decuriones.
- ¶ Deformicatum a formicis succisum: quibus confodierat solitum lignum.
- ¶ Depeculatus a pecude dicitur: qui enim populum fraudat peculatus poena tenetur.
- ¶ Decultarunt valde occuparunt.
- ¶ Decalcatum calce litum.
- ¶ Dium fulgur appellabant diurnum: quod putabāt Iouis vt nocturnum Summani.
- ¶ Dicassit dixerit.
- E** Lucū significat lāguidū ac semisomnū: vel vt alij volūt allucinatorē & nugarū amato rē siue alonē. id est extremo vno languētē:

quod eolon vocitant græci.
Emere quod nunc est mercarij antiqui accipiebant pro sumere.
Elices sulci aquarum: per quos aqua collecta educitur e liris.
Ennam etiam ne.
Elaudare plusq̄ nominare.
Elecebre argentariæ meretrices: ab eliciendo argento dictæ.
Electabo eliciam.
Enunq̄ ecquando.
Emusitata ad amissim facta
Endocium mitium.
Eritum.
Empada pagorum dea.
Einem in eundem.
Elumbum auulso lumbo.
Eliguem sine lingua.
El catena genus salsamenti: quod appellatur vulgo malandrea.
Enubro inhibenti.
Elixa a liquore dicta.
Endoplorato implorato q̄ est cum quæstione in clamare. Implorare nanq̄ est cum fletu rogare quod est proprie vapulantis.
Endoprocinctu significat autē cū excastris in præliū exitum est. p̄cinctos quasi præcinctos atq̄ expeditos. Nā apud antiquos toti succincti pugnasse dicunt.
Eemptium militem mercenarium.
Emancipati duobus modis intelliguntur: aut ij qui ex patris iure exierunt: aut ij qui aliorum fiunt domini quorum vtrunq̄ fit mancipatione.
Eum antiqui dicebant pro eorum.
En pro eum ab eo q̄ est is.
Egregiæ nymphæ sacrificabant prægnantes: quod eam putabant facile conceptam aluum egerere.
Escaris mensæ quadratæ vocantur in quibus homines epulantur. Anclabris ea quæ in sacrificando dijs anclatur quod est hauritur ministraturq̄.
Escit erit.
Eaple ea ipsa.
Euelatum euentilatum. Vnde velabra quibus frumenta ventilantur.
Egens velut exgens cuius gens quidem sit reliqua.
Eiuratio significat id quod desyderetur non posse præstari. Plautus. Eiuravit militiam.
Euerrator vocatur qui accepta hereditate iure iusta facere defuncto debet quasi non fecerit: seu quid in ea turbauerit suo capite luat. id nomen dictū a verrēdo. Nā exuernæ sunt purgatio quæ dā dom⁹: ex qua mortuus ad sepulturā ferendus est quæ fit p̄ euerrationes ceptæ genere scoparū adhibito ab extra verrēdo dictarū.
Egret⁹ & adgretus ex græco sunt ducta a surgēdo & proficiscendo. Vnde & p̄nocto quasi noctisurgū

Eccere iusiurandum est ac si diceretur per Cererē: vt æcastor ædepol. alij eccere pro ecce positum accipiūt.
Eamus in græco ἰομεν iomen.
Europam tertiam orbis partem ab Europa Agenoris filia certū est appellari. Sed alij de amore Iouis in taurū versi narrant. Alij eam a prædonibus raptam & nauē quæ Iouis tutelā effigiē tauri habuerit in eam eam regionem esse delatam. Quidam ob pulcritudinem regionis per similitudinem raptæ filiarū occupatā terram ab Agenore & phœnicibus ferunt.
Epolonos dicebant antiqui. quos nūc epulones dicimus. Datum autem est his nomen: q̄ epulas indicēdi Ioui cæterijsq̄ dijs potestatem haberent.
Eudieon lineum filum: q̄ medici extremo in clisterio relinquunt. per quod chymos emittitur.
Euboicum talentū nūmo græco septē milia & quingentorū cistophorū est nro quatuor milia denariorū.
Extrariū ab extraneo sic distinguitur. extrarius est qui extra focum & sacramentum iusq̄ fit. extraneus ex altera terra quasi exterraneus.
Exta quod a dijs profecentur. quæ maxime extāt eminentq̄.
Extimum extremum significat: ita vt intimo sit contrarium.
Exterraneus ex alia terra.
Exterricinus quoq̄ dicitur & qui ante tempus natus vel potius eiectus est. dictus autem exterricinus: q̄ eum mater exterrita aluo eiecit.
Externus est alienus terræ.
Experrectus a corrigendo se vocatus q̄ fere facim⁹ recentes a somno.
Expreta antiqui dicebant quasi experitia (puto experta legendum esse)
Excudere p̄cudere & incus ipsa a cædēdo dicta sūt
Explorare antiquos pro exclamare vsos: sed postea prospicere & certum cognoscere cœpit significare. ita quæ speculator ab exploratore hoc distat: q̄ speculator hostilia silentio perspicit: explorator peccata clamore cognoscit.
Expapillato brachio exerto: quod cum sit papilla nudatur.
Exberes exinteratas siue exbuæ quæ exbiberunt: quasi epotæ.
Ex dorsua dorsum confringe: alij exime.
Ex fir purgamentum. vnde adhuc manet suffio
Excedere egrēdi.
Experitos imperitos.
Expleunt explent.
Exdute exuie.
Excipuus. quod excipiat: vt p̄cipuū qd̄ ante caput
Excitet excutiet.
Expatate in locum patentem dare: siue in speratiū se conferre.

Festus

- ¶ Excedimata electa.
- ¶ Expectorat ex pectore eijcit.
- ¶ Experrectus est qui per se vigilare coepit.
- ¶ Expergitus ab alio excitatus: quem solemus dicere expergefatum.
- ¶ Excidionem vrbis a cedendo dictam manifestus ē
- ¶ Effata elocuta.
- ¶ Exporgere potro agere exporrigerere.
- ¶ Exagogem euectionem.
- ¶ Exoletus qui adolefcere: id est crescere desijt.
- ¶ Exanclare exhaurire.
- ¶ Examen est & æquamentum: & iudicij inuestigatio examinatio. & apum congregatio vel locustarum.
- ¶ Examussim regulariter: amussis enim regula fabrorū ē. vel vt alij volūt ferramētū: quo in poliēdo vtunt.
- ¶ Exgregiæ egregiē. i. gregē lectē.
- ¶ Exodium exitum.
- ¶ Exoriri surgere.
- Exuuiæ ab exuendo dicte.
- ¶ Exercitus & militum copia dī. & homo multis negocijs exercitus: sed sup^o quarti ordīs: hoc secūdi est.
- ¶ Exomides sunt comici vestitus. exertis humeris.
- ¶ Exiles & ilia a tenuitate viarum: quas grēci in chartis appellant. ita videntur esse dicta.
- ¶ Exilica causa: quē aduersus exulem agitur.
- ¶ Exitium antiqui ponebant pro exitu. nunc exitiū pessimum exitum dicimus.
- ¶ Exercitent sarcirent.
- ¶ Exertionem exerciti dicebant antiqui.
- ¶ Exercitationem exercitati. Item exercicionem exercitissimum: sicut ab exercitato exercitacionem exercitissimum.
- ¶ Exfuti exfusi. vt merat pro merfat.
- ¶ Effari & effata a fando. quod ipm ex græco phemi φημι dico.
- ¶ Equiria ludi: quos Romulus Marti instituit per equorum cursum: qui in campo Martio exercebātur.
- ¶ Equirine iusiurandum per Quirinum.
- ¶ Equestre æs: quod equiti dabatur.
- ¶ Equitare antiqui dicebant equū publicum mereri.
- ¶ Equus Marti immolabatur: quod per eius effigiem troiani capti sint. vel quod eo genere animalis mars delectari putaretur.
- ¶ Equo vehi flamini diali non licebat: ne si longius digrederetur: sacra negligenterentur.
- ¶ Exinfulabat exerebat infulas enim sacerdotum filamenta vocabant.
- ¶ Existimare dictum ab estimatione.
- ¶ Exrogare est ex lege vetere aliquid eximere per nouam legem.
- ¶ Eximium inde dici coeptum: quod in sacrificijs optimū pecus e grege eximebat: vel quod primus erat natū.
- ¶ Exemplum est quod sequamur aut vitemus.

Dompe.

- ¶ Exemplar a quo simile faciamus. Illud animo æstimator: istud oculis conspicitur.
- ¶ Exhaustant efferunt.
- ¶ Exin metri causa dicitur pro exinde.
- ¶ Exesto extra esto. sicut enim lector in quibusdam sacris clamitabat: hostis victus: mulier virgo exesto scilicet interesse prohibebatur.
- ¶ Epulares appellabantur. qui in quibusdam ludis nocte epulabantur.
- ¶ Epistilium trarbs quæ super columnas ponitur.
- ¶ Epeus nomen cuiusdam fabri qui equū dureū fecit.
- ¶ Epicrocum genus amiculi croco tinctum tenue & perlucidum.
- ¶ Epulam antiqui etiam singulariter posuere.
- ¶ Epulimma genus vilissimum vnguenti.
- ¶ Erectū scitū quod fit inter cōsortes: vt in libris legum Romanorū legitur. Erectū a coercedo dictū. vnde & erciscū de & ercisci. Citum aut vocatum est a ciendo.
- ¶ Edera flamini diali neque tangere neque nominare fas erat pro eo quod edera vincit: & ad quodcunq; se applicat. Sed ne annulum quidem gerere ei licebat solidus aut aliquem in se habere nodum.
- ¶ Edeatre qui presunt regis epulis. dicti ἀπὸ τῶν ἐδεσμάτων. Nam ἐδεσμα significat pulmentum.
- ¶ Eruum & eruilla a græco sunt dicta quia illi eruus ἔρως eruilla ἐρεβίωον appellant.
- ¶ Ergo correptum significat idem quod apud græcos οὐν producte idem ἄριον: hoc est gratia cū scilicet gratia intelligitur pro causa. Sed illud superius etiam sine exemplis notus est. hoc inferius sic sumitur cum dicimus de aliquo: statua donatus est honoris virtutisq; ergo: id est honoris virtutisq; causa.
- ¶ Eritudo ieruitudo.
- ¶ Erugere semel factus significat quod eructare sapius. Illud enim perfecte formæ est: hoc frequentatiue.
- ¶ Erebum Virg. Interdum obscuritatem quandā esse describit apud inferos cum ait: imas erebi descēdit ad vmbas. Interdum flumen eiusdem loci dicens & magnos erebi trā nauimus amnes. Varro vero erebo natam noctem ait. Vnde est & illud erebo creata fuscis crinibus nox te inuoco.
- ¶ Expapillatum exertum. quod scilicet omen exerto brachio sit.
- ¶ Exfilari: id est extra vestimentū filo contextum.
- ¶ Ornacalia sacra erant cū far in fornaculis torrebant.
- ¶ Formiē oppidū appellat ex græco velut ἔρμος portus quod circa id crebre stiones tuteq; erāt: vñ pficiscebāt nauigati.
- ¶ Forma significat modo faciem cuiusq; rei: modo calidam. vt cū exta quæ dantur de forma appellantur. Et cato ait de quodā ædificio estate frigidō hyeme feruido. Item forma appellatur puls miliacia ex melle.

¶ Fordicijs boues fordæ idest grauidæ immolabantur dictæ a foetu.

¶ Fœdus appellatum ab eo q̄ in paciscendo fœdere hostia necaretur. Vergilius. & cæsa iungebant fœdera porca. vel quia in fœdere interponatur fides.

¶ Forcipes dicuntur: q̄ his forua id est calida rapiunt.

¶ Forbeam antiqui omne genus cibi appellabāt: quā græci Φορβην vocant.

¶ Fœdum antiqui dicebant pro hædo. solus pro hoste: fœstem pro hoste: fœstiam pro hostia.

¶ Furuum nigrum vel atrum: hinc dicta furuus: furia fumus fuligo fulgur.

¶ Fodare fodere

¶ Froctes frugi & bonus siue validus.

¶ Forum sex modis intelligitur. Primo negotiationis locus: vt forum flaminium. forum iulium. ab eorū nominibus qui ea fora custodienda curarūt. q̄ etiam locis priuatis & in vijs & in agris fieri solet. Alio in quod iudicia fieri. cum populo agi conciones haberi solent. Tertio cum is qui prouinciæ præest forum agere dicitur cum ciuitates vocat: & de controuersijs eorū cognoscit. Quarto cum id forum antiqui appellabāt. q̄ nunc vestibulum sepulcri dici solet. Quinto loc⁹ in nauis: sed tum masculini generis est & plurale. Sexto fori significant & circensia spectacula. quibus etiam minores forulos dicimus. Inde & forare foras dare & fores & foras & forculæ idest hostiola dicuntur.

¶ Fons a fondendo dicitur.

¶ Fomites sunt assule ex arboribus dū ceduntur excusse dictæ. q̄ in eo ope occupati cibis potuq̄ cōfouentur. Atopilus adustas iam vites vocari existimant fomites. Alij vocari putant scintillas: quæ ex ferro cadenti malleis excutiuntur dictæ autem ita: quia igni sunt confotæ. pari modo assule quæ sunt securib⁹ excusse.

¶ Fōtinalia fontium sacra. vñ & romæ fontinalis porta.

¶ Folium a græco venit: quod illi dicūt Φύλλον: sed ideo per vnst l/ quia antiq̄ non geminabant ḡsonātes.

¶ Focus fomenta focillationes foculi a fouēdo idest calefaciendo dicta sunt.

¶ Folliculare appellatur pars remi quæ folliculo est tecta: a quo vita follicularis.

¶ Ferentarij auxiliares in bello: a ferendo auxilio dicti. vel quia fundis & lapidibus pugnabant. quæ tæla feruntur non tenentur.

¶ Frictum genus libi dictum: q̄ crebrius ad sacra ferrebatur nec sine strue altero genere libi. quæ qui afferebant struferetarij appellabantur.

¶ Feralia dijs manibus sacrata festa a ferendis epulis vel a ferendis pecudibus appellata.

¶ Feria a feriendis victimis appellata.

¶ Februarius mēsis dictus: q̄ tū: idest extremo mēse anni populus februetur. i. lustraretur ac purgaretur vel a Iunone februat. quā alij ferualē: Romani febru-

lim vocant: q̄ ipsi eo mēse sacra fiebāt eiusdē feriæ erāt lupcalia: quo die mulieres februebantur a lupcis amiculo Iunonis. i. pelle caprina quā ob causam is quoq̄ dies februat⁹ appellabatur. Quæ cūq̄ deniq̄ purgamenti causa in quibuscunq̄ sacrificijs adhibet februa appellatur. Id vero quod purgatur dicitur februatum.

¶ Fescenini versus qui canebantur in nuptijs ex vrbe fescenina dicuntur allati: siue ideo dicti: quia fascinum putantur arcere.

¶ Fœnus & fœnerata res & lex de credita pecunia.

¶ Fœnebris a foetu dicta: q̄ crediti nummi alios pariant vt apud græcos eadem res tokos dicitur fœnum quoq̄ pratorum ab hac causa est appellatum. quādo id ipsum manens quotannis nouum parit. Vnde etiaz fœstuca vocata est.

¶ Felicata patera dicta: q̄ ad filicis herbæ speciem sit cælitæ.

¶ Fesnoæ vocabantur. qui depellere fascinum credebantur.

¶ Ferias antiqui festas vocabant: & aliæ erant sine die festo vt saturnalia quibus adiungebantur epulationes ex prouentu foetus pecorum frugumq̄:

¶ Ferire dictum q̄ ferientes feruntur.

¶ Felicones mali & nullius vsus a facili dicti.

¶ Fetus ager incultus.

¶ Factio & factiosus initio honesta vocabula erant: vnde adhuc factiones histrionum & quadrigariorum dicuntur. Modo autem nomine factionis seditio & arma vocantur.

¶ Fama a fando dicta. sic apud græcos Φήμη ἀπὸ τῆς Φάσεος.

¶ Familia autem antea in liberis hominibus dicebatur quorum dux & princeps generis vocabatur pater & mater familiæ. Vnde familiæ nobilium Pompiliorū Valeriorum. Corneliorum & familiares ex eadem familia: postea hoc nomine etiam famuli appellari cœperunt permutata. i. cum. u. littera.

¶ Facessere significat interdus facere: vt est iussa facessunt: interdum vero pro abeat ponitur: Pacu. facessite omnes hinc. i. abite.

¶ Facul antiqui dicebant & faculter pro facile. vnde facultas & difficultas videntur dicta. Sed postea facilitas morum facta: est facultas rerum.

¶ Famuletium dicebatur: quod nunc seruitium.

¶ Famelicosam terram palustrem vocabant.

¶ Famuli origo ab oscis dependet apud quos seruu⁹ famel nominabatur vnde & familia vocata.

¶ Fagutal sacellum Iouis in quo fuit fagus arbor: q̄ Iouis sacra habebatur.

¶ Foui qui nunc fabij dicuntur dicti q̄ principes gētis eius ex ea natus sit: cum qua Hercules in foueā cōcubuit. Alij putant eum primum ostendisse quemadmodum vsi & lupi foueis caperentur.

Festus

- ¶ Fasces antiqui dicebant. vt fides.
- ¶ Famino dicitur.
- ¶ Facem in nuptijs & honorem Cæreris præferebāt aqua q̄ aspergebatur noua nupta: siue vt casta pura q̄ ad virum veniret: siue vt ignem atq̄ aquam cum viro communicaret.
- ¶ Fabam nec tangere ne nominare diali flamini licet q̄ ea putatur ad mortuos pertinere. Nam & lemuralibus iacitur laruis: & parentalibus adhibetur sacrificijs & in flore eius luctus literę apparere videntur.
- ¶ Flamendialis dicitur q̄ filo assidue veletur: idem q̄ appellatur flamen quasi filamen. Dialis autem appellatur a dio a quo vita dari putabatur hominibus.
- ¶ Familia diminutiuum a fama.
- ¶ Fauiani & Quintiliani appellantur luperci a flauio & Quintilio præpositis suis.
- ¶ Fastorum libri appellātur: in quibus totius anni fit descriptio. Fasti enim dies festi sunt.
- ¶ Fanum a fauno dicitur siue a fando: q̄ dum pontifex maximus dedicat certa verba fatur.
- ¶ Fastigium ædificij summum.
- ¶ Fauis a fauendo.
- ¶ Fauisse Idcum sic appellabant in quo erat aqua inclusa circa templa. Sunt autem qui putant fauissas esse in capitolio cellis cisternisq̄ similes vbi reponi erāt solita ea quæ in templo vetustate erant facta inutilia.
- ¶ Fauentia bonam ominationem significat. Nam præcones clamantes populū sacrificijs fauere iubebāt.
- ¶ Fauere enim est bona fari: & veteres poetæ pro silere vsi sunt fauere.
- ¶ Falcones dicuntur quorum digiti polices in pedib⁹ intro sunt curuati: a similitudine falcis.
- ¶ Farreum genus libi ex farre factum.
- ¶ Falarica genus tæli missile quo vtuntur ex falis: id est ex locis extructis dimicantes.
- ¶ Fatantur multa fantur.
- ¶ Falę dicitur ab altitudine a falādo quod ap̄d Aethruicos significat cœlum.
- ¶ Farfenum virgulti genus.
- ¶ Fascinum & fas a fando nominantur.
- ¶ Fartores nomenclatores: qui clam velut infarcirēt nomina saluatorum in aurem candidati.
- ¶ Furnalia sacra furinæ: quam deam dicebant.
- ¶ Furcilles siue furcilla. quib⁹ homines suspendebāt.
- ¶ Fundus dicitur ager: qui planus sit ad similitudinem fundi vasorum.
- ¶ Fundus quoq̄ dicitur populus esse rei quam alienat hoc est auctor.
- ¶ Futare arguere est. vnde & cōfutare. Sed Cato hoc pro læpius fuisse posuit.
- ¶ Futilis dicuntur qui silere tacenda nequeunt. sed ea effundunt. sic & vasa futilia a fundendo vocata.
- ¶ Flagratores dicebantur genus hominum q̄ merce

Dompe.

- de flagris cædebantur.
- ¶ Flustra dicuntur cum in mari fluctus non mouentur quam gręci μαλακία. i. langorem vocant.
- ¶ Flator tibicen.
- ¶ Flemina dicuntur cum ex labore vitæ sanguinis defluit circa talum.
- ¶ Flaminius circus & via flaminia a flamine consule dicta sunt q̄ ab Hānibale interfect⁹ est ad lacū trasimēnū
- ¶ Flaminia ædes domus flaminis dialis.
- ¶ Flamearij infectores flamei coloris. Violarij infectores violarij coloris dicuntur.
- ¶ Flumētana porta Romæ appellata q̄ Tyberis parte ea fluxisse affirmant.
- ¶ Flameo amicitur nubens ominis boni causa: q̄ eo assidue vtēbatur flaminica.
- ¶ Fidusta a fide denotata. ea q̄ maxime fidei erant.
- ¶ Fides genus cytharę dicta q̄ tantum inter se chorę de eius quantum inter homines fides concordet. cuius diminutiuum fidicula est.
- ¶ Fixulas fibulas.
- ¶ Fiscellus casei mollis appetitor. vt catilliones catillorum luguritores.
- ¶ Fiber genus vespę quadrupes. Plautus: Sic me subes quotidie quasi fiber salicem: quo nomine extremæ fluminum orę appellantur. Vnde & fibras iocinorū & fimbrias vestimentorum dicimus.
- ¶ Fratria vxor fratris.
- ¶ Friuola sunt proprie vasa fictilia quassa. Vnde dicta verba friuola: quę minus sunt fide subnixæ.
- ¶ Frater a gręco dicitur est Φρῆτωρ: vel q̄ sit fere alter
- ¶ Frontem antiqui masculino genere dixere.
- ¶ Fremitum dicitur velut ferimentum.
- ¶ Fratilli viri sordidi in tapetis.
- ¶ Frecebunt displicebunt.
- ¶ Farago filum: quo textrices diurnum opus distinguunt a forando dicitur.
- ¶ Frucinal templum veneris frugi.
- ¶ Fringilla auis dicta quod frigore cantet & vigeat: vnde frigitire.
- ¶ Fratrare puerorum mamme dicuntur: cum primū tumescunt: quod velut fratres pares oriuntur. quod etiam in frumento spica facere dicitur.
- ¶ Frigere & frictum a gręco Φριξεῖν horreo.
- ¶ Fragellę locus in vrbe. in quo ciuitatis felij hospites habitauere.
- ¶ Festrum antiqui dicebant: quam nos fenestram.
- ¶ Firmum ἀπὸ τοῦ ἐρταμος: quod significat sustentaculum dicitur videtur.
- ¶ Frausus erit fraudem commiserit.
- ¶ Faleri oppidum a sale dicitur ἔλεσ sal.
- ¶ Fraxare vigiliam circumire.
- ¶ Florifertum dicitur q̄ eo die spicę feruntur ad sacrarium.

Frugamenta a frugibus appellata.
Frendere est frangere. Vnde & faba fressa. Vnde & dentibus dicimus frendere.
Formucales forcipes dictæ quæ forua capiant. i. feruentia.
Farrago appellatur id quod ex pluribus satis papuli causa datur iumentis.
Feciales a feriendo dicti apud hos em belli: pacisq; faciendæ ius est.
Feretrius Iuppiter dictus a ferendo quæ pacem ferre putaretur: ex cuius templo sumebant iciptrum: per quod iurarent: & lapidem silicem: quo foedus ferirent.
Fœmur fœmoris & fœmen fœminis.
Fœnero & fœneror dici potest.
Fruæ frugis dixerunt antiqui fructam & fructum.
Ferocit apud Catonem ferociter agit.
Fiuere idem pro figere.
Fruniscor & frunitum dixit Cato: Nosq; cū adhuc dicimus infunitū: certū est antiquos dixisse frunitum.
Fœlices arbores Cato dixit quæ fructum ferunt: infœlices quæ non ferunt.
Falsius & falsior cum rationabiliter dici possint: nō tamen in consuetudine.
Furum genitiuus pluralis a fure.
Fucilis falsa: dicta autem quasi fucata.
Feriq; statæ appellabantur quæ certo statutoq; die obseruarentur.
Fluonam Iunonem mulieres colebant: quæ eam sanguinis florem in conceptu retinere dicebant.
Flameo vestimēto Flammica utebantur: id est Diali vxor & Iouis sacerdos: qui tælum fulminare idem erat colere.
Fulminitum id quod est fulmine ictum qui locus statim fieri putabatur religiosus: quæ eum deus sibi dicasse videretur.
Fanatica dicitur arbor fulmine icta.
Fulmen dictum a fluore flammæ.
Fulgere prisca pro ferire dicebant. Vnde fulges dictum est. vel fulgur.
Funebres tibiq; dicuntur: cum quibus in funere cantatur: quas Flamini audire putabant illicitum.
Flaminius camillus puer dicebatur ingenuus patrimēs & matrimēs qui Flamini diali ad sacrificia preministrabat: antiqui enim ministros camillos dicebāt. Alij dicunt omnes pueros ab antiquis Camillos appellatos: sicut habetur in antiquo carmine: cum pater filio de agricultura præciperet hiberno puluere venoluto grandia farra camille metes.
Flaminia dicebatur sacerdotula: quæ flaminice Diali preministrabat eaq; patrimēs & matrimēs erat: id est patrem matremq; adhuc viuos habebat.
Ficolea palus ficulneus.
Flaminius lictor qui flaminī Diali sacrorum causa

presto est.

Frequentarium frequentem.

Fornicalia feriæ institutæ sunt farris torrendi gratia: quæ ad fornacem: quæ in pristinis erat sacrificium fieri solebat.

Furuum bouem: id est nigrum imolabāt saturno.

Ferentarij leuis armaturæ pugnatōres.

Fauustulum procellum foeturam porcorum.

Familiaris Romanus priuatus Romanus.

Fana quod fando consecratur.

Fastis diebus iucunda fari licebat: ne fastis quædam non fari licebat.

Fœnus appellatur naturalis terræ foetus: ob quam causam & nummorum foetus fœnus est vocatum: & de ea re leges scenebres.

Gerræ crates viminæ: Athenienses eum syracusas obsiderent & crebro gerras poscerēt irridentes siculi gerras clamitabant. Vnde factum est vt gerræ pro nugis & contemptu dicantur.

Genas Ennius palpebras putat: cum dicit hoc versu. Pandite sopigenas & corde relinquit somnum.

Alij eas partes putat genas dici quæ sūt sub oculis. Pacu. Genas putat esse quæ barba primū oritur hoc versu. Nunc primum opacat flore lanugo genas.

Gentilis dicitur & ex eodem genere ortus & is qui simili nomine appellatur: vt ait Cincius: gentiles mihi sunt qui meo nomine appellantur.

Genialis lectus qui nuptijs sternitur in honore genij. Vnde & appellatur.

Gens ælia appellat quæ ex multis familijs pficitur.

Gerusia curia ab ætatis vocabulo dicta.

Genuini dentes qui a genis dependent.

Gestus quo indicatur quid geratur præter participium quod a gerendo deducitur.

Genium appellabant deum: qui vim obtineret rerū omnium gerendarum. Aufustius genius inquit ē deorum filius & parens hoīm: ex quo hoīes gignūtur: propterea Genius meus nominatur quia me genuit. Alij ter genium esse putarūt vniuscuiusq; loci deum.

Germen est quæ ex arborum surculis nascitur. Vnde & Germani quasi eadem stirpe geniti.

Germurfa sub minimo digito pedis tabernaculus quod gemere faciat eum qui gerat.

Gingrire anserum vocis proprium est. Vnde gen quoddam tibiærum exiguarum gingrinæ.

Gizeriator tibicen.

Gizeria ex mutis obsonijs decerpta.

Geniales deos dixerūt aquā tetrā ignē aerem: ea em sunt semina rerū quæ grecorū alij στοιχεια: alij γενεολογοσ vocāt Duodecim quoq; signa lunam & solē inter hos deos computabāt: geniales autē dicti a gerendo: quæ plurimū posse putabāt: quos postea gerulos appellarūt.

Festus

- ¶ Gnarus cum significet id quod sciens peritus est.
¶ Gnephosum obicium: videlicet ex græco: quod est γνοφος.
¶ Galli qui vocantur matris magni comites: dicti sunt a flumine cui nomen est gallo: quia qui ex eo biberint in hoc furere incipiunt: ut se priuēt virilitatis parte. Alij putant ideo eos sibi genitalia incidere: quia violauerit nomen patris matrisve: ne possint ipsi fieri parentes.
¶ Gnarigauit significat apud Liuium narrauit. gnarruisse narraisse.
¶ Gaia cæcilia est appellata: ut Romam venit: quæ antea Tanaquil vocitata erat vxor. Tarquinij prisci regis Romanorum: quæ tantæ probitatis fuit: ut id nomen omnis boni causa frequentent nubentes: quam summam asseuerant lanificam fuisse.
¶ Gallam bibere ac rugas conducere ventri: cum ait Lucilius præmonet parsimonia esse. ut edum neq; gula indulgendum ventremq; coartandum.
¶ Gaulus genus nauigij pene rotundum.
¶ Galbeum ornamentum genus.
¶ Gestit qui subita foelicitate exhilaratus nimio corporis motu præter consuetudinem exultat.
¶ Gneus & Cneus corporis insigne: & prænomen a generando dicta esse & ea ipsa ex græco γινεσται apparet.
¶ Ganeū antiqui locum abditum ac velut sub terra dixerunt. Terē. Vbi illū querā: credo obductū in ganeū.
¶ Garearia galearum similitudine dicta.
¶ Gnitus & gnixus a generibus prisci dixerunt.
¶ Gnotu cognitu.
¶ Grauastellus senior. Plautus qui est grauastellus qui aduenit: ut puto grauastellus a grauitate dictus.
¶ Gramiæ oculorum sunt vitia: quas alij grumas vocant.
¶ Gnoma appellatur genus machinolæ cuiusdam quo regionis agrī cuiusq; cognosci possunt: quod genus græci dicunt γνομονα.
¶ Grummus terræ collectio minor tumulo.
¶ Gracchuris vrbs hiberæ regionis dicta a graccho sempronio quæ antea Ilurcis dominabatur.
¶ Græca sacra festa Cereris ex Græcia translata. quæ ob inuentionem Proserpinæ matronæ colebant: quæ sacra dum non essent matronæ quæ facerent propter cladem canensem & frequentiam lugentium institutum est ne amplius. xxx. diebus lugeretur.
¶ Gruere dicuntur grues: ut sues grunnire. Vnde tractum est congruere hoc est cōuenire: quia id genus volucrum minime soliuagum est.
¶ Gradus Mars appellatus est a gradiendo in bello vitro citroq;: siue a vibratione hastæ quod græci dicunt κραδαίσις: vel ut alij dicunt: quia gramine sit ortus: quod interpretatur: quia corona graminea in remilitari maxime est honorationis.

Dompe.

- ¶ Grassari antiqui ponebāt pro adulari. grassari autē dicuntur latrones vias obsidētes. gradi siquē ambulare est: vnde tractū grassari videlicet ab impetu gradiendi.
¶ Galatores appellabātur pantomimi qui ut saltatione imitarent ægyptanas adiectis partibus furculas habentibus atq; in his supstantes ob similitudinē crurum eius generis gradiebātur utiq; propter difficultatē cōsistēdi. Plau. vinceres cursu ceruū & galatorē gradu.
¶ Gravidia est: quæ iam grauat concepta prægnas velut occupata in generando q; concepit. Incipiens p̄ pinqua partui q; incitatus sit tætus eius.
¶ Graculi a sono oris vocati: siue a gerendo dicti quæ iacta segetum semina plurimum gerant. vel quod ex oliuetis cubitum se recipientes duas pedibus baccas tertiam ore ferant.
¶ Greges ex græco dici quos illi ἀγρῶς solent appellare.
¶ Graue æs dictum a pondere quia demī asses singuli pondo libras efficiebant denarium ab hoc ipso numero dictum. Sed bello punico populus Roma. pressus ære alieno ex singulis assibus librarijs senos fecit quod tantum valerent. Item nummi quadrati & bigati a figura celaturæ dicti.
¶ Glomus in sacris crustulis cimbijs figura ex oleo coctum appellatur.
¶ Glos viri soror a græco.
¶ Glocire & glocidare gallinarum proprium est: cuius ouis incubiturę sunt.
¶ Glitis subactis lenibus teneris.
¶ Gluma ordeī tunicula dictū: quod glubatur id granum vñ & pecus glubi dicitur: cuius pellis detrahitur
¶ Gliscere crescere est: & gliscere menis in quib; semper crescebat apparatus.
¶ Gliscentes. i. crescentes per instructiones epula rūs.
¶ Glucidatum suaue & iucundum: græci etenim γλυκύς dulcem dicunt.
¶ Gloria a græca voce dicta: hanc enim illi κλεος vocant.
¶ Gullio cæ nucum iuglandium summa & viridia putamina.
¶ Gutturum vas ex quo aqua in manus datur: ab eo q; propter oris angustias guttatim fuit.
¶ Gaudium γαυδιον dictum.
¶ Genus dictum putatur a terræ græco vocabulo quam γειος dicunt.
¶ Gannitio canum querula murmuratio.
¶ Gessum grassum iactum.
¶ Gurgustium genus habitationis angustum a gurgulione dictum.
¶ Gricenea funis crassus.
¶ Grando guttę aque concretę solito grandiores.

¶ Finis de litera G. Incipit de litera H.

Erbam do cuz ait. Plautus: significat vitum me fateor quod est antique & pastoralis vitæ indicium. nã qui parato cursu aut virib⁹ cõtedebãt cũ supati erãt ex eo solo in quo certamẽ erat deceptã herbam aduersario tradebant.

Heluo dictus imoderate bona sua cõsumẽs abheluendo: quia aspiratur: vt auiditas magis exprobetur. fit enim vox incitator.

Heluacea genus ornamenti lidij dictus a colore bonum qui est inter ruffũ & albũ: appellatũ q̃ heluus.

Herma a græcis ponitur p̃ firmamẽto. Vnde etias Mercurij nomẽ inuẽtoris: vt putabãt firmæ oratiõis dictum. Interdũ etiã saburrã significat.

Here. i. aduerbiũ sp̃is heri dictũ a græco *ἔρ*.

Hecta res minimi precij: quasi hieta. i. hiat⁹ hominis atq; oscitatio. Alij pusulam dixerunt esse: quæ in coquendo pane solet ad surgere: a qua accipi rem nulli⁹ præcij: cum dicimus non hec te facio.

Hæres apud antiquos pro domino putabatur

Hæredium prædium paruulum.

Hectare Diana eadẽ putabãt & luna & p̃serpina.

Helus & helusa antiqui dicebant: quod nunc hol⁹ & holera.

Hærem marTEAM antiqui accepta hæreditate colebant quæ a nomine appellabãt hereduz: & esse vna ex martis comitibus putabatur.

Heus aduerbiũ vocandi a græco *ἔ* venit.

Hemoria humana hominẽ dicebant.

Haruga dicebat hostia: cuius adherentia inspiciendum arioli conducuntur.

Hebes retunsi acuminis.

Helucus ab hiatu & oscitatione dictus.

Hemina ex græco *ἡμιον* quod est dimidia pars sextarij.

Heliconides musæ a monte helicone vocate:

Hædera dicta q̃ heret: siue quod edita petat: vel quia id cui adheret edat quæ in tutela libere putabãt esse: quia vt ille iuuentis semp̃ ita hæc vires: vel quia ita omnia sicut ille mentes hominũ illigat.

Herbilisander herba pastus. qui grauior est q̃ frumẽto altus.

Hercules astrologus dictus: quod eo die se flãm̃is iniecit quo futura erat obscuratio solis

Hernici dicti a saxis: quæ marsigerna dicuntur.

Histriones dicti q̃ primũ ex histria venerint.:

Herceus Iuppiter intra cõceptũ domus cuiusq; colebatur: quem etiã deũ penetralem appellabant.

Hippagines naues quibus equi vehũtur: quas græci *ἵππορος* dicunt.

Hircipili densorum pilorum homines.

Hirquitalli pueri primũ ad virilitatẽ accedentes a libidine scilicet hircorum dicti.

Hira quæ diminutiue dicitur hilla quã græci dicũt *χύλον* intestinũ est quod ieiuniũ vocant.

Hippacare est celeriter aiã ducere: ab equi hialitu qui est supra modum acutus.

Hilum putant esse qd̃ grano fabæ adheret: ex quo nihil & nihilum.

Hirrire ringere: qd̃ genus vocis est causa is rabiosæ

Hilarodos lasciuus & delicati carminis cantor.

Hyppius. i. equester neptunus dictus est vel q̃ pegasus ex eo: & pegaside natus sit: vel qd̃ equuleus: vt putant loco eius superpositus saturno fuerit: quẽ pro neptuno deuoraret: vel q̃ tridentis ictu terre equum excierit: cui ob hoc in illyrico quaternos equos faciebant: nono quoq; anno in mare.

Hippocoũ vinũ ex insula. Coõ: dictũ ab agro generoso cui nomen est Hippo.

Hastæ subijciebãt ea quæ publice venundabãt quia signũ præcipuũ est hasta. Nam & Carthaginenses cuz bellum vellent Romã hastam miserũt & Romani fortes viros sæpe hasta donarunt.

Habitudo habitus corporum.

Halapanta significat oia mentionem. *παντα* enim græci omnia & *ἀλιτομερον*. i. fallentẽ appellant

Habitior pinguis.

Hostilijs laribus immolabãt: quod ab his hostes arceri putabant.

Halux pollex pedis scãdẽs sup̃ proximũ dictus a salido: nã *ἄλλομα* græce latine significat salio

Hãmo cognomiatus qui in arena putatur inuẽtus q̃ græce hoc noie *ἄμμοα* appellat: cui cornna ad fingũtur arietis a gñe pecoris inter quod inuentus est.

Horreũ antiqui dicebãt farreũ a farre.

Hostis apud antiquos peregrinus dicebatur: & qui nunc hostis perduellis.

Hostia dicta est ab eo quod est hostire ferire.

Hordiariũ æs qd̃ p̃ hordeo equiti Romano dabãt

Hostimentũ beneficij pensatio.

Hosticapas hostiũ captor.

Hortus apud antiquos omnis villa dicebatur: qd̃ sibi qui arma capere possint orientur.

Hortum & fructum pro bono dicebant.

Hamo trahones: alij piscatores: alij qui vnco cadauera trahunt.

Horra prægna vñ dies quo grauidæ hostiẽ immolabantur hordeacia.

Honorarios ludos quos & liberalia dicebant.

Hodidocos Iatro atq; obsessor viarum.

Homellum pilei genus.

Hyperionem alij partem solis. alij ipsum quod eat super terras ita appellatum putabant.

Humanum sacrificiũ dicebant quod mortui causa fiebat.

Hyperborei supra aquilonis flatus habitantes di-

Festus

Et q̄ humanæ vitæ modum excedant viuendo vltra centesimū annum: quasi υπερβαίμων τετομορον læculi humani.

Heluella holera minuta.

Hanula parua delubra quasi phanula.

Hmponebant pro eum a nominatio is.

Haneus ianitor.

Hussa ira.

Hubere ponebatur pro dicere: qđ valet interdū p̄ discernere: vt pp̄lus iussit.

Iunū mensem dictū putant a Iunone: idem ipsum dicebant iunoniū & iunonialem.

Iulius quod eo mense dicitur iulius natus.

Iurgatio iuris actio.

Iusti dies dicebātur triginta: cū exercitus esset imperatus & vexillū in arce positum.

Iugē auspiciū est: cum iunctum iumentum stercus fecit.

Iubar stella quam græci appellant Φωσφορον: hoc est lucifer: quod splendor eius diffunditur in modum iubæ leonis.

Iugula stella orion quod amplior sit cæteris quasi nux iugulandus.

Iugum sub quo victi transibant: hoc modo fiebat fixis duabus hastis super eas ligabatur tertia: sub his victos discinctos transire cogebant.

Iugere milui dicuntur cum vocem emittunt.

Iuges eiusdem iugis pares. Vnde & coniuges & se iuges.

Iubilare est rustica voce in clamare.

Iuuentutis sacra pro iuuenibus sunt instituta.

Iurare flammī dialis fas non erat.

Iuuenalia fingebātur Dianæ submulachra: quia ea ætas fortis est ad tolerandam viam. Diana em̄ viarū putabatur dea.

Iugarius vicus dicitur Romæ: quia ibi fuerat ara iunonis iugæ: quam putabant matrimonia iugere.

Illia dicta a bina quæ pars chartæ est tenuissima.

Illicet sine dubio.

Ianiculū dictū quod per eum Romanus populus primitus transierit in agrum etruscum.

Idulis ouis dicebatur: quæ oibus idibus Ioui mactabatur.

Ianual libi genus: qđ iano tantūmodo delibatur.

Iambi vocabatur qui singuli ex pro senio loquebantur: triambi qui terni.

Igitur nūc quidē pro completionis significatione valet: quæ est ergo. Sed apud antiquos ponebāt p̄inde & postea & tum.

Ircens genus sarciminis.

Irquitallus puer qui primo vtilitatē suā experitur.

Iouiste compositum a ioue & iuste.

Ignitabulū ignis receptaculum.

Dompe.

Ignia vitia vasorum: fictilium.

Ipsipe ipsi neq; alij.

Icat percussit.

Ilipere farinā iacere pultis. Vnde dissipare obsipare vt cum rustici dicunt obsipa pullis escam.

Irnella vasis genus in sacris.

Ibi dicitur cum locus semel demonstratur: ibidem cum sepius.

Ipsulices bractæ in virilem muliebremq; speciem expressæ.

Itonida Minerua a loco sic appellata.

Ircipes genus rastrorū ferreorū quod plures habet dentes ad extirpandas herbas in agris.

Irpini appellati noie lupi: quæ irpum dicunt. samnites: eum enim ducem secuti agros occupauere.

Ignis veste si quando interstinctus esset: virgines verberibus afficiebantur a pontifice: quibus mos erat tabulam foelicis materię tandiu verberare quousq; exoptum ignem cribro gneo virgo in ædem ferret.

Ignem ex domo flaminia efferri non licebat nisi diuinę rei gratia.

Icadion nomē sequissimi pyratae.

Iracundia dicta quod ira incendat.

Italia dicta qđ magnos vitulos: hoc est boues habet: vituli em̄ ab Italis sunt dicti. Italia ab Italo rege eadē ab Attelio putabat appellata.

Indoles incrementū industria.

Indigetes dij: quorum nomina vulgari non licet: indeptare consequi.

Industrum antiqui dicebant indostruus: quasi quicquid ageret intro strueret: & studeret domi.

Inductiuū funnis ad quod per præconē euocabatur

Indepisci adsequi adipisci.

Indiges indigetis facit: hoc nomine Aeneas ab Alcanio appellatus est: cū pugnās cū Mezentio nusq; apparuisset, in cuius nomine etiam templum cōstruxit.

Inquilinus qui eundem colit focum: velut eiusdem loci cultor.

Incilie fossæ quæ in vijs fiunt ad deducendas aquas siue deriuationes de riuo communi facte.

Incitegra machinula: in quam cōstituebatur in conuiuio vini amphora: de qua subinde deferentur vina. Ita ecastor me Hercules vt subaudiatur iuuet.

Incomitiare significat itale commissum facere pro quo necesse sit in comitium: hoc est in conuentum venire. Plautus Quæso ne me incomities.

Incita incitata.

Inchoare videtur ex græco origine trahere: quod Hesiodus omnium rerum initium dixerit chaos.

Increpitare arguere conuertiari.

Inconciliasti incomparasti cōmandasti. vel vt anti: qui per dolum decepisti.

Inclytus nobilis clarus.
Inceptus deinceps.
Incertus a græco trahitur. Nam illi facinus dicunt
 aniceston.
Inconspertum non improbatum.
Incodice dicebantur mulieres plus æquo calamita-
 stris vix
Incavillatio per cōspectum irrisio.
Incalationes inuocationes.
Inconditum non ordinate compositum.
Incuria negligentia.
Incensit incenderit: sicut hic incepsit inceperit.
Incomitē sine comite.
Inceffere immittere ac factu vel verbis petere.
Incclamare conuictis & maledictis insectari.
Incicorem immāuetum & ferum. Pacuius: Re-
 pit me incicorem iracundiam.
Interdu cicur pro sapiente ponitur vt idem Pa-
 cuius: consilium cicur.
Impolitias censores facere dicebantur cū equitias
 obnegabant ob equum male curatum.
Impages dicuntur qui a fabris in tabulis figunt: quo
 firmiter cohæreant a pangendo idest figere. Vñ poe-
 tæ pangere versus dicuntur: & agricolæ pangere plā-
 tas
In: non semper abnutionem significat: sed interdū
 etiam annuendo ponitur: vt inuolando inclamando
 inuocando.
Imporcitor qui porcas in agro facit arando. Porca
 autem est inter duos sulcos terra eminens.
Impetratum impetratum.
Impercito percito futurum ab imperatuo.
Improlus vel improlis qui nondum esset ascriptus
 in ciuitate.
Impelimenta impedimenta dicabant.
Impluuium qua aqua impluit collecta de tecto.
 Compluuium quo de diuersis tectis aqua pluuialis
 confluit in eundem locum.
Impensa stipem & sacrum. quod nondum erat pē-
 sum.
Impescere in lætā segetē pascēdi gratia imittere.
Impomenta quasi imponimenta: quæ post cœnas
 mensis imponebant.
Importunum in quo nullum est auxilium: velut
 esse solet portus nauigantibus.
Impuratum nondum purgatum: putum enim est
 purum vnde putare vites dicimus: hoc est detrahere
 quæ impedimento sunt ad fructum.
Imbrica tempestate pluuiam videtur significare
Imparentem non parentem: hoc est obediētem: &
 ea arbor plurimorum sit remediorū: hinc gallinæ im-
 molabantur.
Implorare inclamare ad auxilium inuocare.

Impudicatus suppratus impudicus factus.
Impos est qui animi sui potens non est: qui animū
 suum in potestate non habet.
Imparbarbescere barbā fieri.
Improcinctu factum testamentū dicitur: quod mi-
 les pugnaturus nūcupat p̄sentibus cōmilitonibus.
Imbutum est quod cuiuspiam rei succumbat: vnde in
 fantibus an velint bibere dicentes bu syllaba contenti
 sumus.
Impenetrabile cuius vltimum penetrabile intrare non
 licet.
Implicitū implicatū: qđ græci emphesmon dicunt.
In mūdo dicebāt antiqui cū aliquid in prōptu esset.
Imbres nomen cuiusdam comici.
Impares tibiæ numero foraminū discrete volebant
 intelligi.
Imparem numerum antiqui prosperiorem homi-
 nibus esse crediderunt.
Impetrix impetigo.
Impiatus sceleratus.
Impite impetum facit.
Inhibere iniungere. sed melius cohibere
Inebræ aues quæ in augurijs aliquid fieri prohibēt
 & prorsus omnia inebria appellantur quæ tardāt vel
 morantur.
In prepositio significat modo qđ non: vt inimicus
 modo actionē: vt inclamauit. modo vbi quod tēdat:
 vt incurrit. modo vbi qui sit: vt inambulāt agentem.
Immunis vacans mūere. aliquotiens pro improbo
 ponitur: vt apud Plautum. Immune est facinus.
Iniurium periurium.
Ineopte eo ipso.
Immolare est mola: idest ferre molito & sale hosti-
 am perspersam sacrare.
Initium est principium: sed alias quo qđ incipiat: vt
 via appia: porta capena. Alias ex quo quod constat:
 vt aqua/ terra/ aer.
Increata indiuisa.
Iners ignauus vel sine arte.
Inigere pecus agere idest minare.
Inijs ponitur interdum pro concubui.
Interdu pro inuenit vt inijs rationem.
Interdu pro introit: vt Plau. Inijs te nunq̄ febris
Inermat armis spoliat.
In insula æsculapio facta ædes fuit: quod ægroti a
 medicis aqua maxime sustententur: eiu idem esse tute-
 la draconem qđ vigilantissimum sit animal: quæ res
 ad tuendam valitudinem ægroti maxime apta est: ca-
 nes adhibentur eius templo: qđ ijs vberibus canis sit
 nutritus. bacillum habet nodolum: quod difficulta-
 tem significat artis. laurea coronatur.
Interregnum appellatur spatium temporis: quousq̄
 in loco mortui alius ordinetur.

Festus

- ¶ Intempestam noctem dicimus pro incertiore tempore: quia non tam facile noctis horæ quàm diei possent intelligi. Tempestatem enim antiqui pro tempore posuerunt.
- ¶ Intergeri parietes dicuntur qui inter cōfines struuntur & quasi intergeruntur.
- ¶ Internatio vitæ priuatio a nece denomiatio vocabulo.
- ¶ Intercutem flagitatos dicebant antiqui mares qui strupa passi essent.
- ¶ Interduatim & interatiz dicebāt antiqui quod nūc interdum & interim.
- ¶ Intraere est contumeliam intorquere.
- ¶ Interapedo tempus interceptum: cuius scilicet mora est capiendum.
- ¶ Instaurari ad instar dictum cum aliquid ad pristinam similitudinem reficitur.
- ¶ Insulæ dictæ propriæ quæ non coniunguntur communibus parietibus cum vicinis circuitu: qui publico aut priuato cinguntur a similitudine videlicet earum terrarum quæ fluminibus ac mari imminēt. suntque in salo.
- ¶ Instigare incitare.
- ¶ Insimulare crimen in aliquem confingere.
- ¶ Insuasum appellabant colorem similem luto qui fiebat ex fumo sub stillicidio.
- ¶ Insitum ad inserendo tractum: sed aliquotiens significat impositum.
- ¶ In seque apud Ennium dicitur: in se exit dixerit.
- ¶ Insignis tam ad laudem quàm ad vituperationem inflecti potest.
- ¶ Inseptum non septum. ponitur tamen & pro non ædificatum.
- ¶ Insecta non secta significat. & aliquotiens significat sectam.
- ¶ Insipare inijcere. vnde fit dissipare.
- ¶ Insons extra culpam: a quo dicitur morbus quoque exstimatur fonticus: quia perpetuo nocet.
- ¶ Inscitia stulticia
- ¶ Incessores: latrones que vias insidiantur sedentes.
- ¶ Inmanis ferus siue magnus.
- ¶ Imago ab imitatione dicta. hinc & ingluuiosus. & gluto gulo: glumia guttur guttus gutturosus & gurgulio.
- ¶ Illuuius a gula dicta.
- ¶ Immuscilus auis genus: quam alij Regulum: alij Offisragam dicunt.
- ¶ Infundere interciperi interponere.
- ¶ Inferiæ sacrificia quæ dijs manibus fiebant.
- ¶ Infeteri non fetari.
- ¶ Infectores qui alienum colorem in lanam cōijciunt. offectores qui proprio colori nouum efficiunt.

Dompe.

- ¶ Infrequens appellabatur miles qui abest a signis.
- ¶ Inuoluolus vermiculi genus. qui se inuoluit panis pino.
- ¶ Infit incipit: sed diuersæ significationis est ab eo quod est fit. nā in fit agentis: fit autem patientis est.
- ¶ Illicitator emptor.
- ¶ Inficiari creditum fraudere.
- ¶ Inferium vinum id quod in sacrificando infra patere labrum ponebatur.
- ¶ Insule sunt filamenta lanea: quibus sacerdotes & hostiæ templaque velantur.
- ¶ Inliciū antiqui dicebant ad conditionem vocare.
- ¶ Inciles canales in quos aqua confluit in vis lapide stratis ab eliciendo dictis.
- ¶ In conuentionem concione.
- ¶ Illex producta sequenti syllaba significat qui legi non paret.
- ¶ Illex correpta sequenti syllaba significat inductorem ab inliciendo. Plautus: Esca est meretrix: lectus illex comprehensa.
- ¶ Inliterata pax est: quæ literis cōprehensa non est.
- ¶ Inlaqueatum alij pro victo vitur. alij pro soluto
- ¶ Iustum vadem idoneum sponsoem.
- ¶ Infra classem significat: qui minore summa quàm centum & viginti milium æris censi sunt.
- ¶ Intercutitus vehementer cutit. i. valde stupratus
- ¶ Infibulati sacrificabant flamines propter usum æris antiquissimum æreis fibulis.
- ¶ Immuscilus ales ex genere aquilarum est: sed minorum virium quàm aquile: quæ raro & non fere praeterquam vere apparet: quia æstus algoremque metuit. Appellatur autem ita quod subito & inexpectata se imutat: quoniam arculum virgula erat ex malo punice incuruata quam regina sacrificans in capite gestabat.
- ¶ Iniuges boues qui sub iugo non fuerint.
- ¶ Insanum pro valde magnum usus est. Plautus.
- ¶ Ircei genus farciminis in sacrificijs.
- ¶ In relative vocatiue.
- ¶ Indigitando imprecando.
- ¶ Illiciū dicitur: cum populus ad concionem illicitus: id est vocatur: vnde exciliciæ regulæ per quas aqua in vas defluere potest.
- ¶ Indigitamenta incantamenta vel indicia.
- ¶ Insignes appellantur boues qui in femore & in pede album habent quasi insigniti.
- ¶ Interne cinum testamentum est propter quod dominus eius necatus est.
- ¶ Increpitato ferito.
- ¶ Increpitum clamem maledicem.
- ¶ Imbelliambelli inscientiam.
- ¶ Incunarium victuarium.
- ¶ Inori sine ore.

¶ Incalanto inuocanto.

¶ Ingens dicitur augendi consuetudine: ut in clamare: in uocare: quia enim genus populi est magnitudo: ingentem per compositionem dicimus quod significat valde magnum.

¶ In pelle lanata noua nupta sedere solet: vel propter morem vetustum: quia antiquitus homines pellibus erant induti: vel quod testetur lanificij officium se prestatum viro.

¶ **I**ncecium Iouem appellabant: quod eum lucis esse causam credebant.

¶ Lemnisci. i. fasciole coloris que depedentes excoronis: propterea dicuntur quod antiquissimum fuit genus coronarum lanearum.

¶ Lectus dicitur a collectis folijs ad cubitandum: vel quod fatigatos ad se alliciat: vel a greco ΛΕΚΤΡΟΝ.

¶ Lapidem silicem tenebant iuraturi per Iouem haec verba dicentes: si sciens fallo me diespiter salua vrbe arceque bonis eiciat: ut ego hunc lapidem.

¶ Lepista genus vasis aquarum.

¶ Legio samnitum linteata appellata est: quod samnites intrantes singuli ad aram velis linteis circumdatam: nos cessuros Romano militi iurauerunt.

¶ Lenones ab alliciendo adulescentulos appellati.

¶ Lethum ab obliuione: quam graeci ΛΗΘΗΝ vocant dictum.

¶ Lemonia tribus a pago lemonio appellata: qui est a porta capena via latina.

¶ Leria ornamenta tunicarum aurea.

¶ Lesbium genus vasis celati a lesbijs inuentum.

¶ Legimus aut scriptum aut olera glandesve & alia quidem & addita praepositione dicimus colligimus: diligimus.

¶ Lectosia insula dicta a consobrina Aenea ibidem sepulta.

¶ Lictores dicuntur quod fasces virgarum ligatos ferunt imperantibus magistratibus qui delinquentibus plagas ingerunt.

¶ Liber repertor vini. Ideo sic appellatur quod vino vsi omnia libere loquantur.

¶ Limis obliquus. i. transuersus: unde limina.

¶ Limites in agris nunc termini: nunc viae transuersae.

¶ Limitatus ager in centurias dimensus.

¶ Librile scapus librae.

¶ Librila appellantur instrumenta bellica saxa. s. ad brachij grossitudinem in modum flagellorum loris reuicta.

¶ Liberalia liberi festa quae apud graecos dicuntur Διοσισια. Neuius libera lingua loquamur ludis liberalibus.

¶ Limaces coelestis a limo appellatae.

¶ Litatum alij solum deditum deo: quasi alij ex graeco a precibus: quas illi litas dicunt.

¶ Lixae qui exercitum sequuntur questus gratia dicitur quod

extra ordinem sint militiae: eisque liceat quod libuerit: alij eos a lica appellatos dicunt: quod & ille Hercules sit secutus: quidam a liguriendo questum.

¶ Lingula per diminutionem linguae dicta alias a similitudine exertae: ut in calceis (alias insertae) id est infradentes coercite: ut in tibijs.

¶ Libella diminutivum a libra.

¶ Lacerat decipiendo inducit.

¶ Lax etenim fraus est.

¶ Lituus appellatus est quod litis sit testis: est enim genus buccinae incuruae: quo qui cecinerit dicitur litice. Ennius inde socii lituus sonitus effundit acutos.

¶ Litis cecidisse dicitur qui eius rei de qua agebat causam amisit.

¶ Lyxabundus iter libere ac prolixo facios.

¶ Licitati in mercando siue in pugnandi contendentes melius est pugnando uon mercando.

¶ Liquitur labitur fluit.

¶ Lingulaca genus piscis vel mulier garrulatrix.

¶ Lance & liceo dicebatur apud antiquos: quia quod furtum ibat querere in domo aliena licio cinctus intrabat: lanceque ante oculos tenebat propter matris familiarum aut virginum praesentiam.

¶ Lautia epularum magnificentia: alij a lauatioe dicitur putant: quia apud antiquos haec elegantiae quae nunc sunt non erant: & raro aliquis lauabat.

¶ Leua sinistra: quam graeci εὐαίαν dicunt: & dicitur etiam λαία laeva unde leuum: unde tractum cognomen Scaeuola: a leua leuum sinistrum & retrorsum sinistrorsum.

¶ Lacuna aquae collectio a lacu deriuatur quam alij lunas vocant alij lustrum dicunt.

¶ Lacerat in fraudem inducit. inde est allicere & lacerare. inde lacerat illeceat delectat oblectat.

¶ Lena vestimenti genus habitus duplicis quod appellatum existimant tusce: quod graece λαμνα.

¶ Lacumias ex graeco & maxime a syracusanis: qui laotomias & appellant & habent instar carceris: ex quibus locis excisi sunt lapides ad extruendam urbem.

¶ Laureati milites sequebantur currum triumphantis: & quasi purgati a sorte humana intrarent urbem. Itaque eandem laurum omnibus suffotionibus adhiberi solitum erat vel quod medicamento siccissima sit: vel quod omni tempore virescat: ut similiter respublica floreat.

¶ Lauerniones fures antiqui dicebant: quod sub tutela deae Lauernae essent: in cuius luco obscuro abdito quae solitos furta praedamque intersoluere. hinc & lauernalis porta vocata est.

¶ Lacerare diuidere comminuere est ex quo dicitur lanus qui discindendo lacerat pecora.

¶ Lacinia pars vestimenti est.

¶ Lacerna quia minus capitis sit.

Festus

- ¶ Lacerū quodcūq; tum in corpore imminutū est.
- ¶ Laudare ponebatur ap̄ antiquos pro nominare.
- ¶ Lauticia farina appellat̄ ex tritico aqua consperso.
- ¶ Lautulę loc⁹ extra vrbē: quo loco quia aqua fluebat lauandī v̄sum exercebant.
- ¶ Lactaria columna in fori olitario dicta: qđ ibi infantes lacte alendos deferebant.
- ¶ Lacobrigę nomen compositum a lac & arcobriga hispaniæ oppido.
- ¶ Lancea a græco quā illi λορχην vocant. λορχη enim est hasta & λορχιτης satelles.
- ¶ Lanoculus: qui lana tegit oculi vitium.
- ¶ Lamberat scindit atq; laniat.
- ¶ Lanerū vestimēti genus ex lana succida confectus.
- ¶ Lipuit dolore afficit.
- ¶ Lapidicinę vbi exciduntur lapides.
- ¶ Latex a lacu profluens aqua dicitur: Vtuntur tamē hoc vocabulo & in vino.
- ¶ Latine loqui a latio dictū est: quæ locutio adeo est versa: vt vix illa pars eius maneat innoxia.
- ¶ Latrones eos antiqui dicebāt: qui cōducti militabāt quasi λατρωντας: id est seruiētes: nam λατρα est seruitus: aut nūc viarum obsessores dicuntur: qđ a latere adoriuntur. vel quod insidiantur latenter.
- ¶ Laurentalia a coniuge faustuli inuentoris Remi & Romuli laurentię festa.
- ¶ Locupletes locorū multorū diuites.
- ¶ Locatum positum.
- ¶ Laruati furiosi & mente moti quasi laruis exciti.
- ¶ Lotos arboris genus: ex cuius materia frequenter tibiæ fiebant: cuius baccis vsi quondam populi loto fagi dicti.
- ¶ Lucar dicitur quod ex lucis captatur.
- ¶ Lucrēses & luceres q̄ pars tertia Po. Ro. est distributa a Tatio & Romulo appellati sūt a Lucero Ardeę rege q̄ auxilio fuit Romulo aduers⁹ Tatiū bellātī
- ¶ Lucani appellati dñr q̄ eorū regio sita ē ad prē stel læ luciferę. vel q̄ loca herbofa sint. i. multę lucis: vel a Lucilio duce vel q̄ primit⁹ in luco cōsederunt.
- ¶ Lucatis pecunia quæ in luco erat data.
- ¶ Lucaria festa in luco colebāt Romani qui p magn⁹. intra mare & salariā & tyberiz fuit pro eo q̄ victi a galis fugientes e prēlio in ipso se occultauerunt.
- ¶ Lucem facere dicuntur Saturno sacrificantes: id ē capita detegere.
- ¶ Lucius prænomen est eius qui primum fuit: quia oriente luce natus est.
- ¶ Lycij Appollinis oraculū in lycia maxime claritas fuit ob luporū interfectionē. λυκος enim lupus est.
- ¶ Luxa mēbra e suis locis mota & soluta a quo luxuriosus in re familiarī solutus.
- ¶ Lucuntere genus operis pistorię.
- ¶ Lucretilis mons in Sabinis.

Dompe.

- ¶ Lucomones quidam hoēs ob insaniam dicti: quod loca ad quæ venissent festa facerent.
- ¶ Lucomodi a duce suo Lucomo dicti: q̄ postea lucentes appellati sunt.
- ¶ Luculentus a luce appellatus.
- ¶ Luens est diluēs vsq; ad nichil: tractū a græco λυαν hinc dictū lutū terra humo resoluta: & lustratio: quia quid soluit ac liberatur. inde. & λυτρα ἀπὸ τῆς λυσεως: id est solutione auri. Lytra enim libra est.
- ¶ Lucus & lugere a græca λυσεως τῶν βίων vel ἀποτῆς λυπῶς.
- ¶ Lōgitrorus sic dicit̄ sicut dextrorsus sinistrorsus
- ¶ Lustra significāt lamas lutosas: q̄ sūt in syluis apro rū cubilia. a qua similitudinē hī q̄ in locis abditis & sordidis vētri & desidīe opam dāt: dicūtur in lustris vitā agere. & cū eiusdē vocabuli priā syllaba pducitur significat tūc rēpus quinquēnale: nūc pp̄ lustrationem
- ¶ Lymphæ dictę sūt a nymphis. vulgo aut̄ mēoriæ pditū ē quicūq; spēm quandā e fonte. i. effigiem nymphæ viderint furēdi nō fecisse finē quos græci νυμφῶν λυπτῶς vocant: latini lymphatos appellant.
- ¶ Luxantur: id est luxuriantur: a luxu dictum.
- ¶ Lina genus herbæ vel potius spinę.
- ¶ Lumbago vitium & debilitas lumborum.
- ¶ Luscitio vitium oculorū quod clarius vesperiq; meridie cernit.
- ¶ Lura os culei vel etiā vtris: vnde lurcones capcis gule homines & bonorum suorum consumptores.
- ¶ Lustrici vel lustrati dies infantū appellātur puellarum octauus. puerorum nonus: quia his lustrantur atq; eis nomina imponuntur.
- ¶ Luridi supra modum pallidi.
- ¶ Lirnesiades ab oppido phrygiæ lirnesio dicti.
- ¶ Loebesum & loebertatem antiqui dicebant liberū libertatem ita græci.
- ¶ Lycophes græci dicunt quod nos primum temp⁹ lucis dictum autem lycophes: quasi λυκοφῶς id est lumen candidum.
- ¶ Libertatis templum in auentino fuerat cōstructus.
- ¶ Lingua non solum pars corporis dicitur sed etiā differentia sermonum. promontorię quoq; genus nō excellentis sed molliter in planum deuexi.
- ¶ Lybicus cāpus in agro argeo appellat⁹ q̄ in eo primum fruges ex lybia allatæ sunt: quam ob causam. etiā Ceres ab agricolis vel argeis lybissa vocata est.
- ¶ Leparantes liparitani ciues id est liparentes.
- ¶ Labes macula in vestimento dicitur & deinde metaphoricis transferri in hoēs vituperatiōe dignos.
- ¶ Latrare Ennius pro poscere posuit.
- ¶ Latitarunt Cato posuit pro sæpe tulerunt.
- ¶ Liberales dicuntur non solū benigni sed etiam ingenū formę homines.
- ¶ Liberata ponebant pro effata: id est locuta.

¶ Lacus lucrinus in vectigalibus publicis prius locatur eruendus omnino boni gratia: ut in delectu cænorum me primi nominabantur. Valerius saluinus statorius.

¶ Lanæ effigies cõpitalibus noctu dabatur per compita & lares (is erat dies festus) aiæ putabatur esse: hominum: sed non in numero deorum.

¶ **M** Anubiæ Iouis tres creduntur esse: quarum unæ sunt minime: quæ moneant placatæque sint. Altere quæ maiores sunt: ac veniant cum fragore: discutiaturque: aut diuellantur: quæ a Ioue sunt & consilio deorum mitti existimantur. Tertiæ his ampliores quæ cum igne veniant: & quæ nullum sine igne fulgur sit: hæc propriam differentiam habeant quæ aut adurantur: aut fuligine deformantur: aut accendantur. quæ statim mutant deorum consilio superiorum.

¶ Mane a diis manibus dixerunt. Nam mana bona dicitur. Unde & mater matura & poma matura.

¶ Manuos in carminibus saliaribus Aelius stilo significare ait: bonos & inferi dii manes pro boni dicuntur & suppliciter eos venerantibus propter merum mortis ut imanes quoque pro valde non bonis dicuntur.

¶ Manes dii ab auguribus inuocabantur: quæ per eos omnia manere credebant: eosque deos superos atque inferos dicebant.

¶ Manare dicitur ex integro: sed non solido nimis per minimas partes erumpit quod ex græco trahatur *μαρυον* vocatur: quia illi non satis solidum *μαρυον* dicunt.

¶ Manalem lapidem putant esse hostium horci pro quod aie inferorum ad superos manarent qui dicuntur manes.

¶ Manale lapidem etiam vocabant petram quandam quæ erat extra portam capenam iuxta ædem Martis quam cum propter nimiam siccitatem in urbe pertraherent iniecerunt statim pluuia: eumque quæ aquas maneret: manalem lapidem dixerunt.

¶ Manare solem dicebant antiqui cum solis orientis radij splendorem iacere cõpissent: a quo & dictum putabant mane. Alij mane dictum putant ab eo quæ manum bonum dicebant.

¶ Manius prænomen dictum est quæ mane quis natus sit: ut lucius qui luce.

¶ Manie turpes. eformesque personæ.

¶ Manias Aelius stilo dicitur ait. ficta quædam ex farina in hominum figuras quia turpes fiant quas alij maniolas appellant.

¶ Manias autem quas nutrices minitentur paruulis pueris esse laruas: id est manes deos deasque: quæ ait ab inferis ad superos emanant: aut mania est eorum auia materve. Sunt enim vtriusque opinionis auctores.

¶ Mamilia turris intra Saburæ regionem a Mamilio nomen accepit.

¶ Mamiliorum familia progenita fuit a Mamilia filia Telegoni quam Tuscui procreauit: quando id opidum ipse condidisset.

¶ Manilæ gentis patritiæ decreto nemo ex ea Marcus appellatur: quæ M. Manlius qui capitolium a Gal-

lis defenderat: cum regnum affectasset: damnatus necatusque est.

¶ Mantare sæpe manere: Cecilius in Epistola. Iam ne adeo manta. Iam hoc vide cæcus animus aduentus angit.

¶ Mactus magis auctus.

¶ Manticularia dicuntur ea: quæ frequenter in vultu habentur: & quasi manu tractantur. Frequens enim antiquis ad manus tergendas usus fuit mantiliorum: unde hæc trahitur similitudo.

¶ Manticularius usus pauperibus in numeris recordandis: etiam nostro sæculo fuit. unde manticulari dicebantur qui furandi gratia mantulas attentabant. Inde poetæ prodolo se quid agendo vsi sunt eo morbo. Pacuius ad manticulandum astu aggreditur. Scit enim quid promerit medici mantula: ita me facti oppressi iugo.

Item deinde aggrediar astu regem manticulandum est: hic mihi & machinam ordiris nouam mantula tactu: an sancti ora dicis iureiuranda. Plautus hoc significare videtur quibus quotidie paruæ noxæ extergeantur.

¶ Mantissa additamētum dicitur lingua tuisca: quod ponderi adijcitur. Sed deterius & sine villo vili est.

¶ Mantissa obsonium vincit.

¶ Manalis fons appellatur ab auguribus puteus peremnis: neque tantum spiciendus videtur. quia flumen id spiciatur: quæ sua sponte in amnem influat.

¶ Manceps dicitur: quod manu capitur. Item quicquid a populo emit conducitur: quia manu sublata significat se auctorem emptionis esse: quicquid præstatur: quia tam debet præstare populo quid promissit: quæ is qui pro eo præstatur factus est.

¶ Municeps est ut ait Aelius Gallus: qui in municipio liber natus est. Item qui ex alio genere hominum munus factus est: Item qui in municipio a seruitute se liberauit a municipe. Item municipes erant qui ex alijs ciuitatibus Romam venissent quibus non licebat magistratam capere. Sed tantum muneris partem. At Ser. Filius aiebat initio fuisse qui ea conditione ciues Romani fuissent ut semper rempu. separatim a populo Romani haberent: Cumanos videlicet: aceranos: atelanos: qui æque ciues Romani erant: & in legione merebant. Sed dignitates non capiebant.

¶ Mancipium id genus hominum dicitur qui cum Romam venissent neque ciues Romani essent: participes tamen fuerunt omnium rerum ad manus fugiendum: vna cum Romanis ciuibus præterquam de suffragio ferendo: aut magistratu capiendo: sicut fuerunt fundani: formiani: Cumanii: Cerani: Lanuuii: Tusculani qui post aliquos annos ciues Romani effecti sunt.

Alio modo diffinitur cum id genus hominum: quorum ciuitas vniuersa in ciuitatem Romanam venerunt: ut Aretini Cerites Anagnini. Tertio diffinitur cum id genus hominum qui ad ciuitatem Romanam ita venerunt sicut municipia essent sua cuiusque ci-

Festus

uitatis & coloniae: vt Tiburtes: Praenestini: Pisani: vrbinates: Nolani: Bobutineses: Placentini: Nepesini: Sutrini: Lucrenses.

¶ Municipalia sacra vocantur quae obliuio habuerunt ante ciuitatem Romanam acceptam: quae obseruare eos voluerunt pontifices: & eo more facere quo adfuissent antiquitus.

¶ Mundus appellatur coelum: terra: mare & aer. mundus quoque appellatur lautus & purus.

¶ Mundus etiam dicitur ornatus muliebris: quia non alius est: quae moueri potest. Accius: cum virginali mundo clam pater def. Ennius idem loco nauibus

cellis: munda facie: atque etiam aere. cererisque mundus etiam appellatur: qui ter in anno solet patere: videlicet tertio Kalen. septembris: & quarto nonas octobris: & tertio idus nouembris: qui vel etiam dictus est quod terra mouetur.

¶ Mundus vt ait capito acteijs in libro sexto pontificalium ter in anno patere solet his diebus postridie vulcanalium: & ante diem sextum idus nouembris: qui quid ita dicatur sic refert Cato in commentarijs iuris ciuilibus. Mundo nomen impositum est ab eo mundo qui supra nos est. Forma enim eius ex ijs qui intra uere cognoscere potuit ad similes ille eius inferiorem partem. veluti consecratam dijs manibus clausam.

¶ Mundum gentiles ter in anno patere putabant. ijs diebus postridie vulcanalia: & ante diem tertium nonas octobris: & ante diem sextum idus nouembris: inferiorem enim eius partem consecratam dijs nauibus arbitantes clausam omni tempore praeter hos dies qui supra scripti sunt quos dies etiam religiosos iudicauerunt eam: ob causam quod ijs diebus: ea quae occulta: & abdita religionis deorum manuum essent in lucem abducerent nichil eo in re publica geri voluerunt. Itaque per hos dies non cum hoste manum conserebant: non exercitus scribebatur non comitia habebantur non aliud quicquam in re publica nisi quod vltima exegisset necessitas administrabatur.

¶ Munus significat officium cum dicitur quis munere fungi. Item donum quod officij causa datur.

¶ Mummiana aedificia a mummio dicta.

¶ Mumentio mortificatio ciuium.

¶ Muneralis lex vocata est quam Cinitius cauit. ne cui liceret munus accipere Plautus: ne muneralem legem: neque lenoniam roga fuerit nec ne flocci aestimo:

¶ Munem significare certum & officiosum. vnde contrario immunis dicitur qui nullo fungitur officio.

¶ Muinicas pro communicas dicebant.

¶ Municior a munificio: idem Cato dixit: cum nunc munificentior dicamus quis munificens non sit in usu.

¶ Magnificus idem Cato pro magnificentius dixit. & non frustra. nam positius eius magnifice est.

¶ Mamurij veturij nomen frequenter in cantibus ro-

Dompe.

mani frequentabant: hac de causa numa pompilio regnante e caelo cecidisse fertur ancile: id est scutum breue quod ideo sic appellatum est quia ex utroque latere erat recisum: vt summum infimumque eius latus medio pateret vnaque edita vox omnium potentissimam fore ciuitatem: quod diu id in ea mansisset. Itaque facta sunt eiusdem generis plura: quibus id misceretur. ne inter nosci caeleste posset. probatum opus est mamurij veturij qui praemij loco petit vt suum nomen inter carmina salij canerent.

¶ Manumitti seruus dicebatur: cum dominus eius aut caput eiusdem serui aut aliud membrum eius tenens dicebat hunc hominem liberum esse volo: & emittebat eum e manu.

¶ Mutas quoque e literis appellatas quidam putant. quod posite in vltimis partibus orationis loquentem obmutescere cogant: quidam quod parue exiguaeque sint vocis: vt cum mutum oratorem aut tragcedum dicimus.

¶ Multa: osce dici putant poenam quandam. M. Varro ait poenam esse: sed pecuniariam de qua subtiliter in libro primo quaestionum epistolarum refert. Maximam multam dixerunt trium milium & xx. assium quia non licebat quodam pluribus. xxx. bobus & duabus ouibus quaeque multari aestimabat quod bos centum ouis decem quaeque. ¶ Monstrum vt aelius stilo interpretatur a monedo dictum est: velut monstrum. Item asinius capito quod monstrum futurum & monet voluntatem deorum. quod etiam prodigium velut praedictum & quasi praedictum quod praedicit eadem: & portum quod portendat & significet: inde dici apparet id quartum quod mihi visum est adiciendum praesertim cum ex eadem significatione pedeatur: & in promptu sit omnibus: id est ostendunt quod item ab ostendendo dictum est.

¶ Monstra dicuntur naturae modum egrediuntia: vt serpens cum pedibus: avis cum quattuor alis: homo duobus capitibus. iecur cum distabit in coquendo.

¶ Messana apulia a Messapo rege appellata.

¶ Monitores non solum dicuntur qui in scaena moeant histriones. sed etiam libri commentarij.

¶ Monumentum nomen est quod & mortui cum aedificatum est & quicquid ob memoriam alicuius factus est vt phana porticus: Cryptae. & carmine. Sed monumentum quis mortui causa sit factum non tamen significat ibi sepultus:

¶ Momen momentum. Lucre. Momine si a paruo possunt impulsu moueri.

¶ Momar Siculi stultum vocant.

¶ Macellum dictum a Macello quodam qui exercebat in vrbe latrocinium: quodam nato censores Emilius & Fuluius statuerunt in domo eius obsonia venderentur.

¶ Macilenti macie tenuati.

¶ Marcus denominatum a marco.

¶ Murcidum ignauum stultum. Plautus. Murcide homo ignaue iners.

¶ Murcae deus sacellum erat sub monte auentino qui

antea murcus vocabatur.

¶ Murinitini facellum fuit aduersum murus mustellinum. apud Mar. ite campis murinis.

¶ Murina genus porionis: quæ græce dicitur *μυρρινα* vel *μυρρινη* hanc mulieres vocant murriolam: quidam murratum vinum: quidam id dici putant ex vuae genere murrine nomine.

¶ Murrata portione ipsos antiquos inditio est: quæ etiã nunc ædiles per supplicationes dijs addunt ad puimaria: & quæ. xij. tabulis cauet ne mortuo indat: vt ait varro li. j. antiqratũ. Itaq; postea adiuerunt dijs suis libare

¶ Muger dici solet a castrensi omnibus quasi mucoius is qui cale male ludit.

¶ Muria est quæ admodum Veranius docet: ea quæ fit ex sale sordido in pilla pisato & in ollam fictilem coniecto: ibiq; operto gypso: & in furno percocto: cui virgines vestales terra ferrea facta & inferiam coniecto: que est intus in æde veste in pœnu exteriori: aquã ignemue quamlibet: quæ per fistulas venit. addunt: atq; ea demum in sacrificijs vtuntur.

¶ Murgisonem dixerunt a mora & decisione.

¶ Myrmilonica scuta dicebant: cum quibus de muro pugnabant. erant siquidem ad hoc ipsum apta.

¶ Myrtea corona Papirius vsus est: quæ iardos in campis myrteis superasset.

¶ Matronas appellantur eas fere quibus habendi stolas ius erat.

¶ Matronis aurum redditum cum legitur hoc significare videtur: quia matronæ contulerunt ornatus sui aurum ad capitolium a gallis Senonibus liberandis: quibus postea est redditum a populo Romano.

¶ Matronæ a magistratibus non submouebantur: ne pulsari cotrectariq; viderentur: neue grauidæ concuterentur. Sed nec viri earum sedentes cum vxoribus in vehiculo descendere cogebantur.

¶ Materfamilie non ante dicebatur: quæ eius paterfamilie dictus esset: nec possunt hoc nomine plures in vna familia præter vnam appellari. S; nec vidua hoc nomine. nec quæ sine filijs est appellari potest.

¶ Matralia matris maturæ festa.

¶ Matrisci cognominabantur homines: malarum malarum atq; oribus late patentibus.

¶ Matrimones ac patrimones dicuntur quibus patres & matres adhuc viuunt.

¶ Matellio diminutiũ a Matula quæ est vas vrine.

¶ Magmentum magis augmentatum.

¶ Matertera patris & matris mihi magna mater est.

¶ Matertera matris soror quasi mater altera.

¶ Matermatura: manes: mane: matrimonium: materfamilie: matertera: matrices: materie dictæ videntur vt ait Verrius: quia sunt bona qualia scilicet sunt que sunt matura vel potius a matre: quæ est originis græcæ.

¶ Madusa ebrius a græco quia madidus satis vino.

deductum vel

¶ Manduces: effigies: in pompa antiquorum inter cæteras ridiculas formidolosafq; inre iolebant magnis malis: ac late dehiscens: & ingentem dentibus sonitum faciens: de qua Plautus ait in rudente. Quid si ad ludos me pro manduce locem. quapropter clare crepi to' dentibus.

¶ Mancini tifata appellabantur quæ Mancinus habuit insignem domum quæ publica est eo interfecto.

¶ Mamerus pronomen est Oscum: ab eo quæ ij Martem Mamertem appellant.

¶ Magisterare moderari. vnde magistri non solum doctores artium. sed etiam pagorum: societatum vicorum: collegiorum: equitum dicuntur: quia omnes ij magis ceteris possunt: vnde & magistratus qui per imperia potetiores sunt quæ priuati: quæ vox duabus significationibus notatur. Nam aut personam ipsam demonstrant: cum dicimus: magistratus iussit aut honorem: vt cum dicitur Titio magistratus datus est.

¶ Maximus pontifex: quæ maximus rerum quæ ad sacra & religiones pertinent iudex sit: vndiq; contumaciæ priuatorum magistratumq;.

¶ Minorum pontificum: maximus dicitur: qui primus in id collegium venit. Item minimus qui nouissimus.

¶ Maxime dignationis flamen dialis est inter quindecim flamines: & cum cæteri discrimina maiestatis suæ habeant minime habetur pomonalis: quæ pomona leuissimo fructu agrorum præsidet pomis.

¶ Maiores flamines: appellabantur patritij generis minores plebei.

¶ Maximus curio: cuius auctoritate: curie: omnesq; Curiones reguntur.

¶ Maximi annales appellabantur non magnitudine. Sed quæ eos pontifex maximus consecrasset.

¶ Maiorem consulem. leg. Cæsar putat dici vel eum penes: quæ fasces sunt & eum qui prior creatus sit: prætor autem maiorem: vrbaniorem minorem.

¶ Maximum prætorem dici putant alij eum qui maximi imperij sit: alij qui ætatis maxime pro collegio: quia augurum decretum est quæ in salutis augurio prætores maiores & minores appellantur: non ad ætatem sed ad vim imperij pertinere.

¶ Magnum annum dicunt mathematici: quo septem sydera errantia expletis proprijs cursibus sibimet concordant.

¶ Magis a græco *μαλλος* venit.

¶ Magnum socerum appellat vir vxoris suæ auum.

¶ Magnam socrum vir vxoris suæ auiam appellat.

¶ Maior socer vxoris proauus.

¶ Maior socrus vxoris proauia.

¶ Maior patruus aui & auæ patruus.

Festus

- ¶ **Maior amita:** aui & auiae amita.
- ¶ **Maior auunculus:** aui & auiae auunculus.
- ¶ **Maior magistratus consul** dicitur.
- ¶ **Maior grætia** dicta est Italia: quæ eam sæculi quondam detinuerunt: vel quæ multæ magnæque ciuitates in ea fuerunt ex græcia profectæ.
- ¶ **Marcialis campus** in cælio monte dicitur: quæ in eo equestris solebant fieri: si quando aquæ Tyberis campum Martium occupassent.
- ¶ **Mamphur** appellatur loro circumuolutum mediocris longitudinis lignum rotundum: quod circumagunt fabri in operibus tornandis.
- ¶ **Mimphula** appellatur panis syriaci genus: quod ut ait Verrius in Olibano antequam percoquatur decidit in carbones cineremque: cuius meminit Lucilius. Plauticem valida si numi suppeditabunt. addam empleuron: mamphulas quæ sciat omnis.
- ¶ **Mapalia** causæ pœnicæ appellantur in quibus quia nihil est secreti: solet solute uiuentibus obijci id uocabulum. Cato libro quarto originum. Mapalia uocantur ubi habitant ea quasi cohortes rotundæ sunt.
- ¶ **Muscaldas** prima syllabba producta dicebant antiqui stercus murium.
- ¶ **Muli mariani** dici solent a. C. Marij instituto: cuius milites in furca interposita tabella varicosi onera sua portare assueuerant.
- ¶ **Mulus** uehiculo lunæ habetur: quæ tam ea sterilis sit: quam mulios: vel quæ ut mulus non suo genere: sed equis creetur: sic ea solis non suo fulgore luceat.
- ¶ **Mulis** celebrantur ludi in circo maximo consules quia id genus quadrupedum primum putatur conceptum curru uehiculoque adiungi.
- ¶ **Millus** colare canum uenaticorum: factum ex corio confixumque clauis ferreis: eminentibus aduersus impetum luporum. Scipio æmilianus ad populum. uobis inquit reique pro. præsidio eritis quasi millus cani.
- ¶ **Manuetum** ad manum venire suetum: alij mansuetum dictum neque ex misericordia mœstus neque ex crudelitate sæuum: sed modestia temperatum.
- ¶ **Mansues** pro mansuetus.
- ¶ **Minusculei:** quinquatrus appellantur iduumque. is dies festus est tibicinum qui colunt mineruam cuius deæ propriæ festus dies est quinquatrus: mense Martio: aliter minuscule quinquatrus appellantur idus iuniæ.
- ¶ **Martius** mensis initium anni fuit & in latio est post Romam conditam eo quia gens erat bellicosissima cuius rei testimonium est quæ posteriores menses qui annum finiunt a numero appellati ultimum habent decembrem.
- ¶ **Martias** Kalendas matronæ celebrabant quæ eo die Iunonis Lucinæ ædes colunt concepta sit.
- ¶ **Maijs** idibus mercatorum dies festus erat: quæ eo die mercurij ædes esset dedicata.
- ¶ **Mesius** lingua Osca mensis maius. Osci. enim re-

Dompe.

- gione campaniæ quæ est Oicos uocati sunt.
- ¶ **Maius** mensis in compluribus ciuitatibus latinis: ante urbem conditam fuisse uidetur: quæ ex causa utrumque a maioribus ut Iunius a: Iunioribus dictus sit: an a maius: quod Mercurio filio eius res diuinæ fiant solemnes. an quæ ipsi deum in multis latinis ciuitatibus sacrificia fiebant ipso mense defici.
- ¶ **Mulleos** genus calceorum autem esse quibus reges Albanorum primi: deinde patritij usi sunt. M. Cato originum lib. vii. qui magistratus curulem cepisset calceos mulleos allutacinos. ceteri ponei. Itæ Titinnius in scæciana. Iam cum mulleis te ostendisti: quos tibias calces quos mullare putant a mullando. i. suædo dictos.
- ¶ **Malleoli** uocantur non solum parui mallei. Sed etiam qui ad incendium faciendum aptantur uidelicet ad similitudinem priorum dicti.
- ¶ **Mollestras** dicebant pelles ouiles: quibus galeas ex tergebant.
- ¶ **Malta** dicitur a græcis pix cum cæra mixta.
- ¶ **Maiestas** a magnitudine dicta.
- ¶ **Mas** diminutiue facit masculus.
- ¶ **Masculina** & scæminina uocabula dici melius est secundum græcorum quoque consuetudinem qui non appropositi defici.
- ¶ **Meandrum** genus picturæ dictum est a similitudine flexus animis qui appellantur meandrus.
- ¶ **Mecia** tribus. a quodam castro sic appellatur.
- ¶ **Manduuium** ædacem a mandendo scilicet.
- ¶ **Mox** paulopost.
- ¶ **Mos** est institutum partium pertinens maxime ad religiones cærimoniaque antiquorum.
- ¶ **Morbosum** hominem. morbo aliquo affectum.
- ¶ **Mortuus** e merita uita dictus.
- ¶ **Moracias** nuces: Titinnius duras esse ait. Unde fit diminutuum moracillum.
- ¶ **Modo** cum per correptum dicitur significat & tempus ut modo ueni. & ponitur pro tantum ut tace modo quæ si producta posteriore syllaba enuncietur: datiuus uel ablatiuus est casus ab eo: quæ est modus.
- ¶ **Modo** quodam idest ratione dicuntur omnia ista modo fit comoditas comodus comodat modice modestia: moderatio: modificatio.
- ¶ **Malo** cruce: masculino genere cum dixit Gracchus in oratione quæ est in pub. pompilium posteriorem tam representauit antiquam consuetudinem: quam hanc frontem atque hunc stirpem: idem antiqui dixerunt & rursus hanc lupum hanc mœtum. Item cum idem in Pompilium & matronas ait eo exemplo instituto dignus fuit qui malo cruce periret.
- ¶ **Manum** & mentum puerbium est ex græco ductum: quod est κάλλα μέταξυ κνλικος καιλεσ ακρον calcantem: uites serentem. quidam augur uicinus præteriens dixit errare non. n. ei fas esse nouum uinum defici.

¶ Moles pro magnitudine fere poni solet. Sed moliri & molitiones a mouendo certum est dici.

¶ Mulciber vulcanus a moliendo scilicet ferro dicitur mulcere enim moliri siue linire est Pacu. qd me obtusu terres mulces laudi.

¶ Magisterare regere: & temperare est.

¶ Magisteria dicuntur in omnibus rebus qui magis ceteris possunt: vt magisterium equitum.

¶ Mutire loqui. Ennius in Thelepho. Palam mutire plebeio piaculum est.

¶ Mediocriculus ipse qui supra posuit cum ait ridiculum magistratum pauculos homines mediocriculum exercitum obuiam duci.

¶ Miltini salcellum fuit romę: cni mulieres Velatę togis pretextatis solebant sacrificare.

¶ Mœniana appellata sunt a mœnio censore qui primus in foro vltra columnas tiga proiecit: quo amplia renentur superiora spectacula.

¶ Mœnia muri: & alia muniendę vrbis gratia facta: vt Actius in helenibus signa extemplo canere actęla ob mœnia offerre imperat: significat etiã officia. Plau. in neruolaria prohibent qd mœnia alia: vnde ego fungor in ea: quasi munia: idest officia.

¶ Mœne singulariter dixit Ennius apud emporium in campo hostium per mœne.

¶ Metelli dicuntur in lege militari quasi mercenarij Accius annalium. xxvij. Colones famuliq; metelliq; caulęq; a quo genere hominum cęcilie familie cognomen putatur dictum.

¶ Mussare murmurare. Ennius in occulto mussabāt: vulgo vero pro tacere dicitur vt idem Ennius non decet mussare bonos.

¶ Mutia prata trans tyberim dicta a Mutio: cui a populo data fuerant pro eo qd Porsennam Tuscorum regem sua constantia ab vbe dimouit.

¶ Mugiona porta Romę dicta est a Mugio quodaz qui eidem tuendę preffuit.

¶ Muginari est nugari: & quasi tarde conari.

¶ Minutia porta appellata est: eo qd proxima esset sacello minutij.

¶ Mustricola est machinola ex tegulis in qua calceus nouus sumit Afranius Mustricola in dētes ipingua tibi.

¶ Mioparo genus nauigij ex duobus dissimilibus formatuz. Nam & midion & paron per se sunt.

¶ Mœdiusfidius cōpositum videtur & significat iouis filium: idest herculem qd iouem græce Ἰεὺς Διὸς. & nos iouē ac filiū pro filio. qd sepe antea pro L. lra. d. vtebantur: quidam existimāt iusiurandum esse per diuifidem: quidam per diurni temporis: idest diei fidē.

¶ Mortem obiisse ea consuetudine dicitur: qua dixerunt antiqui ob Romam legiones ductas: & ob troiã duxit exercitum pro ad similiterq; vadimonium obiisse idest ad vadimonium iisse. & obuiam ad viam.

¶ Membrum abscidi mortuo dicebatur: cum digitus eius discidebatur ad quod seruatum iusta fieret reliquo corpore combusto.

¶ Monodos appellatus est Prusie filius qd vnu os hūit dentiū loco. similiter habuit & Pyrrhus rex Epirotarū.

¶ Minotauri effigies inter signa militaria est: quo nō minus occulta esse debent consilia ducum: qd fuit domicilium eius labyrinthus Minotaurus putatur esse genitus cum Pasiphe.

¶ Minois regis vxor dicitur concubuisse cum tauro Sed affirmant alij taurum fuisse nomen adulteri.

¶ Magnificissima dicebant antiqui pro magnificentissima. re enim vera magnificens dici non potest.

¶ Multifacere dicitur sicut magnificare est paruifacere. Cato neq; fidem neq; iusiurandum neq; pudicitiam multifacit: qd merito ab vsu recessit: quia quantitas numero æstimatur nec desyderat multitudinem.

¶ Multifariã dixerunt antiqui quod videlicet in multis locis fari poterat: idest dici.

¶ Mauortem poetę dicunt martem.

¶ Mamers mamertis facit: idē lingua osca. Mar martis vnde & in Sicilia.

¶ Mamartini appellati: qui Messane habitant: Nam cum de toto samio grauis incidisset pestilentia Althemius metius eius gentis princeps conuocata ciuium suorum concione exposuit se vidisse in quiete precipientem Apollinem: vt si vellent eo malo liberari ver sacrum vouerēt: idest quecūq; vere proximo nata essent immo laturos sibi quo facto leuatis post annū vigesimum deinde eiusdem generis incessit pestilentia. Rursus itaq; consultus Apollo respondit si esset psolutus ab ijs votū. qd homines qui imolati nō essent: si expulissent certe fore vt ea clade liberarent. Itaq; ij iussi patria decedere: cum in parte ea confedissent: quę tauricana dicitur forte errantibus Messalensibus auxilio uenerunt vltro eosq; tum eorum vt gratiam referent: & in suum corpus comunemq; agrorum inuitarunt eos: & nomen acceperunt vnum: vt diceretur Mamertini: qd coniectis in sortem duodecim deorum nominibus mamers forte exierat: qui lingua oscorum mars significatur: cuius historie auctor est Alphius libro primo belli carthaginensis.

¶ Minuebatur populo luctus edis dedicatione: cū a cęsoribus lustrum condebatur. cū votum publice susceptū soluebatur. Priuatis autem cū liberi nascerentur. cuius honos in familia veniret. cum pater aut liberi aut vir aut frater ab hoste capti domum redirent: cū puella disponeretur: cum proprie quis cognatione qua is qui lugeret natus esset cū in castro Carteris pstitissent.

¶ Mosculis. Cato pro paruis moribus.

¶ Mentecaptus dicitur: cum mens ex hominū potestate abiit: & idem demens. qui de sua mente decesserit: & amens: qni a mente abierit.

Festus

¶ Mortuę pecudis corio calceos aut soleas fieri flaminibus nephas habebatur / quoniam sua morte extincta omnia funesta extimabatur.

¶ Me pro mihi dicebant antiq: vt Ennius cũ ait libro secũdo. Si qd me fuerit humanit⁹ vt teneatis &c. Lucili. nunc ad te redeo: vt quę res me Impendet agatur:

¶ Malluuiũ datũ in cõmentariorũ sacrorũ significat manũ qui lauet: a quo maluię dicuntur quibus manus sunt lautę: perinde vt pelluię quibus pedes.

¶ Maleuoli Mercurij signum: id est statuam appellabant: ideo q̄ in nullius taberna spectabat.

¶ Mēdicum dici. Verrius. putat a mēte eius quam fellerit fortuna: vel q̄ præcetur quemq̄ vt vitę suę medeatur cibo.

¶ Mœson persona comica appellatur: aut cocci: aut nautę aut eius generis dici ab inuentore eius. Meseone comedo ait Aristophanes grammaticus.

¶ Monile dictuz est ornatus mulieris: qualē habuisse exiphilen fabulę ferunt: ex quo etiam equis p̄pendens a collo ornamentum monile appellatur.

¶ Molucrum non solum quo rotę vertũtur dicitur: id quod gręci λυλακροϋ appellat. Sed etiam tumor ventis qui etiam virginibus solet euenire: cuius meminit afranius in virgine: ferme virgini tanq̄ grauidę mulieri crescit vterus. Molucrum vocatur etiam transit⁹ sine doloribus. Cloatius: etiam in libros sacrorũ. Molucrum aiunt esse lignum quoddam quadratum: vbi immolatur. Idem Aelius in explanatione carminum salarium eodem nomine appellari ait: quod sub mola supponatur. Aurelius Opilius appellat vbi mola.

¶ Mola etiam vocatur far tostum & sale sparsum / q̄ eo molito hostię aspergatur. Molas auias inepte quidam dictas putant.

¶ Manius agrum nemorensem Dianę consecrauit a quo multi & clari viri orti sunt: & per multos annos fuerunt: vnde prouerbiũ multi Manij aritie. Asinius capito longe aliter sentit ait. turpes & deformes significari: quia manię dicuntur deformes personę & aricine: genus pana. manici fieri q̄ manici appellatur.

¶ Metonymia est tropus cum ab eo quod cõtinet significatur: id quod continetur aut superiori sermone & inferior superiore. quę continet quod continetur.

vt Ennius cum ait Africa terribili tremit horrida terra tumultu: ab eo quod continetur id quod continet: vt cum dicitur epota amphora vini. a superiore inferior. vt Ennius cum magno strepitu vnicanus v̄tus vegetat rem ab inferiore superior: vt persuasisti animo vinum deus: qui multo est maximus.

¶ Milium quidam putant cœpisse nomen a maxima numerorum summa: quę est mille q̄ alij gręce stirps indicant esse: cum id illi κερκροϋ vocent tam Hercules q̄ panicum meminit.

¶ Minora templa fiunt ab auguribus cum loca ali-

Dompe.

qua tabulis aut lintheis sãpiũtur: ne vno amplius hostio pateant: certis verbis definita. Itaq̄ templum est locus ita affatus aut ita sãptus vt ea vna parte pateat: angulusq̄ adfixus habeat ad terram.

¶ Mortis causa stipulatio existimatur fieri. vt ait Antistius labeo. quę ita fit vt morte promissoris confirmetur: aut vt quidam dixerunt cuius stipulationis mors fuit causa.

¶ Marspedis sine r litera maspedis imprecatia: solita vallium q̄ significet messala quibus augur in explanatione augurorum reperire se non potuisse ait.

¶ Magnos ludos romanos ludos appellabant quos in honorem Iouis quem principem deorum putabāt faciebant.

¶ Meltom meliorem dicebant.

¶ Matrem maturam antiqui ob bonitatem appellabant.

¶ Maturum idoneum vsui & mane principium diei & inferri dij manes vt suppliciter appellati bono essent & in carmine saliarum crufmanus intelligitur creator bonus.

¶ Minutum & minuere ex gręco mium dictum videri potest.

¶ Minares & maiores inter cognomina sceminarum poni solebant.

¶ Minam ælius vocitatam ait mammam alteram lacte deficientem quasi minorem factam.

¶ Mimiris riones appellantur auis minorũ cantus.

¶ Minidę dicti argonautę: quod pleriq̄ eorum ex filiis minię fuerant orti.

¶ Minutia porta Romę est dicta ab ara Minutij: quem deum putabant.

¶ Minorem delum puteolos esse dixerunt: quod delos aliquando maximum imperium fuit totus orbis terrarum: cui successit postea puteolanum. quod municipium gręcarum antea diciarchia vocatũ est. vnde Lucilius. Inde diciarchiũ: populos delũq̄ minorę.

¶ Militem Aelius a mollitia per antiphrasim dictus purat. eo quod nihil molle sed potius asperum quid gerat. sic ludum dicimus in quo minime luditur.

¶ Minerrimus pro minimo dixerunt.

¶ Miniscitur pro reminiscitur antiquitus dicebatur.

¶ Minerua dicta qđ bene moneat: Hanc enim pagani pro sapientia ponebant. Cornificius vero quod fingatur pingatur: quem imitans armis eandem dictam putant.

¶ Minime gentium dicebant: pro eo quod est omnium gentium iudicio minime esse faciendum.

¶ Miluina genus tibię acutissimi soni.

¶ Miracula quę nunc digna admiratione dicimus: antiqui in rebus temporalibus vtebantur.

¶ Mirior dicebant comparatiuum a miro Titinnius Mirior inq̄ tibi videor.

Minime gentium dicebant: pro eo quod est ois gē-
 tium iudicio minime esse faciendum.
Milvina genus tibiæ acutissimi soni.
Miracula quę nunc digna admiratione dicim⁹ an-
 tiqui in rebus temporalibus vtebantur.
Mirior dicebāt cōparatiuū a miro Titinnius.
 Mirior inq̄ tibi videor.
Mistilliones appellantur: qui non cererę sunt sentē-
 tię: sed variorum mystorum quę iudiciorū sunt.
Misenū promontoriū a miseno tibicinæ Aeneę ibi
 sepulto est appellatum.
Miseretur is qui cōqueritur aliena incōmoda.
Misereatur is qui miserū subleuat. Misere me ea-
 dem forma dicitur. qua piget & tædet.
Mirachidion primę adoleſcētię.
Metus fœminino genere dicebant. Ennius viuat
 an moriatur nulla in me est metus.
Metari castica dicūtur qđ metis diriguntur.
Medix apud oscos nomē magistratus est. Ennius
 Summus ibi capitur medix occiditur alter.
Meditrinalia dicta hac de causa: mos erat latinis
 populis: quo die quis primum gustaret mustum dice-
 ret omnis gratia vetus nouum vinuz bibo: veteri no-
 uo morbo medeor. A quibus verbis etiam Meditri-
 nę deę nomē conceptuz: eiusq; sacra meditrinalia di-
 cta sunt.
Medioximum mediocre:
Medullitus ex intimis medullis.
Meditulliū dicitur nō medium terrę: sed procul a
 mari: quasi meditellium ab eo quod est tellus.
Medibile medicabile.
Merendam antiqui dicebant pro pradio: qđ scili-
 cet medio die caperetur.
Mediterram: melius q̄ mediterraneam. Sisenna
 dici putat.
Merge furculę: quib⁹ acerui frugū fiūt: dictę a vo-
 lucibus mergis. quia vt illi se iaz in aquam mergunt
 dum pisces persequuntur: sic messoris eas in fruges
 demergunt: vt eleuare possint manipulos.
Mercurius a mercibus est dictus. Hunc etenim ne-
 gociorū omniū festinabant esse deum.
Merum antiqui dicebant solum: Vnde & auis me-
 rula momē accepit quod soliuaga & solitaria pascit.
 ac nūc merū purum appellamus.
Mercedenos dixerūt a mercede soluendo.
Medialem appellabant hostiam atram quam nūc
 dię immolabant.
Merceditium mercenariū: qđ mercede se tueatur.
Mertat pro mersat dicebant.
Melicę gallinę: qđ a media id genus auisū corporē
 amplissimi fiat. i. litera pro. d. substituta.
Melos insula dicta est e melo: qui ex phœnice ad
 eandem fuerat profectus.

Melo nomine: alio nilus vocatur.
Meloas hasta: a ligno mali dicta.
Melobœa purpura a nomine insulę: in qua tingi-
 tur est dicta.
Melancoriphi genus auium: quę latine vocantur.
 at: i capillę: eo qđ summa earum nigra capita sint.
Memorare significat nunc dicere: nunc memorię
 mandare.
Mansarium dici putant velum: qđ in pba ponitur.
Mentum dicebant quod nos commentum.
Memoriosus / memoriosior / & memoriosius / &
 moriosissimus facit.
Mensa frugibusq; iurato signant per mensam &
 fruges.
Megalesia ludos matris magnę appellabant:
Mefancilum: tæli missilis genus.
Meatu: a meando dictus.
Mecastor & mehercules iusiurādū est: quasi dicere
 tur: ita me castor: ita me hercules: vt subaudiat iuuet.
Menia est carmen: quod in funere laudādi
 gratia cantatur ad tibiā. Sunt qui eo verbo
 finem significare putant. Quidam volunt
 nēniam. ideo dici qđ voci similitior quæri-
 monia flentium sit. Quidam aiunt nēnie ductum no-
 men ab extremi intestini vocabulo. Græci em̄ νεῖα τοῦ
 vel νεῖα τοῦ extremum dicunt: siue qđ chordarum vlti-
 ma νεῖα neate dicitur extremam cantionis vocem ne-
 niam appellarunt.
Nenię deę sacellum extra portam viminales fue-
 rat dedicatum.
Nauali corona solet donari: qui primus in hostiuz
 nauem armaeus transfilerit.
Nefrandes ardetes dixerunt qđ dentibus frēdere nō
 possint. Alij dicunt nefrendes infantes esse nondum
 frendentes. id est frangentes. Liuius. Quem ego ne-
 frendem. Alij lacteam immulgens opez. Sunt qui ne-
 frendes testiculos dici putent: quos lannuini appel-
 lant nebrundines: Græci prænestini nefrones.
Nemora significant syluas amœnas.
Nemut: nisi etiam vel nempe.
Nemini genitiuo casu. Cato vsus est: cū dixit. Sunt
 multi corde: quos non miseret meminī.
Neci datus proprie dicitur: qđ que vulnere interfe-
 ctus est: vt veneno aut fame:
Negabundum pro negante dixerunt.
Neutrū pro nullo modo.
Nepotes luxuriose homines vitę appellari qđ non
 magis his rei suę familiaris cura est q̄ in his quibus pa-
 ter auusq; viuunt.
Nepos cōpositū ab eo qđ nat⁹: post sit p̄i q̄ filius.
Nefasti dies. N. litera notantur.
Nepa Afroruz lingua sydus: qđ cancer appellatur
 vel vt quidā volunt scorpi⁹. Plau. Dabo me ad pietē

Festus

- imitabor nepam.
¶ Nepus pro non purus.
¶ Nautea, herba granis nigris: qua coriarij vtuntur a naue ductum nomen: quia ναυτία nauis facit per mutationem t. in. s.
¶ Natio genus hominum. qui non aliunde venerūt sed ibi nati sunt: in pecoribus quoq; bonns prouētus foeturæ bona natio dicitur.
¶ Natorum: familia troianis dicitur oriūda.
¶ Natinatio dicebatur negociatio: & natinatores ex eo seditiosi.
¶ Nauscit cum granum fabę se nascendi gratia: aperit qđ fit nō dissimile nauis forme.
¶ Nudius tertius compositum ex nūc: & die tertio.
¶ Nuptam a Græco dictam: illi enim nuptam appellant νύμφη.
¶ Nuculas prænestinos appellabant: qđ inclusi a Pœnis casilini famem nucibus sustentarūt: vel qđ in eorū regione plurima nux minuta nascitur.
¶ Nummus ex Græco nūmismate nascitur.
¶ Nuncius & res ipsa & nuncius dicitur.
¶ Nuper quasi nouiter tanq̄ dicimus nouissime.
¶ Numen quasi nutus dei & potestas.
¶ Numidas dicimus: quos græci nomadas: siue qđ id genus hominum pecoribus negociet: siue qđ herbis vt pecora aluntur.
¶ Numella genus viculi quo quadrupedes deligant.
¶ Nuces flagitantur nuptis: & iaciuntur pueris: vt nouæ nuptæ intranti domū noui mariti secundū fiat auspitium.
¶ Numæ pōpili in ianiculo est sepulchrū.
¶ Nonuncium & teruncium dicitur qđ nouen vnciarum sit: siue trium.
¶ Nomē dictum quasi nouimē. qđ noticiam facit.
¶ Noctua a tēpore noctis dicta a quo canit & volat.
¶ Noneolæ vocantur papillæ quæ ex faucib⁹ caprarum dependent.
¶ Noctilugā. Luc. dixit: cū oscenū significat.
¶ Nihil qui nihil quidem est.
¶ Nouerca dī: quam quis sublati liberis nouā vxorem ducit: accerendæ familiæ gratia.
¶ Noualis ager: nouę relictus sementi.
¶ Nanum Græci vas aquarū dicūt humile & concuum quod vulgo vocant situlū barbatū: vnde nani pumitiones appellantur.
¶ Necē Græco dici certum est νέκισ. Nam νέκρω cadaver mortuum dicunt græci.
¶ Niuem interpretatur nouum ex Græco quod illi dicunt νεομ.
¶ Nequimates narienses.
¶ Negocium qđ uon sit ocium.
¶ Nauos a celeritate nauis dicimus.
¶ Nouendiales ferie: a numero dierum sunt dicte.

Dompe.

- ¶ Naualis porticus a vicinia naualium dicta.
¶ Nemo compositum videt ex ne & homo: qđ cōfir. matur magis: quia in persona semper ponitur nec pluraliter formari solet: quia intelligitur pro nullo.
¶ Nemo nec homo.
¶ Nec vnq̄: nec. vnq̄ quenq̄.
¶ Nequalia determinata.
¶ Nequinunt pro nequeūt: vt solinunt fernunt p̄ solent & ferūt: dicebant antiqui. Liuius in odysea. partiz erant neq; nunc nequinūt nūc græciā redire.
¶ Nequent non eunt.
¶ Nec cum: nec eum.
¶ Nequitum: & nequitur pro non posse dicebant: vt Pacui⁹ cū ait. Sed cū cōtendi nequitū. vt clā tēdēda est plaga. Plau. in satyrione Retrahi nequitur quo progressa est semel: & Cato originū libro primo sana in eo lo cōplurima fuere. ea exaugurauit priusq̄ qđ termino sanū fuit id nequitum exaugurari.
¶ Necessariū ait esse Opilius aurelius in quo nō sit cessando aut sine quo viui non possit: aut sine quo nō bene viuatur: aut quod nō potest phiberi quin fiat.
¶ Necessarij sūt vt Gallus ælius ait: quia aut cognati: aut affines sunt in quos necessaria officia cōferuntur præter ceteros.
¶ Nec colligat ionē grāmatici fere dicunt esse disunctiuam. vt nec legit. nec scribit. cū si diligent⁹ inspicitur vt fecit Asinius capito intelligi possit eam positā esse ab antiquis p̄ nō: & vt in. xij. ē astei: custos nec scit. Item si ederat furto quod nec manifestum erit & apđ Plautū in phalmate: nec recte si illi dixeris & turpiliū in demetrio. Nec recte dici mihi quod iam dudum audio:
¶ Nectere ligare significat: vt est apud plurimos auctores frequēs: quinetiā in cōmētario sacrorū vsurpatur hoc modo: pontifex minor e stramentis naturas nectito. i. funiculos facito: quibus sues adnectant.
¶ Nectar græce significat deorū potionē: vnde Vergilius ait: Stipant & dulci distendunt nectare cellas. Itē Lucre. lib. ij. & narde florem nectare qui floribus habet.
¶ Non pridem: æque: & recte: & frequēter dicitur: ac iam pridem q̄ pridem.
¶ Neq̄ aurū ē auris qđ eas vehemēt⁹ ambiat hoc verus Lucili⁹ significare ait asini⁹ capito: neq̄ esse aurum qđ aures lēdat vel pondere in aurium: cum molissima pars incidit: vel ex auro intelligi pecuniā cui⁹ respectu & nimia cupiditate hoies ad peccandū adducuntur
¶ Nequicq̄ frustra.
¶ Nequā: qui ne tanti quidem qđ habetur minimi.
¶ Nec mulieri: nec græmio credi oportere: prouerbiū est: qđ & illa incerti: & leuis animi est: & plerunq; in gremio posita: cū in obliuionem venerunt. exurgētium procidunt.

Nexum est vt ait Aelius Gallus: quod cūq; p̄as & librā gerit: idq; necti dicit: quo in genere sunt hęc testamēti fac: nexi dāto nexi liberanto. Nexū: q̄s apud antiquos dicebant pecunia: quæ p̄ nexū obligatur.

Nerū appellamus etiā vinculū ferreū: quo pedes impediūtur: q̄q; Plaut⁹ eo etiā ceruices vinciri ait p̄fidiose captus: eo q̄ depol neruo ceruices probat.

Neugmate in carmine Gn. Marci vatis significat negate: cum ait q̄uis mouentius duonum neugmate fortasse neugumate.

Negritu in augurijs significat ægritudinem.

Nebulo dictus est: vt ait Aelius stilo q̄ nō pluris est q̄ nebula: aut qui non facile perspici possit: qualis sit nequam nugator.

Nesi pro sine positum est.

Naccę appellantur vulgo fullones vt ait Curiatius q̄ nauici nō sint. i. nullius p̄cij. Idem sentit & cincius quidā aiunt q̄ omnia fere opa ex lana. Naccę dicantur: a Græcis. Nā cum ait Acteius philologus poni pro nugis Cincius q̄ in oleę nucis: quod itus sit Aeli⁹ stilo oīm rerum putamen. Glossematorum autē scriptores fabæ grani: q̄d hęc in fabullo quidā nucis iugulādis quā Verrius iugulāda vocat mediū: velut dissepimētū. i. membra nullam: quæ est in medio uucis. Quidā ex Græco q̄ sit nache leuem hominem significari. Plaut⁹ in paralito pigro ambo magna laude lauti: postremo ambo sumus nō nauici. Itē in mustellaria q̄ id esse dicā verbū nauici nescio: & in truculēto: amas hoīem non nauici. & Neui⁹ & in trucularia eius nocte nauici ducere: sed Ennius illuc est nugator nihil non nauici homo.

Nares appellari putant: q̄ p̄ ea nasi foramina odoris cuiusq; narificimus: Melius dici a Græco p̄ inuersionem l̄arum: vt latinis consuetū est πύρσ nares vt μωρφη forma & π̄ρ̄π̄ tenet & multa huiusmodi.

Narica est genus piscis minnti. Plau. muriaticā vido in vasis stagnis naricam bonā & canutā: & tamaquinas fartas conchas piscinarias.

Naricem piscem: legis apud aris per t nou per r.

Naucitor in. xij. nactus erit precio erit. item in foede latino pecuniam quis nācitor habeto & si quid pignoris nāciscit sibi habeto.

Mare a naue dictū: sic Cornificius ait q̄ aqua ferat natans vt auis. Ennius libro. vij. Alter nare cupit. alter pugnare paratus. Plau. in aulularia quasi pueri qui nare discunt & scirpea induit ratis. Natate igitur est sæpius nare vt dictitare: factitare.

Nauus coeler ac strenuus a nauū velocitate videtur dictus. Ennius libro. vij. Nauus reptus homo graio patre Graius homo rerū: & lib. xvj. Nauorū impiū seruare est in superantum. Plautus in friuolaria. Naue agere oportet q̄ agas non ductarier.

Nualis scriba: q̄ in naue appellebat inter aliā gen⁹

scribarū minime dignitatis habebat p̄ piculis quoq; eius ministeriū esse obiectū. Plau. nō ego te noui naualis scriba colūbari impudēs: siue q̄ colūbaria in naue appellabatur: ea quibus remigēt: siue q̄ columbariorum quęstus temerarius incertusq;.

Nasiterna est genus vasis aquarij ansati & patētis: quale est quo equi p̄fundi solent. Plau. in Bacchidib⁹ qui se vocat cū nasiterna & cū aqua istū impurissimus & in ne volaria equis huc effer nasiternam cuz aqua sine suffragio: & Cato in ea ofone quā composuit in Q. Sulpitiū quotiēs riuulos nasiterna supfusos aqualis matellas sine ansis.

Nassa est piscatorij vasis genus: quo cū intrauit piscis exire non pōt. Plau. nunq; hercule ex ista nassa hodie æscam petam.

Napuras nectito: cū dixit pontifex funiculi ex stramentis fiunt.

Naustibulū vocabant antiqui vas aluei simile. Videtur a nauis similitudine.

Nauia sylua dicta iuxta urbem: quę Neuij cuiusdā fuerit.

Neuia ex vno ligno exculpto: vt nauis quo vtunt alueo in vino lemia ficus: quoq; incomitio appellatur nauia: ab actio nauio augure. Nam cū Tarquinus p̄scus institutas tribus a Romulo mutare vellet detine returq; ab accio p̄ auguriū vt eluderet eius prudētiaz interrogauit eū: an fieri posset id q̄ animo p̄posuisset suo: cui illo p̄mittente augurio cū r̄ndisset effici posset. Iussit rex cotē ac nouaculā p̄ferre: def.

Numero defi. Titiniū si isto q̄ exeā nūero estis mortui hoc exēplo: vt pigeretis. i. cur cito mortui estis. Itē in nele. Nuūq; nimirū faciemus. apud Neuiū. Nemine vidi qui numero sciret quinq; scit. i. op⁹ idest nimirū sciret. Anapanurgus Antonius hęc ait numero nimirū cito celeriter nimirū. vt Plau. in cassina veni quid vis mea ancilla nimirū sæpius numero dicit nimirū cito accius in cenomao: ego vt essem affinis tibi vt te extinguerē tuam peti gratiam numero te expungat timor: Affranus in suspecta per falsum & abs te creditum numero nimis celeriter. Cęcilius in echiōe hei perij: quid ita numero venit fuce domum. Affranus in simulantem: enim sera. numero ac nec quicq; egi gratias.

Numera senatum aut quis senator consuli cum impedimēto vult esse: quo minus faciat. S. c. postulatq; vt aut res quę efferantur diuidantur: aut simul cōsulantur: aut si tot nō sint senatores quo numero liceat scribi. sen. con.

Numerius prænomen nunq; antea fuisse in patricia familia dicitur: quis: Fabius: q̄ vnus post sex & trecentos ab etruscis interfectos supfuit inductus magnitudine diuitiarū vxorē duxit octacilij malūctani vt

Festus

cum dicebatur filiā ea cōditiōe: vt qui primus natus esset p̄noie aui materni. Numerius appeilaretur.

¶ Non oibus dormio puerbius videtur natum a capio quodam qui pararencho dictus est: q̄ simlaret dormiētem: quo impunitius eius vxor mœcharetur: eius meminit Lucil.

¶ Nuncupata pecunia est vt ait Cincius in lib. ij. de officio iurisconsulti nominata certa nominibus p̄prijs pronuntiata: cum nexum faciet m̄cipiūq̄ vt lingua nuncupasset: ita vis esto. Vota nuncupata dicuntur: quæ cōsules p̄tores cū in prouinciā proficiscuntur: faciunt ea in tabulas p̄ntibus multis referuntur: at Sātra libro secundo de verborū antiquitate satis multis nūcupata: colligit nō de recto nominata significare.

Sed promissa et quasi testificata circumscripta recepta: etiam in votis nuncupandis esse conuenientius. ¶ Nupta verba dicebantur ab antiquis: quæ virgines dicere non licebat: vt Plau. iu discolor: virgo sum; non didici verba nupta dicere.

¶ Nuptias dictas esse ait santra ab eo q̄ nymphae dixerūt græci antiqui. vnde nonā nuptiā *πεμπυκφυ* cornificius q̄ noua petantur coniugia. Curatius q̄ noua ratio fiat Aelius & Cincius quia flamineo caput nubentis obuoluatur: quod antiqui obnubere vocarūt: ob quam causam lege quoq̄ parens tam iubenter caput eius obnubere qui parentem necauisset: quod est obuoluere.

¶ Nuscitiosum actius philologus ait appellari solitus: q̄ p̄pter oculorū vitia parū videret: at Popili⁹ Aurelius nuscitioses esse cecitudines nocturnas: Aelius de stilo q̄ plus videret vesperi q̄ meridie: nec cognosceret: nisi qd̄ vsq̄ ad oculos admouisset.

¶ Nonas quidā noua luna: q̄ in eas cōcurreret principū lunæ. Alij q̄ semper ante diē Iduū nonū essent. Scribiq̄ ideo debere primā eius appellatiōis syllabā: adiecta u litera.

¶ Nouarū Iduū: Kalēdarū posteri dies nuptijs alieni habētur: quoniā ij dies decreto pontificū atri. iudicati sunt q̄ quotienscūq̄ Romani duces belli gerendi gratia his diebus supplicauerunt male rem publicam gessere.

¶ Nundinas feriarū diem esse voluerūt antiqui: quoru rustici mercandi vendendiq̄ causa vrbe cōuenirēt eumq̄ nefastū ne si liceret cū populo interpellarentur nundinatores.

¶ Nondinalem coquum Plautus.

¶ Noxia damnū: apud poetas aut & oratores ponit: pro culpa: at noxa peccatū aut pro peccato pœna: vt Actius in menalippe te esse huic noxæ obnoxiiū. Item cum lex iubet noxæ dedere pro peccato dedi iubet. Cecilius in hibolimeo chereffato. Nam ista quid noxa muliebris est magis q̄ viri.

Dompe.

¶ Noue curiæ p̄xime compitū fabriciū edificatę sunt q̄ parū amplæ erant: veteres a Romulo factæ vbi is pplm & sacra in partis. xxx. distribuerat: vt in ijs ea sacra curarent: quæ quādo ex verberibus in nouas euo carentur. septē curiarū per religiones euo cari non potuerūt: ita q̄ foriensis raptę vellenis velitię res diuine fiunt in veteribus curijs.

¶ Nothū græci natū ex vxore nō legitima vocant qui apud nos spurio patre natus d̄r: q̄ Ser. Tullius q̄ Romę regnauit natus est ex cōcubina spurio tullii tributus nisi forte malimus credere ocilissiam cornicula: nam captiuam eam: eum susceptum matre seruiente.

¶ Nota alias significat signum: vt in pecoribus. tabulis libris litere singulæ: aut binę: alias ignominiam.

¶ Nobilem: antiqui ponebant pro noto: & qd̄ p. G. literam vt Plau. in pseudolo peregrina facies / videt̄ hominis: atq̄ ignobilis: & oculis meis obuiam ignobilis obijci: Actius in diomede. ergo me argos referā: nas hic sum gnobilis. Liuius in Verg. ornamentum incēdunt gnobili ignobiles.

¶ Nœgeū quidā amiculi genus prætextū purpura qdam candidum ac pellucidum quasi a Nauco quod putamen quorundā pomorū est tenuissimū non sine cādore. vt Liui⁹ in odysea simul ac lachrymis de ore nœgeo deterfit: id est candido.

¶ Nixidi appellantur tria signa in capitolio: antē cœlam mineruę genibus nixa: velut præsidētes parietū nixibus: quæ signa sunt qui memorię perdiderint Antiocho rege Syriæ superato. M. accilium subtracta a populo Roma. deportasse: atq̄ vbi sunt potuisse etias qui capta Corintho adiecta huc quæ ibi subiecta fuerant mensæ.

¶ Nictare & oculorū & aliorum mēbrorū nisi sæpe aliquid conari: dictū est antiquis: vt Luere. in lib. quartō hic vbi nixari nequeunt insistereq̄ alis: Cecilius in hymnide garrulis medētes iactant siue nictentur petitis. Nonius in macchoco. pone actutum scribit cur in neruo nictabere. Vnde quidā nictationē: quidam nictum vt Cecilius in pugilem tamen interlaudādum hunc tumidū timidis palpebris pcutere nictu: hic gaudere & mirarier.

¶ Nictit canis in odorandis vestigijs ferarum leuiter ganniens: vt Ennius in libro. x. veluti si quando vinculis venatica veneno rapta solet si forte ex nare sagaci sensit voce sua nictit vlulatq̄ ibi acitātē. Vnde ipsa ganitio.

¶ Niquisciuū cēturia est quę dicitur a Seruio Tullio rege cōstituta in qua liceret eius suffragiū ferre: q̄ non intulisset in sua ne quis ciuis suffragij iure priuaret: nā sciscito significat sententiā dicitō ac suffragiū ferto vnde scita plæbis. Sed in ea Centuria neq̄ censetur quicquā neq̄ centuria præficatur: neq̄ centurialis. potest

esse: quia nemo certus est eius centuriæ. est autem Ni-
quisciuu nisi quis sciuit.

¶ Ningulus nullus: vt Ennius in secūdo qui ferro mi-
nitere atq; in te ningulus mederi queat.

¶ Niger lapis in comitio locū funestum significat. vt
alij Romuli morti destinātū: Sed nō vsu ob. def.

¶ Nec legens non legens neq; electum habens quid
debeat facere.

Culissimum charissimum. Plau. Ocu-
lissimum hostium amice.

Oculatū pro presentī posuit Plaut⁹ cū
dixit oculata die: item ipse pluris ē ocu-
latus testis vnus quam auriri decem:
qui se vidisse dicat.

¶ Oculitus quoq; dicit vt funditus .penitus: quo si-
gnificatur tam charū esse q̄ oculum.

¶ Odefacit dicebant pro olfacit. quæ vox a Græco
tracta est.

¶ Occupatitius ager dicitur: qui desertus a cultorib⁹
proprijs ab alijs occupatur.

¶ Orechitis gen⁹ oleæ ex Græco dictū ορεχθισ testicu-
lusq; q̄ magnitudine fit instar testiculorū.

¶ Orchestra locus in scœna.

¶ Orca genus marinæ beluę maximū. ad cuius simi-
litudinē vasa ficaria orcę dicuntur: sunt enim teretes
atq; vniiformi specie.

¶ Oriri nasci vel surgere.

¶ Orba significat apud poetas priuata aliqua perso-
na chara.

¶ Orba est quæ patrem aut filios quasi lumē amisit.

¶ Ortygia deleos insula.

¶ Oratores ex Græco dicti: q̄ missi ad reges natio-
nesq; deos solerēt testari. hī modo appellātur legati.

¶ Obnubit caput operit: vnde & nuptiæ dictæ a capi-
tis operitione.

¶ Opiter est: cuius pater auo viuo mortuus est ducto
vocabulo: aut q̄ obitu patris genitus sit: aut q̄ auum
post patrem habeat. i. pro patre.

¶ Opitulus Iuppiter & opitulator dictus est quasi
opis lator.

¶ Obturare ex Græco trahitur ab eo quod illi hostiā
dicunt ουρος.

¶ Obtestatio est cū in meliorem partem vocatur: de-
testatio cum in deteriore.

¶ Obices pessuli sere.

¶ Obrutuit obstupuit a bruto: q̄ antiqui pro' graui
interdū pro stupido dixerūt. Afranius. Non possum
verbum facere obrutui.

¶ Obambulare aduersum alios ambulare: & quasi
ambulanti sese opponere.

¶ Obrogare est legis prioris infirmandæ causa legē
aliā ferre.

¶ Obacerare obloqui atq; alterius sermonem mole-

ste impedire quod sumptū videtur a paleis: quas græ-
ci ἀχυρα vocant. Itaq; & frumentum & panis non si-
ne paleis acerosus dicitur: Item lutum aceratum pa-
leis mistum.

¶ Obliteratur alij ab obliuione: alij a litore: q̄ ibi no-
tata fluctibus equari & tolli solent.

¶ Obprobrare probum obijcere.

¶ Obacerbat exacerbat.

¶ Oblucinaſſe dicebant antiqui mente errasse: quasi in
luco deorum alicui occurrisse.

¶ Obedere obaudire.

¶ Opperriri expectare.

¶ Obtreſtat contra sententiam tractat.

¶ Opis dicta est coniunx Saturni: per quā voluerunt
terram significare: quia omnes opes humano generi
terra tribuit. Vnde & opulenti terrestribus rebus co-
pioſi & hostię opime præcipue pingues: & opima ma-
gnifica & ampla spolia.

¶ Opicū quoq; inuenimus pro osco: oscis em̄ frequē-
tissimus fuit vsus libidinum spurcarū: vnde & verba
impudentia appellantur obscœna. Titinnius oscē &
volſce fabulantur: nam latine nesciunt.

¶ Opiparum magnarum opum apparatus.

¶ Obest oberit vel aderit.

¶ Offerumenta dicebant quæ offerebant.

¶ Obsecrare est opem a sacris petere.

¶ Obesus pinguis quasi obedendum factus:

¶ Operat sepe operit.

¶ Obnoxius pene obligatus ob delictum.

¶ Opilo genus auis:

¶ Opuncalo: quod opinionis gen⁹ cantus imitatur.

¶ Obpuuiat verberat: a puiendo. idest feriendo. vnde
de pueri obpuuiendo coercentur: idest plagis: vnde &
pauimenta.

¶ Obdere opponere vel operire.

¶ Obherbescere herbam increſcere.

¶ Opportune dicitur ab eo: q̄ nauigantibus maxie
vtilis optatiq; sunt portus.

¶ Obsalutare salutādi gratia offerre.

¶ Obsequela obsequium.

¶ Oleagineis coronis ministri triūphantium vteban-
tur: quo Minerua dea belli esse putabatur.

¶ Oblentica mali odoris loca.

¶ Officiosus ab efficiendo dictus.

¶ Offucare aquam in fauces ad sorbendum dare.

¶ Offectores colorum infectores.

¶ Oxime oessime.

¶ Oenigenos vino genitos.

¶ Oestrum furor græco vocabulo.

¶ Omen velut oremen: quod fit ore. auguriū q̄ non
auibus alio ve modo fit.

¶ Ouem masculino genere dixerunt: vt ouibus duo-
bus non duabus.

Festus

¶ **O**uantes letantes ab eo clamore quem faciunt redeuntes ex pugna victores milites geminata o litera.

¶ **O**ualis corona est myrtea quam habebat qui ouantes introibant: cum bella non erant indicta aut sine sanguine confecta.

¶ **O**buaricator dicebatur qui cuiuspiam occurrebat quominus id rectum iter conficeret.

¶ **O**fentina tribus ab Ofente fluuio dicta.

¶ **O**sorem dixerunt: qui aliquem odisset.

¶ **O**llic. illic.

¶ **O**biurgatio post turpe factus castigatio. Monitio vero est ante commissum.

¶ **O**btrectator est qui facit quid contra recte retractam.

¶ **O**bmanens pro diu manens: vt permanens.

¶ **O**iringi terra dicitur: cum iterum transuersio sulcu aratur.

¶ **O**ptimati sunt: vt Decurionatus siue pontificatus dicitur.

¶ **O**pigena Iunonem matronam colebat: quia ferre eas opem in partu laborantibus credebant.

¶ **O**letum stercus humanus: Verraninus: sacerdotula in sacratio Martiali fecit oletum.

¶ **O**ppidus dictum est quia opem prebet.

¶ **O**rcus ab vrgendo dictus mortem. c. n. pro g. frequenter ponebant antiqui

¶ **O**ctauia porticus duae appellantur: quartam alteram theatro Marcelli priorum. Octauia soror Augusti fecit: alteram Theatro Pompei proxima Gna. Octavius Gna. filius qui fuit aedilis curulis. pr. co. decemuit lacris faciens triumphauitque de rege praenauali triumpho: quam combustam: reficiendam curauit: Caesar Augustus.

¶ **O**gygia moenia. Accius in diomede significat: thabas: quia eam urbem ogygus condidisse fertur.

¶ **O**ccasio opportunitas temporis casu quodam prouenientis est.

¶ **O**ccasus interitus vel solis: quando decedit a superioribus infra terras: quo vocabulo Ennius pro occasione est usus: in lib. ij. Hic occasu elatus est. Horatius induit saltu. In lib. v. Inicit irritatus tenet occasus iuuat res Item in libro: viij. Aut occasus nisi tempusve audere repressit.

¶ **O**ccisum a necato distingui: quidam: quia alterum a cedendo atque ictu fieri dicunt: alterum siue ictu. Itaque in Numae Pompilij legibus scriptum est: si hominem fulminibus occisus: ne supra genua tollito: & alibi homo si fulmine occisus est ei iusta nulla fieri oportet.

¶ **O**ctober equus appellatur: qui in campo Martio mense Octobri immolatur quotannis Marti bigatum victricum dexteris: de cuius capite non leuis contentio solebat esse inter suburbanenses: & sacranenses vt in regiae pariete. Illi ad turrim Mamiliam id figerent: eiusdemque cor tanta celeritate perfertur in regiam: vt

Dompe.

ex eo sanguis distillet in focum: participandae rei diuinae gratia. quas hostias hic quidam Marti, bellico deo sacrari dicunt: non vt vulgus putat: quia velut supplicium de eo sumatur quia Romani Illo sunt oriundi & Troiani: ita effigie equi sunt capti. Multis autem generibus equum hostiarum numero haberi: testimonio sunt Lacedaemonij qui in monte Taygeto equum ventris immolant: ibidemque adolent: vt eorum flatu cinis eius per finitimos quam latissime deferatur & salentini apud nos membram Ioui dicatus viuus conijcitur in ignem & rhodij qui quotannis quadrigas soli consecratas in mare iaciunt: quae is tali curriculo fertur circumuehi mundum def.

¶ **O**ccidamus Plau. ponit pro contra cedamus cuius plurimae aliae praepositiones familiares huic verbo sint.

¶ **O**ccentassint antiqui dicebant: quod nunc conuictum fecerint dicimus: quia id clare & cum quodam canore fit: vt procul exaudiri possit quod turpe habetur quia non sine causa fieri putatur inde cantilenam dici quia illam non cantus iucunditatem puto.

¶ **O**crem antiqui vt Actaeus philologus in lib. glossematorum refert montem confragosum vocabant: vt apud Liuium. Sed qui sunt ij qui ascendunt altum ocris & celio ocris aruaque putria & mare magnam. Namque tana ri celsos ocris: & aut vt quem chiro in pelio docuit coriundi fortasse etiam ocris sint dictae inaequaliter tubatae.

¶ **O**ccare: & occatione: Verius putat dictum ab occendo quia cedat grandis globos terrae. cum Cicero venustissime dicat ab occecando fruges iactas.

¶ **O**cyus & ocysime posituum latinum non habent: sed ab eo veniunt: quod est in Graeco οκυς velox.

¶ **O**cius secundae collationis. & deinde tertiae ocissime frequentata sunt alij dictas nostros tracta ex Graeco. id est οκυσ cuius prima significatio de sua procedere in comparisonem debet: apud nos non est tertiae vero collationis cuius maiora exempla sunt auctor est Plautus.

¶ **O**cymum Graecum: & a celeritate nascendi est dictum.

¶ **O**rata: genus piscis appellatur a colore auri: quia rustici orum dicebant: vt auriculas oriculas utque Sergium quaedam praediuitum: quia a duobus annulis aureis & grandibus vertitur orata dicunt esse appellatum.

¶ **O**re extreme partes terrarum. i. maritimae dicuntur: vnde et vestimetorum extreme partes: quia & primae dici possunt. Cecilius in ethirione vltus est pro initio rei cuius ait omnia repere nullam quam expediam queo.

¶ **O**re freni quae ori inseruntur dictae. Titinnius in Scitia & si tacebit tantum gaudebit sibi permitti ore. Cecilius in Bariolo Deprandi autem leonis obdas oreas. Caro originus libro tertio equos respondit oreas mihi

inde tibi cape flagellum. Trebelius pro se apud populum equus qui mihi sub foeminibus occisus erat ore as detraho inspectante. Lu. Stertinio.

¶ Oreos liber pater & Oreades nymphæ appellantur quæ in montibus frequenter apparent.

¶ Ordinarium hominem Oppius ait dici: solum securam & improbus: qui assidue in litibus moraretur ob eam causam in ordine staret ad eum prætores: at ælius stilo qui minime ordine viueret in ea oratione quam scribit de suis virtutibus contra thermum. Quid mihi fieret si non ego stipendia in ordine omnia ordinatius meruissem semper. Sunt quidem qui manipularum quia infimi ordinis sit appellatum credant ordinarium.

¶ Ornatus dicitur & qui bonis artibus instructus: & honores adeptus a populo: & bene aptus: ut miles aut gladiator: & acturus fabulas: atque etiam ornatus dicitur cultus ipse quo quis ornatur: ut cum dicimus aliquem tragico vel comico ornatu prodire.

¶ Orestades nymphæ montium cultrices.

¶ Ordo sacerdotum estimatur deorum def.

maximus quisque maximus videtur rex: deinde dialis: post hunc Martialis: quarto loco quirinalis: quinto pontifex maximus: ita quæ in conuiuijs solus rex supra omnes accubat. Sed Dialis super Martialem & supra quirinalem: Martialis supra proximam: omnes inde supra pontificem rex quia potentissimus. Dialis: quia vniuersi mundi: sacerdos qui appellatur diuum. Martialisque conditor ac vrbis parens. Quirinalis socio imperij Romani Ascito Quirino Pont. maximus quæ iudex atque arbiter habetur rerum diuinarum humanarumque.

¶ Ordini est principium rei facere: unde & togæ vocatur exordia.

¶ Opaca vocantur vmbrosa.

¶ Opalia dies festi quibus supplicatur opæ appellantur quorum alter def.

¶ Obtutu quasi optuitu a verbo tuor quæ significat video.

¶ Optatam hostiam alij optimam appellant: eam quam ædilis trib. constitutis hostijs optat: qua immolari velit.

¶ Opima spolia dicuntur originez quidem trahentia ab ope saturni vxore: quæ ipse agrorum cultor habetur nominatus a iatu tenensque fallem effingitur: quæ est insigne agricolæ. Itaque illa quoque cognominatur constituta: & esse existimatur terra. Ideoque in regia colitur a po. ro. quia omnes opes humano generi natura tribuat. Ergo & opulenti dicuntur terrestribus rebus copiosi & hostiæ optime præcipue pingues: & opima: magna & amplavnde & spolia quoque quæ dux po. ro. duci hostium detraxit: quorum tanta raritas est ut intra annos paulo

Trina contigerint nomini romano: vna quæ dux Romulus de Acrone: Altera quæ Cossus Cornelius de colunio. Tertia quæ

M. Marcellus viri domaro fixerunt. M. Varro ait opima spolia esse etiam si manipularis miles detraxerit dum modo duci hostium det non sint ad ædem Iouis Ferretrij pont: testimonio esse libros pontificum in quibus sit pro primis spolijs bouem: pro secundis solitaurilibus: pro tertijs agno publico fieri debere: esse etiam compelli reges legem opimorum spoliorum talem: cuius auspicio classe percincta opima spolia capiuntur Ioui Ferretrio dari oporteat: & bouem cædito qui cæpit æris. cc. Secunda spolia in Martis aram campo: Solitaurilia vltra voluerit cædito. Tertia spolia: Iano qui rino agnum mare cædito. c. qui reperit ex ære dato. cuius auspicio capta dijs piaculum dato huius ædis lex nuba extat neque templum habeat: neque scitur: ut qui opima lege fuerit adijci solet quoniam quidam magistratus creatur def.

¶ Obscuro duas diuersas & contrarias significaciones habet. Nam Cloatius putat eo vocabulo significari sacrum quo etiam leges sacratæ obsecratæ dicuntur: & in omnibus fere antiquis commentarijs scribitur opicum pro obscuro: ut in Titiani fabula quinta: qui obscuro & voluce fabulantur: nam latine nesciunt a quo etiam verba impudentia allata appellantur obscuro: quia frequentissimus fuit obscuro libidinum spurcarum. Sed eodem etiam nomine appellatur locus in agro vehienti quo frui soliti sunt augures Romani.

¶ Obigitat antiqui dicebant pro ante agitat: ut obambulare.

¶ Obiununt obeunt.

¶ Obiurare Iureiurando obstringere: ut est in pentasileæ formidabant obiurare.

¶ Obitu antiqui dicebant pro aditu.

¶ Obuos sacro in quibusdam præcationibus est pro obsecro: ut sub vos placo pro supplico.

¶ Oboritur ac nascitur: nam propositionem ob per ad solitam poni testis hic testis hic versus tantum gaudium oboriri ex tumultu maximo: & Eunius ob romam noctu legiones ducere cæpit.

¶ Obnectere obligare: maxime in nuptijs frequens est.

¶ Obseruasse dicitur qui obseruat quid cuiusque causa facere debeat ita quæ is obseruat coluisse aliquem.

¶ Ommetans in Odysea cum ait in Pillum deuenies aut ibi ommetans significat obmanes. Sed ea significatione qua sæpe fieri dicitur: id enim est mātare.

¶ Ops antiqui dicebant quem nunc opulentum: ut testimonio est non solum ei contrarium inops: cum cædit egens exortus sum.

¶ Obsidionalis corona est quæ datur imperatori ei qui obsidione liberauit ab hostibus obsessos: ea fit ex gramine viridi fere ex eo loco decerpto in quo erant inclusi: herbam autem victoriæ signum fuisse apud antiquos alijque exemplis docuimus: quæ corona magne auctoritatis fuit. Nam & Pub. decio datæ duæ sunt: Vna ab exercitu vniuerso: altera ab ijs qui fuerunt in

Festus

psidio obsessi: & L. Siccinio dentato qui Achilles rōe existimatus est: ac fertur centies & vities pro re. pu. de pugnaisse Coronis Donatus vīgintifex in ijs aureis octo Ciuicis. xiiij. muralibus tribus: obsidionali vna inter obsidionalē & ciuicā hoc interest q̄ altera singularis salutis est altera diuersorum ciuium seruatoris.

¶ **Obstitū** Cloatius & Aelius stilo esse aiunt violatus at tactūq̄ de cœlo. Cincius eum qui deo deæq̄ obstiterit: id est qui viderit quod videri nephas esset.

¶ **Obstinato** affirmato perseueranti vt tenere possit: vt Pacuius obstinati exorsus: vt Accius in Amphitrione aut tam obstinato animo confusus tuo Cato in Quinthermū de decem hominibus rumorem famas floccit fecit cupitus stupris obstinatus insignibus flagitijs. Neuius in lycurgo vos qui astatis obstinati.

¶ **Obstrudant** oblatulent: ab auide trudendo curgulium non sumendo cibum: vnde & obstrudulentum dixit Titinius obstrudulenti aliqd quod peccam sedens aut luculentaster aut formaster frigidus.

Obstitum obliquum. Ennius libro sextodecimo mōtibus obstitis: obstantibus: vnde oritur nox: & libro octauo. amplius ex augure obstiti polum ve solis. Cæcilius imbre imbres resupina obstito capitulo sibi vētum facere Cunicula. Lucretius: omni mendose fieri atq̄ obstita necesse est.

¶ **Obsidium** tanq̄ p̄sidius subsidium recte dicitur cuius etiam auctor. C. Lælius pro se apud populum in nobis terra mariq̄ simul obsidium facerent: & Salustius historiarum primo magnis opibus profectus obsidiū opibus cœpit per. L. Catilinam legatum.

¶ **Obsalutare** offerre salutando gratia dicebant antiqui vt consalutare pro salutare.

¶ **Obuaricatur** dicebatur qui cuiquam occurrebat: quo minus rectum iter conficeret.

¶ **Oufentina** tribus initio causa fuit nomen fluminis oufens quod est in agro priuernate mare intra terracinam. Lucretius Priuerno oufentina venit fluuiūq̄ oufente: postea deinde censoribus: alij quoq̄ diuersarum ciuitatum eidem tribus sunt adscripti.

¶ **Oscillum** santra dici ait q̄ oscillant: id est inclinent p̄cipitesq̄ in nos ferantur oscillantes ait Cornifici⁹ ab eo q̄ os celare sint solti personis propter verecundiam. qui eo genere lusus vtebantur. Causa autem ei⁹ iactationis proditur. Latinus rex q̄ p̄elio quod ei fuit aduersus mezentium ceritum regem nusq̄ apparuerit. Iudicatusq̄ sit Iuppiter factus latiaris. Itaq̄ si & eius dies feriatos liberos seruosq̄ requirere euz nō solum in terris. Sed etiam videretur cœlum posse adiri per oscillationem velut imaginem quandam vitæ humanæ in qua altissima interdū infima ad summuz efferuntur atq̄ ideo memoriā quoq̄ redintegrari initio acceptę vitæ per motus: cunurū lactisq̄ limentuz:

Dompe.

quia per eos deos feriarum & oscillis moneantur & lactata potione vtantur. Nec desunt qui exempluz grecorum secutos putent Italicos q̄ illi quoq̄ iniuria in terfecto Icaro Erigone filia ei⁹ dolore impulsā. suspēdio perisset per simulationem.

¶ **Ostentum** non solū pro portento poni solere. Sed etiam participialiter: testimonio est Pacuius: in medio atq̄ & cum in ipso tempore ostentum senem. Accius in Baechis p̄sēs p̄sēs irrideris nobis: stipe vltro ostentum obtulit.

¶ **Oscinum** tripudiū est q̄ oris cantu significat quid portendi: cum cecinit coruus: cornix nocui parra picus: alij obscinum augurium a cautu auium.

¶ **Obstinet** dicebant antiqui q̄ nunc ostendit: vt in veteribus carminibus. Sed iam se cœlo cadens auro: ra obstinet suum patrem.

¶ **Obscines** aues. Apus Claudius esse ait. quæ ore canentes faciant auspitium: vt Coruus Cornix noctua: aut quæ alis ac volatu vt butio: sanqualis aquila immisulus. Vulturius pica: aut Martius Feroniusq̄ & parra & oscinibus: & in alitibus habentur.

¶ **Ostiamyrem** ad exitum Tyberis in mare fluentis. Ancus Martius rex condidisse & sceminino appellasse se vocabulo fertur. Neutrū certe plura fieri non debet

¶ **Osculana** pugna in puerbio quo significabatur: victos: Vincere quia in eadem def.

¶ **Valerius Leuini⁹** imperator: ro. a Pyrrho erat vict⁹ & breui eundem regē deuicerat Sulpitio Imperator noster eius rei meminit Titinnius hoc mō: hęc quidē quasi osculana pugna est secus quia fugere impulsū: hinc spolia colligunt significat etiā osculo sauius. vt Plautus in neruolaria osculū sat est osculi mihi q̄ ambo mi pater quod inter cognatos propinquoq̄ iustitutū ab antiquis maxime q̄ sceminas. def.

¶ **Optima** lex def. in magistro populi faciendo: qui vulgo dictator appellatur q̄ plenissimum posset iussit ius eius esse significatur. Vt fuit Manij Valerij. Mar. Fabij. voluisse gentis qui primus magister a populo creatus est: propter quam vero prouocatio ab eo magistratu ad populum data est: quę antea non erat desitum est dici: vt optima lege vtpote immunito iure priorum magistrorum.

¶ **Originum** libros q̄ inscripsit cato non satis plenus titulum propositi sui videtur amplexus: quando pręgrant ea quę sunt rerum gæstarum populi ro.

¶ **Optio** est optatio: sed in re militari optio appellatur is is quem Decurio aut Centurio optat sibi reruz priuatarum ministrum: quo facilius obeat publica officia.

¶ **Optio** qui nūc dicatur antea appellabatur accensus. is adiutor dicebatur ceturioni a Tribuno militū q̄ ex eo tpe quem velint centurionibus pmissum est etiam no

men exacto sortitus est. Plau. in asinaria: qua me: qua meam vxorem qua tu sanam potest circunduc aufer permitto tibi opinionem sumito Icenoni.

Obsidionē potius dicendū est q̄ obsidium adiuuat nos testimonio suo. Ennius in Telamone cū ait Sibas natū ingenū aiacē cui obsidionē paras. Item alio loco Hector: quid haud cessat obsidionem obducere.

Orare antiquos dixisse p̄ agere testimonio sunt q̄ & oratores & ij qui nūc quidem legati. Tum vero oratores q̄ rei. pu. mādatas partis agebāt Ennius quoq̄ cum dixit in libro primo annalium: facere vero q̄ te: cum præcibus pater orat: oratores alij dixere causatū actores & legati qui rei. pu. mandata peragunt.

Oscos quos dicamus: ait Verrius Op̄scos a natura dictos: teste Ennio cū dicat de muris res: gerit op̄scus adijcit etiam q̄ stuprum inconcesse libidinis obscœna dicantur ab eius gentis cōsuetudine inducta quod verum esse nō satis adducor: cum apud antiquos omnes fere obscœna dicta sint quæ mali omnis habebantur. vt illa Virgilij testis. vt superiorum auctorum exempla referre non sit necesse cum ait Arpyas: obscœnas volucres & obscœnanq̄ famem.

Ob præpositione antiquos vsos esse pro ad: testis ē Ennius: cum ait libro quarto decimo omnes occisi occensiq̄ in nocte serena. i. accensi & in sphigenia Acherontem obibo vt mortis thesauri obiacent: eiusdem autem generis esse ait: offerre: occulit occurrit: oblat⁹ obiectus mihi non satis persuadet.

Ob præpositio alias ponitur pro circum: vt cum dicimus vrbem obsideri obsignare: obuallari: alias in vicem præpositionis quæ est propter: vt ob merita: ob superatos hostes: vnde obsides pro obfides: qui ob patriæ præstantiam fidem dantur.

Ostentum quoq̄ nunc vt timur interdū pdigij vice quin participialiter quoq̄ dici solitū sit nec dubius facit etiā. C. Graccus de legibus a se pmulgatis cum ait quod vnum nobis in ostētū ipsi asportatur in vsum.

Occisitantur sæpe occiduntur sic. C. Graccus pro rostris in. p. papillum homines liberi nunc in oppido occisitantur.

Osi sunt ab odio declinasse: antiquos testis est. C. Graccus in ea quæ est de lege minutia. cum ait miruz siquid ijs iniuriæ sit semper eos osi sunt: quod nunc quoq̄ cum præpositione elatum frequens est quando dicimus perosi.

Ostentum ostentatum.

Ostende: ostendam. vt pro multis alijs exemplis eius generis manifestum est.

Optinatus: vt pontificatum decurionatus dicitur: vt Cato in ea quam habuit apud equites maiores seorsum atq̄ diuersum præcium parauere bonis atq̄ strenuis decurio paratus. optionatus hastas donaticas aliosq̄ honores.

Ostentas sæpe ostendis: gloriandi causa: Sed & participialiter id etiam dici debet & dictum est foeminino genere.

Obuius duabus multabantur apud antiquos minoribus criminibus: vt in maioribus autem bubus: nec vltra hunc numerum excedebat multatio: quæ postea q̄ ære signato vt ciuitas cœpit pecoraq̄ multitia aut incuria corrumpebantur: vnde etiam peculatus crimen vsurpari cœptum est: facta est æstimatio pecoralis multæ & boues cetenis assibus: oues denis æstimatē. Inde suprema multa: id est maxima appellatur tria milia ærinis. Ita vicefis minoribus delictis.

Ob os significat ad os item vt superioribus quoq̄ exemplis testatus est.

Obsonitauere sæpe obsonauere. Cato in suasionē de lege orcia derogaretur: qui antea obsonitauere postea centenis obsonitauere significat autem cōuiuari.

Oliuitam antiqui dicebant: quando olea colligebatur: vt messem: quando frumenta aut vindemiaz quando vuas: quod vocabulū potius frequentari debebat cum nullam eius significationis causam haberemus: quis quidam oliuitatem eam dicant.

Opidorum origine: optime refert Cicero libro primo de gloria: eamq̄ appellationem vsurpatione appellatam esse existimat: q̄ opem darēt adijciens vt imitetur ineptias stoicorum.

Opidum: q̄ ibi homines opes suas conferunt.

Opidum dicitur: & locus in circo: vnde quadrigæ emittuntur.

Opido valde multum: ortum est autem hoc verbū ex sermone inter se confabulantium: quantum quisq̄ frugum faceret: vt quæ multitudo significaretur sepe respondebatur quantum vel opido satis esset: hinc in consuetudinem venit: vt diceretur opido pro valde multum. Itaq̄ si qui in alijs rebus eo vtuntur: vt puta si qui dicant opido didici: spectauī: ambulauī errant quia nulli eorum subijci potest quod satis est.

Orcuz quem dicimus: ait Verrius ab antiquis vragum q̄ etiam. si. literæ sonum pro. o. offerebant: & per est literæ forma. gra. vsurpabant: sed nihil afferri exemplorum vt ita esse credamus: nisi q̄ is deus nos maxime vrgeat.

Obmoueto pro admoueto apud antiquos dicebatur vt alia quæ supra relata sunt offendices ait esse Titius nodos quibus apex retineatur & remittatur: at Vrrani⁹ choriola existimat quæ sint in lori. apicis quibus apex retineatur & remittatur: quæ ob offendendo dicantur: nam cum ad mentum prouentum sit offendimentum.

Oliuatiū Antistius labeo: ait esse mensuræ genus.

Occultum offerre significat sub terraz fere ponere.

Obiacuisse antea iacuisse.

Offritias falsitas.

Festus

Pendere poenas soluere: significat ab eo quod ære graui cum vterentur. Romani peno eo non numero debitum soluebant. vnde & pensiones dicte.

¶ Penetralia sunt penatium deorum sacraria.

¶ Peniculi spongię longę propter similitudinem. caudarum appellata. Penes enim vocabantur caudę

¶ Penetrare: penitus intrare.

¶ Pennates impennatasque agras in saluari carmine spicas significat cum aristas: & alias sine aristas agras novas volunt intelligi.

¶ Penora dicuntur res necessariae ad victum quotidianum: & locus earum penarius.

¶ Pentathlum: antiqui quinquiatrum dixerunt: id autem genus exercitationis his quinque actibus constat iactu: duci: cursu: saltu: iaculatione: luctatione.

¶ Pectenatum tegium dicitur a similitudine pectinis in duas partes deuexum: vt testitudinatum in quatuor.

¶ Pigere interdum pro tardari: interdum pro poenitere poni solet.

¶ Pangere figere: vnde plantę pangi dicuntur: cum in terram admittuntur: inde etiam versus pangi vel figi in cæra dicuntur.

¶ Pegasides musę dicte sunt a fonte: quem pegasus ictu vugulę fingitur aperuisse: ob quam causam & gręce appellatę hippocrenę.

¶ Pipatio clamor plorantis lingua Osorum.

¶ Pimpleides musę a fonte Macedonię dicte propter liquoris eius vnicam subtilitatem.

¶ Pitpit Osce quicquid.

¶ Picena: regio in qua est Ascalum: dicte que Sabini cum Ascalum proficiscerentur: in vexillo eorum picus confederat.

¶ Perditum est quod interit ac recuperari non potest

¶ Præbitere Plautus pro præire posuit.

¶ Pergere dicebant expergefacerere.

¶ Pergite agite. Vergilius: Pergite pierides.

¶ Pergræcari est epulis & potationibus inseruire. Titinnius: Hominem improbum nunc ruri pergræcatur.

¶ Permissus appellatur aries. qui annis compluribus tonsus non est.

¶ Perfacul & per se facul: antiqui dicebant: quod nunc facile & perfacile dicimus. iude permansit in consuetudine facultas.

¶ Perpulit: permant: impulsit.

¶ Pertisum pro pertesum dixerunt.

¶ Puticuli sunt appellati quot' vetustissimum genus sepulturę vt puteus fuerit & dicti puticuli quia ibi cadauera putrescerent.

¶ Putus antiqui dicebant pro puro. vnde putatę vires & arbores que decisas impedimentis remanerent. pu

Dompe.

rum aurum quoque putatum dici solet: id est expurgatum: & ratio putata: id est pura facta.

¶ Putitum Plautus dixit pro stulto.

¶ Pubens adolescens: quinetiam impubium numerus eiusdem ætatis.

¶ Puteolos dictos putant ab aquę calido putore: quidam a multitudine puteorum earumdem aquarum gratia factorum.

¶ Pugnus a punctione: id est percussione dicitur.

¶ Præcidaneam porcã dicebant quam immolare erant soliti antea quam nouam frugem inciderent.

¶ Potriciam porro iaciam.

¶ Palatium: id est mons Romę appellatus est: quod ibi pecus pascens balare consueuerit: vel quod palare: id est errare pecudes solerent: vel que ibi Hyperborei filia Palanto habitauerit: quę ex Hercule Latinę peperit. Alij eundem quod Pallas sepultus sit æstimant appellati.

¶ Plamites vitium sarmenta appellantur: quod in modum palmarum humanarum virgulas quasi digitos edunt.

¶ Palmulę appellantur remi ad similitudinem manus humanę.

¶ Pallas Minerua est dicte: quod Pallantem gygantem interfecerit: vel sicut putabant quod in pallante palude nata est.

¶ Pappi carduorum flores. Lucreti: Vestem nec plumas auium papo que volantes.

¶ Papillę capitula mammarum dicte que papularum sunt similes:

¶ Pauperis pannum dicitur.

¶ Palpari blandiri que quadrupes facit.

¶ Pauciens dicebant pro raro. Titinnius. Vxorem pauciens videbo.

¶ Panus facit diminutiuum panucula.

¶ Pandana porta dicte est Romę que semper pateret.

¶ Pandiculari dicuntur qui toto corpore oscitantes extenduntur eo que pandi fiunt.

¶ Panicularis dicebatur dies: idem & comunicarius: in quo omnibus dijs communiter sacrificabatur

¶ Pancarpia dicuntur coronę ex vario genere florum factę.

¶ Panibus redimibant caput equi immolati idibus octobribus in campo Martio sacrificium fiebat: ob frugem euentum & equus potius quam bos immolabatur que hic bos frugibus pariendis est aptus.

¶ Patagium est quod ad summam tunicam assui solet: quę & patagiata dicitur patagiarij qui eiusmodi faciunt.

¶ Patagus morbi genus.

¶ Patricius vicus Romę dicte: eo quod ibi patrij habitauerunt iubente. Seruio Tullio vt si qui morientur aduersus ipm ex locis superioribus opprimerent.

De litera **P** fo. xxiii.

¶ Paganus a pagis dicitur.

¶ Pagi dicitur a fontibus quod eadem aqua vterentur aquæ enim lingua dorica appellantur πῆραι.

¶ Pagina dicitur: quod in libris suas quæque obtineant regionem: aut pagi. vel a pangendo quod in illis verius panguntur: id est finguntur.

¶ Parens vulgo pater aut mater appellatur: sed iuris prudentes avos & proavos. avias & proavias parentum nomine appellari dicunt.

¶ Parere obedire.

¶ Paribus equis: id est duobus Romani vtebantur in prælio: ut sudante altero transirent in siccum.

¶ Pararium æs appellabatur id quod equitibus duplex pro binis equis dabatur.

¶ Parici quaestores appellabantur. qui solebant creari causa rerum capitalium querendarum. Nam paricida non vtiq; is qui parentem occidisset dicebatur: sed qualemcunq; hominem. Idem autem fuisse iudicat lex. Numæ Pompilij Regis his composita verbis. Si quis hominem liberum morti sciens duit paricida esto.

¶ Parumper significat paulisper quasi per paruum hoc est valde paruum. refertur autem ad tempus.

¶ Parasangæ apud persas viarum mensura.

¶ Penaria: id est quod pene minua sit quàm necesse est.

¶ Pellices nunc quidem appellantur alienis succumbentes non solum foeminae sed etiam mares. antiqui eam proprie pellicem nominabant quæ vxorem habenti nubat. cui generi mulierum etiam poena constituta est a Numæ pompilio hac lege: Pellex aram Iunonis ne tangito: si tanget: Iunoni crinibus dimissis agnum foeminam cædito.

¶ Pæan Apollinem vocauerunt. quod sagittarum ictu eius nocere putabant: est enim πῆλιν ferire. Alij quod remedians morbis finem facere talis grauitatis.

¶ Peligni ex Illyrico orti. inde enim profecti ductu volscorum regis: cui cognomen fuit Lucullo partes Italiæ occuparunt. Huius fuerunt nepotes Pecinus: a quo pecinates & pelicus a quo peligni.

¶ Pales dicebatur dea pastorum cuius festa palilia dicebantur. vel ut alij volunt dicta parilia: quoniam pro partu pecoris eidem sacra fibant.

¶ Partus & pro nascendo ponitur & pro parato. Neuias: Male parta male dilabuntur.

¶ Parones nauium genus: ad cuius similitudinem mioparo vocatur.

¶ Passet marinus quem vocat vulgus struthiocamellum.

¶ Pascito linguam in sacrificijs dicebatur: id est coereto. contineto. taceto.

¶ Pastillus forma panis parui. vtiq; diminutiuum est a pane.

¶ Passales & oues & gallinæ appellantur: quod passim pascuntur.

¶ Phascola appellantur græci: quod vulgus poenas vocat

¶ Prætoria cohors est dicta: quod a prætore non discedebat. Scipio enim Africanus primus fortissimum quemque delegit: qui ab eo in bello non descenderent: & cætero munere militiæ vocarent. & sexquiplax stipendium acciperent.

¶ Prorsum ponebant pro recto.

¶ Prandium ex græco est dictum. Nam meridianum cibum cœnam vocabant.

¶ Prætextæ appellatur: quæ res gestas Romanorum continent scriptæ.

¶ Prætoria porta in castris appellatur: quia exercitus in prælium educitur: quia initio prætores erant: qui nunc consules & hi bella administrabant: quorum tabernaculum quoque dicebatur prætorium.

¶ Præs est is qui populo se obligat. interrogatusque a magistratu si præs sit ille Respondet præs.

¶ Præsiderare dicitur: cum maturius hyberna tempestas mouetur: quasi ante syderis tempus.

¶ Præsidium est quod pro salute & vtilitate alicuius auxiliij gratia preponitur. Subsidium quod postpositum est ad subueniendum laborantibus.

¶ Præstinare apud Plautum emere est: id est emendo tenere.

¶ Præstitem in eadem significatione dicebant antiqui qua nunc dicimus antistitem.

¶ Præstolari dicitur is: qui ante stando ibi quo venturum excipere vult moratur.

¶ Præficæ dicuntur mulieres ad lamētandū mortuū conductæ quæ dant ceteris modum plangendi. quasi in hoc ipsum præfectæ. Neuius. Hæc quidam mehercule opinor: præfica est quæ sic mortuum collaudat.

¶ Prælagire est prædiuinare. præcipere. sagax enim est acutus & solers.

¶ Præcidanea agna vocabatur. quæ ante alias cederebatur. Item porca quæ cereri mactabatur ab eo qui mortuo iusta non fecisset: id est glebam non obiecitset: quia mors erat eis facere prius quàm nouas fruges gustarent.

¶ Præcias dicebant quæ a flaminibus præmittebantur ut denunciarent opificibus ut manus abstinerent ab opere: ne si vidisset sacerdos facientem opus scra polluerentur.

¶ Præiurationes dicuntur facere hi qui ante alios cum ceptis verbis iurant: post quos in eadem verba iurantis tantummodo dicuntur idem in me.

¶ Pronurus nepotis vxor.

¶ Præneste dicta est quasi locus quo condita est montibus præstet.

¶ Promissum capillum dicitur longum. Item barba promissa velut porro missa.

¶ Promissam dicebant pro pmissiue. vel promiscue.

¶ Promonstra prodigia.

¶ Primordia principia.

Festus

- ¶ Promulgari leges dicuntur : cum primum in vulgus eduntur quasi prouulgari.
- ¶ Promulco agi dicitur naui: cū scaphę ducitur fune.
- ¶ Principalis castrorum porta nominatur: quod in eo loco est in quo principes ordines tendunt.
- ¶ Prænomini bus fœminas eē appellatas testimonio sunt recilia & terratia: quæ ambæ caiaē solitæ sint appellari. pari modo lucia & titia.
- ¶ Prinnesi us palus: ad quę funis nauticus religatur quem alij tonulam dicunt.
- ¶ Procellunt: procumbunt.
- ¶ Proculum inter pronomina eum dicunt qui nat⁹ est patre peregrinante a patria procul.
- ¶ Proculos sumūt qui credunt ideo dictos: quia patribus senibus quasi procul progressi & attenuati sunt.
- ¶ Procapis progenies: quę ab vno capite procedit.
- ¶ Procincta classis dicebatur: cum exercitus cinctus erat gabino cinctu confestim pugnaturus. vetustius enim fuit multitudinem hominum quā nauium classes appellari.
- ¶ Proci tant prouocant. citare enim vocitare est. vnde proci et proiciet.
- ¶ Prociat dicebant pro poscit.
- ¶ Procalare: prouocare ex græco καλέω: id est voco: vnde Kalendæ calumnia calones & calculum & calatores.
- ¶ Proeera proluxa & in longum producta. quasi ex cæra ab eius facultatem.
- ¶ Proci tum cum prima syllaba corripitur significat peti tum. Lilius. Matrem-proci tum plurimivenerūt.
- ¶ Proci tum dicebatur testamentum: velut prociatū: id est prouocatum: id est irritum ac ruptum.
- ¶ Proci stria dicuntur: quo proceditur in muro: Aeli us Proci stria ædificia dixit esse extra portam. Arto rius Proci stria quę sunt ante castra. etiam qui non habent castra propugnacula: quibus pro castris vtuntur ædificant.
- ¶ Proci sapia progenies: id est porro sparsis & quasi iactis liberis via superare significat iacere & desiscere.
- ¶ Proci sium quod præsecatum proici tur.
- ¶ Proci sequium a prosequendo. Obsequium ab obsequendo dictum.
- ¶ Proci sedas: meretrices Plautus appellat: quæ ante stabulo sedent eadem & prostibulæ.
- ¶ Proci sententia ac si dicatur in sententiã: vt pro rostris: id est in rostris.
- ¶ Proci sumia genus nauigiij: speculatorium paruum.
- ¶ Proci sita proposita.
- ¶ Priuos priuasque: quę antiqui dicebant pro singulis ob quam causam & priuata dicuntur: quę vniuscuius cunq; sint: hinc & priuigelium & priuatus. dicimus tamen & priuatum: cui quid est ademptum.
- ¶ Priuignus dictus quod anteq̃ mater secundo nuberet

Dompe.

- progenitus. pri enim antiqui dixerunt pro præ.
- ¶ Præuaricatores a prætergrediendo sunt vocati.
- ¶ Prisci: latini proprie appellati sunt hi qui prius quā cōderetur Roma fuerunt.
- ¶ Priscus Tarquinius est dictus: quia prius fuit quā superbus Tarquinius.
- ¶ Pristinū ab eo venit quod est prius pari modo & prior.
- ¶ Proletarium capite sensum dictum: quod ex his ciuitas constet quasi proles progenie: Item & proletanei.
- ¶ Proci tate sæpe prolici ere: id est producere.
- ¶ Proci logium: principium: proloquium. Pacuuius. Quod est: nam me exanimasti prologio tuo.
- ¶ Proci lugere dicuntur qui solito diutius lugent.
- ¶ Præliares dies appellantur: quibus fas est hostem bello lacessere: erant enim quædam feriæ publicę: quibus nefas fuit id facere.
- ¶ Prouinciæ appellantur: quod po. Ro. eas prouiciit: id est ante viciit.
- ¶ Proci tinā p̄tinus. Terē. Proci tinā cōiiciã me in pedes.
- ¶ Prui na dicta: quod frigus ac virgulta perurat.
- ¶ Prugnum prorum.
- ¶ Propages progenies a propagando: vt faciunt rustici cum vitem vetulam supprimunt: vt ex ea vna plures faciant.
- ¶ Propetrare mandare quod perficiatur. nam impetrare exorare & perpetrare perficere.
- ¶ Propudiū dicebāt cū maledicto nudare turpitudinem volebāt quasi porro pudendā quidā ppudium purant dici: a quo pudor & pudicitia procul sint.
- ¶ Primigenius sulcus dicitur: qui in condenda noua vrbetauro & vacca designationis causa imprimitur.
- ¶ Parilibus Romulus urbem condidit. quem diem festum præcipue habebant minores.
- ¶ Prætexta pulla nulli alij licebat vt i quæ ei qui funus faciebat.
- ¶ Pila effigies viriles & muliebres ex lana compitalibus suspendebantur: id est compitis quod esse deorum inferiorum: quos vocant lares putarent: quibus tot pilæ quot capita seruorum: tot effigies: quot essent liberi ponebantur vt vnius parcerent: & essent his pilis & simulachris contenti.
- ¶ Ploti appellantur qui sunt planis pedibus: vnde & poete Actius. quia vmbes sarlinas erat a pedum planicie initio plotus. Postea Plautus est dictus: soleas quoque dimidietas: quibus vtiebantur: in venado: quo planius pedem ponerent: semiplotia appellabant.
- ¶ Porcas quæ in agris fiunt: ait Varro dici quod porrigant frumentum.
- ¶ Punici dicuntur nunc pœni qui a phœnice sint oriundi.
- ¶ Portunus qui & palemon a Romanis inter deos colebatur.
- ¶ Pœnas pendere proprie dicitur qui ob delictus pœ

cuniam soluit: quia penso ære utebantur.
 ¶ Pullariam. Plautus dixit. Manum dextram.
 ¶ Procedere dicebant interdum pro succedere. interdum porro cedere.
 ¶ Pertusum doliū dicitur cū vētrem significat.
 ¶ Pollit. pila ludit.
 ¶ Pelliculationem. Cato a pellicēdo dixit.
 ¶ Præmiosa. pecuniosa.
 ¶ Pascuales oues. Cato posuit pro pascuales.
 ¶ Petraea vocabatur quæ pōpam præcedēs in colonis aut municipijs imitabatur anū ebriā ab agri vitio scilicet petris appellatam.
 ¶ Periculatus sum. Cato est vsus in dicendo.
 ¶ Parsi. Cato idem dixit pro peperci.
 ¶ Prædonulos hipocoristidos ὑποκοριστικος diminutive idem. Cato posuit pro prædonibus.
 ¶ Precem singulariter.
 ¶ Pulchralibus pro pulchris.
 ¶ Punitariolas leues pugnas identidem ipse dixit.
 ¶ Proædificatū dicitur quod ex priuato loco processit in publicum solum.
 ¶ Prodidisse tempus longius fecisse.
 ¶ Punicum genus libi translatum a pœnis: id etiā appellabāt pbum: quia erat cæteris suauissimū.
 ¶ Pro significat in vt p nostris. pæde pro tribunali.
 ¶ Progenerum appellat auus neptis suæ virum.
 ¶ Pro ponitur etiā pro aplificando ac palam faciēdo vt prodi: prouoca: protrahe. ppelle. alias pro priuadi facultate: vt in propudio phibendo quæ vtrunq; abnuit in his esse pudorem: potestatemq;. alias aliud alio vt pecunia præpedio cōsule alias pro admiratione: vt pro Iuppiter. alias p ante vt pro ostro. alias p immittere vt promittere barbam & capillum.
 ¶ Profundum quod longe habet fundum.
 Profesti dies procul a religione numinis diuini.
 ¶ Profusus sup modū sūptuosus. Terētius. Profundat perdat: pereat: nihil ad me attinet. alias abiectus iacens. Pacu. Profusus gemitu murmurare.
 ¶ Plaudi appellātur canes: quorū aures lāguide sūt ac flacide & latius videntur patete.
 ¶ Plante semina olearum quod plana sunt. vt appellāntur etiā ex simili plantæ nostrorum pedum.
 ¶ Planæ tabulæ planæ ob quam tabulam plāci appellāntur: qui supramodum pedibus plani sūt.
 ¶ Plæbeius magistratum nemini capere licet nisi qui ex plæbe est.
 ¶ Plutei erates corio crudo intētoq; solebāt opponi militibus opus facientibus: & appellābantur militares nunc etiā tabulæ: quibus quid præspicitur eodē nomine significantur.
 ¶ Plæbeij ædiles dissidēte plæbe a patribus sūt. creati.
 ¶ Plexa colligata inde perplexa.
 ¶ Plenus antiq; etiā sine præpositionibus dixerunt.

¶ Ploximum capsam dixerunt.
 ¶ Pax dicta est a pactione.
 ¶ Penē caudam vocabāt. vnde & offam porcina cum cauda offā penitā dicebāt. hinc & peniculos dicimus qbus calciamēta tergunť. qui de caudarū extremitate
 ¶ Penis deniq; a pēdēdo vocata est. (fiunt.)
 ¶ Propius sobrino mihi est cōsobrini mei filius & patris mei consobrinus.
 ¶ Portum frequenter maiores pro domo posuerunt
 ¶ Porrocinia appellari cœpta sunt: cū plæbis distributa est inter partes: vt eorū opibus tuta esset.
 ¶ Postica linea in agris diuidendis ab oriente ad occasum spectat.
 ¶ Pontina tribus a pontia vrbe est dicta.
 ¶ Papyria tribus a Papyrio vocata.
 ¶ Pupina tribus: ab agro pupino.
 ¶ Popilla tribus pro genitrice traxit vocabulum.
 ¶ Porci limites appellātur in agrorum mensuris quæ ad orientem directi sunt.
 ¶ Pugio dictus est: eo q; eo punctim pugnatur.
 ¶ Plæbia remedia.
 ¶ Præmetiū qđ prælibationis causa ante p̄mittitur.
 ¶ Protelare longe propellere ex græco υς ΤΗΛΟΣ qđ significat longe.
 ¶ Priuato sumptu se alebant milites Romani penē id tempus quo Roma est capta a Gallis.
 ¶ Porci effigies inter militaria signa quintum locum obtineat quia confecto bello inter quos pax fieret cœsa porca foedus firmare solebant.
 ¶ Polumenta testiculi porcorum dicuntur cum castrantur a politioe vestimētorū qđ similit vt illa curāt.
 ¶ Prodit non solum in apertū exit significat. sed etiam porro.
 ¶ Portenta rerum fieri dicuntur: cum solita raro se ostendunt: vt cometę turbines: baratra sereno cœlo facta tonitrua.
 ¶ Puls potissimū dabatur pullis in auspitijs quia ex ea necesse erat aliquid decidere: quod tripudium faceret. id est terripuum pauire enim ferire est. bonū enī augurium cum pulli per quos auspiciantur comedissent præsertim si eis edentibus aliquid ab ore decidisset. Sin autem omnino non edissent arbitrabantur periculum imminere.
 ¶ Pedestria auspicia arbitrabātur quæ dabātur a vulpe lupo serpēte equo cæterisq; aialibus q̄drupedibus:
 ¶ Pestifera auspicia esse dicebant: cum cor in extis aut caput in iecinore non fuisset.
 ¶ Præperes aues dicuntur. quæ se ante auspiciantes ferunt: nam præpetere dicebāt anteire.
 ¶ Pecunia sacrificiū fieri dicebatur: cū fruges fructusq; offerebantur: quia ex his rebus constat: quam nunc pecuniam dicimus.
 ¶ Pollubrum peluū vas quod nos peluim vocamus

Festus

- ¶ Patres senatores ideo appellati sunt: quia agrorum partes attribuebant tenuioribus ac liberis proprijs.
- ¶ Pecuum: Cato dixit genitium pluralem ab eo quod est pecu.
- ¶ Pure lautum aqua pura lauatum.
- ¶ Pura vestimenta sacerdotes ad sacrificium habebant id est non obsita: non fulgurita: non funesta: non maculam habentia.
- ¶ Procalato prouocato.
- ¶ Prefericulum vas æneum sine ansa patens summum velut peluis quo ad sacrificia utebantur.
- ¶ Patellæ vasa picata parua: sacrificijs faciendis apta.
- ¶ Pantices frux ventris.
- ¶ Perimit adit colit: vnde & peremptus interfectus.
- ¶ Procinctam classem: id est paratam ad bellum & militum multitudinem diali flammis videre non licuit.
- ¶ Prosimurium pontificale pomerium quasi promurum. id est proximum muro.
- ¶ Penuus vocabatur locus in æde vestæ intimus.
- ¶ Proculiunt promittunt.
- ¶ Properam celerem strenuamque significat.
- ¶ Præcidere antecidere. id est ante immolare.
- ¶ Pube præsentem est populo præsentem: ab his qui puberes sunt omnem populum significat.
- ¶ Priueras mulieres priuatas.
- ¶ Promellere litem promouere.
- ¶ Purime tetinero: purissime tenuero.
- ¶ Pristina velut priustina dictum est.
- ¶ Prælagitio dicta quod prælagire est acute sentire. vnde sagax dictæ anus: quæ multa sciunt & sagaces canes qui ferarum cubilia præsentunt.
- ¶ Præceptat in saliarum carmine est sæpe præcipit.
- ¶ Pa pro parte: & po. pro potissimum positum est in saliarum carmine.
- ¶ Promenemat: item promonet.
- ¶ Prædotiunt. præoptant.
- ¶ Prospices. prospice.
- ¶ Pœnis pœnis: ut calmenas dicebant pro camœnis et cœnas pro cœnis.
- ¶ Polteio. pro ulteriore.
- ¶ Poler: pollet quia nondum geminabant antiqui cœsenantis.
- ¶ Plissima plurima.
- ¶ Perfines perstringas.
- ¶ Promerion præcipuum præter ceteros meritum: aut pro medium hoc est præcipat: ut pro indiuiso dicimus.
- ¶ Priuiuo es. prius singulis.
- ¶ Pilam: suram: sicca & stricta vulgo interpretat Sceuola ait vngulam equi albam ita dici.
- ¶ Pilum nœpoploe in carmine saliarum. Romani velut pilis uti assueti vel quia præcipue pellant hostis.
- ¶ Pilare & compilare sunt qui græce originis def. Græci enim plures. πλεῖς dicunt.

Dompe.

- Pilat pilos habere incipit: alias pro detrahit pilos a pede pilati.
- ¶ Pila quæ parietem sustentat ab oponendo est dicta.
- ¶ Pilentum vehiculi genus quo matronæ ferebantur.
- ¶ Pilani pilis pugnantes.
- ¶ Pellicator qui pellicit ad fraudem.
- ¶ Pellicum galerum quia fiebat ex pelle.
- ¶ Pellexit in fraudem induxit.
- ¶ Pelamys: genus piscis dictum quod in luto moretur quod græce dicitur. πηλιδος.
- ¶ Pellem habere hercules fingitur: ut homines cultus antiqui admonerentur lugentes quoque luti in pellibus sunt.
- ¶ Pilea castori & polluci dederunt antiqui: quia lacones fuerunt: quibus pelleatis pugnare mos est.
- ¶ Pelta genus scuti.
- ¶ Præpetes aues quidam dici aiunt: quia secundum auspiciam faciunt: alij quæ antea quam petamus indicent aut quod præter uolent: aut ex græco tractum putant. quod ante conspectum uolent nostrum inepte scilicet ex præpositione latina componentes & græco vocabulo. cæterum poetæ promiscue omnis aues ita appellant.
- ¶ Piccati appellantur quidam quorum pedes formati sunt in speciem sphincis: quæ eas dorij sphincas vocant.
- ¶ Petulantes & petulci etiam appellantur: quod præter uolentem & crebro petunt ledendi alterius gratia. Virg. in quarto georg. neque oues ædique petulci floribus insultent. Cornigeras norunt menses agni que petulci: & Afranius in 12° nuntium in conuentum: aut consilium ludum lapsusque petulcum interdundum quod veloce usi videtur antiqui: ut hoc versu intelligi potest: exiliuit quasi petulc^o quidam pedibus conuibravit.
- ¶ Petrarum genera sunt duo: quarum alterum naturale: saxum pinnis in mare: cuius Ennius meminit li. xj. alte delata cæterisque ingentibus tecta: & Livi^o in cætauris: ubi ego sæpe petris. alterum manufactum ut docet. Aeli^o Galus: petra est quæ locus dextra: ac sinistra fornicem expleturus aquæ ad liberamentum summi fornicis.
- ¶ Petessere antiqui pro petere dicebant: ea quidem forma verbi qua sunt lacessere & incessere: sed ut mihi videtur tum significabant sæpius petere: & petessant sæpius petant.
- ¶ Petrones rustici fere dicitur propter vetustatem: & quod deterrima quæque præputi iam agri petre vocantur: ut rupices idem a rupinis: aliter a petrarum asperitate & duritia dicti.
- ¶ Petauristas. Lu. a petauro appellatos existimare videtur. quoniam ait sicuti mœchanici cum alto exilueret petauro: at Aelius Stilo. quod in ære uolent cum ait petaurista proprie græce ideo quod ἰσὶ προεξερα πέτασι.
- ¶ Petoritum: & gallicum vehiculum esse: & nomen eius dictum existimant a numero: quatuor rotarum alij osce quod ἰσὶ οὐοῦ: petor: quatuor uocent alij Græce. Sed εὐληκῶς dictum.
- ¶ Petimina in humeris iumentorum ulcera: & vulgus appellat: & Lucilius meminisse: cuius ait ut petimen natio

aut lumbos cervicibus tagat: eo nomine autē & inter duos armos suis quod est aut pectus appellari solitū testatur. Neuius in descriptiōe suiliæ cum ait petumi ne piscino qui meruerat.

¶ Pēnas antiquos ferūt ex græco q̄ illi πενας ea que sunt volucra dicant. Itā eadē pēnas & cœnas

¶ Pictor zeusis risu mortuus: dū ridet effuse pictam a se anum p̄ano cur hoc loco relatū sit a Verrio cū de significatu verborum scribere propositum habuerit. equidem non video cum versiculos quoq̄ adderet tulerit & ineptos pati. Sed nullius prætoris prætexto nomine: qui tamen sunt is: nam quid modi facturis risu deniq̄ nisi pictor fieri vult qui risu mortuus est.

¶ Picta quæ nunc toga dicitur. Purpurea antea vocata est: eaq̄ erat sine pictura: eius rei argumētum est pictura in æde Vertumni & Consi. quarum in altera M. fuluius flaccus: in altera. T. papyrius cursor triumphantes ita picti sunt. Tunica autē palmata a latitudine clauorum dicebatur: quæ nunc a genere picture appellatur. Impetum industrium indulgentem perinde composita esse ait Verrius. atq̄ impune & immunis mihi non satis persuadet.

¶ Pietati ædem ab Accilio consecratam aiunt: eo loco quo quondam mulier habitauit. quæ patrem suū inclusum carcere mām̄is suis clam aluerit: ob hoc factum impunitus ei concessus sit.

¶ Pietatem vt deos cæteros colebant Romani.

¶ Picum auem: quidam dictam putant a Pico rege ab originum quo dissolutus sit.

¶ Piscatorium æs vætusto more appellat qd̄ in monte Albano dat̄ pro piscib⁹. Piscatorij ludi vocātur q̄ fieri solēt p̄ questu piscatium mēse Iunio trās Tyberī

¶ Pedā vestigiū humanū. præcipue pedis appellasse antiquos in cōmentarijs q̄busdā inueniri solet.

¶ Pescia in saliarī carmine: Aelius stilo: dici ait capitia ex pellibus agninis facta q̄ Græci vocēt, Pelles pesce neutro genere pluraliter.

¶ Pestiferū fulgur dicitur quo mors: exiliū ve significari solent.

¶ Pisatilē appellat Neuius p̄taleontem e piscis oriundum tyrānū cū aliqui: idē p̄fecti nūc pisani dicantur.

¶ Piscinæ publicæ hodieq̄ nomē manet: ipsa nō extat ad quā & natatū & exercitationis alioquin causa veniebat populus. vnde Lucilius ait pro obtuso ore pugil piscinensis res es.

¶ Pedibus obsidam. i. pediculis pipinius pedecosum appellat hoc modo: Rus detrudetur pedecosus squalidus. pedes autē pro pediculis: sic Plautus refert in curgulione. Itē gen⁹ inter hoies meo quidē animo vt muscæ: culices & imices. pedesq̄ pulicesq̄ & Liui⁹ gladiolo pulices: ne an cimices an pedes. Responde mihi: & Lucili⁹ vbi me vidit caput scabit. pedes legit.

¶ Pestas inter alia quæ interpretatores dicant. quādo

fūdus lustratur: significare videtur pestilētia: vt intelligi ex cæteris possint: cum dicitur auertas morbum mortem labem nebulam inpetiginem:

¶ Pedum quidem baculū incuruū: quo pastores vtūt ad cōprehēdas oues aut capras pedib⁹: cuius meminit etiam Verg. in bucolicis cum ait. At tu sume pedū. Sed in eo versu qui est in iphigenie Ennij p̄cede gratum: proferre pedum: nitere cellas idipsum iaculum significare cū ait Verrius. mirari satis nō possū: cum sit ordo talis & per eum significatio apta gratū proferre pedum cellas nitere

¶ Pedidos sordidos significat: atq̄ obsoletos tractus vocabulum a Græco quia pedes. i. pueri talis sint ætatis: vt a sordibus nesciant abstinere.

¶ Pedarium senatorē significat. Lu. cuz ait agipes vocem mittere cœpit: qui ita appellatur quia tacitus trās eundo ad eū cui⁹ sentētiam p̄bat: qd̄ sentiat idicat.

¶ Pedē struit significat fugit. vt in. xij. ait Ser. Sulp.

¶ Perediam / & bibesciam. Plautus finxit sua cōsuetudine cū intelligi voluit cupiditatē edendi & bibēdi.

¶ Pistum piscendo perpolitum antiqui frequentius vsurpabant q̄ nunc nos dicimus.

¶ Piaculatia auspitia appellabant: quæ sacrificiis tristia portendebant: cum autem hostia ab ara profugisset aut p̄cussa mugitum dedisset: aut in aliam partē corporis q̄ oporteret decidisset.

¶ Piarios: velut proprio verbo ait Verrius: quia parum sint animati cū mētis suæ nō sint per quædā verba liberantur: incommodo.

¶ Piatric dicebatur sacerdos: quæ expiare erat solita quam quidam alij vocant simulatricem: alij sagā: alij expiatricem. & piamenta etiam dicebantur quibus in expiando vtitur siue purgamenta.

¶ Piacularis romæ porta appellatur: propter aliqua piacula quæ ibidem fiebant: vel vt ait Cloatius ex sacro per aliquem piaculo soluitur vt aliqua piadi p̄pitiandiq̄ causa immolatur.

¶ Pignosa pignora: eo mō quo valesij & ausij tipia nosi pilisi dicebantur.

¶ Petuscū palati dicta est: ea regio vrbis: quā Romul⁹ obuersam posuit: ea pte in qua plurimuz erat agi Romani ad mare versus: & quia mollissime adibatur vrbis cū Etruscorum agrū a Romano Tyberis discluderet cætereq̄ vicinæ ciuitates colles aliquos hēret oppositos

¶ Peculatus est nūc qd̄ qualescūq̄ furtuz publicū: sed inductū est a pecore vt pecunia quoq̄ ipsa. Iā etiaz noxij pecore multabatur: q̄ neq̄ æris adhuc neq̄ argēti erat copio. Itaq̄ supræma multa etiā nunc appellat alij volūt q̄ tunc Romani p̄ter pecudes nihil haberēt.

¶ Peculatus furtum publicū dici: cœptū est a pecore quia ab eo initū eius fraudis esse cœpit: siquidē ante æs aut argentum signatū ob delicta p̄na grauissima erat duorū ouium: & triginta bouum ea lege sanxere

L. menenius lanatus: & publius septius capitolinus consules: quæ pecudes postquam ere signato uti coepit populo, Ro. tarpeia lege cautum est: ut bos centussis: ovis decussis estimarentur.

Permutatur id proprie dici videtur: quod ex alio loco in alium transfertur: at comutatur cum aliud pro alio substituitur. Sed ea iam confuse in usu sunt.

Pierides musæ: propter amoenitatem ac solitudinem pierij montis dicte videntur: quo et secretis locis propter studia liberalia delectantur.

Percussio: per interrogationem dicta videtur ex nautico usu: quia conto perteritur: cognoscuntque nauigantes aquæ altitudinem: ob quam causam ait Verrius etiam secundam syllabam per on. solere scribi mihi id falsum videtur. Nam est illa punctatio quæ is qui curiose quid interrogat puncta visit: ut recte per. u. literas scribat.

Perfugam Gallus ælius ait: qui liber: aut seruus: aut hostis sui voluntate ad hostes transierit: qui idem dicitur transfuga: quæ sunt qui credant perfugam esse non tam qui alios fugiat: quam qui ob spem comodorum ad quempiam perfugiat.

Parentalia fulgura: Gracchus ait vocari: quæ superiora fulgura: ut portenta ut sua primant duobus modis prioribus tollendis: aut maiore manubria ut tertia secundæ. Scda primæ cedat. Nam ut omnia superetur fulgure: sic istum iulgur manubijs vincit.

Premere Cincius in lib. de verbis Priscis ait significare idem quod prohibere: at Cato in lib. qui est de re militari pro vitare usus est cum ait: cum magistratus nihil audeat impare ne quid consul auspici præmat.

Periodos dicitur: & in carmine lyrico: ps quidam & in soluta ratione verbis cit. u scripta inia: & in gymniciis certaminibus piodo vicisse dicitur: qui pythia hestimia: Nemea olympia vicit e circuitu eorum spectaculorum.

Perempta & interempta pro imperfectis poni solet a poetis. Lucre. Cum corpus simul animi natura perempta.

Perpetè & perpetuo dixere poetæ. Pacuuius milona fac ut coepisti hæc opam mihi perpetè oculis traxerim.

Perfiliu vocant sacerdotes rudiculu siue vas picatus in quo erat vnguentum quo vngvine flamen quirinalis arma quirini vnxit.

Perficu portu. Plautus cum ait: mare euboicu videtur significare: quod in eo classis pparu dicitur stetit non procul a thebis. Item pficuz pacutu significare videtur: ut idem Plau. nihil decociliare sibi nisi qui pficus sapias Neui & qui fuerit pficns carpeati est ratio.

Personata fabula quedam nunc inscribitur: quam putant quidam primu a personatis Histrionibus: sed cum post multos annos comædi personis uti coepere: verisimilius est eam fabulam propter inopiã comædorū actã nouã per Atelanos: qui proprie vocantur personati quia ius est eis non cogi in scenã ponere personã: quod cæteris histrionibus

nibus pati necesse est.

Perpetrat: pagit perficit: Pacuuius in te vero neque perpetrare precibus imperia que decimis patris spartã deponere instat: id si perpetrat quomodo etiam sine prepositione vsi sunt quidam conuersum iam.

Porrigã: dixisse antiqui videtur: pro porrigã: propter more non geminatum kfaru ducto verbo a porro regam aut friuolu videtur cum apte e riuo regam tactum sit: sed antiqui etiam porrigã dixere pro porrigam.

Porce appellatur rari sulci: qui ducuntur aque deriuandę grã dicitur: quod portat. i. phidebant aquã frumentis nocere. Nam crebriores sulci limi vocantur.

Porcas quæ inter duos sulcos sunt: ait Verro dici quod porrigant frumentum:

Postliminiu receptu. Galli edilis lib. primo significationem quæ ad ius pertineret ait: esse eum qui liber ex qua ciuitate in aliam ciuitatem abierat: in eandem ciuitatem redit eo iure quod constitutum est de postliminijs. Item qui seruus a nobis in hostium partem puenit: postea ad nos redit in eius partem: cuius antea fuit: in iure postliminiã equi & muli: & Naui eadem ratione postliminiu receptu is qui serui: quæ grã reru ab hostibus ad nos redire postliminio redeunt eadem genera a nobis ad hostes redire possunt cum populis liberis & cum foederatis & cum regibus postliminiu nobis est inuti cum hostibus: quæ nationes in opinione nostra sunt cum ijs procul sint.

Postliminiu receptus est: ijs qui extra limina: hoc est terminos puincie capti fuerat rursus ad propria reuertit.

Prouersum fulgur appellatur: quod ignoratur notu: an inter diu sit factu. Itaque Ioui fulguri: & Summano sit quod diurna Iouis nocturna sumani fulgura habentur.

Propatulū late patant atque aptum: & patulos boves. Plau. appellat quorum corua in diuersum supra modum patent.

Propriassit: proprium fecerit.

Properus: antiquos dixisse pro celer testimonio est qualitatis aduerbium quod est propere.

Prophetas in adrasto Iulius noiat Antistes sanorum oraculorumque interpretes: cum capitaviridi lauro velare imperat prophetæ sancta: ita caste qui purat sacra

Propter viã fit sacrificiu quod est pficiscendi grã Herculi: aut Sancto qui scilicet idem est deus. Alij profecturi viam Herculi aut Iano sacrificabant.

Prodigia que predicunt futura per mutationem. G. lrae namque nunc. C. appellatur: ab antiquis. G. vocabatur.

Prodit porro dederit ut est in lege censoria. portiticu sartem rectamque habeto.

Prodito alias prodiderit.

Prodegeris consumpseris: prodideris: ut cecilius in hymnis prodigere est cum nihil habeas te irrideri: Plau. in neruolaria producte prodigum esse in amato rem addecet.

Prodiunt prodeunt: vt Ennius anna. libro. iij. p. dinunt famuli tū candida lumina lucent.

Probrū stuprū: flagitiū: vt Accius in helenibus qui nisi pbrum oia alia in delicta aestimāt. Cecilius in dia. vocatū cōpressa parit hinc puerum sibi pbrum.

Probi velut phibi qui se a delinquendo phibent.

Prodiatores aruspices pdigiorū interpretēs:

Prodita memoriae porro dat & fallit. Itē ex interio re loco pcedit. Itē prodit vt Ennius libro. xvj. nō in sperando cupide rem prodere summam.

Plexa colligata significat ex græco: cui nos etiā p̄positionē adijcimus cū dicimus pplexa.

Plectitur antiqui et sine p̄positionibus dicebāt.

Plæra dixisse antiquos testis est Pacuuius cū ait plæra pars pessundatur.

Ploxinū appellatū ait Catul⁹ capsarū incisio capsæ ve cū ait: gingiuas vero ploxini habet veteris.

Plorare: flere: Inclamare nūc significat: & cum p̄positione implorare. i. inuocare: vt apud antiquos plane inclamare in regis Romuli & latū legibus si minus sacra diuis parētū esto dei seruituti: hoc est. Si parentem puer imploras sit parētes puer diuis parentū sacer esto. i. clamarit dixit.

Pedula quæ dicimus tica græcos appellare manifestum est.

Pacē a pactionis cōditione putat dictā Asinius capito: quia vtriq; inter se populo sit obseruanda.

Penem antiqui caudā vocabant: a qua antiquitate etiā nunc ossa porcina cū cauda in cœnis puris ossa penita vocatur: & peniculi quis calciamēta tergentur: q̄e caudis extremis faciebāt antiqui: qui tergent ea dictus est forsitan a pendendo. Næuius in tunicularia.

Theodorū cōpellas qui aris cōpitalibus sedēs. in cella circūtectas tegetibus lares ludētis peni pinxit bubulo significat peniculo grandi. i. cauda.

Probrius sobrino mihi est cōsobrini mei filius: & cōsobrinæ meæ filia & p̄ris mei cōsobrin⁹ & m̄ris meæ consobrinus.

Possessio est vt definit Gallus ælius: vsus quidam aut ædificij non ipse fundus: aut ager: non enim possessio e rebus quæ tangi possunt qui dicit se possidere res is vere potest dicere. Itaq; in legitimis actionibus nemo ex ijs qui possessionē suā vocare audet sed ad interdicitū venit: aut p̄tor ijs verbis vtatur vti nunc possidetis eū fundum. q. d. a. quod nec vi nec clam nec precario alter ab altero possidetis. Ita possideatis aduersus ea vim fieri veto.

Praefecturae ex appellatur in italia in quib⁹ & ius dicebatur: & nūdinæ agebant & erat quedā earū respu. neq; tū magistratus suos habebant: in quas legib⁹ p̄fecti mittebatur quotānis qui ius dicerent: quarū genera fuere duo: alterum in quas solebant ire p̄fecti quatuor sex viti pro populi suffragio: creati erant in

hæc oppida capuam. cumas casilinum / vulturnum li ternum / puteolos: suesulam: atellam: calatū alterum quas p̄tor vrbanus quotānis in queq; loca miserat legibus. vt fundos: formias: cere: venaferus alicas priuernum anagniam Frusinone: reate saturniam: murciam: arpinum: aliaq; cōplura.

Paret quod ē in formulis debuit & producta priore syllaba pronunciari & non gemino r scribi vt fieret paret quod est vt compareret apparet.

Portum in. xij. p̄ como positum omnes fere consentiunt: cui testimonium defuerit is tertijs diebus oportum obuagulatū ito.

Patrocinita appellari cepta sunt: cum plebs distributa est inter patres vt eorum opibus tuta esset.

Posticam lineam in agris diuidendis Seruius sulpius appellauit perticam.

Posticum hostiū dicitur in posteriore parte ædij: ceterū antiqui etiā viciniū habitantē ad posteriorem partē ædij sic appellarūt: deniq; & quæ ante nos sunt antica. & quæ post nos sunt postica dicuntur. & dextrā: anticam sinistram posticam dicimus: sic etiam ea cœli pars quæ sole illustratur ad meridiem antica vtq; nominatur: que ad septentrionem est postica rursum quæ diuiduntur in duas partes: orientē atq; occidentem.

Pater patrimus dicebatur apud antiquos: qui cum iam pater ipse esset habebat etiam tunc patrem.

Portisculus est vt scribit Aelius stilo: qui in portu modū dat classi id autem est malleus: cuius meminit Cato in dissuasiōe de lege attala & vectigalibus asiae. Clutio: p̄. Remiges scripto ciues ro. sub portisculus sub flagrum conscripti venire passim.

Pro scapulis cum dicit Cato significat pro iniuria verberū: nā cōplures leges erant in ciues rogatæ: quibus sanctebatur pœna verberū: is significabat prohibuisse multos suos ciues in ea ofōne que est contra M. coelium siem p̄culsi sæpe incolumis. alibi p̄terea p̄re publica p̄ scapulis atq; ærario rei pu. multū p̄fuit.

Primanus tribunus erat qui Primæ legionis tributū scribebat: vt apud Catonem in eo quæ est cōtra themum de suis virtutibus.

Properare aliud est: aliud festinare qui vnum quod q; mature trāsigit is properat qui multa simul incipit neq; perficit is festinat.

Prorsus porro vorisus nisi forte ex græco n̄p̄: Cato de sceneratione legis ninix camerini ciues nostri oppidus pulchriū habuerat agrū optimū atq; pulcherrimū rem fortissimam cum Roman veniebant prorsus de uertebant p̄ hospitibus ad amicos suos.

Prohibere comitia dicitur vitare diem morbo: qui vulgo quidē maior ceterum ob id ipsum comitalis appellatur. Cato in oratione: quam scripsit de sacrilegio cōmisso domi cū auspitiamus honorem medijs

immortalium velim habuisse serui ancillae si quis eorum sub centone crepuit: quod ego non sensi nullum mihi vitium facit. Si cui ibidem seruo aut ancillae dormienti venit: quod comitia prohibere solet ne id quidem mihi vitium fuit.

¶ Penatores qui penus gestant. Cato aduersus. M. ac cillum quarta postquam natiuitas ex nauibus eduxi non ex militibus atque nautis piscatores penatores facile datum dedi.

¶ Pillates lapidis genus cuius M. Cato originum libro quinto. Lapis candidior quam pates.

¶ Peregrina sacra appellatur: quae aut euocatis dijs in oppugnandis urbibus Romae sunt conata: aut quae ob quasdam religiones per pacem sunt petita: vt ex phrigia matris magnae: ex graecia ceteris epidauro aesculapij quae coluntur eorum more: a quibus sunt accepta.

¶ Potitius & pinarius. hercules cum ad aram quae maxima appellatur decimam bouum: quos a Geryone abductos abigebat agros in patriam profanas. Sed genus sacrificij edocuit: quae familia & posterij eius non desuere decumantibus vsque ad Appium claudium celsorem: quinquaginta familia aeris grauis his deditis seruos publicos edoceret ritus sacrificandi: quo facto potitij cum essent ex familia numero. xij. oes interierunt. intra die trigessimum pinarius quod non affuit sacrificio: postea cautum est. ne quis pinariorum ex eo sacrificio vesceretur.

¶ Posthumus cognominatus post mortem patris natus Plau. in aulularia post matrem aetate qui inedia ducit uxorem domum si eam sane ante praegnantem fortuito fecerit. qui dubitas quin sit paratus his nomen pueris posthume.

¶ Permulis pugnare milites soliti sunt: quarum usus sustulit. C. martius datis inuicem earum brutianis.

¶ Porcam auream & argenteas dici ait Capito Ater: quae & si numero hostiarum non sint nomen: tamen earum habere alteram ex auro: alteram ex argento factam adhiberi sacrificio Cereali.

¶ Pulcher bos appellatur ad eximiam pinguedinem perductus.

¶ Propudis ait porcus: dictus est: vt ait capito aetate: quod sacrificio gatis claudiae velut palmentum & ex solutio omnis contractae religionis est parum. Caius se videre pronunciat magistratus cum de consulibus sententia capitis quem condemnaturus est.

¶ Piscatorij ludij vocantur: quod quotannis mense Iunio trans Tyberim fieri solet a Po. Ro. urbano pro piscatoribus tyberinis: quorum questus non in macellum peruenit. Sed fere in aream Vulcani: qui id genus pisciculorum maiorum datur ei deo pro animis humanis.

¶ Possessiones appellantur agri late patentes: publici: priuati: quia non mancipatione sed vsu tenebantur & vt quisque occupauerat possidebat: alij possessio est vsus agri aut aedificij: non ipse fundus aut ager.

¶ Parsi non pepercit: ait Cato in eade oratione: Scio for-

tunas secundas negligentiam praebere solere: quod vt prohibitum / item quod in me esset / meo labori non parsi.

¶ Pauimenta poenica marmore numidico strata significat Cato: cum ait in ea quam habuit. ne quis consul fieret dicere possum quibus villae atque aedes aedificate atque expolite maximo opere citro atque ebore atque pauimentis poenicis stent.

¶ Prolato grece astitit: Ennius achille in aristarcho cum ait significat clipeo ante se portento.

¶ Penitam offam Neuius appellat abseguem carnis cuius cauda: antiqui enim offam vocant absculum globi forma: vt manu glomeratam pulcem.

¶ Priuatae feriae: vocantur sacrorum priorum velut dies natales operatione denecales.

¶ Pronuba adhibentur nuptis quae semel nupsere: vt matrimonia paupertate auspicientes prima aut secunda hora dicata ipsoralibus honoris causa vt optima ac secundissima veniant. alij dicunt quae nupsere causa auspitiij vt singulare perseveret matrimonium.

¶ Pudicitiae signum in toro boario est vbi familia edisset Hercules: eam quidam fortunam esse existimant. Ites via lativa ad miliarum illi fortunae muliebris nephas est attingi: nisi ab ea quae semel nupsit.

¶ Plebeiae pudicitiae sacellus Romae vt cetera sacra colebatur.

¶ Patrimi & matrimi pueri praetextati: tres nubentem deducunt: vnus qui facem praefert ex spina alba quia noctu nubebant. duo qui tenent nubentem.

¶ Pilentis & carpentis pro urbe vehi a matronis coelsum est: quod cum aurum non reperiretur ex voto quod Camillus vouerat Apollini Delphico contulere.

¶ Praetextum sermonem quidam putant dici quod praetextatis nefas sit obsceno verbo vt: alij quod nubentibus depositis. Praetextis a multitudine puerorum obscena clametur: ideoque praetextum sermonem nihil obsceni habentem.

¶ Palatilis flamen constitutus est ad sacrificandum ei deo in cuius tutela palatium est.

¶ Portenta existimauere quidam graua esse ostenta bona: alij portenta quaedam bona: quaedam tristitia appellari portenta quae quod porro tendat indicent ostenta: quae tantummodo ostendant: monstra quae praecipiant quoque in medio.

¶ Postularia fulgura quae votorum aut sacrificiorum interpretam religionem desiderant: pestifera quae mortem aut exilium ostendunt: peremptoria quae superiora fulgura aut portenta perimunt. i. tollunt.

¶ Pullus Iouis dicebatur Fabius cui Eburno cognomen erat propter candorem quod eius natis fulmine icta erat. Antiqui puerum quem quis amabat: pullum eius dicebant.

¶ Peregrinus ager est: qui neque Romanus neque hostilis habetur.

Publica sacra quæ publico sumptu pro populo fiēt quæq; pro montibus pagis Curijs facellis. At prima: ta quæ singulis hominibus. familijs. gentibus fiunt.

Peremne dicitur auspicari: qui amnem aut aquam. quæ ex sacro oritur auspicata transit.

Pecum cum dixit. M. Cato per casum genitiuum a singulari casus recti formavit: pro vtebantur antiqui id est pecu ac testu tonitru. genu. veru. quorum omni um genitiuus pluralis geminat. u. literam nunc. quia dicitur ut pecus eam: quæ in vsu est formam in decli nationibus sequimur.

Præteriti senatores quondam in opprobrio non q; vt reges sibi legebant sublegebantq; quos consilio publico haberent. Ita post exactos eos Consules quo q; & tribunos militū consulari potestate coniunctissi mos sibi quoq; patriciorum & deinde plebeiorum le gebant donec tribunitia interuenit. quia san ctus est. vt censores ex omni ordine optimū quem q; Curiati in senatu legerunt. quo factū est. vt qui præteri ti essent & loco moti haberentur ignominiosi.

Pro sensu classis Iuniorum se. Tullius cum dixit. in descriptione cēturiarum accipiebat in sensu vt ait. M. Varro in libro. vj. rerum humanarum. sicuti pro ro stris & storijs pro tribunali pro testimonio.

Procum patriciū in descriptione ea si vnq; fecit Ser. Tullius significat procerum. ij. n. sunt principes. nam proci dicuntur qui poscunt aliquam in matrimoniu; græce est enim porcari poscere vt cū di citur in iudice collocando si alium procas innue ei: cas. id est poscas. vnde meretrices procaces ab assidue poscendo & verbum proco cas. id est poscis.

Peculum seruorum a pecore. Inde dictum est vt pe cunia patrum familiæ: siue nobilium.

Puelli per diminutionem a pueris dicti sunt: itaq; & Ennius ait pœni soliti suos sacrificare puellos. & Lu cilius Cūq; hic tam formosus homo a te dignus pu ellus & Plau. Olim huic puello se venum duciet.

Prætiāmittatores dicuntur qui flaminibus diali: q; rinali: martiali antecedūt: exclamant enim ferijs publi cis vt homines abstineant se opere: quia ijs opus faciē tem videri irreligiosum est.

Pone graui sono: antiqui vtebantur pro loci signi ficatione.

Planta oleaginea: est virga foliata: ex olea deplan tata.

Pomonal est in agro folonio via hostiensī ad duo decimum lapidem diuerticulo a miliario octauo.

Pubes & qui pubem generare potest: is incipit esse xiiij. annis. fœmina a. xii. vti potens siue patiens vt quidam putant.

Prandicula: antiqui dicebant quæ nunciataacula.

Prodige hostiæ vocantur quæ consumantur vt ait Veranius. vnde homines quoq; luxuriosi prodigi.

Petronia amnis est in Tyberim profluēs quam ma gistratus auspicato transeunt cū in campo quid agere volunt: quod genus auspicij perenne vocant: amnem autem fœminine antiqui dicebant.

Penetrabile sacrificium dicitur quod interiore parte sacrarij conficitur. vnde & penetrabilia cuiusq; dicuntur. & penes nos quod in potestate nostra est.

Puri probi profani sui auri dicitur in manumissione sacrorū causa ex quibus puri significat q; in vsu spur co non fuerit: probi q; recte excoctus purgatum q; sit profani sacrum non sit: & q; in omni religione solutū sit: sui q; alienum non sit.

Pacionē antiqui dicebant quā nūc pactionem dici mus. vnde & pacisci adhuc & paco in vsu remanent.

Præsa porca dicitur (vt ait Veranius) quæ familiæ purgandi causa Cereri immolabatur. q; pars quæ daz eius sacrificij sit in conspectu mortui eius cuius fu nus instituitur.

Pateram perpluere in sacris cum dicitur significat perpluere aut pertusam esse.

Pastillum est in sacris libi genus rotundi.

Puilia saxa esse ad portum. qui sit secundum Tybe rim: ait Fabius pictor quem locū putat labeo dici vbi ficana via hostiensī ad lapidem vndecimum.

Pauera frumenta dicebant antiqui: quæ de vagina non bene exhibant.

Paludati in libris auguralibus significat vt ait Ve ranius armati: ornat: omnia enim militaria ornamen ta paludamenta dici.

Puri menstruo esse dicuntur: qui sacrorum causa toto mense in cerimonijs sunt. id est puri sint certis re bus carendo.

Prox: bona vox velut quidam putant significare videtur: vt ait labeo de iure pontificio libro. xj. aliter proba vox vt æstimo.

Pennatis singulariter labeo Antistius posse dici pu tat: quia pluraliter penates dicantur cū patiatur por tio etiam penas dici: vt optimas: primas: antias.

Proculiunt promittunt ait significare Antistius de iure potificali libro nono.

Popularia sacra sunt (vt ait Labeo) quæ omnes ci ues faciūt. nec certis familijs attributa sunt fornacalia parilia: laralia.

Polluere merces licet sunt far. polenta viuum: panis fermentatus: ficus passa suilla bubulca agnina: casei: ouilla alica sesama. & olleum: pisces: qui bus est squamma præter suarum. Herculi autem om nia æsculenta poculentaq;.

Profestum facerem: tanq; profanum facere: idem q; eo die qui dies feriarum non est facere velut quidam dixerē pro eo facere velut feriae non sint: aut id facere quod ferijs fieri non liceat. Itaq; diem profestum dies sine ferijs esse.

Festus

profanum quod non est sanctum. Plau. Sanctum an profanum habeas parui penditur.

¶ Procubitores dicuntur feri vetites: qui noctu custodie causa ante castra excubant: cum castra hostium in propinquo sunt. Vt. M. Cato in eo quem de re militari scripsit.

Vitalis dicebatur ab antiquis orchus.

¶ Quintia prata trans Tyberim a Quintio Cincinato: cui fuerant dicata:

¶ Quintana appellat porta in castris post pratorium vbi rerum utensilium forū sit.

¶ Querqueram frigidam cum tremore a greco certū est dici. vnde & carcer. Lucil. Iactas me vt febris querquera & alibi. Querquera consequitur capitisq; dolores. Plautus. Is mirabilis querqueratus.

¶ Quercus dicitur q̄ id gen^o arboris. graue sit ac durum tum etiam in ingentem euadat altitudinē. querqueram enim grauem & magnam quidam putāt dici.

¶ Quadruplatores dicebantur qui eo quæstu utebantur: vt eas res persequerentur. quarum ex legibus quadrupli erat actio.

¶ Quando herus comitiāuit fas. in fastis notari solet & hoc videtur significare: quando rex sacrificulus diuinis rebus perfectus in comitium venit.

¶ Quando stercus delatum fas. Eodem modo in fastis notantur dies quo stercus purgatur ab æde vestæ.

¶ Quando cum graui voce pronunciat: significat q̄ quoniam. & est coniunctio. quando acuto accentu est temporis aduerbium.

¶ Querquetularia porta Romę dicta q̄ querquetuz intra muros vr̄bis iuxta se habuerit.

¶ Quoniam significat non solum id q̄ quia: sed etiā id q̄ postq̄: hac de causa q̄ græcum ἐπειρήσις significationem obtinet.

¶ Quod significat aliquid præterq̄ quod in vsu, fere est: & græci dicunt ὑπερ.

¶ Quinq; genera signorum obseruant augures ex celo: ex auibus: ex tripudijis: ex quadrupedibus: ex diris: & c.

¶ Quirinalia mense februario dies quo quirini fiunt facta: idem stultorum ferię appellatur anteq̄ in euz commigrarent fere Sabini curibus venientes post fœdus inter Romulum & Tatium: quod quidem suorum fornacalium sacrorum cognominant: eo potissimum rem diuinam faciunt.

¶ Quirinalis collis: q̄ nunc dicitur: olim egon appellabatur anteq̄ in eum fere Sabinis curibus venientes post fœdus inter Romulum & Tatium ictum a quo hanc appellationem sortitus est quis existimant quidā q̄ in eo factum sit templum Quirino ita dictum.

¶ Quirina tribus a currentibus Sabinis appellationem videtur traxisse.

¶ Quirinalis porta dicta siue q̄ ea in collem quirina

Dompe.

lem iter. siue q̄ proxime eam est quirini sacellum.

¶ Quiritium fossæ dicuntur. quibus Ancus Martius vr̄bem circundedit: quam secundum hostium tyberis posuit quo etiam ostiam: & quia populi opera eas fecerat appellauit quiritium.

¶ Quincentum & producta prima syllaba: & per. c. literam vsurpabant antiqui: quod postea leuius viuis est ita vt nunc dicimus pronunciarī.

¶ Qui patres: qui concripti: vocati sunt in curiam: quo tempore regibus vr̄be expulsis Pub. Valerius cōsul. propter inopiam patritiorum ex plebe adlegit in numero senatorum centum & sexaginta: & quattuor vt expleret numerum senatorum trecentorum: & duo genera appellaret esse.

¶ Quispiam quin significet aliquis: & quæpiam aliq̄ similliter: quæ & alia eiusdem generis: vt dubium non est: ita vt vñ sequens pars ei⁹ cœperit inueniri non pōt.

¶ Quinquatrus appellari quidam putant a numero dierum: qui fere ijs cœlebrantur. qui scilicet erant tam hercule q̄ triduo saturnalia & totidem diebus compefalia. Nam omnibus ijs singulis diebus sunt sacra: forma autem vocabuli eius exemplo multorum populorum Italicorum enunciata est: qui post diem quintuz iduum est is dies festus: vt apud Tusculanos triatrus: & sexatrus. Mineruæ autem dicatum eum diē existimant: q̄ eo die ædes eius in auentino consecrata sit.

¶ Quinquatrus festiuus dies dicitur: q̄ post diem quintum iduum celebraretur vt triatrus & sexatrus & septenatrus: & decenatrus vel decumatrus.

¶ Quinquertium vocabant antiqui: quem græci pentathlon: vt indicat versus hic omnis æqualis vincebat quinquertio. Liuius quoq; ipsos athletas sic nominat quinquertiones præco in medium vocat.

¶ Quinquertium græci vocant πέντε ἀθλον. quo die quinq; genera artium ludo exercebantur.

¶ Quisquiliæ dici putant quicquid ex arboribus minutis: surculorum: foliorum ve cadit: velut quicquid cadit. Cecilius. Quisquilias volantis ventis spolia memoranti modo: & Neuius in Tegularia. abi detrudate saxo homo non quisquiliæ quid est.

¶ Quintipor seruire nomen frequens apud antiquos erat: a prænomine domini ductum. vt marcipor gñipor quis sint qui a numero natorum ex ancilla quinto loco dictum putent.

¶ Quippe significat quid ni: testimonio est Ennius libro. xl. Quippe solent reges omnes in rebus secundis. Idem libro sextodecimo. Quippe vetusta virum non est sat bella mouere. Item alij complures.

¶ Quianam pro quare & cur posuimus: & apud antiquos vt Neuium in carmine punici belli. Sūme deus regnator quianam genus isti. & in satyra Quianam saturnium populum pepulisti: & Ennius libro septimo Heu quianam dictis nostris sententia flexa est.

¶ Quid: nisi vsurpauisse antiquos: testis & Afranius in epistola Ne auctore iure abstinebis quid nisi.

¶ Quadrata Roma in palatio ante tēplū Appolinis dicitur locus: vbi reposita sunt quę solēt boni hominis gratia in vrbe cōdenda adhiberi: quę saxo minutus est initio in speciem quadratam: eius loci Ennius meminit cū ait: & quis astiterat Romę regnare quadratę.

¶ Quadrabē: Athenas: Accius appellauit: quę scilicet ex quatuor vrbibus in vnum domicilia tulere: Braurona: eleusine: pircus: vnto.

¶ Quæso: vt significat idem quod rogo. Ita quæserē ponitur ab antiquis pro quærere: vt est apud Ennius libro secundo ostia munita est idem loca nauibus pulchris: Munda facit Nautisq; mari quęsentibus vitam & in Chresphonte Dicit me vxorem liberorum sibi quęsendum gratia. & in Andromeda Liberum quęsendum familię matrem tuę.

¶ Quadrantal vocabant antiqui: quod ex græco dicitur πορῶν dicunt quę vas pedis quadrati octo & quadraginta capit sextarios. Plau. in Curgulione. Anus hęc quiliu m sitit: modica est: capit quadrantal & caro contra oppidum. vnum redimisti p̄dia pro vini quadrantalibus sexaginta impulli dedisti vinum non dedisti.

¶ Quoaxare ranę dicuntur: cum vocem emittunt.

¶ Quartarios appellabant antiqui miliones mercenarios: quę quartam partem quęstus capiebant. Lucil. Porro homines neq; malus vt quartarius cippos colligere omnes.

¶ Quatenus significat qua sine hactenus: hac sine.

At quarinus quoniam: sed antiqui quatenos dicebāt vt Scipio Africanus in ea oratiōe quam scribit postq; ex Africa redijt vti negocium natum erat quatenos castra nostra: ita munita erant vt posses partem exercitus abducere.

¶ Quande pro quam vsos esse antiquos cum multi veteres testimonio sunt: tamen Liuius in primo. Iuppiter vt muto fretus magis quande. Manins impe.

secundo. Quande tuas omnis legiōes ac popularis. & Lucre. Clarus ob obscurā lingam magis vt inanes. Quande grauis terga vos qui vera requirunt.

¶ Quammox significat q̄ cito. Sed si per se ponas mox significabit paulopost vel postea.

¶ Quatere suspensum & vicinum rei alicuius motus significat: non vt Verrius putat ferire. cum id ipsum verbis concutere ex præpositione: quę est con & quatere sit compositum. Quassare autem est sæpe quatere.

¶ Querqueculanę vt reputantur significati nymphę præsidentes querqueto virenti quod genus syluę indicant fuisse intra portam. quę ab eo dicta sit querquecularia. Sed scēminas antiqui quas sciens dicim; viras appellabant. Vnde adhuc permanet vrgines & viragines.

¶ Quis antiqui dixerunt. Inde declinatum remanet datus tuo casu. quibus. Nam qui adhuc. Item quis facit vt isti istis illi illis. Qui hoc censes illuc transite qui alia omnia in hanc partem ijs verbis præito minis videlicet causa ne dicat qui non censes.

¶ Quot serui. tot hostes in prouerbio. est de quo Alcius capito existimat errorem hominibus interuenisse præpostere plurimis enunciatis: vero enim similius esse dictum initio. Quot hostes. tot serui: tot captiui ad seruitutem adducebantur. Vnde etiam Mancipia.

¶ Omanā portā vulgus appellat vbi ex epistilo defluit aqua: qui locus ab antiquis appellari solit; est statuę cingę: quę in eo fuit sepulchrū ei; familię: sed porta Romana instituta est a Romulo in ifimo cluo victoria: quę loc; gradib; in quadraturā format; est: appellata aut; Romana a sabinis præcipue quę ea proxim; additus erat Romam.

¶ Rutabulum est quo rustici in prueno igne coquēdi pauis gratia vtuntur: inuenitur etiā positum: & pro virili mēbro. Neuius in Pico. Quid ego facerē in octo si rodebam rutabulum. Neuius. Obscōnā partem viri describens. vel quę sperat se nupturum iri adoleicē tulo ea licet senile tractet retritum rutabulum.

¶ Ruta cęsa dicuntur: quę venditor possessionis suę vsus gratia concidit ruendaq; contraxit.

¶ Rutillum ruffum significat: cuius coloris studio etiam antiquę mulieres fuere. vnde traxere cognomina rutilias: vt indicat frequenter Afranius.

¶ Rutrum tenentis iuuenis est effigies in capitolio Ephebi more græcorum arenas ruentis exercitationis gratia quod signus Pompeius Bithynicus ex Bithynia suppellectilis regię Romam deportauit.

Rotundam ædem vestæ. Numa pomp. rex Romanorum consecrasse videtur quę eandem eē terram. qua vita hominum sustineretur crediderit eamq; pile; forma esse vt sui simili templo dea coleretur.

¶ Ruscū est. vt ait Verrius ampli; porro herba & exiluis virgultis fruticibusq; nō dissimile iūco cui; coloris rebus vt mulieres solitę cōmemorat. Cato originū li. vij. Mulieres ope auro purpuraq; ars inheret dyadesma coronas aurea ruscea facie galbeos lineas pestes redimicula.

¶ Rupitias in. xij. significat damnum dederis.

¶ Rod; vel raud; significat rē rudē vel imperfectā: nā saxum quoq; rudus appellant poetę: vt Accius in Mena. Cōstituit cognouit sensit cōlocat sese in locū celi hinc manibus rape rod; saxū græcē & gradē. & i Crypsippo neq; qsq; a telis vacu; Sed vt cui; obuiā fuerat ferrū. alius saxū Rodū vulg; quidā in vsu habuit non mō pro ære imperfecto vt Lucili; cū ait plumbi paxillū Rodus limina taxā. Sed etiā significato cū dicitur tu;

Festus

du sculo libram ferito asses tangitur libra. Cinci^o de ver-
bis prisca sic ait. Quēadmodum omnis fere materia
non deformata rudis appellatur. sic vestimētuz rude
non perpolitum. sic æs infectum rudusculum apud
ædem Apollinis æs conflatum iacuit id adrudus ap-
pellabāt in æstimatione æs infectū rud^o appellatur.

¶ Rudiarij ab eodem dicuntur qui saga noua perpo-
liunt hominem imperfectum rudem dicimus.

¶ Rudentes testes nauticæ & asini cum vocē mittūt.

¶ Ruspari est cribro querere. hoc versu indicatur: &
ego ibi vt latebras ruspans rimer amaptimas.

¶ Rustica vinalia appellantur: mense Augusto. xiiij.
Kalendas septembris. Iouis dies festus: quia latini bel-
lum gerentes aduersus Mezentium oēs vini libatio-
nem ei deo dedicauere: eodem autē die Veneri tem-
pla sunt consecrata: alterum ad circū maximū: alteruz
in luco libitinēsi: quia in ipsius deę tutela sunt orti. ali-
ter Rustica vinalia. xiiij. Kalend. Septembris celebra-
bant quo die primum vinum in vrbe deferebant.

¶ Rogatio est cum populus consulitur de vno pluri-
busue hominibus q̄ nō ad omnis pertineat: & de vna
pluribusue rebus de quibus nō omnibus sanciat.
Nam quod in omnes homines resue populus sicut
lex appellatur. Itaq; Gallus Aelius ait: inter legem &
rogationē hoc interest. Rogatio est genus legis: quę
lex non continuo exrogatio est. non potest nō esse lex
si modo iustis comitijs rogata est.

¶ Romā appellatam esse: cephalon Gergitius: qui de
aduentu Aeneę in Italiam viderur scripsisse ait: ab ho-
mine quodā Comite Aeneę: eum em̄ occupato mon-
te qui nūc palatinus dicitur urbem condidisse: atq; eā
Romam nominasse Appollodorus in Euxonide ait
Aenea & Lauinia natas mayllē muliū romūq; atq; ab
Romo vrbi tractum nomen: Alcinius ait Tyrrenia
Aeneę natum filium Romulū fuisse atq; eo ortā albā
Aeneę neptē: cuius filius noīe Rodius cōdiderit urbē
Romā Antigon^o Italię hystorię scriptor ait: Romulū
quēdā noīe: Ioue conceptū urbem condidisse in palla-
tio Romæ: eiq; dedisse nomen historiæ Cumanæ cō-
positor: Athenis quosdā pfectos Sityonē Tespiaq;
ex quibus porro ciuitatibus ob inopiam domiciliōrū
compluris pfectos in extremas regiones delatos in
Italiam: eoīq; multo errore nominatos ob origines:
quorum subiecti qui fuerint

viri
vnicarūq; viriū imperio montem palatium: in quo fre-
quentissimi confederint appellauisse a viribus valen-
tiam regētis quod nomen aduētū Euandri Aeneęq;
in Italiam cum magna græce loquētium copia inter-
pretatum dicitq; cōceptū Romā: Agathocles Ciriēna-
rum scriptor ait: Vaticinio Heleni impulsuz Aeneam
Italiam petiuisse portantem secum suam neptē A sca-
niq; filiam nomine Rhomā: eamq; vt Italia Phruges
sunt potiti & ijs regionibus: maximeq; nunc sunt vi-

Rompe.

cinæ: vrbi primam omniū consecrasse in palatio fidei
templum in quo monte postea cum conderetur vrbe
visam esse iustam vocabuli Romę nomē causam: eāq;
priore vnde ea locū dedicauisset fidel: ait quidē Aga-
thocles cōplures esse auctores qui dicant Aeneam se-
pultum in vrbe Berecynthia proxime flumen Nolon
atq; ex eius progeniē quēdam nomine Rhomū venif-
se in Italiam & urbem Romā noīatam condidisse Cal-
tinus Agathoclis: siculū: qui res gestas cōscripsit arbi-
tratur: e manu Troianorū fugientium Ilio capto cui-
dam nomē fuisse latino: eūq; habuisse coniugē Romā
a quo vt Italia sit potitus urbē condiderit: quā Romā
appellauisse Lēbos qui appellat Heraclides existimat
reuertētibus ab Ilio Achiuis quosdam tempestate de-
iectos in Italię regiones secutos Tyberis de cursum
peruenisse vbi nūc sic Roma. Ibiq; propter tēdium na-
uigationis impulsos captiuas: auctoritate veteris cu-
iusdam tempestiua noīe Rhomes incendisse classē:
atq; ab ea necessitate ibi manendi. Urbē conditam ab
is potissimum eius noīe eam appellatā: a cuius consi-
lio eas sedes sibi formauissent: Galitas scribit euz post
obitū Aeneę imperiū Italię puenisset ad latinū Tele-
machi Circeę filiu; isq; ex Rhomę suscepisset filios
Romū romulūq; vrbi conditæ in pallatio causam fu-
isse appellandæ potissimum deficit.

¶ Romam Romulus de suo nomine appellauit sed
ideo Romā non Romulā vt ampliori vocabuli signi-
ficatu prosperiora patriæ suæ nominaretur.

¶ Romulum quidam a ficu ruminati Alij q; lupæ ru-
ma nutritus est quem credibile est a virium magnitu-
dine. Item fratrem eius appellatum: alij dicunt a virtu-
te id est robore.

¶ Ronde si candi onq; cum dixit Lucilius: quo noīa
ri parum posuit tam infestum sibi corpus & valitudi-
nem referens q̄ lenis. Sed salutē nauigantium.

¶ Rinocerotem quidem esse aiunt Bouē ægyptium.
¶ Redēptores p̄prie atq; antiqua consuetudine dice-
bantur: qui cū ad faciendū aut præbendum conduxer-
ant effecerantq;: tum demum pecunias accipiebant.
Nam antiquitus emere pro accipere ponebatur. At
ij nunc dicuntur redemptores. qui quid conduxere
præbendum vtendumq;.

¶ Redhibetur tum id proprie dicitur quod redditus
est improbatq;: & qui dedit idē q; rursus coactus est
habere id quod ante habuit.

¶ Recliuiam quidam: alij recliuium appellant cū cir-
ca vngues cutis se resoluit quia dura est soluere Tit-
nius in setina lassitudo conseruū recliuię flagri: & Li-
uius Scraha in legendo recliuiō sane offendens.

¶ Redostire: gratiā referre. Neuius in lupo vel virgīes
regem salutant iube albanū miliū comitem senem sa-
pientē contra redostis menalus: & Accius in Amphit-
trione. Cedo ecqd te redostitū: cū meassem obiectet

Festus

tus in patina. Nam quid ille nunc tam diuinitus remorantur remiligines: & Lucilius: quena vxor ex te resonans meo gradu remoras facit. Ab affranio in proditorem eligo a laribus missa sum hac qua cursu coit.

¶ Reapse est re ipsa: Pacuuius in armorum iudicio. Si non est ingratum reapse quod fecit bene.

¶ Regimen pro regimento vsurpant poetae. Ennius libro sextodecimo. Primus senex brialyn in regimen bellique peritus.

¶ Relegati dicuntur proprie: quibus ignominiae: aut poene causa necesse est ab vrbe Roma: alia ve: quo loco ab esse senatusque consulto aut edicto magistratum: vt etiam Aeleus gallus indicat.

¶ Religiosus est non modico deorum sanctitate magnae estimans. Sed etiam officiosus aduersus homines. Dies autem religiosi quibus nisi quod necesse est nefas habetur facere: quales sunt sex & triginta: a tria qui appellantur: & alienes: atque ij quibus mundum patet esse. Gallus aelius quod homini ita facere non liceat: vt si id faciat contra deorum voluntatem videatur facere: quo in genere sunt haec in aedem bonae deae virum introire aduersum mystica: legem ad populum terre die nefasto: apud praetorem lege agere: inter sacrum autem & sanctum & religiosum differentias bellissime refert. Sacrum aedificium consecratum deo. Sanctum murus qui sit circa oppidum. Religiosum sepulcrum vbi mortuus sepultus aut humatus sit satis constare ait. Sed ita portione quadam & temporibus eodem videri posse. Siquidem quod sacrum est: id lege aut instituto maiorum sanctum esse putant: violari id sine poena non possit: idem religiosum quoque esse quod non iam sit aliquid quod ibi homini facere non liceat quod si faciat aduersus deorum voluntatem videatur facere. Similiter de muro & sepulchro debere obseruari vt eadem & sacra: & sancta religiosa fiant: sed quo modo supra expositum est cum de sacro diximus.

¶ Repotia postridie nuptias apud nouum maritum coenant quia quasi reficitur potatio Pacuuius in Lilio na ab eo depulsum mamam pedagogendum accipit a portalis liber.

¶ Repagula sunt: vt Verrius ait: quae patefaciendi gratia quanta figuntur: vt ex contrario quae oppaguntur. vt Cicero vt verrem libro quarto postea conuulsis repagulis effractis valuis demoliri signum: ac vectibus labefactari conantur: quae poetae interdum repages appellant.

¶ Repudium Verrius ait dictum quod fit ob rem pudendam. Actius repudio eiecta ab argis iadudum exulo

¶ Repedare recedere Pacuuius Paulum Repeda Gnate a vestibulo gradum.

¶ Repastinari ager is dicitur: vt Verrius existimat: cuius natura mutatur fodiendo. cum aut syluester ex quo dicatur: aut lapis molitur frangendo: vt fiat pascui

Dompe.

vel pecoribus herba vel hominibus satione Cato in ea quam scribit de suis virtutibus contra thermum. Ego iam a principio in parsimonia atque in duritia atque industria omnem adolescentiam meam abstinui agro colendo saxis sabinis scilicibus repastinandis atque conferendis. Affranus in repudiatore pastina ferati senex fugis.

¶ Reluere resolvere repingnerare. Cecilius in carmine vt aurum & vestem quae matris fuit reluat quae viuia ipsi opposuit pignerum.

¶ Resignare antiqui pro rescribere ponebant: vt adhuc subsignare dicimus pro subscribere Cato de sponsiis ne sufficerentur nisi quae des.

¶ Remanant: repetent. Ennius libro primo Desunt riuos camposque remanant.

¶ Refert cum dicimus errare nos ait Verrius esse em rectum rei fert datiuo: scilicet non ablatiuo casu: sed esse iam visu possessum.

¶ Ridiculus proprie dicitur qui in rebus turpibus ridetur.

¶ Rideo inquit Galba Canterio: prouerbum est quod Asinius capito ita interpretatur: vt si qui principio rei alicuius inchoatae deficiunt animo. Sulpitius Galba cum in prouinciam exiens ad portam ipsam canterium suum animaduertisset cecidisset. Rideo inquit canterie te iam lassum esse cum tam longum iter iturus vix id sis ingressus

¶ Retricibus cum ait Cato in ea quam scribit cum edisertant Fuluij nobilioris censuras significat aqua eo nomine: quae est supra viam ardeatinam inter lapidem secundum & tertium: qua irrigantur horti infra viam ardeatinam: & asinariam vsque ad latinam.

¶ Receptitium seruum Cato in suasionem legis vocat cum ait significat qui ob id vitium redhibitus sit vbi irata facta est seruum receptitium sectari atque flagitare virum iubet.

¶ Rogat. est consulit populum vel petit: ab eo vt id sciscat quod ferat vnde nos quoque in consuetudine habemus pro petere & orare Cato in dissuasionem ne lex bebia derogaretur ait hoc potius agam: quod hic rogat.

¶ Restat pro distat ait Ennium ponere: cum dicat in petus aut medijs regionibus restat.

¶ Ruri esse non rure dicendum: testis est Terentius in Phormione cum ait Ruri se continebat ibi agrum de nostro patre.

¶ Religioni est quibusdam porta carmentali egredi & in aede iam quae est extra eam senatum habet quae egressi sex & trecenti Fabij apud cremeram omnes interfecti sunt cum in aede Iani Sen. consulto factum esset vti proficiscerentur.

¶ Resignatum aes dicitur missi: cum ob delictum aliquod iussu tribuni militum ne stipendium ei detur

in tabulis refertur: resignare enim antiqui pro scribere ponebant.

¶ Rituales noīantur æthruscorū libri in quib⁹ p̄scriptum est quo ritu condantur vrbes: aræ: ædesq; sacræ tur qua sanctitate muri: quo iure portæ: quomō tribus: curiæ: centuriæ distribuant: exercitus cōstituentur: ordinentur: cæteraq; eiusdē ad bellū & pacem pertinentia.

¶ Rutilæ canes: id est non procul nisi rubro colore imolantur: vt ait Actæius capito: canario sacrificio p̄ frugibus deprecāde leuiticæ cā syderis canicule.

¶ Reç capse. Scipio africanus pauli filius cū p̄ pede Castoris dixit hac cōpositione vltus est: qbus de hominibus ego sæpe atq; in multis locis opa factis cōsilijs reç capse bene meritus sp̄e. id est & re ipsa.

¶ Res publicas multarū ciuitatū pluraliter dicit C. gracchus in ea quā scripsit de lege pub. Ennij & peregrinis cū ait: eæ natiōes cū alijs reb⁹ p̄ auaritiā atq; stultitiā res publicas suas amiserant.

¶ Recto frōte cæteros sequi si norit Cato in dissertatione cōsulatus antiq̄ id cōsuetudinis fuit: vt cum ait Ennius quoq; a stirpe su p̄mo & iliadia nepos & lup⁹ fera & nulla metus: & in cōmētarijs sacrorū pontificaliū frequēter est hic ouis: & hec agnus ac porcus: q̄ nō vt vitia sed vt antiquam cōsuetudinem testantia debemus accipere.

¶ Recipie apud Catonē p̄ recipiā. & alia eius modi cōplura.

¶ Redemptitauere: itē vt clamitauere Cato idē in ea quā egit de signis & tabulis honorē tentauere ait Legge facta benefactis nō redemptitauere.

¶ Repulsior: secūda collatione dixit Cato in ea quæ est contra Cornelium apud populū. Nec quis incultior religiosior desertior publicis negocijs impulsior comparatiue a repulso.

¶ Ratissima quoq; ab ijs quæ rata dicimus: vñ etiam rōnes dicte: Cato in quintū Thermū erga rēpu. multa beneficia ratissima atq; gratissima.

¶ Regillis tunicis albis & reticulis luteis vtrisque textis sursum versum astātibus pridie nuptiarū diē virginis inductæ cubitū ibant ominis causa: vt etiā in togis virilibus dandis obseruari solet.

¶ Rapi simulatur virgo ex gremio matris: aut si ea nō est ex p̄xima necessitudine cū ad virum trahitur qd̄ videlicet ea res foeliciter Romulo cessit.

Rapi solet fax qua p̄lucente noua nupta deducta est: ab vtrisque amicis: ne aut vxor eaz sub lecto viri: ea nocte ponat: aut vir in sepulchro comburendum curet quo vtroq; mors propinqua alterius vtrius captare putatur.

¶ Ritus est mos cōprobat⁹ in administrandis sacrificijs. siue Ritus est mos vel consuetudo rite autem significat bene ac recte.

¶ Rictus rixæ rixio sæ: ringitur dici videtur quia in diuersum rumpatur: contraria quæ sint recto: qd̄ vocabulum dictum videtur a regendo.

¶ Religiosi dicuntur q̄ faciendarū promittēdarūq; rerū diuinarū secūdū morem ciuitatis delectū habent nec se superstitionibus implicant.

¶ Renouatū fulgur vocatur cum ex aliquo fulgure functio fieri cœpit si factum est simile fulgur: qd̄ idem significat.

¶ Referrī diem p̄ditam. i. anteferrī religiosum est: vt ait Veranius in eo qui est auspiciorū de comitijs: idq; exemplo comprobatur. L. Iulij & pub. Licinij censorū qui id fecerint sine vllō decreto augurum & ob id lustrum parū foelix fuerit.

¶ Regalia exta appellantur quæ potētibus in speratū pollicentur honorem priuatis & humilioribus hæreditates filio s̄familię dominationē.

¶ Respicere autē & in auspiciendo: vñ quis autē prospexit cū eodem reuertitur.

¶ Religiosum ac sacrū est vt tēpla oīa atq; edes: quæ etiā sacratę dicuntur ad qd̄ per se religiosum.

¶ Rufuli appellabatur tribuni militū a cōsule facti nō a populo: de quorū iure q̄ Rutilius rufus legem tulit. Rufuli ac post rutuli sunt appellati.

¶ Runa gens tēli significat: Ennius Runata recedit id est pilata.

¶ Ructare nō ructari dicēdū est: Flaccus: Videte alios ructare ac respuere pulcherrima sup̄ via. Cicero tamē ructaretur dixit.

¶ Respersum vinum dixerūt: quia vino sepulchrum spargebatur.

¶ Rubidus apud Plautū panis vocatur parū coctus itē scortę ampulę rugosę rubide dici solent.

¶ R. pro. s. litera sæpe antiqui posuerunt: vt maioribus melioribus laetioribus ferijs.

¶ Rorarios milites vocabāt qui leui armatura p̄mi p̄ælum commitebant: q̄ vt ante imbrem fere rorare solet: sic illi ante grauem armaturam q̄ p̄dibant rorarij dicti.

¶ Robū rubro colore & quasi rufo significari: vt bouem quoq; rustici appellant: manifestū est: vñ & materia quæ plurimas venas eius coloris habet dicta est robur: hinc & homines valentes & boni coloris robusti robur quoq; in carcere d̄ is locus quo p̄æcipitatur malefactorum genus q̄ ante areis robusteis includebatur.

¶ Robigalia dies festus. vij. Kalendas Maías quo robigo deo suo quem putabant rubiginem auertere sacrificabant.

¶ Rorarium vinū quod rorarijs dabatur.

¶ Romula tribus dicta q̄ ex eo agro cēsebantur quæ Romulus cœperat ex Vesentibus.

Festus

- ¶ Rumex genus tæli simile spari gallici.
¶ Rumitant rumigerant. Neuius: simul alius aliunde rumitant inter sese.
¶ Ruminalis dicta est ficus: quæ sub ea arbore lupa mæmæ dedit Remo & romulo: mæmæ aut rumis dicitur unde & rustici appellant hædos subrumos: quæ adhuc sub mæmæ habentur.
¶ Rumæ est pars colli: qua esca deuoratur: unde rumare dicebatur quod nunc ruminare.
¶ Rumentum abruptio.
¶ Rhegiû appellatur id municipiû quod in freto siciliæ est: quoniam id abrumpendo dictum est.
¶ Retractare est rursus tractare.
¶ Rabidus a rabie: qui morbus caninus est.
¶ Rauis coloris appellantur qui sunt inter flauos & cesios: quos Plau: appellat rauistellos. Quis inquit hæc mulier & illic rauistellus qui venit?
¶ Rates vocantur ligna colligata: quæ per aquam aguntur quo vocabulo interdum etiam naues significatur.
¶ Rabula dicitur in lris intetus negocijs: paratusque ad radendum quid auferendumque: vel quia est in negotijs agendis actor quasi rabiosus.
¶ Rodasculana porta appellata quæ rudis & impolita sit relicta: vel raudo. i. ære iuncta.
¶ Rasores fidicines dicti: quia videtur chordas ictu radere.
¶ Ratitum quadrantem dictum putatur quod in eo & triente ratis fuerit effigies. vt nanis in asse.
¶ Rauim dicebant pro raucitate: unde & verbum rauio rauias.
¶ Remurinus ager dictus quia possessus est a Remo: & habitatio Remi remona: & locus in summo auentino remoria dicitur vbi Remus de vrbe condenda fuerat aulpicatus.
¶ Remores aues in auspicio dicuntur: quæ acturum aliquid remorari compellunt.
¶ Rimari est valde quærere: vt in rimis quoque.
¶ Remillu dicitur quasi repandum.
¶ Remorbelcat in morbum recidat.
¶ Refutare redarguere compositum a fando: versa a litera in. u.
¶ Renascitur significat reprehenderit. unde adhuc nos dicimus nascitur: & nactus. i. adeptus.
¶ Reor existimo: & quæcumque ab eo declinantur.
¶ Remulco est cum scaphæ remis nauis magna trahitur.
¶ Rigidum & præter modum frigidum significat & durum.
¶ Regifugium sacrum dicebant: quo die rex Tarquinius fugerit e Roma.
¶ Regia domus: vbi rex habitat.
¶ Regiescit apud Plau. significat crescit.

Dompe.

- ¶ Residiare sepe resillire.
¶ Restibilis ager fit qui biennio continuo feritur farreo spico. id est aristato: quod ne fiat solent qui prædia locant excipere.
¶ Reses ignauus: quia residet.
¶ Resecrate soluere: religione utique cum reus populum comitijs orauerat pro deos: vt eo periculo liberaretur: iubebat magistratus eum resecrare. Plau. Resecroque mater quod dudum obsecraueram.
¶ Res coperendinata significat iudicium in tertium diem constitutum.
¶ Raua vox rauca & paru liquidam proxime canum latratum sonans. unde etiam cauidicus pugnaciter loquens rauula.
¶ Rosea in campo reatino capus appellatur: quod in eo arua rore humida semper feruntur.
¶ Rediculi fanum extra portam capenam fuit: quia accedens ad urbem Hannibal ex eo loco redierit quibusdam perterritus visis.
¶ Reserari a ferra dictum est.
¶ Ridiculus qui in rebus turpibus ridet.
¶ Retiario pugnantem aduersus mirmilonem cantatur: non te peto: piscem peto: quid me fugis Galle: quia mirmilonicum genus armaturæ gallicum est: ipsique mirmiliones ante galli appellabantur in quorum galeis piscis effigies inerat: quod genus pugnae institutum est a Pittaco vno ex septem sapientibus qui aduersus phrionem dimicaturus propter controuersias finium quæ erant inter Atticos & Mytileneos Rhæte occultato impediuit phrionem.
¶ Redinunt redeunt.
¶ Regium est: quod est aut fuit regis.
¶ Regale est dignum rege.
¶ Receptus mos est: quem sua sponte ciuitas alieni adsciuit.
¶ Rosij appellabantur in omnibus perfecti: quod Rosius quidam perfectus vnus: in arte: id est comœdia iudicatus sit.
¶ Rica est vestimentum quadratum fimbriatum purpureum: quo flaminicæ pro palliolo utebantur. Alij dicunt quod ex lana fiat succida alba: quod conficiunt virgines ingenuæ patrimæ matrimæ ciues: & inficitur cæruleo colore.
¶ Repertum dicitur quasi partum & repartum.
¶ **S**ypum antiqui dicebant quæ nunc sypinum dicimus ex græco: videlicet pro aspiratione s. ponentes literam. vt cum idem vltas dicunt & nos sylvas. Item est sex septem: huius vocabuli meminit & Lucilius: si vero das quod rogas & si suggeri suppus.
¶ Sèpronia horrea: qui locus dicitur in eo fuerunt leges Gracchi ad custodiendam frumenti publici.
¶ Statua est ludienis: qui quodam flumine ictus in circo

sepultus est in ianiculo cuius ossa postea ex prodigijs oraculorumque responsis senatus decreto intra urbem relata in volcanali: quod est supra comitium obruta sunt super ea columna cum ipsius effigie posita est.

¶ Soticum morbum: in. xij. significare ait Aelius stilo certum cum iusta causa: quem nonnulli putant esse qui noceat: quod fontes significat nocetes. Neuius ait fontica esse oportet causam quod obrem pda mulierem

¶ Sacram viam quidam appellatam esse existimant quod in ea foedus factum sit inter Romulum ac Tatium quodam continue viantur sacerdotes idulium sacrorum conficiendorum causa. Itaque ne eatenus quidem ut vulgus opinatur sacra appellanda est a regia ad domum regis sacrificuli. Sed a regis domo ad sacellum sireniam: & rursum a regia usque in arcem: nec appellari debere ait Verrius. Sed disiunctae ut caeteras vias flaminea: apiam latinam ue: ne nouam viam quidem. Sed nouam viam.

¶ Scita plebis appellantur ea quae plebs suo suffragio sine pluribus iussit plebeio magistratu rogante.

¶ Solitaurilia hostiarum trium diuersi generis imolationem significant: tauri arietis: verris quod ois aequae solidi integritate sunt corporis: contra Acci. verueces

maiales quod quia solum osce totum & solidum significat unde tela quaedam soliferrea vocantur tota ferrea: & homo bonarum artium solers: & quae nulla parte laxata cauae sunt solida nominantur: atque harum ostiarum ois imolati sunt tauri: quae pars scilicet ceditur in castratione: sunt quidem qui portent ex tribus hostis praecipue nomen inclusum cum solito. tauri quae amplissima sit earum. quidam dixerunt ois trium vocabula composita suis ois: tauri: id quod vno modo appellaretur vniuersae quod si a solio & tauris earum hostiarum dictum est nomen antiquae consuetudinis: per vnum. i. enunciarum non est mirum: quia tunc nulla geminabatur litera inscribendo. quam consuetudinem Ennius mutasse fertur ut pote graecus graeco more: vsus quod illi aequae scribentes ac legentes duplicabant mutas.

¶ Sublesta iufirma & tenuis.

¶ Sublestior. Plautus in persa ad paupertatem si migrant infamiae grauior paupertas fit fides sublestior id est infirmior. Idem in neruolaria: vinum ait sublestissimus quia infirmos faciat. vel corpore. vel animo Saturet: viret Caro non habent.

¶ Supellectilis recto casu & senis ratione dicebantur quae nunc contraria videntur esse finitioni portiois: quae omnia vocabula. x. litera finita per declinationes obliquo quorum casuum syllabam accipiunt: haec aut duo descuerunt ab ea ut alta compium: quae non ideo infirmare debent praecipuum.

¶ Scurras vocabulum: Verrius ineptissime ex graeco tractum ait: quod est σκυρταξαι aut a sequendo cui magis assentitur quod & tenuioris fortunae homines & caetera: alioquin qui honoris gratia prosequerentur quem

piam non antecedere sed sequi sint soliti: quia videlicet dicat Lucilius: Cornelius. P. noster scipiadus dicto tempore intorquet in ipsum ois: & delitijs luci efficitur: atque cinedo: & sectatori adeo ipsi suo quo rectius dicas. Ibat forte domum: sequimur multi atque frequentes cum secutos videri velis ob eorum iurgia non ob assuetum officium.

¶ Secus valgius putat ex graeco quod est exas dictum absurde scilicet. Significat enim aperte aliter exemplis omnium fere: qui eam vocem viurpant. haud secus: non aliter.

¶ Stipem esse nummum signatum: testimonio est: de eo quae statuitur stipendium militi: & cum spondetur pecunia quod stipulari dicitur.

¶ Sobrinus est: ut ait Aelius gallus: patris mei consobrini filius: & matris meae consobrini filius: foemina ipsa de causa appellat: fratrem & fratrum patueles & consobrinum & propius consobrino: & sobrina. Idem gradus in sobrina quoque sunt.

¶ Sororium tigillum appellatur hac de causa: ex conventionem Tullij hostilij regis & metij suffetij ducis Albanorum Trigemini Horatij & Curatij cum dimicassent ut victores sequerentur imperium: & Horatius noster exupetasset: victor quoque domum reuerteretur obuia soror cognita morte sponsi sui fratris manu occisa aduersata est eius osculum: quo nomine Horatius interfecit eam: & quod a parte ob solutus sceleris erat: accusatus tantum parricidij apud duum viros: danatusque puocauit ad populum: cuius iudicio victor duo tigilla tertio superieiecto: quae pater eius constituerat: velut subiugum missus subijt consecratisque ibi aris Iunoni sororiae. & Iano curatio: liberatus omni noxia sceleris est augurijs approbantibus ex quo sororium id tigillum est appellatum.

¶ Sororiae matris dicuntur puellarum: cum primum tumescunt: ut fraterculae.

¶ Sum pro eus vsus est Ennius libro primo: at tu non ut sum summam seruare decet rem: & libro secundo at sese sumque dederat in luminis ois.

¶ Solo osce dicitur: id quod nos totum vocamus. Lucilius suasa quoque omnino diruunt non solo deponunt. i. non tota. Item Liuius solli curia in omni re cariora & solli ferreum genus taeli totum ferreus. Solers etiam omni re prudens & solenne quod omnibus annis prestari debet.

¶ Sola appellantur sedilia: in quibus non plures singulis possunt sedere: ideoque solia sternere debent qui selis sternium habent: & solaria vocantur Babylonica quibus eadem sternuntur: quae ut ait Verrius omnia ducta sunt. Sollo aluei quoque cauandi gratia instituti quo singuli descendunt.

¶ Selle dicunturque a sedendo potius quam a solio.

¶ Sollistimū: Appius pulcher in auguralis disciplinae

Festus

nae libro primo: ait esse tripudiū: quod excidit ex eo quod illa fert saxum ve solidū aut arboris viui radix que nec praeuitio humani cedantur ve aciant ve pellantur ve.

¶ Solum: terrā: Mænius libro tertio Tarquinio dedit Imperium simul & sola regni: & alibi. Sed sola terrarū postquam per mensa parumper.

¶ Solea: vt ait: Verrius est non solum ea: quae solo pedis subijciunt. Sed etiam per materia robusta super quas paries craticius extruitur: alij dicunt quod est genus piscis.

¶ Solox lana crassa: & pecus quod pascis pascitur non rectum. Titinnius in baratro: ego ab lana solocia ad puram data. & Lucilius pasta pecore ac motano hircoco atque soloce.

¶ Sos pro eos antiqui dicebant: vt Ennius libro primo. Constitit inde loci propter sos dea deorum. & libro tertio Circū solos sunt magnae gentes opulentae libro quarto Dum censet terrere minis hortantur bellos libro xj. Contendunt graios graecos memorare solent. Sos interdum pro suos ponebat vt cum per datiuum casus idem Ennius efferri postquam lumina sis oculis pro suis bonus ancus reliquit.

¶ Sultis si vultis. Plautus in friuolaria sequimini me hac sultis legiones omnes lauere: & in rudente Curate haec sultis magna diligentia. Cato quod Lutio caesetio audite sultis milites si quis vestrum in bello superuerit si quis non inuenerit pecuniam egebit. Item Sultis si vultis significat composito vocabulo ita vt alia sunt sodes sis suusplacet in loco scis licet ecquid ego quidem Ennius Pandite sultigeras: & corde relinquite somnum.

¶ Solari sine prepositione dixisse antiquos: testis est.

Pacuius: cum ait solatur: auxiliatur hortaturque me.

¶ Solatum genus morbi: maxime a rusticantibus dicitur: cuius meminit etiam Afranius.

¶ Sulci appellatur qua aratrum ducitur: vel satoris faciem de causa vel vrbis condendae vel fossura rectis lateribus vbi arbores serantur: fulmen quoque qua eius ve stigium similiter appellatur: quod vocabulum quidam ex graeco fictum quia illi dicant ολκον.

¶ Soscus dicitur a graeco qui ab illis ανλαξ appellatur.

¶ Suasum: color appellatur qui fit ex stillicidio fumo solo in vestimento albo. Plautus quia tibi suo infecisti propudiosa pallulam. Quidam autem legunt insuasum: nec desunt qui dicant omnem colorem qui fiat inficiendo suasum vocari: quod quasi perusadetur in alium ex albo transire.

¶ Saltum: Galus Aelius libro .ij. significationum quae ad ius civile pertinent ita definit Saltus est vbi syluae & pastiones sunt. quarum causa caesae quoque si qua particula in eo saltu pastorum. aut custodum causa aratur ea res non peremit nomen saltui non magis quam fundi quod est in agro culto & eius causa habet aedificium si qua particula in eo habet syluam.

Dompe.

¶ Superescit significat superit: Ennius dum quidem vnus homo Romanus toga superescit: & acer in crisippo: qui hinc superescit spartam atque amictus trado. Sed per sesuper significat quidem supra: vt cum dicimus super illum sedit. verum ponitur etiam pro de graeca consuetudine vt illi dicunt υπερ. Plautus in milite glorioso: mea opera super hac vicina qua ego nunc concilio tibi. In psalme eandem precipio super rebus nostris loqui te. Pacuius in medo: qua super re interfectum esse hippotem dixisti. Cato contra Annium. Nemo antea fecit super tali re cum hoc magistratu vtique rem Afranias in virgine. Alij de rebus cepisti super def.

¶ Supercilium dicitur quod supra cilium sit. i. integritum oculi superius.

¶ Supercilia in Iunonis tutela esse putabant quod ijs protegant oculi: per quos luce fruimur: quaeque tribuere putabant Iunonem vnde & Lucinia dicta est.

¶ Sub iugum mitti dicuntur hostes victi ereptis omnibus armis: tælisque cum hastis defixis duabus in terra tertiisque ad summum earum deligata: ipsi eam iubentur subeuntes transire.

¶ Subices: Ennius in achile pro subiectis posuit: cui dixit. Nubes perego deum subices humidas: vnde oritur imber sonitus aereo spiritu.

¶ Superstitis testes praesentes significat: cuius rei testimonio est quod superstitibus praesentibus leges inter quas controversia est vindicias sumere iubentur. Plautus in partimone nunc mihi licet quiduis loqui. nemo hic est est superstitis.

¶ Sub corona venire dicuntur: qui captiui coronati solent venire. vt ait Cato in eo qui est de re militari: vt populus suus sua opera potius ob rem bene gestam coronatus supplicatum eat: quod re male gesta coronatus veneat: id autem signus est nihil praestari a populo quod etiam Plautus significat in ortulo praeco ibi adsit eius corona cuique liceat veneat.

¶ Sublime est in latitudinem elatum: vt Ennius in Thieste aspice hoc sublime candens quem vocant omnes Iouem Virgilius in georg. libro primo hic vertex nobis semper sublimis. Sublimauit dixit. in altum extulit originum libro .ij. in maximum decus: atque in excelsissima claritudine sublimauit: id autem dicitur a limine superiore: quia supra nos est.

¶ Succenturiare: est explende centuriae gratia supplere. subijcere. Plautus in satorione Succenturia centus require: qui te delectent domi: & Caecilius in triumpho nunc meae militiae astutia opus est Succenturia.

¶ Subrumari dicuntur hedi cum ad mammam admoventur: quia ea las vocabant: alij dicunt rumis vel quia rumine trahunt lac sugentes.

¶ Subulo tusce tibicen dicitur. itaque Ennius Subulo condam marinas abstraha t plagas.

Subutram Verrius alio libro a pago succufano dicitur. Etiam ait hoc vero maxime probat eorum auctoritate qui aiunt ita appellatam & regionem vrbis & tribum a stativo praesidio quod solitum sit succurrere aequilibus infestantibus eam partem vrbis Gabinis. Indicio quod est quod adhuc ea tribus per c. literam non b. scribitur.

Subuerbustam: veribus vstam significat Plautus cum ait vicerosam compeditam subuerbustam sordidam

Soboles ab olescendo. i. crescendo: ut adolescentes & adultae & indoles dicitur Lucretius. Siue virum soboles siue est muliebris: & Virg. cara deum soboles.

Subuculum aelius stilo & Cloatius isdem fere verbis demonstrant id vocabulum genus esse libi quod dicitur detur ex halica: & oleo: & melle. Nam de tunice genere notum est omnibus.

Sub vos placo: in precibus fore cum dicitur significat id quod ut in legibus transque dato edendoque plorato suo te ipsius ut meapte meo ipsius: tuo te tuo ipsius: alij dicunt idem esse quod supplico.

Suillum genus inuisum veneri prodiderunt poetae: ob interfectum ab Apro adonim quem diligebat dea: quidam autem quod immundissimi sunt sues ex omni manure pecore: & ardentissime libidinis. Ita ut opprobrium mulieribus inde tractum dicitur cum subare: & subire dicuntur.

Sus mineruam in proverbio est: ubi quis id docet alterum cuius ipse inscius est: quam rem in medio quod auit positam Varro & eumerus ineptis mythis inuoluerunt: quod simpliciter referre.

Struies genera librorum sunt digitorum conuersionum non dissimilia qui superiecta panicula in transversum continentur.

Struices antiqui dicebant extruiciones omnium rerum. Plau. Cerealis coenas dat. Ita mensas extruit tatas struices concinunt patinarias: & Liuius quarto Castalia per struices saxaeas lapsu accidit.

Struere antiqui dicebant addicere: augere: unde industrias: inde Cato iure lege libertate reipublicae communitate uti oportet gloria atque honore quomodo sibi quod struxit: aut in duodecimo quod est sic alluitur pedem ve struit manumendo iacio: Alij putant significare retrorsus ire: alij in aliam partem: alij furere. alij gradum augere: alij minuere ac vix pedem pedis proferre: ociose ita remoratur.

Stroppus est ut Acteius philologus existimat quod graece στρόπιον vocatur: & quod sacerdotes per insignia habent in capite quidam coronam esse dicunt: aut quod pro corona isigne in capite imponatur: quale sit Strophius: itaque apud phaliscos idem est festum diem esse qui vocetur Strupearia: quia coronati ambulant & a Tusculanis quod in pluuiari imponatur. Castoris strupum vocari.

Strupheum in mimis praecipue vocant obscenas

partem virilem a salacitate videlicet passeris qui Graece στρόπος dicitur.

Strenam vocamus: quae datur dei religioso: omnis boni gratia a numero quo significatur alterius initiumque venturum similis commodi veluti Trennam praeposita. s. litera ut in lato: & lite solebat antiqui.

Statuliber est qui testamento certa conditione praeposita iubetur esse liber: & si per heredem est quominus statuliber praestare possit: quod praestare debet nihilominus liber esse videtur.

Satus dies vocatur. qui iudicij causa praepositus cum peregrino: eius enim generis ab antiquis hostes appellabantur: quod erant pari iure cum populo Romano atque hostire ponebatur pro equare. Plautus in Curculione si status conditus cum hoste intercedit dies. tamen est eum quo imperant ingratis.

Statura: est cibi genus ex varijs rebus conditum: & est lex multis alijs conferta legibus. Itaque in sanctione legum ascribitur: neve per saturam abrogato aut derogato: Annius luscus in ea quam dixit aduersus. Tyberium gracchum. Imperium quod plebs per saturam dederat: id abrogatum est: & Caius Laelius in ea quam pro se dixit: dein postea die quasi per saturam sententis exquisitis in deditioem accipitur: quidam dicunt esse genus carminis ubi de multis rebus disputatur.

Statae matris simulacrum in foro colebatur. postquam id collastravit: ne lapides igne corruperentur: quoniam plurimis ibi fiebant nocturno tempore magna pars populi in suos quisque vicinos retulerunt eius deae cultum.

Stalagninum genus inaurium videtur significare. Caecilius in caepis cum ait ex auro eius stalagninum domi habeo.

Stolidus stultus Ennius in sexto. Nam idem pugnare sues stolidi soliti sunt: & in Alexandro hominem appellat quia lasciuus stolide non intelligit: & Caecilius in hypobolli meo ab hinc illi ut tibi sit pater: & in Andronico sed ego stolidus gratulatum me oportuit prius.

Stuprum pro turpitudine antiquos dixisse apparet in Nelei carmine: foede stuprum castigo: & in Appij sententis qui animum compositum esse ne quod fraudis stuprum ferocia pariat. Neuius seseque ipse perire mauolunt ibidem quod cum stupro redire ad suos popularis. Item si illos deserat fortissimos viros magnum stuprum populo fieri pergetis.

Stupam liquum impoluitum appellant Graeci dorij.

Sacro sanctum dei quod iurerando interposito est institutum: si quis id violasset: ut morte poena penderet cuius generis sunt Tribuni plebis. aedilesque eiusdem ordinis: quod affirmat. M. Cato in eam quam scripsit edilis plebis sacro sanctos.

Seruilius lacus appellabatur: eo qui eum faciendus curauerat in principio vitinigi continens Basilicam vilem in quo loco fuit effigies hidre posita a M. Agrippa.

Festus

¶ Sacrate leges sunt: quibus sanctum est: quicquid aduersus eas fecerit alicui deorum. sicut familia: pecuniaque. Sunt qui esse dicant sacratas quas plebs iurata in monte sacro sciuerit.

¶ Seclusa sacra dicebantur: quæ græci μυστικά. i. mysteria appellant.

¶ Scena ab alijs: a quibusdam sacena appellatur dolabra pontificalis. Hic bene sequeretur fragmentus incipies. Sed futurum securis &c.

¶ Sarissa est hastæ macedonicæ genus.

¶ Sacer mons appellatur trans Anienem fluuium paulo ultra tertium miliarium quod eum plebes cum secessisset a patribus creatis trib. qui sibi essent auxilio discedentes Ioui consecrauerunt. At homo sacer is est quem populus iudicauit ob maleficium neque phas est eum immolari. Sed qui occidit parricidij non damnatur: nam lege tribunitia prima cauetur si quis eum qui eo plebiscito sacer sit occiderit parricida ne sit ex quo qui uis homo malus atque improbus sacer appellari solet. Gallus ælius ait sacrum esse quocumque modo aut instituto ciuitatis consecratus sit: siue ædes: siue ara siue signus: siue locus siue pecunia. Siue quid aliud quod dijs dedicatum atque consecratum sit. Quod autem priuati suæ religionis causa aliquid earum rerum deo dederint id pontifices Romanos non existimare sacrum: at si qua sacra priuata suscepta sunt: que ex instituto pontificum statim die: aut certo loca facienda sunt ea sacra appellari tanquam sacrificium. Ille locus ubi ea sacra facienda sunt vix videtur sacer esse.

¶ Sacrani appellati sunt reate orti: qui ex septimontio in Iygures figulosque exegerunt: dicti sacrani nam vere sacro nati erant.

¶ Sagmina vocantur verbenæ. i. herbæ pure: quia ex loco sancto arcebantur a consule: prætorum vel legatis proficiscentibus ad foedus faciendum: bellumque indicendum vel a sanciendo. i. confirmando. Neuius ius sacrum Iouis iurandus sagmine: & alibi. Scapos atque verbenas sagmine sumpserunt.

¶ Sagaces appellantur multi ac solerti acuminis. Afranius in Brundisina. Quis tam sagaci corde atque ingenio vnico: etiam canes indagatores solertes sunt appellati.

¶ Sarcito in. xij. Seruius Sulp. ait significare damnum soluto præstato.

¶ Sardanapalus rex Assyriorum. fuit vnice luxuriæ inter mulieres: æpulasque versatus semper atque omni tempore.

¶ Sargus piscis genus: qui in ægyptio mari fere nascitur. Lucilius quem præclarus elops: quem ægypto sargus mouebit.

¶ Saturnia Italia: & mons qui nunc est capitolinus saturnus: appellabatur: quod iu tutela. Saturni esse existima-

Dompe.

tur. Saturni quoque dicebantur qui castrum in vno cliuo capitolino incolebant: ubi ara dicata ei deo ante bellum troianum videtur: quia apud eam supplicant apertis capitibus. Nam italici auctore ænea velabant capita quod is cum rem diuinam faceret in litore Lauretis agri Veneri matri ne ab Vlisse cognitus interrumpere sacrificium: caput adoperuit: atque ita conspectum hostis euitauit.

¶ Saturno dies festus celebratur mense decembre: quo deo ædis est dedicata: & is culturæ agrorum præsidere videtur. quo etiam falx Saturni est insigne versus quoque antiquissimi: quibus faunus fata hominibus commisse videtur. Saturni appellantur quibus etiam a Neuius bellum punicum scriptum est: & a multis alijs plura composita sunt: qui deus in saliaribus Saturnus nominatur videlicet a Sationibus.

¶ Sas Verrius putat significare eas teste Ennio qui dicat libro primo. Virgines nam sibi quisque domi Romanus habet sas: cum suas magis videtur significare sicuti eiusdem lib. iij. fatendum est eam significari cum ait nec quisquam philosophia: quem doctrinam latina lingua non habet. Sapientiaque perhibetur in somnis vidit priusquam sani discere cœpit. Idem cum ait sapiam per ipsam nec aliud nomen ponit in libro. xij. Quo res sapia loco sese ostentatque iubetque. Pacuuius in Teucro. Nam teucrum regi sapia res restibilet.

¶ Sæua res dicitur mala quasi sinistra σεωφ. n. græce sinister dicitur vulgus sæuam & in bonam & in malam rem vocat.

¶ Salua res est: dux saltat senex: quare parasiti Apollinis in scæna dicitent causam. Verrius in libro secundo quorum prima est. p. littera reddiditque. C. Sulpitio: & C. fuluio consulibus. M. calphurnio pisonem prætorum verbis faciente ludos subito ad arma exierunt: nunciato aduentu hostium victoresque in theatrum redierunt: solliciti ne intermissi religionem afferrent instaurati essent inuentum esse ibi. C. Pomponium libertinum minimum maiorem natum. qui ad tibicinem saltaret. Itaque gaudio non interruptæ religionis æditam vocem nunc quoque celebrari. At in hoc libro refert: afinij capitonis verba: quibus eos ludos appollinares Claudio & fuluio consulibus factos dicit ex libris sibillinis & Vaticinis. M. Vatis institutos. nec nominatur vllus Pomponius ridiculæque de appellatione parasitorum Apollinis hic causam reddit cum in eo præterisset. Ait enim ita appellari quod casus voluminius qui ad tibicinem saltaret secundarum partium fuerit qui fere omnibus minimis parasitus inducatur. Quam inconstantiam verrius nostri non sine rubore retuli.

¶ Salios a saliendo & saltando dictos esse: quis dubitari non debeat tamen Palemon ait arcada quendam fuisse nomine saltum quem Aeneas a mantinea in Italiam

deduxerit: qui iuuenes Italicos ἐνοπλιον saltationem docuerit. At critola⁹ saonē ex samothrace cum aenea deos poenates qui Lauinium transtulerit saliare gen⁹ saltandi instituisse: a quo appellatos salios: quibus per omnes dies ubicunq; maneret. quia ample ponuntur coenae si quae alię dum saliares appellantur.

¶ Salmacis nymphea coeli: & terrae filia fertur causa fontis alicarnasi aquae appellandae fuisse salmacidis: quam qui bibisset vitio impudentiae mollesceret: ob eam rem. Q. Idem auitus augustarū parietib⁹ occasionem largitur iuuenibus petulantibus ante centū puerorū puellarūq; violēdarū qā nō pate. Fugiā. Ennius Salmatida spolia sine sanguine & sudore.

¶ Salias virgines Cincius ait esse conductitias: quae ad salios cohibeantur cum apicibus paludatas: quas Aelius stilo scripsit sacrificium facere in regia cum pontifice: paludatas cum apicibus: in modum saliorum.

¶ Spondere Verrius putat dictum q̄ sponte sua idēst voluntate promittatur: deinde oblitus inferiore capite spōsum & sponsā ex græco dictam ait q̄ licet: σπονδαῖς interpositis rebus diuinis faciant.

¶ Salicem idem virgulti genus non arboris dicit: & ridicule interpretatus dictam q̄ ea celeritate crescat vt salire videatur.

¶ Salaciam dicebant deam aquae quam putabant salum ciere: hoc est mare mouere: vnde Ouidius Nymphęq; salaces quo vocabulo poetę pro aqua vsi sunt. Pacuuius. Hinc sæuitiam salatię fugimus.

¶ Salaria via Romę est appellata: quia per eam Sabini sal a mari deferebant.

¶ Salutaris porta appellata est ab aede salutis quae ei proxima est.

¶ Salinum cum sale in mensa ponere figulis religioni habetur q̄ quondam in Aesquilina regione cum fornax plena vasorum coqueretur: atq; ille proxime causa conuiuatus supra modū potus somno oppressus cum conuiuis suis præteriens quidam petulans hostio patente ex mensa salinum coniecit in fornacem atq; ita incendio excitato figulus cum suis concrematus est.

¶ Salinum in mēsa pro aequali solitū esse poni ait cum patella quia nihil aliud sit sal q̄ aqua.

¶ Salentinos a salo dictos: cretas & illyricos: qui cum locrensibus nauigantes societatem fecerint eius regionis Italiae quam def.

¶ Scirpum est id quod in palustribus locis nascitur leue & procerum vnde tegetes fiunt: inde prouerbiū est in eas natum res: quae nullius impediunt sunt in scirpo nodum quærere. Ennius quærere in scirpo soliti q̄ dicere nodum: & Plautus in aulularia quasi pueri qui nare discunt scirpo inducitur ratis. Næuius in phoenissis: Sume arma . id est ante occidam claua scir:

pea.

¶ Sarra tyros insula.

¶ Spira dicitur & bassis columnę vnus tori. aut duorum: & est genus operis pisteri & funis nauticus in orbem conuolutus ab eadem omnes similitudine. Pacuuius quid cessatis socij eiicere spiras sparteas. Ennius quidem hominum multitudinem ita appellat cum ait spiras legionibus nex.

¶ Spectu sine præpositione Pacuuius in dolorem est vsus est cum ait amplius rubicundo colore & spectu proteruo ferox.

¶ Spectile vocatur infra vmbilicum suis quidem est carnis cuiusdam proprij habitus exos qua etiam anti qui per se tebantur. Plautus enumerādis vestibus obsonijs in carbonaria sic enim ego pernam fumem sue spectile galium glandia.

¶ Spicit quoq; sine præpositione dixerunt antiqui. Plautus Flagitium est si nihil mittetur quae supercilio spicit & spexit: Ennius libro sextodecimo. Quos vbi rex paulo spexit decoribus celsis.

¶ Spirillum vocari ait Opilius aurelius caprae barbā.

¶ Spinturnix est auis genus turpis figurę occurfatrix: vnde artificum perditas.

¶ Spinturnix ea græce dicitur: vt ait Santra ἀπινυκαῖος.

¶ Spicum masculine antiqui dicebant: vt nunc stirpez & hanc amnem versus est antiquus quasi messor permessum vnumquēq; spicum collegit.

¶ Speres antiqui pluraliter dicebant: vt Ennius libro secundo & simul effugis speres ita funditus nostras & libro decimo sexto. Spero si speres quicq; prodesse potis sunt.

¶ Spectio in auguralibus ponitur pro aspectione: & nunciato quia omne ius sacrorum habent auguribus spectio duntaxat quorum consilio rem gerent magistratus: non vt possent impedire nunciando. quae cum vidissent satis. Spectio sine nunciatione data est: vt ipsi auspicio rem gerent: non vt alios impedirent nunciando.

¶ Scripturarius ager publicus appellatur: in quo vt pecora pascantur certum aes est quia publican⁹ scribendo conficit rationem cum pastore.

¶ Scribas proprio nomine antiqui: & librariorum & poetarum vocabant: at nunc dicuntur scribae quidem librarij qui rationes publicas scribunt in tabulis. Itaq; cum Liuius Andronicus bello punico secundo scripsisset carnem quod a virginibus est cantatum quia prospere res populi Romani geri coepta est publice adtributa est: et in Auentino aedis Mineruae in qua liceret scribis: histrionibusq; consistere ac dona ponere in honorem Liuij: quia is etiam et scribebat fabulas & agebat.

Festus

¶ Scrape dicebantur nugatoriae ac despiciendae mulieres: ut ait Verrius ab ijs quae secreta iisdem appellabatur id est quae quis excreare solet; quatenus id faciendo se purgaret. Titinnius in palla rectius me castor piculetiae posthumae lectum hodie stratum inde scratie multa per flumen ac mare in patriam remitteretur. Sunt qui dicant post urbem a Gallis liberatam ob inopiam cibatus coeptus sexaginta annorum homines iaci Tyberim: ex quo numero vnus filij pietate occultatus sepe profuerit patriae consilio sub persona filij velut sit cognitum ei iuueni esse ignotum: & sexagenarios vltra concessa: latebras autem eius quibus arguerit senem id est cohibuerit & caelauerit sanctitate dignas esse visas: ideoque arca ea appellata. Sed exploratissimum illud est causae quo tempore primum per pontem caepere comitia suffragium ferre iuniores conclamauere ut de ponte deiceretur sexagenarij. qui iam nullo publico munere fungerentur: ut ipsi potius sibi quam illi diligerent in patrum cuius sententiae est etiam Asinius capito: vanam autem opinionem de ponte Tyberino confirmauit Afranius in repudiato.

¶ Sexu natura habitusque ex graeco quam illi vocant *sexu* Afranius in priuigno sic agit orbis virilis sexus adoptauit sibi Pacuius in Athalanta triplicem virili sexu procreat partum.

¶ Simplude area funera sunt quibus adhibentur dicit Titinnius ludii corbitores quae quidam ea dixerunt esse quibus neutrum genus interesset ludorum: nam indiciua sunt quibus adhibentur non ludii modo sed etiam desultores: quae sunt amplissima.

¶ Sex suffragia appellantur in equitum centurijs: sunt adfectae ei numero centuriarum: quas Priscus Tarquinius rex constituit.

¶ Sestertius dicitur pars quarta denarij: quo tempore is decussis valebat. i. dupondus: & semis: siue conteditur id in alijs rebus quinquaginta assium est in alijs quingentorum intra eos qui iudicio inter se contederent qua de re lege. L. papirij trib. plebis sancitum est his verbis. Quicumque propter hoc factus erit: qui intra ciues ius dicet tres viros. capitales populum rogato ijsque tres viri quicumque iudicandoque eodemque iure sunt uti ex legibus plebisque scitis exigere iudicareque esse oportet: sacramenta autem nomine id aes dici coeptum est quidem & propter aerarij inopiam & sacrorum publicorum multitudinem consumebatur id in rebus diuinis.

¶ Sestertarij asses in usu esse coepere ex eo tempore quo propter bellum punicum secundum quod cum Hannibale gestum est decreuerunt patres ut ex assibus qui tum erant librarij fierent sestertarij per quos cum solui coeptum est. & plus aere alieno liberaretur & priuati quibus debitum publice solui oportebat non magno detrimento afficerentur.

Dompe.

¶ Septuennio quoque anno usus ut priore numero sed id non permansit in usu nec amplius processit in maiorem

¶ Senacula tria fuisse Romae in quibus senatus haberi solitus sit: memoriae reddidit Nicostratus in libro qui inscribitur de senatu habendo: vnum vbi nunc est aedes concordiae inter capitolium & forum: in quo solebant magistratus: dicit Titinnius cum senioribus deliberare: alterum ad portam capenam. Tertium citra aedem bellonae in quo euerarum nationum legatis: quos in urbem admittere nolebant senatus dabatur.

¶ Scholae dictae sunt non ab ocio ac vacatione omni Sed quae ceteris rebus omissis vacare liberalibus studijs pueri debent: ut etiam ludi appellantur in quibus minime luditur ne tristi aliquo nomine fungerentur. omnis vicij vacuitas in auspicijs. Verreuius ait Non utique ex lecto Sed ex cubili. nec rursus se in lectum reponere necesse esse. Itae scholae dictae sunt ex graeco *σχολα* vaco a vacatione.

¶ Sarpiuntur vineae. i. putantur: ut in. xij. quandoque sarpta donec dempta erunt.

¶ Suffuerat sub eodem tecto fuerat.

¶ Scriptum lapidem esse ait: & ita vocari Antistius. Labeo in agro menulino dininam rem faceret.

¶ Sequantur seorsum quantur.

¶ Sanates dicti sunt qui supra infraque Romam habitauerunt quod nomen ijs fuit quia cum defecissent a Romanis breui post rediere in amicitiam quasi sanata mente. Itaque in. xij. cautum est ut idem iuris esset sanatis quae fortibus. i. bonis & qui nunquam defecerat a populo Romano

¶ Sublucare arbores est ramos earum supputare: & veluti subtus lucem mittere: colucare autem succis arboribus locum implere luce.

¶ Spurcum vinum est quod sacris adhiberi non licet: ut ait Labeo Antistius libro. x. commentarij iuris pontificij: cui aqua est admixta defrutumve aut igne tactus est: mutumve: antequam deferuescat.

¶ Septimontio ut ait Antistius Labeo hisce montibus ferie palatio quod fit palatium curiali dicitur: ville cui item sacrificium sagutal subburre cerinalo oppio colio monticis promonti. Oppus autem appellatus est ut ait Varro rerum diuinarum libro octauo ab opita oppio tusculano: qui cum praesidio Tusculanorum missus ad Romam tuendam dum Tullus hostilius Veios oppugnet confederat in carinis & ibi castra habuerat sibi.

¶ Sinistram aues: sinistram quae est sinistimum auspitium: id quod sinat: Varro lib. v. epistolarum questionum ait: a deorum sede cum in meridie spectes ad sinistram sunt partem mundi exorientes ad dexteram occidetes: factum arbitror ut sinistra meliora auspitia quam dextra esse existimentur idem fere sentiunt asinius capito: Cincius.

¶ Sentinare satagere: dictum a sentina quam multae aquae. Naui cum recipit piclita: Cecilius in Aethrione cum Mercurio capit consilium postquam sentina satis.

¶ Sentinare est periculum subtiliter euitare contendendo aquam euacuare a sentina nauis vt eam liberet.

¶ Senatores a senectute dici satis constat: quos initio Romulus elegit centum: quorum consilio rem publicam administraret. Itaque etiam fratres appellati sunt: & nunc cum senatores adesse iubentur quibusque in senatum sententiam dicere licet: quia ij qui post lustrum conditum ex iunioribus magistratum coepere: & in senatu sententiam dicunt & non vocantur senatores antequam in senioribus sunt censi.

¶ Senatus decretum consulto. Aelius gallus sic distinxit vt id dicat particulam quandam esse senatus consulti vt cum prouincia alicui decernitur quod tam ipsum senatus consulti est.

¶ Senis crinibus nubentes ornantur. quod is ornatus verustissimus fuit: quidam quoque eo vestales virgines ornentur quarum castitatem viris suis sponte a ceteris.

¶ Sentes cum constet esse spinas: & Afraninus in abducta dixerit quod senticosa verba pertorquet turba spinosis accipi solet.

¶ Senium a senili acerbitate & interdum posuit Celsilius in hymnide sine suam senectutem ducat vtique ad senium sorbitio.

¶ Senonas: Gallos. Verrius ait existimari appellati quia noui venerint ex tranalpina.

¶ Segesta: quae nunc appellatur: oppidum in Sicilia est quod videtur Aeneas condidisse praeposito ibi egesto: qui eam Egestam nominauit. Sed praeposita est ei supra litera ne obsceno nomine appellaretur: vt factum est in maleuento quod beneuentus dictum est: & in epidanuo quod vsurpatur dirachium.

¶ Seliquastra sedilia appellantur antiqui generis D. litera in l. conuersa: vt etiam in sella factum est & subsellio & solis: quae non minus a sedendo dicta sunt.

¶ Silus appellatur naso sursum versus repando. unde galee quoque a similitudine silae dicebantur.

¶ Siluij sunt appellati Albani reges a Lauinia filio: quem post excessum Aeneae grauida relicta: timens periculum & suae vitae & eius quem in utero gerebat in syluis latens enixa est: qui restitutus in regnum est post mortem Ascanij appellatus Iulio fratris filio: cum inter eos de regno ambigeretur.

¶ Sertorem quidam putant dictum a prededo: quia cuiuspiam afferat manum educendi eius gratia ex seruitute in libertatem vocetur ad sertor: cum verissimulus sit dictum: quod sereret quid ac potius ad sortorem a serendo accepisse nomen cum aliquem serat petendo in libertatem eandem: quod ipse sit. id est iungat: quia fruges cum seruntur terrae iungit quod totum Verrius ~~anato~~ introduxit.

¶ Seges appellatur ea pars agri quae arata & conscita est a serendo videlicet.

¶ Serilia: Verrius appellari putat nauigia Istrica ac liburna: quae lino ac sparto condensantur a confendo & contexando dicta: quia dicat Pacuius in nuptijs nec vlla subcus cohibet & compagem aluei: Sed suta lino & sparteis serilibus cum περιφραστixas & ficto vocabulo vsus sit pro funiculis qui sparto conferuntur.

¶ Seruorum dies festus existimatur idibus augusti: quod eo die Seruius Tullius natus seruus aedem Dianae dicauerit Auentino: cuius ruteae sint serui a quorum celeritate fugitiosos vocent ceruos.

¶ Sero sapiunt phryges: prouerbum natum est Troianis: qui decimo denique anno velle coeperant Helenam quaeque cum ea rapta reddere achiuis.

¶ Sispitem Iunonem: quam vulgo sospitem appellant: antiqui vsurpabant cum ea vox ex graeco videatur sumpta quod est κωξav.

¶ Secius: a sero videtur dictum. Actius in Amphitrione si forte paulo quod veniam. Secius: alij dixerit seriis.

¶ Sedum: alij Sadum appellant herbam quam Opilius Aurelius se suiuis vocari ait: eamque in regulis Serri: nec quod obrem id fiat indicat.

¶ Specus: foeminino genere pronunciabant antiqui: vt moetus & nepos tam Hercules quod masculino stirpis aut frons: vt Ennius tum causa sub monte altae specus intus putabant: & Pacuius in Chryse: est ibi sub eo saxo penitus strata arena ingens specus.

¶ Spaciatorum. Cato in M. caelum si se appellauisset in coloniam me Hercules scribere nolem si triumphum sim spaciatorum atque fesceniam: alij spartiatorem erratorum dicunt.

¶ Stata: sacrificia sunt: quae certis diebus fieri debent Cato in ea quam scribit de Lutio vecturio de sacrificio commissio: cum ei equum ademit: quod tuque in re suis sacrastrata solennia capite sancta deseruisti.

¶ Sollennia sacra dicuntur: quae certis temporibus annisque fieri solent.

¶ Serra praeliari dicitur cum assidue acciditur: recediturque neque villo consistitur tempore. Cato de re militari: siue forte opus sit cuneo aut globo: aut forcipe aut turribus aut serra vti adoriare.

¶ Stercus ex aede vestae. xvij. Kalen. Iulias defertur in angiportum medium fere cliui capitolini: qui locus clauditur porta stercorearia tantae sanctitatis maiores nostri esse indicauerunt.

¶ Summiorem alij aedem honoris & virtutis. C. Marius fecit ne si forte officeret auspicijs publicis augures eam demoliri cogerentur.

¶ Socramentum: aes significat: quod poenix nomine pedis: siue

Festus

- eo quis interrogatur aſitionalis vocis pio Anagnino : qui ſeuſdem rei cauſa eam partem æſquiliarum quæ iacet ad vicum patricium verſus : in qua regione eſt ædis meſitis tuitus.
- ¶ Sacramentum dicitur quod iuſſurandi ſacratione interpoſita geritur.
- ¶ Subigere arietem in eodem libro Antiftius eſſe ait dare arietem: qui pro ſe agatur cædatur benesponſis. beneq; volueris imprecatione augurali Meſſala ait ſignificare ſpoponderis volueris.
- ¶ Serpula ſerpſerit idem meſſala ſerpens irrepſerit.
- ¶ Solino idem ait eſſe conſulo.
- ¶ Suadere idem ait eſſe ſic te.
- ¶ Stella ſignificare ait Acteius capito lætum & proſperum: auctoritatem ſecutus pub. ſecundi auguris ſtellam quæ ex ſtamella erca ad ſimilis ſtellæ locis in auguratis inſigatur.
- ¶ Siniftrum in auſpicando ſignificare ait Acteius ca capito lætum & proſperum auſpicium aut ſilentium dubij dñtaxat vacat initio ſilentio ſurgere cū dñ ſignificat non interpellari quomin⁹ rē gerat ad ſiniſtrū hor tari quoq; ad auſpitia ad agēdū : q; aīo q; ſpoſuerit.
- ¶ Stipatores ait dictos a ſtipe quam mercedis nomine accipiant cuſtoſes cuſuſq; corporis : vnde ſtipam quam amphorę cum extruuntur formari ſolent: etiā ſtipiter qui ob eandem cauſam deſtituantur.
- ¶ Suſq; deq; ſignificat plus minusve.
- ¶ Soniuo ſonant.
- ¶ Seuilius lacus Romæ a conditore vocatus.
- ¶ Secordiam quidam pro ignauia poſuerunt. Cato pro ſtulticia poſuit compoſitum autem videtur ex ſi quod eſt ſine & corde.
- ¶ Semis: ſemodius ſemuncia ex gręco trahuntur: ſicut & alia nonnulla quæ ſ literam pro aſpiratione eorum habent: vt επτα ſeptem: vλη ſylua: ſic iſta ab eo qđ illi dicunt iu declinata ſunt.
- ¶ Superuacaneum ſuperuacuum.
- ¶ Strufertarios dicebant: qui quędam ſacrificia ad arbores fulgoritas faciebant a fertio ſcilicet quodam ſacrificij genere.
- ¶ Silicernium erat genus ſarciminis: quo ſletu familia purgabatur: dictum autem ſilicernium: quia cuius nomine ea res inſtruebatur is iam ſilicem cerneret. Cęcilius: Credidi ſilicernium eius me eſſe eſurum.
- ¶ Sudum ſiccum quaſi ſeudum id eſt ſine vdo.
- ¶ Securus ſine cura.
- ¶ Suregit & ſortus pro ſurrexit: & quaſi poſſit fieri ſurrectus frequenter poſuit Liuius.
- ¶ Sors & patrimonium ſignificat: vnde conſortes dicimus & dei reſponſum : & quod cuiq; accidit in ſortiendo.
- ¶ Saracum eſt: quo ornamenta portantur ſcænicorū
- ¶ Sobriūm vicum Romæ dictum putant: vel q; in

Dompe.

- eo taberna nulla fuerit : vel q; in eo Mercurio lacte nō vino ſupplicabatur.
- ¶ Sons nocens. Inſons innocens.
- ¶ Sodales dicti: q; vna ſederent & eſſent: vel q; ex ſuſ datis veſci ſoliti ſunt: vel q; inter ſe inuicem ſuaderēt quod vtile eſſet.
- ¶ Sodes ſi audes : vtiſis pro ſi vis. & ilico pro in loco Terentius in Andria. Dic ſodes : qui heri Chryſidem habuit.
- ¶ Surum dicebant ex quo per diminutionem ſurculus. Ennius. Vnus ſurus ſurum ferret: tamen defendere poſſent.
- ¶ Surremit ſumpſit: vtiq; manu ſurremit haſtam.
- ¶ Surrepſit ſuſtulerit.
- ¶ Summuſi murmuratores. Neuius. odi iquit ſummuſos. proinde aperte dice: quid ſit. Terentius muſſare pro tacere poſuit: cum ait. Sile / cæla / oncculta / tege / tace: muſſa.
- ¶ Solpuga genus beſtiolæ maleficæ: q; ſit acrius con fractuſq; feruore ſolis: vnde etiam nomen traxit.
- ¶ Sospes ſaluus. Ennius Tamen ſoſpitem pro ſeruatore poſuit.
- ¶ Soſpitare bona ſpe afficere : aut bonam ſpem non fallere.
- ¶ Succotriſa vox tenuis & alta Titin. Fœmina fabula ſuccotriſa vocabula.
- ¶ Succingulum balteum:
- ¶ Succerda ſtercus ſuillum. Titin. Quid habes niſi vnam arcam ſine clauis: eo condis ſuccerdas.
- ¶ Scificito ſententiam dico.
- ¶ Succindanea hoſtia dicebatur quæ ſecundo loco cædabatur. ſcilicet ſic appellata eſt a ſuccedendo.
- ¶ Sugillatum dicitur ex gręco q; ea pars quæ ſub collo eſt ab eis dicitur.
- ¶ Sycophantas appellatos hac de cauſa dicunt Atticos quondam iuuenes ſolitos aiunt in hortos irrumperere ſicoſq; deligere : quam ob cauſam lege eſt conſtitutum: vt qui id feciſſet capite truncaretur : quam poenam qui perſequerentur ob paruula detrimenta ſycophantes appellatos.
- ¶ Superuaganea dicebatur ab auguribus auis quæ ex ſummo cacumine vocem emiſſiſſet: dicta ita: quia ſuper omnia vagatur aut canit.
- ¶ Supernati dicuntur: quibus ſemina ſunt ſuccelſa in modum ſuillaruz pernarum. Ennius. His pernas ſuccidit iniqua ſuperbia poeni.
- ¶ Supremum modo ſignificat ſummum: modo extremum: modo maximum.
- ¶ Subſillos dicebantur quædam lamellæ ſacrificijs neceſſariæ.
- ¶ Sororium tigillum appellabatur locus ſacri in honorem Iunonis: quem Horatius quidam ſtatuerat cæſoris a ſe interfectę ob ſuam expiationem.

Substillum tempus ante pluuiam pene & post pluuiam non p̄ficū: qđ iā stillaret aut nōdum delisset.
Subcudes appellantur tabellæ: quibus tabulę inter se configuntur: quia quo immititur succiditur. Pacuuius. Nec vlla subcus prohibet compagem.
Sufficus folliculus testium arietinorum. quo vtebantur pro marsupio a fisci similitudine dictus.
Subactus: modo significat molitus: modo victus modo compulsus: vt cum dicimus pecus sub arbore subactum. modo coactus.
Supplicia veteres quædam sacrificia a supplicando vocabant.
Sufes consul lingua pœnorum Claudius senatus inquit censuit referentibus sufetis.
Sub vitem hastas iacere dicitur veles cum eas sub manu sursum mittit. Luc. Vt veles bonus sub vitem qui summisit hastas: veles autem velitis facit.
Sub vitem p̄liari dicuntur milites: cum sub vinea militari pugnant. Luc. Neq; prodire in altum. p̄liari procul sub vite.
Sub vineam iacere dicuntur milites cum astantibus centurionibus iacere coguntur sudes.
Supparum vestimentum puellare lineum quod & subucula: id est camisia dicitur. Afranius. Puella non sum: supparo si induta sum.
Sipat iacit: vnde dissipat disijcit: & obsipat obijcit & insipat: hoc est inijcit.
Sutulę dolose astutię a similitudine suētius dictę.
Suspectus a suspicor venit & a suspitio.
Suopte suo ipsius: vt meopte meoipius: tuopte tuo ipsius.
Strebula lingua vmbrosum. appellabāt partes carniū sacrificatarum.
Stlata genus nauigij latum magis q̄ altum & a latitudine sic appellatum: sed ea consuetudine qua stlocum pro locum: & stlitem pro litem dicebant.
Stlembus: grauis: tardus: sicut Lucilius Pedibus stlembum dixit equum pigrum & tardum.
Stipatores corporis custodes. quos antiqui latrones vocabant: stipati enim ferro circundant corpora regum.
Stipes fustis terre defixus.
Striuatum antiqui dicebant pro triuato.
Strigores densarum virium homines.
Strigę appellantur ordines rerum inter se coniunctę collocatarum a strigendo dictę.
Stura flumen in agro laurentij est.
Steriliam sterilitatem.
Stultorum ferię appellabantur quirinalia: q̄ eo die sacrificant hi: qui solenni die aut non potuerunt rem diuinam facere aut ignorauerunt.
Sanqualis auis quę ossifraga dicitur.
Sacrima appellabant mustum quod libero sacrifici-

cabant pro vineis & vasis & ipso vino conseruandis: sicut p̄mellium despicias quas primum messuissent sacrificabant Cereri.

Sacrificulus rex appellatus est qui ea sacra quę reges facere assueuerant fecisse.

Sacella dicuntur loca dijs sacra sine tecto.

Saga quoq; dicitur mulier perita sacrorum: & vir sapiens producta prima syllaba propter ambiguitatem euitandam.

Sarpa vinenata purata: id est pura facta: vnde & virgulę abscessę sarmenta:

Sarpere enim antiqui pro purgare ponebant.

Sarte ponebant pro integre: ob quam causam opera publica: quę locantur vt integra p̄stentur sarta tecta locantur. Etenim sarcire est integrum facere.

Sardare intelligere. Neuius. Quod bruti nec satis sardare querunt.

Saperda genus pessimi piscis.

Sandaraca genus coloris. Neuius: Merula sandaracino ore.

Sambuca organi genus: a quo sambucistrię dicuntur: machina quoq; qua vrbs expugnatur similiter vocatur. Nam vt in organo chordę sic in machina intenduntur funes.

Samnites ab hastis appellati sunt: quas gręci appellant: has enim ferre assueti erant: siue a colle samnio. vbi ex Sabinis aduentantes conserderunt.

Seculare ludij apud Roma. post centū annos fiebāt quia sæculum centū annos extendi extimabant.

Scutilum tenue & macrum: & in quo tamen exilis pellicula cernitur.

Squalidum incultum & sordidum: q̄ proxime similitudinem habet squamę piscium sic appellatum.
Squariosi ab eadem squamarum similitudine dicti: quorum cutis exurgit ob assiduam illuuiem. Luc. Varonum ac rupicum squarosa incondita rostra.

Scheniculae appellantur meretrices propter vsu inguenti sceni: quod est pessimi generis.

Scorta appellatur meretrices quia vt pelliculę substantur: oia namq; ex peliibus facta scortea appellatur.

Scortes id est pelles testium arietinorum ab eisdem pelibus dicti.

Scandulaca genus herbe frugibus inimica q̄ eas velut hedera implicando necat.

Scaptensula locus vbi argentum effoditur in Macedonia dictus a fodiendo. σκαπεν̄ namq; gręce effodere dicitur. Lucretius: Quales expiret scaptensula subter odores.

Spara minimi generis iacula a spargendo dicta. Luc. Tum spara tū murices portantur tragula porro.

Sarte nugatorię ac despiciendę mulieres.

Festus

- ¶ Sartutillus venter suillæ condito farre expletus.
- ¶ Spinter armillæ genus: quo mulieres utebantur brachio summo sinistro.
- ¶ Scrupi dicuntur aspera saxa & distantia a tractu. vnde scrupulo sam rem dicimus quæ aliquid in se habet asperi.
- ¶ Sitranteum pelliceum in quo sagittæ reconduntur appellatum ab eadem causa qua scortum: scytos enim græce pellis dicitur: vnde scutice & scuta. quia non sine pellibus sunt.
- ¶ Sceleratus campus appellatur proxime portam colinam: in quo virgines vestales: quæ incestum fecerunt defossæ sunt.
- ¶ Sceleratus vicus Romæ appellatur: quod cum Tarquinus superbus interficiendum curasset Seruium regem socerum suum: corpus eius iacens filia Carpentio subuecta sit: pro parens in possessionem domus paternæ.
- ¶ Scelerata porta: quæ & carmentalis dicitur vocata: quod per eam sex & trecenti Fabij cum clientibus militibus quinque egressi aduersus Aethruscos ad amnem cremeram omnes sunt interfecti.
- ¶ Schedia genus nauigij inconditum. id est trabibus tantum inter se nexis factum. vnde mala poemata schedia appellantur.
- ¶ Sexus natura vel habitus ex græco εἶς vocatur.
- ¶ Simpludearia funera: quibus ludos adhibebant.
- ¶ Sex milium & ducentorum hominum primus. C. Marius descripsit legionem: cum antea quatuor milium fuisset. vnde etiam appellabatur quadrata.
- ¶ Sibus callidus vel acutus.
- ¶ Sed pro siue inueniuntur posuisse antiqui.
- ¶ Sibiriam appellant Illirij telum venabulo simile. Ennius. Illirij restant siccis sibirisq; fodentes.
- ¶ Sediunculam sedile.
- ¶ Seduculum genus flagelli dictum: quod vapulantes sudantes facit.
- ¶ Sectarius veruex. qui gregem agnorum precedens ducit.
- ¶ Secespitam alij securis: alij dolebram æneam. alij cultellum putant.
- ¶ Sillicum dictum quod semunciam secet.
- ¶ Seccessiones narrationes.
- ¶ Sicilices hastarum spicula lata. Ennius: Incidit velles vulgo sicilibus latis.
- ¶ Sectio persecutio iuris.
- ¶ Secundæ res non a numero dicuntur: sed quia ut velimus sequantur.
- ¶ Siticina cantionem solitariam.
- ¶ Sectores & qui secant dicuntur. & qui empti sua persequuntur.
- ¶ Sicyonia genus calciamenti. Lucilius. Et pedibus leua sicyonia demit honesta.
- ¶ Simultas. id est odium dicta ex contratio: quia minime

Dompe.

- sunt simul: potest & a simulatione dicta existimari quia simulata loquuntur adinuicem.
- ¶ Sementinæ feriæ fuerant institutæ: quasi ex ijs fruges grandescere possint.
- ¶ Simpulum vas paruum non dissimile ciatho: quo vinum in sacrificijs libabatur: vnde & mulieres rebus diuinis deditæ simpulatrices dicuntur.
- ¶ Senaculum locus senatorum.
- ¶ Scenas sabini cœnas. quæ autem nunc prædia sunt cœnas habebant: & pro cœnis vespernas appellabant.
- ¶ Segnitia dicitur quod sit sine nitendo vtile: aut honestum. Teren. Enimvero Daue nihil loci est segnitiae neque securitatis.
- ¶ Signare significat modo scribere: modo annulo signa imprimere. modo pecora signis notare.
- ¶ Septimontium appellabant diem festum: quod in septem locis faciebant sacrificium: palatio velia: fagutalis sabina cermalis: oppio: & cispio.
- ¶ Siparium genus veli mimicum.
- ¶ Seliqualtra genus sedilium
- ¶ Spondere antea ponebatur pro dicere. vnde & respondere adhuc manet: sed postea usurpari coeptum est non promissu.
- ¶ Subditius dicitur iudex qui loco mortui datur ijs qui eum habuerant iudicem in aliqua re vel lite.
- ¶ Scaptia tribus a nomine verbis scaptiæ appellatur.
- ¶ Sabatina a lacu sabate dicta.
- ¶ Sabini a cultura deorum dicti. id est ἀπὸ τοῦ σαβίνου.
- ¶ Silere tacere significat ficto verbo: ab s. litera: quæ nota silentij est.
- ¶ Sanqualis porta appellatur proxima æde sancti.
- ¶ Stircidium quasi stillidium: cum stillæ concretæ frigore cadunt. Stiria enim principale est: stilla diminutium.
- ¶ Siremps dicitur quasi similis res ipsa habetur in libris Catonis.
- ¶ Silatum antiqui pro eo quod nunc ientaculum dicimus appellabant: quia ieiuni vinum sili conditum ante meridiem absorbebant.
- ¶ Strupi vocabantur in puluinaribus fasciculi de verbenis facti: quia pro deorum capitibus ponebantur.
- ¶ Secespita cultrum ferreum oblongum: manubrio eburneo rotundo solido iuncto ad capulum auro argentoque fixo clavis æneis ære cyprio quo flamines flamineque virgines pontificesque ad sacrificia utebantur: dicta autem est secespita a secando.
- ¶ Secium libum est: quod secespita secatur.
- ¶ Suffimenta dicebant. quæ faciebant ex faba milioque molito mulso sparso: ea dijs eo tempore dabantur quo vix calcate pilo præmebantur.
- ¶ Serpsit antiqui pro serpsit vsi sunt vnde serpulæ dictæ: quas nunc serpentes dicimus ex græco quod

illi **T**anos pro aspiratiōe eorum: scilicet litera po-
sita proferimus: vt sex septem.

Tuffibulum vestimentum album pretextum qua-
drangulum oblongum: q̄ in capite vestales virgines sa-
crificantes habebant: idq̄ fibula comprehendebatur.

Tumanalia liba farinacea in modum rotæ ficta.

TSex veste sacerdotes constitutæ erant vt populus
pro sua quisq̄ parte haberet ministram sacrorū: quia
ciuitas Romana in sex erat distributa partes. In pri-
mos secundoq̄ Titientes. Ramnes. Luceres.

TSacrificium quod fiebat Romæ in monte palatino
palatuar dicebatur.

TSistere fana cum dicerent significabatur lectister-
nia certis in fano locis componere.

TSolicitare est solo citare. id est ex suo loco mouere
solum autem quā significet locum quis dubitat: cuz
exules quoq̄ dicantur loco patriæ suæ pulsi.

TStagnum quidam dici putant q̄ in eo aqua perpe-
tuo stet: alij q̄ is locus a græcis **συνυ** dicitur: quia bene
ne contineat aquam.

TSed futuruz iecurus an dolabra sit ambigitur quā
Cincius in libro qui est ei de verbis prisca dolabrā ait:

TPontificam lymus in lipio corrui quasi ictus sce-
na haud multo secus.

TSistere fana cum in vrbe cōdenda dicitur significat
loca in oppido futurorum phanorum cōstituere: quā
Antistius labeo ait in commētario. xv. iuris Pōtificij:
fana sistere esse lectisternia certis locis & Dijs habere.

TSatis verbum Varro . melius fuit præterire vt mihi
videtur quantum absurdi qui opiniones suas de eo te-
stare quas scientiæ præteritam Hercules quando scri-
bo quod proximum sequebatur.

TVllios Alij dixere eē silanos. alij riuos. alij
vehementes proiectiones sanguinis arcua-
tim fluentis. quales sunt tiburini in Aniene.
Ennius in Aiace. Ajax misso sanguine te-
pido tullii efflantes euolant.

TTubicines etiam ij appellantur: qui sacerdotes vi-
ri speciosi publice sacra faciunt tubarum iustranda-
rum gratia.

TTorrens participialiter pro exurens ponitur: vt est
apud Pacuuiuz in Antiopa flammeo vapore torrens
terræ foetum excusserit. significat etiam fluuium su-
bitis imbris concitatum qui alioquin siccitatibus
exarescit: quā aquam ipsam quæ fluit flumen recte di-
ci ait Aelius gallus libro secundo: quæ ad ius perti-
nent. Cæterum vulgi consuetudine vtrumq̄ iam dici
flumen & perennem: & fluuium torrentem & tunc est
nomen.

TTorum vt significat torridum & aridum. per
vnum quidem. r. antiqua consuetudine scribitur: Sed
quasi per duo. rr. scribatur pronunciarī oportet. Vn-
de antiqui nec mutas. nec semiuocales literas gemi-

nabāt: vt fit in Ennio: Arrio: Annio

TTurmam equitum dictam esse ait Curiatius quass
terimam quod terdeni equites ex tribus tribubus ti-
tensium ramnium Lucerum fiebant. Ita q̄ primi se-
cundarum singularum decuriarum decuriones dicti
qui ex eo in singulis turmis sunt etiam nunc terni.

TTorrei a torreo deductum proprie significat sicca-
re atq̄ arefacere. sed vsurpatū est iā pro eo q̄ ē igne vre-
re. Plautus in vna æder opera in furnum calidū con-
dito atq̄ ibi torrito.

TTuranos hetruscos appellari solitos ait Verrius a
Turrheno duce lydorum a cuius gētis præcipua cru-
delitate etiam tyrannos dictos.

TTyria maria in prouerbium deductum est: q̄ tyro
oriundi pœni adeo potētes maris fuere: vt omnibus
mortalibus nauigatio esset periculosa: Affranus in
epistola hunc Serrium autem: maria tyria concie-
et.

TToruitas ferocia taurorum dicta est. Pacuuius in
armorum iudicio feroci ingenio toruus prægradi gra-
du & cum recordor eius ferocem & toruam cōfiden-
tiam. Toruitas quasi tauri accerbitas.

TTurbellas dixisse antiquos: quas nunc turbas ap-
pellamus. Testis est Plautus in pseudulo: quales & quā-
tas soleam turbellas dare.

TTutulum vocari aiunt flaminicarum capitis orna-
mentum quā fiat vitta purpurea innexa crinibus & ex-
tractum in altitudinem: quidam pileum sanatum for-
ma e tali figuratum: quo flamineæ: ac pontifices vtan-
tur: eodem nomine vocari. Ennius liba quæ sectores
argeos & tutulatos.

TTonsam: Ennius significat remum quasi tōdeatur
ferro: cum ait lib. septimo poste recūbite vestraq̄ pe-
ctora pellite tonsis. Item pone petunt exin referūt ad
pectora. tonsos & in nasota: alius in mari vult tenere
tonsam.

TThymbreum Apollinē Vergilius a monte thym-
breo appellauit: qui est in agro troiano.

TTollenon genus machinæ quo trahitur aqua alte-
ram partem prægrauante pondere dicitur a tollendo

TTolerare: patienter ferre. Accius in neoptolemo: vt
quisq̄ potis est tollerare acritudinem. Ennius libro se-
cundo ferro secedere q̄ dicis his tolerare.

TToles tumor est faucibus: quæ per diminutionem
tonsilæ dicuntur.

TTullianum quod dicitur pars quædam carceris.
Seruium Tullium edificasse aiunt.

TTexat verbum ponitur in ijs quæ finiūtur quo ad
tangi liceat militibus quoq̄ arbitrio q̄ cum proscribi-
tur quo ad ei iussu statuendi: taxatio dicitur quæ fit cer-
tæ summæ a tangendo autem dici etiam scænici testi-
monio sunt: qui taxatores dicuntur: q̄ alter alterum
maledictis tangit. Alijter taxat: & taxatio dicuntur a

Festus

verbo tangunt.

¶ Tabernacula dicuntur ad similitudinem tabernaculorum: quæ ipse quæ ex talibus olim fiebant dictæ: sicut non ut quidam putant quæ tabulis claudantur.

¶ Tagit: Pacuuius in teucro. Vt ego si quis me tagit & tagam idem in libro miona. aut non cernant nisi tagam sine dubio antiqua consuetudine usurpauit: nam nunc ea sine præpositionibus non dicuntur ut contingit attingit: que secundum aliquos idem sunt quæ tagit: & componitur.

¶ Tabinum proxime atrium locus dicitur quod antequam magistratus in suo Imperio tabulas rationum ibi habebant: publicarum rationum causa factum locus: alij dicunt tablinum a tabulis.

¶ Tabem eam quæ faceret tabescere apud antiquos usurpatum. Salustius quoque frequenter. ut in Catilina cum ait: ut tabes plerisque civium animos inuaserat: & in libro quinto historiarum: qui quidem nos ut tabes in urbem coniectus: & Coruinius pro liburnia propter hanc tabem atque perniciem domus totius

¶ Tabellis pro chartis utebantur antiqui. quibus vitro citro siue priuatim siue publice opus erat certiores absentes faciebant. unde adhuc tabellarij dicuntur a tabellis missis imperatoribus.

¶ Tagax. furunculus a tangendo dictus. cuius vocabuli Lucilius meminit. & mutonis manum perscribere posse tagacem.

¶ Tages nomine Genij filius nepos Iouis puer dicitur disciplinam aruspicij dedisse. xii. populis heruræ.

¶ Taminia vna sylvestris generis videtur Verrius dicta quæ tam mira sit quam minium.

¶ Tallus in sabinorum nominibus prenomini loco videtur fuisse.

¶ Talentorum non vnum genus: Atticum est sex milium denarium. Rhodius & Cistophorum quattuor milium quingentorum denarium. Alexandrinum. xij. denarium: neapolitanum sex denarium. syracusanum trium denarium: rheiminum victoriati.

¶ Tam ne: eousque: ut Aelius Stilo. & Opilius Aurelius interpretatur. Itaque Affranus tam ne arcula tua plena est aranearum.

¶ Thalee nomen dictum. alij ab ætatis flore. alij quæ carmina semper floreat.

¶ Talipedare: antiqui dicebant pro vacillare pedibus lassitudine. quasi qui trahit pedes ut talis videatur insistere aut identidem tollere pedes.

¶ Tam modo: antiqui ponebant pro modo apud grecos quoque ὅπως ἄρατοι Item ex contrario dicimus: quod malus Homerus: tam bonus cherulus poeta est. At antiqui tam etiam pro tamen vsi sunt ut Nonius quid si taceat dum videat: tam sciat quid

Dompe.

scriptum sit. Ennius. Ille meque tam potis pacis potiri. Titinnius. Bene cum facimus tam male sumimus ut quidam perhibent viri. Item quod estis nihil tam escator similis vobis consului. Alij dicunt tam habere significationem positivam cui subiungimus quod: ut ex præmissis patet.

¶ Tandem cum significet aliquando: interdum tamen ex superuacuo ponitur: ut apud Terentium in phormione cum ait. Ita ne tandem uxorem duxit Antipho. iniussu meo: non enim hic tempus vllum significat. Cicero etiam duplicat temporalem significationem: cum ait tandem aliquando.

¶ Tauri verbenæque in commentario sacrorum significat ficta farina cea.

¶ Tæniæ: græcam vocem sic interpretatur Verrius ut dicat ornamentum esse laneum capitis honorati ut sit apud Cæcilium in Androgyno sepulchrum pleenium tæniarum: ita ut solet & alias dum tæniam qui volinis vinceret petit Ennius in Alexandro Volans de cælo cum corona & tænijs. Accius in Neoptolemo decorare est satius quam urbem tænijs.

¶ Tedulum: antiqui interdum pro fastidioso: interdum quod omnibus odio esse ponere soliti sunt.

¶ Tatum occisum ait Lanuius ab amicis eorum legatorum: quos interfecerant Taciani latrones. Sed sepultum in Auentinensi laureto: quod ad significationem verborum non magis pertinet plurima alia & præterita iam & deinceps quæ referentur.

¶ Taurorum specie simulachra fluminum. i. cum cornibus formantur: quæ sunt atrociora ut Tauri.

¶ Tauras. vaccas steriles dici existimant hac de causa quod non magis quam tauri pariant.

¶ Tallionis mentionem fieri in. xij. ait Verrius hoc modo: si membrum rapit visum cum eo pacis talio esto. neque quid significet: indicat: puto quia uotum est permittit enim lex parem vindictam.

¶ Tallationem in nuptijs Varro ait signum esse lanificij. Tallationem enim vocabant quassilum qui alio modo appellatur calatus vas utique ipsis lanificijs aptum.

¶ Tarquinias scalas quas rex Tarquinius superbus fecerit abhominandi eius nominis gratia ita appellatas esse ait vulgo existimari.

¶ Tarpeie esse effigiem ita appellari putant quidam in æde Iouis metellinæ: eius videlicet in memoriam virginis quæ pacta a Sabinis hostibus ea quæ in sinistris manibus haberet: ut sibi darer: intromisserit eos cum rege Tatio: quod postea in pace facienda cauerit a Romulo ut ea Sabinis semper pateret.

¶ Taz perit quod extrema faba: in proverbio est: quod ea plerumque aut proteritur aut decerpitur a prætercubitibus.

¶ Tapullam: legem conuigalem ficto nomine con-

scripsit iocoso carmine Valerius Valentinus: cuius meminit Lucilius hoc modo Tapullum ridet legē contere opimi.

Termonē Ennius græca consuetudine dixit: quem nos modo terminus hoc modo. Ingenti vadit cursu qua redditus terminus est: & hortatore bono prius qui iam finibus terminus est.

Trientem tertium pondo coronam auream dedisse Ioui donum scripsit Titus quintus: dictus cum per nouem dies totidem vrbes: & decimas præneſte cepisset: id significare ait Cincius mystagogicon libro secundo: duas libras pondo & trientem: qua consuetudine hodieque utimur cum lignum bes alterum dicimus idem pedem & bessem latitudinis habes & sestertium: id est duos asses: & semissem tertium. Item si tres asses sunt & quartus quadrans.

Tersum diem pro sereno dictum ab antiquis.

Teres est in longum rotundum. Neuius in duobus dolennis: sequimini præminate lequere temeti timori idem in funere. Agite exite: temulētiumque tolite: & sine surdo filias habeo temulētas: sed eccas video incedere. Afranius in consobrinis. pol magis istius temulente futillis. Alij dicunt temetum vinum: vnde temulētus & temulēta.

Titinnire apud Neuium hoc modo tantum ibi molle crepitum faciebant: tintinabant compedes pro sonitu tintinabili dixit & apud Afraniam hostiarum impediamenta tintinnire audio.

Tributorum conlationem cum sit alia in capita illud ex censu dicitur: etiam quoddam temerarium ut potest urbem a Gallis captam conlatum est: quia proximus quindecim annis census alius non erat. Item bello punico secundo. Valerio Leuino. M. Claudio Marcello cum & senatus & populus in ærarium quod habuit detrudit.

Tentipellium Artorius putat esse calciamentum feratum quo pelles extenduntur: idem Afranium dixisse in primo pro manibus: Credo habere ego illos tentipellium: tintinium autem Verrius existimare id medicamentum esse quo rugæ extenduntur: cum dicat tentipellium induces rugæ in ore extenduntur cum ille κοπικωσ dixerit.

Tignum non solum in edificijs quo utuntur appellatur. Sed etiam in vineis: ut est in. xij. tignum iunctum quibus vineæ & concapone soluito.

Triumuiri. M. Valerius coruinus sceua p. fuluius longus ex Se. eo. idibus Ianuarijs. p. Papirio cursive C. Junio em. cōs.

Tela proprie dici videntur: ea quæ missilia sunt ex græco videlicet translato eorum nomine: quia illi τηλος missa dicunt quæ nos eminus sicut arma ea que ab humeris dependentia retinentur quam nouimus in no-

bis eam partem corporis armatam vocari existimandum est.

Tigillum sororium appellari incipiunt ex agris quibus villas non habent: ut marsi aut peligni: Sed ex vicis partim habent rempub. & ius dicitur partim nihil eorum: & tamen illi nundinæ aguntur. negocij gerendi causa: & magistrj vicj. Item magistrj paucique

annis fuerit. Altero cum id genus ædificij quæ continentia sunt ijs oppidijque itineribus regionibusque distributa distant nominibusque dissimilibus discriminis causa sunt dispartita. Tertio cum id genus ædificiorum definitur quæ in oppido priuatim suo quisque loco proprio ita ædificat ut in eo ædificio peruium sit quo itinere habitatores ad suas quisque habitationem habeant accessum: qui non dicuntur vicarij sicut ij: qui aut in oppido vias: aut hi qui in agris sunt vicarij appellantur.

Tegillum cuculi vinculum: ex scirpo factum Plau. Tegillum mihi aret: id si vis dabo.

Topper significare ait Artorius cito fortasse celeriter temere: cito sic in nelei carmine Topper fortunæ commutatur hominibus. Cicilius sic. C. Neui. Capesse flammam vocauit cito: sic in eodem namque nullus peius macerat humanum quam domares cum vires cui sunt magnæ topper constringent importune. Vnde fortasse sic Cælius libro septimo: ita uti sese quisque studeat vobis emulari in statu fortunæ reipublicæ eadē gesta topper nihilo minore negocio acto gratia minor esset: fortasse sic Accius immo topper ut sit patris tunc eicit iras Ennius vero topper fortasse valet in Ennii & Pecuij scriptis apud Ennium est topper quæ nemo melius scit Pacuuius topper tecum sit potestas faxit si mecum velit in antiquissimis scriptis celeriter ac mature in odyssea vertere topper facit homines utrius fuerit topper citi ad ædis venimus circa simul dona eorum portant ad nauis milia alia in hisdem inseruiunt.

Terentus locus in campo Martio dictus: quæ eo loca ara ditis patris in terra occultaretur. Tauri appellabantur ludi in honorem deorum inferorum facti. Instituti autem videntur hac de causa. Regnante Tarquinio superbo cum magna incidisset pestilentia in mulieres grauidas: quæ fuerat facta ex carne diu vendita populo taurorum ob hoc dijs inferis instituti & tauri vocati sunt.

Todi genus autem paruarum Plau. Cum extortis talis cum todis crustulis.

Tubilustria dies appellabatur: in quibus agna tubas lustrabant.

Tuditantes significat negocium tundentes: id est agentes Lucretius. Nec tuditantia rem cessant extrinsecus vllam.

Festus

- ¶ **T**udites mallei a tundendo dicti: inde & cuiusdam cognomen Tuditano fuit. quod caput malleo simile habuerit.
- ¶ **T**ueor video.
- ¶ **T**ueor defendo.
- ¶ **T**usculus vicus Romae est dictus: quod ibi habitauerunt tusci qui recedente ab obsidione Porisenna remanserunt.
- ¶ **T**usci a tusco rege filio Herculis sunt dicti a sacrificando studio se ex graeco *θησα* velut tusculum dictus quod additum difficile habeat. Thomices graeco nomine appellatur canabi ipolito & sparto leuiter tortae testes. a quibus funes fiunt: puluilli quoque quos habent: ne a rebus ledantur thomicos vocant.
- ¶ **T**ongere nosse est: nam praenestini tongione dicunt notionem. Ennius. Alij rhetorica tongent.
- ¶ **T**esqua loca augurio designata Cicero aspa ait esse & difficilia.
- ¶ **T**onsilla palus dolatus in acumine & cuspide praeferratur: qui nauis religandae causa in litore figitur. Acti. Tacete & tonsillas litore aedite.
- ¶ **T**alia. folliculum coepe.
- ¶ **T**armes genus vermiculi canem exedens.
- ¶ **T**aepon appellatur graeci genus scribendi deorsum versus: ut nunc dextorium versus scribimus.
- ¶ **T**arparino horredo & terribili.
- ¶ **T**ama dicitur cum labore viae sanguis in crura descendit & tumorem facit: Lucilius: Inguem ne existat papule tama ne boa noxat.
- ¶ **T**ermesum apud Plautum detrimentum.
- ¶ **T**empestatem pro tempore frequenter dixerunt.
- ¶ **T**empesta tempestiua.
- ¶ **T**inta uasa uinaria.
- ¶ **T**hensa vehiculum argenteum. quo exuuias deorsum ludis circensibus per circum ad puluinarum uehebatur.
- ¶ **T**emerare violare sacra & contaminare dictum videlicet a temeritate.
- ¶ **T**yberis fluuius dictus a Tyberino rege Albanorum quod in eo cecidisset.
- ¶ **T**yberis a Tyberi rege Tuscorum.
- ¶ **T**ibicines in aedificijs dicti existimantur a similitudine tibijs canentium qui ut cantantes sustineant: ita illi aedificia.
- ¶ **T**ippula bestiolae genus sex pedes habetis: sed tantae leuitatis ut super aquam currere non decidat. Plautus. Neque tippulae leuius pondus est quam fides lenonia.
- ¶ **T**esticulari est iumentis maribus foeminas vel matres foeminis ad mouere: licet alij dicant testiculari.
- ¶ **T**ifata iliceta: Romae autem tifata curia: tifata etiam locus iuxta Capuam.
- ¶ **T**ituli milites appellatur quasi tituli quod patriam tueantur. unde & titi praenomen ortum est.

Dompe.

- ¶ **T**iasitas fodalitas.
- ¶ **T**itiensis tribus a praenomina Titij regis appellata videtur.
- ¶ **T**itia quoque curia ab eodem rege est dicta.
- ¶ **T**itini pro tenui.
- ¶ **T**hraces gladiatores a similitudine palmularum thraciarum.
- ¶ **T**itiuilis nullius significationis est: ut apud graecos *πιπλο* Plautus: non ego istud verbum empfi tētiuilis.
- ¶ **T**rabs proprie dicitur duo ligna compacta.
- ¶ **T**ragus genus conchae mali saporis.
- ¶ **T**rabica nauis quod sit trabibus confixa. Pacuuius: Labitur trabica in alueos.
- ¶ **T**rachali appellantur muricis ac purpurae superiores partes. Unde ariminenses maritimi huius cognomen traxerunt trachali.
- ¶ **T**roia & regio Priami & Iulus puerorum equestris dicitur: & locus in agro laurente quo primum Italiae Aeneas cum suis constitit.
- ¶ **T**rifax telum longitudinis trium cubitorum quod capitula mittitur. Ennius. Aut permaceret paries percussus trifaci.
- ¶ **T**ributum quia ex priuato in publicum tribuitur.
- ¶ **T**rochum genus sellae habetur apud Plautum.
- ¶ **T**ritogenia Minerua a ripa tritonis fluminis dicta quod ibi primitus sit uisa.
- ¶ **T**ruo auis onocrotalus. Cecilius irridens magnitudinem nasi: Proh dii immortales unde praesit truo.
- ¶ **T**rapit vertit. unde trepido & trepidatio: quia turbatione mens vertitur.
- ¶ **T**riumphales coronae sunt: quae imperatori victori aureae praefertur quae temporibus antiquis propter paupertatem laureae fuerunt.
- ¶ **T**emplum significat & edificium deo sacrum & tignum: quod in aedificio transuersum ponitur.
- ¶ **T**rastra & tabulae nauium dicuntur & tigna: quae pro pariete in pariete porriguntur.
- ¶ **T**romentina tribus a campo tromenta dicta.
- ¶ **T**ragula genus teli dicta: quod scuto infixa trahatur.
- ¶ **T**hemis deam putabant esse: quae praeciperet hominibus id petere quod fas esset: eamque id esse existimabant quod & fas est.
- ¶ **T**ermes ramus directus ex arbore nunc folijs repletus: nunc minus glaber.
- ¶ **T**enus significat finem: ut cum dicimus haecenus.
- ¶ **T**rolluli equites dicti: quod oppidum tuscorum trollulum sine opera peditum coeperint.
- ¶ **T**aciturnus qui facile tacet.
- ¶ **T**acitus argutus etiam: quia potest tacere.
- ¶ **T**enire credebantur esse lottum deae dicte quia tenere haberent potestatem.

Termino sacra faciebāt: quod in eius tutela fines agrorum esse putabant. denique Numa Pompilius statuit eum qui terminum exarasset & ipsum & boues sacros esse. **T**erminus quo loco colebatur super eum foramen patebat in tecto. quod nefas esse putarent terminum intra tectum consistere.

Viget dictum videtur a vi agendo. Sed non vi agendis hostilibusque rebus verum his quae celerrimo concitatoque animo ad bonam frugem. Alij dicunt viget a vigeo dicitur sed in agendis hostilibus rebus verum ijs qui concitato animo ad bonum tendunt.

Voisgram auem: quae se euellit augures fucillantes appellat.

Victima quae victa ducitur ad altare aut quae ab hostibus victis immoletur.

Viatores appellantur: qui magistratibus parent eo quia initio omnium tribuum cum agri in propinquo erant vrbes: assidue homines rusticabantur crebrior opera eorum erat in via quae vrbe quae ex agris plerumque homines vocabantur a magistratibus & frequens eorum ab agris ad Urbem via.

Vectigal: a via.

Vergiliae dictae quia earum ortu ver finitur & aestas incipit.

Ve victis in prouerbum venisse existimatur cum Roma capta Senonibus gallis aurum ex conuentione & pacto pensum ut recederet quod iniquis ponderibus uno ex barbatis quaerente: at Claudie Brennus dux Gallorum ad pondera adiecit gladium: & dixit ve victis quem postea furius Camillus cum insidijs circumuentum concideret: & quaerentur contra foedus fieri eadem voce remunerasse dicitur.

Ve grande significari: alij aiunt male grande: ut vecors vesanus mali cordis: maleque sanus: alij paruum siue minutum: ut cum dicimus ve grande frumentum & Plautus in cistellaria qui nisi iturus nimium is ve grandi gradu.

Vecors est mali turbatioque cordis.

Ve vobis dicebatur ab antiquis & ni nobis.

Vapula papiria in prouerbio antiquis fuit de quo Asinius capito sic refert: tum dicit solitus esse cum velent minantibus ibi significare se eos negligere.

Vacerram: & aelius & alij complures vocari aiunt stipitem: ad quem equi solebant religari. Alij dicunt maledictum significari hoc nomine acerbitatis magnae: ut sit vecors & vesanus.

Vagorem pro vagitu Ennius libro sextodecimo quod clamas oppugnantes vagore volanti: Lucretius libro secundo & superantur. Item miscetur funere vagor.

Valuoli fabae folliculi appellati sunt: quasi yaluoli

quia vallo factis excutiantur.

Valgulatio: in libro duodecimo significat quaestio nem cum conuicio: cui testimonium defugerit is certis diebus: ob portum: ob valgulationem.

Valgos Opilius aurelius. Alijque complures aiunt dici qui diuersas furas habeant. Plautus in milite glorioso: qui talos vitiosos maiorem partem videras valgis suauis ergo sic ea mihi insignitos pueros pariat: postea aut Varrum / aut valgum / aut comperne / aut poetum / aut boccum filium.

Varie contrario dicuntur incurua crura habentes.

Viere alligare significat. unde vimina & vasa viminea.

Veruta pila dicuntur.

Vruat. Ennius in Aedromeda significat circumdat ab eo sulco qui fit in vrbe condenda vrue aratri: quae sit forma simillima vicini curuatione burris & dentis cui praefigitur Vomer: ait autem circum sese vruat ad pedes.

Vnciaria lex.

Ventabam antiqui dicebant sine praepositione pro aduentabam: venire est.

Viminalis & porta & collis appellantur quod ibi viminum sylua fuisse videtur: vbi est & ario in vimino consecrata.

Vindex ab eo qui vindicat quominus is qui preusus est ab aliquo teneatur.

Vineae: ut Verrius praecipit quod vini feraces sint: etiam militares quaedam machinationes a similitudine appellantur.

Viuatus & viuudus a poetis dicuntur a vi magna.

Vindiciae appellantur: res eae de quibus controuersia est: de quibus Cincius sic ait. Vindiciae olim dicebantur: quae ex fundo sumptae in ius alate erant. Seruius Sulpitius. vindiciam esse ait ab eo quod vindicantur res ex controuersia.

Vicinia vicinorum conseruatio.

Vesperina apud Plautum coena intelligitur.

Vesticeps puer qui iam vestitus est pubertate: contra inuesticeps puer qui necdum pubertate vestitus est.

Veia apud Oscos dicebatur plaustrum: inde veiatii stipites in plaustro: & vectura viatura.

Vurbanas tribus appellabant in quas vrbes erant dispersite a Sernio Tuilio rege. i. suburbana pallatina: exquillina collina.

Vestis generaliter dicitur stragula forensis muliebris.

Vestimentum pars aliqua. ut pallium tunica penula.

Vescus fastidiosus: ve enim pro pusillo utebantur. Lucretius. vescum dixit edacem cum ait. Nec mare quae impendet vesco sale saxa peresa.

Vescor pascor.

Festus

- ¶ Vesperugo vesper stella. Plautus. Nec vesperugo. nec vergiliae occidunt.
- ¶ Vespæ & vespiliones dicuntur: qui funerandis corporibus officium gerunt non a minutis illis volucris sed quia vespertino tempore eos efferunt: qui funebri pompa duci propter inopiam nequeunt. In etiã vespillones dicuntur. Martialis: qui fuerat medicus nunc est vespillo Diaulus.
- ¶ Vespices fruteta densa dicta a similitudine vestis. vide ne legendum sit vestices.
- ¶ Velati appellantur vestiti & inermes qui exercitum sequebantur: quiq; in mortuorum militum loco substituebantur: ipsi sunt & referentarij: qui fundis ac lapidibus pugnabant quæ tela feruntur non tenentur. Cato eos ferentarios dixit: qui tela ac potiones militibus pugnantibus ministrabant.
- ¶ Velitatio dicta est vltro citroq; proborum obiectatio ab exemplo velitaris pugnae. Plautus. Nescio quid velitati estis inter vos.
- ¶ Veterinosus dicitur qui graui præmitur somno. Cato veterinosum hydropicum intelligi voluit quum ait. Veterinosus quam plurimum bibit. tam maxime fuit.
- ¶ Veteratores callidi dicti a multa rerum gerendarum vetustate: Gannius mulieri non veteratrici non astutæ facile persuasit.
- ¶ Veterinam bestiam iumentum Cato appellauit a vehendo. Opilius veterinam dici voluit. quasi veterinam. velut veterinam quod ad ventrem onus religatum gerat.
- ¶ Vitulans lætans gaudio. vt prato vitulus. Ennius habet is coronam vitulans victoria.
- ¶ Viduertas calamitas dicta q; viduet bonis.
- ¶ Vitiligo in corpore hominis macula alba: quam graeci alphon vocant: a quo nos album. siue a vicio dicta etiam si non lædit. siue a vitulo propter eius membranæ candorem qua nascitur iuolutus. Lucilius. Hæc odio sa mihi vitiligo est: cum dolet inquit.
- ¶ Vel colligatio quidem est disunctiua: sed earum rerum quæ natura disunctæ sunt: in quibus aut conjunctione rectius vtimur: vt aut dies aut nox: sed earum quæ non sunt contrariæ cum ligantur nil interest: vt Ennius. Vel dictator vel equorum equitumq; magister esto vel consul.
- ¶ Vibices plagæ verberum in corpore humano dictæ q; vi fiunt.
- ¶ Vibrissæ pili in naribus hominum dicti q; his euulsis caput vibratur.
- ¶ Vibrisso est vocem in cantando crispare. Titinnius Si erit tibi cantandum facito vsq; exuibrisses.
- ¶ Verticulas cum dixit Lucilius articulos intelligi voluit.

Dompe.

- ¶ Vola vestigium medijs pedis concavum: sed & palma manus vola dicitur.
- ¶ Volones sunt milites qui post kannensem cladem vsq; ad octo milia cum essent serui voluntarie se ad militiam obtulere.
- ¶ Versuti dicuntur quorum mentes crebro ad malitiam vertuntur.
- ¶ Verne appellatur ex ancillis ciuium Romanorum vere nati: quod tempus anni maxime naturalis foeturae est.
- ¶ Viritanus ager dicitur: qui viritim populo distribuitur.
- ¶ Veruncent vertant. Pacuius. Dis nouerint meliora. atq; amentiam aueruncassent tuam. id est auertissent.
- ¶ Vastum pro magnum. ponitur tamen & pro inani. Actius. Hanc urbem ferro vastam faciet. Vnde vastitas & vastitudo.
- ¶ Verminia dicuntur dolores corporis cum quodam minuto motu: quasi a vermibus scindatur. hic dolor graece στροφος dicitur.
- ¶ Ungulum oscorum lingua significat anulum.
- ¶ Vinalia diem festum habebant: quo die vinum nouum Ioui libabant.
- ¶ Venerari verbum compositum ex venia & oratio.
- ¶ Viuatus & viuicus a vi magna dicuntur.
- ¶ Umbrae vocabantur neptunalibus casae frondæ pro tabernaculis
- ¶ Vallescit perierit: a vallo militari: quod fit circa castra: q; qui eo eijciuntur pro perditis habentur.
- ¶ Vexillum diminutiuum est a vello.
- ¶ Vinulus dicitur molliter se gerens & minime quid viriliter faciens
- ¶ Vietus languidus sine vi & naturalibus priuatus viribus.
- ¶ Vngustus fustis vncus
- ¶ Vadem sponsorem significat datum in re capitali.
- ¶ Vecticuralia vita dicitur eorum qui vectibus partes perfodiunt alienos furandi gratia. Cato Vecticulariam vitam viuere repente lagiter habere repete nihil.
- ¶ Viritim dicitur dari quod datur per singulos viros Cato: præda quæ capta est: viritim diuisa.
- ¶ Vxorium pependisse dicitur: qui q; vxorem non habuerit: res populo dedit.
- ¶ Vis Cato pro vltra posuit.
- ¶ Vertumnalia Vertumno deo sua sacra faciebant.
- ¶ Vesculi male curati & graciles homines: ve enim syllabam rei paruae præponebant: vnde veionem & ve grandem fabam minutam dicebant.
- ¶ Vaticanus collis appellatus est q; eo potius sit populus Romanus vatum responso expulsis æthruicis.
- ¶ Viuisimus superlatiuus a viuico.

Vngulatos vngues magnos atq; asperos habentes Cato appellauit.

Verberitare idem Cato frequentatiuū ab eo quod est verbero dixit.

Vopte pro vos ipsi Cato posuit.

Ver sacrum vouendi mos fuit Italis: magnis enim periculis adducti vouebant quæcunq; proximo venenata essent apud se animalia immolaturos: sed cum crudele videretur pueros ac puellas innocentes interficere perductos in adultam ætatem velabant atq; ita extra fines suos exigebant.

Veruram facere mutuam pecuniam sumere ex eo dictum est: q; initio qui mutabantur ab alijs: non vt donum ferrent: sed vt alijs soluerent velut verterent

creditorem.

Vinciam dicebant continentem:

Vernifera mensalia auguria.

Veruta pila dicuntur qd velud verua habent p̄fixa.

Finis Festi Pompeij.

Ad Festum alliciat: qua te ratione conagus

Lector adinuenit: iton silium ipse probes.

Fragmenta apposuit: quæ nunc iuperaddita cernes.

Canit & vt coheant. ordine quæq; suo.

Si qua: latina parum fuerint. seu dura fatetur.

Ne deprauaret: se variasse nihil.

